සංස්කෘත භාෂාවකරණය

සංසකෘත භාෂාවතරණය.

ප්‍රථම භාගය

බළන්ගොඩ ආනන්දමෛත්‍රෙය

සථවිරපාදයන් වහන්සේ

විසින්

සම්පාදිත යි.

එච්. කේ. ඩී. චන්ද්‍රසෙන මහතා

විසින්

චන්ද්‍රසෙන මුද්‍රණාලයයේ මුද්‍රණය කරණලදි.

1940

පිළිගැන්වීම යැ.

මෙහි මූල් පොත

යමකු සඳහා ලියැවිණි ද,

මදීය ප්‍රිය භ්‍රාතෘ වූත් සුවව ශිෂ්‍යවූත් ඒ

මෛත්‍රීමූර්ති ශ්‍රාමණේරයනට

මේ පොත

සාදර වැ මෙයින්

පිළිගැන්වේ.

මව,

පොත්හි කර්තෘ.

සංඥාපනය.

අප ප්‍රිය ඥාතෘ වූත් ශිෂ්‍ය වූත් මෛත්‍රීමූර්තීන් නව හැවිරිදි සම්‍යෙෂී (හිහි කලෑ) ඔවුනට පහසුයෙන් සකු බස ඉගැන්වීමට කුඩා පොතක් කෙළෙමු. එය උගත් සුළුපට කාලය තුළ කුඩා වැකියක් පද සම්බන්ධය නො බිඳෑ ලියන්නට තරම් හැකි බවෙක් ඔවුනට වී ඇ. මෙ පොතෙහි 108 වන පාඩම තෙක් කොටස ඒ මුල් පොතේ ම සුළුපට වැඩීමෙකි. එ පොත දුටු කිහිප දෙනෙක් අප හිතවත්තු එය මුද්‍රාපිත වුවොත් දුහුනනට මහත් වැඩෙකැ යි කිහු. එය මදක් වඩා මුද්‍රිත කරවන්නට ඉන් වූ අදහස පිටැ පොත සකස්කරන්නමෝ-මුලින් තෙ කඩෙකින් නිමවන්නට සිතා සිටි නුමුත් එක් පොතක් මැ කොටැ මේ ප්‍රථම භාගය ලියුවැ මතා ගැ සි සිතුණෙන් එසේ කළමිහ.

ශෝධ්‍යපත්‍ර බැලීමේ දී අපේ මැ පරික්ෂාගීනතායෙන් බොහෝ දෙස් හසු නො වී ඇ. ශුද්ධිපත්‍රය සකස් කැරුමෙහි දී බොහෝ දෙස් පෙනිණ. පද බෙදියැ යුතු තන්හි පද නො බෙදීම් විසින් ද, නණ ල ළ නිසි තැනට නො යෙදීම් විසින් ද නොයෙක් තැනැ වූ වරද හමු විය. එ සියල්ල ශුද්ධි පත්‍රයට නො ගැනිණ. නො වියත් බාල දරුවනට ලියුවක් බැවින් වැඩි වහර අනුවැ 'නුඹ යෙහි,' 'ගෙඩි වැටුණහ' ආදි සාමාන්‍ය ජනයා ගේ යෙදුමින් බොහෝ තැන වැකි යෙදීමු. එහෙත් පොතේ බොහෝ දුරක් මුද්‍රිත වූ පසු එනි ආදීනව අප සිතට තදින් වැටැහිණ. එබඳු තන්හි ඒ යෙදුම් පිරිසිදු සිංහල නො වන බව පොත උගන්වන ඇදුරහු සිසුනට කියා දෙත් වා. 'ඔබ යෙහි, ගෙඩි වැටුණේ ය' යන ආදිය මෑ ශිෂ්ටව්‍යවහාරයේ බව ද හෝරුම් කැරැ දෙත් වා. මෙ බඳු තවත් වරද ඇත. දෙවෙනි වර මුද්‍රණයෙහි දී ඒ සියල්ලත් සකස් කොවැ මිවත් වඩා පහසු ක්‍රම අනුවැ පාඩම් සොදන්නට සිතා සිටුමිහ.

තව ද පොත උගන්වන්නට පළමු මෙහි ශුද්ධිපත්‍රය අනුවැ අශුද්ධ තන් ශුද්ධ කොටැ සකස් කැරැ ගත යුතු බව කියමිහ.

ආචාර්යවරයනට විශේෂයෙනි.

මෙහි පාඩම් ඉගැන්වීමේ දී ඒ ඒ පාඩමේ වූ එක ද වියරණ විදියක් හෝ එක ද වචනයෙක තේරුම හෝ නො දැනැ සිටින්නහු ඊ ළඟ පාඩමට යැවීම නො කටයුතු යැ. ඒ සෑම පාඩම හොඳට උගත් පසු මැ ඊ ළඟ පාඩමට බැස්වියැ යුතු. මෙසේ 108වන පිට තෙක් උගන්වා යළිදු දෙතුන්වරක් මුල සිටැ එතෙක් ඉගැන්වියැ යුතු. එසින් පසු යැ 108 වන පිටෙන් එහා කොටස ඉගැන්වියැ යුතු. මෙහි පාඩම් 30ක් පමණ උගන්වා ඉන් පසු බාලාදර්ශය හෝ සංස්කෘත පාඨාවලිය හෝ එබඳු යම් කිසි පාඩම් පොතක් ශිෂ්‍යයා අතැ තැබියැ යුතු යැ. 108 වන පිටෙන් එහා කොටස ඉගැන්වියැ යුත්තේ සෙමෙනි.

ඒ ඒ පාඩමේ වචනවලැ තේරුම් උපග්‍රන්ථයේ ශබ්දාර්ථකෝෂ –යෙන් බලාගන්නට ශිෂ්‍යයනට කියා දියැ යුතු.

සියලු මැ පද අනාරුදී විසින් යොදූ සංස්කෘත සිංහල හා සිංහල සංස්කෘත කෝෂයක් අඟට යොදන්නට කලින් අදහස් කළ නුමුත් පොත මහත් වූ බැවින් එය මෙ වරට නැවැත්වීමු.

තව නො බෝ කලෙකින් සංස්කෘත ඉගැන්වීමට මිට ද වඩා ලෙහෙසි මහක් වූ (අන්‍ය ක්‍රමයෙක) සංස්කෘත ශික්ෂක නම් ග්‍රන්ථයක් ද පිටත් කරන්නට සිතා සිටුමිහ.

මිට–හිතකාමී

බලන්ගොඩ ආනන්ද මෛත්‍රෙය ස්ථවිර.

1940 සැප්තැම්බර
15 වන දිනැ දී යැ.

පටුන.

			පිට
1.	පාඩම.	අකුරු	1
2.	,,	ලව් (පරස්මෛපද) එකවචන, අංග	2
3.	,,	අකාරාන්ත පුංලිංගික ශබ්ද, ප්‍රථමා, සම්බොධන විභක්ති, උකාර කතෘ, සන්ධි (ම්ෂං)	3
4.	,,	අකාරාන්ත පුංලිංගික, ශබ්ද, තෘතීයා චතුර්ථී පංචමී විභක්ති, ණත්වය.	5
5.	,,	අකාරාන්ත පුංලිංගික: ෂෂ්ඨී, සප්තමී විභක්ති, සන්ධි (ඃ + අ, එ, ඔ, ඃසවර)	6
6.	,,	දෙව ශබ්දය (ඒක වචනයෙහි), සන්ධි (ත් + සවර හෝ ඝෝෂ), උපසර්ග, සන්ධි (ම් + සවර)	8
7.	,,	අකාරාන්ත පුංලිංගික (බිවචන), ලව් (බිවචන) සන්ධි (ඔෟ + සවර)	10
8.	,,	අකාරාන්ත පුංලිංගික (බහුවචන), ලව් (බහුවචන), ගමනාර්ථයෙහි විභක්තියව, චතුර්ථී විභක්ති ඝෝෂය, සන්ධි (අඃ + සවර හෝ ඝෝෂ)	11
9.	,,	අකාරාන්ත නපුංසක ලිංගික, නකාරාන්ත අංග (ලව්), සන්ධි (සඃ + සවර)	13
10.	,,	නිපාත, (ප්‍රශ්නාර්ථයෙහි, 'නැත' යන අරුත්හි), තුම් ප්‍රත්‍යයාන්ත	17
11.	,,	අකාරාන්ත පුන්නපුංසක ශබ්ද, ඉකාරාන්ත පුංලිංගික (ප්‍ර. සම්. වි), පූජාක්‍රියා	17
12.	,,	ඉකාරාන්ත පුංලිංගික (කෘ, ච, ප)	19
13.	,,	ඉකාරාන්ත පුංලිංගික (ෂ, ස), උපසර්ග පූජක පූජාක්‍රියා	21
14.	කපි ශබ්දය,	උකාරාන්ත පුංලිංගික (ගුරු ශබ්දය), සන්ධි (නාමින් + ඃ, + සවර හෝ ඝෝෂ), ව ශබ්ද යෝගය, සන්ධි (ඃ + ච, ත), නමෝ සඞ්ඝාය යෝග	23
15.	,,	විශේෂණ විශෙෂ්‍ය, ඒකමීක ක්‍රියා, තනූ, කුරු, ශක්නු, (යන අංගවල ලව් රූප), ණත්වය	25
16.	,,	ලඞ් (පරස්මෛපද)	29

පාඩම.			පිට.
17.	,,	ඍකාරාන්ත පුංලිංගික	32
18.	,,	ඉකාරාන්ත නපුංසක ලිංගික	34
19.	,,	උකාරාන්ත නපුංසක ලිංගික	36
20.	,,	ආඛ්‍යාත (අකාරාන්ත අංග), ලඬ්, සන්ධි (සවර්ණදීර්ඝ, අසවර්ණදෙඝ, ඉ + සවර, ත් + හ)	37
21.	,,	ස්ත්‍රීලිංගික ආකාරාන්ත, සන්ධි (ත් + න්)	39
22.	,,	ඉකාරාන්ත ස්ත්‍රීලිංගික	41
23.	,,	ඒකාරාන්ත ස්ත්‍රීලිංගික, ලෝට් (පරස්මෛපද)	42
24.	,,	උකාරාන්ත ස්ත්‍රීලිංගික	46
25	,,	ඌකාරාන්ත ,,	48
26.	,,	ඍකාරාන්ත ,,	50
27.	,,	සර්වනාම (අස්මද්, යුෂ්මද්)	51
28.	,,	සර්වනාම (කිම්, තත්, එතත්, යත්, සර්, පූර්)	54
29.	,,	සර්වනාම (ඉදම්), විධි ලිඬ්	62
30.	,,	සර්වනාම (අදස්), යදි—තර්හි, සවෙ, වෙත්	65
31.	,,	සංඛ්‍යා ශබ්ද	69
32.	,,	සංඛ්‍යාපූරණ, නිර්ධාරණ	76
33.	,,	ආඛ්‍යාත (අස්ති), නිපාත (චිත්, අපි, නාම, කෙවලං, කිනතු, සම) සන්ධි (ත් + ශ)	82
34.	,,	ආඛ්‍යාත (ආත්මනේ පද), නකාරාන්ත අංග, උකාරාන්ත අංග, ලට් (ආත්මනේ පද)	85
35.	,,	වර්තමාන කාලනත, භවනත ක්‍රාම, සන්ධි (තවර්ගීය-නාදේශ, අඝෝෂ + ඝෝෂ)	86
36.	,,	ආඛ්‍යාත (ලඬ්, ආත්මනේ පදී, උභයපදීඅංග)	97
37.	,,	භවනත, (වත්මත් ප්‍රත්‍යයානත), සන්ධි (වර්ණ + න ඛෝ ම, න් + ශ, හ්‍රස්ව + න් + සවර)	101
38.	,,	ආඛ්‍යාත (ලෝට් ආත්මනේ පද)	105
39.	,,	භවනත (පුංලිංගික)	109
40.	,,	ආඛ්‍යාත, ණිචිලිඬ් (ආත්මනේපද), භවනත ස්ත්‍රීලිංගික, භවනත නපුංසක ලිංගික	114
41.	,,	ධාතු, කර්මවාචක ක්‍රියා	121

පාඩම.			පිට.
42.	,,	කෘදන්ත (කම්වාචක අතීත කෘදන්ත, කර්තෘවාචක අතීත කෘදන්ත, කෘත්‍රත්‍යයාන්ත, කෘතවත් ප්‍රත්‍යයාන්ත, කෘත්‍ය අනීයාන්ත, ඝ ප්‍රත්‍යයාන්ත, කම්වාචක වර්තමාන කෘදන්ත) භාව සප්තමී යෝගය	125
43.	,,	සමාස (කර්මාරය, තත්පුරුෂ, වන්ව, විගු)	138
44.	,,	සමාස (බහුව්‍රීහි, අව්‍යයීභාව)	141
45.	,,	මිශ්‍ර සමාස, සන්ධි (න් + ව හෝ ඡ, න් + ල), විශේෂණ තුන් වර්ගය, ඊයස් ප්‍රත්‍යයාන්තයන් ගේ වර්ධනැගීම, තරම් තමාම් ප්‍රත්‍යයාන්තයෝ	147
46.	,,	ධාතුගණ, ගුණ, වෘඩ්, සන්ධි (ඒ + සවර, ඕ + සවර), භ්වාදි ගණය, තුදාදි ගණය, දිවාදි ගණය, චුරාදි ගණය	154
47.	,,	ලව්, ලඩ්, ලෝව්, විධිලිඩ් ප්‍රත්‍යයයෝ, ධාතුගණ (ක්‍රයාදි ගණය, සවාදි ගණය, තනාදි ගණය, ක්‍රයාදීන් ගේ කර්මකාරක රූප), සපිත් අපිත්හු	160
		විශෙෂ ශබ්ද (නාම වරනැගිලි: ප්‍රඩී, සුධී, ශ්‍රොෂ්ටු, ජරා, ගෞ, ගෞලෑ), සන්ධි (ව් + ත, ජ් + ත ආදි පද මධ්‍යගත සන්ධි)	
48.	,,	ධාතුගණ (ජුහෝත්‍යාදි ගණය), ධාතුස්වර විකාරය	170
49.	,,	ධාතුගණ (රුධාදි ගණය,)	177
50.	,,	ධාතුගණ (අදාදි ගණය, අවණීනන්ත, උවණීනන්ත, හලන්ත ධාතු, විශෙෂ සවරාන්ත ධාතු)	184
51.	,,	ණිජන්ත (ප්‍රයොජ්‍ය ක්‍රියා	202
52.	,, (අ)	ඝඩන්ත, සන්නන්ත	205
52.	,, (ආ)	නාමධාතුක ක්‍රියා, අභූතතද්භාවය	208
53.	,,	ආඛ්‍යාත විභක්ති (ලිව්)	213
54.	,,	ආඛ්‍යාත විභක්ති (ලුව්, ලෘව්, ලෘඩ්), සෙව්, අස්ව්, වෙව් ධාතු	219
55.	,,	ලුඩ්	229
		පරිශිෂ්ටය (කාරකය)	249
		උපග්‍රන්ථය (ශබ්දාර්ථ කෝෂය)	i–lvi

ශුද්ධි පත්‍රය.

පිට.	පෙළ.	අශුද්ධ.	ශුද්ධ.
3.	11.	සුදෘ	සුදෘ
4.	33.	දෘශෘ	දෘසෘ
5.	12.	දෘශයා	දෘෂයා
6.	3.	කවඹී	ඔ, ව කාර හෝ කවඹී
7.	10.	බලිවදීං	බලීවදීං
7.	20.	මේ ළමයාව	ළමයාව
8.	29.	පරි චරති	පරිවරති
8.	34.	ප්‍රසාදත්	ප්‍රාසාදත්
9.	25.	දෙකක්	දෙක
10.	18.	සකුණෝ	ශකුනෝ
10.	20.	සුඛාවාහාරය	සුඛවාහාරාය
10.	22.	වෘක්ෂයෝ	වෘක්ෂාන්
10.	25.	රොහොගදුභ්‍යාං	රොහොඝදුභ්‍යාං
13.	28.	ශබ්ද මෙනී	ශබ්දවල මෙනි
15.	9.	මාංශ	මාංස
15.	12.	මාංශෙන	මාංසෙන
15.	12.	යුවාං	ආවාං
15.	13.	නවානි වසත්‍රානි	වසත්‍රාණි
15.	24.	මිළයට	මිලයට
15.	27.	,,	,,
15.	32.	ඔවුන්	ඔවුහු
16.	7.	ගවජසි	ගවජසි කිම?
16.	24.	කුම්භකාරා	කුම්භකාරාඃ
16.	26.	ප්‍රාරයාම්	පාරයාම්
16.	29.	ප්‍රාරයති	පාරයති
16.	31.	ලිඛිතුං	
16.	31.	පිළෙ	පිළෙ
16.	32.	දතුංඉවජථ	දතුම්වජථඃ
17.	29.	දෙව	දෙවෙ
18.	28.	උදකං	උදඛිං
19.	1.	බ්‍රහමණෝ	බ්‍රාහමණෝ
20.	8.	සොධාවසිභ්‍යාමරි.	යොධාවසිභ්‍යාමරි
20.	12.	කුමාරෙ,	කුමාරෙ

පිට.	පෙළ.	අශුඛ.	ශුඛ.
20.	12.	දෘෂ්ටවා	දෘෂ්ට්වා
20.	12.	මාජීරෝ මූෂිකං	මාජාරෝ මූෂිකං
21.	16.	දෘෂ්ට්‍ර	දෘෂ්ටු
21.	16.	කවීනා	කවීනාං
21.	19.	දෘෂ්ටවා	දෘෂ්ට්වා
21.	26.	පුසතකෙෂ	පුසතකෙ
21.	29.	සකුනා	ශකුනා
22.	10.	මිලව	මිලට
24.	11.	ජනතූන්	ජන්තූන්
24.	12.	ව්‍යිෂ්ණු	ව්‍යිෂ්ණුං
24.	13.	ප්‍රාරයනති	පාරයනති
24.	20.	දෘෂ්ටවා	දෘෂ්ට්වා
24.	21.	ශෘත්වා	ශ්‍රුත්වා
24.	22.	ආපතං	ආපණං
25.	3.	සිනාසෙත්	සිනා සෙත්
25.	7.	රශ	රස
26.	3, 4.	ප්‍රෂෙපන	ප්‍රෂෙපණ
27.	9.	කනු	ක්නු
28.	9.	ශුවාමරිං	ශුවාමරිං
28.	10.	විවෘණාති	විවෘණොති
28.	11.	ලොකසන්	ලොකස්‍ය
28.	12.	තත්වං	තත්ත්වං
28.	12.	පශ්‍ය	පශ්‍ය,
28.	19.	ශාරෙෘ	ශරෙෘ
28.	31.	තරිත්වා	තීර්ත්වා
28.	32.	ආවාවෙ	අවටෙ
28.	33.	සපිත්වා	සප්ත්වා
28.	33.	කෘශිබලස්‍ය	කෘෂිබලස්‍ය
29.	17.	කැමැතිසි	නො කැමැති සි
31.	20.	අශක්තෙනත්	අශක්තෙනත්
31.	28.	දෘෂ්ටවා	දෘෂ්ට්වා
32.	24.	රාවණගේ	රාවණයා ගේ
34.	2.	දශරථ ගේ	දශරථයා ගේ
34.	10.	දක්නේ ය	දැක්කේ ය
34.	15.	නපුංශක	නපුංසක
35.	16.	භක්‍ෂයිතුම්	භක්ෂිතුම්

පිට.	පෙළ.	අශුද්ධ.	ශුද්ධ.
35.	31.	විදූඛ.	මිදූඛ
36.	25.	ඤශ්‍රැ	ශ්මශ්‍රැ
37.	28.	ලුඞ්	ලඞ්
38.	29.	ග්‍රජ්ඣ	ග්‍රජ්ඣා
40.	19.	ජන්තූන්	ජන්තූන්
41.	11.	ඉකාරාන්තපුලල්ලිංගික.	ඉකාරාන්තසත්‍රිලිංගික
41.	26.	පිඤ්ජාණි	පිඤ්ජානි
42.	4.	විපනිං	විපණිං
45.	26.	මිළට	මිලයට
46.	31.	ඩෙඤ්ඣා	ඩෙඤ්ඣාඃ
46.	31.	කුණ්ඩඃ	කුණ්ඩං
48.	4.	ඝි	ඒ
48.	5.	වධූඃ	වධූඃ
48.	16.	භ්‍රෑවෝ	භ්‍රැවෝ
48.	20.	භ්‍රෑඃභඃ	භ්‍රැභ්‍යඃ
49.	3.	කවිව්‍රර	කවිර්ව්‍රර
49.	8.	වසතුමෙවඡත්	වසතුමෙවඡත්
49.	15.	වඩෙවාඃ	වඩාඃ
49.	15	පපාං	ප්‍රපාං
49.	24.	මණ්ඩොදරී	මන්‍දොදරී.
50	25.	සවසා	සවඤා සහ
50.	30.	සවශ්‍රැර්	ඤවශ්‍රැර්
51.	1.	නනඳුඃ	නනාඳුඃ
51.	4.	ඩෙනූඤචාරු	ඩෙනූඤෙචාරු
51.	14.	සාම්යා	සැම්යා
52.	22.	යාවකාඃයාන්න	යාවකාඃයාන්නං
52.	25.	රක්ෂිත්වා	රක්ෂිත්වා
53.	3.	භ්‍රතරඤ්ච	භ්‍රාතරඤ්ච
53.	11.	ැන	පැන
53.	14.	ලනුවකින්	ලනුවෙකින්
53.	16.	දෙදෙනටම	දෙදෙනාට ම
53.	26.	දෙවානම්ප්‍රිය	දෙවානාම්ප්‍රිය
58.	34.	තා වවදනාම්	තාවවදනාම්
59.	1.	වතීඃං	වානීඃං
59.	7.	ආතායතම්	අතායතම්
59.	26.	රජිනි	රැජිනී

පිට.	පෙළ.	අශුඛ.	ශුඛ.
59.	33.	අත	අණ
60.	25.	දණ්ඩාභ්‍යං	දණ්ඩාභ්‍යාං
60.	25.	ඝිගවඃ	ශිගවඃ
63.	24.	ක්‍රිණා	ජානා
64.	28.	ලවතං	ලවණං
67.	28.	හෙත්‍යා,	හෙත්‍යා'
68.	12.	ස්ථානාත්	සථානාත්
73.	22.	චත්වාරෝ'	චතුරෝ'
73.	25.	සත්‍රියෝ,	සත්‍රියෝ'
74.	2.	සත්‍රියශව	සත්‍රියශව
82.	23.	ජරාදශවෝ	ජරදශවෝ
83.	2.	භක්ෂයිතුම්	භක්ෂිතුම්
83.	18.	තාව	තාවද්
83.	26.	නිශ්චිත්‍ය	නිශ්චිත්‍ය
86.	13.	වන්දඅ + නෙත	වන්ද + අනෙත
90.	2.	දඅාතමනොපදි.	ද ආතමනෙපදි
90.	16.	අශන + අත්	අශනා + අත්
93.	22.	පුරඃඃ	පුරුෂඃ
95.	11.	කදැවිත්	කදුවිත්
95.	27.	ප්‍රාප්නුයාත්	ප්‍රාප්නොත්
95.	31.	වෘක්ෂාවක්ෂං	වෘක්ෂාවෘක්ෂං
96.	1.	තදෙවාඞ්කුශීන්.	තමෙවාඞ්කුශීන්
96.	3.	මානාඅ තෘත්‍යන්.	මානා අනෘත්‍යන්
96.	21.	ඉක්ඛිපි	ඉක්ඛිති
98.	8.	අක්‍රිණාත	අක්‍රිණත
107.	27.	වෑ යම්න්	වෑයම්න්
109.	33.	ඇක	ඇක්ක
110.	4.	සුවාවක්ෂුඃ	සුවාචඃ
111.	7.	දුහීෘත්	දුහීත්
112.	35.	ෙනත	වඩිනෙත
113.	12.	කිංවිදුයවඡත	කිංවිදයවඡත
116.	25.	වීරුත් (වී)	වීරුඩ් (බෙත් පැලැවි)
118.	18.	ගිරාං	ගිරඃ
119.	13.	භොජනානතරං.	භොජනාතතරං
120.	2.	වසි.	–වති
123.	5.	ප්‍රථමාෂෙන්	ප්‍රථමායෙන්

පිට.	පෙළ.	අශුඛ.	ශුඛ.
123.	13.	වාෂඃ	වෘෂඃ
125.	28.	ශෘතානි	ශ්‍රුතානි
128.	25.	ප්‍රලොභෂ	ප්‍රලොභති
129.	16.	ක්ෂානන	ක්ෂානත
129.	24.	ක්ෂිණෙති	ක්ෂිණොති
131.	11.	ගෘහ්	ග්‍රහ්
136.	30.	නිහීතස්‍යමානෙෘ'.	නිහීර්තස්‍යමානෙෘ'
136.	33.	කරණ	කරන
140.	19.	ඕඛූ	ඕඛූ
144.	36.	භරවජෘග්‍රාමෙ	භාරවජග්‍රාමෙ
145.	10.	රූපෙන	රූපෙණ
145.	15.	දීපදර්ශි තෙන.	දීපදර්ශිතෙන
145.	22.	තත්‍රජනා	තත්‍ර ජතා
148.	8.	විශෙෂණ	124 විශෙෂණ
151.	19.	ශත්‍රුක්ෂයා	ශත්‍රුක්ෂණයා
152.	5.	සුභද්‍ර නාම	සුභද්‍රා නාම
152.	8.	නාංබලිෂඃ	නාම්බලිෂඃ
152.	9.	අයඃ වාෂභ සත.	අයම්වෘෂභසත
152.	17.	පාඃලේ.	පාෂැලේ
152.	16.	ඉතා අග්‍ර	අග්‍ර
153.	21.	එලැඹියේ	එළැඹියේ
153.	28.	(=යොදන ලද	(=යොදන ලද)
159.	1.	උකතතංවඃ	උකතං ව
161.	17.	සැදුණෝ	සැදුණේ
164.	8.	ප්‍රාප්‍තාෘතෙව.	ප්‍රාප්‍යාතෙව
164.	17.	සවලාමප්‍යප කු...	සවලාමප්‍යපකු...
165.	8.	බවට බවට	බවට
165.	13.	මියා ව කරණ	මියා ම කරන
167.	34.	–ගවොඃ	ගවොඃ
170.	1.	ධාතුගණ	48 ධාතුගණ
173.	15.	බිභෘඃ	බිභෘ
175.	30.	භටා	භටාඃ
176.	2.	ශරිරෙෂු	ශරීරෙෂු
199.	9.	මිථ්‍යාං	මිථ්‍යා
199.	12.	ශූරා	ශූරා
199.	14.	සතාම්	සතාම්

පිට.	පෙළ.	අශුද්ධ.	ශුද්ධ.
201.	14.	සාවකසසතු	සාවකාශසතු
201.	21.	යඥපවීතං	යඥෝපවීතං
204.	3.	ශෙශවෙ	ශෛශවෙ
205.	19.	52 පාඩම	52 පාඩම (අ)
207.	14.	දිබොතු	දිය බොතු
207.	17.	බොතු රිස්සා	බොතු රිස්ස
207.	22.	මුමුර්ෂුහේසජ.	මුමුර්ෂුභේෂජ
207.	23.	දුධුක්ෂෂි	දුධුක්ෂසි
208.	21.	නාමධාතුක ක්‍රියා.	52 (ආ) නාමධාතුක ක්‍රියා
210.	36.	ප්‍රසාදරහිතෙෆ	ප්‍රසාදරහිතෙෆ
211.	11.	නිමීලිතාක්ෂිං	නිමීලිතාක්ෂීං
211.	28.	බොහෝ	සිලෝ වලින් බොහෝ
213.	1.	51	53
216.	17.	බලෙ,	බලෝ
224.	20.	කාරයෙන්	කාරයෙක්
227.	11.	91	54
227.	56.	ආඟම්නාය	ආගාම්නාය
227.	61.	තං	ස
227.	73.	මධුරාන්නානා	මධුරාන්නම
228.	6.	සමාග්‍රෙ	මමාග්‍රෙ
229.	6.	වරතනුරථවා.	වරතනුරථ වා'
229.	7.	සුරභිමවාපස්‍ය	සුරභිමවාප්ස්‍ය
238.	23.	සනාවා	සනාත්වා
238.	27.	හොෂ්ටී	හොෂ්ඨී
239.	9.	විවිඤාන්	විවිඤන්
239.	21.	යුධස්‍ය	යුඛස්‍ය
239.	23.	න්‍යඤාන්‍යත්‍යයයා සිඝුඃ	-න්‍යඤාන්‍යත්‍යයා සිඝුඃ
239.	27.	ඝං	'ඝං
239.	32.	නවිමාංසතු	නවිචාංසතු
240.	20.	සහිද්නිරග්නිං	සමිද්නිරග්නිං
240.	22.	ගුණෆගුණෆ	ගුණාගුණෆ
240.	28.	රාත්‍රෙ	රාත්‍රෆ
251.	17.	යොන්නක්	යොත්නක්
253.	4.	මංගල	මංඝලං
253.	26.	වියඝහි	වියෙහි
254.	21.	කතීව්‍යං මම,	කතීව්‍යං, මම

(ආ) **සංස්කෘතයට නගනු.** (සකි කළහැකි තැන් සකි කරණු.)

1. මම ආහාරයෙන් බළලා පෝෂිත කරමි. 2. ගොනා ආහාර පිණිස ඇවිදී. 3. දඟයා බල්ලාට දංඩෙන් ගසයි. 4. සිංහයා මුවා කයි. 5. හෙතෙම ධර්මය කියයි. 6. ආචාර්‍යයා ධර්මය උගන්වයි. 7. මම ගමින් නික්මෙමි. 8. බෙහෙදින් ලෙඩ සංසිඳේ. 9. සොරු කුකුළා සොරාගෙන යයි. 10. හෝ ගස නැගෙති. 11. ළමයා කන්ද නගී. 12 ගොවියා ගමේ වෙසෙයි 13. මෙහෙකරුවා රථය සෝදයි. 14. රජුගේ පුත්‍රයා රථයෙන් යයි. 15. මම අසු ගෙන යමි.

'මී' කාරයා පරව සවර්ණාදීර්ඝ හා සකාරලෝ පවිතාම් ගුණරූපය
7. = පවිතාම් ගුණරූපය

අකාරාන්ත පුල්ලිංගික නාම.

දෙව.

මී වචන.

ප්‍ර.	**දෙවෝ**	දෙවියන් දෙදෙනෙක්.
සම්.	(හෙ) **දෙවෝ**	(එම්බා) දෙදෙනෙක් දෙවියනි
ද්‍වි.	**දෙවෝ**	දෙවියන් දෙදෙනෙකුන්.
තෘ.	**දෙවාභ්‍යාම්**	දෙවියන් දෙදෙනෙකුන් විසින් කරණයකට
ච.	,,	දෙවියන් දෙදෙනෙකුන්ට.
ප.	,,	දෙවියන් දෙදෙනෙකුන් ගෙන්.
ෂ.	**දෙවයෝඃ**	දෙවියන් දෙදෙනෙකුන්ගේ.
ස.	,,	දෙවියන් දෙදෙනෙකුන් කෙරෙහි.

වෘක්ෂ.

මී වචන.

ප්‍ර.	**වෘක්ෂෝ**	ගස් දෙකක්.
සම්.	(හෙ) ,,	එම්බා ගස් දෙක.
ද්‍වි.	,,	ගස් දෙක.
තෘ.	**වෘක්ෂාභ්‍යාම්**	ගස් දෙකින්.
ච.	,,	ගස් දෙකට.
ප.	,,	ගස් දෙකින්.
ෂ.	**වෘක්ෂයෝඃ**	ගස් දෙකේ
ස.	,,	,,

ආඛ්‍යාත. ලට් (වර්තමාන.)

ම් වචන.

(තෙම.)	**භවතඃ.**	(ඔවුන් දෙදෙන) යෙහි.
(යුවාම්.)	**භවතඃ**	(ඔබ දෙදෙන) යෙවු.
(ආවාම්.)	**භවාව**	(අප දෙදෙන) යෙමු.

17. උත්තමපුරුෂ ම්වචන **වඃ** යන ප්‍රත්‍යයයට පූර්ව වූ අංගයේ **අ**කාරය දික් වේ. (භවම්වඃ) **භවාවඃ.**

18. **සන්ධි.** (අ) සවරයකට පූර්ව වූ **ඉ** යන්න **ආ**ව් බවට පෙරළේ. එහි **ව්** යන්න පර ව සිටින සවරය හා එක් වේ.

උදා. නරෙණ + ආගච්ඡතඃ=නරාව් + ආගච්ඡතඃ=නරාවාගච්ඡතඃ.

(ආ) කිසි විටෙක මෙබඳු තන්හි වූ ඒ **ව්** කාරය ලොප් ද වේ. (මැකී යයි.)

උදා: නරාව් + ආගච්ඡතඃ=නරා ආගච්ඡතඃ.

අභ්‍යාසය.

(අ) සිංහලයට නගනු.

1. මාගේ වෘෂණෙන තිෂ්ඨතඃ. 2. බාලෝ හස්තාභ්‍යාං කර්ණෞ සපෘශති. 3. ආවාං විද්‍යාලයං ප්‍රවිශාවඃ. 4. වෘක්ෂයෝඃ කොටරයෝඃ සකුණෞ වසතඃ 5. බාලෞ කාඳුකාභ්‍යාං ක්‍රීඩතඃ 6. යුවාං හස්තාභ්‍යාං ගණේශං නමථඃ. 7. උපාධ්‍යායෝ බාලෞ තාඩයති. 8. සුනඛාවාහාරය භ්‍රාම්‍යතඃ. 9. වානරෞ වෘක්ෂාභ්‍යාං පතතඃ. 10. කුමාරෝ හස්තාභ්‍යාං කාඳුකං තාඩයති 11. තෞ වෘක්ෂයෝඃ අවරොහතඃ. 12. තාපසෞ ආශ්‍රමයෝඃ වසතඃ. 13. ආවාං භාරං වහාවඃ. 14. සුනඛෞ විඩාලං පීඩයතඃ 15. මූර්ඛෞ ලිඛතඃ. 16. තෞ හස්තාභ්‍යාං ශරෞ ක්ෂිපතඃ. 17. සුනඛාවහං පොෂයාමි. 18 රාගෝ ගදුභ්‍යාං ශාම්‍යති. 19. යුවාං භ්‍රාම්‍යදුගච්ඡථඃ. 20. ආවාං යාචාභ්‍යාමාහාරං යච්ඡාවඃ. 21. පුරොහිතඃ ශ්ලොකාභ්‍යාං නෘපං ශංසති. 22. අග්‍රජෝ'නුජයොඃ සතිභ්‍යති.

(ආ) සංස්කෘතයට නගනු.

1. අපි (දෙදෙන) ගමෙහි වසමු. 2. තෙපි (දෙදෙන) ගස නගිනු. 3. සොරුන් දෙදෙන ජනේලය හරිති. 4. ළමයා අත් දෙක සෝදයි. 5. උපාධ්‍යාය තෙම ශිෂ්‍යයන් දෙදෙනා තෙරෙහි පහදියි. 6. හෙතෙම බළලුන් දෙදෙනා ගෙන් මියා මුදයි. 7. සොරු රජුගේ කඩු දෙක හොරෙන් ගනි. 8. අපි (දෙදෙන) පන්දුවෙන් ක්‍රීඩා කරමු. 9. මිනිස්සු (දෙදෙන) ගමේ ඇවිදිති. 10. පාපට කම් කරණ කොට මනුෂ්‍යයාගේ පහත වැටීම් වේ 11. පුරුෂ තෙම සොරුන් දෙදෙනාට දංඩෙන් තළයි. 12. පණිත යෙහි ඇතුන් දෙදෙනෙකුන් දකිමු. 13. රජුගේ පුත්‍රයෝ (දෙදෙන) නවුසන් දෙදෙනාට ආහාරය දෙති. 14. ළමයා කුරුල්ලන් දෙදෙනා කූඩුවේ තබයි. 15. ආශ්‍රම දෙකින් නවුසන් දෙදෙනා නික්මෙත්.

8

අකාරාන්ත පුල්ලිංගික ශබ්ද.

බහුවචන.

දෙව.

ප්‍ර.	**දෙවාඃ**	දෙවියෝ තුමූ.
සම.	(හෙ) **දෙවාඃ**	එම්බා දෙවියනි.
ද්‍ව.	**දෙවාන්**	දෙවියන්.
තෘ.	**දෙවෛඃ**	දෙවියන් කරණ කොට ගෙන, දෙවියන් විසින්
චතු.	**දෙවෙභ්‍යඃ**	දෙවියනට, දෙවියන් පිණිස.
පං.	,,	දෙවියන් හොරෙන් දෙවියන් ගෙන්
ෂ.	**දෙවානාම්**	දෙවියන් ගේ (දෙවියන් සතු.)
ස.	**දෙවෙෂු**	දෙවියන් කෙරෙහි.

වෘක්ෂ.

වෘක්ෂාඃ	ගස්.
(හෙ) ,,	එම්බා ගස්
වෘක්ෂාන්	ගස්.
වෘක්ෂෛඃ	ගස් කරණ කොට, ගස්වලින්.
වෘක්ෂෙභ්‍යඃ	ගස් පිණිස, ගස්වලට.
,,	ගස් හෙරෙන්, ගස්වලින්.
වෘක්ෂාණාම්	ගස්වල, ගස්වලට අයත්.
වෘක්ෂෙෂු	ගස්හි, ගස්වල.

ආඛ්‍යාත ක්‍රියා.

ලට් (වර්තමාන.)

බහුවචන.

ප්‍රථම පුරුෂ.	(හෙ)	**ගච්ඡන්ති**	(ඔව්හු) යෙත්.
මධ්‍යම ,,	(යුයම්)	**ගච්ඡථ**	(තෙපි) යෙවු.
උත්තම ,,	(වයම්)	**ගච්ඡාමඃ**	(අපි) යෙමු.

19. **මඃ** (මස්) යන ආඛ්‍යාත ප්‍රත්‍යයයට මුලින් සිටි අංගයේ අග අකාරය ඇදිණ. එවිට ගච්ඡ + මඃ=ගච්ඡාමඃ.

20. යම් තැනකට යේ නම් එ තැන **චතුර්ථී** විභක්තිය වැ සිටී. සඃ **ග්‍රාමං** ගච්ඡති (හේ ගමට යේ.) සඃ වෘක්ෂෙ ආරොහති (හේ ගස නගී.)

21. යමකුට දේ නම්, යමකුට කිපේ නම්, යමකුට සතුටු වේ නම්, ඒ දීම, කිපීම, සතුටුවීම් ලබන්නා වනුම් විභක්තිය වැ සිටී.

උදා: සඃ **යාචකාය** ආහාරං යච්ඡති (හේ යාචකයාට ආහාරදෙයි)
සඃ **යාචකාය** කුප්‍යති (හේ යාචකයාට කිපේ.)
සඃ **පුත්‍රාය** තුෂ්‍යති (හේ පුත්‍රයාට සතුටු වේ.)

22. යමකු ගෙන් භය වේ නම් හේ පංචමී විභක්තිය වැ සිටී සඃ **ගජාත්** ත්‍රස්‍යති (හේ ඇතුගෙන් තැති ගනී.)

23. **සන්ධි.** ස්වරයක් හෝ ඝෝෂාක්ෂරයක් පර කල්හි අඃ යන්නේ විසර්ගය (ඃ) ලොප් වේ.

නරඃ අත්ර=නරා අත්ර.
නරඃ ඉච්ඡන්ති=නරා ඉච්ඡන්ති.
නරඃ ගච්ඡන්ති=නරා ගච්ඡන්ති.

අභ්‍යාසය.

(අ) **සිංහලයට නගනු.**

1. භටා අශ්වානාරොහන්ති. 2. සඃ හස්තෙන දණ්ඩං ධාරයති. 3. සර්පෝ මාර්ගේ තිෂ්ඨති. 4. චොරා අශ්වාන් නයන්ති. 5. සූදඃ චොදනං (සූදෙඃ + ඔදනං) පචති. 6. වානරා වෘක්ෂෙෂු භාෂන්තෙ. 7. සඃ පාදෙඃ ක්ෂාලයති. 8. ස්වයං ශ්ලොකාන්

ලිඛථ. 9. වයං ආචාර්‍යස්‍ය ග්‍රාමං ගච්ඡාමඃ. 10. හංසාඃ කූජන්ති. 11. මනුෂ්‍යාඃ යානෙෂු නිෂීදන්ති. 12. මාතේෂු රථාඃ වලන්ති. 13 තාපසා ආශ්‍රමේෂු වසන්ති. 14. සුනඛා ආහාරාය භ්‍රාම්‍යන්ති. 15. සජ්ජනා ධර්‍මං පඨන්ති 16 සූයං වෘක්ෂමාරොහථ. 17. නෘපඃ සචිවෙභ්‍යඃ කුප්‍යන්ති. 18. මෘගො ව්‍යාඝ්‍රාත් ත්‍රස්‍යති. 19. බාලඛෙෆ වෘඛෙභ්‍යඃ ත්‍රස්‍යතඃ 20. සජ්ජනානං පුත්‍රා ධර්‍මමනු තිෂ්ඨන්ති.

(ආ) **සංස්කෘතයට නගනු.**

1. ගසෙහි කුරුල්ලෝ වෙසෙත්. 2. ආචාර්‍යවරුන්ට ශිෂ්‍යයන් දෙදෙනාට කිපෙයි. 3. ශිෂ්‍යයෝ පැදුරුවල හිඳිත්. 4. ඔහුහු පඨිතය නසිත්. 5. මිනිසුන් දෙදෙන ළමයාට කිපෙත්. 6. අපි තවුසන්ගේ ආශ්‍රමයන්හි වෙසෙමු. 7. මිනිස්සු ගම්වලින් නික්මෙති. 8 වඳුරෝ ගසින් වැටෙති. 9. මිනිස්සු දඬුවලින් සොරුන් තළත්. 10. රජුගේ පුත්‍රයන් දෙදෙන ප්‍රාසාදයෙන් බසිත්. 11. මාඝයෙහි සොරු සිටිත්. 12. තෙපි සොරුන්ට කිපෙවු. 13. අපි ශ්‍රමණයන් වඳිමු. 14. ළමයි මෙහි සිටිත්. 15. පුත්‍රය, ගස වැටෙයි.

9.

අකාරාන්ත නපුංසක ලිංගික ශබ්ද.

වන (වනය, කැලෑව)

	එක.	බ.	බහු.
ප්‍ර.	**වනම්** (වනය)	**වනෙ** (වන දෙකෙක්)	**වනානි** (වනයෝ.)
සම්.	(හෙ) **වන** (එම්බා වනය!)	(හෙ) **වනෙ** (එම්බා දෙදෙනෙක් වනයෙනි.)	(හෙ)**වනානි**(එම්බා වනයෙනි!)
ද්‍වි.	**වනම්** (වනය.)	**වනෙ** (වන දෙකක්	**වනානි** (වනයන්)

සෙසු හැම විභක්ති අකාරාන්ත පුල්ලිංගික ශබ්ද මෙනි. දෙව ශබ්දය මෙන් වර නගනු.

ආඛ්‍යාත ක්‍රියා.

ලට් (වර්තමාන.)

ඤාකාරාගම අංග.

ප්‍ර	(සෘ) ජානාති	(තෙම) ජානීතඃ.	(තෙ) ජානන්ති
	(හෙ) දනි.	(ඔවුන් දෙදෙන) දනිත්.	ඔවුහු දනිත්.
ම.	ත්වං ජානාසි	(යුවාං) ජානීථඃ	(යූයං) ජානීථ
	(තෝ,නුඹ)දනිහි	(නොපදෙදෙන) දනිවු	(නෙවි දනිවු.)
උ.	(අහං) ජානාමි	(ආවාං) ජානීවඃ.	(වයං) ජානීමඃ
	(මම්) දනිමි.	(අපිදෙදෙන) දනිමු.	(අපි) දනිමු.

24. **ජානාති.** මේහි අංගය ජ්ඤා යනු යි මෙය ඤාකාරාගම ය යි. එහෙත් මීට වෙනස් ඤාකාරාගම වූ අන්‍ය ක්‍රියාංග කෙතෙකුත් ඇති බැවින් මේ ඤා ඤාකාරාගමයන් හැටියට සැලකිය යුතුයි.

මේහි තුන් පුරුෂයෙහි ම එක වචනයෙහි ජ්ඤා යි ද ප්‍රථම පුරුෂ බහුවචනයෙහි **ජාන** යි ද අංගය සිටියි. සෙසු හැම තැන්හි **එය ජානි** ය යි වෙනස් වූ බව සිතට ගත යුතුයි. **ඤාකාරාගම** හැම අංගයන් ගැන ම මේසේ යි.

25. (අ) **සෘ** (හෙතෙම) යන පදය ව්‍යංජනයන්ට පූර්ව තන්හි **ස** යි සිටී. සෘ ඡවඡති=ස ඡවඡති.

(ආ) සෙසු තන්හි 13 වන සංලක්ෂ්‍යයෙහි කී ක්‍රමය අනුව සන්ධි වේ. සෘ + අත්‍ර=සෝ + අත්‍ර=සෝ'ත්‍ර

26. අඝන්න හැර අන් ස්වරයක් පර කල්හි පූර්ව වූ ඃ යන්නේ විසර්ගය ලොප් වේ.

පුරුෂඃ ආගච්ඡති=පුරුෂ ආගච්ඡති.
නරඃ ඉච්ඡති=නර ඉච්ඡති.

27. සහ, **සාර්ධම්**, **සාකම්** යන නිපාත තෘතීයා විභක්තික පද සමග යෙදේ. සහ, හා, **සමග** යනු ඒ පද තුනෙහි තේරුම යි. **පුත්‍රේණ සහ, පුත්‍රේණ සාර්ධම්, පුත්‍රේණ සාකම්=පුත්‍රයා හා, පුත්‍රයා සමග.**

අභ්‍යාසය.

(අ) සිංහලයට නගනු.

1. අහමාසනෙ උපවිශාමි. 2. හෙ පුත්‍රාඃ, යූයමාසනෙභ්‍ය උත්තිෂ්ඨථ. 3. කුමාරාවන්‍යාඅශ්නිතාඃ (කුමාරෙණ + අන්‍යාභිඃ + අශ්නිතාඃ) 4. ව්‍යාඝ්‍රො මෘගමනුධාවති. 5. බුධා මොක්ෂ මිවඡ්නති. 6 වොරෙණ බලිවදීං මුෂ්ණිතාඃ. 7. දෙවා අසුරෛඃ සහ සාගරං මථ්නන්ති. 8. ආවාං ධාන්‍යං ක්‍රිණීවඃ. 9. සත්‍යස්‍ය දශීනෙන ජනාඃ චිරතං ජීවන්ති. 10. සඃ කෙනපාඝං හෘඝ්නත ඛධ්නාති. 11. සඃ කාව්‍යං ඉථ්නාති. 12. සිංහා මාංශ මශ්නන්ති. 13. වෘෂහොඃශනාති නෘණම්. 14. භූපො ජනානත්‍රහෘත්ණාති 15. රාජපුරුෂඃ චොරස්‍ය ශීර්ෂං ඛඩ්ගේන ලුනාති. 16. අහං මාංශෙන සාරමෙයෙණ ප්‍රාණාමි. 17. යුවාං ගෘණීවඃ. 18. භූපස්‍ය වචනෙන කුමාරෙණ වරෙ වෘණීතඃ. 19. පුරුෂො නවානි වස්ත්‍රානි ගෘහ්ණාති. 20. වයං ධර්මං ජානීමඃ 21, ව්‍යාඝ්‍රො මෘගං නඛෛඃ දෘණාති. 22. යූයං උපලෙන ධාන්‍යඃ මෘද්නීථ. 23. මාරුතො වෘක්ෂාන් ධුනාති. 26. රොගඃ ශරීරං ක්ලිශ්නාති. 27. ශිෂ්‍යෙණ උපාධ්‍යායං ප්‍රීණීතඃ.

(ආ) සංස්කෘතයට නගනු.

1. වෙනෙහි තවුසෝ ගෙඩි කත්. 2 හෙතෙම උත්සාහ යෙන් දරුවා පෝෂිත කෙරෙයි. 3. පුත්‍රයා වරයක් (තෝරා ගනී) ඉල්ලයි. 4. සොරා ගුප්තයාගේ බඩි සොරකම් කරයි. 5. කුමාරයන් දෙදෙන රජහු සතුටු කරත්. 6. මිනිස්සු වන යෙහි ගස් කපත්. 7. ගොපලු තෙම වස්සා ගෙසෙහි බඳියි. 8. මම දැන් පොත් දෙකක් මිළයට ගණිමි. 9. ඔවිනු කිරි කලඹත්. 10 රාම. නෙම රාවණයාගේ හිස් කපා දමයි. 11 සුළඟ තෙම වනයෙහි ගස්වල මුදුන් සොලවයි. 12. අපි අද කිසිවක් නො කම්හ. 13. අපි ගමෙහිදී ධාන්‍ය මිළයට ගණුම්හ. 14. සජ්ජනයෝ අධර්මය නිගනිත් (අධර්මයට නිග්‍රහ කරත්.) 15. අපි (දෙදෙන) හැම කල්හි මිත්‍රයන් සතුටු කරමු. (පිණවමු.) 16 ඉඳු තෙම වෘත්‍රයා මැඩියි. 17. දශයාගේ පුතුන් දෙදෙන ගුප්තයාගේ පොත් සොරා ගනිත්. 18. අපි මිත්‍රයන් දෙදෙනා සමඟ බොජුන් අනුභව කරමු. 19. පණ්ඩිතයෝ ශාස්ත්‍රය දනිත්. 20. ඔවුන් මුවකු පෝෂිත කරත්. 21. යෝධයෝ රණභූම ථ්ගස්වලින් වසාලත්. 22. සිංහයා නියවලින් ඇතාගේ හිස පළයි. 21 කඩ ඉඟුන් කළ දෙකක් මිළයට ගණිමු. 24. මේහෙකරු තෙම මිදුල පැදුරුවලින් වසයි. 25. හෙතෙම ගොය ධාන්‍යයෙන් පුරවයි.

10.

නිපාත.

28 ප්‍රශ්නයක් ඇසීමේදී අපි, කිං යන නිපාත මූලට යොදනු කිං යන්න ක්‍රියාවට අගිනුත් යෙදිය හැක

අපි ත්වා ගච්ඡසි ? තෝ (තුඹ) යෙහි ද ?
කිං ත්වං ගච්ඡසි ? ,,
ත්වං ගච්ඡසි ? ,,

29. "නැහැ" යන්න ඇහවීමට න යන නිපාතය ක්‍රියාවට මූලින් තබනු. **සः න ගච්ඡති.** හේ **නො** යයි.

(ක) තුම් ප්‍රත්‍යයාන්ත ශබ්ද.

පාතුම්-බොන්නට.
නතීතුම්-නවන්නට.
කර්තුම්-කරන්නට.
නෙතුම්-පමුණුවන්නට, ගෙනයන්නට.
ධාරයිතුම්-දරන්නට, උපුලන්නට.
බාලකඃ පාඨං පඨිතුම් ඉච්ඡති-ළමයා පාඩම කියන්නට කැමතියි.

අභ්‍යාසය.

(අ) සිංහලයට නගනු.

1. අහං ජලං පාතුම්ඉච්ඡාමි. 2. නිදාඝේ කාසාරෙණු ජලං ඝෘත්‍යති. 3. කමලං භ්‍රමරාන් ප්‍රීණාති. 4. ව්‍යාඝ්‍රා මෘගාන ක්‍රුධ්‍යන්ති. 5. වයමාචාර්‍යෙභ්‍ය උපදෙශමධිගච්ඡාමඃ. 6. වාඝසඃ කොකිලාන් ප්‍රඝණන්ති. 7. කිං ත්වං කලහස්‍ය කාරණං ජානාසි ? 8. සුසීදුඝණං භවති. 9. වයමාකාශෙ නක්ෂත්‍රාණි පශ්‍යාමඃ 10. මයූරා නර්තුං ජානන්ති. 11. කුම්භකාරා පාත්‍රාණි කර්තුං ප්‍රභවන්ති. 12. අපි ත්වං කුමාරං සමුද්‍රස්‍ය තීරං නෙතුම්ඉච්ඡසි? 13. අහං පාඨං චිත්තෙන ධාරයිතුං න ප්‍රාරයාම් 14. කිං යූයං පඤ්චරෙණු ශුඝාන් ද්‍රෂ්ටුම්ඉච්ඡථ? 15. ස වාණිජ්‍යං කර්තුං ගෘහාදබිර්ගච්ඡති. 16. ආවාමිත්‍ර වසතුම්ඉච්ඡාවඃ. 17. පුරුෂොඋෂ්ණමාරොඩුං න ප්‍රාරයති. 18. විශ්වාමිත්‍රා දශරථං ද්‍රෂ්ටුං ගච්ඡති. 19. ස ක්ෂෙත්‍රා රක්ෂිතුං තත්‍ර ගච්ඡති. 20. ඉදානීං ලෙඛනං ලිඛිතුං තත්‍ර එයේ උපවිශාමි. 21. වයං ගෘහමුපවෙෂ්ටුම්ඉච්ඡාඃ. 22. යූවාං යාවකෙභ්‍ය අන්නා දතුං ඉච්ඡථ. කිම් ? 24. අපි යූයං දෘෂ්ඨෙභෙ නෙතුම්ඉච්ඡථ ?

(අ) සංස්කෘතයට හරහන්න. (සන්ධිකළ හැකි තැන් සන්ධිකරණු)

1. හෙ තෙම් ගෙඞ් කන්නට නො කැමැතී සි. 2. දෘශයෝ (දෙදෙනා) බත් පිසන්නට ගෙට යෙති. 3. ළමයි බෝල කර කවන්නට කැමැති වෙත්. 4. පුරුෂයා බර උසුලන්නට හැකි වෙයි. 5 බාල සොහොයුරා එහි යන්නට කැමැති ද? 6. නැට්ටුවෝ නටන්නට හැකි වෙත්. 7. ඔව්හු (දෙදෙන) ගෙහි දොර කඩැ සිටින්නට කැමති වෙත්. 8. රජ තෙම තවුසා දක්නට ඇමැතියන් හා අසපුවට යෙයි. 9. පුත්‍රය, තෝ පාඩම් කියන්නට නො කැමැත්තෙහි ද? 10. ළමයි දුවන්නට කැමැත්තාහ. 11. අපි ශිෂ්ලම් කරන්නට විද්‍යාලයයේ මිදුලට යෙමු. 12. සොරා පෙට්ටිය අරින්නට තැත් කරයි. 13. මම වර දෙකක් තෝරා ගත්තිමි. 14. ආචාර්යෝ ශිෂ්‍යයනට අනුග්‍රහ කෙරෙත්. 15. ගොපල්ලෝ (දෙදෙනා) ගවයා ගසෙහි බඳින්.

11.

අකාරාන්ත පුනපුංසක ශබ්ද.

මේ තාක් උගත් අකාරාන්ත ශබ්දයන්ගේ සම්පූර්ණ වර නැගිල්ල නැවැත සලකනු.

පුල්ලිංගික අකාරාන්ත.

දෙව ශබ්දය.

	එක.	ද්වි.	බහු
ප්‍ර	දෙවඃ	දෙවෞ	දෙවාඃ.
සම්.	(හෙ) දෙව	(හෙ) ,,	(හෙ) ,,
ද්වි.	දෙවම්	දෙවෞ	දෙවාන්
තෘ.	දෙවෙන	දෙවාභ්‍යාම්	දෙවෛඃ
චතු.	දෙවාය	,,	දෙවෙභ්‍යඃ
පඤ්.	දෙවාත්	,,	,,
ෂෂ්.	දෙවස්‍ය	දෙවයෝඃ	දෙවානාම්
සප්.	දෙව	,,	දෙවෙෂු

නපුංසක ලිංගික අකාරාන්ත වන ශබ්දය 9 වන පාඩමේ දී ඇත. එය මේ හා සංසන්දනය කොට සමාන අසමාන තැන් සලකා බලනු.

දැන් ඉකාරන්ත පුල්ලිංගික ශබ්ද දෙනු ලැබේ.

කපි. (වඳුරා)

	එක.	බ.	බහු.
ප්‍ර.	**කපිඃ** (වඳුරා)	**කපී** (වඳුරෝ දෙදෙනෙක්)	**කපයඃ** (වඳුරෝ)
ඝ.	**කපෙ** (වඳුරා)	**කපී** (දෙදෙනෙක් වඳුරනි)	**කපයඃ** (වඳුරනි.)
ච.	**කපිම්** (වඳුරා)	**කපී** (දෙදෙනකුන් වඳුරන්)	**කපීන්** (වඳුරන්)

පූර්ව ක්‍රියා.

ගත්වා (ගොස්)
හෘත්වා (හැර ගෙන ගොස්)
දත්වා (දී)
ධාවිත්වා (දිව ගොස්)
ජීත්වා (දිනා)

මේ පූර්ව ක්‍රියා යෙදෙන සැටි: **ස තඩාගං ගත්වා** මුඛං **ක්ෂාලයති.** (හේ වැවට **ගොස්** මුහුණ **හෝදයි.**)

අභ්‍යාසය.

(අ) **සිංහලට නඟනු.**

1. කුමාරෙ යාවකාය හොජනං දත්වා ගෘහං විශති. 2. ගජෙන ධාවිත්වා වනං විශතඃ. 3. අපි යූයං නගරං ගත්වා ධාන්‍යං ක්‍රීණීථ ? 4. ජනෝ'ධර්මං ධර්මෙණ ජීත්වා සුඛමධි ගච්ඡති. 5. කිංකරෙණ තඩාගං ගත්වා මුඛං ක්ෂාලයිත්වා ආගච්ඡතඃ. 6. සත්‍යං දෘෂ්ටවා ජනාඃ චිත්තං පුනන්ති. 7. ගෘහාලඃ කුතඃචුවං හෘත්වා දණ්ඩෙනඃ දණති 8. නර්තක ආභරණෛඃ ශරීරං භූෂයිත්වා නෘත්‍යාය ගච්ඡති. 9. වයං පඤ්ජරෙ ශුකං සඃථාපයිත්වා පූජයිෂ්‍යාමඃ. 10. තෙ ක්ෂෙත්‍රාණි රක්ෂිත්වා තත්‍ර උටජෙෂු වසන්ති. 11. ධර්මස්‍ය තත්ත්වං වයං න ජානීවඃ. 12. මූෂකාවන්නාමශ්නීතඃ. 13. අහං ගිරිමාරොඪුං න ප්‍රභවාමි. 14. කුමාරෙණ කපී දණ්ඩාභ්‍යං තාඩයතඃ. 15. බාලකා වෘක්ෂෙ කපීන් දර්ශයන්ති 16. කිං ත්වං සනාන්නාය උදකං ගන්තුමිච්ඡසි? 17. සාරථිඃ කිං රථං තත්‍රානයති? 18. පුරුෂෙ භූපඝ්‍ය නිධිං රක්ෂති. 19. වනාවනං ගච්ඡති

මුනිඃ. 20. බ්‍රහ්මණෝ' තිපි පූජයති. 21. අග්නිඃ ග්‍රාමං දහති. 22. ඉදානීං රවිඃ උදගච්ඡති. 23. ව්‍යාධිඃ කුමාරං පීඩයති. 24. නෘපතයෝ ධර්මේණ රාෂ්ට්‍රාණි පාලයන්ති. 25. කපිඃ තත්‍ර වෘක්ෂේ තිෂ්ඨති.

(ආ) සංස්කෘතයට නගනු.

1. හේ මැණිකා සොරා ගෙන ගොස් ගෙහි සඟවයි. 2. මෙහෙකරුවා කඩුවෙන් සොරාට ගසයි. 3. අපි (දෙදෙන) යෑමිහු වඳිමු. 4. ව්‍යාධිහු ශරීරය පෙළත්. 5. වඳුරා ළමයාගේ අතෙන් ගෙඩිය ගනී. 6. ආචාර්‍ය තෙම ශිෂ්‍යයනට තැඟි දෙයි. 7. මිනිස්සු විහාරයට ගොස් මුනිහු වැද එති. 8. රජ යුධයේදී සතුරන් දිනයි. 9. අපි ගසින් බස්නට හැක්කමු. 10. හේ ක්‍රෝධය දිනා (පරදවා) සැප ලබයි. 11. කවියා මිතුරා ගේ වචනය අසා සිනාසි පුටුවේ ඉඳ ගනී. 12. අපි (දෙදෙන) ගිරවුන් දෙදෙනකුන් (අල්ලා) ගෙන කුඩු දෙකෙන තබා පෝෂිත කරමු. 13. උදේ කුකුළන් ගේ හඬ අසා ඇදන්වලින් නැගිටිමු. 14. ළමයා මුහුණ සෝදා කිරි බී පොත කියයි 15. ග්‍රීෂ්ම කාලයෙහි ශරීරයෙන් ඔහදිය පිට වෙයි.

(ඉ) සන්ධිකරණ. නරඃ අත්‍ර, ජනඃ ආයාති, පුත්‍රඃ ඉඛ, අශ්වඃ උත්පතති, ධනම් ඉච්ඡාමි, ඵලම් පතති.

(ඊ) ක්‍රීණාති, ප්‍රාරයති යන ක්‍රියාවල තුන් පුරුෂයෙහි ම වර්තමාන (ලට්) රූප දෙනු.

12.

ඉකාරාන්ත පුල්ලිංගික ශබ්ද.

කපි

	එ.	බ.	ෂ.
තෘ.	කපිනා (වඳුරා විසින්, වඳුරා කරණකොට)	කපිභ්‍යාම් (වඳුරන් දෙදෙනකුන් විසින්, කරණකොට)	කපිභිඃ (වඳුරන් විසින්, කරණ කොට)

ච.	භ්‍රාතරයෙ (වදුරාට, වදුරා පිණිස)	භ්‍රාතෘභ්‍යාම් (වදුරන් දෙදෙනාට, වදුරන් දෙදෙන පිණිස)	භ්‍රාතෘභ්‍යඃ(වදුරන්ට, වදුරන් පිණිස)
ප.	භ්‍රාතුඃ වදුරා ගෙන්)	,, (වදුරන් දෙදෙනාගෙන්)	,, (වදුරන්ගෙන්)

අභ්‍යාසය.

(අ) සිංහලයට නගනු.

1 ගිරෙඃ ගජෙන පතතඃ. 2. යොධාවසීභ්‍යාමරි තාඩයතඃ 3. යොධස්‍ය ඉෂ්‍වුධෙඃ බාණෙන පතතඃ. 4 නෘපතිඃ සෙනාපතිභ්‍යාං කුප්‍යති. 5. අහං පාණිභ්‍යාං ගිරිං යාචාමි. 6. කිං යූයං කපිභ්‍යඃ ඵලානි යච්ඡථ? 7. ආවාං අතිථයෙ ආහාරං දත්වා ආගච්ඡාවඃ 8. කුමාරෙ, මාගෙ අභිං දෘෂ්ටවාන්‍යස්‍යති. 9 අහම්දෘනිං සනාථාමුදධිං ගච්ඡාමි. 10 සෙනාපතිභ්‍යාං තුෂ්‍යති භූපතිඃ 11. කපිඃ අහෙඃ ත්‍රස්‍යති. 12. මාර්ජරෙ මූෂිකං මුඛෙන ගෘහිත්වා ධාවති. 13. ගෘහාලඃ කුඨාරං ගෘහ්‍ය හස්තයති. 14. කිං ත්වං සපිතෘ ත්‍රස්‍යසි? 15. මුනිඃ වර්ෂාසමයෙ ග්‍රාමෙ උෂිත්වා තතඃ පරං වනං ගච්ඡති.

(ආ) සංස්කෘතයට නගනු.

1. ඒ ධනය සොරු ගෙන වනයේ සඟවයි. 2. කුමර තෙම කඩුවෙන් සොරු ගසයි. 3. තෙපි දෙදෙන ඍෂිනට බොජුන් දෙවු. 4. රිවිහු ගෙන් රශ්මිය විහිදෙයි. 5. මුනිහු කරණකොට ගෙන සැපයට පැමිණෙමු. 6. සෙනෙවියෝ සතුරන් පරදවන්නට සැකි වෙත්. 7. ඔහෙතෙම මිත්‍රයා සතුරා ගෙන් මුදා ගනී. 8. අපි කන්දෙන් බසිමු. 9. පුත්‍රිනි, ඍෂිහු වැවට ගොස් නා මෙහි එති. 10. මුනිහු නගරයට ඇතුල් ව පිඩු පිණිස හැසිරෙති. 11. ඍෂිහු දැක මම් ආසනයෙන් නැගිටිමි. 12. මුනි තෙම ශ්‍රාවකයන් හා ගම්න් ගමට යෙයි. 13. කිවිහු කාව්‍ය ගොතත්. 14. වදුරෝ ගස නැග ගෙඩි කත්. 15. සිංහයා නියවලින් ඇතා ගේ හිස පළා මොල කයි

13.

ඉකාරාගම පුල්ලිංග.

කපි

	එ.	බ.	බ.
ෂ.	කපේඃ (වඳුරාගේ)	කපේ‍යාඃ (වඳුරන් දෙදෙනා ගේ)	කපීනාම් (වඳුරන්ගේ)
ස.	කපෞ (වඳුරා කෙරෙහි)	,, (වඳුරන් දෙදෙනා කෙරෙහි)	කපිභ්‍යු (වඳුරන් කෙරෙහි)

'ශ' ප්‍රත්‍යයාගම පුළු ක්‍රියා.

30. උපසර්ග මූලට සිටින කල පුළු ක්‍රියා පද ශ ප්‍රත්‍යය එක් වැ සෑදෙයි.

ප්‍රණම්‍ය (වැඳ) මෙහි ප්‍ර යනු උපසර්ග යි.

අභ්‍යාසය.

(අ) සිංහලයට නගනු.

1. මූෂිකෝ බිලාත් නිර්ගච්ඡති. 2. යොධෝ'රෞ ශරං ක්ෂිපති. 3. ආවාං මුනේඃ ආශ්‍රමඃ ද්‍රක්ෂ්‍යාවඃ. 4. කවිනා සහනිධෞ වසතුම්වඃ. 5. අපි ත්වං පශ්‍යසි සේනාපතේඃ අසෞ රථාම්? 6. තෞ ගෘහං ත්‍යක්ත්වා මුනේඃ ආශ්‍රමං ගච්ඡතඃ 7. වෘක්ෂේ කපෝතාන් දෘෂ්ටවා තේ උපලාන් ප්‍රක්ෂිපන්ති. 8. ව්‍යාඝ්‍රෞ කෘෂිබලස්‍ය වෘෂභෞ ගෘහ්ණීතඃ. 9. කවී අතිථිභ්‍යඃ මාහාරං දත්වා ගෘහං ප්‍රවිශතඃ. 10. චෞරා ගත්වා ගෘහපතේඃ ගෘහාද්ධනං මුෂ්ණීතඃ. 11. නෘපතේඃ පුත්‍රා වරාන් වෘණතේ. 12. තේ භූපතිං සේවිතුං න ජානතේ. 13. ආවාං මහාකාව්‍යේ ග්‍රථ්නීවඃ. 14 රාජපුරුෂාඃ චෞරාන් වධස්ථානං නීත්වා ශීර්ෂාන් ලූනන්ති. 15. අහං මාර්ජාරං දුග්ධේන පූරයාමි. 16. ගිරේඃ ශිඛරාභ්‍යාං වෘක්ෂෞ පතතඃ. 17. කුමාරඃ පුත්‍රකෞ හස්තෙන උඛෘත්‍ය දර්ශයති. 18 රාමඃ රාජ්‍යං විහාය වනං ගච්ඡති 19. ප්‍රභාතේ උත්ථාය වස්ත්‍රං පරිධාය මුඛං ප්‍රක්ෂාල්‍ය භෝජනං කෘත්වා පුස්තකං පඨාමි. 20. සකුනා වෘක්ෂේෂු නීඩානි නිර්මාය නිවසන්ති 21. සිංහෝ මෘගං ව්‍යාපාද්‍ය භක්ෂයති. 22 චෞරෝ වෘක්ෂාදවරුහ්‍ය වනං ධාවති.

(ආ) සංස්කෘතයට නඟන්න.

1. උදේ නැගිට මුන සෝදා බුදුන් වැඳ ආහාර වළඳා පුටුවේ ඉඳ පොත කියමි. 2. රාමතෙම යුධයෙහි රාවණයා දිනයි; 3. ළමයි මිදුලේ පන්දුවලින් ක්‍රීඩා කොට වෙහෙස හැර නැවත ක්‍රීඩා කරත්. 4. මිත්‍රය, ආචාර්යයාට ශිෂ්‍යයෝ සතුටු වෙත් ද? 5. ඔහු දෙදෙන සොරාගේ දැත් හසෙහි බඳිත් 6. කිවිහු (දෙදෙන) කාව්‍ය දෙකක් ගොතත්. 7. බෝසත්හු ලොවට අනුග්‍රහ කරත්. 8. සෙනාපතිහු (දෙදෙන) භටයන් හා රණබිම වැද සතුරන් මරත්. 9. ගොපල්ලෝ (දෙදෙන) නගරයට ගොස් භාජන දෙකක් මිළට ගනිත් 10. ගෝඝාතකයා ගවයා වධස්ථානයට පමුණුවා හිස සිඳියි. 11. පිණ සිත පිරිසිදු කරයි. 12. මෙහෙකරුවෝ (දෙදෙන) මොහොල් දෙකින් ධාන්‍ය මඬිත්. 13. අපි ධාන්‍ය අඹරමිහ. 14. හිම කාලය තෙම වැවේ ජලය මුදයි. (දූඹ කෙරෙයි). 16. ව්‍යාඝ්‍රයන් දෙදෙනා ගෙන් ගොනුන් දෙන්නා මුදා ගනුම්හ 16 සිවල්ලු ගම්න් කුකුළන් හැර ගෙන ගොස් මරා සති. 17. අසුරයෝ දෙවියන් පෙළති. 18. හෙතෙම යාචකයාගේ භාජනය සොරා ගෙන දියේ ලයි. 19. තෝ රථය ගෙනෙන්නට එහි යෙහි ද? 20 රජ තෙම ආශ්‍රමයට ගොස් තවුසා දැන වැඳ ඉන්පසු නුවරට එන්නට රථයට නැගී.

14.

මේ තාක් ඉගෙන ගත් ඉකාරාන්ත පුල්ලිංගිකයන් ගේ වර නැගීම.

කපි.

	ඒ.	බ්.	බ.
ප්‍ර.	කපිඃ	කපී	කපයඃ
සං.	කපෙ	,,	,,
ද්‍ව.	කපිම්	,,	කපීන්
තෘ.	කපිනා	කපිභ්‍යාම්	කපිභිඃ
ච.	කපයෙ	,,	කපිභ්‍යඃ
ප.	කපෙඃ	,,	,,
ෂ.	,,	කපේ‍යාඃ	කපීනාම්
ස.	කපෙෳ	,,	කපිෂු

උකාරාන්ත පුල්ලිංගික ශබ්ද.

ගුරු (ගුරුවරයා)

	එ.	චි	බ.
ප්‍ර.	ගුරුඃ	ගුරූ	ගුරවඃ
සම්.	ගුරෝ	,,	,,
ච්.	ගුරුම්	,,	ගුරූන්
තෘ.	ගුරුණා	ගුරුභ්‍යාම්	ගුරුභිඃ
චතු.	ගුරවෙ	,,	ගුරුභ්‍යඃ
පං.	ගුරෝඃ	,,	,,
ෂ.	,,	ගුරෝඃ	ගුරූණාම්
ස	ගුරෞ	,,	ගුරුෂු

31. **සන්ධි.** සවරයකට හෝ සෝෂ්මයකට මුලින් සිටි ඉඃ, ඊඃ, උඃ, ඌඃ, ඍඃ, ඎඃ, ඤඃ, එඃ, ඓඃ, ඔඃ, ඖඃ, යන මොවුන් ගේ විසර්ගය ට ර් වේ.

උදා: කවිඃ ගච්ඡති=කවිර්ගච්ඡති.

කවිඃ ආගච්ඡති=කවිර් ආගච්ඡති=කවිරාගච්ඡති.
ගුරුඃ වදති= ගුරුර්වදති.
ගුරෝඃ වචනම්= ගුරෝර්වචනම්.

22. **සන්ධි.** ච යන්නට පූර්ව වූ විසර්ගය ශ් වේ. උදා රාමඃ ච=රාමශ්ච= රාමශ්ච.

33. තයන්නට පූර්ව වූ විසර්ගය ස් වේ. උදා. රාමඃ තරති= රාමස්තරති= රාමස්තරති.

34. රාමඃ ච ලක්ෂ්මණඃ ච (රාමශ්ච ලක්ෂ්මණශ්ච) ගච්ඡතඃ (රාම ද ලක්ෂ්මණ ද යෙත්). මෙහි යාම් ක්‍රියාව කරන්නෝ දෙදෙනෙකි. ඒ දෙදෙනා ම අභව්‍ය පද ප්‍රථමා විභක්තියෙන් සිටී. එ බැවින් එහි ක්‍රියාව ගච්ඡතඃ යි බහු වචනයෙන් සිටින බව සැලකිය යුතු යි.

රාමශ්ච ලක්ෂ්මණශ්ච භරතශ්ච ගච්ඡන්ති (රාම ද ලක්ෂ්මණ ද භරත ද යෙත්.) මෙහි යන්නෝ දෙදෙනෙකුන්ට වැඩි වෙත්. එබැවින් ක්‍රියාව ගච්ඡන්ති යි බහු වචනයෙන් සිටින බව සිතට ගත යුතු යි.

මේ තන්හි ච යන නිපාතය මූල පදයනට නො යොදූ අග පදය හා පමණක් යෙදුවත් වරද නො වේ. **රාමඃ ලක්ෂ්මණඃ භරතශ්ච ශත්රුඝ්නශ්ච.**

35. **නමෝ, සවස්ති** යන නිපාත චතුර්ථී විභක්තිය හා යෙදේ. **නමෝබුද්ධාය** (බුදුරජුට නමස්කාර වේවා.) **සවස්ති භූපතයෙ.** (රජුට සෙත් වේ වා.)

අභ්‍යාසය.

(අ) සිංහලයට නඟනු.

1. මූෂිකෝ බිලාත් නිර්ගත්‍ය ක්‍රීඩතඃ. 2. ස පුත්‍රකා මාදෘශ ගෘහාවභිර්ගීර්ඡති. 3. ගුරුර්ව්‍යාකරණමධ්‍යාපයති 4. මෘත්‍යුර් නතූන් හරති 5. හෙ විප්‍ර, කිං ත්වං ක්‍රතුං කර්තුමිච්ඡසි? 6. මුනිර්විෂ්ණු ධ්‍යායති. 7. සාධූ විහාරා ගත්වා බුද්ධං ධ්‍යායතඃ. 8. තෝ'හනිතා වරූං පක්ථුං න ප්‍රාරයන්ත. 9. අහං තිතඋනා සක්තුං පුනාමි. 10. තෙෆ සක්ථුං ඉක්ෂෝඃ රසෙන සාර්ධං භක්ෂිතුං ඉච්ඡතඃ. 11. අජෙෆ සෙතෙෆ නිෂ්යතඃ. 12. ඉදානීං ච්‍යුරුද්‍යතෙ තරුණාඃ ශිඛරාන් ධුනාති. 13. භික්ෂූ ධර්මස්‍ය ප්‍රචාරාය ග්‍රාමාද්ග්‍රාමමටතඃ 14. ව්‍යාධිර්ජිනතූ තාම්‍යති. 15. කිං න ත්වං ශිශවෙ'ත්‍තනං දාතූ මිච්ඡසි? 16. අපි යූයං මෘත්‍යොර්න ත්‍රස්‍යථ? 17. පුරුෂෙෆ සෙතොඃසර්ෂපඃ 18. ආචාර්‍යං සදා ගුරූ සම්මාවයඃ. 19. ශිෂ්‍යා ගුරුං දෘෂ්ටවා පාදයොඃ පතිත්වා ක්‍රන්දති. 20. නමෝ ගුරවෙ. 21. ශාක්‍යමුනෙර්චනං ශ්‍රුත්වා ජනාශ්චිත්තං පුනන්ති. 22. කිං ශිෂ්‍යා නගරෙ ආපනං ගත්වා පුස්තකානි න ක්‍රීණන්ති? 23. ම්‍රගීං කර්තුං තෙ වනෙ තරූන් ලූතන්ති. 24. ගුරුශ්ච ශිෂ්‍යශ්ච රථෙන නගරෙ විචරතඃ. 25. තතෝ ආනන්දශ්ච තඩාගං ත්වා ජලෙන ඝටෙෆ පූර්ණීතඃ. 26. උපවනෙ තරුෂු විහගා නීඩාන් කෘත්වා වසන්ති. 27. සවස්ති භූපාය. 28. අග්‍රජෝ'නුජශ්ච මිත්‍රෙඃ සාකං මාගේ ගච්ඡතඃ.

(ආ) සංස්කෘතයට නඟනු.

1. ඔහු දෙදෙන සොරා ගේ දැත් ගසෙහි බඳිත්. 2. කවිහු දෙදෙන කාව්‍ය දෙකක් ගොතත්. 3. අපි සතුරන් මඩිම්හ. 4. වදුරෝ හැම කල්හි උහනට අවුත් එහි ඵල ද මුල් ද කත්. 5. යෝධයෝ සතුරන් කෙරෙහි රිංගත්. 6. අපි ගුරුන් ගේ

සමීපයේ වසන්නට කැමැත්තම්හ. 7. රෝගයෝ සත්ත්වයන් පෙළත්. 8. මම් නූල් වලින් පොත් බඳිමි. 9. ළ දරුවෝ සද දූක සිනාසෙත්. 10. අපි සතුරන් දිනන්නට හැකියම්හ. 11. සතුරන් හා යුඩ කරන්නට ඔහුට නිග්‍රය වහු ද? 12. තවුසනට ආහාර ද පාන ද නවාතන් ද දෙම්හ. 13. භටයෝ යුඩයේදී ආයුධවලින් සතුරන් ගසත්. 14. ගුරුවරයා ශිෂ්‍යයනට උක්පැණි (උක්ගසේ රස) දෙයි. 15. ප්‍රභූහු (දෙදෙනා) අපට ධනය දෙති. 16. අරක්කැමියා බත් පිස නාන්නට වැවට යෙයි. 17. රාමද ලක්ෂ්මණද සතුරන් කෙරෙහි රිගස් යවත්. (ඒසි කරත්). 18 ළමයා ගේ අතෙහි (බාහුයෙහි) ගිරවා සිටී. 19. ඔව්හු සතුරන් පරදවන්නට නො හැකි වෙත්. 20. මුනිහු මරහු ගේ භය නො සලකත්. 21. ළමයින් දෙදෙනාට උක් ගස් දෙකක් දෙමු. 22. ගෘහපතියා උක්දංඩෙන් මෙහෙකරුවා තළයි.

15.

විශේෂණ විශේෂ්‍ය.

40. **සුදු මල.** කෙබඳු පැහැති මලෙක් ද? සුදු මලෙකි. මෙහි එ මල රතු හෝ නිල් හෝ අන් පැහැ නො ව සුදු පැහැ ඇත්තෙකැ යි වෙසෙසා (=වෙන් නොට) දක්වන්නෙ කවර පදයෙක් ද? සුදු යන පදය යි. එය විශේෂණ නම්. එයින් වෙසෙසෙනුයේ (=වෙන් කොට දක්වනු ලබනුයේ) මල ය. එ විශේෂ්‍ය නාම්. මේ විශේෂණ විශෙෂ්‍ය පද දෙ වනිය ලිංගයෙන් විභක්තියෙන් වචනයෙන් සමාන කොට තබනු.

ශෙවනම් පුෂ්පම්.	සුදුමල.
ශෙවනෙන පුෂ්පෙන	සුදු මලින්
ශෙවනෙපු පුෂ්පෙපු.	සුදු මල්හි.
ප්‍රබලඃ අරිඃ	බලවත් සතුරා.
ප්‍රබලෙන අරිණා	බලවත් සතුරා විසින්.

මෙහි **ශෙවනම්** යනු ද **පුෂ්පම්** යනු ද නපුංසක ලිංගික ප්‍රථමා විභක්තික ඒක වචන යි.

ප්‍රලෑ: යනු ද **අමී:** යනු ද පුලල්ලිංගික ප්‍රථමා විභක්තික ඒක වචන යි.

'යෙවන්ං ප්‍රක්ෂේපන' යැයි කිවොත් හරි ද? වැරැදි යි. එය **ශ්‍රෙතෙන ප්‍රක්ෂේපන** යැ යි විය යුතු යි.

41. **විකර්ෂික ක්‍රියා.** සමහර ක්‍රියා කම් දෙකක් ගනී. ඒ ඒ **විකර්ෂික ක්‍රියා** නම්. **ස ශිෂ්‍යං ශාස්ත්‍රං අධ්‍යාපයති.** (හේ ශිෂ්‍යයාට ශාස්ත්‍රය උගන්වයි.) මෙහි **ශිෂ්‍යං, ශාස්ත්‍රං** යන දෙක ම කම් යි.

ස වෘෂං ග්‍රාමං නයති. (හේ ගොනා ගමට දක්කාගෙන යයි.) මෙහි **ග්‍රාමං** යනු ද, **වෘෂං** යනු ද කම් යි. මෙ දෙතන්හි ම **අධ්‍යාපයති, නයති** යන ක්‍රියා දෙක කම් දෙකක් ගත් බැවින් **විකර්මක ක්‍රියා** නම් වෙති.

ආඛ්‍යාත.

උකාරාන්ත අංග ඇති ක්‍රියා.

වර්තමාන (ලට්)

තනු (උකාරාන්ත අංග)

එක.	ද්වි.	බහු
ප්‍ර. **සෘ තනෝති**	**තෞ තනුත:**	**තෙ තන්වන්ති**
(හේ පතුරුවයි)	(ඔහු දෙදෙන පතුරුවත්)	(ඔහු පතුරුවත්)
ම. **ත්වං තනෝෂි**	**යුවාං තනුථ:**	**යූයං තනුථ.**
(තෝ පතුරුවහි)	(තෙපි දෙදෙන පතුරවහු)	(තෙපි පතුරුවහු)
උ. **අහං තනෝමි**	**ආවාං තනුව: තන්ව:**	**වයං තනුම:, තන්ම:**
(මම පතුරුවමි)	(අපි දෙදෙන පතුරුවමු)	(අපි පතුරුවමු)

42. මෙහි අංගය **තනු** යැ යි උකාරාන්ත යි එහෙත් ඒක වචනයෙහි ඒ අන්ත උකාරය ඔ කාරය ව සිටින සැටි සිතට ගත යුතු. **එසේ ම වෘ, මෘ** ප්‍රත්‍යයන්ට මුලින් එහි අග උයන්න ලොප් ව (මැකී) **තන්:** තන්මඃ කියාත් සැදෙන බව සිතට ගත යුතු. එසේ ම ප්‍රථම පුරුෂ බහු වචනයෙහි උයන්නට ව් ආදේශ ව පරසවරය හා එක්වැ සිටින බව ද සැලකිය යුතු. **තනු + අන්ති= තන්ව් + අන්ති=තන්ව්අන්ති=තන්වන්ති.**

43. කෘ (කුරු) යන අංගය මීට මදක් වෙනස් වැ වර නැගේ. මෙසේ යි:

	එ.	බ.	බ.
ප්‍ර.	කරෝති	කුරුතඃ	කුර්වන්ති
ම.	කරෝෂි	කුරුථඃ	කුරුථ.
උ.	කරෝමි	කුර්වඃ	කුර්මඃ

'සඃ කරෝති' (හේ කරයි) ආදින් වාක්‍ය සාදා ගත යුතු.

44. ශක්නු. මෙහි අංගයේ අග කොටස බැදුණු ව්‍යංජන දෙකකින් යුක්ත යි. ක්නු. මෙහි කයන්න හා නු යන්න බැදී තිබේ. මෙබඳු අංගයන්ගේ අග සවරයට (=උයන්නට) අන්ති ප්‍රත්‍යයය පර කල්හි ව් යන්න එක් වේ. එවිට ශක්නුවන්ති. වඃ මඃ ප්‍රත්‍යයයන් පර කල අංගය නො වෙනස් ව සිටී.

අංගය ශක්නු.

	එ.	බ.	බ.
ප්‍ර.	ශක්නොති	ශක්නුතඃ	ශක්නුවන්ති
ම.	ශක්නොෂි	ශක්නුථඃ	ශක්නුථ
උ.	ශක්නොමි	ශක්නුවඃ	ශක්නුමඃ

'සඃ ශක්නොති' (හේ හැකිවේ) ආදින් යොදා අර්ථ ගත යුතු.

45. ෂත්වය. අ, ආ, හැර අන් සවරයෙකින් පර වැ සිටින (ප්‍රත්‍යයෙහිවූ) ස කාරය ෂ කාර බවට පැමිණේ.

නනොෂි මෙහි සි (ස්+ඉ) යන්න වූයේ ඔ කෙරෙන් පර ව යි. එබැවින් එහි ස් යන්න ෂ් වැ නනොෂ්ඨි කියා වේ.

අභ්‍යාසය.

(අ) සිංහලයට නගනු.

1. කපිර්ඍෂිමාරොක්ෂ්‍යං ශක්නොති. 2 කිං යුෂ්මං ධර්මං න ජානීථ. 3. නෘපතෙඃ පුත්‍රා විහාරං ගත්වා මුනෙර්වචනං ශෘණ්වන්ති. 4. අහං න ශක්නොමි භාරං වොඪුම්. 5. රාමඃ ලක්ෂ්මණශ්ච තරූන් ධුනුතඃ ඵලානි ච චිනුතඃ. 6. කිං ස දුර්ජ්ජව

නෛර්ගුරොශ්චිත්තං දුනොති? 7. මොරං ප්‍රහර්තුං යුවාං ධෘෂ්ණුථඃ 8. තෙ ඉදානීං පාපං චින්තයන්ති, මරණාත් පරං නිරයං ප්‍රාප්නුවන්ති. 9. සවයෝ භූපතෙර්ගුණං ප්‍රතන්වන්ති. 10. අහං ප්‍රත්‍යූෂ දූතං ප්‍රතිෂෙණොමි 11. සජ්ජනෝ ගුරූණාං ගුණාන් විවෘණොති, දොෂාන් ආවෘණොති. 12. මාලාකාරස්‍ය පුත්‍රෙණ ප්‍රත්‍යහං ප්‍රභාතෙ උත්ථාය උද්‍යනං ගත්වා පුෂ්පාණි අවචිනුතඃ. 13. සාධවෝ ජීවිතස්‍ය විනාශෙ'පි පාපං න කුර්වන්ති. 14. වයං බුධස්‍ය ගුණාන් සම්‍යථා වර්ණයිතුං නශක්නුමඃ. 15 කිං යුවාමරිං ජෙතුං න ශක්නුථඃ. 16. කිං යූයං ගුරොර්වචනං ශෘණුථ. 17. ස සංකල්පං න විවාණාති 18. කිංකරඃ ගෘහස්‍ය කවාටාන් සංවෘණොති. 19. බුධො භික්ෂුභ්‍යෝ ලොකසත් තත්වං විවෘණොති. 20. කදර්‍යඃ ධනං සංචින්වන්ති. 21. පශ්‍ය විඛ්‍යාලඃ ප්‍රවිශකං ධුනොති. 22. නෘපතෙර්යොධාඃ ශත්‍රුභිඃ සහ යොද්ධුං ධෘෂ්ණුවන්ති. 23. බාලකා උද්‍යානං ගත්වා ඵලානි චින්වන්ති. 24. ජහා භූපං රාජ්‍යාය වෘණ්වන්ති. 25. දෙවා අසුරෙඃ සහ සාගරං මථ්නන්ති. 26. මූතෙදීශිතෙන ජනාශ්චිත්තං පුනන්ති. 25. ධනස්‍ය පරිපාලනං ක්ලිශ්නාති පුරුෂම්. 28. රාමඃ ශාරෙඃ රාවණස්‍ය ශිරාංසි ලූනාති.

(අ) සිංහලෂට නගනු.

1. වෘකඃ පුරුෂසතුඛාදාවෂ්ෂාත් පතති. 2. ක්‍රූරො බාලඃ කෘශං සුතඛං දීඝීණ දණ්ඩෙන තාඩයති. 3. සථ්ලඃ ශෘගාලසතරුණං කුක්කුටං ගෘහීත්වා දූරං වනං ධාවති. 4. දූරෙ වනෙ ආශ්‍රමෙෂු බහවස්තාපසා වසන්ති. 5. පුරුෂො මලිනා ගස්තං ෂුඩෙන ජලෙන ක්ෂාලයති. 6. නෘපතෙඃ පුත්‍රඃ ශොභනෙන රථෙන විශාලෙ නගරෙ චරිත්වා ප්‍රාසාදං ප්‍රත්‍යාගච්ඡති. 7. සෛනිකස්‍ය පුත්‍රො වෘධාය භික්ෂවෙ මධුරම්න්නං ප්‍රයච්ඡති. 8. ප්‍රිය පුත්‍ර, ආචාර්‍යඃ ඝම්පෙන මාගෙණ ගච්ඡති. 9. මලිනං ජලං පාතුමහං න ඉච්ඡාමි. 10. ගඞ්ගෙර ජලාසයෙ ශොභනානි කමලානි පශ්‍යසි කිම්? 11. ධීරඃ පුරුෂඃ ක්ෂුද්‍රෙණ පොතෙන ගඞ්ගිරං සමුද්‍රං තරිත්වා ජම්බූවීපං ප්‍රාප්නොති. 12. යොධස්‍ය ශොභනො ධවලො'ශ්වො ගඞ්ගෙර ආවාටෙ පතති. 13. ක්ෂුද්‍රෙණ සකුනෙනෙ තුණ්ඩෙන තරෙණ සර්පිත්වා මධුරෙණ සවරෙණ කූජතඃ. 14. දුර්ධස්‍ය කෘෂිබලස්‍ය පිවරං වෘෂභං ව්‍යාඝ්‍රො ගර්ත්තාති. 15. අම්ලෙ තක්‍රෙ ජලං සංයොජ්‍ය පිබසි කිම්? 16. ගුරුඃ ශිෂ්‍යාන් ව්‍යාකරණ මධ්‍යාපයති. 17. මූර්ඛඃ ශිෂ්‍යො දුශ්ලොභිවනෙර්ගුරොශ්චිත්තං දුනොති. 18. චිනීතා බාලකා සුන්දරෙන ආචාරෙණ ගුරූණාං

චිත්තමාරුධයන්ති. 19. දුජ්ජිලෝ භූපඃ ප්‍රබලං නෘපතිං ප්‍රහර්තුං න ධෘෂ්ණෝති. 20. ඝ ස්වීයං දුෂ්ටං සංකල්පං විවෘණෝති. 21. රාමඃ ලක්ෂ්මණශ්චි ශරෛඃ ප්‍රහෘත්‍ය රාක්ෂසානාං ශිරාංසි ලුනීතඃ 22. ගොපාලස්‍ය පුත්‍රෞ ශ්වේතෞ වාෂභෞ ග්‍රාමං නයතඃ. 23. ශිෂ්‍යා ගුරුං ප්‍රශ්නාන් පෘච්ඡන්ති. 24. අහං පශ්‍යාමි ශිශෝඃ කොමලෞ හස්තෞ පාදෞ ච. 25. යොධඃ ශ්වේතං ධ්වජං උත්ක්ෂිප්‍ය රථස්‍ය අග්‍රෙ තිෂ්ඨති.

(ඉ) සංස්කෘතයට නගනු.

1. වදුරෝ (දෙදෙන) උස් ගසේ මුදුනේ සිටින්. 2. තරුණ පුතු ගේ දරුණු ලෙඩ සම්පී වෙදු ගේ බෙහෙදින් සංසිඳේ. 3. දක්ෂ කවියා රජු ගේ යහපත් ගුණය රම්‍ය වූ ශ්ලෝක යෙකින් වර්ණයි. 4. සොරු ගේ දුෂ්ට පුත්‍රයාව යෝධයා කුඩා කෝටුවේකින් ගසයි. 5. දුප්පත් ගැල්කරුවා දිරා ගිය ගැලෙක තර වූ ගොනකු යොදයි 6. බල්ලා කැඩපතෙහි සිය පිළිබිඹුව දැක තැති ගෙන බුරයි. 7. විරපුරුෂයා බියකරු ව්‍යාඝ්‍රයා ගෙන් කෙවිටු ගවයා මුදා සිය ගෙට ගෙන එයි. 8. මෝඩ පුරුෂයා ශුඛ දියෙන් සවකිය වස්ත්‍රය ශෝදන්නට කැමැතියි. 9. තෙපි බුදුරජුගේ මිහිරි වූ හිත වූ වචනය අසන්නට නො කැමැත්තහු ද? 10. ඔව්හු දෙදෙන ලොකු නැවෙකින් මුහුදේ පර තෙරට යෙති. 11. අපි මෙහි ගැඹුරු බොර දියෙහි කෙසේ නම් මත්ස්‍යයන් දකිමු ද? 12. විශාල උගතෙහි උස් ගසෙක කොවුලෙක් මිහිරි ලෙස නාද කරයි. 13. ඔහු දෙදෙන පිරිසිදු කෝප්ප දෙකෙකින් උණු වතුර බොති. 14. අපිරිසිදු දිය නාන්නට අපි නොකැමැත්තමු. 15. සොර තෙම ධනවත් ගෘහපතියා ගේ රත්වන් වස්ත්‍රය පැහැර ගෙන වනයට දිව එහි පදුරෙක සඟවයි. 16. ඍෂිහු (දෙදෙන) ඇදෙහි රන් පැහැති ඇතිරියෙහි ඉදගනිත්.

16

ආඛ්‍යාත ක්‍රියා.

ලඞ් (අතීත ක්‍රියා)

පරස්මෛ පද ප්‍රත්‍යයයෝ.

	ඒ.		ඛ.
ප්‍ර.	ත්	තාම්	අන්
ම.	ඃ	තම්	ත
උ.	අම්	ව	ම

ගච්ඡ (අකාරාන්ත අංග)

ප්‍ර.	සෝ අගච්ඡති (හේ ගියේය)	තෙ අගච්ඡන්ති (ඔහු දෙදෙන ගියහ)	තෙ අගච්ඡුන් (ඔහු ගියහ)
ම.	තුවං අගච්ඡසි (තෝ ගියෙහි)	තුවාං අගච්ඡථං (තොපි දෙදෙන ගියහු)	තුවං අගච්ඡථ (තෙපි ගියහු)
උ.	අහං අගච්ඡාමි (මම ගියෙමි)	ආවාං අගච්ඡාව (අපි දෙදෙන ගියමු)	වයං අගච්ඡාම (අපි ගියමු)

කුණ (ආකාරාන්තාංග)

	එ.	බ.	ඛ.
ප්‍ර.	අකුණාත්	අකුණිංසාං	අකුණිංසු
ම.	අකුණාඃ	අකුණිංසං	අකුණිංසු
උ.	අකුණාමි	අකුණිංව	අකුණිංම.

46 නවවන පාඩමේ න කාරාන්ත අංග යන්න බලනු. ලව් විභක්තියේ මෙන් ම මෙ ලඬ් විභක්තියෙහි ද එක වචනයන්හි අංගය ආකාරාන්තව ප්‍රථම පුරුෂ බහු වචනයෙහි ද සිටී. ප්‍රථම පුරුෂ බහු වචන අන් ප්‍රත්‍යය පර කල්හි අංගයේ අග සවරය ලොප් ව සන්ධි වේ. අකුණා අන්=අකුණ් + අන්= අකුණන් කියා වේ. අන් සියලු තන්හි අංගයේ අග සවරය ඊකාර ව සිටී.

තනු (උකාරාන්තඅංග)

	එක.	බ.	බහු.
ප්‍ර.	අතනොත්	අතනුතාං	අතන්වන්
ම.	අතනොඃ	අතනුතාං	අතනුත
උ.	අතනවං	අතනුව, අතන්ව	අතනුම, අතන්ම.

47. පසළොස් වන පාඩමේ තනු යන අංගයේ ලට් විභක්ති රූප හා මෙය සසඳා බලනු. මෙහි ලඬ් විබත්හි උත්තම පුරුෂ ඒක වචන අං ප්‍රත්‍යය පර කල්හි තනු යන අංගයේ අග උසන්න අව් ඛවට පෙරළුණු බව සිත තබා ගත යුතු. අන් සියලු තන්හි ලට් විභක්තියට කී නයින් දත යුතු.

විශෙෂ රූප.

කෘ (කුරු)

	එ.	බ.	ඛ.
ප්‍ර.	අකරොත්	අකුරුතාම්	අකුවන්
ම.	අකරොඃ	අකුරුතම්	අකුරුත
ඵ.	අකරවම්	අකුව	අකුම

48. මෙහි ද උත්තම පුරුෂ එක වචනයෙහි දී අංගයේ අග අව් හීදැ යි වූ සැටි පෙනේ. සෙස්ස පසළොස් වන පාඩමේ (කෘ) කුරු යන අංගයේ ලට් රූපයට කී නයින් දත යුතු.

ශක්නු.

	එ.	බ.	ඛ.
ප්‍ර.	අශක්නොත්	අශක්නුතාම්	අශක්නුවන්
ම.	අශක්නොඃ	අශක්නුතම්	අශක්නුත
ඵ.	අශක්නවම්	අශක්නුව	අශක්නුම

42. මෙහි ද නනු අංගයේ මෙන් ම උත්තම පුරුෂ එක වචනයේ අග අව් ඔවට පත්වූ සැටි පෙනේ.

සෙසු හැම තන්හි අංගයේ වෙනස්වීම් පසළොස්වන පාඩමේ 38 වන අංකයේ දී තිබෙන ක්‍රමය අනුව දත යුතු.

50. ලඬ් විභක්ති අංගයට මුලින් අ යන්නෙක් තිතර ම එක් වේ. අගච්ඡත්, අතනොත්, අ කරොත්, අශක්නොත්.

අභ්‍යාසය.

(අ) සිංහලයට නගනු.

1. අපි සෙනාපතෙඃ කාණිෂ්ඨඃ පුත්‍රොඃ'ශ්වමාරොඪුමශක්නොත්? 2. තෙ තරූන් ධූත්වා ඵලානි අපාතයන්. 3 බාලාඃ තරොර්මූලං ගත්වා බහූනි ඵලානි අවිඳන්. 4. තෙ ජීවිතස්‍ය විනාශෙ'පි පාපං නාකුර්වීත්. 5. මූතෙජීවනං කෘත්වා ආචාර්‍යං චිත්තමප්‍රුනීව. 6. උපාසකා විහාරං ගත්වා ධම්මශෘණ්වන්. 7. සාරමෙයොඃ බාලකං දෘෂ්ටවා පුවඡ්මධ්‍රුතොත්. 8. පුරා දෙවා අසුරෙඃ සහ සාගරම්මථ්නන්. ඉ. රාමෙඃ බහූන් ශරාන් ක්ෂිප්ත්වා රාවණස්‍ය ශිරාංසි අලුනාත්. 10. දුර්ධස්‍ය පුරුෂස්‍ය සද්ධ්‍රාවජෙඃ ශෘගාලා අශෘණ්වන්. 11. රාමෙඃ ලක්ෂ්මණශ්ච

ප්‍රබලාන් රක්ෂසාන් ප්‍රහර්තුමධෘෂ්ණුතාම්. 12. අපි යුයමාවාසීං ප්‍රශ්නාන් අපෘච්ඡත? 13. ආවාං දික්ෂාවයි ගෘහීත්වා රථස්‍ය අග්‍රෙ අතිෂ්ඨාව. 14. මාජිරෑ ක්ෂුද්‍රං මුෂතං මුඛෙන ගෘහීත්වා ගෘහාත් වහිරධාවත්. 15. අපි යුවාං මලිනෙෑ හසෙතෑ පවිත්‍රෙණ ජලෙන අක්ෂාලයතම්. 16. කිං යූයඃ කාලං වෘෂභං වජමනයත? 17. න වයං ගුරොශ්චිත්තමඳුනම. 18. පුත්‍ර, කිං ත්වමද්‍ය විද්‍යුලය මගච්ඡඃ? 19. පුරා රාජගෘහස්‍ය නගරස්‍ය සමීපෙ'රණ්‍ය ආශ්‍රමෙෂු බහවස්තාපසා අවසන්. 20. අහං තක්‍රෙ උදකං සංයොජ්‍ය අපිබම්.

(ආ) සංස්කෘතයට නගනු.

1. තර මිනිසෙක් උයනේ ගස ළඟ සිටියේය. 2. ළදරු වාගේ ලෙඩ මහලු වෙදු ගේ බෙහෙදින් සංසිදුණේ ය. 3. කුමාර දාශ රජ තෙම ජානකිහරණ කාව්‍යය හෙතිය. 4. කාලිදාශ තෙම රඝුවංශ කාව්‍යයෙහි දිලිප රජු ගේ ගුණය බොහෝ ශ්ලෝක වලින් වැණිය. 5. දුප්පත් ගැල්කරුවා ගැලෙහි ගොනුන් දෙදෙනෙකුත් යෙදී ය. 6. බල්ලා ඒදංඩෙහි සිට ජලය දෙස බලා සඩකිය පිළිබිඹුව දැකැ බිරුයේ ය. 7. තෙපි බුදුරජුහු ගේ ධර්මය ඇසුවහු ද? 8. පුත්‍රයෝ දෙදෙන රජුගේ වචනයෙන් වර දෙකක් තෝරා ගත්හ. 9. අපි දෙදෙන කුඩා ඔරුවෙකින් මුහුදු තරණය කෙළෙමු. 10. මම නුවර කඩයට ගොස් පොත් දෙකක් මිලට ගත්තෙමි. 11. මම තර මිනිසා (ඕම) හෙලන්නට නො හැකි වීමි. 12. අපි උදේ උයනට ගොස් ඵල එක් රැස් කළමු. 13. බල්ලෝ දෙදෙනා පරිකයන් දැක නගුට සැලූහ. 14. රාවණගේ බලය රාමතෙම මැඩී ය. 15. ළමයි පොකුණේ දිය ලී වලින් කැලම්බූහ.

17.

සංකීර්ණන පුල්ලිංගික ශබ්ද.

නෙතෘ (නායකයා)

	එ.	ලි.	බ.
ප්‍ර	නෙතා	නෙතාරෞ	නෙතාරඃ
සම්.	නෙතඃ	,,	,,
වි.	නෙතාරම්	,,	නෙතෘන්

තෘ.	නෙත්‍රා	නෙතෘභ්‍යාම්	නෙතෘභිඃ
ච.	නෙත්‍රෙ	,,	නෙතෘභ්‍යඃ
ප.	නෙතුඃ	,,	,,
ෂ.	,,	නෙත්‍රෝඃ	නෙතෘණාම්
ස.	නෙතරි	,,	නෙතෘෂු.

පිතෘ ශබ්දය මීට මදක් වෙනස් ව වර නැගේ.

පිතෘ

ප්‍ර	පිතා	පිතරෞ	පිතරඃ
සම්.	පිතඃ	,,	,,
ති.	පිත්‍රා	,,	පිතෘභිඃ
තෘ.	පිත්‍රා	පිතෘභ්‍යාම්	පිතෘභිඃ
ච.	පිත්‍රෙ	,,	පිතෘභ්‍යඃ
ප.	පිතුඃ	,,	,,
ෂ.	,,	පිත්‍රෝඃ	පිතෘණාම්
ස.	පිතරි	,,	පිතෘෂු.

මෙහි පිත්‍රා‍ම් පිත්‍රෙෞ පිතරඃ යන රූප පමණක් වරනැගි මේදි නෙතෘ ශබ්දයට එබා වෙනස් ව සිටී. සෙස්ස එය හා සමාන යි.

අභ්‍යාසඃ.

(අ) සිංහලට නඟනු.

1. දශරථස්‍ය පුත්‍රෝ රාමඃ ප්‍රබලං රාවණමජීනාත්. 2. පිතුර් වචනමනුපාලයිතුං රාමෝ වනමගච්ඡත්. 3. ධර්මෝ ලොකස්‍ය පාතා. 4. අහං ගන්තෘ මධ්‍රිරමන්නමඃ‍යච්ඡම්. 5. කිං ත්වං ලොකාන්‍ය ශාස්තාරං බුධං න අනමඃ?. 6. කිං යූයං මෛත්‍රෙය්‍ය සරලං සංසකෘතපුස්තකං න අපඨත?. 7 විනීතාඃ පුත්‍රාඃ පිතරමනුජජඝන්. 8. පිතා පුත්‍රෙශ්ච නප්තෘභිශ්ච සාර්ධං ග්‍රාමාත් නිර්ගච්ඡති. 9. පුත්‍රඃ පිතරං සන්දෙශං ප්‍රහිණොති. 10. රාමෝ නිත්‍යං පිතුඃ සමීප මාගච්ඡති. 11. භ්‍රාතා නප්තෘභ්‍යාං සහ කථයිතුමිච්ඡති. 12. විධාතා විෂ්ණුං දෘෂ්ටුං දෙවෛඃ සහ වෛකුණ්ඨමගච්ඡත්. 13. ස ගෘහස්‍ය කර්තාරමානයති 14 හෙත්‍රෙ රීශ්වර අනුශ්‍යත්. 15. යාවක්‍රා නිත්‍යං දුතුර් නිකටමගච්ඡත්. 16. අග්‍රජා කණිෂ්ඨෙ භ්‍රාතරි අස්නිහ්‍යත්. 17. අපි ත්වමපශ්‍යා ගෘහස්‍ය ගොප්තාරං නරම්?. 18. දුෂ්ටෙන භ්‍රා සහ න විචරාම්. 19. භ්‍රාතුඃ පාණෞඃ කඳුකමපතත්. 20. ශාස්තා මොක්ෂමධිගච්ඡාම්.

(ආ) සංස්කෘතයට නඟනු.

1. දශරථ ගේ පුත්‍රයා ජනක ගේ බෑනා විය. 2. පුතා ගේ පුතා මුණුපුරා ය. 3. භික්ෂූන්ට දෙන්නන් ගේ සමීපයට යෙමි. 4. රාම තෙම පියාට ආදරය කෙළේය 5. කවි තෙම දක්ෂ මිනිසා වැණිය. 6. ඔව්හු බ්‍රාහ්මයා වැඳුය. 7. කව්හු ශ්ලෝකවලින් දූහැම් මිනිසුන් ගේ ගුණ වැඳුහ. 8. මාතියෙහි යන්නෝ ගස සමීපයේ ඉඳ ගනිත්. 9. රජ තෙම දිනන්නහුට බොහෝ ධනය දුනි. 10. බුදු රජ ලොවේ නායකයා විය 11. දෙන තැනැත්තෝ ලොව දුලබ ය. 12. මිනිස්සු සත්‍යය කියන්නන් (සත්‍යයා ගේ වක්තෘන්) වුදත්. 13. ශාස්තෘ තෙම පන්සලට වැඩ ගිලන් මහණ දක්නේ ය. 14. ලෝකයේ ශ්‍රේෂ්ඨ වක්තෘවූ බුදුරජු ගේ මධුර වචනය මම ඇසිමි. 15. ශ්‍රාවකයා ගේ දෙ නෙත් රෝගය පෙළෑ. 16. හේ නායනයාට දූස් පෙන්වී.

18.

ඉකාරාන්ත නපුංසක ලිංගික ශබ්ද.

දධි. (දී කිරි)

	එක.	ද්වි.	බහු
ප්‍ර.	දධි	දධිනී	දධීනි
සම්.	හෙ දධි, දධෙ	හෙ දධිනී	හෙ දධිනී
ද්වි.	දධි	දධිනී	දධීනි
තෘ.	දධිනා	දධිභ්‍යාම්	දධිභිඃ
චතු.	දධිඥෙ	,,	දධිභ්‍යඃ
පං.	දධිනඃ	,,	,,
ෂ.	,,	දධිඥෝඃ	දධීනාම්
ස.	දධිනි, දධෙනි	,,	දධිෂු

අක්ෂි, අඤ්ජි, සක්ථි යන ශබ්ද දධි ශබ්දය මෙන් වර නඟනු.

වාරි ශබ්දය මීට වෙනස් ව වර නැගේ.

වාදි.

	එක.	බ.	ඛ.
ප්‍ර.	වාදි	වාදිණ්	වාදිණ්
සම්.	හෙ වාදි, වාදෙ	හෙ වාදිණ්	හෙ වාදිණ්
ද්‍වි.	වාදි	වාදිණ්	වාදිණ්
තෘ.	වාදිනා	වාදිහ්‍යාම්	වාදිභිඃ
ච.	වාදිනෙ	,,	වාදිභ්‍යඃ
ප.	වාදිනඃ	,,	,,
ෂ.	,,	වාදිනොඃ	වාදිනාම්
ස.	වාදිණ්	,,	වාදිසු

අභ්‍යාසය.

(අ) සිංහලයට නගනු.

1. ගොපාලෝ දධි අමථ්නාත්, තද් තක්‍රමභවත්. 2. අඤ්ඃ පෘෂ්ඨෙන පුරුෂමවහත්. 3. වයං ශුඩෙන වාරිණා මුඛම්ක්ෂාලයාම. 4. ආවාං සුගන්ධිනි පුෂ්පාණි ගෘහීත්වා විහාරමගච්ඡාව. 5. සංග්‍රාමෙ භටා අශ්වානාරොහන්ති. 6. අහම්මිලං දධි භක්ෂයිතුං න ඉච්ඡාමි. 7. බාලකෝ දධ්නා සාකං ප්‍රභූතමොදනමශ්නාති. 8. ත්‍රිණ්ණෙ යෘතෙෂ භාන්නෝඃ කිරණාඃ වර්ණා භවන්ති. 9. සමුද්‍රස්‍ය වාරි ලවණම්. 10. දධ්නි වාරි න ප්‍රක්ෂිපාම්. 11. වානරාණාං ලාංගූලානි දීර්ඝාණි. 12 කිං න ත්වං සිතෙන සාර්ධං දධි න අශ්නාසි. 13. අසප්තානාං වර්ෂාය අගදමපිබම්. 14. වයම්යක්ෂිභ්‍යාං රූපාණි පශ්‍යාමඃ. 15. ව්‍යාධිර්භික්ෂොරක්ෂිණි අපීඩයත්.

(ආ) සංස්කෘතයට නගනු.

1. රජ ජනයන් උප්ද්‍රව කෙරෙන් රැක ගති. 2. අශ්වයෝ පොකුණට ගොස් දිය පූහ. 3. ලම්පි නගරයේ කඩයට ගොස් බංකුවෙක හිද රස කැවිලි කති. 4. භෝජනයෙන් ශරීරය පෝෂිත කළමු. 5. භය නැති පුරුෂ තෙම පයින් (කොන්ඩයෙන්) සොරුට ගැසී. 6. සත්ත්වතෙම දැසින් රූප දකි. 7 උස් පර්වතයන් ගේ මුදුන්හි ගිජුලිහිණි කුඩ සාදත්. 8. ව්ජීතපුරයෙහි සිංහලයන් ගේත් ද්‍රවිඩයන් ගේ ත් බිහි යුතු යුද්ධයෙක් වී ය 9. සිංහලයෝ සතුරන් කෙරෙහි (වෙතට) ඊ ගස් යැවූහ. (විදූහ.) 10. කුඹල් තෙම වළන් හැදීමට මැටි මැඹී. 11. ගොවියෝ (දෙදෙන) කොත් දෙක සෑහ. 12. උයනේ පුෂ්පයෝ සුගන්ධ වත් හ

(ඉ) **කපි, වාරි** යන ශබ්ද දෙක වර නැගීමේදී සමාන ව සිටින තැන් කවරේ ද? අසමාන ව සිටින තැන් කවරේ ද? සි දක්වනු.

(ඊ) තුං, තඃ යන ප්‍රත්‍යයන් හෙන් සැදුණු පද යොදා වාක්‍ය දශ යක් ලියනු.

19.

උකාරාන්ත නපුංසක ලිංගික ශබ්ද.

මධු (මී)

	එක.	ච.	බ.
ප්‍ර.	මධු	මධූනි	මධූනි
සම්.	හෙ මධු, මඃඩො	හෙ මධූනි	හෙ මධූනි
ච්.	මධු	මධූනි	මධූනි
තෘ.	මධුනා	මධුභ්‍යාම්	මධුභිඃ
ච.	මධුනෙ	,,	මධුභ්‍යඃ
ප.	මධුනඃ	,,	,,
ෂ.	,,	මධුනොඃ	මධූනාම්
ස.	මධුනි	,,	මධුෂු

අභ්‍යාසය.

(අ) **සිංහලයට නගනු.**

1. ස ඉදානීමක්ෂිභ්‍යාමශ්‍රූණි මොචයති. 2. වයං හස්තාභ්‍යාං වස්තූනි උඛරාමඃ. 3. අවකරස්‍ය දුර්ගන්ධෙ වායුරදූෂ්‍යත්. 4. තක්ෂකා දරුණා පියෙ අකුප්‍යන්. 5. මධුකරා පදෙමභ්‍යා මධු සංචිණ්වන්ති. 6. භෘංගාඃ පුෂ්පෙභ්‍ය මධූ අපිවන්. 7. අහං සවයමෙව ශ්‍රොත්‍රෙ අමූණ්ඩම්. 8. ගජස්‍ය අක්ෂිනී ලඝුනී. 9. උෂ්ට්‍රස්‍ය ඔෂ්ඨෞ විපුලෞ. 10. යොධො'රෞ ඉෂූ අක්ෂිපත්. 11. ව්‍යාධිඃ කුමාරස්‍ය ජානුනී අපීඩයත්. 12. කුමාරස්‍ය අක්ෂිභ්‍යාමශ්‍රූණි ගලන්ති. 13. තඩාගස්‍ය වාරි පථිකා අපිබන්. 14. වාරිණා කමලං විහාති, කම ලෙන වාරි විභාති. 15. ක්ෂූරකො ගෘහපතෙඃ ශ්මශ්‍රූණි අකෘන්තත්. 16. ඖංගුනොඃ මූල්‍යං න ජානීවඃ. 17 ශිශවොඃ 'ම්බූනි අඛ්‍රීඩන්. 18. දූරකා ජම්බූනි ගෘහීත්වා අඛාදන්. 19. ජන්තවොඃ වසූති ඉවජන්නි. 20. ඵලානාං දුශ්චෙෂ්ටිතස්‍ය ඵලානි සාධවොඃ නුභවන්ති.

(ආ) සංස්කෘතයට නගනු.

1. මීයේ ගඤ්ඣ මිහිරි ය. 2. මිනිස්සු වසතු (=ධනයන්) කැමැති වෙත්. 3. හේ දිවෙන් තල්ල යැපී කෙළේය. 4. ව්‍යාඝ්‍ර තෙම තියවලින් මුවා ඉරි ය. 6. රදෑ තෙම වැවෙහි වසනු සේදි ය. 6. රාමයා ගේ අතෙහි බර කඩුවක් මම දැක්කෙමි. 7. දශරථෝ දර ගෙනෙන්නට දුර කැලෑවට ගියහ. 8. ළමයා ගුරුහුගේ අතෙහි වේවැල දැක කඳුළු ගෙලි (මිදි) ය. 9. තෝ පිරිසිදු දියෙන් මුහුණ සේදිය. 10. උත්සාහයෙන් අපි දෙදෙන ධනය රැස් කළමු. 11. මම කරකැත්තෙන් ළමයාගේ හිස මුඩු කරමි. 12. බඹරුන් ගේ මුඛයෙහි ශ්මශ්රූන් ගේ සථානයෙහි වක් වූ රෝමදෙක දක්නෙහි ද?. 13. පොතෙහි බොහෝ සිත්කළු සිතියම් දිටිමි. 14. මුවා ගේ ඇස් ඉක් ය. 15. බකමූහුණා ගේ ඇස් වට ය. 16. ගුරුළා දග තයකු ගෙන ගොස් නියෙන් ඉරි ය. 17. මේසයා ගේ ශබ්දය අසා මොනරු පිල් විදහා නැටුහ. 18. බකමූහුණු තෙම ඉර එලිය දක්නට නො හැක්කේ ය. 19. ළමයි උයනට ගොස් ගල් ගසා (විසි කැරැ) අඹ නෙලූහ (කඩා දැමූහ.)

20.

ආඛ්‍යාතය.

ආඛ්‍යාතාරම්භ අංග.

යා.

වර්තමාන (ලට්) පරස්මෛපද.

	එ.	ද්වි.	බ.
ප්‍ර.	යාති	යාතඃ	යාන්ති
ම.	යාසි	යාථඃ	යාථ
උ.	යාමි	යාවඃ	යාමඃ

යාති. යයි ආදීන් අමී හත යුතුයි.

ලුඞ් (අතීත)

	එ.	ද්වි.	බ.
ප්‍ර.	අයාක්	අයාතාම්	අයාන්, අයුඃ
ම.	අයාඃ	අයාතම්	අයාත
උ.	අයාම්	අයාව	අයාම

දෘ, පා, ඛා, මා, වා, ස්නා යන මොවුන් යා අංගය සේ වරණ නගනු.

44. උපසර්ග පූර්වක අංගයන්ගේ අතීත රූප. **ප්‍රතිගච්ඡති** මෙහි **ප්‍රති** යනු උපසර්ග යි. **ගච්ඡ** යනු අංගය යි. මෙහි අතීත (ලඞ්) රූප සැදීමේදී අ යන්නක් අංගයට මුලින් එක්වන බව ඉට පාඩමේ අංකයෙහි කියන ලදී. එය එක්වනුයේ කොතනට ද? **ප්‍රති** යන්නට මුලින් එය යොදා **අප්‍රතිගච්ඡ** යැ යි සාදා ගන්නොත් හරි ද? වැරදී යි. අංගය වූ **ගච්ඡ** යන්නට ම මුලින් අකාරය යොදා **ප්‍රතිඅගච්ඡ** කියා සාදා ගත යුතු.

එවිට ප්‍රති අගච්ඡත්, ප්‍රති අගච්ඡතාම්, ප්‍රති අගච්ඡන් ආදි වශයෙන් පද සැදේ. එක ම පදයෙක මැද සන්ධි වියැ හැකි තැනක් වුවොත් එහි සන්ධිය විය යුතු ම ය. මෙහි **ති අ** දෙක සන්ධි විය යුතු. මෙබඳු තන්හි සන්ධි කිරීම හැකි වනු පිණිස පහත සඳහන්වන සන්ධි ක්‍රම සිතට ගත යුතු.

45. **සමානවර්ණ** එක් ව දිර්ඝ වේ.

අ + අ = ආ —▷ ප්‍ර + අයාත් = ප්‍රායාත්
ආ + අ = ආ —▷ ආ + අගච්ඡත් = ආගච්ඡත්
ඉ + ඉ = ඊ —▷ ප්‍රතිඉච්ඡති = ප්‍රතීච්ඡති

46. ඉවර්ණයෙන් පර ව අසවර්ණයක් (ඉයන්න හැර අන් වර්ණයක්) සිටියොත් ඉයන්නට ය් ව පර සවරය හා එක්වේ.

ප්‍රති + අගච්ඡත් = ප්‍රත් ය් + අගච්ඡත් = = ප්‍රත්‍යගච්ඡත්.

47. උ යන්නෙන් අසවර්ණයන් පරකල්හි උයන්නට ව් වේ. අනු— අගච්ඡත් = = අන්වගච්ඡත්.

48. ඝෝෂයකට පෙර හෝ සවරයකට පෙර සිටි අඝෝෂය ඒ වනියේ ම ඝෝෂය බවට හැරේ. උත් + ගච්ඡති = උද්ගච්ඡති.

49. අ + ඉ එක් ව ඒ වේ. අ + ඉච්ඡත් = = එච්ඡත්

50. අ + උ එක් වැ ඔ වේ. ප්‍ර + උකත = = ප්‍රොකත.

51. ත් + හ එක් වැ ද්ධ = = ඛ වේ. උත්හරති = උද්ධරති = උඛ්ඛරති.

අභ්‍යාසය.

(අ) ප්‍රති ගච්ඡ, ප්‍රති ආගච්ඡ, උඛර, (උත්-හර), සම් ගච්ඡ, අනු ගච්ඡ, ප්‍රාප්නු (ප්‍ර + ආප්නු), විවෘණු. සනා, පා, ප්‍රහිණු, ග්‍රන්ථ, ජාණා, අනුගෘහ්ණා යන මේ අංගයන්ගේ ලට් ලඞ් රූප දෙනු. මොවුන් යොදා වාක්‍ය විස්සක් ලියනු.

21.

නාම.

සත්‍රී ලිංගික ශබ්ද.

ආකාරාන්ත.

කන්‍යා.

	ඒ.	ඒ.	බ.
ප්‍ර.	කන්‍යා (කන්‍යා තොම)	කන්‍යේ (දෙදෙනෙක් කන්‍යාවෝ)	කන්‍යාඃ (කන්‍යාවෝ)
සම්.	කන්‍යේ (කන්‍යාව)	කන්‍යේ (දෙදෙනෙක් කන්‍යාවෙනි)	කන්‍යාඃ (කන්‍යාවෙනි)
ඒ.	කන්‍යාම් (කන්‍යාව)	කන්‍යේ (දෙදෙනෙකුන් කන්‍යාවන්)	කන්‍යාඃ (කන්‍යාවන්)
තෘ.	කන්‍යයා (කන්‍යාව විසින්)	කන්‍යාභ්‍යාම් (දෙදනකුන් කන්‍යාවන් විසින්)	කන්‍යාභිඃ (කන්‍යාවන් විසින්)
ච.	කන්‍යායෛ (කන්‍යාවට)	කන්‍යාභ්‍යාම් (දෙදෙනෙකුන් කන්‍යාවන්ට)	කන්‍යාභ්‍යඃ (කන්‍යාවනට)
ප.	කන්‍යායාඃ (කන්‍යාව ගෙන්)	කන්‍යාභ්‍යාම් (දෙදෙනකුන් කන්‍යාවන් ගෙන්)	කන්‍යාභ්‍යඃ (කන්‍යාවන් ගෙන්)
ෂ	කන්‍යායාඃ (කන්‍යාව ගේ)	කන්‍යයෝඃ (දෙදෙනකුන් කන්‍යාවන් ගේ)	කන්‍යානාම් (කන්‍යාවන් ගේ)
ස.	කන්‍යායාම් (කන්‍යාව කෙරෙහි)	කන්‍යයෝඃ (දෙදෙනකුන් කන්‍යාවන් කෙරෙහි)	කන්‍යාසු (කන්‍යාවන් කෙරෙහි)

52. සඤ්. න යන්නට පූර්‍වයෙන් සිටි ඣ් යන්න ඤ් වේ. උදා. ග්‍රාමාත් + නයති=ග්‍රාමාන්නයති.

අභ්‍යාසය.

(අ) සිංහලයට නගනු.

1. ගජඃ ඉණ්ඩායා අග්‍රෙණ තෘණානි උඩරති. 2. ක්‍රූරඃ ශාක විකඃ කශයා වෘෂභාවතාඩයත්. 3. ලතෙ පුෂ්පෙ ලීසතඃ. 4. බාලිකා පූෂපාය උද්‍යානමව්‍රජත්. 5. වෘක්ෂස්‍ය ශාඛායඃ පණීා න්‍යපතන්. 6. පිතුරාඥයා පුත්‍රෝ ජාමාතරමානයත්. 7. මණ්ඩූකා වර්ෂාසු රටනති. 8. මෛත්‍රෝ ඒණාම්වාදයත්. 9. ස ආගත්‍ය අත්‍ර පෙටිකාං කුංචිකයා ව්‍යවෘණොත්. 10. රාවණඃ සීතාං ලඞ්කාම හරත්. 11. කිං ත්වං සප්ලං සුනඛං ශෘඞ්ගලයා අබධ්නාඃ?. 12. අජයොම්ඩ්‍ය'ජපාල අනිෂ්ඨත්. 13. සෙනාපතෙඃ සුශීලඃ පුත්‍රෝ භෘත්‍යයොඃ කෘපාමකරොත්. 14. සා ගංගාං ගත්වා අසනාත්. 15. පාඨශාලායාම්සනෙෂු කන්‍යා උපාවිශන්. 16. තෙෘ ප්‍රථමායාං කක්ෂ්‍යායාං පඨනති. 17. ආවාං වෘක්ෂස්‍ය ඡායායාමුපාවිශාව. 18. ධර්මෝ ජනාන් ඝොරාන් නරකාත් පාති. 19. රම්‍යෙ උද්‍යනෙ ශීතලොා වායුරවාත්. 20. තරොර්මූලෙ ශිලායාමුපාවිශාම. 21. ත්‍රාතුඝීවනෙන දුරිකා පිතුඃ සමීපං වෙගෙන ප්‍රායාත්. 22. අස්ති නම්දුයාසන්නිරෙ විශාලොා ජම්බු තරුඃ 23. ව්‍යාධොා'රණ්‍යෙ චරිත්වා මෘගාන් මාරයති. 24. කිං යුවා මහිමපිඞයතම්?. 25. න වයං ජන්තූන් පීඩයාමඃ.

(ආ) සංස්කෘතයට නගනු.

1. යතුරෙන් පෙට්ටිය ඇරීම්. 2. ගසේ අතුවල බොහෝ කුරුල්ලෝ සිටිත්. 3. ළමයා ගංගාවේ ඉවුරේ ගසේ සෙවෙනෙහි ඉදිගති. 4. ගොපල්ලන් දෙන්නා ගේ අඹුවෝ දෙදෙනා දී කැලැඹුන. 5. වදුරෝ ගස්වල අතුවල සිටිත්. 6. වළේ තඹ කළයක් දැකිම්. 7. රාමයා ඊෂයන් විද ක්‍රූර තාටිකාව මැරී. 8. ගින්නේ දැල්ල අහසට නැංගේය. 9. තෙපි දෙදෙනා ගංගාව ගේ පරතෙරට යාමට දියට බසිවු ද?. 10. නයා තුඹස උඩ පෙනේ සරසි. 11. පාඨශාලාවේ දශීනය ශෝභන ය. 12. ගංගාවගේ දිය ඇල වලින් හෙත්වලට පමුණුවත්. 13. ගසේ ඡායාව විශාල වේ. 14. කන්‍යාවන් දෙදෙනා ගේ බළල්ලු (දෙදෙන) මියන් දෙදෙන කුන් ඇල්ලූහ. 15. රාම ද ලක්ෂ්මණ ද සීතා ද දශරථ රජුහු වැද මාලිගායෙන් නික්මුණා හ. 16. නගරයේ විශාල ශාලාදෙකෙහි බොහෝ මිනිස්සු රැස්වූහ. 17. කන්‍යාවෝ ග්‍රීවාවන් මහඟු මාලා වලින් සැරසුහ. 18. විෂණු තෙම රමාව ගේ සැමියා වේ. 19. මාලූ, වන් කොරෙන් සුවඳ හැමී ය. 20. විෂ්ණුව මිනිසාට ආභරණය වේ.

21. අපි ළිඳට ගොස් දිය බීවෙමු. 22. ඉල්ලීමෙන් මිනිසා වැරේ. 23. අහසෙහි තරු ගණන් කරන්නට හැක්කෙකි ද? 24. රාත්‍රි යෙහි සඳරැස් වේ, දහවල් හිරුහුගේ රශ්මිය වේ. 25. තරුණ වියෙහි දී සත්‍රී මිනිසාගේ ඇසට ප්‍රියවේ. 26. වැල්වලැ බොහෝ මල් පිපෙත්. 27. මල් නෙලන්නට ලතාවන්ගේ සමීපයට ගියෙමු. 30. දේවතා තොම රාත්‍රියෙහි බොහෝ දේවතාවන් හා බුදුහු සමීප යට ප්‍රශ්න අසන්නට ආ ය. 31. කෙතෙම් ගොතා ගමින් නො ගෙනාගේ ය. 32: හේ ගසින් නො වැටුණේ ය.

22.

ඉකාරාන්ත පුල්ලිංගික නාම.

භූමි. (බිම)

	එක.	බ.	බහු
ප්‍ර.	භූමිඃ	භූමී	භූමයඃ
සම්.	භූමෙ	,,	,,
වි.	භූමිම්	,,	භූමීඃ
තෘ.	භූම්‍යා	භූමිභ්‍යාම්	භූමිභිඃ
ච.	භූමයෙ, භූමයෙ	,,	භූමිභ්‍යඃ
ප.	භූම්‍යාඃ, භූමෙඃ	,,	,,
ෂ.	,, ,,	භූමයොඃ	භූමීනාම්
ස.	භූම්‍යාම්, භූමෞ	,,	භූමිෂු

අභ්‍යාසය.

(අ) **සිංහලයට නගනු.** (සන්ධි කළ හැකි තැන් සන්ධිකරණු.)

1. යෘෂෙර්මූර්ධ්නීඃ ප්‍රඝානන්නා අස්‍යති. 2. චන්ද්‍රා රාත්‍රෙෞ උදයති. 3. නෞ තඩාගස්‍ය තටෙ ශිලායාං තිෂ්ඨතඃ. 4. භූමෞ පතිත්වාති මයූරස්‍ය පිඤ්ජාණි ගෘහීත්වා වායසඃ ශරීරෙ ධාරයති. 5. සාරමෙයාණාං හඞ්ගෙන රාත්‍රිෂු චොරා අත්‍ර න ආයාන්ති. 6. සාධූනාං කීර්ති ලෝකෙ ප්‍රසරති. 7. මුනෞ භූපතෙර්නිකතිරවංවිලා අසීති. 8. වෘශෙඩ්ගා ඉදානීං භූම්‍යාං පතන්ති. 9. ඡත්‍රං වෘශෙරාතපාත් ව ජනාන් රක්ෂති. 10. දශරථඃ ප්‍රිත්‍යා පුත්‍රමාශ්ලිෂ්‍යති. 11. ඛඟාඃ පාදාභ්‍යාං භූමෙඃ වලිතුං න ශක්නුවන්ති. 12. ආවාං මුකතයෙ

බුවං භජාවඃ 13. සංසකාත භාත්‍යායාඃ පථනං ප්‍රීතයෙ භවති. 14. ජනානාං ශෞර්‍යං කීර්ත්‍යෙ භවති. 16. තත්‍ර විහාරෙ බුඩස්‍ය මූර්ති රස්ති 16. ශුකනයො ජලතිඩාවුද්භවනති. 17. ගෘහපතෙඃ කන්‍යා විපතිං ගත්වා දීපං ත්‍රිණාති. 18 ලොභෙන බුද්ධිශ්චලති. 19 කෘෂි බලො හලෙන භූමිං භාජති 20. ස ජාත්‍යා ක්ෂත්‍රියොඃස්ති. 21. ත්‍රාහමණා අහොයෙ ආහූතිරර්පයන්ති.

(ආ) සංස්කෘතයට නගනු.

1. කන්‍යාවෝ දිය නාන්නට වැවට යෙති. 2. ගෘහපති තෙම විහාරයට ගොස් බුදුරජුහු වැඳ බිමෑ හිඳ ගනී. 3. දුකින් මිදෙනු පිණිස නුවණැත්තෝ මුනිහු භජනය කරත්. 4. රාම තෙම ප්‍රීතියෙන් පුත්‍රයා වැළඳ ගනී. 5. දාශ තෙම කරඹුව බිමෑ තබයි. 6. ඇතා ගේ දතේ කෙළවර තියුණු ය. 7 ගෘහපති තෙම අඹුවන් දෙන්නාට සළු දෙකක් දෙයි. 8. දැන් ඉර බසී, නොබෝ වේලා වෙකින් රාත්‍රිය පැමිණේ. 9. චන්‍ද්‍රයාගේ කාන්තිය සිත් කළු ය. 10 අපි නුවණැත්තන්ගේ වචනය (උක්ති) අනුව යමිහ. 11. බම්මණා බුදුරජුහු දැක ජාතිය විචාරයි. 12. සඳුගේ කාන්තියෙන් රැය සිත් කළු වේ. 13. මූසයන්ගේ භක්ෂ්‍යය වංචල ය. 14. අපි නැවින් ගංගාව තරණය කරම්හ. 15 ගංගා නදිය හිමාලයෙන් ගලා එයි. 16 ලංකායෙහි මුහුදු තෙරැ බොහෝ පොල්ගස් ඇත. 17. රාවණ යා ගේ දුර්වචන වලින් සීතා ත්‍රාසයට පැමිණේ. 18. නුවණැත්තෝ මෘදු වචනවලින් මිත්‍රයන් වශයෙහි කෙරෙති. 19. පණ්ඩිතයෝ සත්‍රුනට නො කිපෙත්. 20. ධීර වූ තවුස් තෙම යෝග භාවනා කොට සිඩි ලබයි.

23.

ඊකාරාන්ත ස්ත්‍රී ලිංගික ශබ්ද.

නදී. (නදිය)

	එක.	බ.	බ.
ප්‍ර.	නදී	නද්‍යෞ	නද්‍යඃ
සම්.	,,	,,	,,
ද්‍ව.	නදීම්	,,	නදීඃ
තෘ	නද්‍යා	නදීභ්‍යාම්	නදීභිඃ
ච.	නද්‍යෛ	,,	නදීභ්‍යඃ
ප.	නද්‍යාඃ	,,	,,
ෂ.	,,	නද්‍යෝඃ	නදීනාම්
ස.	නද්‍යාම්	,,	නදීෂු.

ඊ ශබ්දය මිට වෙනස් ව වරනැගේ.

	එක.	ද්වි.	බ.
ප්‍ර.	ධීඃ	ධියෞ	ධියඃ
සම්	,,	,,	,,
ද්වි.	ධියම්	,,	,,
තෘ.	ධියා	ධිභ්‍යාම්	ධිභිඃ
ච.	ධියෙ, ධිඒ	,,	ධිභ්‍යඃ
ප.	ධියඃ, ධියාඃ	,,	,,
ෂ.	,, ,,	ධියොඃ	ධියාම්, ධීනාම්
ස.	ධියි, ධියාම්	,,	ධිෂු

ශ්‍රී, හ්‍රී, ෂුධී, දුර්ධී, භී යන ශබ්ද ධී ශබ්දය මෙනි.

සත්‍රී ශබ්දයේ එක වචන.

ප්‍ර.	සත්‍රී	ච.	සත්‍රියෙ	(ෂඤි බහු වචනය)
සම්.	,,	ප.	සත්‍රියාඃ, සත්‍රියඃ	සත්‍රිණාම්.
ද්වි.	සත්‍රීම්, සත්‍රියම්	ෂ.	,, ,,	සෙසු තැන් ධී
තෘ.	සත්‍රියා	ස.	සත්‍රියාම්	ශබ්දය මෙනි.

ආඛ්‍යාත ක්‍රියා.

ලොට් විභක්ති රූප. (පරස්මෛපද.)

	එ.	ද්වි.	බ.
ප්‍ර.	තු	තාම්	අන්තු
ම.	හි	තම්	ත
උ.	ආනි	ආව	ආම

ලෝට්.

මෙය ආශීර්ලිඞ් නියෝග ප්‍රර්ථනා ආදී අර්ථ හැඟවීමෙහි යෙදේ.

භවජ (අකාරාන්ත අංගය.)

සඃ භවජතු	තෞ භවජතාම්	තෙ භවජන්තු
(හේ ඒවා)	(ඔහු දෙදෙන යෙත් වා)	(ඔහු යෙත්වා)
ත්වං භවජ	යුවාං භවජතම්	යූයං භවජත
(තෝ යා, ඔව)	(තෙපි දෙදෙනා ඔවු)	(තෙපි ඔවු)
අහං භවජානි	ආවාං භවජාව	වයං භවජාම
(මම් යෙම් වා)	(අපි දෙදෙන යමෝ වා, ඔමු)	(අපි යමෝ වා, ඔමු)

53. අකාරාන්ත අංගයෙන් පසු ව සිටි ති විභක්ති ලොප් වේ. ගච්ඡ (ති)= ගච්ඡ

ක්‍රිණා. (ණාකාරාන්ත අංග)

	එ.	බ.	බ.
ප්‍ර.	ක්‍රිණාතු	ක්‍රිණාම්	ක්‍රිණන්තු
ම.	ක්‍රිණාහි	ක්‍රිණීතම්	ක්‍රිණීත
උ.	ක්‍රිණානි	ක්‍රිණාව	ක්‍රිණාම.

54. මේ ලොව් විභක්තියෙහි ණාකාරාන්ත අංගයන් ගේ අග ආ කාරය ප්‍රථම පුරුෂ ඒක වචන බහු වචන දෙකෙත් උත්තම පුරුෂයේ සියලු ම තැනත් එ සේ ම සිටී. අන් හැම තැන ම ඒ බවට පැමිණේ. මධ්‍ය පුරුෂ ඒක වචන හි රූපය නො මැකී සිටී.

නු. (උකාරාන්ත අංග)

ප්‍ර.	නෝතු	නුනාම්	නවන්තු
ම.	නු	නුනුතම්	නුනුත
උ.	නවානි	නවාව	නවාම

(විශේෂ රූප.)

කර (කුරු)

ප්‍ර.	කරොතු	කුරුනාම්	කුර්වන්තු
ම.	කුරු	කුරුතම්	කුරුත
උ.	කරවානි	කරවාව	කරවාම

ශක්නු.

ප්‍ර.	ශක්නොතු	ශක්නුනාම්	ශක්නුවන්තු
ම.	ශක්නුහි	ශක්නුතම්	ශක්නුත
උ.	ශක්නවානි	ශක්නවාව	ශක්නවාම

55. උකාරාන්ත අංගයන් ගේ අග සවර ය උත්තම පුරුෂයෙහි අව් බවට පැමිණේ. මධ්‍යම පුරුෂ ඒක වචනයෙහිත් අංගය නොවෙනස් ව සිටී. අංගයේ අග ව්‍යංජනය ඉන් මුලින් සිටි අකුරක් හා බැඳුණ තැන පමණක් හි යන්න ලොප් නො වේ. අන් තන්හි ලොප් වේ. සෙසු සියලු රූප පසළොස් වන පාඩමේ හි ක්‍රමය අනුව සාදා ගත යුතු.

ආශීර්වාදයෙහි මධ්‍යම පුරුෂ එක වචනයේත් ප්‍රථම පුරුෂ එක වචනයෙත් **නාත්** ප්‍රත්‍යය වේ.

ස **ජයනාත්** (හේ දිනාවා)
එවං **ජයනාත්** (තෝ දිනෙහි වා)

ණා (ආකාරාන්තාංග)

ප්‍ර.	යාතු	යාතාම්	යානතු
ම.	යාහි	යාතම්	යාත
උ.	යානි	යාව	යාම

සෙසු **පා** ආදී ආකාරාන්ත අංග ද මෙ සේ ම වරනඟනු.

අභ්‍යාසය.

(අ) **සිංහලට නඟනු.**

1. යුවාං නෞකයා නදීං තරතුම්. 2. අහං පත්‍රෙ ලෙඛන්‍යා ලිඛාමි. 3. සරසීෂු කමලානි මානසමහරන්. 4. ආවාං සනාතාය නදීං යාව. 5. නාවිකඃ ක්ෂෙපණ්‍යා නෞකාමක්ෂිපත්. 6. භර්තුඃ ඛිනං පුත්‍රිණීමෙව ප්‍රාපෙනාති. 7. හංසා බාහුල්‍යෙන පද්මිනීෂු වසනති. 8. හිමාලයාදහාගිරපී ප්‍රභවති. 9 අඞ්ගුලීනාමග්‍රෙ නඛානි පශ්‍යත. 10. කමලිනඃ සූර්‍යස්‍ය උදයෙ විකශනති. 11. කදල්‍යඃ ලඞ්කායාං සර්‍වත්‍ර ප්‍රරොහනති. 12. නමෝ ජනනෙත්‍ය. 13 කුමාරා මූරලි ගීඃ හිත්වා වාදයනතු. 14. පිතා පුත්‍රාන් තර්‍ජන්‍යා අතර්‍ජයත්. 15. කිං යුවාං නද්‍යඃ පාරං ගවඡතම් 13. නද්‍යඃ සතීරයොනීගරුණි පශ්‍යත. 17. මර්‍යුරි නතීතුං න ශක්නොති. 18 රාඤසීනාං දුරුකතිභිඃ සීතා ත්‍රාසං ප්‍රාපෙනාති. 19. ජනූන්‍යඃ පුත්‍රාන් රක්ෂනති. 20. ප්‍රෙමමය්‍යා වාණ්‍යා මිත්‍රාණි වශෙ කුර්‍වනතු ජනාඃ 20 හෙ විඝෙණා, ලොකාන් පාඡ්. 21. තෙ මුකතිං ප්‍රාප්නුවනතු. 22. ආවාං පුණ්‍යානි කරවාව.

(ආ) **සංස්කෘතයට නඟනු.**

1. මම පෑන් දෙකක් මිළට ගතිමි. 2. සත්‍රී තෙළම්මිල් ගෙතෙන්නට ගොස් වැවට බැස්සා ය. භාගීරතී නදියේ තීරයෙහි විශාල ඉඹුල් රුකෙක් ඇත. 4. සත්‍රිහු ඇඟිලිවලැ ඇහිලි මූදු දුරුහ. 5. නදීන් ගේ දියෙහි නෑමෙන් කෙසේ චිත්තයාගේ ශුද්ධියෙක් වේ ද? 6. කන්‍යාවගේ සිතෙහි ලජ්ජාව වේ. 7. ශ්‍රී තොමෝ ප්‍රාසාදයේ වෙසේවා. 8. වශිෂ්ඨ ඍෂිහුගේ බිරිඳ අරුන්ධති ය. 8. සඟළාව

වීරයාගේ සැරසිල්ල සි. 9. නාරද තෙම සවාගියෙන් පොළවට බැස්සේ ය. 10. දෘෂියට මෙහෙසී කිපුණී ය 11. තෙපි ගම හැර නගරයට යවු. 12. උජ්ජයිනී නගරයෙහි ශිවපූජාවලදී සත්‍රීන් ගේ නෘත්‍යයෙක් වීය. 13. සෙනෙවියෝ සේනාවන් හා යුඛභූමියට පැමිණෙත් වා. 14. අපි දෙදෙන මෙහි ඉද පොත කියමෝ වා (කියමු.) 15. ඉන්ද්‍රාණීය ගේ පුත්‍රයා අසුරයන් හා යුඛකරන්ට නික්මිණ. 16. බමුණ, බිරින්දන් දෙදෙනා ගේ පරුෂ බස් ඇසූ යෙහි ද? 17. නුවණැත්තෙනි, සත්‍රීන්ට නො කිපෙවු. 18. නදීන්හි නෞකාවලින් යමෝ වා. 19. සත්‍රීන් දෙදෙනා ගේ ඇඟිලි වලින් මුදු වැටුණාහ. 20. දරුව වහා ගෙට දිව ගොස් පොතුත් පැනත් ගෙන එව. 21. තෙපි යහුරු ගෙනවුත් ගෙයි දොරවල් අරිවු. 22. මම සහායන් දුකින් මුදන්නට හැකි වෙම් වා.

24.

උකාරාන්ත සත්‍රීලිංගීය ශබ්ද.

ධෙනු. (එලදෙන)

	එ.	බ.	ඛ.
ප්‍ර.	ධෙනුඃ	ධෙනූඃ	ධෙනවඃ
සම්.	ධෙනෝ	,,	,,
ව්.	ධෙනුම්	,,	ධෙනූඃ
තෘ.	ධෙන්වා	ධෙනුභ්‍යාම්	ධෙනුභිඃ
චතු.	ධෙනවෙ, ධෙනවේ	,,	ධෙනුභ්‍යඃ
පං.	ධෙනෝඃ, ධෙන්වාඃ	,,	,,
ෂ.	,, ,,	ධෙන්වෝඃ	ධෙනූනාම්
ස.	ධෙනෞ, ධෙන්වාම්	,,	ධෙනුෂු

අභ්‍යාසය.

(අ) සිංහලයට නගනු.

1. ධෙනවො වත්සෙභ්‍යඃ ක්ෂීරං විතරන්ති. 2. ආවාං ධෙනෝඃ ක්ෂීරම්විඝාවඃ. 3 ශුකඃ චංචූවා ජම්බුං ගෘහීත්වා තරොඃ ශාඛායාමුපාවිශත්. 4. කුඤ්චූරී චංචූවාහරණ්‍යමුඩරති. 5. රජ්ජ්වා ධෙනුං බධ්වා ආනයම්. 6. ධෙන්වා පුරතඃ කුණ්ඩඃ පශ්‍යසි? 7. ශතද්‍රුං නදීං නෞභයා තරාම. 8. මනීෂාණාං තනයොඃ නිත්‍යඃ 9. ජනාසනාම්බුලං

හතෙන් නිගුහනති. 10. ගෘහපතයො විජෙහෙය්‍ය ධෙනු අසවජන්. 11. ධෙනොඃ ශෘඞ්ඝ පශ්‍ය. 12. කිං ත්වං ධෙනොඝතනාත් ක්ෂිරං පාතුමිශක්නොඃ?. 13. ආමෙලන මිශ්‍රිතං දුඞ්ඛං දධි භවති. 14 රජ්ජවා ගජං තරුවබධිනාද්ගජපාලඃ. 15. රාමඃ ලක්ෂ්මණශ්ච ශරෙඃ රාක්ෂසානාං හනූරදෘණීතාම්. 16 ධෙනුදීග්ධ්‍රෙ කුපිත්වා පාදෙන ප්‍රාහරත්. 17. කර්‍ෂිකාඃක්ෂෙත්‍රං කෘෂ්ට්වා විජාන්‍යවපන්. 11. දුෂ්ටො ව්‍යාධඃ ශරං ක්ෂිප්ත්වා ධෙනුම්මාරයත්. 19 කුමාරී ශාලාං ප්‍රවිශ්‍ය ගීතං ගීත්වා විණාමවාදයත්. 20. භූපතිඃ සෙනාභිඃ සාර්ධං රණභූම්ං ප්‍රවිශ්‍ය අරීන් ජිත්වා නගරං ප්‍රත්‍යාගචජත්. 21. ගොපාඅලා ග්‍රාමං ගත්වා ධෙනුමානීය ව්‍රජෙ අස්ථාපයත්. 22. භොතී දෙවී, සුධිඅෙ සත්‍රියෙ උපහාරං යචඡ. 23. සජජනා මුකතිං ප්‍රාප්තුං බුධං භජනතු. 24. දුරකො ධෙනුං බඞ්ධනාද් මොක්ෂ්තුං නා ශක්නොත්. 25. භිරුයෝධඃ සඃග්‍රාමං වෙෂ්ටුං නා ඛඃෂෙණාත්. 26. විනීතෙ භාසේ අත්‍රාගතත්‍ය වරාන් වෘණීතාම්.

(ආ) සංසකෘතයට නගහ්‍ය.

1. ගාලෙන් දෙනක ගෙනෙව. 2. දෙන ගේ පැහැය කළු ය. 3. දෙනුන් දෙදෙනා ගේ වස්ත්‍රන් ගේ පැහැය සුදුය. 4. තරුණ සත්‍රිහු ශරිරයන්හි ආභරණ දරුහ. 5. දෙනුන් දෙදෙනා ගේ කිරෙන් දරුවා පෙ ෂිත කරවු.-6 ඔරුවකට නැගී ෂතද්‍ර නදිය තරණය කළමු. 7. මහලු සත්‍රිය ගේ හනු දෙකෙහි පිළිකා දෙකෙකි 8. හුළු කැඳින් බඩගින්න සංසිදේද? 9. සොරු දෙදෙනා රාත්‍රියේ අවුත් වත්තට පිවිස ඇතින්න බඹුනයෙන් මිදුහ. 10. අපි මුව දෙන ව්‍යාඝ්‍රයා ගෙන් මුදන්නට නො හැකි වුමු. 11. රාජපුරුෂයා වනයට ගොස් සොරා අල්ලා ගෙන දංඩෙන් තළා ලනුවෙන් බැඳ නගරයට ගෙනායේ ය. 12. අලස ෂිෂ්‍ය තෙම පොත කියන්නට නො කැමතිවි ය. 13. රජු තෙම විහාරයට ගොස් බුදුහු දුක ප්‍රශනය විවාරා සැක දුරලි ය. 14. ආවාසීයා පාසැලෙහි පස් වන පඬිතියේ කන්‍යාවන් ගේ සමීප බව දැන සතුටු ව තැගි දුන්නේ ය. 15. රජුහු ගේ බොහෝ භටයෝ සතුරන් හා යුඩකොට රණබිමෙහි වැටුණාහ. 16. දශරථ තෙම රාමයා වැලඳ හඩා දේවියගේ අදහස හෙළි කෙළේ ය. 17. දේවී තොම පුත්‍රයා සිහි කොට ශෝක කළා ය. 18. තෝ ඉතෙනීම පිණිස පුත්‍රයන් කාශීපුරයට යව ව. 19. කවිහු රාම රජුගේ කිර්තිය දිශාවන්හි පතළ කෙරෙත් වා. 20. සත්‍රී විසිර ගිය කෙස්වැටිය අතින් බැන්දා ය.

25.

සත්‍රීලිංගික ඌකාරාන්ත ශබ්ද.

වධූ. (සත්‍රී)

	ඒ.	බ.	බ.
ප්‍ර.	වධූඃ	වධ්වෞ	වධ්වඃ
සම්.	වධූ	,,	,,
වි.	වධූම්	,,	වධූඃ
තෘ.	වධ්වා	වධූභ්‍යාම්	වධූභිඃ
ච.	වධ්වෙ	,,	වධූභ්‍යඃ
ප.	වධ්වාඃ	,,	,,
ෂ.	,,	වධ්වොඃ	වධූනාම්
ස.	වධ්වාම්	,,	වධූෂු

ස්‍රෑ ආදි ශබ්ද මීට වෙනස් ව වර තැබේ.

ස්‍රෑ (බැම)

	ඒ.	ඒ.	බ.
ප්‍ර.	ස්‍රෑඃ	ස්‍රෑවෞ	ස්‍රෑවඃ
සම්.	ස්‍රෑ	,,	,,
වි.	ස්‍රෑවම්	,,	ස්‍රෑඃ
තෘ.	ස්‍රෑවා	ස්‍රෑභ්‍යාම්	ස්‍රෑභිඃ
ච.	ස්‍රෑවෙ, ස්‍රෑයෙ	,,	ස්‍රෑභ්‍යඃ
ප.	ස්‍රෑවඃ, ස්‍රෑවාඃ	,,	,,
ෂ.	,,	ස්‍රෑවොඃ	ස්‍රෑවාම්, ස්‍රෑණාම්
ස.	ස්‍රෑවි, ස්‍රෑවාම්	,,	ස්‍රෑෂු

ස්‍රෑ, සුස්‍රෑ, චිරස්‍රූ ආදිය ස්‍රෑ ශබ්දය මෙනි.

56. සිංහලයෙහි යෙදෙන ඇ යි යන්න සංස්කෘතයට නැඟී මේදී ඉති යන්න යොදනු. පිතා ආගච්ඡති ඉති කුමාරෝ වදති. පියා ඒ ඇ යි ළමයා කියයි.

57. සමානස්වර එක් ව දීර්ඝ වේ. ආගච්ඡති + ඉති = ආගච්ඡතීති.

අභ්‍යාසය.

(අ) සිංහලයට නගනු.

1. වධූනාං පුරස්තාත් වෙථි ගච්ඡති තී ඝා අවදත්. 2. කව්වීර සුවාඃ වධවාඃ භාග්‍යං ශ්ලාඝෙකෙරවණීයත්. 3. වධූ රජ්ජවා ධෙනුං බධවා ආනයති තී අශ්‍රැණිම. 4. ප්‍රසුවාඃ වචනමණතීඝත් විනිතඃ පුත්‍රඃ. 5. සවඝ්‍රි ප්‍රසුවෙ. 6. වධවාඃ භ්‍රැවොමධ්‍යෙ රක්‍තං තිලක මාසිත්. 9. භූපස්‍ය වමූ යුඛාය රණභූමිං ප්‍රාවිශත්. 8. වම්වා සාඛිං වමූපතිනීගරාත් නිගීචඡතු. 9. මුනිඃ සරය්වාසනිරෙ වසතුමෙවඡත්. 10. වීරසූනාං සන්‍රිණාං කීර්තිඃ භුවි ප්‍රසරතු. වධවා භ්‍රැවෙව ශොභතෙ සතාඃ. 12. නෘපතිර්භුවඃ පාතා'සති. 13. භුවි ජන්‍තවඃ සුඛං ජීවන්තු. 14. බුධා වධූභ්‍යා න කුප්‍යන්ති. 15. වධෙවෙ උදූනං ගත්වා විශාලස්‍ය තරොඃ ශීතලායාං ඡායායාං ශිලායාමුපාවිශතාම්. 16. ජන්‍තවොා නිජාන්‍යපත්‍යානි කෘපයා පාලයන්තු 17. ශ්වශ්‍රූ ජාමාතරං දෘෂ්ට්වා ප්‍රිත්‍යාභිමුඛමයාත්. 18. වීරසුභ්‍යඃ සන්‍රිභ්‍යඃ කෘප උපහාරාත් යච්ඡති තී තෙ 'වදන්. 19. වධෙවාඃ පුත්‍රඃ පපාං ගත්වා තුඤ්ඩං ප්‍රක්ෂාල්‍ය ගෘහ මායාත්. 20. වීරයුවාඃ පුත්‍රොෂ ප්‍රභාතෙ උත්ථාය ගෘහස්‍ය අංගනෙ ව්‍යායාමමකුරුතාම්.

(ආ) සංස්කෘතයට නගනු.

1. ගොවියෝ දෙනුන් ලතුවලින් බැඳ ගමින් නුවරට ගෙන ගියහ. 2 සත්‍රියනී, තෙපි නගරයේ රථයෙන් යන්න ා කැමැත්ත හු ද? 3. කාශී නගරයෙහි කුලසත්‍රීන් ගේ සම්මේලනයෙක් වී. 4. දශරථ රජුහු ගේ අගමෙහෙසි වූ කෙකෙයී ගේ පුත්‍ර වූ රාම තෙම සීතා කුමරිය පාවා ගති 5. ලංකාවේ අධිපතිවූ රාවණ තෙම සීතා දෙවිය සොරා ගෙන් ආයේ ය. 6. මණ්ඩාදරී තොම සවකිය සැමියා වූ රාවණයා ගේ මළසිරුර සමීපයේ බිමැ වැටී හැඬි ය. 7. මුවැත්තියෝ දෙදෙන වැද්දු දැක තැති ගෙන වේගයෙන් දිවූහ. 8. සිබාඊ කුමාරයා ගේ දෙබැම මැද ඌණීරෝමය වී ය. 9. ගෘහ පතියා ගේ නැන්දු (අඹුවගේ මව) අමුත්තන්ට මිහිරි බොජුනෙන් සංග්‍රහ කළා ය. 10. සත්‍රිහු සිය සැමියන් ගේ සතුරන් දැක බැම හැකුලූහ. 11. තුෂිත පුරයෙහි බෝසත්හු ගේ සමීපයෙහි දෙවියෝ රැස්වැ වැද, දැන් මිනිස්ලොවට යන්නට කාලඃය එහි හොස් බුදුව ලෝකයා දුකින් මුදන්නැ 'සි කිහ. 12. මනා බැම ඇති කාන්‍ය, කොම පියාගේ සමීපයෙහි සිට ළදරුවනට රසකැවිලි දුන්නා ය. 13. වැසි දිය අහසින් පොළොවෙහි වැටී ගලා ගොස් නදීන් ද

වැව් ද පොකුණු ද පිරුණි ය. 14. මියෝ එක්රැස් වැ බලලා ගෙන් මිදෙනු පිණිස උපායක් සිතුහ. 15. සත්‍රීනි, සිය සැමියන් ගේ සිත නො රිඳවවු. 16. අනුවණ සත්‍රිහු මෙහි දී පව් රැස්කොට මරණින් මතු නිරය සේ වැටී බොහෝ දුක් විඳිති 17. තැන්දණියන් ගේ බාල පුත්‍රයා ගේ දෙබැම් ශෝභන වෙත්. 18 වීරපුතුන් වැදූ සත්‍රී දිනේ වා. 19. දිවියා එලඳෙන දැක නිතර ම වේගයෙන් නගුටය සේලවී ය. 20. රාවණයා ගෙන් සීතාව මුදාගන්නට ලංකාවට යන්නට තෙපි නිහීය වවු දැ? සි රාම නෙම වඳුරන් පිළිවිසී ය. 21. 'හටයෝ දෙදෙන මෙහි සිටිත්වා තෙපි ගොස් සෙනෙවියා බඳිවු යැ' යි සුරු රජුගේ ආඥාතියා උස් හඬින් කී ය.

26.

සඞ්ඛ්‍යාගණන සත්‍රීලිංගික ශබ්ද.

මාතෘ ශබ්දය.

විතියා බහුවචනයෙහි **මාතෘඍඃ** කියා වේ. අන් සියලු තන්හි **පිතෘ** ශබ්දය මෙන් වර තැගේ. 17 වන පාඩම බලනු.

දුහිතෘ නනාන්දෘ යන ශබ්ද මාතෘ ශබ්දය සේ වර නගනු.

සවසෘ ශබ්දයේ විතියා බහුවචනය **සවසෘඍඃ** කියා සිටී. සෙසු හැම තැන්හි **නෙතෘ** ශබ්දය සේ වර තැගේ. 17 වන පාඩම බලනු

අභ්‍යාසය.

(අ) සිංහලයට නගනු.

1. දුහිතා මාතුරනන්තිකේ' සති. 2. මාතා සවසුඃ භර්තාරමනජීඝත්. 3. මාතුර්භ්‍රාතා මාතෘමාතී. 4. මාතුඃ සවසා නගරමගච්ඡත් 5. මාතෘමභ්‍යඃ සවස්‍රෙ භොජනමයච්ඡ මි. 6. පිතා දුහිතුරග්‍රෑණ්‍ය මාජීත්. 7. දුහිතෘණාං ගානෙන මාතා පිතා වාතුෂ්‍යතාම්. 8. කුමාරස්‍ය මාතා ච භ්‍රාතරෞ ච භගිනීශ්වාත්‍රාවසන්. 9. භූපතිර්මාතෘකීලෙන ශත්‍රූන් ජයතීති තේ'වදන්. 10. පුත්‍රෝ දුහිතා ච පිත්‍රෙ මාත්‍රෙ වාඥාමයච්ඡතාම්. 11. සවශ්‍රූර්මාතරි අස්නිහ්‍යත්. 12. පිතුර්භ්‍රාතා පිතෘව්‍යඃ. 13. මාතරි දුහිතුඃ පරම ආදරෝ'ඝති. 14. තන්‍යාඤ්ච්භ්‍රාතරං රාජ පුරුෂා බධ්වා කාරාගාරමනයන්. 15. කවි වීරසුවෝ මාතුර්භාග්‍යං බහුනිඃ ශ්ලොකෛරවර්ණයත්. 16. කුමාරඃ

සුධියා තනතුළු සාමර්ථ්‍යං මාත්‍රෙ අනර්ථයන්. 17. පිතා දුහිත්‍රෙ ධවලෙ ධෙනු අයච්ඡත්. 18. පිතෘතා දුහිතා මාධ්‍යාහ්නං න දු නොති. 19. ස තනාන්දෘනිඃ සාධිං උපවනං ගත්වා තරොර්මූලෙ ඵලකෙ උපාවිශත්. 20. සවසුඃ ධෙනූශ්චාරා රාත්‍රාවාගත්‍ය අටවිමහරන්.

(ආ) සංස්කෘතයට නඟනු.

1. මව ගේ මව මුත්තනීයෝ ය. 2. මව ගේ සොහොයුරියෝ කොහි ඉයත් ද? 3. රජ තෙම පුතු වැලඳ මුසපත් වැ හිඳ වැළැසි. 4. අහල්‍යා තොම රාමයා දැක පාප විපාකයේ කෙළවරට පැමිණේ. 5. ණම තෙම ලක්‍ෂ්මණයා සමග විශ්වාමිත්‍රයා පෙරටු කොට නගර යෙන් පිටත් වෙයි. 6. මවට යවන්නට දුවරු දෙන්න ලියුම් දෙකක් ලියත්. 7. මව දුව වැලඳ ගනී. 8. මවගේ වචනයෙන් දුවරු නැගිට ගී ගයති. 9. රාම තෙම සොහොයුරිය දක්නට මස්සි නා ගේ ගෙට යෙයි. 10 සාම්‍යා ගේ සොහොයුරි නැනා ය. 11. දුවගේ සැමියා බැනා ය. 12. පියා දුවරුන්ට දෙන්නට ඇඟිලි මුද්‍ර දෙකක් දෙයි. 13. බැනා එළුදෙනුන් දෙන්න ගමට ගෙන යේ. 14. මම මව ගේ වචනයෙන් නගරයට ගොස් ලොකු පෙට්ටියකුත් දික් ලනුවකුත් ගෙනෙමි. 15. මම ගීතයන් නො දනිමි, කෙසේ ගයන්නට හැකි වෙමි ද?.

27.

සර්වනාම.

අස්මද් (මා)

	එක.	ද්වි.	බ.
ප්‍ර.	අහං	ආවාම්	වයම්
	(මම)	(අපිදෙදෙන)	(අපි)
ද්වි.	මාං	ආවාම්, නෞ	අස්මාන්, නඃ
	(මා)	(අප දෙදෙන)	(අප)
තෘ.	මයා, මම	ආවාභ්‍යාම්	අස්මාභිඃ
	(මවිසින්, මා කරණකොට)	(අප දෙදෙන විසින්, කරණකොට)	(අප විසින්, කරණකොට)
ච.	මහ්‍යම්, මෙ	ආවාභ්‍යාම්, නෞ	අස්මභ්‍යම්, නඃ
	(මට)	(අප දෙදෙනාට)	(අපට)
ප.	මත්	ආවාභ්‍යම්	,,
	(මගෙන්)	(අප දෙදෙනා ගෙන්)	(අපෙන්)

ෂ.	මම, මේ	ආවයෝඃ, නෞ	අස්මාකම්, නඃ
	(මගේ)	(අප දෙදෙනා ගේ)	(අප ගේ)
ස.	මයි	ආවයෝඃ	අස්මාසු
	(මා කෙරෙහි)	(අප දෙදෙනා කෙරෙහි)	(අප කෙරෙහි)

යුෂ්මත් (තා, නුඹ)

ප්‍ර.	ත්වං	යුවාම්	යූයම්
ද්‍වි.	ත්වාම්	යුවාම්, වාම්	යුෂ්මාන්, වඃ
තෘ.	ත්වයා	යුවාභ්‍යාම්	යුෂ්මාභිඃ
ච.	තුභ්‍යම්, තෙ	,, , වාම්	යුෂ්මභ්‍යම්, වඃ
ප.	ත්වත්	,, —	,,
ෂ.	තව, තෙ	යුවයෝඃ, වාම්	යුෂ්මාකම්, වඃ
ස	ත්වයි	,, —	යුෂ්මාසු.

මේ, නෞ, නඃ, තෙ, වාම්, වඃ යන පද පදයට පසුව මිස මූලට නො යෙදේ.

ගුරුඃ මේ,	මගේ ගුරුවරයා
ගුරුඃ තෙ,	තගේ ,,
ගුරුඃ නෞ,	අප දෙදෙනාගේ ගුරුවරයා
ගුරුඃ වඃ,	තොප ගේ ,,

'මේ ගුරුඃ' ආදී වශයෙන් යෙදුවොත් වැරැදි යි.

අභ්‍යාසය.

(අ) සිංහලට නගනු.

1. යාචකායාන්න දත්වා ගෘහං ප්‍රවිශ් 2. තව කිංකරා නදීං ගත්වා මුඛං ප්‍රක්ෂාල්‍ය ආගච්ඡන්. 3. ආවාං ආවයෝඃ හස්තෞ අලං කාරෛ ර්භූෂයිත්වා නෘත්‍යාය ගච්ඡාව. 4 වයමස්මාකං ක්ෂෙත්‍රාණි රක්ෂිත්වා උටජේෂු අවසාම. 5. රාත්‍රෞ මූෂකාවාගත්‍ය අන්‍යාං වා මාඤ්නිතාම්. 6. යුවයෝඃ පුත්‍රෞ ගිරිමාරොඩුං නාශක්නුතාම්. 7. මම සාරථිඃ තව රථෙන මාං තත්‍ර නයතු. 8. අස්මාකං පුත්‍රා ධනං වෝ' රක්ෂන්. 9. දුරුණෝ ව්‍යාධිස්ත්වාං දුනොතීති මම මතිඃ. 10. කිම්ගනිර්යුෂ්මාකං ග්‍රාම මදහත්? 11. පිතා ආවාභ්‍යාං සහ විහා රං ගත්වා බුබම් පූජයත්. 12. කිං යුෂ්මාකං දුහිතරෞ මත් ත්‍රස්‍ය තඃ. 13. ධනිකෝ ගෘහපතිසතුභ්‍යං ප්‍රභූතං ධනමයච්ඡදිති අහ ම්ශ්‍රැණවම්. 14. අස්මාකං පිතා මාතා ච අස්මාසු අස්නිහ්‍යතාම්. 15,

යුවාභ්‍යාං සාර්ධං ක්‍රීඩාඔහනං ගන්තු මිච්ඡාමි. 16. යුවයොර්දුහිත රෙණ කාමීං ගත්වා ආගච්ඡතාමිති තෙ වදන්ති. 17. එසි ශරාන් ක්ෂිප්තුං තවාරිනීඔෂෙණාත්. 18. ආවයොඃ මාතා භ්‍රතරශ්ච යුව යොඃ ස්නිහ්‍යන්ති. 19. තෙ ආවාං සංග්‍රාමාය නෙතුං යත්නමකුරු තාම්. 20. ලක්ෂමණෙ මම භගින්‍යාඃ නාසිකා මකාර්ෂීදිති රාවණෙ' වදත්.

(ආ) සංස්කෘතයට නගනු.

1. තාගේ දුවගේ බෙල්ලෙහි මල්දමක් අප ගේ පුත්‍ර තෙම දැමීය. 2. තොපගේ දෙන මම් මිළට ගනිම්වා ද?. (මිළට ගණුකු?) 3. අපගේ වත්තෙහි බොහෝ කෙසෙල්ගස් වැවෙත් 4. මගේ ෑන කුඹට දෙමි. 5 දංඩෙකින් පැහැර හෙතෙම කුඹේ දෙන බිමැ හෙලි ය. 6. මගේ දෙ බැම මැද තිලකය තබව (කරව) 7. තොප කෙරෙහි තොපගේ සහෝදරයෝ සෙනහ කරත් ද?. 8. සොරා රෑ හෙට පිවිස මා ලනුවකින් බඳින්නට තැත් කෙළේය. 9. එ ඝික්මුණු ළමයි දෙදෙන අප දූ ආසනයෙන් නැගිට ඉදිරි යට ආහ. 10. ඔබ දෙදෙනටම නමසකාර වේ වා. 11. අපගේ ගුරු වරුන්ට සෙත් වේ වා. 12. කුඹලාගේ දුවරු විණා වයන්නටත් ගී කියන්නටත් හැක්කෝ ද?. 13 පිපාසාව මා පෙළයි. දිය බොන්නට සමීපයේ ළිඳට යමි. 14. මගේ සහෝදරියෝ දෙදෙන කුඹෙ දුන් දෙන්නාම තැගි දෙකක් දුන්නෝ ද?. 15. පාඨශාලායෙහි ප්‍රථම පඞ්ක්තියෙහි ආසනවල ඉඳ ගන්නට ශිෂ්‍යයෝ නො කැමැති වූහ. 16. 'ලියුමක් ලියන්නට කැමැත්තෙමි, පැනත් කඩදාසියකුත් ගෙනෙ'වයි මම කුඹේ පුතාට කිමි. හේ මගේ වචනය නො කෙළේය. 17. අපේ ජන්මභූමිය ලඞ්කාව ය, සිංහල වූ අපේ ආදිම නායකයා විජය රජ ය, හේ සවකිය සේනාව හා ලංකාවට අවුත් යක්‍ෂයන් මැඩ මෙහි ආධිපත්‍යය ලැබී ය. 18. දෙවානම්ප්‍රියතිෂ්‍ය රජුහුගේ කාලයෙහි අශොක රජුගේ පුත්‍ර වූ මහීන්ද මහා ස්ථවර තෙම මෙහි වැඩ බුඩශාසනයී පිහිටුවී ය. 19. අපගේ මහා බෝධීන් හුගේ උත්පත්තිය වෙසක් පූර්ණපොහෝ දිනයෙහි ලුම්බිනී වන යෙහි විය. 20. දෙවියන්ගේ ද මනුෂ්‍යයන් ගේ ද අභිවාඩිය පිණිස එක් නිරුත්තර වීර පුරුෂයෙක් ලොව දීර්ඝ කාලයක ඇවැමෙන් පහළ වේ. ඒ බුදුරජතෙමේ කැයි තතුදන්නෝ කිහ. 21. හේරෝද් රජුගේ සමයෙහි බැත්ලෙහෙම් පුරයෙහි ජේසු තුමාගේ උත්පත්තිය වී ය 22. පාරසිදෙශයේ මිනිස්සු පෙර සොරොඇස්තර ඍෂිහු ගේ ධර්මය අනුව ක්‍රියා කළහ. 23. මගේ ව්‍යාඝ්‍රාසය රජ්ඉසුර පිණිස නො වේ. බුඩශාසනයාගේ සංරක්ෂණය පිණස මැ යැ සි කියා ගැමුණු රජ තෙම යුඩ පිණිස යාමට ප්‍රාසාදයෙන් බැස්සේ ය.

28.

සර්වනාම.

(මොහු තුන්ලිඟුයෙහි ම වර නැගෙත්.)

කිං ශබ්දය.

(මෙය කා ශබ්දය සේ සලකා වර නගනු.

පුල්ලිංගයෙහි

	එක.	බ.	බ.
ප්‍ර.	කඃ (කවරෙක්)	කෞ (කවරදෙදෙනෙක්)	කෙ (කවුරුහු)
ද්‍වි.	කම් (කවරකු)	කෞ (කවර දෙදෙනකුන්)	කාන් (කවුරුන්)
තෘ	කෙන (කවරහු විසින්)	කාභ්‍යාම් (කවර දෙන්නෙකුන් විසින්, කරණකොට)	කෛඃ (කවුරුන් විසින්, කරණකොට)
ච.	කස්මෛ (කවරකුට)	කාභ්‍යාම් (කවරදෙන්නකුට)	කේභ්‍යඃ (කවුරුනට)
ප.	කස්මාත් (කවරකුගෙන්)	කාභ්‍යාම් (කවර දෙදෙනකුන්ගෙන්)	කේභ්‍යඃ (කවුරුන්ගෙන්)
ෂ.	කස්‍ය (කවරකු ගේ)	කයෝඃ (කවර දෙදෙනකුන්ගේ)	කේෂාම් (කවුරුන්ගේ)
ස.	කස්මින් (කවරකු කෙරෙහී)	කයෝඃ (කවර දෙදෙනකුන් කෙරෙහි)	කේෂු (කවුරුන් කෙරෙහි)

නපුංසක ලිංගයෙහි

ප්‍ර.	කිම් (කිමෙක්)	කෙ (කුමක දෙකක්)	කානි (කුමක ද)
ද්‍වි.	කිම් (කුමක්)	කෙ (කවර දෙකක්)	කානි (කුමක ද)

සෙස්ස පුංලිංගයෙහි මෙනි

සත්‍රී ලිංගයෙහි

	එ.	වි.	බ.
ප්‍ර.	කා	කෙ	කාඃ
වි.	කාම්	,,	,,
තෘ.	කයා	කාභ්‍යාම්	කාභිඃ
ච.	කස්‍යෛ	,,	කාභ්‍යඃ
ප.	කස්‍යාඃ	,,	,,
ෂ.	,,	කයෝඃ	කාසාම්
ස.	කස්‍යාම්	,,	කාසු

'කා කවර තැනැත්තියක්, කෙ කවර තැනැත්තියෝ දෙදෙනෙක්, ආදි වශයෙන් අර්ථ ගත යුතු. උදාහරණ.

මේ අන් නාමයනට විශෙෂණ ව ද යෙදේ.

කඃ පුරුෂඃ?	කවර පුරුෂයෙක්ද?
කා ස්‍ත්‍රී?	කවර ස්‍ත්‍රීයක්ද?
කිං ඵලං?	කවර ඵලයෙක්ද?
කස්‍ය පුරුෂස්‍ය?	කවර මිනිසකු ගේ?
කස්‍යාඃ කන්‍යායාඃ?	කවර කන්‍යාවක ගේ?
කස්මින් නගරෙ?	කවර නගරයෙක?
කෙෂු නරෙෂු?	කවර ගස් වලැ?

තත් ශබ්දඃ.

පුල්ලිංගයෙහි

ප්‍ර.	සඃ	තෞ	තෙ
වි.	තම්	,,	තාන්
තෘ.	තෙන	තාභ්‍යාම්	තෛඃ
ච.	තස්‍යෛ	,,	තෙභ්‍යඃ
ප.	තස්මාත්	,,	,,
ෂ.	තස්‍ය	තයෝඃ	තෙෂාම්
ස.	තස්මින්	,,	තෙෂු

නපුංසක ලිංගයෙහි

ප්‍ර.	තද්	තෙ	තානි
වි.	තද්	,,	,,

සෙස්ස පුල්ලිංගයෙහි මෙනි.

සත්‍රී ලිංගයෙහි.

ප්‍ර.	සා	තෙ	තාඃ
වි.	තාම්	,,	,,
තෘ.	තයා	තාභ්‍යාම්	තාභිඃ
ච.	තස්‍යෛ	,,	තාභ්‍යඃ
ප.	තස්‍යාඃ	,,	,,
ෂ.	,,	තයොඃ	තාසාම්
ස.	තස්‍යාම්	,,	තාසු

සඃ හෙතෙම, **සා** ඕතොම, **තත්** එය ආදී වශයෙන් අර්ථ යුතු.

මොව්හු විශෙෂණ ව ද සිටිත්. **සඃ පුරුෂඃ** එ මිනිසා, **සා සත්‍රී** ඒසත්‍රී, **තත් ඵලං** ඒ ගෙඩිය, **තස්මින් වෘක්ෂෙ** එ ගසෙහි, **තාසු නදීෂු** එ නදීන් හි, **තෙෂු වනෙෂු** ඒ කැලෑවල.

එතත්ශබ්දය.

පුල්ලිංගිඝ ප්‍රථමා ඒකවචන යෙහි **එෂඃ** යයි ද, සත්‍රීලිංගික ප්‍රථමා ඒක වචනයෙහි **එෂා** යැයි ද, සිටී. සෙස්ස **තත්** ශබ්දයේ මෙනි.

යත් ශබ්දය.

පුල්ලිංගයෙහි

ප්‍ර	යඃ	යෙෂු	යෙ
වි.	යම්	,,	යාන්

නපුංසක ලිංගයෙහි

ප්‍ර.	යද්	යෙ	යානි
වි.	යද්	,,	,,

සත්‍රී ලිංයෙහි

ප්‍ර.	යා	යෙ	යාඃ
වි.	යාම්	,,	,,

සෙස්ස තත් ශබ්දයේ මෙනි.

මොව්හු විශෙෂණ වශයෙන් ද යෙදෙති.

යඃ පුරුෂඃ යම් මිනිසෙක්, **යස්මාත් ග්‍රාමාත්** යම් ගමෙකින්, **යස්‍ය පුරුෂස්‍ය** යම් පුරුෂයකුගේ **යස්‍යාඃ සත්‍රියාඃ** යම් සත්‍රියක ගේ.?

යත් ශබ්ද යෝගය.

යස්‍ය එෂ පුත්‍රඃ සෝ මම ග්‍රාමඃ. මෙ තෙම යම්කුගේ පුතෙක් නම් එ තෙම මගේ සොකොයුරුය.

යස්‍යාං නද්‍යාං ස ස්නාති සා යමුනා. යම් නදියෙක හේ නා ද ඒ යමුනාව යි.

යස්මාත් ච මාව්‍රජසි ස මම ග්‍රාමඃ. යමෙකින් තෝ එන්නෙහි නම් එය මගේ ගමය.

යෂ්ෂෙම ච්වං පුණ්‍යකර්මයව්‍රජඃ ස මම ග්‍රාමඃ. යමකුට තුඹ පොත දුන්නෙහි ද ඒ මගේ සොහොයුරු ය.

සර්‍වනාමයෝ තුන් ලිඟුයෙහි ම වර නැගෙත්.

සර්‍ව (සියල්ල)
පුල්ලිඟයෙහි

	එ.	බ.	බ.
ප්‍ර.	සර්‍වඃ	සර්‍වෞ	සර්‍වෙ
සම්.	සර්‍ව	,,	,,
ව්.	සර්‍වම්	,,	සර්‍වාන්
තෘ.	සර්‍වෙණ	සර්‍වාභ්‍යාම්	සර්‍වෛඃ
ච.	සර්‍වස්මෛ	,,	සර්‍වෙභ්‍යඃ
ප.	සර්‍වස්මාත්	,,	,,
ෂ.	සර්‍වස්‍ය	සර්‍වයොඃ	සර්‍වෙෂාම්
ස	සර්‍වස්මින්	,,	සර්‍වෙෂු

නපුංසක ලිංගයෙහි.

ප්‍ර. බ්.	සර්‍වම්	සර්‍වෙ	සර්‍වාණ්

සෙසු තැන් පුල්ලිඟ හා සම යි.

ස්ත්‍රී ලිංගයෙහි.

ප්‍ර.	සර්‍වා	සර්‍වෙ	සර්‍වාඃ
සම්.	සර්‍ව	,,	,,
ව්.	සර්‍වාම්	,,	,,
තෘ.	සර්‍වයා	සර්‍වාභ්‍යාම්	සර්‍වාභිඃ
ච.	සර්‍වස්‍යෛ	,,	සර්‍වාභ්‍යඃ
ප.	සර්‍වස්‍යාඃ	,,	,,
ෂ.	,,	සර්‍වයොඃ	සර්‍වාසාම්
ස.	සර්‍වාස්‍යාම්	,,	සර්‍වාසු

විඤ, කතර, කතම, එකතර, අන්‍ය, අන්‍යතර, ඉතර, යන මොහු සඒ ශබ්දය මෙනි. එහ ශබ්දය ද සඒ ශබ්දය මෙනි, එහෙත් වරනැගෙනුයේ වි වචනයේ පමණි.

යත්, කිම් යන ශබ්ද ද සඒ ශබ්දය මෙනි. ය, ක ශබ්ද මෙන් සලකා වරනගනු. කෑ, කෙෑ, කෙ, කෑ, කෑ, කෙ ආදී වශයෙනි.

56 පූර්ව ශබ්දයේ පුල්ලිංගික සප්තමී විභක්ති ඒකවචනයෙහි පූර්වේ කියා රූපයෙකුත් වේ. සෙසු හැම තැන්හි ම සඒ ශබ්දය මෙනි. අවර, දක්ෂිණ, උත්තර, අපර, අධර යන මොහු පූර්ව ශබ්දය මෙනි.

(අ) සිංහලයට නගනු.

1. ආවාමෙතෙන රථෙන ගෘහං ගච්ඡාවඃ. 2. එෂ නාවිකඃ තයා සෙෂපණ්‍යා එතාං නෞකාං ක්‍රීණාති. 3. ස සාරථිඃ තයා සහ තෞ අශ්වෞ තාඩයති. 4. පශ්‍යත භෙ පුත්‍රාඃ, එතස්මින් වෘක්ෂෙ සර්‍වාඃ ලතාඃ පුෂ්පෙෂු ලීඝන්ති. 5. තාඃ අස්මාකං ධෙනවඃ ප්‍රතිදිනං තාසාං වත්සෙභ්‍යඃ ක්ෂීරං විතරන්ති. 6. එතස්‍ය තරොඃ ශාඛාභ්‍යඃ පණ්ඩානි ච ඵලානි ච අපතන්. 7. පශ්‍ය, බීජාත් එෂ අංකුරඃ ප්‍රරොහති. 8. මම පාත්‍රාත් ජලමස්‍රවත්. 9. තව එෂා ධෙනු ර්‍ත්‍යාස්‍රාදත්‍රස්‍රත්. 10 අපි පශ්‍යථඃ, ස චොරඃ තස්මාත් තරොරවරොහති. 11. මම දුහිතා තස්‍යාඃ භර්තුර්ගෘහමගච්ඡත්. 12. තව මාතා යස්‍යාඃ කන්‍යායාඃ අශ්‍රෞණීත් සා මම අනුජා භගිනී. 13. එතෞ බාලෞ ගුරොරාශ්‍රමං නානුසරතඃ. 14. පුත්‍ර, ගෘහං ගත්වා මම දුහිතරං ජාමාතරං ච ආනය. 15. ශිශවඃ තෙෂාං මාතෘණාං ශාතෙන තුෂ්‍යන්ති. 16. කිං ශ්‍රූයතෙතස්‍යාඃ ධෙනොඃ ක්ෂීරම්වක්ථඃ? 17. ස කාකඃ චංච්වා මාංසඛණ්ඩමෙකං ධෘත්වා ආගම්‍ය තස්මින් වෘක්ෂෙ එකස්‍යාං ශාඛායා මුපාවිශත්. 18. ඉදානීං වර්ෂාකාලඃ, තස්මාදෙතාසු වාපිෂු බහවොඃ මණ්ඩූකා රාත්‍රෞ උච්චෛඃ රටන්ති. 19. යා අත්‍ර වීණාං වාදයති සා මම ජාමාතු ර්දුහිතා ඉති ජානීහි. 20. ඝණ්ටායාඃ සවරං ශ්‍රුත්වා ගුරුරපෘච්ඡත් "කොඃ නු ඝණ්ටාං වාදයති" ති. 21. කස්ත්වාං ගීතං ශික්ෂයති ති ආවාභ්‍යාං මාමපෘච්ඡත්. 22. මම ජ්‍යෙෂ්ඨොඃ භ්‍රාතා මාං තං ශික්ෂයතීති අහම වදම්. 23. කා එතාං පෙටිකාමව්වාණොත්?. 24. යුවාමාකාශමූලෙොක්‍යා කිම්දෘනීං කුරුථඃ?. 21. ආවාං නක්ෂත්‍රාණි ගණයාවඃ, කිනතු තානි ගණයිතුං න ශක්නුවඃ ඉති තා වවදතාම්. 26. භ්‍යඃ

මම අග්‍රජ එකාං අජාං දණ්ඩෙන අතාඩයදිති එතාං වතීං සඩසා ගෘහං ගත්වා පිත්‍රෙ අකථයත්. 27. තස්මින් චූතතරොෂ බහුන් කපීන් දෘෂ්ටවා තාන් ලක්ෂීකෘත්‍ය වයස්‍යුපලාන් ප්‍රාක්ෂිපාම්. 28. තෙ කපයඃ කුපිත්වා චූතඵලාන්‍යවචිත්‍ය අසමාන් ප්‍රති ප්‍රාක්ෂිපන් 29. පිතා පුත්‍රෙණ ආහූය එකසෙම එකං රෞප්‍යපතං ඉතරසෙම අඩී රෞප්‍යකාංව දත්වා අකථයත් 'ගච්ඡතම්, විපණීං ගත්වා යද්වසතු ඉච්ඡථඃ තත් ක්‍රීත්වා ආනායතම්' ති. 30. තෙ කන්‍යෙ එකං දීප මානීය තං ප්‍රස්ථාල්‍ය එකස්‍ය ඵලකස්‍යොපරි සංසථාප්‍ය තස්‍ය සමීපෙ පීඨයොරුපවිශ්‍ය පුස්තකෙ අපඨතාම්.

2. සංස්කෘතයට නගනු.

1. අපි අපේ උයනට ගොස් ක්‍රීඩා කොට ගේත් නා ගෙට අවුත් කෑම කා මේ ශාලායෙහි නාත්‍යය දක්නට ආයෙමු 2. 'මෙ බර උසුලන්ට මම නො හැක්කෙමි' යි කියා ඒ මිනිසා බර බිම තබා ගෙදරට ආපසු ගියේය. 3. ළමයිනි, අද සවස අපි අර (ඒ) වනයෙහි අසපුවට ගොස් තවුසා දැක වැඳ එමු. 4. යමෙක් බාල වියෙහිදී ශුද්ධෝදන රජුට ශාක්‍යය ඉඟැන්වී ද ඒ අසිත තෙම පසු කාලයෙහි එ රජුගේ උයනෙහි වැස තවුස් දම් කෙළේය. 5. සිද්ධාර්ථ කුමාර තෙම යම් මවකගේ පුතෙක් වී ද, එ මායා දේවී තොම එ කුමරුගේ උත්පත්තියෙන් සත් වන දිනයෙහි පෘථිවිය හැර සවර්ගියට පැමිණියා ය. 6. ප්‍රජාවති දෙවි ඇගේ නංගී ය. ඕ සිඛාර්ථ කුමරහු පුත්‍රස්ථානයෙහි තබා පෝෂිත කළාය. 7 බාල වියේදී සජීමිත්‍ර බ්‍රාහමණ තෙම සිදුහත් කුමරුට ශිල්ප ද ශාස්ත්‍ර ද ඉගැන්වියැ යි නාගසේන සථවිර තෙමේ කී ය. 8. ශුප්‍රබුද්ධ රජුගේ යම් දුවක් වූ ද, එ යශෝධරා තොම එ සිද්ධාර්ථ කුමාරයාගේ භාර්‍යා වූවාය. 9. පස්වන ජෝර්ජ් නාපතිහුගේ යම් මුත්තනියක් වූ ද, ඒ වික්ටෝරියා රජනී කොමෝ එ සමයෙහි සියලු බ්‍රිතාන්‍ය අධි රාජ්‍යයෙහි පාලිකාව වූ ය. 10. අශෝක රජුගේ යම් අසන්ධිමිත්‍රා නම් දේවියක් වූ ද, ඇගේ ආඥයෙන් රාජපුරුෂයෝ ගොස් බෝධි වෘක්ෂය වැනසූහ. 11. යම් වැවෙක බොහෝ පිපුණු නෙළුම් මල් දකිම් ද ඒ වැවට ගොස් නාන්නට මම කැමැත්තෙමි. 12 යම් සත්‍රීන් දෙදෙනාකුන්ගේ සැමියන් දෙදෙනා රාජපුරුෂයෝ යදමින් බැඳ ගෙන ගියාහු ද, රජ තෙම ඒ සත්‍රීන් දැක අනුග්‍රහ කොට 'මොවුන් මුදවුඇ' යි එ රාජ පුරුෂයනට අන කෙළේය. 13. එ දෙනු වරෙහි ජන ගෝ එක් තැනෙක රැස් ව උත්සව කළහ 14. යම් ශාවකයන් දෙදෙනකුන්ට අද තෙපි ආහාර දුන්නහු ද, ඔවුහු අවුත් ඒ ප්‍රවෘත්තිය කියා මගෙන් (මා) ද වසත්‍ර දෙකක් ඉල්ලූහ. 15. යම්

මාලාවන් දෙනක් මගේ සහෝදරියෝ දෙදෙන ගෙතුහු ද, ඒවා සරණ නොට ගෙන ඔව්හු බොහෝ මුදල් ලැබූහ. 13. මේහි එක් මැලෙක් දිග ය, අනෙක කොට ය. මේ දිග වැලෙහි බොහෝ ශෝභන මල් ය. මට මේ මල දෙන්නට කැක්කෙහි ද? 17. යම් සඳෙක් රාත්‍රියෙහි සිය සඳරැසින් පෘථිවිය හොබවා ද, නේ නක්ෂත්‍රයන් ගේ අධිපතියැ යි කව්හු කියත්. 18. මේ පෘථිවිය ද අහස් සියලු ග්‍රහයෝ ද සූර්‍යයා වටේ යෙති යි ශාස්ත්‍රඥයෝ කියත්. 19. යම් ගසෙකින් නුඹේ පුතා වැටුණේ ද, ඒ ගස මම පොරොවෙන් නපා හෙළිමි. 20. යම් ගුහායෙකු එළු දෙනක් හා පැවවු වූහු ද, දිවියා හිවලකුත් සමග එහි ගොස් බවුන් ගේ කථාව අසා බිය ගෙන ආපසු දිව්ය. 21. ඒ සාවාගේ වචනය අසා සිංහ තෙම ඌකුණ කරා අවුත්, එය එබී බලා, සවකිය පිළිබිඹුව දැකැ අන් සිංහයෙකැ යි සිතා කිපී එහි පැන්නේ ය. 22. අපව රජකු දුන මැනවැ යි එක් කාලෙක මැඩියෝ වාහස්පතීහු ඇදුහ. 23. හෙතෙම 'මේ තොපගේ රජයැ යි කියා කොට කැබෙල්ලක් වතුරෙහි ලූයේ ය. 24 මගේ එක් ගොහොයුරියක ගේ සැමියා පාඨශාලායෙහි ශිෂ්‍යයනට ව්‍යාකරණ උගන්වයි, අනෙකියගේ සැමියා එක් ප්‍රවෘත්ති පත්‍රයෙක සංස්කාරකයෙක් ය.

අභ්‍යාසය.

(ඉ). සිංහලයට නගනු.

1. අපි යුවාං තත් නගරං ගත්වා ධාන්‍යං ක්‍රීණීථඃ. 2. සඃ ශාලාසත්‍කාං කුක්කුටීං හත්වා දන්තෛර්දශති. 3. ආවාමේ තස්මින් පංජරේ එතාන් ශුකාන් සංස්ථාප්‍ය පූරයිෂ්‍යාවඃ. 4. ආවාමේ තං ගිරිමාරොඪුං ශක්නුවඃ. 5. තෞ කුමාරෞ තමහිං උභාභ්‍යාං දණ්ඩාභ්‍යං තාඩයතඃ. 6. එතෙ ශිශවඃ තෙෂු වෘක්ෂෙෂු තාන් කපීන් දර්‍ශයන්ති. 7. නෘපතිරේතාභ්‍යාං සෙනාපතිභ්‍යාං කුප්‍යති. 8. තා එතසෛම අතිථයෙ' න්නං දත්වා සනාතුං තාං නදීං ප්‍රයාන්ති. 9. තමඃ සමේහ්‍යා බුබුධෙහ්‍යඃ. 10 තෙ චොරා නගරෙ සමේෂාං ගෘහපතීනාං ගෘහාන් ප්‍රවිශ්‍ය ධනං මුෂ්ණන්ති. 11, එතෙන දූසෙන සාර්ධං තස්‍ය යාවකස්‍ය කලභෝ'ස්ති. 12. වයං එතස්‍ය මුනෙරාශ්‍රමං ද්‍රෂ්ටුං ගච්ඡාමඃ. 13. සර්‍වාන් ජනාන් ප්‍රෙතුමේකොා න ශක්නොති 14. කොා ගෘහපතිනා සාර්ධං එතෙන රථෙන තස්මින් නගරෙ යාතු මිච්ඡති? 15. කස්‍යාඃ දෙවත්‍යාඃ පුත්‍රොා නෘපතිං වරං වෘණීතේ?

16 තයොර්ගිඩෝඃ ශිඛරාභ්‍යාං මෘගෞ පතතඃ. 17. එෂ කුමාරඃ උභාභ්‍යාං හස්තාභ්‍යාං ශිලාං උඩෘත්‍ය දර්ශයති. 18. කෙ තාඃ වාතීඃ ජානන්ති. 19. කඃ සංග්‍රාමං ගත්වා එතෂ්‍ය නෘපතෙරරිභිඃ සහ යොද්ධුං ධෘෂ්ණොති? 20. බුධස්‍ය ඝජීන් ගුණාන් සම්‍යඃ වර්ණයිතුං කඃ ප්‍රභවති. 21. තෞ කාශෞ පුරුෂෞ තසමාත් තුංගාත් තරොඃ පතතඃ. 22. ඉදානීං වාජෙටිඃ පතන්ති, සමේ ජනාඃ ස්වියාඃ ඝජීඃ කාතය සත්‍යක්ත්වා ගෘහාන් ගච්ඡන්ති.

(ආ) **සංස්කෘතයට නඟන්න.**

1. එක් කුඩා කුරුල්ලෙක් මේ ගසේ මිහිරි (ගඩින්) නාද කරයි. 2. පින් මද වූ අර ගොවියාගේ දුම්ල එලදෙන එක් දිවි යෙක් අල්ලාගනී. 3. එ සත්‍රීහු දෙදෙන සවකිය දුෂට කල්පනා හෙලි නො කරති. 4. ඒ කවි තෙම කවර රජකුගේ ගුණයක් වණා ද? 5. මේ ළමයාගේ දරුණු ලෙඩ ඒ තරුණ වෙද තේ බෙහෙදෙකින් සංසිඳේ. 6. මේ මෝඩ කෙල්ල අර පොකුණෙහි පිරිසිදු දියෙන් සිය කිලිටු මුහුණ සෝදන්නට නො කැමතිවී. 7. සියලු සතුන් කරා මාර තෙම ඒ යැ සි රියදුරුගේ වචනය අසා කුමාරතෙම උයනේ ක්‍රීඩා හැර නුවරට ආපසු යෙයි. 8. සමහර වෘක්ෂවල ගෙඩි නැත. 9. කවුරු මේ උයනෙහි ගස්වල සියලු මලුත් සියලු ගෙඩිත් රාත්‍රියෙහි අවුත් කඩත්ද? 10. සවාමීනි, අර වනයෙන් රාත්‍රියෙහි බොහෝ වදුරෝ අවුත් මේ වැල්වල සියලු දලු කති. 11. අපි මෙ අපිරිසිදු දියෙන් අත් සෝදන්ට නො කැමැත්තමු. 12. මේ ඇඟිල් දි සමඟ බත් කන් නට කවරෙක් කැමැත්තේ ද? 13. ඒ දුගී පුරුෂයාගේ එක් ඇසක් අන්ධය, අනිත් ඇස ද රෝගයෙක් පෙළයි. 14. මේ මී පැණි පිරිසිදු නැත. 15. ඉෝ මෙ කසයෙන් ළමයාට තළනි ද? 16 අපි මේ දම් වැල් වලින් බිල්ලන් බඳිමු 17. අර සහෝදර යාගේ වචනයෙන් කිපුණු මෝඩ ලදුරිය පියාගේ සමීපයට වේග යෙන් යෙයි. 18. මෙ යතුරින් පෙට්ටිය අරින්නට හැකි වෙයි ද? 19. ඍෂිහු කෙරෙහි මෙ නුවර සියල්ලන්ගේ අවල භක්තියෙක් වේ. 20. මෙ කුඩා නැවින් එ නදිය තරණය කරන්ට හැක්කහු ද? 21. මෙ එලදෙනට කවරෙක් තෘණ දෙයි ද? 22. ඒ පුරුෂ යාගේ දකුණු බැමෙහි ව්‍රණයෙක් ඇත්තේ ය. 23. මේ ඔහුගේ මව ය, ඒ මැගේ පියා ය. 24. මේ ලිදුම් දෙක දුවරුන් දෙන් නාට යවමි. 25. සැමියා ද, භාර්‍යාව ද, දුවරු දෙන්නා ද, පුතා ද යන මෙ සියල්ලෝ එක් නැවෙක නැගී මුහුදු තරණය කරත්.

29.

සර්වනාම.

ඉදම් (මේ)
පුල්ලිඟයෙහි.

	එ.	ව.	බ.
ප්‍ර.	අයම්	ඉමෞ	ඉමෙ
ද්‍ව.	ඉමම්	,,	ඉමාන්
තෘ.	අනෙන	ආභ්‍යාම්	එභිඃ
ච.	අස්මෙ	,,	එභ්‍යඃ
ප.	අස්මාත්	,,	,,
ෂ.	අස්‍ය	අනයොඃ	එෂාම්
ස.	අස්මින්	,,	එසු

නපුංසක ලිංගයෙහි

ප්‍ර.	ඉදම්	ඉමෙ	ඉමානි
ද්‍ව.	,,	,,	,,

ශෙස්ස පුල්ලිඟයෙහි මෙනි.

ස්ත්‍රී ලිඟයෙහි.

ප්‍ර.	අයම්	ඉමෙ	ඉමාඃ
ද්‍ව.	ඉමාම්	,,	,,
තෘ.	අනයා	ආභ්‍යාම්	ආභිඃ
ච.	අස්‍යෙ	,,	ආභ්‍යඃ
ප.	අස්‍යාඃ	,,	,,
ෂ.	,,	අනයොඃ	ආසාම්
ස.	අස්‍යාම්	,,	ආසු

ආඛ්‍යාත.

විධි ලිඬ
පරස්මෙ පද ප්‍රත්‍යයයෝ.

	එ.	ව.	බ.
ප්‍ර.	යාත්	යාතාම්	යුඃ
ම	යාස්	යාතම්	යාත
උ.	යාම්	යාව	යාම

57 අකාරාන්ත අංගයන්ට පරව සිටි යාත් ආදීන්ගේ යා යන්න ඒ යන්නෙක් වේ. යුෂ් විඛත ඒෂුඃ කියාද, යාම් විඛත ඒයම් කියාද වෙනස් වේ.

උදාහරණ:-

ගවේ†ඊත්=ගවෙෂත්
ගවේ†ඊයුඃ=ගවෙෂ්‍යුඃ
ගවේ†ඊයම්=ගවෙෂයම්
} අංක 49 සන්ධි විධිය බලනු.

ගවේ (අකාරාන්ත අංග.)

	එ.	ඒ.	බ.
ප්‍ර.	සඃ ගවෙෂත්	තෞ ගවෙෂතාම්	තෙ ගවෙෂ්‍යුඃ
ම.	ත්වම් ගවෙෂඃ	යුවාම් ගවෙෂතම්	යූයම් ගවෙෂත
උ.	අහං ගවෙෂයම්	ආවාම් ගවෙෂව	වයං ගවෙෂම

58 අවි. සඃ ගවෙෂත්, ඔහු යාවූතු, ඔහු යකොත් මැනවි, හේ යේවා, ඔහු යනවා ඇත.
කිං ස ගවෙෂත්? කිම හේ යන්නේ ද?

ත්වං ගවෙෂීඃ නුඹ යා යුතු (තෝ යව),
නුඹ යන්නැ

යදි ඉවෂසි තත්‍ර ත්වං ගවෙෂඃ කැමැති නම් නුඹ එහි යන්නැ.

ත්වං ගවෙෂඃ ඔබ වඩිනු මැනවි, තෝ යෙහි වා.

මේ නයින් අන් පදවල ද අවි ගත යුතු.

ක්‍රීණා (නා කාරාන්ත අංග.)

	එ.	ඒ.	බ.
ප්‍ර.	ජානීයාත්	ජානීයාතාම්	ජානීෂ්‍යුඃ
ම.	ජානීයඃ	ජානීයාතම්	ජානීයාත
උ.	ජානීයාම්	ජානීයාව	ජානීයාම

ශෘණු (උකාරාන්ත අංග)

ප්‍ර.	ශෘණුයාත්	ශෘණුයාතාම්	ශෘණුයුඃ
ම.	ශෘණුයාඃ	ශෘණු යාතම්	ශෘණුයාත
උ.	ශෘණුයාම්	ශෘණුයාව	ශෘණුයාම

කෘ (කුරු) [විශෙෂ රූප]

ප්‍ර.	කුර්‍යාත්	කුර්‍යාතාම්	කුර්‍ව්‍යුඃ
ම.	කුර්‍යාඃ	කුර්‍යාතම්	කුර්‍යාත
උ.	කුර්‍යාම්	කුර්‍යාව	කුර්‍යාම

යා (අකාරාන්ත අංග)

ප්‍ර.	යායාත්	යායාතාම්	යායුඃ
ම.	යායාඃ	යායාතම්	යායාත
උ.	යාතාම්	යායාව	යායාම.

අභ්‍යාසය.

(අ) සිංහලට නඟනු.

1. සාධ්‍වීමං න ත්‍යජෙත්. 2. යතෙනන ශිෂ්‍යාන් පාඨයෙත්. 3. හෙ පුත්‍ර, අහිතං නාවරෙඃ. 4. පුරුෂ ඉදානීං ජලං න පිබෙත්. 5. කථං තෙ බාලාඃ සර්‍වාන් ජනාන් නිඝෙඳ්‍යුඃ. 6. තාඃ සත්‍රියඃ සත්‍යං බොධෙය්‍යුඃ. 7. කිමර්‍ථං යුවාමසමාකං පුස්තකානි මූෂෙතම්? 8. රාමස්‍ය සකාෂාත් චොරඃ ඝර්‍මරං ඝවෙෂත්. 9. සෙනිකෙඃ සාකමිදානිමෙවාහං යුඛාය ඝවෙෂියම්. 10. තෙ ශිෂ්‍යා ගුරොඃ සමීපෙ තිෂ්ඨෙය්‍යුඃ 11. මම පුත්‍රාඃ තෙෂාං මිත්‍රෙඃ සඛ කන්දුකෙන ක්‍රීඩනතු. 12. විනීතඃ ශිෂ්‍යො ගුරොඃ පාත්‍රාත් න පිබෙත්. 13. අග්නි සතද් වනං දහෙත්. 14. තස්‍ය ගිරෙඃ ශිඛරාත් තෙ සර්‍පේ මෘගාඃ පතෙය්‍යුඃ 15. අහං තස්මින් අරෙෂ ඉමං බාණං මුඤ්චෙයම්. 16. බුධඃ ක්‍රොධමක්‍රොධෙන ත්‍යජෙත්. 17. අහං සත්‍යෙනාලිකං ජයෙයම්. 18. සත්‍යං භනෙත්, න ක්‍රුධ්‍යෙත්. 19. හෙ පුත්‍රාඃ, භෘංගානාං සමීපං මා ඝවෙඡත; තෙ දශෙය්‍යුඃ 20. ලවනං ශුකාය න යචෙඡත්. 21. හෙ පුත්‍රෙෂ, යුවාම් ප්‍රති දිනං බුධං පූජයෙතම්. 22. යෙ ධනමිච්ඡන්ති තෙ උතසාහං න ත්‍යජෙය්‍යුඃ. 23. යෙ සුඛං වාංඡන්ති තෙ අසාධූනාං සංසර්‍ගං පරිහරෙය්‍යුඃ. 24. හෙ පුත්‍ර, ආලස්‍යං පරත්‍යජෙඃ. 25. ක්‍රොධං යතෙනන වර්‍ජයෙත්.

(අ) සංස්කෘතයට නගනු.

1. ඔහු දැන් කඳුලු බුදනවා ඇත. 2. දරුව නැතිවුව, ඇස් හරුව. 3. මේ ෑස්සෝ තෙලුම් මල් වලින් මේ පැණි එක්කාසු කෙරෙත්. 4. දරුව, තගේ මානය දුර ලව. 5. බලව, ඒ සජියා ගෙට පිවිසෙනවා ඇත. 6. ඒ පළිතයෙන් මේ නදිය මතු වෙයි. 7. පරෙවි කිරිල්ලගේ මේ පැටවුන් නො අල්ලව 8. යම් කෙනෙක් පව් කෙරෙද්ද ඔවිහු දුක් විඳිත්. 9. ඔහුගේ වචන තොප දෙදෙන සිහි කළ යුතු. 10. අපේ ගමට යාමට කවර දිනයෙකි පිටත් විය යුතු ද? 11. කවරෙක් සතුරන් දිනන්නේ ද යි (දිනනවා ඇද් ද යි) මම නො දනිමි. 12. පියා අක්කරු පුතුව තළන්නේය (තැළිය යුතු.) 13. යමක් කරන්නට නුඹ අණකරන්නෙහි ද එය මම කරන්නෙමි (මා කරණවා ඇත.) 14. අනෙකකුගේ ශරීරයේ විකළ බවක් දැක කවට කම් නො කළ යුතු. 15. දෙවය මැඬ ලන්නට කවරෙක් හැකි වන්නේ ද? 16. පුත්‍රයිනි, විහාරයට ගොස් බණ ඇසිය යුතු 17. දුව, මෙහි අවුත් මේ ආසන යෙහි හිද ගෙන මේ දි කලඹන්නැ. 18. එහි කවුරුන් සමඟ තෙපි දිය නාන්නට යන්නහු ද? 19. මේ ඔරුවෙන් නදිය තරණය කරණු මැනවි. 20. ප්‍රේමමය වචන යෙන් මිත්‍රයන් වශයෙහි කළ යුතු. 21. යම් කෙනෙක් ශාස්ත්‍ර දනිත් ද ඔවුන් කරා බොහෝ ශිෂ්‍යයෝ තොයෙක් දිශා වලින් පැමිණෙත්. 22. හික්මුණු පුත්‍රයා මවගේ ද පියා ගේ ද වචන අනුව සිටිය යුතු. 23. ළමයිනි, සැමදා ම උදේ නැගිට ගෙයි මිදුලේ ව්‍යායාම කරවු (කළ යුතු.) 24. මගේ සහෝදරයා තොප දෙදෙනාට නගරයට ගොස් පැනකුත් පොතකුත් ගෙනවා ඇත. 25. වැඩිමහලු සහෝදරයා බාල සහෝදරයාට සෙනහ කළ යුතු.

30.

සර්වනාම.

අදස් (අර, අසුවල්)

පුල්ලිංගයෙහි.

	ඒකා.	බ.	බහු.
ප්‍ර.	අසෞ	අමූ	අමී
ෂ.	අමුම්	,,	අමූන්

තෘ.	අමුනා	අමූභ්‍යාම්	අමිභිඃ
චි.	අමුෂ්මෛ	,,	අමිභ්‍යඃ
ප.	අමුෂ්මාත්	,,	,,
ෂ.	අමුෂ්‍ය	අමූයොඃ	අමීෂාම්
ස.	අමුෂ්මින්	,,	අමීෂු

නපුංසක ලිංගයෙහි.

ප්‍ර. වි.	අදඃ	අමූ	අමූනි

සෙසු තැන් පුල්ලිංගයෙහි මෙනි.

ස්ත්‍රීලිංගයෙහි.

ප්‍ර.	අසෞ	අමූ	අමූඃ
චි.	අමූම්	,,	,,
තෘ	අමූයා	අමූභ්‍යාම්	අමූභිඃ
චි.	අමූස්‍යෛ	,,	අමූභ්‍යඃ
ප.	අමූෂ්‍යාඃ	,,	,,
ෂ.	,,	අමූයොඃ	අමූෂාම්
ස.	අමූෂ්‍යාම්	,,	අමූෂු

තද් ශබ්දය අනභිමුඛයෙහි ඉන්නකුද අදස් ශබ්දය ඇත සිටින්නකුද හැඟවීමට යොදනු ලැබේ. ඒ, අර, තෙල යන වචන වලින් ඒ අර්ථය සිංහලයෙන් අඟවනු ලැබේ.

විභෙෂණ වූ තන්හි.

අසෞ පුරුෂඃ	අර පුරුෂ තෙම.
අමූනා පුරුෂෙණ	අර පුරුෂයා විසින්.
අමුෂ්මින් පුරුෂෙ	අර පුරුෂයා කෙරෙහි.
අදඃ වනම්	අර වනය.
අමීෂු වනෙෂු	අර කැලෑවල.
අසෞ කන්‍යා	අර කන්‍යා තොම.
අමූෂ්‍යාං ලතායාම්	අර වැලෙහි.

තෂීව යෙදෙන තන්හි,

අසෞ ගවජති.	ඒ (අර) තැනැත්තා යයි.
අදඃ පතති.	එය වැටේ.
අසෞ වදති.	ඕ (අර තැනැත්ති) තොමෝ කියයි.
අමූෂාම් භූෂණානි.	අර සත්‍රීන් ගේ ආභරණ.

58 යදිඃ-අනියමින් යමක් කිවමනා කල්හි බොහෝ විට විධිලිඞ් විභක්තින් යුත් වාක්‍යයකට යදි යන නිපාතය එක් කරණු ලැබේ. 'යදි සෝ ගවෙජත් අහමපි ගවෙජයම්'. හේ ඊන්නේ නම් (ඔහු යතොත්), මමත් යන්නෙමි. (මෑත් යෑ හැකියි, මාත් යනවා ඇත.)
ලිඞ් විභක්ත ඇති වාක්‍යයෙහි ද මේ යෙදේ. යදි ස ජීවති භද්‍රාණි පශ්‍යති'. ඉදින් හේ ජීවත් වේ නම්, මනා දෑ (=අභිවෘඞ්ධිය) දක්නේය.

59 යදි-තර්හි. උඩ කී පරිදි මූල වාක්‍යයේ 'යදි' යන්න යෙදුණ විට දෙවැන්නෙහි මූලට තර්හි යන්න යෙදේ. යදි ස පෘපං කුර්‍යාත් තර්හි නිරයං ව්‍රජෙත්. ඉදින් හේ පව් කරන්නේ නම් ඒ හෙයින් (=ඔහු පව් කරතොත්) නිරයට යන්නේය. (=යනවා ඇත, යා යුතු, යා හැක්ක.)

60 සචෙ යනු ද අනියම යෙහි මූලට යෙදේ. සචේ ස ගවෙජත්. ඉදින් ඔහු යතොත්.

චෙත් යන්න ක්‍රියාවට අගින් යෙදේ.

අභ්‍යාසය.

(අ) සිංහලයට නගනු.

1. අමීහ්‍යෝ ගිරිභ්‍යෝ බහවඃ පාෂාණාඃ පතන්ති. 2. තෙ එභිලීගුඞ්ගෙසතාන් සෙනානාන් තාඩයන්ති. 3. අමීභ්‍යඃ කුමාරෙභ්‍යෝ, මූභ්‍යඃ කුමාරීභ්‍යශ්චව මොදකානි යචෙජඃ. 4. පශ්‍යත, අමූෂ්‍ය ගිරෙඃ ශිඛරාදවතරති අසෞ මෘගඃ. 5. අමූයොනීදෙශුඃ සඞ්ගම, පවිත්‍රඃ. 6. අමූෂාං සත්‍රීණා මෙතත් ධනම්. 7. අමූෂ්‍යාඃ වාපිකායාඃ එතත් ජලම්. 8. අමූඃ නද්‍යඃ ෂුෂකා අභවන්. 9 අමූනි පුෂ්පාණි අත්‍ර මූෂකා භක්ෂයන්ති. 10. අදඃ මම උදකුනම්. 11. අමූ කුමාරෙ

තත්‍ර ක්‍රීඩතඃ. 12. යත් ස තදනීම්වදත් න තදහම්දනීං සමරාම්. 13. එතත් පාත්‍රං ස්‍රවති, අතඃ එතසමාත් පාත්‍රාත් සර්‍වං ජලං බහිර්වෙජත්. 14. යදි තවං භූම්ං න ගලෙඃ, පිතා තවාං හර්ත්සයෙත් 15. යදි තවං තත්‍රම්වෙඡඃ තර්හි දධි මජ්නියාඃ. 16. සවෙ ශ්‍රය මෙහෙය්‍යා භොජ්තං න යවෙඡත තර්හි ඉමෙ අසමාත් සථානාත් යාස්‍යඃ. 17. යදි ස්‍රුවාමෙතාන් වරථාන පීඩයෙතං තෙ ස්‍රුවාං දශෙස්‍යඃ. 18. යදි මම වචනං ශෘණ්‍වයාත, ස්‍රුඃඛං භිතං සාධ්නු යාත. 19. තවාං ප්‍රහර්ත්තුං කො නාම ධෘෂ්ණුයාත්. 20. යෙ දුශ්චිෘතිං කුර්‍වන්ති තෙ දුර්ගතිං ප්‍රාප්නුවන්ති. 21. ප්‍රියාය මිත්‍රාය මෙ කං දූත මිදනිං ප්‍රහිණොමි? 22. සුචරිතෙන පුත්‍රඃ පිතරෙ ගුරුං ච. ප්‍රිණීයාත්. 23. අහොඃ! තෙ අමුෂ්‍ය හස්තෙන පාදෙ ච වෘක්ෂෙ බධ්වා අසමාත් සථානාත් ප්‍රාස්‍රුඃ. 24. යදි ස්‍රුවාමෙතං තරුං ශ්‍රිතියාතං බහ්වනි ඵලානි පතෙයුඃ. 25. යදි වයං බාල සංස්කෘත බොධිනීං පඨෙම සංස්කෘත භාෂයා වාක්‍යානි රචයිතුං ශක්නුයාම්.

(ආ) සංස්කෘතයට නඟනු.

1. නුඹ ශ්ලෝකයක් බඳින්නෙහි නම් මම නුඹට තෑග්ගක් දෙන්නෙමි. 2. අද ඔහු පියාට ලියුමක් යවනවා ඇත. 3 අර පර්‍වතයෙහි ගුහාවන්හි පෙර බොහෝ සෘෂිහු වුසූහ. 4. මගේ ගෙය රක්නා තැනැත්තේ මේ බල්ලා ය. 5. නුඹලා දින පතා පාසලට නො යතොත් ඇදුරහු දඬුවම් කරණවා ඇත. 6. යම් කෙනෙක් නුඹලාට නිදු කොළෝ නම් ඒ අසුවල්ලු යැ යි කිය හැක්කහු ද? 7. රාවණයා ගේ දුෂ්ට ක්‍රියායෙන් රාක්ෂසයනට අවැඩක් ම විය. හැක්කැ යි විභීෂණ තෙම දැන ගත්තේ ය. 8. ඔබ තර්ජනය නො කරතොත් මම ඒ ප්‍රවෘත්තිය කියන්නෙමි. 9. යමෙක් මේ වස බොන්නේ ද ඔහු මැරෙණවා ඇත. 10. රාත්‍රි යෙහි අර දෙදෙනා අවුත් මෙ ලදුරියන් ගේ ආභරණ පැහැර ගත්හ. 11. අද ම ගමට ගොස් මගේ පියාට මේ හස්න දැන්විය හැකි නම් නුඹට තෑග්ගක් දෙන්නෙමි. 12. ඒ නොභික්ෂූණු ළමයින් දෙන්නා හා සෙල්ලම් කරන්නට ගියොත් (=යන්නහු නම්) තොපට මේ වේවැලින් තලන්නෙමි. 13. ඉදින් තෙපි දුසිරිත් කරන්නහු නම් ලෝකයා තොපට නින්ද කරණවා ඇත. 14. අපි සියල්ලෝම මෙහි සැපෙන් කල් යවම්හ. 15. තෙපි කවර නුවරෙකින් මෙහි ඒවු ද? මේ කවරෙක් ද? ඕ කවරී ද? අර අය කව්ද? 16. අපි කොළොම් පුරයෙන් එමු. මේ මගේ බාල සොහොයුරා ය. මෝ බාල සොහොයුරි ය, අර මගේ මිත්‍ර

යා ගේ පුත්‍රයෝ ය. 17. යම් පුතෙක් ධාර්මික නො වේ නම් ඔහු හෙන් පියාට හෝ කුලයට කවර වැඩෙක් ද? 18. මේ ලදුරියන් දෙදෙන සතුරන් ගෙන් බේරාගෙන මෙහි ගෙනෙමි. 19. අශරණ වූ මොවුන් මේ (ලදුරියන්) දෙදෙනාට යම් උපකාරයක් කරණු කැමැත්තෙහි තම දුන් එය කරණු මැනවි. 20. ඉදින් මගේ වචනය නො කරන්නහු නම් මෙහි නො විසිය යුතු ය.

31.

සංඛ්‍යා ශබ්ද.

එක.	1	ෂඩ් ,,	26
ද්වි.	2	සප්ත ,,	27
ත්‍රි.	3	අෂ්ට ,,	28
චතුර්.	4	නව ,,	29
පංචන්.	5	එකොනත්‍රිංශත්	
ෂෂ්.	6	ත්‍රිංශත්.	30
සප්තන්.	7	එක ,,	31
අෂ්ටන්.	8	ද්වා ,,	32
නවන්.	9	ත්‍රයස් ,,	33
දශන්	10	චතුස් ,,	34
එකාදශන්.	11	පංච ,,	35
ද්වාදශන්.	12	ෂට් ,,	36
ත්‍රයොදශන්.	13	සප්ත ,,	37
චතුර්දශන්.	14	අෂ්ට ,,	38
පංචදශන්.	15	නවත්‍රිංශත්.	
ෂොඩශන්.	16	එකොනචත්වාරිංශත්	39
සප්තදශන්.	17	චත්වාරිංශත්.	40
අෂ්ටාදශන්.	18	එකචත්වාරිංශත්.	41
නවදශන්.	19	ද්වා ,,	42
එකොනවිංශති		ත්‍රයශ් ,,	43
විංශති.	20	චතුශ් ,,	44
එකවිංශති.	21	පංච ,,	45
ද්වාවිංශති.	22	ෂට් ,,	46
ත්‍රයොවිංශති.	23	සප්ත ,,	47
චතුර්විංශති.	24	අෂ්ට ,,	48
පංචවිංශති.	25	අෂ්ට ,,	48

නව ,, එකොනපංචාශත්	49
පංචාශත්.	50
එකපංචාශත්.	51
ෂා ,,	52
ෂි ,,	52
ත්‍රයඃ ,,	53
ත්‍රි. ,,	53
චතුඃ ,,	54
පංච ,,	55
ෂට් ,,	56
සප්ත ,,	57
අෂ්ටා ,,	58
අෂ්ට ,,	58
නව ,, එකොනෂෂ්ටි	59
ෂෂ්ටි.	60
එකෂෂ්ටි.	61
ෂා ,,	62
ෂි ,,	
ත්‍රයඃ ,,	63
ත්‍රි ,,	
චතුඃෂෂ්ටි.	64
පංචෂෂ්ටි.	65
ෂට් ,,	66
සප්ත ,,	67
අෂ්ට ,,	68
නව ,, එකොනසප්තති	69
සප්තති.	70
එක ,,	71
ෂා ,,	72
ෂි ,,	
ත්‍රයස්සප්තති	73
ත්‍රිසප්තති	
චතුස්සප්තති.	74
පංචසප්තති.	75
ෂට්සප්තති.	76
සප්ත ,,	77
අෂ්ටාසප්තති.	78
අෂ්ට ,,	
නව ,, එකොනාශීති	79
අශීති.	80
එකාශීති.	81
ද්‍යශීති.	82
ත්‍र්‍යශීති.	83
චතුරශීති.	84
පඤ්චාශීති.	85
ෂඩශීති.	86
සප්තාශීති.	87
අෂ්ටාශීති.	88
නවාශීති.	89
එකොන නවති	
නවති.	90
එකනවති.	91
ෂා ,,	92
ෂි ,,	
ත්‍රයොනවති	93
ත්‍රි ,,	
චතුර්නවති.	44
පංචනවති.	95
ෂණ්ණවති.	96
සප්තනවති.	97
අෂ්ටානවති	98
අෂ්ටනවති	
නවනවති.	99
එකොනශත.	
ශත.	100
විශත.	200
ත්‍රිශත.	300
ෂහස්‍ර.	1000
දශශත.	
අයුත.	10,000
ලක්ෂ.	100,000
ප්‍රයුත.	1000,000
කොටි.	10,000,000

එක ශබ්දය සර්වශබ්දය මෙන් තුන් ලිඟුයෙහි ම වර තෙතුන්.
මේ ශබ්දය ඒවචනයෙහි පමණක් වර නැගේ.

පුල්ලිඟයෙහි.	නපුංසක ලිඟ යනු ලිඟ දෙක්හි.
ඒවචන	ඒවචන
ප්‍ර. සං. වෙෆ	ප්‍ර. සං. වෙ
ඒ. ,,	ඒ. ,,
තෘ. වාභ්‍යාම්	ඉතිරි විබත්හි පුලල්ිංගයෙහි මෙනි.
ච. ,,	
ප. ,,	
ෂ. වයොඃ	
ස. වයොඃ	

ත්‍රිශබ්දය.

මෙය බහුවචනයෙහි ම වර නැගේ.

	පුං.	නපුං.	ස්ත්‍රී.
ප්‍ර.සං.	ත්‍රයඃ.	ත්‍රීණි.	තිස්‍රඃ
ඒ.	ත්‍රීන්	,,	,,
තෘ.	ත්‍රිභිඃ.	(සෙස්ස පුලල්ිංගයෙහි	තිසෘභිඃ
ච.	ත්‍රිභ්‍යඃ.	මෙනි.)	තිසෘභ්‍යඃ
ප.	,,		,,
ෂ.	ත්‍රයාණාම්.		තිසෘණාම්
ස.	ත්‍රිෂු.		ත්‍රිසෘෂු.

චතුර්ශබ්දය.

බහුවචනය.

	පුං.	නපුං.	ස්ත්‍රී.
ප්‍ර.සං.	චත්වාරඃ	චත්වාරි	චතස්‍රඃ
ඒ.	චතුරඃ	,,	,,
තෘ.	චතුර්භිඃ	(සෙස්ස පුලල්ිංගයෙහි	චතසෘභිඃ
ච.	චතුර්භ්‍යඃ	මෙනි.)	චතසෘභ්‍යඃ
ප.	,,		,,
ෂ.	චතුර්ණාම්		චතසෘණාම්
ස.	චතුර්ෂු		චතසෘෂු.

පංචන්, ෂඩ්, සප්තන්, අෂ්ටන් ශබ්ද ලිංගත්‍රයයෙහි ම සම යි.

ප්‍ර. ස. වි	තෘ.	ච. ප.	ෂ.	ස.	(විබත්)
පංච.	පංචභිඃ	පංචභ්‍යඃ	පංචානාම්	පංචසු	(පංචන් ශබ්දය)
ෂට්.	ෂඩ්භිඃ	ෂඩ්භ්‍යඃ	ෂණ්ණාම්	ෂට්සු	(ෂට් ශබ්දය)
සප්ත.	සප්තභිඃ	සප්තභ්‍යඃ	සප්තානාම්	සප්තසු	(සප්තන් ශබ්ද)
අෂ්ට.	අෂ්ටභිඃ	අෂ්ටභ්‍යඃ	අෂ්ටානාම්	අෂ්ටසු	(අෂ්ට ශබ්දය)
අෂ්ටෞ	අෂ්ටාභිඃ	අෂ්ටාභ්‍යඃ		අෂ්ටාසු	

නවදශන් ශබ්දය තෙක් ඉතිරි න්කාරාන්ත සංඛ්‍යා ශබ්ද පංචන් ශබ්දය සේ වර නගත්‍ර. ඔහු හැම ත්‍රිලිංගයෙහි සම සි.

එකානවිංශති ශබ්දය පටන් **නවනවති** ශබ්දය තෙක් සියලු ශබ්ද එකවචනයේ ම සත්‍රිලිඞ්ගයෙහි වර නැගේ. එසින්, **විංශති, ෂෂ්ටි, සප්තති, අශීති, නවති** යන ශබ්ද මෙහි 41 වන පිටේ පෙනෙන භූමි ශබ්දය සේ ඒක වචනයෙහි වර නැගේ. **ත්‍රිංශත් චත්වාරිංශත් පංචාශත්** යන ත් කාරාන්තයන්ගේ වර නැගීම එක සම සි.

ත්‍රිංශත් ශබ්දය.

ඒකවචන

ප්‍ර.	ත්‍රිංශත්, ත්‍රිංශද්
ස.	” ”
වි.	ත්‍රිංශතාම්
තෘ.	ත්‍රිංශතා
ච.	ත්‍රිංශතෙ
ප.	ත්‍රිංශතඃ
ෂ.	”
ස.	ත්‍රිංශති

ලක්ෂ ශබ්දය හැර යන සහස්‍ර ආදි ඉතිරි අකාරාන්ත ශබ්ද 13 වන පිටේ පෙනෙන වන ශබ්දය සේ වර නැගේ.
ලක්ෂ ශබ්දය පුල්ලිංග සත්‍රිලිංග දෙක්හි **දෙව** ශබ්ද **කන්‍යා** ශබ්ද මෙන් වර නැගේ. 17, 39 පිටු බලනු.

කොටි ශබ්දය ද භූමිශබ්දය මෙනි.

එකවචනයෙහි වර නැගුණත් බහු අර්ථයක් දෙන බැවින් මොහු බහු වචනයට විශෙෂණ ව සිටිත්.

උදාහරණ:-

එක විංශතිඃ කුමාරාඃ, (ළමයි විසිඑක් දෙනෙක්),
ශතං කන්‍යාඃ, (කන්‍යාවෝ සියයක්)

61 එකශතම් (එක් සියයක්). මෙසේ ම ද්විශතම්, දෙසිය යෙකි; ත්‍රිශතම්, තුන්සියයෙක. මේ ආදි නපුංසක ආදි ශබ්ද ශත ආදි ශබ්දයනට මුලින් යොදා අර්ථ ගත යුතු.

එකාසිය එක, එකසිය දෙක ආදිය කෙසේ සංඝාතයෙන් යෙදිය යුතු ද? යත්: අධික ශබ්දය හෝ උත්තර ශබ්දය ඒ එක ම් ආදි ශබ්ද වලට පසු ව එක්කොට ඉන් පසු ශත ශබ්ද ආදිය යොදා ගතයුතු.

මෙසේ මුලට එක් වන ශබ්දයන් ගේ අගට පංචන් ආදියේ ණ් නැත්නම් වුවොත් එය මැකෙයි.

එකාධික ශතං (එක-අධික-ශතං), එකොත්තරශතං (එක-උත්තර-ශතං) 101. පංචාධික විශතං. 205; අෂ්ට ත්‍රිංශදධික නවශතොත්තර එකසහස්‍රං. 1938. *

අභ්‍යාශය.

(අ). සිංහලයට නඟනු.

1. එෂ වත්සරෝ'ඛ්‍යාන් රථෙ යොජයති. 2. අම්භෙහ්‍යා ඛ්‍රාහ්මණෙභ්‍යා ධනං දෙහි. 3. චතුර්ණාං මුනීනාමසෙෂ ආශ්‍රමඃ. 4. එතෙ බාලාශ්චතසෘෂු පාඨශාලාසු පඨන්ති 5. ස්ත්‍රිඃ සත්‍රියො, ධුනා අසමින් ගෘහෙ වසන්ති. 6. මම චත්වාරි මිත්‍රාණි යසමින් ක්‍රීඩාඞ්ගනෙ ක්‍රීඩන්ති, තත් සථානමඞ්ග ගච්ඡාමි 7. වෙෂ පුරුෂෙණ වෙ පුෂෙප ගෘහීත්වා විකාරං යාත්‍ඃ. 8. වාක්‍යාං

* මෙහි තවත් ක්‍රම ඇත. ඒ ඉගෙන පඬිකම් සඳහා ලියවෙන සංස්කෘතාවතරණිකා නම් පොතේ දැක්වේ.

මිත්‍රාභ්‍යාං සාර්ධමාවාං ක්‍රීඩාඛ්‍යතං ගවජාව. 9. පංව පුරුෂාණේව පංච සත්‍රියශ්ච මාතේණාගවජන්. 10. කිං න පශ්‍යසි අමීෂාං පංචානාං පුෂපාණාං ශොභාම්.? 11. අෂ්ටෙව බාලකාඃ අෂ්ටානාං කුමාරිකානාං ගානං ශ්‍රැණොති. 12. අෂ්ටසු පුස්තකෙෂු එතෙෂ්වෙව ශ්ලොකෙෂ්වෙව පශ්‍යාම්. 13. අහං තසෙම පුරුෂාය පංච විංශතිං රෞප්‍යකාණ්‍යගවජම්. 14. අස්‍ය කරෙ ඉදානීං ත්‍රිශතං රෞප්‍යකාණ්‍යපශ්‍යම්. 15. අෂ්ටාවිංශත්‍යා කුමාරෙඃ සාර්ධම්ඛං නදාඃ සත්‍රීරම්ඛවජම්. 16. තසම්න් ග්‍රාමෙ ෂෂ්ටිජනා වසනති. 17. මහාභූතානි පංවෙවෙති වදනති. 18. ත්‍රිශතං ව පංච ෂුතිශ්ච දිනානි එකස්‍ය සංවත්සරස්‍ය. 19 ත්‍රය සත්‍රිංශත් මූෂිකා ඛිලාන් නිර්ගත්‍ය සිංහස්‍ය සමීපෙ අක්‍රිඛන්. 20. ෂට් වොරා ගෘඛපතෙ ගෘහං රාත්‍රෞ ප්‍රවිශ්‍ය මංජූෂාං විවෘත්‍ය ත්‍රයසත්‍රිංශදධිකාෂතං රෞප්‍යකාණ්‍යමුෂණන්. 21 අමී රාජ්‍ඥපුරුෂා ඉදානීං අමුෂ්‍යෙඃ වයොශෙචාරයොඃ ශීඝ්‍රී ලුනීප්‍රඃ. 22. රාමඃ සීතා ලක්‍ෂ්මණශෙවති ත්‍රයො ජනාඃ දශරථං නෘපතිං තස්‍ය තිස්‍රඃ දෙව්‍යශ්ච ප්‍රණම්‍ය ප්‍රාහාදුන්නිරග්‍රඃ. 23. පශ්‍යත, එකාදශ ශිශවොඃ මඛුති ක්‍රීඩනති. 24. එතස්‍ය පුස්තකස්‍ය මූල්‍යං රෞප්‍යකාණාං පංචෙති වදනති. 25. ව්‍යධොඃ රණ්‍යෙ වරිත්‍වා චෙෂ මෘගෙෂ මාරයිත්‍වා තයොර්චයොම්‍යං ෂං කාචෙනාදග නගරං ප්‍රාගාත්.

8 (ආ) සංස්කෘතයට නගනු.

1. මේ ළමයි ක්‍රීඩාවන්හි චතුර ය. 2. දරුව බලව, අර ගස මූල අර බැළලී කටුපුවකු අල්ලාගෙන පෙළ සි ඇගෙන් ඌ මුදව. 3. අර මිදුලෙහි ගේකුරුල්ලෝ තුන්දෙනෙකුත් ගේකිරිල්ලියෝ තුන්දෙනෙකුත් ශෙල්ලම් කරති. 4. මෙහෙකරුව මේ ගෝනුස්සන් තිදෙනා පේළාවෙහ බහා ගෙනගොස් ඇත විසිකරව. 5. ඊගේ පරෙව්ගෝ දෙදෙනෙක් මෙහි ආය. 6. දැන් අර මකුළුවා ගේ දැලෙහි කලාමැදිරියෝ සතර දෙනෙක් වැටුණාහ. උන් එයින් මුදව. 7. අපේ යෝධයෝ රණබිමට වැද යුඛ කොට සතුරන් දෙසිය පණස් දෙනෙකුන් ගේ හිස් කැපූහ. 8. අපේ පාඨශාලායෙහි දෂ්ෂ ළමයින් දහතුන් දෙනෙක්නට දිශාපති තෙම අද උදේ තැගි දුන්නේය. 9. තෝ දැන් ගොස් පෙළිවියක් කඩයෙන් මිළයට ගෙනා යුතු. 10. ඒ මල් සත මා පිණා ලත්. 11. ගඟට නැග අඹගෙඹි දශයක් කඩාදමව (=ඉහලව) 12. අපි දෙදෙන අර ඝජියාගෙන් තැනිගත්තමු. 13. ශිෂ්‍යයෝ තුන්දෙන ආචාර්‍යයන් දෙදෙනාගේ පාමුල වැටී වැන්දහ.

14. අර කවුළු සතර විවෘත කරවූ. 15. රාම තෙම ඉර දහයෙකින් රාවණයාගේ දශ හිස් කපා දැමී ය. 15. අහෝ උස් ගසෙන් අර කිරිල්ලිය ගේ පැටවු පස් දෙනා ම වැටුණාහ. 17. සතළිස් අව දෙනෙක් මිනිස්සු නැවෙක නැඟ ගගේ එගොඩට ගියහ. 18. මම අද කඩයට ගොස් කෝප්ප දුසිමක් මිළයට ගනිමි. 19 ඒ පින්මද බොවියා ගේ එළුවන් සදෙනා සිවල්ලු අල්ලා ගත්හ. 20. මේ පාසැලෙහි ළමයින් තිස්දෙනෙකුන් ගේ ඇදුම් කිලිටු ය, ඉතිරි සැව නවදෙනා ගේ ඇදුම් පිරිසිදුයැ යි පරීක්ෂා තෙම කී ය. 21. මේ පඬිතියෙහි ළමයි කවුරු ද? සියල්ලෝ ම මෙහි එවූ යැ යි ඇදුරු තෙම ඔවුන් කැඳවීය (=අඬගැසීය). 22. අපේ විද්‍යාලයයෙහි ශිෂ්‍යයෝ නවසිය අසූ නව දෙනෙකි. 23. ඒ බ්‍රාහ්මණ තෙම ශ්ලෝක විසිහයෙකින් රජුහු පැසැසීය. 24. මේ කරඬුවයෙහි පොල්ගෙඩි හසිය පණස් තුණෙකි, මිළයට ගනු කැමැත්තෙහි නම් දැන් ම ඒ සියල්ල මිළදී ගත මැනව. 25. බිම්සර රජ දසදහසක් ජනයන් හා බුදුරජුන් වෙත ගොස් දහම් අසා සත්‍ය අවබෝධ කෙළේය. 26. ලක්දිව භික්ෂූහු දස දහසෙකි. 27. අත් දෙකේ ඇඟිලි දශගෙහා, පා දෙකේ ඇඟිලි දශයෙක, සියලුම ඇඟිලි විස්සෙක 28. මේ ගේත් වත්තත් හේ රුපියල් දෙලොස් දහස් පන්සියේකින් ඒ ද්‍රව්‍ය ධනපතියා ගෙන් මිළයට ගත්තේ ය. 29. අර වැල් තුණෙහි බොහෝ මල් රාත්‍රියෙහි පිපෙත්.

(ඉ) ගෙවල් එකසියවිසිතුණෙක, උළු එකදුස් දෙසියයෙකින්, ගස් විසිතුණෙක, ඇදන් අසූ දෙකෙක, නගුල් එක්සිය අටෙකින්, පෙව්ටි අවසියයෙකින්. මේවා සංඝෘතයට නගනු.

(ඒ) සංඝෘතයට නගනු. 125, 1256, 12567, 123456, 1234567, 12345678.

32.

සංඛ්‍යා පූරණ ශබ්ද.

පුංනපුං සක දෙක්හි.		ස්ත්‍රීලිංගයෙහි.
ප්‍රථම.	පළමු වන	ප්‍රථමා
විතීය.	දෙ වෙනි	විතීයා
තෘතීය.	තෙ වෙනි	තෘතියා
චතුර්.	සතර වන	චතුර්ථී
පංචම	පස් වන	පංචමී
ෂෂ්ඨ.	ස වන	ෂෂ්ඨී
සප්තම.	සත් වන	සප්තමී
අෂ්ටම.	අට වන	අෂ්ටමී
නවම.	නව වන	නවමී
දශම්.	දශ වන	දශමී
එකාදශ.	එකොළොස් වන	එකා දශී
ද්වාදශ.	දෙළොස් වන	ද්වා දශී
ත්‍රයොදශ.	තෙළෙස් වන	ත්‍රයොදශී

විංශතිතම.	විසි වන	විංශතිතමී
විංශ.	,,	විංශී
එකවිංතිතමී	එක්විසි වන	එකවිංශතිතමී
එකවිංශ	,,	එක විංශී.
ත්‍රිංශත්තම	තිස් වන	ත්‍රිංශත්තමී.
ත්‍රිංශ	,,	ත්‍රිංශී.
එකත්‍රිංශත්තමී	එක්තිස් වන	එකත්‍රිංශත්තමී.
එකත්‍රිංශ	,,	එකත්‍රිංශී
චත්වාරිංශත්තම	සතළිස් වන	චත්වාරිංශත්තමී.
චත්වාරිංශ	,,	චත්වාරිංශී.
පඤ්චාශත්තම	පණස් වන	පඤ්චාශත්තමී.
පඤ්චාශ	,,	පඤ්චාශා.
ෂෂ්ටිතම	සැට වන	ෂෂ්ටිතමී.
එකෂෂ්ටිතමී	එක්සැට වන	එකෂෂ්ටිතමී.
එකෂෂ්ට	,,	එකෂෂ්ටී.

සප්තතිතම	සැත්තෑ වන	සප්තතිතමී.
එකසප්තතිතම	එක්සැත්තෑ වන	එකසප්තතිතමී.
එකසප්තත	,,	එකසප්තතී.
අශීතිතම	අසූ වන	අශීතිතමී.
එකාශීතිතම	එක්අසූ වන	එකාශීතිතමී.
එකාශීත	,,	එකාශීතී.
නවතිතම	අනූ වන	නවතිතමී.
එකනවතිතම	එක්අනූ වන	එකනවතිතමී.
එකනව	,,	එකනවී.
ශතිතම	සිය වන	ශතතමී.
විශත්‍යතම	දෙසිය වන	විශතතමී.
සහස්‍රතම	දහස් වන	සහස්‍රතමී.
ලක්‍ෂතම	ලක්‍ෂ වන	ලක්‍ෂතමී.

උදාහරණ:-

අයං	ප්‍රථමඃ පුත්‍රඃ	මේ පළමු වන පුත්‍රයා ය.
ඉදං	ප්‍රථමං පුත්‍රකම්.	මේ පළමු වන පොත ය.
ඉයං	ප්‍රථමා දුහිතා.	මේ පළමු වන දූ ය.
එෂ	සප්තමඃ ශිෂ්‍යඃ	මේ සත් වන ශිෂ්‍යයා ය.
එතත්	සප්තමං පුස්තකම්.	මේ සත් වන පොත ය.
එෂා	සප්තමී විහකතිඃ	මේ සත් වන විභක්තිය ය.
අසෞ	එකාදශඃ පුරුෂඃ.	අර එකොළොස් වන පුරුෂයා ය.
අදඃ	එකාදශං ඵලම්.	අර එකොළොස් වන ගෙඩිය ය.
අසෞ	එකාදශී කන්‍යා.	අර එකොළොස් වන කන්‍යාව ය.

සෙසු තැන් ද මෙ නයින් දත යුතු.

62. මෙහි ප්‍රථම ආදි අකාරාන්ත ශබ්ද පුල්ලිංගයෙහි **පුරුෂ** ශබ්දය මෙන් ද, නපුංසකලිංගයෙහි **වන** ශබ්දය මෙන් ද වර්ත්තනු. ප්‍රථමා ආදි ආකාරාන්ත ශබ්ද **කන්‍යා** ශබ්දය මෙන් ද, චතුර්ථී ආදී ඊකාරාන්ත ශබ්ද **නදී** ශබ්දය මෙන් ද වර්ත්තනු.

පදයන් ගේ යෙදීම සිංහලයට නගන්නට දෙන සංස්කෘත වාක්‍ය පරික්‍ෂාවෙන් කියවීමෙන් දත හැක්ක.

63. **නිඛාරණය.**

බොහෝ දෙනෙකුන් ගෙන් එකකු තෝරා ගැන්මේ දී ඒ බොහෝ දෙනා අඟවන පදය ඉඟි **කෝ සප්තමී** විභක්ති යෙන් සිටී.

උදාහරණ:-

ශිෂ්‍යයන් සීස් දෙනා ගෙන් පළමු වැන්නා සුමිත්‍රා ය. මෙය සංස්කෘතයට හැරීමේ දී "ත්‍රිංශතඃ ශිෂ්‍යාණාං ප්‍රථමඃ සුමිත්‍රඃ' කියා හෝ 'ත්‍රිංශති ශිෂ්‍යේෂු ප්‍රථමඃ සුමිත්‍රඃ' කියා සිරිය යුතු යි.

අභ්‍යාසය.

(අ) සිංහලයට නගනු.

1. අස්‍යාඃ වධ්වාඃ පුත්‍රාණාං ප්‍රථමඃ පාඨශාලායාං තෘතීයායාං කක්ෂ්‍යායාං, විතීයෝ විතීයායාං කක්ෂ්‍යායාං, තෘතීය සතුර්ථ්‍යායාං කක්ෂ්‍යායාඤ්ච පඨන්ති. 2. චතසෘභ්‍යෝ වීරසූභ්‍යඃ සත්‍රීභ්‍යෝ භෘප උපාහරන් අශවඡත්. 3. පුරසතාත් ත්‍රිස්‍රශ්ච පඤ්චාත් ත්‍රිස්‍රශ්චේති ෂට් වෛට්‍යඃ ගෘහපතෙර්හීයා සාර්ධං ගච්ඡන්ති. 4. පෘථිව්‍යාසත්‍රිෂු භාගෙෂු වෛ ජ්ලම්, එකෝ භාගඃ සප්ලම්ති වදන්ති. 5. තස්‍යාඃ සත්‍රියඃ ජාමාතා ග්‍රාමං ගත්වා චතුරඃ කුක්කුටාන් චතස්‍රඃ කුක්කුට්‍යෝ' ක්‍රීණාත්. 6. වයං පංච ජනාඃ සභාතුං නදීං යාම. 7. සුමනකුටාත් චතස්‍රෝ නද්‍යඃ ප්‍රභවන්ති, තාසාං ප්‍රථමා මහාවාලුකා නදී දීර්ඝතමා. 8. කදල්‍යඃ ලඞ්කායාං නවසු ප්‍රදෙශෙෂ්වෙව ප්‍රරොහන්ති. 9. යුවාං අමූභ්‍යාං රජ්ජුභ්‍යාං ඉමෙ වෛ ඛෙනූඞ්ධවා ග්‍රාමං නයෙතම්. 10. මාතඃ, අමූෂෙෂ්‍ය වෛට්‍යෙ පංච රෞප්‍යාණි යවඡ. 11 තෙෂාං අශීත්‍යාඃ වොරණාං ත්‍රිංශතිතමශ්චතුර්ඡඃ පඤ්චපඤ්චාශත්තමොඃ ෂට්ත්‍රිංශශ්චෙති ඉමෙ විකාර ඉදානීං වධං ප්‍රාප්නුවන්ති 12. අමීෂාඤ් ඝණණාං සෙනාපතීනාං පංචමෙ නවමශ්චෙතීමෙ වෛ රණභූමිං වෙෂ්ටුං නාධඃඡණුතාම්. 13. දශරථොඃපතිසත්‍රිඃෂු භාර්‍යාසු කෙකෙයෙය්‍යෙ නාම විතීයායෛ වරමයවඡත්. 14. මාතරි පංචම්‍යාඃ දුහිතුඃ පරම ආදරෙ සති. 15. හ්‍යඃ දරුණෙ ව්‍යාධිමීම්, චතුර්ථීං දුහිතරම්දුනොත්. 16. මම සපත්නානාං පුත්‍රාණාං ඡඃඨඃ සප්තම ශ්ච සෙනාපතිනා සාර්ධං රණභූමිං ගවඡතාම්. 17. චමූපතීඃ පංචශතාධිකසහස්‍රෙණ හඃවෛඃ සාර්ඞ්මිදානීමෙව සංග්‍රාමභූමිං ගවෙඡත්. 18 ආවාං චාවරණ්‍යං ගත්වා අනයොර්මූත්‍රොත්සර්ගඃ වෛ කුට්‍යෙ කුර්‍යාව. 19. වීරසුවෙ වධ්වෙ න කුප්‍යෙත්. 20. යෙ අසමාසු සපත්නාසු භ්‍රාතෘෂු ශරාන් ක්ෂිප්තුං යතනං කුර්‍යුඃ, තෙත්‍රෙව තෙ මරණං ප්‍රාප්නුයුඃ.

(ආ) සංස්කෘතයට නගනු.

1. උපසථායකයන් අතුරෙන් ආනන්දස්ථවිර තෙම අග්‍ර යැ සි දිනෙක බුදුරජ තෙම වදාළේ ය. 2. බුදුරජාණන් වහන්සේ ගේ අසුවක් මහාශ්‍රාවකයන් අතුරෙහි ශාරිපුත්‍ර ද මෞද්ගල්‍යායන ද යන දෙ නම අග්‍ර ය. 3. විජය කුමාර තෙම සත් සියයක් ජනයන් සමඟ ලංකාවට පැමිණ කුවේණිය ගේ උදව්වෙන් යකුන් ගේ සියලු අධිපතීන් මරා එහි රජබවට පැමිණියේය. 4. ජානකිහරණ නම් කාව්‍යයේ කතෘ කවරෙක් දැ' සි අද නුඹ විවාළොත් ඒ එක්තරා අඹ රාජකුමාරයෙ කැ සි සමහරුන් උත්තර දෙනවා ඇත. 5. මේ පඬිතියෙහි බාලිකාවන් තිස්තුන් දෙනා හෙයි කාට මේ තැග්ග දෙන්නෙම් ද? සි මා ඇසුවොත් පඬිතියේ ආවාර්‍ය්‍ය (වූ) නුඹ කුමක් කියන්නෙහි ද? 6. මේ කල්පයෙහි බුදුවරු පස් දෙනෙකි ඉන් සිවු වැන්නා අපේ සිඛාී ගෞතම සම්‍යක් සම්බුද්ධයන් වහන්සේ ය. 7. සිඛාී තරපති තෙම උත්පත්තියෙන් නවවිසිවන වෂියෙහි සියලු තැයන් ද රාජ්‍යය ද හැර හොස් තවුසෙක් වී ය 8. රාවණ තෙම හොස් ශුඛයෙහි දී කුවෙරයා පරදවා ලංකා පුරයත් පුෂ්පක නම් රථයත් පැහැර ගෙන එහි ම සැපසේ විසී ය. 9. ඒ රාවණ තෙමේ මය ගේ දූවු මණ්ඩෝදරිය පාවා ගත්තේ ය. 10 නුඹ යම් ශ්ලෝක දශයක් ගෙනුගෙහි ද එයින් පළමු වන ශ්ලෝක යෙහි ම වැරදි තැන් තෙළෙසෙකි. 11. මගේ දෙවෙනි පුතා උකුස්සෙක් හැර ගෙන ගියේ ය, පළමු පුත්‍රයා දියේ ගිලුණේ ය, සැමියා මාගීයෙහි දී මළේය, පියත් මවත් සොහොයුරුත් යන සිදෙනා එක ම තැන මළාහ' සි ඒ සත්‍රී මහඟින් හැඬුවා ය. 12. දැන් ඒ මාගේ ශාසනය තෙම කොහි වෙසේ ද? සි කෝලිත තෙම තෙරහු (ඉඟන්) විවාළේ ය. 13. යම් ගෙයක තෙපි දෙදෙන වසවු නම් එය අසුවල් තැන් හි යැ සි මට කියවු. 14. අර අඹගෙඩි සතළිස් තුණෙන් විසි හතක් ගනුව. 15. මේ පරණ පොත් දෙලොස පොත්වෙළඳහුට දී අන්‍ය පොත් දෙලොසක් ගෙනෙව. 16. ග්‍රහයෝ සත්දෙනෙක් ඉර වවේ යත් (ප්‍රදක්ෂිණා කෙරෙත්.) 17. තථාගතයන් වහන්සේ ගේ ධර්මය අසා කවරෙක් නම් නො පහදනේ ද? 18. ඊයේ රෑ පොලිස් භටයෝ අවුත් අපේ ගමේ එක් ගෙයෙක දී සුදුකාරයන් දසදෙන දෙනෙකුන් අල්ලා ගෙන අද විනිසුරිය ශාලාවට පැමිණවූ හ. 19. 2503 වන කලියුගවෂියෙහි වෙසක් මස පසළොස්වක් දා සිඛාී ගෞතම තාපස තෙම සම්‍යක් සම්බොධියට

පැමිණියේ ය (සම්‍යක්ඝබොධිය ලැබිය). 20. 1815 වන වර්ෂයෙහි සිංහලයෝ සඝකිය රජහු අල්ලා දී සිංහලමිපය ඉංග්‍රීසීන් අතට පාවා දුන්හ.

33.

ආඛ්‍යාත ක්‍රියා.

විශෙෂ රූප.

ලට් (වර්තමාන)
අස්. (අංගය)

	එ.	වි.	බ.
ප්‍ර.	අසති	සතඃ	සන්ති
	(හේ ඇත්තේය.)	(ඔහු දෙදෙනෙක් ඇත්තාහ)	(ඔහු ඇත්තාහ.)
	වේ.	ෑවත්.	වෙත්.
ම.	අසි	සථඃ	සථ
	(තෝ වෙහි)	(නෙපි දෙදෙන වහු)	(නෙපි වහු)
උ.	අසම්	සවඃ	සමඃ
	(වෙමි)	(අපි දෙදෙන වෙමු)	(අපි වෙමු)

ලොට් (ආශීර්වාදාදී)

	එ.	වි.	බ.
ප්‍ර.	අසතු. (වේවා)	සතාම්.	සන්තු.
ම.	එධි (වෙව)	(වෙම්වා) සතාම්	සත
උ.	අසානි	අසාව	අසාම්

ලඞ්. (අතීත)

	එ.	වි.	බ.
ප්‍ර.	ආසීත්	ආසතාම්	ආසන්
ම.	ආසීඃ	ආසතම්	ආසත
උ.	ආසම්	ආසව	ආසම

විධි ලිඞ්.

අස්

	එ.	වි.	බ.
ප්‍ර.	සෘයාත් (විය හැක්ක, විය යුතු, වෙනවා ඇත.)	සෘයාතාම්	සෘයුඃ
ම.	සෘයාඃ	සෘයාතම්	සෘයාත
උ.	සෘයාම්	සෘයාව	සෘයාම

---

64. චිත්, අපි. කිං ශබ්දය වරනගනු. ඉන් පසු චිත් හෝ අපි යන්න එක් කරනු. එවිට **එක්තරා, කිසියම්, සමහර** යන අර්ථය ලැබේ.

කශ්චිත් (=කඃ චිත්) පුරුෂඃ
කොපි (කඃ අපි) පුරුෂඃ
} එක්තරා පුරුෂයෙක්

කෙ චිත් ජනාඃ.
කෙ' පි (කෙ. අපි)
} සමහර අය.

කඤ්චිත් (කං චිත්) පුරුෂම්
කමපි (කං අපි) පුරුෂම්
} කිසි (එක්තරා) පුරුෂයකු.

කෙනචිත් පුරුෂේණ සහ
කෙනාපි ,, ,,
} කිසි (එක්තරා) මිනිසකු හා

කාචිත් නාරී
කාපි නාරී
} එක්තරා ස්ත්‍රියක්

සෙසු තන්හි ද මේ නයින් යොදන්නට පුරුදු කැර ගත යුතු යි.

65. නාම. 'දශරථ නම් රජෙක්' යන මෙහි නම් යන අර්ථය දීමට නාම යන නිපාතය යොදනු. එය දෙපැත්තෙන් සිටින එකිනෙකට සම්බන්ධ වූ නාම දෙක ම ලිංගයෙන් විභක්තියෙන් වචනයෙන් සමාන කොට තබනු.

දශරථඃ නාම නෘපතිඃ. දශරථ නම් රජ තෙම
දශරථං නාම නෘපතිම්. දශරථ නම් රජහු
දශරථෙන නාම නෘපතිනා. දශරථ නම් රජහු විසින්.
දශරථාය නාම නෘපතයෙ. දශරථ නම් රජුට.

මේ හැම තන්හි ම දශරථ ශබ්දයත් නෘපති ශබ්දයත් ලිංගයෙන් විභක්තියෙන් වචනයෙන් (=සංඛ්‍යායෙන්) සමාන ව යෙදී ඇති සැටි සිතා බැලිය යුතු.

66. හේ දශරථ නම් වී ය. මේබඳු තැන අගට ඇත්තේ ක්‍රියා පදය පමණෙකි. මෙය සංස්කෘතයට නැගූ විට 'සඃ දශරථො නාම ආසිත්' යැ සි සිටී.

67. සන්ධි. ත් කෙරෙන් පර ව ශ කාරය සිටි කල ඒ දෙක ම එක් ව ච්ඡ වේ.

උදාහරණ:- තත්†ශ්‍රුත්වා=තච්ඡ්‍රුත්වා.

68. න කෙවලං-කිනතු. (පමණෙක් නො වේ-ද) න කෙවලං ස ධනපතිඃ, කිනතු පණ්ඩිතඃ. හේ ධනපතියෙක් වා පමණක් නො වේ පණ්ඩිතයෙක් ද වේ.

න කෙවලං ස වදති, කිනතු ආචරති. ඔහු කියනවා පමණක් නො වේ, කරන්නේද වේ.

69. වර්තමාන ක්‍රියාවට සම යන නිපාතය එක් වූ කල අතීත ක්‍රියාවෙක අර්ථය දෙයි.

උදාහරණ:- ස ගච්ඡති සම (හෙ තෙම ගියේ ය.)

අභ්‍යාසය.

(අ) සිංහලයට නගනු.

1. ආසීද්භාගීරථ්‍යාසන්නිරෙ කශ්චිද්විශාලඃ පකීටවෘක්ෂඃ. තස්‍ය කොටරෙ ප්‍රත්‍යවසත් ජරාදගවො නාම වෘද්ධා 'නෙඃ ශාඛිඃ අන්‍යෙ ච බහවඃ ශකුන්‍යාස්තසමින් වෘක්ෂෙ ස්වියෙශු නීඩෙෂ්වවසන්. තෙ කෘපයා තසෙම ජරදගවාය ස්වියාදාහාරාත් කිංචිත් කිංචිදුඩෘත්‍ය යවඡන්ති. යදා තෙ ශකුනා වභිගීචඡන්ති තදා ස ජරදගව වසෙනෂාං ශාඛකාන් රක්ෂති.

අථ කදාචිදීඝිකණ්ණෝ නාම කෝ'පි මාජාරසන්ත්‍රාගවජ්ජත්තාන් ශකුනශාඛකාන් භක්ෂයිතුම්. ශකුනශාඛකාසන්නමාලෝක්‍ය කොලාහලමකුර්‍වන්. තමාකර්ණ්‍ය ජරදගවෝ'වදත් කෝ' ය මාශාතී? තී. මජාරසන්නමාලෝක්‍ය තමුපසෘත්‍යාහ 'ආර්‍ය භවාමහං නමාමී' තී. පරුෂෙණසවරෙණ ගෘධ්‍රෝ පෘවජති 'තස්තවම් තී. සෝ' වදත්: 'මාජාරෝ' හමිතී. ගෘධ්‍රෝ වදතී 'දූරමපසර, නොවෙත් තව මරණං නියතමිතී.

තතෝ මාජාරෝ වදතී. මම වචනං තාවච්ඡෘණු, තතඃ පරං නත් කුරු ෂත් තවම්වජසී'තී. ගෘධ්‍රෝ වදතී 'වද තාවත්. කසමාදත්‍රාගවජසී'තී. මාජාරෝ ත්‍යවෙදයත් 'අහමත්‍ර ගංගා ෂාඃත්‍යිරෙ වසාමි, චාන්ද්‍රායණං නාම ව්‍රතමාචරාමි ව. යුෂ්මාකං ගුණං ඝපේ ශකුනා වණීයනතී. තෙෂාං කථාං ශ්‍රැත්වා යුෂ්මභ්‍යා ධර්මං ශ්‍රොතුමාගවජාමී' තී.

තතඃ සෞමෙත්‍යන සවරෙණ ගෘධ්‍රෝ' වදත් 'මාජාරෝ මාංසං භක්ෂයතී' තී සපේ ශකුනා ජානනති. තතසෙෂාං තසමින් නාසති විශ්වාසඃ අත්‍ර වඝනති ශකුනානාං බහවශ්ශාඛකාඃ. තෙනාහමේවං වදාමි'තී. තදාකර්ණ්‍ය විඩාලෝ භූමිං සපෘෂ්ට්වා කර්ණෞ සපෘශතී' වදතී ව "අහං තාව ධර්මශාස්ත්‍රං ශ්‍රැත්වා දුෂ්කරමිදං ව්‍රතමාචරාමි. අහිංසා පරමෝ ධර්මඃ' ඉතී න කෙවලමෙතදහං ජානාමි, කින්නාචරාමි"තී.

එවං විශ්වාස්‍යස මාජාරඃ තස්‍ය තරොසතසම්න්‍යෙව කොටරෙ ජරදගවස්‍ය සන්නිධාවවසත්. ස ප්‍රතිදිනං ශකුන පොතාන් කොටරමානීය ඛාදතිසම. ශකුනා "කෝ' සමැක මපත්‍යානී ඛාදනී' තී ගවෙෂණාමකුර්‍වන්. තත් පරිඥය මාජාරඃ කොට රාන්තිභාගතං නිඃසෘත්‍ය බහිරධාවත්. ශකුනා කොටරෙ ශාඛකානා මසතීති ද්‍රෂ්ට්වා 'අයං ජරදගව එවශාඛකාන්‍යෙනා'ඛාදදිති නිශ්චිත්‍ය තං නිරාඝසකං ව්‍යාපාදයන්.

(ආ) සංස්කෘතඥට නඟතු.

බ්‍රහමාරණ්‍ය නම් වනයෙහි කර්පූරතිලක නම් ඇතෙක් ඇත්තේ ය. සිවල්ලු ඔහු බලා, යම් දිනෙක මොහු මැරුණොත් (මැරෙන්නේ නම්) එදා මොහුගේ ශරීරය අපට (=අපගේ) සිවුමසෙක බොජුන් වෙනවා ඇතැ යි සිතූහ. ඔවුන් අතුරෙන් මහලු සිවලෙක් 'මම කිසියම් උපායෙකින් මොහු ගේ මරණය සිදුකරන්නෙමි යි (=සාධයෙයම්) කී ය. ඉක්බිති හේ කර්පූර

කිලකයාගේ සමීපයට ගොස් වැඳ ආර්ය, ඔබගේ දෘෂ්‍යය කෙරෙහි අනුකම්පා කරන්නෑ යි කිය. තෝ කවරහි දැ? යි හස්තිය කී ය. 'ආර්ය, මම සිවලෙක්මි මේ වනයෙහි සියලු සිවුපාවෝ ඔබ ගේ ගුණයන්හි පැහැදී ඔබ රාජ්‍යයෙහි අභිෂේක කරන්ට කැමැත්තාහ. අභිෂේකය යම් තැනෙක විය යුතු ද එහි සියලු සිවුපාවෝ රැස්ව සිටිත්. එහි යාමට දැන් වේලාව ය. එය දන්වන්නට ඔව්හු මා මෙහෙයුහ' යි සිවලා කී ය. 'කොතනකට මා යා යුතු ද? ස්ථානය නො දනිමි' යි ඇතා කී ය. 'ආර්ය, මම පාර පෙන්වන්න හැක්කෙමි. යම් මගෙකින් මම් යෙමි ද එ මගින් ම වඩින්නැ' යි සිවලා කී ය. 'යහපතැ' යි කියා හස්ති තෙම සිවලා අනුව ගියේ ය. කපට වූ සිවල් තෙම යම් තැනෙක මහා මඩ ගොහොරුවෙක් වී ද එ තැනට ඇතු පැමිණ වී ය. ඇත්තෙමේ එ මඩෙහි එරුණේ ය. හේ එයින් ගොඩ නැගෙන්නට නො හැකි ව එහි ම සිටියේ ය. කිහිප දිනෙකින් පසු උගේ මෘත ශරීරය සිවලුන් ගේ භෝජනය වී ය.

(ඉ) ප්‍රාප්නු යන අංගය ලව්, ලබ්, ලොව්, විධිලිඞ් යන විඛත්වල වර නඟනු.

(ඊ) මේවා සංස්කෘතයට නඟනු:–

1. කිසියම් ස්ත්‍රියක ගේ. 2. එක්සිය පණසක් ළමයින් සහ. 3. ඒ ගොරුන් පස් දෙනා ගේ ම. 4. එකසිය තුන් වන ගෙයෙහි. 5. ඔහු පමණක් නොව මම ද එය කරන්නට හැක්කෙමි.

(උ) කාරී, සමෘති, අග්නි, ජනතු, ශාලා යන මොවුන් ගේ තෘතීයා, චතුර්ථී, ෂෂ්ඨී, සප්තමී යන විභක්ති වල ඒකවචන රූප දෙනු.

34.

ආඛ්‍යාත ක්‍රියා.

70. ආඛ්‍යාත ක්‍රියා සෑදීමට එක් කරණු ලබන විභක්ති ප්‍රත්‍යය දෙවගෙකි. **පරස්මෛපද ප්‍රත්‍යය ආත්මනේපද ප්‍රත්‍යය** යනු ඔවුනට ව්‍යවහාර නාම යි. සමහර අංගයනට පරස්මෛපද ප්‍රත්‍යයයන් පමණක් එක් වේ. සමහර අංගයනට ආත්මනේපද ප්‍රත්‍යයයෝ ම එක් වෙත්. සමහර අංගයන්ට ඒ දෙවගේ ම ප්‍රත්‍යයයෝ එක් වෙත්.

මින් පෙර දෙන ලද්දේ පරස්මෛපද ප්‍රත්‍යයයන් එක් ව සෑදෙන ක්‍රියා යි.

දැන් ආත්මනේපද ප්‍රත්‍යයයන් එක්ව සෑදෙන ක්‍රියා දැක්වේ.

ආත්මනේපද ප්‍රත්‍යයයෝ.

ලේ (වර්තමාන)

	එ.	චි.	බ.
ප්‍ර	තෙ	ආතෙ	අතෙන
ම.	සෙ	ආථෙ	ධ්වෙ
උ.	එ	වහෙ	මහෙ

71. අ ආ හැර අන් සවරයෙකින් පර වූ (ප්‍රත්‍යයයෙහි වූ) ස් යන්න ෂ් වේ එබැවින් එබඳු තන්හි උඛ සඳහන් සෙ ප්‍රත්‍යයය ෂෙ යැ යි සිටී. පහත උකාරාන්ත අංගයන් ගේ වර තැනිල්ල බලනු

අකාරාන්ත
අංග.

වඳ

ලේ

	එ.	චි.	බ
ප්‍ර.	වන්දතෙ	වන්දෙතෙ	වන්දතෙන
ම.	වන්දසෙ	වන්දෙථෙ	වන්දධ්වෙ
උ.	වන්දෙ	වන්දාවහෙ	වන්දාමහෙ

72. මෙහි **වඳතෙ** යන තැන **වඳ** යනු අංගය යි. ඒව තෙ ආදිය එක් ම **වඳතෙ** ආදිය සිඛ වී ය. අකාරාන්ත අංගයට පර වූ **ආ** යන්නෙන් පටන් ගන්නා **ආතෙ, ආථෙ** ආදී ප්‍රත්‍යයයන් ගේ ඒ **ආ** කාරය ඒ බවට පැමිණ සන්ධි වේ.

උදාහරණ:-

වඳ + ආතෙ=
වඳ + ඒතෙ=වඳෙතෙ.

සෘ වඳතෙ. ගේ වඳී යි.
තෙඹි වඳෙතෙ. ඔහු දෙදෙන වඳින්.
තෙ වඳතෙන. ඔහු වඳින්.

ප්‍රත්‍යයයෙහි වූ අකාරයට හෝ එකාරයට පූර්ව වූ අවර්ණය ලොප් වේ.

වඳඅ + තෙන=වඳතෙන.
වඳ + එ=වඳෙ.
වඳ + ඉ=වඳෙ.

38 පිටැ අංක 49 බලනු.

73.

නාකාරාන්ත අංග. **තෙ, සෙ** ආදී ප්‍රත්‍යයයන් ගේ මුලට ඇත්තේ ව්‍යංජනාක්ෂරයෝ යි. (තෙ=ත් + එ, සෙ=ස් + එ).

මෙසේ ව්‍යංජනයෙකින් පටන් ගන්නා ප්‍රත්‍යයයනට **ව්‍යංජනාදි ප්‍රත්‍යයයෝ** යි නම් කරමු. **ආතෙ ආථෙ** ආදී ස්වරයෙකින් පටන් ගන්නා ප්‍රත්‍යයයනට **ස්වරාදිප්‍රත්‍යයයෝ** යි කියමු.

ආත්මනේ පද කොටසට අයත් ව්‍යංජනාදි ප්‍රත්‍යයකට පූර්ව සිටි අංගාන්ත (=අංගයේ අග) **ආ** කාරය **ඒකාර** බවට පෙරළේ. **ක්‍රිණා** යනු අංග යි. **තෙ** යන ව්‍යංජනාදි ප්‍රත්‍යයයනට පූර්ව වූ කල එහි අංගාන්ත ආකාරයට ඒ වී **ක්‍රිණෙ** යි පදය සිඛ වේ.

අකාරාන්ත අංග හැර අන් ආකාරාන්ත අංගාදියෙකින් පර වූ **අතෙන, අතනාම්, අතන** යන ප්‍රත්‍යයයන් ගේ න් කාරය ලොප් වේ. එවිට පූර්වස්වරලොප විධියෙන් සන්ධි වී **ක්‍රිණතෙ** යි සිඛ වේ.
ක්‍රිණා + අතෙ=ක්‍රිණ් + අතෙ=ක්‍රිණතෙ.

74. **උකාරාගම අංග.** මනු යනු උකාරාගම අංග යි. ඉන් පර ව **ආතෙ** ප්‍රත්‍යය සිටි කල **අා** යන්නෙන් පූජී වූ උ යන්නට ව් ආදේශ වේ. මේ පොතේ 38 වන පිටේ 47 වන අංකයෙහි දැක්වූ නීතිය සලකා බලනු.

මනු + ආතෙ=මන්ව් + ආතෙ=**මන්වාතෙ**. මෙබඳු සෙසු තැන් ද මෙ නයින් දත යුතු යි.

ව්‍යම් යන අකුරෙකින් පටන් ගන්නා ප්‍රත්‍යයයෙන් පූජීයෙහි වූ අංගාගම (=අංගයේ අග) උකාරය ලොප් ද වේ.

මනුවහෙ, මනුම්හෙ යන දෙතන්හි මනු යන අංගයේ උ කාරය ලොප් කළ කල **මන්වහෙ, මන්මහෙ** යි සිටී.

75. **සංයුක්ත** (=බැඳි) ව්‍යංජන වලින් පර ව සිටි උගන්න සවරාදිප්‍රත්‍යයයක් පර කල්හි උව් බවට පෙරළි **සක්** වේ. අශ්නු යනු අංග යි. අග උ යන්න මූලින් ශ්න් යන අකුරු බැඳී සිටින බව පෙනේ. එබැවින් එසේ සංයුක්ත ව්‍යංජනයෙකින් පර වූ අන්ත උකාරයා ඇති අශ්නු යන අංගයෙන් පර ව **ආතෙ** ආදී සවරාදි ප්‍රත්‍යයයන් පර කල්හි උඛ කී නීතිය අනුව අංගසථ උ කාරය උව් වේ. *එවිට අශ්නුව් + **ආතෙ** යි සිටී. සන්ධි වූ කල **අශ්නුවාතෙ** කියා වේ. මෙ බඳු අන් තැන් ද මෙ නයින් තේරුම් ගත යුතු යි.

ලව් ආත්මනේ පද.

	අංගය ක්‍රිණා		
	එ.	ඒ.	ඛ.
ප්‍ර.	ක්‍රිණීතෙ	ක්‍රිණාතෙ	ක්‍රිණතෙ
ම.	ක්‍රිණීෂෙ	ක්‍රිණාථෙ	ක්‍රිණීධෙව
උ.	ක්‍රිණෙ	ක්‍රිණීවහෙ	ක්‍රිණීමහෙ

---

* මෙ බඳු තැන ව් කාරය ආගම වේ යැ යි මින් පෙර උගන්වා ඇත. ඒ ශිෂ්‍යයන්ට පහසුව පිණිස යි. අංගාගම උ කාරය උව් බවට පැමිණේ ය යි කීවත් ප්‍රත්‍යයයට මූලින් ව් ආගම වේ යැ යි කීවත් ඵලය එක ම යි.

අංගය මනු

ප්‍ර.	මනුතෙ	මන්‍වාතෙ	මන්‍වතෙ
ම.	මනුෂෙ	මන්‍වාථෙ	මනුධ්වෙ
උ.	මන්‍වෙ.	මනුවහෙ	මනුමහෙ
		මන්‍වහෙ	මන්‍මහෙ

අංගය අශ්නු

ප්‍ර.	අශ්නුතෙ	අශ්නුවාතෙ	අශ්නුවතෙ
ම.	අශ්නුෂෙ	අශ්නුවාථෙ	අශ්නුධ්වෙ
උ.	අශ්නුවෙ	අශ්නුවහෙ	අශ්නුමහෙ

විශෙෂ රූප.

කුරු

ප්‍ර.	කුරුතෙ	කුර්‍වාතෙ	කුර්වතෙ
ම.	කුරුෂෙ	කුර්‍වාථෙ	කුරුධ්වෙ
උ.	කුර්‍වෙ	කුර්‍වහෙ	කුර්මහෙ

අභ්‍යාසය.

(අ) සිංහලයට නඟනු

1. වාතකඃ තොයදං ජලං වනුතෙ. 2. දක්ෂඃ ඵලං ලබ්ධවා භූතිම්භූපාශ්නුතෙ. 3. හසෙනෟ වලයාභ්‍යාං ශොභතෙ. 4. 'කථං මම පුත්‍රා ඥතෙන වර්‍ධෙරන්' ඉති නෘපතිරචින්තයත්. 5. වයං දශ ජනාඃතනසමා විද්‍යුලයා විද්‍යුං ලභාමහෙ. 6. පශ්‍ය වත්‍ස තත්‍ර වර්‍තාරෝ ශාවකා ආගත්‍ය චාරෙ සර්‍ත්වා කිංවිද්‍යන්තං ශාවනෙන. 7. ගුරෟ සුශීලානාං ශිෂ්‍යානාමාදරෝ වර්‍තතෙ. 8. ආවාං මුක්තයෙ බුද්ධං භජාවහෙ. 9. තරොඃ ශාඛාඃ වායුනා කම්පනෙන. 10. කාරුර්‍ථිරුණී තන්ත්වා විවිධානි වසනානි නිර්‍මිමීතෙ. 11. සම්මාර්‍ජිකා රථ්‍යායාං ශුෂ්කානි පර්ණානි සම්මාර්‍ජ්‍යා රාශී කරොති, තාන්‍යයං බාලකඃ කණ්ඩූලමාදරාපයති. 12. ගජා දිඞ්භ්‍යාං දන්තාභ්‍යාං මූලාන්‍යුත්ඛාය භක්ෂයන්ති. 13. කිං ත්වං ග්‍රාම්‍යාධ්‍යාත්‍ය මාහෘත්‍ය වික්‍රීණීෂෙ? 14. ආකාශෙ පූර්‍ණං චන්‍ද්‍රං දෘෂ්ට්වා ශිශවඃ හ්ලාදනෙන.

(ආ) සංස්කෘතයට නගනු.

1. ඔහු දෙදෙන නුවරින් බඩි ගෙන ගොස් ගමේහි විකුණත්. 2. තෙපි දෙදෙන මොනරා ගේ හිසේ කුඩුම්බිය නො දුටු ද? 3. අශ්වයා ගොනා මෙන් තණ ද මුං ද කඩයි. 4. හිරු ගේ උදුව්මෙන් පෘථිවියෙහි පෙර දිශාවෙහි රතු එළියෙක් පහළ වේ. 5. ඔහු දෙදෙන වීථියෙහි ගොම ද තණ රොඩු ද මුස්තෙන් රැස් කොට ගැලින් නුවරින් පිටත ගෙන ගොස් ඇත්හි දමත්. 6. නො හික්මුණු දරුවෝ මව ගේ අණ නො කරත්. 7. කුකුළා අලුයම් පිබිද 'කෝ කෝ' යැ යි ශබ්ද කොට සියලු ජනයන් පුබුදුවයි. 8. එ සත්‍රිහු දෙදෙන දරුවන් සමඟ විහාරයට ගොස් බුදුන් වඳිත්. 9. මෙ මල රූපයෙන් ඇස ද ගඤ්ඡයෙන් නාසය ද සතුටු කර යි. 10. දිළිඳු මව සිය දරුවන් සමඟ නුවර සිගිමෙන් ජීවත් වේ.

(ඉ) ගෘහ්ණා, ජානා, පුතා, සනෘණා, සතෘණු, හිණු යන උභයපදි අංගයන් ලව් විභක්තියෙහි උභයපදයෙහි ම වර නගනු.

35.

වර්තමාන කෘදන්ත.

76. යම් අංගයකට පරස්මෛපද ප්‍රත්‍යයෝ එක් වෙත් නම් ඒ **පරස්මෛපදී අංග** යැ යි නම් කරමු.

පඨ, පත, පිබ ආදියට එක් වන්නේ **ති, න්ති**, අන්ති ආදී පරස්මෛපද ප්‍රත්‍යයෝ යි. ඔහු **පරස්මෛපදී අංග** යැ යි සලකමු.

වඳ, භාෂ, රම ආදියට එක් වන්නේ **තෙ, ආතෙ, අන්තෙ** ආදී ආත්මනේ පද ප්‍රත්‍යයයෝ යි. ඔවුනට **ආත්මනෙ පදී අංග** යැ යි නම් කරමු.

නිශ, පච, වහ ආදියට පරස්මෛ පද ආත්මනේ පද යන දෙ පක්ෂයේ ම ප්‍රත්‍යයයෝ එක් වෙත්. එබැවින් ඔවුනට **උභයපදී අංග** යැ යි නම් කරමු.

77. කර්තෘවාචක වර්තමාන කෘදන්ත ක්‍රියා හැදීමේදී පරස්මෛපදී අංශයන්ට අන් ප්‍රත්‍යයය දැන්මනෙපදී අකාරාන්ත අංශයකට මාන ප්‍රත්‍යයය ද, ආත්මනෙපදී ආකාරාන්තාදී අන්‍ය අංශයකට ආන් ප්‍රත්‍යයයද එක් වේ.

78. අන් ප්‍රත්‍යයය එක්වූ කල එහි අයන්නට පූර්ව වූ අවර්ණීය ලොප් වේ.

උදාහරණ:-

පරස්මෛපදී අංශ.	කර්තෘවාචක වර්තමාන කෘදන්ත.
පඨ	පඨන් (පඨ + අන්)
පත	පතන් (පත + අන්)
පිබ	පිබන් (පිබ + අන්)
පශ්‍ය	පශ්‍යන් (පශ්‍ය + අන්)
දහ	දහන් (දහ + අන්)
දුහු	දුහුන් (දුහු + අන්)
ප්‍රාප්නු	ප්‍රාප්නුවන් (ප්‍රාප්නු + අන්)
අශනා	අශනන් (අශනා + අන්)

ආත්මනෙපදී අංශ.	කර්තෘවාචක වර්තමාන කෘදන්ත.
සෙව	සෙවමාන
වර්ති	වර්තිමාන
ජාය	ජායමාන
මනු	මන්‍යාන (මනු + ආන)

උභයපදී අංශ.	
පව	පවන්, පවමාන
නය	නයන්, නයමාන
ක්‍රිණා	ක්‍රිණන්, ක්‍රිණාන
ජානා	ජානන්, ජානාන
විනු	විඳුන්, විඳාන

---

79. **සොදන සැම්.** මේ කෘදන්තයෝ කර්තෘවාච්‍යයෝ ය. ඒ කෘදන්ත පදයෙන් අඟවන ක්‍රියාව කරන්නා හා ලිංගයෙන් විභක්තියෙන් එකවචනාදී සංඛ්‍යායෙන් සමාන ව සිටින්නෝ ය.

වර නැගීම.

සෙවමාන, මඤාන ආදිය අකාරාන්ත හි. පුල්ලිංගයෙහි දෙව ශබ්දය මෙන් ද, ස්ත්‍රී ලිංගයෙහි කන්‍යා ශබ්දය මෙන් ද, නපුංසක ලිංගයෙහි වන ශබ්දය මෙන් ද වර නැහේ.

මේ කියේ ආන ප්‍රත්‍යයානන මාන ප්‍රත්‍යයානන්තයන් ගේ වර නැගීම හි.

භලන්ත නාම.

පඨ්ත් ආදී අත් ප්‍රත්‍යයාන්තයන් ගේ වර නැගීම කෙ සේ ද? යත්: අත් ප්‍රත්‍යයාන්තයෝ ත් කාරයෙන් අන්ත වෙති. හල් අකුරෙකින් අන්තවන බැවින් භලන්ත යෝ ය. එබැවින් භලන්ත යන් ගේ වර නැගීම දැන් උගත යුතු.

මෙහිදි පළමු කොට නාම විභක්ති ප්‍රත්‍යයයෝ කවුරු දැ යි දත යුතු.

නාම විභක්ති ප්‍රත්‍යයයෝ.

	එ.	බ.	ඛ.
ප්‍ර. සම්.	ස්	ඔෂ	අස්
ද්‍ව.	අම්	,,	,,
තෘ.	ආ	භ්‍යාම්	භිස්
ච.	ඒ	,,	භ්‍යස්
ප.	අස්	,,	,,
ෂ.	,,	ඕස්	ආම්
ස.	ඉ	,,	සු

80. ප්‍රථමා එකවචන ස් පරකල්හි අත් ප්‍රත්‍යයාන්තයාගේ ත් කාරය න් බවට පෙරළේ. ස් විභක්ත ලොප් වේ.

උදාහරණ:- ගවඡත් + ස්= ගවඡන් + ස්= ගවඡන්.

ප්‍රථමා ත්‍රිවචන බහුවචන ප්‍රත්‍යයයන් ද, ත්‍රිතීයා ඒකවචන ත්‍රි වචන ප්‍රත්‍යයයන් ද පරකල්හි අත් ප්‍රත්‍යයාන්තයාගේ ත් කාරයට පූර්වයෙහි බින්දුවෙක් ආගම වේ. (අනුස්වාරයෙන් පැමිණේ). ගවඡත් + ඔෂ, ගවඡත් + අස්, ගවඡත් + අම් යන තුන් තන්හි පිළිවෙළින් ගවඡංත් ඔෂ, ගවඡංත් අස්, ගවඡංත් අම් යැ යි සිටී.

81. **සකි.**

වඟ්ගාක්ෂරයකට පුළු වූ බින්දුව **නක්වඟ්ගානන** (=එ වඟ්ගේ අන්තිම අකුර) ඛවට පෙරළේ.

තවත්තේ අනාත්‍ය අකුර **න්** කාරය යි. එබැවින් **ක්** කාරයෙන් පුළු වූ බින්දුව **න්** ඛවට පෙරළේ.

ගච්ඡංන් ඛ්‍ය, **ගච්ඡංන් අස්, ගච්ඡංන් අම්** යනු පිළිවෙළින් **ගච්ඡන්ත්** ඛ්‍ය, **ගච්ඡන්ත් අස්, ගච්ඡන්ත් අම්** කියා වෙත්. සන්ධි වෑ **ගච්ඡන්නෙනෘ, ගච්ඡතනස්, ගච්ඡතනම්** කියා සිටිත්.

සරයෙකින් පටන් ගන්නා අස් ආදි විභක්ති ප්‍රත්‍යයයන් හා **ත්** කාරය කෙළින් ම එක් වේ. ත්‍රිතියා බහුවචන යෙහි **ගච්ඡතස්** යි ද චතුර්තියා ඒක වචනයෙහි **ගච්ඡතා** යි ද වේ. අන් මෙබඳු තන්හි මෙ තයින් පද සිද්ධිය කරණු. පදාන්තවූ **ස්** කාරය විසර්ග වෙට පෙරළේ. **ගච්ඡතනෘ, ගච්ඡතෘ** යනු උදාහරණ යි.

ඝෝෂයකට පුළුයෙන් සිටින අඝෝෂය ඒ කොටසේ ම ඝෝෂය ඛවට පෙරළේ. ගච්ඡත් + භ්‍යාම් යන තැන භ යන්න ඝෝෂයි. ඊට පුළු වූ **ත්** යන්න එය අයත් වඟ්ගේ ඝෝෂය වූ **ද්** යන්න ඛවට පෙරළුණ විට **ගච්ඡද්භ්‍යාම්** කියා වේ.

ගච්ඡත්.

(පුල්ලිංගයෙහි)

	එ.	වි.	බ.
ප්‍ර. ස.	ගච්ඡන්	ගච්ඡන්නෙනෘ	ගච්ඡන්තෘ
ච්.	ගච්ඡතනම්	,,	ගච්ඡතෘ
තෘ.	ගච්ඡතා	ගච්ඡද්භ්‍යාම්	ගච්ඡද්භිෘ
ම.	ගච්ඡතෙ	,,	ගච්ඡද්භ්‍යෘ
ප.	ගච්ඡතෘ	,,	,,
ෂ.	,,	ගච්ඡතොෘ	ගච්ඡතාම්
ස.	ගච්ඡති	,,	ගච්ඡත්සු

82. නපුංසක ලිංගයෙහි ඛ්‍ය විභක්තිය ර් යෑ යි ද ප්‍රථමා ත්‍රිතියා බහුවචන අස් විභක්තිය ඉ යෑ යි ද වෙනස් වේ. ඔවුන්ට පුළු වූ හල්අකුරට මුලින් බිඳුවෙක් ආගමය වේ. වඟ්ගාක්ෂරයකට පුළු වූ බිඳුවට වඟ්ගානුනාසිකය වේ.

උදාහරණ:- **ගච්ඡන්ති, ගච්ඡන්ති.**

නපුංසක ලිංගයෙහි ඔලන්තයා කෙරෙන් පර වූ ප්‍රථමා විභක්ති ඒකවචන ලොප් වෙත්.

උදාහරණ:- ගච්ඡත්.

සෙසු තන්හි පුල්ලිංගයෙහි මෙනි.

ගච්ඡත්.

(නපුංසක ලිංගයෙහි)

	එ.	බ.	බ.
ප්‍ර. සම්. ච්.	ගච්ඡත්	ගච්ඡන්ති	ගච්ඡන්ති

සෙසු තැන් පුල්ලිංගයෙහි මෙනි.

83.

අත්ප්‍රත්‍යයාන්තයන්ගේ ස්ත්‍රීලිංගික රූප. අත් ප්‍රත්‍යයාන්ත යාට ඊ ප්‍රත්‍යය එක්වීමෙන් එහි ස්ත්‍රීලිංග රූපය සෑදේ.

උදාහරණ:- (ගච්ඡත් + ඊ) ගච්ඡතී.

ගච්ඡතී ආදී ඊකාරාන්ත ස්ත්‍රීලිංගික ශබ්ද නදී ශබ්දය මෙන් වර නැගිය යුතු. (42 පිට බලනු.)

84. **වර්තමාන කෘදන්තයන් යෙදෙන සැටි.**

වර්තමාන කර්තෘවාච්‍ය කෘදන්තයෝ ඒ කෘදන්ත පදයෙන් අඟවන ක්‍රියාව කරන කර්තෘට ලිංගයෙන් විභක්තියෙන් සංඛ්‍යා යෙන් සමාන ව සිටින්. ඔවුන් යෙදෙන සැටි අපි ගත යුතු සැටි පඨත සඳහන් වන නිදසුන් වලින් සිතට ගත යුතු.

අත්ප්‍රත්‍යයාන්තයෝ.

පුල්ලිංගයෙහි
- පුරිසෝ ගච්ඡන් (පුරුෂයා යන්නේ, පුරුෂයා යමින්.
- පුරිසෞ ගච්ඡන්තෞ (පුරුෂයෝ දෙදෙන යන්නෝ, යමින්.
- පුරිසාඃ ගච්ඡන්තඃ (පුරුෂයෝ යන්නෝ, යමින්.

නපුංසක ලිංගයෙහි
- ඵලං පතත් (ගෙඩිය වැටෙන්නේ, වැටෙමින්.
- ඵලෙ පතන්ති (ගෙඩි දෙක වැටෙන්නාහු, වැටෙමින්.
- ඵලානි පතන්ති (ගෙඩි වැටෙන්නාහු, වැටෙමින්.

(මෙහි **පතන්ති** යනු ආඛ්‍යාත ක්‍රියාව ය යි වරදවා නොගත යුතු.

සත්‍රීලිංග යෙහි	කන්‍යා ගච්ඡති (කන්‍යාව යන්නී, යමින්.
	කන්‍යේ ගච්ඡතෝ෴ (කන්‍යාවෝ දෙදෙන යන්නෝ, යමින්.
	කන්‍යාඃ ගච්ඡන්‍ත්‍යඃ (කන්‍යාවෝ යන්නෝ, යමින්.

මාන, ආන ප්‍රත්‍යයාන්තයෙහි.

පුල්ලිංගයෙහි	සඃ භාෂමාණඃ (හේ කියන්නේ, කියමින්
	තෞභාෂමාණෞ෴ (ඔහු දෙදෙකියන්නෝ, කියමින්.
	තෙ භාෂමාණාඃ (ඔහු කීතන්නෝ, කියමින්.
	සඃ ක්‍රීණානඃ (හේ මිලට ගන්නේ, මිලට ගනිමින්.

නපුංසක ලිංගයෙහි	ඵලං ජායමානම් (ගෙඩිය හටගන්නේ, හටගනිමින්.
	ඵලෙ ජායමානෙ (ගෙඩි දෙක හටගන්නෝ, හටගනිමින්.
	ඵලානි ජායමානානි (ගෙඩි හටගන්නෝ, හටගනිමින්.
	මිත්‍රම් ක්‍රීණානම් (මිත්‍රයා මිලයට ගන්නේ, මිලයට ගනිමින්

සත්‍රීලිංග යෙහි	කන්‍යා භාෂමාණා (කන්‍යාව කියන්නී, කියමින්.
	කන්‍යේ භාෂමාණේ (කන්‍යාවෝ දෙදෙන කියන්නෝ, කියමින්.
	කන්‍යාඃ භාෂමාණාඃ (කන්‍යාවෝ කියන්නෝ, කියමින්.
	කන්‍යා ක්‍රීණානා (කන්‍යාව මිලයට ගන්නී, මිලයට ගනිමින්.

අන්, මාන, ආන ප්‍රත්‍යයාන්තයෝ විශෙෂණ ව ද යෙදෙන්.

උදාහරණ.	ගච්ඡන් පුරුෂඃ යන පුරුෂයා.
	ගච්ඡතඃ පුරුෂස්‍ය යන පුරුෂයා ගේ.
	ගච්ඡතීනාං කන්‍යානාම් යන කන්‍යාවන් ගේ.
	භාෂමානඃ පුරුෂඃ කියන පුරුෂයා.

අභ්‍යාසය.

(අ). සිංහලයට නඟනු.

1. අසත්‍යුත්තරාපථෙ ගන්ධකූටෙ නාම පර්‍වතෙ විශාලඃ පිප්පලිවෘක්ෂඃ. තත්‍ර බහවො බකා නිවසන්ති. තස්‍ය තරොර ඩස්තා ච්වරෙ සපො'පි වසති. ස ආගත්‍ය බකානාමපත්‍යානි

ඛාදති. තං දෘෂ්ට්වා බකා විලපන්ති. තෙෂාං තං විලාපං ශ්‍රුත්වා කෝ'පි බකෝ 'වදත් 'ශ්‍රූයං මම වචනං කුරුත. මත්ස්‍යානුපාදාය නකුලස්‍ය විවරාදුරභ්‍ය සර්පස්‍ය විවරං යාවත් විකිරත. තතඃ තස්මින් ආහාරෙ ලුබ්ධෝ නකුලෝ මත්ස්‍යාන් ඛාදන් ආගත්‍ය සර්පං පශ්‍යති. එවං ස සර්පං ව්‍යාපාදයෙදි'ති. තෙ තස්‍ය වචන මකුර්වන්. නකුලශ්ච මත්ස්‍යාන් භක්ෂයන් ආගත්‍ය සර්පං දෘෂ්ට්වා තං ව්‍යාපාදයත්. තතඃ වෘක්ෂෙ බකශාබකානං රවං ශ්‍රුත්වා තමාරුහ්‍ය තානපි අභක්ෂයත්.

ඝසමාත් උපායං චින්තයන් ප්‍රාඥෙ හ්‍යපායමපි චින්තයෙත්.

(ආ) සිංහලඝ නඝනු.

කදාචිත් කාචන සත්‍රී එකසම්න්කරණෙඩ සඩං බාලකං සථාපයිත්වා තං මඝකෙන ධෘත්වා මාගෙනාගවර්ජත්. සා ශනෙඃ ශනෙර් ගවර්ජති තසමින් මාඝෙ කිමපි නිවිඩං වනං දෘෂ්ට්වා තත්‍ර කස්‍ය චිත්තරෝඃ සමීපං ප්‍රාප්‍ය කරණ්ඩං භූමෙ නිඝිප්‍ය තස්‍ය තරොඃ ඡායායාමුපාවිශත්. අථ කෝ'පි ගජෝ වෙගෙන ධාවන් තත්‍රායාත්. සා සත්‍රී තං දෘෂ්ට්වා බාලකං තත්‍ර ත්‍යක්ත්වා දූරෙ'ධාවත්. ගජඃ කරණ්ඩස්‍ය සමීපමාගත්‍ය බාලකං සුකොමලං දෘෂ්ට්වා ශුණ්ඩායා අග්‍රෙණ තමඝ්‍රාඝත්. බාලකස්‍ය ඝසමිතං වදනං විඝ්‍රාය භෘශං ප්‍රමොදං ප්‍රාප්‍ය තෙන සහාක්‍රීඩත්. කිම පි පණ්ඩං ශුණ්ඩයා ධෘත්වා තෙනොපවිඡ්‍ය ත මානන්දයත්. බාලකෝ'පි තත් පණ්ඩං භඝෙන නාදය ගජේන සහා ක්‍රීඩත්. කිංචිත් කාලං ස ගජෝ බාලකෙන සහ ක්‍රීඩිත්වා වනමෙව ප්‍රත්‍යගවර්ජත්. අථ සා සත්‍රී තත්‍රාගත්‍ය බාලකං ගෘහීත්වා තතෝ නිරයාත්.

(ඉ) සිංහලඝට නඝනු.

එකදා කශ්චිත් පුරුෂඃ ශිරසකාන් වික්‍රිණාතඃ ග්‍රාමාද්ග්‍රාමං ගවර්ජන් මාගෙ කඝමින්ශ්චිත් ප්‍රදෙශෙ කාමපි වෘක්ෂවාටිකාං ප්‍රාප්නුයාත්. තත්‍ර ශීතලං සථලං දෘෂ්ට්වා ස පථිකෝ' චින්තයත් 'අහෝ රමණීය මෙතදුපවනම්. අත්‍ර කංචිත් කාලං විශ්‍රාම්‍යාමී'ති. තතඃ ස කස්‍යාපි තරෙර්මූලෙ ශිරොභාරමවසථාප්‍ය සුඛං සමවිශත්. අථ බහවඃ කපයඝාත්‍ර තත්‍ර විහරන්ත ඝාත් ප්‍රදෙශ මායුඃ. තෙ තත්‍ර වෘක්ෂාච්ඡඃ ප්ලවමානා යඝ්‍ය මූලෙ ස පථිකඃ සංවිඝන් ආසීත් තං තරුමගවර්ජන්. කොවිදතරඃ තං භූමෙ ශයානං විඝ්‍රාය වෘක්ෂාදවාතරත්. තතඃ ශනෙඃ ශනෙඃ පථිකඝ්‍ය ශිරඝනාපුටමූපාගවර්ජත්. තත එකඃ කපිරෙකං ශිරසකමාහෘත්‍යා

ධාරයත්. සඤ්චරම්තෙය තදෙවාඤ්කුරීත්. තතො වෘෂ්ෂ මහිරුහ්‍ය චිත්කාරං කුරීන්තසෙත කපයඃ ශාඛායාඃ ශාඛාමුත්ප්ලව ම්‍යාඅ ඛාත්‍යත්. අථ ස පරිඛඃ ප්‍රබුධ්‍ය උපරි වීක්ෂ්‍ය කපීනාං මස්තකෙෂු ශිරොවෙඨකාන්‍යපශ්‍යත්. සවං භාරං වාවලොක්‍ය විෂාදං ප්‍රාප්තොත්. අත්‍ර කංචිදුපාඨං කුර්‍යාමිති චින්තයිත්වා ස සවං ශිරසකං හස්තෙනොද්ධෘත්‍ය භූමෙඅ ප්‍රාක්ෂිපත්. තස්‍ය තත් වෙෂ්ටිතං දෘෂ්ට්වා කපයොඃපි තම්ඤ්කුරීන්. තතඃ ස තරොඃ පතිතානි තානි ශිරොවෙෂ්ඨනානි සහසා ව්‍යවිත්නොත්. තං භාරං මස්තකෙන වහන් තතො නිරගච්ඡත්.

(ඒ). පඨත්, පඨත්, පිබත්, අශ්නත්, ඝෙවමාන, ජාඅමාන, ක්‍රිණාත, ජානාත, මඤ්ඤාත යන කෘදන්ත පදයොදු වාක්‍ය තවයක් ලියනු.

(උ) සංස්කෘතයට නඟනු.

1. නදිය අද්දර වසන ඒ මිනිස්සු ලිදක් නො සාරත්, නදියෙන් ම ජලය ලබත්. 2. කුකුළා අලුයමැ පිබිදෙයි, 'කෝ කෝ' යැ යි ශබ්දකෙරෙමින් සියලු ජනයන් ප්‍රබුදුවයි. 3. සඳත් තරුත් රාත්‍රියෙහි පෙනෙත්. (ප්‍රකාශිත වෙත්.) 4. නකත්තරු සූය්‍යඃ ගෙන් ද චන්ද්‍රයා ගෙන් ද ඇත්හි පවතිත්. 5. සඳ එළියෙහි යන ජනයෝ කල්‍යාන නො වෙත්. 6. සිවල් තෙම ඉතා උස් වූ රුකෙක එල්බෙන මිදි වලු දැක උඩපැන උත්සාහ කරන්නේ ඒවා ගන්නට නො හැකි වීය. 7. ඉක්බිති හේ ඒ මිදිගෙඞි ඇඹුල් රස ය, යමෙක් ඒවා කැමැත්තේ නම් හේ ගනීවා, මම ඒවා කන්නට නො කැමැත්තෙමි' සි කියමින් එයින් නික්ම ගියේ ය. 8. 'මැණියෙනි, එක් සිහන්තෙක් අවුත් කැමක් දෙන්නැ' සි කියමින් ඉල්ලා යැ යි දරු තෙම දුවගොස් මැණියන්ට කී ය. 9. වඩුවෝ දෙදෙන වනයෙහි ඒ මේ අත සොයා සුදුසු බිමක් දැක එහි දේවාලයක් තනන්නට පටන් ගනිති. 10. කසතුරි මුවාගෙන් ලබත්. 11. බියගුල්ලෝ යුඛයෙහිදී පලායෙත්. 12. පද්මයෝ පොකුණේ මඛෙහි හටගනිත්. 13. ගොනා තණ කමින් පිටිවනියේ සිටී. 14. සොරාගේ හිස කඩුවෙන් කපාහෙලන රාජපුරුෂයා අපි දුටුයෙමු. 15. හෙතෙම පාඩම සිතෙහි දරන්ට යත්න කරයි. 16. මෙහි වසන්නට කැමැත්තමෝ (කැමැති වෙමින්) අපි ආම්හ. 17. බෝසත්තෙම ග්‍රාමයන්හි ද නගරයන්හි ද ඇවිදිනුයේ ආඛාර නම් තවුසා ගේ අසපුවට පැමිණියේ ය.

18. ගෙව පිවිස පෙව්ටිය අරින්නට තැත් කරන සොරුන් තිදෙනෙකුන් දිටිමි. 19. ගවයන් පසළොස් දෙනකුන් දක්නා ගෙන එන අර ගොපල්ලන් තුන් දෙනා දක්නෙහිද? 20. ඒ ළමයා චාරයෙහි සිටින අඹ වූ යාචකයන් සිවු දෙන දැක කරුණා උපදවා ආහාර විකක් ගෙනෙන්නට වහා කුස්සියට දිවී ය. 21. බෝලය ඒ ඒ තන්හි විසිකරමින් ඒ ළමයා සෙල්ලම් පිටියෙහි එහෙ මෙහෙ දිව්වේ ය. 22. සුමන නම් මාලාකාර තෙමේ උදේ මල් ගෙන රජු දක්නට යන්නේ භික්ෂූන් හා මාගීයෙහි වඩිනා බුදුරජුන් දැක ඒ මලින් උන්වහන්සේ පිදී ය. 23. වේගයෙන් දුවන අශ්වයෙන් ඒ භටයා බිම වැටුණේ ය. 24. රා බී ගසින් බස්නා මී තෙම 'බළලා නම් සතා මා වෙතට දැන් එන්නේ නම්, එම දෙපසින් පාහා මරුදමන්නෙමි සි කි ය. 25. වෙනදා යම් මඟෙකින් ඒ ඍෂි තෙම වැඩියේ ද, එදා ඒ මාගීය හැර අන් මඟකට බස්නා උන්වහන්සේ දැක එ බලු තෙම උන්වහන්සේ ගේ සිවුරේ කොණක් මුඛයෙන් ගෙන ඇද්දේ ය.

36.

ආඛ්‍යාත ක්‍රියා.

ආනමනේ පද ප්‍රත්‍යයෝ.

ලඞ් (අතීත.)

	එ.	බ්.	ඛ.
ප්‍ර.	ත	ආතාම්	අනත
ම.	ථාඃ	ආතාම්	ධවම්
උ.	ඉ	වහි	මහි

85. ලඞ් විභක්ති අංගයට මුලින් අකාරයෙක් එක් වේ. අකාරාන්ත අංග හැර ආකාරාන්තාදී අන් අංගයෙකින් පර වූ 'අනත' ප්‍රත්‍යය අත ය සි සිට පූර්ණස්වරලෝප ව සන්ධි වේ.

උදා:- (අක්‍රිණා + අනත= අක්‍රිණා + අත=) අක්‍රිණත.

34 වන පාඩමේ අංක 73, 74 දරන උපදෙස් මෙහිදී ද සලකනු.

අංගය වඳ

	එ.	වි.	බ.
ප්‍ර.	අවන්‍දත	අවන්‍දෙතාම්	අවන්‍දන්තා
ම.	අවන්‍දෙථාඃ	අවන්‍දෙථාම්	අවන්‍දධ්වම්
උ.	අවන්‍දෙ	අවන්‍දාවහි	අවන්‍දාමහි

අංගය ක්‍රිණා

ප්‍ර.	අක්‍රිණීත	අක්‍රිණාතාම්	අක්‍රිණාත
ම.	අක්‍රිණීථාඃ	අක්‍රිණාථාම්	අක්‍රිණීධ්වම්
උ.	අක්‍රිණී	අක්‍රිණීවහි	අක්‍රිණීමහි

අංගය මනු

ප්‍ර.	අමනුත	අමන්‍වාතාම්	අමන්‍වත
ම.	අමනුථාඃ	අමන්‍වාථාම්	අමනුධ්වම්
උ.	අමන්‍වි	අමනුවහි	අමනුමහි
		අමන්‍වහි	අමන්‍වාමහි

අංගය අශ්නු

ප්‍ර.	ආශ්නුත	ආශ්නුවාතාම්	ආශ්නුවත
ම.	ආශ්නුථාඃ	ආශ්නුවාථාම්	ආශ්නුධ්වම්
උ.	අශ්නුවි	ආශ්නුවහි	ආශ්නුමහි

අ + අශ්නුත= ආශ්නුත. 38 පිටේ අංක 45 දරණ සන්ධි විධිය සලකනු.

උඛාරාණන

පරස්මෛපදි අංග

අංගය.	ලට්රූපය.	එහි තේරුම.
ප්‍රාප්නු (ප්‍ර අප්නු)	ප්‍රාප්නොති	පැමිණේ, ලබයි
දුනු	දුනොති	පෙළයි
ධෘෂ්නු	ධෘෂ්ණොති	නිර්භයවෙයි
ශක්නු	ශක්නොති	හැකි වෙයි

ශෘණු	ශෘණෝති	අසයි
සාධ්නු	සාධ්නෝති	සිදු කෙරෙයි
ක්ෂිණු ක්ෂ්ණු	ක්ෂිණෝති ක්ෂ්ණෝති	තුවාලකරයි

ආත්මනේපදී අංග

අශ්නු	අශ්නුතෙ	වළඳයි, අනුභව කරයි
මනු	මනුතෙ	සිතයි
වනු	වනුතෙ	ඉල්ලයි, සිඟයි

උභයපදී අංග

චිනු	චිනොති, චිනුතෙ	රැස් කරයි
ධුනු	ධුනොති, ධුනුතෙ	සොලවයි
සෘණු	සෘණොති, සෘණුතෙ	වසයි
වෘණු	වෘණොති, වෘණුතෙ	වසයි, තෝරාගනී
ෂ්ටුනු	ෂ්ටුනොති, ෂ්ටුනුතෙ	යුෂ උරයි
ප්‍ර + හිනු	ප්‍රහිණොති, ප්‍රහිණුතෙ	යවයි
කුරු	කරොති, කුරුතෙ	කරයි
තනු	තනොති, තනුතෙ	පතුරුවයි

නාකාරාන්ත

පරස්මෛපදී අංග

අශ්නා	අශ්නාති	අනුභව කරයි
කලිශ්නා	කලිශ්නාති	පෙළයි
ක්ෂුභ්නා	ක්ෂුභ්නාති	කලඹයි
ශෘණා (ශෘතා)	ශෘණාති	කීයයි, සතුකිකරයි
ග්‍රප්නා	ග්‍රප්නාති	ගොතයි, අමුතයි
ජෘණා (ජෘතා)	ජෘණාති	දිරයි, මහළු වේ
දෘණා (දෘතා)	දෘණාති	පළයි, ඉරාලයි
පුෂ්ණා (පුෂ්තා)	පුෂ්ණාති	පෝෂිත කරයි
පෘණා (පෘතා)	පෘණාති	පුරවයි
බධ්නා	බධ්නාති	බඳියි

මිථ්නා	මථ්නාති	කලඹයි
මුෂ්ණා (මුෂ්නා)	මුෂ්ණාති	සොරා ගනී
මෘද්නා	මෘද්නාති	අඹරයි, මඬියි
ලිනා	ලිනාති	දියකරයි, ඇලේ
ශෘණා (ශෘනා)	ශෘණාති	පළයි
සථ්නා	සථ්නාති	තදවේ, නවති

ආත්මනේපදී අංග

වෘණා (වෘනා)	වෘණීතෙ	ලබාගනී, පිහිටවේ
වි-ක්‍රිණා	වික්‍රිණීතෙ	විකුණයි

උභයපදී අංග

ක්‍රිණා (ක්‍රිනා)	ක්‍රිණාති, ක්‍රිණීතෙ	මිලයටගනී
ගෘහ්ණා	ගෘහ්ණාති, ගෘහ්ණීතෙ	ගනී
ජානා	ජානාති, ජානීතෙ	දනී
ධුනා	ධුනාති, ධුනීතෙ	සොලවයි
පුනා	පුනාති, පුනීතෙ	පිරිසිදු කරයි
ප්‍රිණා	ප්‍රිණාති, ප්‍රිණීතෙ	පිණවයි, ප්‍රිත කරයි
ලූනා	ලූනාති, ලූනීතෙ	කපාදමයි
වෘණා	වෘණාති, වෘණීතෙ	තෝරා ගනී
සනෘණා	සනෘණාති, සනෘණීතෙ	වසයි

අභ්‍යාසය.

(අ) අශ්නු, ධුනු, අගනා, ගෘහ්ණා, ප්‍රිණා, ලූනා යන අංග ලඬ් (අනීත) විඛත්හි වර තගනු. පරස්මෛපදී අංග පරස්මෛපදයෙහිත්, ආත්මනේපදී අංග ආත්මනෙපදයෙහිත්, උභයපදී අංග උභයපදයෙහිත් වරනැගීමට සිත තබා ගත යුතු.

(ආ) ප්‍රාප්නු, දුනු, ධෘෂ්ණු, වනු, ප්‍රභිණු, ජෘණා, බධ්නා, පුනා, වික්‍රිණා, වෘණා, යන අංගයන් හෙන් සාදන ලද අනීත ක්‍රියා යොදා වාක්‍ය දශයක් ලියනු.

(ඉ) චත්වාරිංශත්, ෂෂ්ටි, සප්තම, ශතතම, සහස්‍ර, යන පද තුන්ලිංගයෙහි ම පදයනට විශෙෂණ ව යෙදෙන සැටි හඟවන වාක්‍ය පසළොසක් ලියනු.

(ඊ) සාධ්නු, අශ්නු, විත්නු, ග්‍රථනා, වික්‍රිණා, ගාහ්ණා යන මේ අංගයන්ට සුදුසු ප්‍රත්‍යයයන් එක් කොට වනිමාන කෘදන්ත පද සාදනු. ඔවුන් යොදා වාක්‍ය දශයක් ලියනු.

37.

වත් මත් ප්‍රත්‍යයාන්ත ශබ්ද.

86. යම්ක් ඇත්තහු හැඟවීමට අකාරාන්ත නාමයන්ට **වත්** ප්‍රත්‍යය ද, ඉකාරාන්තාදීනට **මත්** ප්‍රත්‍යය ද එක් කරනු. ගුණ යනු අකාරාන්ත සි. ඊට **වත්** ප්‍රත්‍යය එක් කරනු එවිට ගුණවත් යැ යි පදය සිද්ධ වේ. ගුණෘනි යනු එහි තේරුම් සි

සමෘති ශබ්දය ඉකාරාන්ත සි. ඊට **මත්** ප්‍රත්‍යයය එක් කළ විට සමෘතිමත් යැ යි පදය සෑදේ. සිඛි ඇති යනු එහි තේරුම් සි

වත් මත් ප්‍රත්‍යයාන්තයෝ අන්‍ය නාම වලට විශෙෂණ ව ද තුමූ විශෙෂණ නොවී හුදෙකලාව ද යෙදෙත්. ගුණවත් ශබ්දය විශෙෂණ වූ තැන ගුණෘනි කියා ද හුදෙකලා ව විශේෂණ නොවී සිටින තැන ගුණෘන්නා කියා ද තේරුම් දෙන්නට සිතව ඇත යුතු.

වත් මත් ප්‍රත්‍යයාන්තයෝ තුන් ලිඟුයෙහි ම වර තැබෙත්.

පුල්ලිංගයෙහි

ගුණවත් ශබ්දය.

	එ.	බ.	ඛ.
ප්‍ර.	ගුණවාන්	ගුණවන්තෞ	ගුණවන්තඃ
සම්.	ගුණවන්	,,	,,
ච්.	ගුණවන්තම්	,,	ගුණවතඃ

සමෘතිමත් ශබ්දය.

ප්‍ර.	සමෘතිමාන්	සමෘතිමන්තෞ	සමෘතිමන්තඃ
ස.	සමෘතිමන්	,,	,,
වි.	සමෘතිමන්තම්	,,	සමෘතිමතඃ

සෙසු තැන් අන් ප්‍රත්‍යයාන්තයන් ගේ මෙනි. 35 වන පාඩමේ භවත් ශබ්දය බලනු.

නපුංසක ලිංගයෙහි.

	එ.	වි.	බ.
ප්‍ර.	ගුණවත්	ගුණවති	ගුණවන්ති
ස.	,,	,,	,,
වි.	,,	,,	,,

සෙසු තැන් පුල්ලිංගයෙහි මෙනි.

ස්ත්‍රීලිංගයෙහි.

ඊ ප්‍රත්‍යය එක්වීමෙන් ස්ත්‍රීලිංගිකරූප සැදේ. ගුණවතී සමෘතිමතී ආදි වශයෙනි. නදි ශබ්දය මෙන් වර තැගේ. මොවුන්ගේ යෙදීමට උදාහරණ:-

ගුණවාන් නරඃ තිෂ්ඨති. ගුණවත් මිනිසා සිටී.
ගුණවාන් තිෂ්ඨති. ගුණවතා සිටී.
ගුණවතෙ පුරුෂාය අන්නං ඔවජ. ගුණවත් පුරුෂයාට ආහාර දෙව.
ගුණවතෙ අන්නං ඔවජ. ගුණවතාට ආහාර දෙව.
ධනවත් මිත්‍රා තිෂ්ඨති. ධනවත් මිතුරා සිටී.
ගුණවතී කන්‍යා ආගවජති. ගුණවත් කන්‍යාව එයි.
ගුණවති ආගවජති. ගුණවති එයි.
පුෂපවතිෂු ලතාසු භෘංගා විවරන්ති. මල් ඇති වැල්හි බමරු හැවෙත්.

මහත් ශබ්දය.

පුල්ලිංගයෙහි.

	එ.	වි.	බ.
ප්‍ර.	මහාන්	මහාන්තෞ	මහාන්තඃ
ස.	මහත්	,,	,,
වි.	මහාන්තම්	,,	මහතඃ

සෙසු තැන් භවත් ශබ්දය මෙනි.

නපුංසක ලිංගයෙහි.

ප්‍ර. සම්. ඒ.	මහත්	මහති	මහාන්ති

සෙස්ස පුල්ලිංගයෙහි මෙනි.

සත්‍රීලිංගයෙහි මහතී යි සිටී. නදී ශබ්දය සේ වර නගනු.

88. සඤ්ඤ. න, ම යන අකුරෙකින් පූර්වයෙහි සිටි වර්ගාක්ෂරය ඒ වර්ගයේ අන්තිම අකුර බවට පෙරළේ.

තත් + නාම්හි යන තැන න යන්නට පූර්වයෙහි න් කාරය සිටී. එබැවින් ඒ න් යන්න තමා අයත් වර්ගයේ අගකුර බවට එනම් න් බවට පත් වේ. එවිට තත් + නාම්හි=තන්නාම්හි කියා සෑදේ.

භවන් + මම යන තන්හි ම කාරයට පූර්ව වූ බැවින් න් කාරය ඒ වර්ගයේ ම අග වූ න් කාර බවට පැමිණේ. තත් + මම=තන්මම කියා සෑදේ.

89. න් කෙරෙන් පර ව ශ යන්න සිටි කල ඒ න් යන්න ඤ් බවට පෙරළේ. ශ යන්නට ඡ යන්න ආදේශ වේ.

මහාන් + ශබ්දඃ යන තැන මහාඤ් + ශබ්දඃ=මහාඤ් ඡබ්දඃ= මහාඤ්ඡබ්දඃ කියා වේ.

90. හ්‍රස්ව ස්වරයෙකින් පර ව සිටි න් යන්න ස්වරයකට පූර්ව වුවොත් ඒ නට ද (=දෙකෙක් වේ). ධාවන් + අශ්වඃ යන තැන න් යන්නට පූර්වයෙහි වයන්නේ හ්‍රස්ව අ යන්න වේ. ඒ න් යන්නට පරව ද ස්වරයෙක් සිටී. එ බැවින් එයට ඒ නම වේ. ධාවන්න් + අශ්වඃ=ධාවනනශ්වඃ. මේ සේ ම ගවිඡන් + ඉඛ= ගවිඡනනිඛ. ගවිඡන් + උෂ්ට්‍රඃ=ගවිඡනනුෂ්ට්‍රඃ ආදිය වේ.

91. එහෙත් දීර්ඝ ස්වරයෙකින් පර වූ න් කාරයට ඒ නම නො වන බව සිත තබා ගත යුතු. මහාන් අශ්වඃ=මහානශ්වඃ.

අභ්‍යාසය.

(අ) සිංහලයට නගනු.

1. කශ්චිත් මහාන් ගජෝ අමුෂ්මාද්ගිරෙරපතත්. 2. බල වතෝඉ යොධාවසීහ්‍යාමරීනතාඩයතාම්. 3. නෘපතිභ්‍යෝ ගුණවතාමපි භයං ජායතෙ. 4. පුත්‍ර, ආයුෂ්මාන් ඉතවාන් ච භව.

5. කුමාරා පිඤ්ඡලයං ප්‍රති ගච්ඡන් මායේ අඟිං දෘෂ්ට්වා නිවර්තතේ. 6. යශසවාහනාෘපො ධිදේභ්‍යාං සෙනාපතිභ්‍යාමතුඤ්‍යත්. 7. ලඞකා යාං පුරා සංඛබොධිනීම යො භූපතිරාසීත් ස මූතිමාන් ධර්ම ඉවා භවත්. 8. තසෙමෙ භගවතෙ ශාක්‍යමූනයෙ නමෝ' සතු. 9. හෙ පුත්‍රාඃ, න කදාචිත් පරවනෙතා භවත. 10. අඤ්ඣමපශ්‍යං බහූන් බාලකාන් විඤ්ඡලයං ගච්ඡතඃ. 11. තාං කුඤ්ඣරීං හත්වා භක්ෂයන්තං ශාඛාලං දෘෂ්ට්වා ස තං ශරෙණ විධ්‍යත්. 12. වර්ෂා සමයෙ ග්‍රාමෙ උෂිතා තතඃපරං වතං ගච්ඡතසතාපසානඞශච්ඡන් බහවො හසතිමනෙතා ජනාඃ. 13. යොධොා' ත්‍ර බලවති අරෙ ශරමක්ෂිපත්. 14. නෙත්‍රා රාත්‍රෙ වොරෙ අමූෂ්‍ය ධනවතොා ගෘහ පතෙගීහං ප්‍රවිශ්‍ය බහු ධනමමූෂ්ණිතාම්. 15. යශශවතෙතාෂ කුමාරෙෂ නාපංවරෙෂ වාණාතෙ. 16. පුත්‍රවතෙත්‍ය ච්තියාමෙයෙ වරං දතා භූපතිඃ ප්‍රහාදදවාතරත්. 17. ගුණවති ජනෙ කස්‍ය නාම චිත්තං න ප්‍රසීදති?. 18. පිතුඃවචනමනුපාලයන් ස කීර්තිමාන් රාමො ගුණවත්‍යා සීතයා ගුණවතා ලක්ෂමණෙන ච සාධිං වතං නිර්‍යාති සම. 19. මායාදෙවී පරිජනෙඃ සහ ගච්ඡති මාර්ග්‍ය සමීපෙ ප්‍රසවද්‍ෙභිසාරුනිඃ ශොනිතං ලුම්බිනිවනං දෘෂ්ට්වා තත් ප්‍රවිශ්‍ය මහාන්තං සාලවෘක්ෂමූලපාගච්ඡත්. 20. කිංවමෙ තසමානමතතො වෘක්ෂාත් පතන්තමෙතං වෘඛං පුරුෂං නාපශ්‍යඃ? 21. යෙ ධිමතො ජනාන් භජන්තෙ තෙ ඥානෙන වර්ධන්තෙ. 22. යාවතෙ තසෙමෙ දුර්විධාය පුරුෂාය කිංවිද්‍යවර්.

(ආ) සංස්කෘතයට නගනු.

1. ඒ ගුණවත් බල්ලා මා දැක වල්ගය වනමින් ඉදිරියට ආයේ ය. 2. ගෙඩිඇති අඹගස් දෙකෙක් මේ උයනේ ඇත. 3. කීර්තිමත් රාමතෙම බොහෝ ශරයන් යවා බලවත් වූ රාවණයා ගේ දශ හිස් ම කපා හෙලී ය. 4. බලවත් වූ සතුරන්ට පහර දීමට බිය නො වන භටයනට සෙනාපති තෙම තුටුපඬුරු දුන් නේ ය. 5. අශ්වයා පිටෙන් ඒ භටයා උසුලන්නේ වේගයෙන් දිවී ය. 6. අද උදේ සුවඳ මල් ගෙන විහාරයට යන භක්තිමත් ස්ත්‍රීන් දැක මගේ දූ දඹවුන් ගා ගියා ය. 7. ඒ දරුවා දී වලඳනුයේ මවගෙන් සිනි ඉල්ලමින් හැඬිය. 8. ඇස් වලින් කඳුලු මුදමින් අඬන ඒ ලදරිය දක්නා මවගේ ද ඇස්වලින් කඳුලු නික්මුණාහ. 9. ගෘහපතිහුගේ රැවුල බාන (=ඉවුම් කරන) කරණුවෑමියාගේ අතින් කරකැවුන වැටුමණි ය. 10. මොනරු මේඝයා ගේ ශබ්දය අසන්නෝ පිල් විදහා නැටූහ. 11. ළමයි මී අඹගසට (වූතතරුංප්‍රති) ගල් ගසන්නාහු (=විසිකරන්නාහු) බොහෝ අඹගෙඩි කඩාදමූහ.

12. ඒ සත්‍රී කෝටුවෙකින් තළමින් එලදෙන ගාලට දූක්කුවා ය. 13. ඒ භාගීරතී නදිය හිමවත් පර්වතයෙන් මතු වී පහතට වැටී ඉන්දියාව මැදින් ගලන්නී බොහෝ කුඩා නදීන් ගේ එක්වීමෙන් මහත් ව වංග දේශයෙහිදී මුදට පිවිසෙයි. 14. රාත්‍රියෙහි බුරන බල්ලන්ගේ හඬ අසා සොරහු මෙහි නො වදිත්. 15. තෙපි දැන් යම් පාසැලෙක උගනිවුද එහි එක් කලෙක මම ද විද්‍යා උගත්තෙමි. 16. 'කවරෙක් අඹ ඕනෑකෙරේද කවරෙක් අඹ ඕනෑකෙරේද' යි උස් හඬින් කියමින් අඹ විකුණමින් ඒ සත්‍රී වීථියේ ඇත මැත ඇවිද්දා ය. 17. සච්චාරිත්‍ර දන්නා බාලිකා තෝමෝ ගුරුහුගේ කෝප්පයෙන් නො මිදිවා ය. 18. සැප කැමැතිවන්නෝ (=පතන්නෝ) අසත්පුරුෂයන් ගේ සංසර්ගය අත්හරිත්වා. 19. උත්සාහයෙන් ශාස්ත්‍රය උගන්නා ශිෂ්‍යයෝ නුවණින් වැඩෙන්නාහු ගුරුවරුන් ද මව ද පියා ද පිණවත්. 20. ගුණවත්තුත් ඥානවත්තුත් ධනවතා ගේ දෙරකඩ ඉල්ලමින් සිටිති යි සමගරු ධනය පසසමින් කියත්.

(ඉ) සංක්ෂාභාගයට නගනු.

මහත් රුකෙක, මහත් ශාලාවෙක, ගෙඩි ඇති ගසෙකින්, ශ්‍රී මය රජුට, ලොකු ගෙඩි විස්සෙක්, ගුණවත් මිත්‍රයෝ දෙදෙන.

(ඊ) සන්ධිකරණු. තත් නගරම්, යත් මම, තත් අහං, ගුණවාන් ශක්තිමාන්, තත් ශයනම්, පතන් ආම්‍රතරූ, වදන් ඉදං වචනම්, ගුණවාන් ඉති.

38.

ආඛ්‍යාත.

ලෝට්.

ආත්මනේපද ප්‍රත්‍යයයෝ.

	එ.	බ.	බ.
ප්‍ර.	තාම්	ආතාම්	අන්තාම්
ම.	ස්ව	ආථාම්	ධ්වම්
උ.	ඒ	ආවහෙ	ආමහෙ

අකාරාන්ත අංග.

වන්ද.

	එ.	වි.	බ.
ප්‍ර.	වන්දතාම්	වන්දෙතාම්	වන්දන්තාම්
ම.	වන්දස්ව	වන්දේථාම්	වන්දධ්වම්
උ.	වන්දෙ	වන්දාවහෙ	වන්දාමහෙ

92. අකාරාන්ත අංගයෙන් පර වූ **ආතාම්, ආථාම්** ප්‍රත්‍යය යන් ගේ ආකාරය **ඒ** බවට පෙරළේ. ඉන්පසු සවරාදෙශ සන්ධි ක්‍රමයෙන් සන්ධි වේ. වන්ද + ආතාම්=වන්ද + ඒතාම්=වන්ද එ තාම්= **වන්දෙතාම්** 86 පිටේ 72 අංකය බලනු.

නාකාරාන්තාංග.

ක්‍රිණා.

	එ.	වි.	බ.
ප්‍ර.	ක්‍රිණීතාම්	ක්‍රිණාතාම්	ක්‍රිණතාම්
ම.	ක්‍රිණීෂ්ව	ක්‍රිණාථාම්	ක්‍රිණීධ්වම්
උ.	ක්‍රිණෛ	ක්‍රිණාවහෙ	ක්‍රිණාමහෙ

උකාරාන්තාංග.

මනු.

ප්‍ර.	මනුතාම්	මන්වාතාම්	මන්වතාම්
ම.	මනුෂ්ව	මන්වාථාම්	මනුධ්වම්
උ.	මනවෙ	මනවාවහෙ	මනවාමහෙ

අශ්නු.

ප්‍ර.	අශ්නුතාම්	අශ්නුවාතාම්	අශ්නුවතාම්
ම.	අශ්නුෂ්ව	අශ්නුවාථාම්	අශ්නුධ්වම්
උ.	අශනවෙ	අශනවාවහෙ	අශනවාමහෙ

කුරු.

ප්‍ර.	කුරුතාම්	කුර්‍වීතාම්	කුර්‍වතාම්
ම.	කුරුෂ්ව	කුර්‍වීථාම්	කුරුධ්වම්
උ.	කරවෙ	කරවාවහෙ	කරවාමහෙ

මෙහි පද සෑදීමේදී 34 වන පාඩමේ 86 පිටේ අංක 72, 73, 74, 75 බලනු.

(අ) සිංහලයට නඟනු

1. යුවාං අත්‍රොපවිශ්‍ය ඉදමන්‍යනමශ්නුවාඨාම් 2. ගෘහවාරෙ සථිත්වා එවං මා වනුෂ්ව. 3. හෙ කුමාරාඃ, තත්‍ර වෘක්ෂාත් පතනති ඵලානි යූයං චිනුධවම්. 4. හත්‍රිඩිනං පුත්‍රවතිමෙව ප්‍රාප්නොතු. 5. ඝසානාෂි වෙදිමං ඵලවන්තං තරුං ඛුනුෂ්ව 6. අස්‍ය ගෘහස්‍ය භූමිෂ් ඝතෙෂ සනාඃණුධවම්. 7. එවං කිමත්‍ර කුඛීති කාලං යාපයසි, ඉදුනිමෙව කෘපතිමුපගම්‍ය වරාන් වෘණිෂ්ව. 8. යසමින්නාරණ්‍ය රුමෙ වසයි තත්‍ර සපදෙව දූතං ප්‍රහිණුෂ්ව 9. යදි ශක්නුයාත් එතා මාලාඃ ඝ වික්‍රිණිතාම්. 10. භගවතො මුනෙඊවන මනු තිෂ්ඨාතු, ධමීං චරිත්වා විත්තං පුනතාම්. 11. යුවාං ප්‍රත්‍යූෂෙ ශයනාදුඛ්ඨාය අසම්න්‍නංගනෙ ව්‍යායාමං කුඛීඨාම්. 12. ආවාමස්‍ය තරොඃ ශාඛාඃ ලුනාවහෙ. 13. සා චාරෙ තිෂ්ඨතෙ යාවකායාන්නං දත්වා ගෘහං ප්‍රාවිශත්. 14. වයමසමාකං ක්ෂෙත්‍රාණි රක්ෂන්නත උටජෙෂු අවසාම. 15. තීව්‍රො ව්‍යාධිඝතං පීඩයතීති මත්‍වෙ 16. අසමාකං භකතිමතී මාතා ආවාභ්‍යාං සහ විහාරං ගවඡති මාගීඝ්‍ය සමීපෙ පුෂපවතීලීතා දෘෂ්ටිවා බහූනි වණීවනති පුෂපාණ්‍යවචිත්‍යා හරත්. 17. තව චිත්තං සතතං ධමේ රමතාමිති වයමාශංසා මහෙ. 18. ශාසතාඃ, භවන්නමෙව වන්දමහෙ. 19. ඝ කුමාර උභාභ්‍යාං හසතාභ්‍යාඃ මහතීං ශිලාමුඛාත්‍ය දශියන් සපදෙව භූමාවපතත්. 20. සවෙ ධනවාන් භවිතු මිවෙඡත් තර්හි ආලස්‍යං ත්‍යජෙත්.

(ආ) සංස්කෘතයට නඟනු.

1. ධනයෙන් යම්කිසිවෙක් නො සිදුවේ නම් එ දෑ නො ම ඇත්තේ ය. (ධනයෙන් නොසිදුවන දෑයෙක් නැත). එ බැවින් නුවණැත්තා වැ යමින් එක ම ධනය රැස් කළ යුතු. 2. යමකුව (යමකුගේ) ධනය ඇත්තේ ද, ඔහුට මිත්‍රයෝ ද නැයෝ ද ඇත්තාහ. 3. ධනය පතන්නෝ සොහොන පවා සේවනය කෙරෙත්. හේ සිය පියා පවා හැර දමා ඇතට ද යේ.

4. එක්තරා ධනවත් පුරුෂයෙක් එක් පෙදෙසෙක ගෙයක් ගොඩනඟන්නට ආරම්භ කෙළේය. එහි වඩුවෝ එක් මැද්දහනෙක බොජුන් වළඳන්නට නුවරට ගියහ. එකල බොහෝ වදුරෝ ඔබ මොබ සංචාරය කරන්නාහු එහි ආහ. එක් වදුරෙක් එහි අඩක්

පළනලද ලිකොටයෙක මැදූ සිටුවන ලද කුසුඤ්ඤයක් දැක ඒ කොටය මත්තෙහි හිඳ ඒ කුසුඤ්ඤය දැකින් (අල්ලා) ගෙන උගුල්ලන්ට තැත්කෙළේය. එකෙනෙහි ම කුසුඤ්ඤය පිටතට නික්මුණේය. වදුරාගේ වල්ගය අඹක් පළනලද ඒ කොටය මැද හිර වූයේ සුණු විය.

5. අපි භගවත්වූ බුදුන් වැන්දමු, තෙපිත් වඳි වු. 6. තෙපි දෙදෙන ඒ බඩු වික්කහු ද? 7. සත්ඔයන් ගේ රූපය දිරයි, කිත්තිය වනාහි නො දිරයි. 8. ඒ භාජන දෙක මම් දියෙන් පිරුවිමි, තෙපි මේ භාජනය ජලයෙන් පුරවවු. 9. ඔහු දී මඬිමින් ඉන්නා මම් දිටිමි. 10. තෝ මහත් උත්සාහයෙන් ඒ ගෙඩි ඇති ගස සෙලවූයෙහි ය, කිමෙක් ද එයින් ගෙඩි වැටුණෝ ද? 11. තෙපි දුතයන් දෙදෙනා ගමට යැවූවහු ද? 12. ඒ මහ ගසින් ගෙඩි තිහක් වැටුණාහ. 13. කිම ඒ ලිය කියතින් ඉරුලන මිනිසුන් තෙපි දුටු ද? 14. ඒ දරුවන් ඇති ස්ත්‍රිහු දෙදෙනා කථා කෙරෙමින් ධාන්‍ය ඇඹරූහ. 15. නුවණැති ශාකතිමත් පුතුන් කරණකොට ගෙන කුලය බබලයි.

(ඉ) සන්ධිකරනු.

නරඃ ආගච්ඡති, ග්‍රාමෙ අවසත්, දෙඃ අවතරති, වනාත් ආගච්ඡති, ග්‍රාමාත් ගච්ඡති, ධනම් ඉච්ඡති, ජනෙෂ අතිෂ්ඨතාම්, නරඃ අවසන්, මුනිඃ වදති, තරුඃ අපතත්, අහිඃ වලති, මුනිඃ තරති, අව + අතරත්, පරි + ඉක්ෂතෙ, ග්‍රාමාත් + බහිඃ, භගවත් + ශාක්‍යමුනිඃ, ආශ්‍රමාත්†මුනිඃ†නිගීච්ඡති, එතත්†තෙත්‍රම්, හසන්†ආගච්ඡති, ජනාන්†අපශ්‍යත්, ධනවති†අනුජෙ, මධු†අත්‍ර.

(ඊ) සහ, විනා, ප්‍රති, උපරි, බහිඃ යන මොවුන් හා යෙදෙන විභක්තිහු කවුරු ද? උදාහරණ දෙනු.

(උ) ළමයා ඇතාට බිය වේ, ගම මැද පොකුණෙක් ඇත, දැසයා සොරුට ගසයි, හේ ධනවතාගෙන් රුපියලක් ඉල්ලයි. මේ වාක්‍ය සංස්කෘතයට නගනු.

39.

හලන්ත ශබ්ද.

93. 35 වන පාඩමේ (91 පිටේ) සඳහන් කාම විභක්ති ප්‍රත්‍යයයන් සිත තබා ගත යුතු. මොවුන් අතුරෙන් **ස්, භ්‍යාම්, භිස්, භ්‍යාස්, සු** යන පස **ව්‍යංජන**යෙකින් පටන් ගන්නා ප්‍රත්‍යය යෝ සි. සෙසු **ඔ, අස්, ආ, ඒ, අස්, ඔස්, ඉ** යන සත් දෙන **ස්වර**යෙන් පටන් ගැනෙන විභක්ති සි. **ස්වර**යෙන් පටන් ගැනෙන් විභක්ති පරකල්හි හලන්ත ශබ්දයේ අග හල් අකුර බෙහෙවින් නො වෙනස් ව සිටී. **සුවාච්** ශබ්දය **ස්වර**යෙන් පටන් ගැනෙන විබත් ඇති තන්හි පිළිවෙළින් **සුවාවෙ, සුවාවඃ සුවාවා, සුවාවෙ, සුවාවඃ, සුවාවොඃ, සුවාච්** කියා සිටී

94. **ව්‍යංජන**යෙන් පටන් ගන්නා **ස්** ආදී ප්‍රත්‍යයයන් පර කල්හි ශබ්දයාගේ අග හල් කුර වෙනස් වේ. ප්‍රථමා විභක්ති ඒක වචනයෙහි වන වෙනස අනුව **භ්‍යාම්** ආදි **ව්‍යංජන**යෙන් පටන් ගන්නා අනිත් විභක්තිරූප පර කල් හි ද ශබ්දරූපය යොදා ගත යුතු. **සුවාක්** යනු ප්‍රථමා එක වචන සි. එය ම **භ්‍යාම්** ආදියට මුලින් යොදා ගනු. එවිට 'සුවාක්භ්‍යාම්, සුවාක්භිඃ, සුවාක්භ්‍යඃ, සුවාක්සු' යැ සි යෙදේ. 'සුවාක්භ්‍යාම්' යන තැන **භ්‍යාම්** යන්නෙහි **භ** කාරය ඖෂ්ඨයෙකි. එබැවින් ඉන් පූර්ව වූ **ක්** යන්න එහි ඖෂ්ඨය බවට පැමිණේ හෙවත් **ග්** කාරයෙක් වේ. එවිට **සුවාග්භ්‍යාම්, සුවාග්භිඃ, සුවාග්භ්‍යඃ** කියා පද හැදේ

95. ප්‍රත්‍යයයෙහි වූ **ස** කාරය ඉන් පූර්වයෙහි **ක්** කාරය සිටි විට **ෂ** බවට පැමිණේ. එවිට **සුවාක්සු** යනු **සුවාක්ෂු** යැ සි සිද්ධ වේ. මෙ බඳු අන් තන්හි ද මේ උපදෙස් අනුව පද සාදා ගත යුතු සි.

96. මින් පසු ශබ්දයන් ගේ ප්‍රථමා ඒක වචන, ප්‍රථමා බි වචන, තිතීයා බහු වචන, තෘතීයා විවචන, සප්තමී බහු වචන රූප පමණක් දෙනු ලැබේ. ප්‍රථමා බි වචන විබත පර කල ශබ්ද යේ අන්තය සිටින පරිදි ම ප්‍රථමා බහු, තිතීයා ඒක, තිතීයාබි වචන වල ද සිටී. තෘතීයා **භ්‍යාම්** ප්‍රත්‍යයය පරකල්හි ශබ්දාන්ත හල් කුර සිටින සේ ම **භිස්, භ්‍යස්** යන ප්‍රත්‍යයන් පර කල් ද සිටී. මේ උපදෙස් හොඳට තේරුම් ගත් කල පහත නො දක්වෙන විභක්තීන්හි ද ශබ්දරූප සාදා ගත හැක.

පුල්ලිංගික ශබ්ද.

	ප්‍රථමා	ප්‍රථමා	ද්විතීයා	තෘතීයා	සප්තමී
	එක.	ද්වි.	බහු.	ද්වි.	බහු.
සුවාච්	සුවාක්	සුවාචෞ	සුවාචඃ	සුවාග්භ්‍යාම්	සුවාක්ෂු
වණිජ්	වණික්	වණිජෞ	වණිජඃ	වණිග්භ්‍යාම්	වණික්ෂු
රාජ්	රාට්	රාජෞ	රාජඃ	රාඩ්භ්‍යාම්	රාට්සු
මරුත්	මරුත්	මරුතෞ	මරුතඃ	මරුද්භ්‍යාම්	මරුත්සු
සුහෘද්	සුහෘත්	සුහෘදෞ	සුහෘදඃ	සුහෘද්භ්‍යාම්	සුහෘත්සු
සුපාද්	සුපාත්	සුපාදෞ	සුපාදඃ	සුපාද්භ්‍යාම්	සුපාත්සු
ආත්මන්	ආත්මා	ආත්මානෞ	ආත්මානඃ	ආත්මභ්‍යාම්	ආත්මසු
රාජන්	රාජා	රාජානෞ	රාඥඃ	රාජභ්‍යාම්	රාට්සු
ෂෂින්	ෂෂී	ෂෂිනෞ	ෂෂිනඃ	ෂෂිභ්‍යාම්	ෂෂිසු
පූෂන්	පූෂා	පූෂණෞ	පූෂ්ණඃ	පූෂභ්‍යාම්	පූෂසු
ෂ්වන්	ෂ්වා	ෂ්වානෞ	ෂුනඃ	ෂ්වභ්‍යාම්	ෂ්වසු
යුවන්	යුවා	යුවානෞ	යුනඃ	යුවභ්‍යාම්	යුවසු
පථින්	පන්ථාඃ	පන්ථානෞ	පථඃ	පථිභ්‍යාම්	පථිසු
විශ්	විට්	විශෞ	විශඃ	විඩ්භ්‍යාම්	විට්සු
විවස්	විවාන්	විදුෂෞ	විදුෂඃ	විවද්භ්‍යාම්	විවත්සු
මහුම්ස්	මහුමාඃ	මහුම්සෞ	මහුම්සඃ	මහුමෝභ්‍යාම්	මහුමස්සු
පුංස්	පුමාන්	පුමාංසෞ	පුංසඃ	පුංභ්‍යාම්	පුංසු
අනඩුත්	අනඩ්වාන්	අනඩ්වාහෞ	අනඩුහඃ	අනඩුද්භ්‍යාම්	අනඩුත්සු

සුවාච් ශබ්දය සේ වරනඟනු.

පයොමුච් (මේඝය)
විවාච් (කෑගසන, ගොරවන)
කුවාච් (නිහඬ බස් කියන)
දුෂාච් (නිහඬකරන)
ප්‍රවාච් (උතුම් බස් කියන)

වණිජ් ශබ්දය මෙන් වරනඟනු.

භිෂජ් (වෙද)
සෘත්විජ් (යාඟකරන්නා)
ඵලහුජ් (ගෙඩි වළඳන්නා)
මධුහිජ් (රජ)
භූභුජ් (රජ)
භූතභුජ් (ගින්න)

රාජ් ශබ්දය මෙන් වර නැගෙන්නෝ.

සම්‍රාජ් (සක්විති රජ)
යමරාජ් (යම්රජ)
පරිව්‍රාජ් (පිරිවැජියා, සන්නෑසියා)
විරාජ් (උතුම් ක්ෂත්‍රියයා)

මරුත් ශබ්දය සේ වර නැගෙන්නෝ.

භූභෘත් (රජ)
මහීභෘත් (රජ)
විපශ්චිත් (පණ්ඩිතයා)
දිනීකෘත් (හිරු)

විහ්‍රාජ් (බබලන්නා)
විශ්වසෘජ් (ලොව මවන්නා)
පක්ෂිරාජ් (ගුරුළා)

ශශභෘත් (සඳ)
පරභෘත් (අනුන් පොෂණය කරන්නා)
හරිත් (හිරුදෙව්යාගේ හෝ ඉන්ද්‍රයා ගේ අශ්වයා)
සුභෘද් ශබ්දය මෙන් වරනගනු.
දුහිතෘත් (සතුරා)
තමොනුද් (අඳුර නසන්නා)
අන්නාද් (ආහාර වලදන්නා)

ආත්මන් ශබ්දය සේ වර නගනු.

බ්‍රහ්මන් (බ්‍රාහ්මණයා, බ්‍රහ්මයා)
අධ්වන් (මාර්ගය)
අශ්මන් (ගල)
මාතරිශ්වන් (වායුව)
යජ්වන් (යාගකරන්නා)
අර්වන් (අශ්වයා)
සුපර්වන් (දෙවියා)
පාප්මන් (පාපියා)
ජීවන් (දිනන්නා)

ශාඞ් ශබ්දය මෙන් වර නගනු.

ඥානින් (නුවණැත්තා)
දන්තින් (ඇතා)
යොගින් (යෝගියා)
ත්‍යාගින් (ත්‍යාගී පුරුෂයා)
වාග්මින් (කථිකයා)
දූරද්ර්ශින් (ඇත දක්නා)
ශෘඞ්ගින් (ගිගියා)
දණ්ඩින් (දඬුගත්)
මන්ත්‍රින් (මන්ත්‍රියා)
බලින් (බල ඇත්තා)
ධනින් (ධනවතා)
බ්‍රහ්මචාරින් (බ්‍රහ්මචාරියා)
අන්තෙවාසින් (ශිෂ්‍යයා)

චන්ද්‍රමස් ශබ්දය මෙන් වර නගනු.

වෙධස් (බ්‍රහ්මයා, පණ්ඩිතයා)
සුමනස් (සතුටුසිතැත්තා)
ජානවෙදස් (ගින්න)
අංගිරස් (එනම් ඍෂි)
උෂනස් (සිකුරා)
විශ්වවෙදස් (සියල්ල දන්නා)
අනෙහස් (පව් නැත්තා)

97. භාවසප්තමීය.

'මිනිසා යන්නේ' යන්න සංස්කෘතයට පෙරළූ විට 'නරඃ ගච්ඡති' යි සිටී. 'මිනිසා යන කල්හි' යන්න සංස්කෘතයට පෙරළන විට ක්‍රියාව කරන්නාත් ඔහු කරන ක්‍රියාව හඟවන අත් ප්‍රත්‍යයානත, හෝ මාන ප්‍රත්‍යයානත ශබ්දයත් යන දෙක ම සප්තමී විභක්තියෙන් ලිංගයෙන් ද වචනයෙන් ද සමාන ව තැබිය යුතු යි. මේසේ යි:- නරෙ ගච්ඡති. මෙහි නරෙ යනු සප්තමී එක වචන යි. ගච්ඡති යනු ගච්ඡන් ශබ්දයේ සප්තමී එක වචන යි. මේ යෙදීම භාවසප්තමී නමින් ව්‍යවහාර යි.

නරෙ ගච්ඡති. (මිනිසා යන කල)
නරෙසු ගච්ඡත්සු. (මිනිසුන් යන කල)
නරෙ ග්‍රාමං ගච්ඡති. (මිනිසා ගමට යන කල)
නරෙ ධනං ලභමානෙ (මිනිසා ධනය ලබන කල)
නරෙසු ධනං ලභමානෙසු (මිනිසුන් ධනය ලබන කල)
කන්‍යායාං ගච්ඡත්‍යාම් (කන්‍යාව යන කල)
කන්‍යාසු ගච්ඡතිසු (කන්‍යාවන් යන කල)

ගච්ඡත් ශබ්දයේ සත්‍රීලිංගිකරූපය ගච්ඡති කියා වේ. එබැවින් සත්‍රීලිංගික කන්‍යා ශබ්දය හා ගච්ඡති ශබ්දය යෙදේ.

අන්‍යාසය.

(අ) සිංහලයට නඟනු.

1. විපශ්චිතඃ දුර්ජනාඃ ප්‍රංසඃ නින්දන්ති. 2. සුවාක්‍යෙ ප්‍රංසු කථයත්සු ශ්‍රුණ්වන්ත, දුර්වාංසඃ ශ්‍රොතුම්චඡන්ති. 3. ප්‍රවාලො මුනෙ රත්‍රශාසන මනුතිෂ්ඨනෙතා බහවො ජනා ධම්මං චරිත්වා ඔහත් සුඛ මලභන්ත. 4. සුප්‍රියෙ පරිබ්‍රාජි බුඩස්‍යාවණ්ණං 'භාෂමානෙ තස්‍යාන්නෙවාසී බ්‍රහ්මදත්තෙනා' නෙකෙඃ කාරණෙර්ර බුඩස්‍ය ගුණානවණ්ණියත්. 5. අශොකෙ සම්‍රාජි භාරතවර්ෂං පාලයති තස්‍ය පුත්‍රොා මහීන්ද්‍රොා නාම මහාසථවිරොා ලඩකාමාගත්‍ය තත්‍ර බුඩ ශාසනං ප්‍රත්‍යසථාපයත්. 6. ආකාශෙ චිභ්‍රාජඃ දිනකෘතඃ කිරණා නිඃසරන්ති. 7. මහ්‍යාං දිනකෘතං පරිභ්‍රමත්‍යාං ශශි මගීං පරිභ්‍රම්ති. 8. උප තිෂ්‍යඃ පරව්‍රාට් මොක්‍ෂමන්විෂ්‍යන් ග්‍රාමාදීහාම්ං නගරාන්‍යනගරමට න්‍යෙනකදූ රාජගෘහනගරෙ පිණ්ඩාය චරන්නාමශ්වජිතං සථවිරම පශ්‍යත්. 9. යදෙ වනිමානෙ ජාතවෙදසි හව්‍යානි ප්‍රක්ෂිපන්නි ඍත්විජඃ. 10. ඵලභූජාං ශාකභූජාං ව ප්‍රාණිනාං ශරීරාණි බලෙන ඛ නන්ත. 11. දුර්ජනාවෙ ශිශවෙ ගුරූඃ කුප්‍යන්ති. 12. වත්සාරො

වණිජෝ' සමාකං ග්‍රාම මාගත්‍ය බහූනි පණ්‍යානි ව්‍යක්‍රීණත. 13 අද්‍ය රාදෑ: ප්‍රාසාදෙ භූතෘතාං මහාන් සංගමෝ' භවත්. 14. අශොකො සම්‍රාට් විදෙශෙෂු මහීභූජාං සමීපෙ දූතාන් ප්‍රාහිණුත. 15. රාඥෙ තස්‍ය රාෂ්ට්‍රෙ එව ප්‍රජා: පූජාං කුර්‍වන්ති. 16. විපශ්චිතෙ තු සර්‍වත්‍රෙව ජනා පූජාං කුර්‍වන්ති. 17. ව්‍රිවසාතා කාශෙ තපති. 18. න කෙනවිත් දුර්‍ජනෙ සහ මිත්‍රතාං කුර්‍යාත්. 19. සුපාත් පුරුෂො මහතා වෙගෙන ගන්තුං ශක්නුතෙ. 20. සුපදං පුංසාම්ව තව ගතිර්‍ගවතු. 21. පති ශ්‍රාවණෙ පථිකානාං දුඃඛඤ්ච වර්‍තතෙ. 22. ශුද්‍රා උෂාමමාංසම්චර්‍ජන්ති. 23. උක්ෂණ තෘණං යච්ඡ. 24. සර්‍වෝ'පි අධ්‍වාන එකමෙව ස්ථානං ගච්ඡන්තීති කොවිදෘන්ති. 25 අවූෂෙම ආගච්ඡතෙ අනඩුහෙ තෘණං කිංවිද්‍යඝච්ඡ. 26. යුවානෘ පුමාංසෘ බ්‍රහ්මචාරිණෘ භවිතු මර්‍හන්ති. 27. බභ්‍රුනිර්‍යුවභිඃ සාර්‍ධං සෙනාපතිඃ සංග්‍රාමාය නිරයාත්. 28. පූර්‍ණිමායාං තිථෙඃ චන්‍ද්‍රමසඃ ප්‍රකාශඃ සර්‍වෙෂාං චිත්තමාහ්ලාදයතෙ. 29. තමොනුදි විවශ්වති උදයති උලූකා යත්‍ර කුත්‍රචින්නි ලීයන්ති. 30. අධ්‍වනි ශීතස්‍ය නිවාරණාය වස්ත්‍රං ගෘහාණ 31. පථිකාඃ පථි නිද්‍රාගතෙන. 32. ශුභඃ පුච්ඡං න කදාචිත් ඍජු භවති. 33. තෙන වාග්මිනා සහ සල්ලපිතුං කො නාම ශක්නොති? 34. රාජා විඩ්භ්‍යෘ ධනං ගෘහ්ණාති. 35. විදුෂාං සකාශාදෙව විද්‍යාං ලභධ්වම්.

(ආ) සංස්කෘතයට නඟනු.

1. අහස බබලන සඳුහු දැක ලදරු තෙම එය ඉල්ලමින් හඬයි. 2. නුවණැති මන්ත්‍රීන් කරණ කොට ගෙන රජ තෙම ප්‍රීතියට පැමිණියේය. 3. මෙ මගින් ම නුවරට යවු. 4. වරයක් ඉල්ලවයි කථික පුරුෂයාට රජ තෙම කී ය. 5. ඒ වෘඩ ආචාර්‍ය තෙම තරුණයනට විද්‍යාව දෙයි. 6. තරුණයාගේ අවිචාරයත් මදයත් ඔහුගේ ම විපත්තිය පිණිස පවතී. 7. බල්ලන් දෙදෙන කුන් සමඟ සෙල්ලම් කරන ඒ තරුණයෝ දෙදෙන කවුරු ද? 8 දෙවියෝ බ්‍රහ්මයා සමඟ විෂ්ණුහු කරා එළඹ රාවණයාගේ සියලු දුශ්චේෂ්ටිතය දන්වූහ. 9. රජහු ධර්‍මයෙහි පවත්නා කල්හි යටත් වැස්සෝ ද ධර්‍මයෙහි සිටිත්. 10. හේ තමාගේ බල්ලා මාංස යෙන් පොෂිත කෙළේ ය. 11. වෙළෙන්ද බඩු විකුණන කල්හි කිසිවෙක් ඔහුගේ කුඩය සොරාගත්තේ ය. 12. ග්‍රහයන්ගේ මධ්‍යයෙහි බබලන සඳු දක්නෙවු ද? 13. දරුව, සිත පිණවව. 14. පුත්‍රයා ගස සොලවන කල්හි එයින් බිම් වැටෙන මල් මව්

තොමෝ එකතු කළා ය. 15. තෘෂ්ණී පුරුෂ තෙමේ අන්‍යයන්ගේ යහපත පිණිස ජීවත් වේ. 16. යහපත් වචන කියන ශිෂ්‍යයනට ගුරුහු තෝ කිපෙත්. 17. යමරජුගේ සමීපයේ දී ඒ පාපී පුරුෂයා බියෙන් වෙව්ලා ගියේ ය. 18. ලෝකය මැවුම් කරුවකුගේ කෘතියෙකැයි ඇතැම්හු සිතත්. 19. යොගීතෙම යොග වඩන්නේ තමාගේ සිත පිරිසිදු කරයි. 20. අඳුර දුර ලන ඒ ශාස්තෘහු කියසින් (=නිය නමා) වඳුව. 21. ඉර බස්නා කල්හි ළමයි ක්‍රීඩාඔහන යෙන් පෙරළා ආහ. 22. රාජපුරුෂ තෙම රජුගේ අණින් සොරු ගේ හිස කඩුවෙන් කපාදැම්මේ ය. 23. මහතුන් හා සමාගමය දියුණුව පිණිස පවතියැ යි දනුව. 24. හීනයන් සෙවිනේ පිරිහෙ යි, මහතුන් ඇසුරුකරන්නේ වනාහි වහා දියුණුව ලබයි. 25. මාගධ දෙපසේ මහත් වූ බොහෝ වෘක්ෂයෝ ඇත්තාහ. 26. තරුණයන් ගේ සමාගමය මහල්ලන් තෝ පිණව යි. 27. බ්‍රහ්මචාරී තෙම ඉගැන්ම නිමවා ගෘහස්ථයෙක් වෙයි. 28. නුඹේ ගමට (ග්‍රාමයාගේ) පාර කවරේ ද? 29. සත්‍රීන් දෙදෙනා ධාන්‍ය අඹරන කල ඔවුන් දරු දෙදෙනා මිදුලේ සෙල්ලම් කළහ. 30. ඇවිලෙන ගින්නෙහි පිදුරු තෝ දමවු.

40.

ආඛ්‍යාත

විධිලිඞ්.

ආත්මනේපද ප්‍රත්‍යයෝ.

	එ.	බ්.	බ.
ප්‍ර.	ඒත	ඒයාතාම්	ඒරන්
ම.	ඒථාඃ	ඒයාථාම්	ඒධ්වම්
උ.	ඒය	ඒවහි	ඒමහි

වඳ.

ප්‍ර.	වන්දෙත	වන්දෙයාතාම්	වන්දෙරන්
ම.	වන්දෙථාඃ	වන්දෙයාථාම්	වන්දෙධ්වම්
උ.	වන්දෙය	වන්දෙවහි	වන්දෙමහි

මෙහි සවරාදේශ විධියෙන් සන්ධි වේ. වන්ද + ඒත=වන්දෙත.

ක්‍රීණා.

	ඒ.	මී.	බ.
ප්‍ර.	ක්‍රීණීත	ක්‍රීණීයාතාම්	ක්‍රීණීරන්
ම.	ක්‍රීණීථාඃ	ක්‍රීණීයාථාම්	ක්‍රීණීධ්වම්
උ.	ක්‍රීණීය	ක්‍රීණීවහි	ක්‍රීණීමහි

මෙහි ප්‍රත්‍යයා කෙරෙන් පූර්ව වූ සවරය ලොප්වේ.

ක්‍රීණ + ර්ත=ක්‍රීණීත.

මන්‍ථ.

ප්‍ර.	මන්‍ථීත	මන්‍ථීයාතාම්	මන්‍ථීරන්
ම.	මන්‍ථීථාඃ	මන්‍ථීයාථාම්	මන්‍ථීධ්වම්
උ.	මන්‍ථීය	මන්‍ථීවහි	මන්‍ථීමහි

අශ්නු.

ප්‍ර.	අශ්නුවීත	අශ්නුවීයාතාම්	අශ්නුවීරන්
ම.	අශ්නුවීථාඃ	අශ්නුවීයාථාම්	අශ්නුවීධ්වම්
උ.	අශ්නුවීය	අශ්නුවීවහි	අශ්නුවීමහි

කුර්.

ප්‍ර.	කුර්වීත	කුර්වීයාතාම්	කුර්විරන්
ම.	කුර්වීථාඃ	කුර්වීයාථාම්	කුර්වීධ්වම්
උ.	කුර්වීය	කුර්වීවහි	කුර්වීමහි

මේවායේ සත්‍ත ක්‍රමය 34 වන පාඩමේ අංක 74, 75 බලා දත යුතු.

හලන්ත.

සත්‍රීලිංගික ශබ්ද.

හලන්ත සත්‍රීලිංගික ශබ්දයන් ගේ වර නැගීම ද හලන්ත පුල්ලිංගිකයන් ගේ මෙනි.

	ප්‍රථමා	ප්‍රථමා	ද්විතීයා	තෘතීයා	සප්තමී
	එක.	බ.	බහු.	මී.	බහු.
සෘච්	සෘක්	සෘචෞ	සෘචඃ	සෘග්භ්‍යාම්	සෘක්ෂු
ස්‍රජ්	ස්‍රක්	ස්‍රජෞ	ස්‍රජඃ	ස්‍රග්භ්‍යාම්	ස්‍රක්ෂු
සරිත්	සරිත්	සරිතෞ	සරිතඃ	සරිද්භ්‍යාම්	සරිත්සු

චාර්	චාඃ	චාරෞ	චාරඃ	චාර්ෂ්‍යාමි	චාර්ෂු
ගීර්	ගීඃ	ගීරෞ	ගීරඃ	ගීර්ෂ්‍යාමි	ගීර්ෂු
පූර්	පූඃ	පූරෞ	පූරඃ	පූර්ෂ්‍යාමි	පූර්ෂු
දිව්	දෞඃ	දිවෞ	දිවඃ	දෘෂ්‍යාමි	දෘෂු
දිශ්	දික්	දිශෞ	දිඝඃ	දිග්ෂ්‍යාමි	දික්ෂු
ත්විෂ්	ත්විට්	ත්විෂෞ	ත්විෂඃ	ත්විඩ්ෂ්‍යාමි	ත්විට්සු
භාස්	භාඃ	භාසෞ	භාසඃ	භාෂ්‍යාමි	භාස්සු
ආශිස්	ආශිඃ	ආශිෂෞ	ආශිෂඃ	ආශිෂ්‍යාමි	ආශිඃසු
උපානත්	උපානත්	උපානහෞ	උපානහඃ	උපානද්භ්‍යාම්	උපානත්සු

අප් (ජලය) ශබ්දය බහුවචනයෙහි පමණක් වර නැගේ. ප්‍රථමා බහුවචනයෙහි **ආපඃ,** විතියා බහුවචනයෙහි **අපඃ,** තෘතියා බහුවචනයෙහි **අද්භිඃ,** චතුර්ථී පංචමී බහුවචනයෙහි **අද්භ්‍යඃ,** ෂෂ්ඨී බහුවචනයෙහි **අපාම්,** සප්තමී බහුවචනයෙහි **අප්සු** කියා සිටී.

ඍච් ශබ්දය මෙන් වරනැගෙන ශබ්ද.

වාච් (වචනය)
රුච් (දීප්තිය)

ඝසිත් ශබ්දය මෙන් වර නැගෙන්නෝ.

ක්ෂුත් (බඩගින්න)
තඩිත් (විදුලිය)
විද්‍යුත් (විදුලිය)
වීරුත් (වි)
යොෂිත් (ස්ත්‍රී)
සමිත් (යුද්ධය)

ශරත් ශබ්දය මෙන් වරනැගෙන්නෝ.

ආපද් (කරදරය)
විපද් (විපත)
සම්පද් (සැපත)
සංසද් (සභාව)
මෘද් (මැටි)
දෘශද් (ගල)
පරිෂද් (පිරිස)

තවිෂ් ශබ්දය මෙන් වර නැගෙන්නෝ.

තෘෂ් (පිපාසාව)
ප්‍රාවෘෂ් (වැසිසමය)
රුෂ් (කෝපය)

නපුංසක ලිංගික භලනන ශබ්ද.

98. නපුංසක ලිංගයෙහි ප්‍රථමා විතියා විභක්ති සමාන යි. මෙහි ප්‍රථමා විභක්ති රූපයට වන වෙනස මෙසේ යි.

	එ.	ඒ.	ඔ.
ප්‍රථමා	ස්	ඊ	ඉ
සම:	,,	,,	,,
විතීයා.	,,	,,	,,

99. තව ද ප්‍රථමා බහු වචන ප්‍රත්‍යයය පර කල්හි ඇලන්තයාගේ අග හල් කුරට මුලින් බිඳුවෙක් අමුත්තෙන් එක් වේ. මේ 'න්' කාරාන්තයන් හැර සි. ජගත් ශබ්දය ප්‍රථමා බහු වචනයෙහි ජගන්ති කියා සිටී.

ජගත් + ඉ=ජගංත් + ඉ=ජගංති.

ප්‍රථමා ඒක වචනය අනුව සප්තමී බහු වචනය යොදා ගත හැකි සි. අහන් ශබ්දයේ ප්‍රථමා එකවචනය අහඃ සප්තමී බහු වචනය අහඃසු.

100. ඝණි. වගී ව්‍යංජනයකට පූර්ව වූ බිඳුව ඒ වගී ව්‍යංජනයා අයත් වගීයේ අන්තිම අනුනාසිකාක්ෂරය බවට පෙරළේ. ජගංති=ජගන්ති.

	ප්‍රථමා	ප්‍රථමා	ප්‍රථමා	තෘතීයා	තෘතීයා
	එක.	බ්.	බහු.	එක.	බ්.
ජගත්	ජගත්	ජගති	ජගන්ති	ජගතා	ජගද්භ්‍යාම්
බ්‍රහ්මන්	බ්‍රහ්ම	බ්‍රහ්මණී	බ්‍රහ්මාණී	බ්‍රහ්මණා	බ්‍රහ්මභ්‍යාම්
අහන්	අහඃ	අහ්නී අහනී	අහානි	අහ්නා	අහොභ්‍යාම්
නාමන්	නාම	නාමනී නාම්නී	නාමානි	නාම්නා	නාමභ්‍යාම්
ධනුස්	ධනුඃ	ධනුෂී	ධනූංෂි	ධනුෂා	ධනුභ්‍යාම්
පයස්	පයඃ	පයස්	පයාංසි	පයසා	පයොභ්‍යාම්

බ්‍රහ්මන් ශබ්දය සේ වර්ෂන් (සම), කර්ෂන් (කර්ෂය, කාර්ෂය) වෙශ්මන් (ගෙය), වර්ත්මන් (මාර්ගය), සද්මන් (ගෙය), පර්ජන් (පුරුෂ), හසමන් (අළු), ජන්මන් (උත්පත්තිය), ලක්ෂ්මන් (ලකුණ) යන ආදී ශබ්දද වර නගනු.

නාමන් ශබ්දය සේ වෙම්මන් (අඟස), ලෝමන් (ලොම්), ඉඟමන් (රන්), ධාමන් (තැන, ගෙය) ආදී ශබ්ද වර නගනු.

ධනුස් ශබ්දය සේ **වපුස්** (ශරීරය), **චක්ෂුස්** (ඇස), **ආයුස්** (ආයුෂය) ආදී ශබ්ද වර නගනු.

පයස් ශබ්දය සේ **යශස්** (කීර්ත්‍ය, පිරිවර), **ඔජස්** (ඕජස, ශරීර බලය), **මනස්** (සිත), **රක්ෂස්** (රකුසා), **ඡංදස්** (වේදය), **ගිරස්** (හිස), **රහස්** (රහස), **අමහස්** (ජලය), **වෙතස්** (සිත), **සදස්** (සභාව).

අභ්‍යාසය.

(අ) **සිංහලයට් නගනු.**

1 ස්‍රුවාක් ප්‍රමාත් දුෂ්‍යා වාචඃ න වදති. 2 සඃක්ෂු සතීං ඝුතං විද්‍යතෙ ඉති බ්‍රාහ්මණා වදන්ති. 3. ස්‍රග්ගිරැක්ෂණඃ ශඃංගෙ භූෂය. 4. ප්‍රජා අස්‍යාඃ මූඩිා ඝොහතෙ. 5. වීරැද්ගිඃ රැජඃ නිඩාරණං භවති. 6. තඞ්තඃ ත්‍රස්‍යන්ති ජනාඃ. 7. සරිති යුවානඃ ක්‍රීඩන්ති. 8. ක්‍රීමතිම්‍ර යොෂිත්ප්‍ර භතීරඃ ප්‍රසීදන්ති. 9. විදුෂාං සංසදි විවාංස එව වාග්මිනො භවන්ති. 10 විපදි ධෛර්‍යං යස්‍ය ස මහාඝත්තූරඃ. 11. අද්භිඃ ගාත්‍රාණි ශුධ්‍යන්ති. 12. චාරපාලා චාරි තිෂ්ඨති. 13. වාඃසු තිෂ්ඨත. 14. මධුරයා ගිරා නඃපං ශ්ලාඝස්ව. 15 තව ගිරාං මාධුර්‍යං ජනා වණීයන්ති. 16. තස්‍යාඃ පුරඃ රාජා අමුෂ්මින් ප්‍රාසාදෙ වසති. 17. අස්‍යාං පුරි අද්‍ය විදුෂාං සංඝවර්තතෙ. 18. ශුඩෙන කර්මණා පුමාන් දිවං ගච්ඡති. 19. දිවි දෙවා වසන්ති. 20 නභසි ද්‍යෞඃ ප්‍රකාශතෙ. 21. පුර්‍වස්‍යාං දිශි සමුද්‍රෝ විද්‍යතෙ 22 දිශාං නාමානි වකතුං ශක්නොමි? 23. ප්‍රාවෘෂි නිරන්තරං වෘට්භිර්භවති. 24. ක්ෂමා රැෂං ජයෙත්. 25. දිනකෘත් සවකිරණා තමිශා යුකතඃ ශශිනසතු ත්‍රිවි පරකියා. 26. රැඃා යුකෙතා න භව. 27. විවශවතො භාෂා සර්‍වම්දං විභාති. 28. රවෙර්භාසා විනා වෘක්ෂා ලතා වා න ප්‍රරොහන්ති. 29. යොගින ආශිෂා යුෂ්මාකං කල්‍යාණං භවතු 30. මම වෙෂ උපානහෞ ආර්ද්‍රෙ අභවතාම්. 31. එතාං පුරාණා මුපානහං නත්‍ර නය. 32. ජගතාං ගුරැවෙ නමඃ. 33. ජගති සර්වෙ ප්‍රාණිනඃ ජායනෙත මිය්‍යනෙත ව 34. කෙන වර්ත්මනා ගචෙජයම්? 35. විෂ්ණුශර්මා නාම විවාන් බ්‍රාහ්මණඃ පංචතන්ත්‍ර මරචයත්. 36. කර්මණා ජායතෙ ජනතුඃ කර්මණෙව ප්‍රලීයතෙ. 37 න ජන්මනා ශුද්‍රෝ භවති පරන්තු නර්මණෙව තථා භවති. 38. ආත්මනඃ පුණ්‍යස්‍ය කර්මණඃ ඵලං ස අශ්නුවීත 39. පාපං කර්ම කුර්‍වාණඃ පාප්මා නිරයං ව්‍රජෙත්.

(අ). සිංහලයට නගනු.

1. කෙ පුත්‍ර, කච්චිත් ධමේ ප්‍රවර්තසෙ? 2. අහනි අහනි පුමාන් ශොභනං කම් කුර්‍යාත්. 3. ත්‍රිණි ශතානි ෂෂ්ටිඃ ච අහානි සංවත්සරස්‍ය භවන්ති. 4. වෙශ්‍යාමනි මරුත් සංවර්තී. 5. ප්‍රාණිශවක්ෂුර්හ්‍යං පශ්‍යති. 6. අනෙන වාසසා වපුඃ ආවෘතං. 7. යශසා තෙජසා ච වර්ධෙථාඃ. 8. භවිෂං භක්ෂයතොඃග්නෙර් ජ්වාලා ආකාශම්‍රදහච්ඡත්. 9. සිංහස්‍ය මහතිං ගර්ජිතාං ශ්‍රුත්වා මෘගී අත්‍රස්‍යත්. 10. චිත්කාරඃ කුර්‍වන්තසෙන කපයස්තසම්න් වෘක්ෂෙ ශාඛායාඃ ශාඛාම්‍රදප්ලවන්ත. 11. තං ප්‍රවාසිනං භූමෙඃ ශයානං දීක්ෂ්‍ය වානරා තස්‍ය සමීපං වෘක්ෂාදවාතරන්. 12. ස සිංහ උවෙච ඛිජින් පශූන් භිඡයන්නාරණ්‍යෙ වසති සම. 13. ස රාවණොා වෛදිකං කම් දූෂයන් විජාන් දූතොති සම. 14. හෙතුවා රාත්‍රෙඃ භොජනානන්තරං රාමායණං, මහාභාරතං, යත් කිංචිත් කාව්‍යං වා වාචයන්තඃ ශ්‍රුණ්වන්තශ්ච කාලං යාපයන්ති. 15. නාලිකෙරාඃ සිකතිලෙෂු ප්‍රාදශෙෂු ප්‍රරොහන්තඃ පංචහිර්‍ා ෂඩ්හිර්‍ දිනෛඃ ඵලන්ති. 16. නානාවිධා මහාඝොෂා මත්‍සාඃ ජලනිධෙඃ විද්‍යන්ත. 17. යෙ කාමෙෂු යතමානා භවන්ති තෙ එව සිඩිං ලභන්තෙ. 18. කාලෙ ගච්ඡති කොෂාරෙ වයසි වර්තමානෙ රාමොා ලක්ෂ්මණෙන සාර්ධං කදාචිච්ඡාමිත්‍ර මනුවර්තමානස්තපොා වන මුපාගමත්. 19. මූල්‍යවන්ති රතනානි සමුද්‍රෙෂු ජායන්තෙ. 20. සූර්‍යෙ උදයති සරසි කමලානි ප්‍රබුධ්‍යන්තෙ. 21 යෙෂවනොා වයසි අධ්‍යයනං කුරු. 22. තමොා නභසි ආසපදං න ලභතෙ. 23. මලිනානි වාසාංසි අපනය. 24. තෙ තීව්‍රෙණ තපසා වෙධසං ප්‍රත්‍යක්ෂී කුර්‍වන්ති. 25. පශ්‍යා කමලං ච, කමලෙන පයශ්ච, පයසා කමලෙන ච සරශ්ච විභාති. 26. බහ්වනී ශ්‍රොතාංසි භාගීරථ්‍යා සංගච්ඡන්ති. 27. අසෙෂ කපොති ආතමතොා ඊප්සිතෙභ්‍යා ධාන්‍යකණාන් යච්ඡති. 28. මතිමාන් නරඃ සත්‍යං බොද්ධුං යතෙත. 29. යුද්ධං සංග්‍රාමං භවා අරිභිඃසහ යුධ්‍යෙධ්වම්. 30. යදි ස විමාගීනතීවතීත්‍ය ශොභනං භවෙත්. 31. යදි විෂං සවාදෙධ්වං යුද්ධං ම්‍රියෙධ්වම්. 32. ශිෂ්‍යා ගුරුං වන්දෙරන්. 33. මම වාවං ශාණ්ඩ්‍යාත වෙත් ඝිතං සාධ්නුයාත.

සංස්කෘතයට නගනු.

(කළුඅකුරෙන් දක්වෙන තැන් හලන්න ශබ්ද වලින් දක්විය යුතු).

1. මිරපුතුන්වැදූ සත්‍රිහු තමන්ගේ [illegible] දිශාවන්හි පතුරු වූහ. 2. දෙන ලදුවෙකින් බැඳ [illegible] සත්‍රිය දුටුයෙහි ද? 3. සරයූ නදියෙහි [illegible] කින් අපි ගියමු. 4. රජුගේ සේනාව රණබිමට පිවිසන කල්හි ම සතුරෝ බියෙන් පලාගියහ. 5 කිවියෝ ප්‍රජාවන් දහැමින් රක්නා ඒ රජුගේ ගුණ වර්ණනාකරු ශ්ලෝකයන් රචනා කළහ. 6. වර්ෂාඍතුයෙහි නවුසෝ හිමවතින් නික්ම ගම් වලට එති. 7. මෙහි ගෙයක් හොඳනගන්නට වඩුවන් ගෙනෙව සි වෙළඳ තෙම මෙහෙකරුට කී ය. 8. ඇටමිදුලුවල වැඩිම පිණිස බෙහෙතක් වලදව. 9. එම්බා මගේ හිස, තෝ බුදුන් වඳු. 10. කමාගේ කාර්‍යය හොඳේ ම ය. 11. බ්‍රහ්ම තෙම ඒ කෙණෙහි බොහෝ දෙවියන් සමඟ බුදුරජුන් වෙත එළඹියේ ය. 12. නදියම හොස් දිය නා එන ඒ පුරුෂයා මාගීඍයකි මහා රුකක් දැක මෙය දෙවොලෙකැ යි සිතා එය මලින් පිදි ය. 13. මේ බල්ලා මාංසයෙන් පොෂිත කළ යුතු. 14. උත්ඝාතයෙන් ඉගෙන ගන්නා බ්‍රහ්මචාරී වූ මේ තරුණයන් දෙදෙනා කෙරෙහි ගුරු තෙමේ පහදී. 15 ඒ නුවණැති මන්ත්‍රිහු දෙදෙන රජහු සතුටු කළහ. 16. යමෙක් නාරායණ ශබ්ත්‍රහු ගේ හිතොපදෙශය කියවන්නේ නම් හේ නො බෝකලෙකින් සංස්කෘත භාෂාවෙහි දක්ෂයෙක් ද කවිකමක් ද වන්නේ ය. 17. පිපාසා තොමෝ ශරත් ඍතුයෙහි මැද්දහනෙහි මාගීයෙහි යන්නවුන් පෙළ යි. 18. ඇත දක්නා පුරුෂයාගේ වචන තොට ඇසිය යුතු, 19. පක්ෂීන් මැද හංසයා යම්සේ ද, එසේ ම ජනයන්ගේ සභාවෙහි කවිකමා බබලයි. (ශෝභිත වේ) 20. දරුවෙනි කිතිසෙන් ද නෙජසින් ද වැඩෙමින් මවගේත් පියාගේත් ගුරුහුගේත් සිත් පිණවව්. 21 ඒ සත්‍රි ගම්න් නික්ම පේළායෙක ළඳරුවා තබා ඒ පේළාව හිසින් උසුලාගෙන (උසුලන්නී) මාගීයෙහි යන්නී කිසියම් රුකක් මුලට එළඹ එහි ඉදගත්තා ය. 22. ජලඝන්ගේ නිධිය මුහුද යි. 23 සත්ත්ව තෙම සිතින් සිතා කම් කෙරෙ යි. 24. ඇස් ද, කන්ද, සියලු ශරීරයෝ ද දිරන්නාහ. 25. එ යාචකයෝ සිවුදෙන වෙළඳහු ගෙන් වසත්‍ර සතරක් ලබාගෙන යන්නාහුමාගීයෙහි දී කොලහල කළහ.

41.

ධාතු.

101. **වදති** යනු ආඛ්‍යාත ක්‍රියාපදය යි. මෙහි අංගය **වද** යනු යි. මේ අංගය සෑදුණේ කෙසේ ද? **වද්** යන්නට **අ** යන්න එක් වී මෙනි. **වද්** යනු එහි මූල යි. ඒ ක්‍රියාවන් ගේ මූල **ධාතු** නම් වේ. අංගයන් සාදා ගැන්මට ධාතූන්ට එක් කෙරෙන **අ** ආදිය **විකරණ** ප්‍රත්‍යය නම් වේ. විකරණයෝ කිහිප කොටසෙකි. සමහර ධාතූන්ට **අ** යන්න (**අ** විකරණය) එක් වේ. **පව්+අ=පව** යනු උදාහරණ යි. සමහර ධාතූනට **නා** විකරණය එක් වේ. **අශ්+නා=අශ්නා** යනු උදාහරණ යි. මෙසේ ඒ ඒ විකරණයන් වෙන වෙන ම එක් වන ධාතු දශ වර්ගයෙකි. ඔහු දශ **ධාතුගණ** නම් වෙති. ඔවුන්ගේ විස්තර 46 වන පාඩමේ දැක් වේ. මින් මතු උපග්‍රන්ථයේ වරහන් ඇතුළෙහි (කතෘවාචක) අංගය ද ඊට මුලින් ධාතුව ද දෙනු ලැබේ. මෙසේ යි '**පව්** (පව) මෙහි **පව්** යනු ධාතු යි. **පව** යනු අංගය යි.

කර්මවාචක ක්‍රියා.

ක්‍රියාවෙන් කර්මය උක්ත වේ නම් (කර්මපදයාගේ පුරුෂය, සංඛ්‍යාව හැඟවේ නම්) ඒ ක්‍රියාව **කර්මවාචක ක්‍රියා** නම්. එහි කර්මය **උක්ත කර්මය** නම්. ඒ උක්ත කර්මය ප්‍රථමා විභක්තියෙන් සිටී.

මා විසින් පාඩම කියැවේ (කියනු ලැබේ) මෙහි **කියැවේ** (කියනු ලැබේ) යනු ප්‍රථම පුරුෂ ඒකවචන යි. **පාඩම** යනු ද ප්‍රථම පුරුෂ ඒක වචන යි. **කියැවේ** යනු කර්මවාචක ක්‍රියාව යි. **පාඩම** යනු කර්මය යි. එය ප්‍රථමා විභක්තියෙන් සිටී. මෙසේ කර්මවාචක ක්‍රියාවේ කර්මය ප්‍රථමා විභක්තියෙන් සිටී නම් කර්තෘ කවර විභක්තියෙන් සිටී ද? **තෘතීයා** (කර්තෘ) විභක්තියෙන් සිටී. ඒ වැකියෙහි මා යන කර්තෘ උත්තම පුරුෂයෙන් සිටී. එය ක්‍රියායෙන් උක්ත නො වේ. (නො කියැවේ). උඩ සඳහන් වැකිය සංස්කෘතයට නැගුවිට

මයා පාඨඃ පඨ්‍යතෙ

යැ යි සිටී.

(මා විසින් පාඩම කියනුලැබේ)

මෙහි **පාඨඃ** යන කර්ම ප්‍රථම පුරුෂ ඒක වචන යි. ප්‍රථමා විභක්ති ඒක වචන යෙන් සිටී. **පඨ්‍යතෙ** යන කර්මවාචක ක්‍රියාවත් ප්‍රථම පුරුෂ ඒක වචන යි.

102. කර්මවාචක ක්‍රියා සෑදීම.

සකර්මක ධාතුවට ය විකරණය එක් කරණු. එවිට කර්මවාචක ක්‍රියාංගය සැදේ. ඉන්පසු ආත්මනෙ පද ප්‍රත්‍යයයන් ම එක් කරනු.

පඨ් යනු ධාතු යි. ඊට ය ප්‍රත්‍යය එක් කළ විට පඨ්‍ය (පඨ්‍ය) කියා වේ ආත්මනෙ පද ප්‍රත්‍යය වූ **තෙ** ආදිය එක් කළ විට **පඨ්‍යතෙ, පඨ්‍යෙතෙ, පඨ්‍යෙතෙන** ආදීහු වෙත්.

මෙසේ ම **පච්** ධාතුයෙන් **පච්‍යතෙ** ආදිය ද, **නී** ධාතුයෙන් **නීයතෙ** ආදිය ද, **බුධ්** ධාතුයෙන් **බුධ්‍යතෙ** ආදිය ද සිද්ධ වේ.

උදාහරණ වාක්‍ය:-

සූදෙන ඔදනඃ පච්‍යතෙ.
(අරක් කෑමියා විසින් බත පිසනු ලැබේ.)
පුරුෂෙණ වෘක්ෂෝ නීයතෙ.
(පුරුෂයා විසින් ගොන් දෙන්නා දක්කා ගෙන යනු ලැබෙත්)
මුනිනා ධර්මඃ බුධ්‍යතෙන.
(මුනිහු විසින් ධර්මයෝ අවබෝධ කරණු ලැබෙත්).

දැන් ධාතු කිහිපයකුත් එයින් සෑදුණ කර්තෘවාචක හා කර්මවාචක වර්තමාන ප්‍රථම පුරුෂ එක වචන ක්‍රියා රූප කිහිපයෙකුත් දෙනු ලැබේ.

ධාතුව.	කර්තෘවාචක ක්‍රියාව.	කර්මවාචක ක්‍රියාව.
පූජ්	පූජයති	පූජ්‍යතෙ
පිඩ්	පිඩයති	පිඩ්‍යතෙ
නී	නයති	නීයතෙ
ජි	ජයති	ජීයතෙ
ක්ෂිප්	ක්ෂිපති	ක්ෂිප්‍යතෙ
ක්ෂාල්	ක්ෂාලයති	ක්ෂාල්‍යතෙ
නින්ද්	නින්දති	නින්ද්‍යතෙ
ස්පෘශ්	ස්පෘශති	ස්පෘශ්‍යතෙ
ලභ්	ලභතෙ	ලභ්‍යතෙ
සෙව්	සෙවතෙ	සෙව්‍යතෙ

'සඃ බුඛං පූජයතී'. (හේ බුදුන් පුද යි). මෙය කර්මකාරක ඝට පෙරළු කල 'තෙන බුඛඃ පූජ්‍යතෙ' (ඔහු විසින් බුදුරජ පුදනු ලැබේ) යැ යි සිටී. කර්තෘකාරක වාක්‍යයෙහි 'බුඛං' යැ යි ද්විතීයාව යෙදුන තැන කර්මකාරක වාක්‍යයෙහි බුඛඃ යැ යි ප්‍රථමායෙන් ද, කර්තෘකාරක වාක්‍යයෙහි කර්තෘ 'සඃ' යැ යි ප්‍රථමාසෙන් යෙදුණ තැන කර්මකාරක වාක්‍යයෙහි තෙන යැ යි තෘතීයායෙන් ද, කර්තෘ කාරක වාක්‍යයෙහි පූජයති යැ යි කර්තෘවාචක ක්‍රියාව කර්ම කාරක යෙහි පූජ්‍යතෙ යැ යි ද යෙදී ඇත. පහත සඳහන් වාක්‍ය යෙදී ඇති සැටි සිතට ගත යුතු.

කර්තෘකාරකයෙහි.	කර්මකාරකයෙහි.
අහං බුඛං පූජයාමි	මයා බුඛඃ පූජ්‍යතෙ
විඩාලඃ මූෂකං පීඩයති	විඩාලෙන මූෂකඃ පීඩ්‍යතෙ
ත්වං වෘෂං නයසි	ත්වයා වෘෂඃ නීයතෙ
නෘපඃ අරීන් ජයති	නෘපෙණ අරයඃ ජීයන්තෙ
අරිඃ ශරාන් ක්ෂිපති	අරිණා ශරාඃ ක්ෂිප්‍යන්තෙ
අහං හස්තෙන ක්ෂාලයාමි	මයා හස්තෙන ක්ෂාලේ‍යතෙ
සඃ මාං නින්දති	තෙන අහං නින්දේ‍ය
සා කර්ණෙන සෘණොති	තයා කර්ණෙන සෘණෝ්‍යතෙ
තෙන ධනං ලභෙතෙ	තාභ්‍යාං ධනං ලභ්‍යතෙ
ශිෂ්‍යඃ ගුරුං සෙවතෙ	ශිෂ්‍යෙඃ ගුරුඃ සෙව්‍යතෙ

කර්මකාරකයෙහි ක්‍රියා වරනැගීම.

ධාතුව වන්ද් (වැඳීමෙහි)

ලට්

	එ.	මී.	බ.
ප්‍ර.	වන්ද්‍යතෙ	වන්ද්‍යෙතෙ	වන්ද්‍යන්තෙ
මැ.	වන්ද්‍යසෙ	වන්ද්‍යෙථෙ	වන්ද්‍යධ්වෙ
උ.	වන්ද්‍යෙ	වන්ද්‍යාවහෙ	වන්ද්‍යාමහෙ

ලෝට්.

ප්‍ර.	වන්ද්‍යතාම්	වන්ද්‍යෙතාම්	වන්ද්‍යන්තාම්
මැ.	වන්ද්‍යස්ව	වන්ද්‍යෙථාම්	වන්ද්‍යධ්වම්
උ.	වන්ද්‍යෙ	වන්ද්‍යාවහෙ	වන්ද්‍යාමහෙ

	එ.	මි.	බ.
		ලඬ්.	
ප්‍ර.	අවන්ද්‍යත	අවන්ද්‍යෙතාම්	අවන්ද්‍යන්ත
ම.	අවන්ද්‍යථාඃ	අවන්ද්‍යෙථාම්	අවන්ද්‍යධ්වම්
උ.	අවන්ද්‍යෙ	අවන්ද්‍යාවහි	අවන්ද්‍යාමහි
		විධිලිඬ්.	
ප්‍ර.	වන්ද්‍යෙත	වන්ද්‍යෙයාතාම්	වන්ද්‍යෙරන්
ම.	වන්ද්‍යෙථාඃ	වන්ද්‍යෙයාථාම්	වන්ද්‍යෙධ්වම්
උ.	වන්ද්‍යෙය	වන්ද්‍යෙවහි	වන්ද්‍යෙමහි

අභ්‍යාසය.

(අ). සිංහලයට නඟනු.

කතෘකාරකයට ද පෙරළා ලියනු

1. ස්‍යවරාජෙන ශත්‍රවොා ජීයන්තෙ. 2. භූපතීනා ප්‍රජාඃ රක්ෂ්‍යන්තෙ. 3. රාඥ කාරාගෘහං පරීක්ෂ්‍යතෙ. 4. ජනෙඃ දෙවතා අවන්ද්‍යත. 5. තවයා ධර්මොා ශ්‍රැයතාං, ශ්‍රුත්වා චාවධාරීතාම්. 6. දුඃඛෙන ඝටඃ පූර්‍යතෙ. 7. කන්‍යයා ධෙනුර් බධ්‍යතෙ. 8. මූඪෙන විෂං පීයතෙ. 9. අභ්‍යුදයම්වඤ්ඡතා යත්නෙන ධනං වියතාම්. 10. සෙවකෙරෙෂා භූමී කථෙඃ ආස්‍යතාම්. 11. බාල කෙඃ එතෙ ගීතෙ ගීයෙතාම්. 12. ස්‍යවාං භක්තෙනඃ වන්ද්‍යෙථාම්. 13. ආවාං තෙඃ න බධ්‍යාවහෙ. 14. දුශෙඃ වඤ උහ්‍යෙමහි. 15. සුධර්මවඤ්ඡිඃ පුණ්‍යානි කර්මාණි ක්‍රිඥන්තාම්.

(ආ). සිංහලයට නඟනු.

කර්මකාරකයට පෙරළා ලියනු.

1. සඃ සුතධං දණ්ඩෙන අතාඩයත්. 2. වයං භික්ෂවෙ අන්නමඥවර්‍යාම. 3. තෙ ඵලානි අවින්දන්. 4. සාරමෙයඃ පුවර්‍ජ මධ්‍රතොත්. 5. රාමොා රාවණස්‍ය දශ ශිරාංසි අලුනාත්. 6. කෘෂී බලස්‍ය අපෙෂ ශෘගාලා අශෘඟ්ණන්. 7. අහං මම හස්තොා ජලෙන ප්‍රාක්ෂාලයම්. 8. ත්වං අක්‍රොධෙන ක්‍රොධං ජයෙඃ. 9. ඉමානි ජම්බූනි ශෘඟීත්වා ඛාදත. 10. පිතා පුත්‍රමාශ්ලිෂ්‍යති. 11. ආවාං පුණ්‍යානි කරවාව. 12. කුක්කුටී වංච්වා භක්ෂ්‍යම්බරති.

13. ගෘහපතයො ජිජේභ්‍යෝ ධෙනූ අයචඡන්. 14. ගජපාලඃ ගජං තරෙණ අබධ්නාත්. 15. කවයො චිරසුවො මාතුර්ගාඝ්‍යං ශ්ලොකෛකරවණීයන්. 16. ලක්ෂ්මණො රාවණස්‍ය හගිත්‍යාඃ ශ්‍රාණමකෘන්තත්. 17 කොඃත්‍ර ඝණ්ටාං වාදයති? 18. ශෘගාලඃ කුක්කුටිං දන්තෛර්දෂ්ණාති. 19. රාජා විඩ්භ්‍යඃ ධනං ගෘහ්ණාති. 20, මම වාචං ශෘණුයාත වෙත් හිතං සාධ්නුයාත.

(ඉ). පඨ්, නී, ක්‍රී යන ධාතු ලව්, ලොව්, ලඞ්, ච්ඩිලිඞ් යන සතර විබත්හි කතීෘ කර්ම දෙකාරකයෙහි ම වර්ත්තෙත්.

42.

කෘදන්ත.

143. **කෘත් ප්‍රත්‍යයානන.** අතීතයෙහි කළ ක්‍රියාවක් හැඟවීමෙහි **කෘත්** ප්‍රත්‍යය ධාතුවට එක් කරණු ලැබේ. **කෘත්** යන තැන **ක්** යන්න ගණනට නො ගැනේ. **ත** යන්න ම ගනු ලැබේ **කෘ** ධාතුවට **ත** යන්න එක් කළ විට **කෘත** යැ යි සිඛ වේ. **'කරණ ලද'** යනු අර්ථ යි. මෙසේ නිපන් පද පුල්ලිංගයෙහි **ඒව** ශබ්දය මෙන් ද නපුංසක ලිංගයෙහි **වන** ශබ්දය මෙන් ද ස්ත්‍රී ලිංගයෙහි **කන්‍යා** ශබ්දය මෙන් ද වර නැගේ. 'කෘතඃ (පුං)' කෘතම් (නපුං), කෘතා (ස්ත්‍රී)' ආදී වශයෙනි.

104. **කර්මවාචක කෘදන්ත.** සකර්මක ධාතුවකට **කෘත්** ප්‍රත්‍යය එක් ව සාදුණ පදය කර්මවාචක යි. කර්මකාරකයෙහි යෙදේ. එය කර්ම පදයට ලිංග විභක්ති වචන වලින් සමාන ව යෙදේ. කර්ම වාචක අතීත ක්‍රියාව වෙනුවට මෙය යොදන හැක. **මයා වෘක්ෂඃ අනීයත** (මාවිසින් ගොනා ගෙනයන ලදී) යන්න **මයා වෘක්ෂඃ නීතඃ** යැ යි ද, **'මයා ගවනුඃ අනීයන'** යන්න **මයා ගවනුඃ නීතා** යැ යි ද, **'මයා වචනානි අශ්‍රාවන්ත'** (මවිසින් වචනයෝ අසන ලදහ) යන්ත **'මයා වචනානි ශ්‍රුතානි'** යැ යි ද යෙදිය හැක්ක.

පහත සඳහන් වාක්‍යවල එක් පක්ෂයෙක කර්මවාචක ආඛ්‍යාත ක්‍රියා යෙදුණ තැන අනිත් පක්ෂයෙහි කර්මකෘදන්ත යෙදී ඇති සැටි සඟඳ බලා සිතට ගත යුතු.

105. **කර්තෘවාචක කෘදන්ත.** අකර්මක ධාතුවකට **කත** ප්‍රත්‍යය එක් ව සෑදුණ පදය කර්තෘවාචක යි. එයින් කර්තෘ උකත වේ. කර්තෘහුට සමාන ලිංගයෙන් විභක්තියෙන් වචනයෙන් සිටී. අතීත අකර්මක ක්‍රියා වෙනුවට ඒ යොදත හැක්ක. පන් ධාතුව අකර්මක යි. එයින් **කත** ප්‍රත්‍යය යෙදී සෑදුණ පදය **පතිත** යැ යි සිටී. සෘ වෘක්ෂාත් අපතත් (හේ ගසින් වැටුණේය) යන කර්තෘකාරක වාක්‍යයේ **අපතත්** යන්න වෙනුවට **පතිත** යන කෘදන්ත ක්‍රියාව යෙදූකල **සෘ වෘක්ෂාත් පතිතඃ** යැ යි සිටී. පහත සඳහන් වාක්‍ය කීයවා **සසඳා** බලා මේ යෙදීම වඩාත් මැනැවින් සිතට ගත යුතු.

කර්මකාරකයෙහි

	ආඛ්‍යාත ක්‍රියා සහිත වාක්‍ය.	කෘදන්ත ක්‍රියා සහිත වාක්‍ය.
පුල්ලිංගයෙහි	කුම්භකාරේණ **ඝටඃ** අක්‍රියත	කුම්භකාරේණ **ඝටඃ** කෘතඃ
	,, **ඝටෞ** අක්‍රියෙතාම්	,, **ඝටෞ** කෘතෞ
	,, **ඝටාඃ** අක්‍රියන්ත	,, **ඝටාඃ** කෘතාඃ
නපුංසක ලිංගයෙහි	කාරුභිඃ **ගෘහම්** අක්‍රියත	කාරුභිඃ **ගෘහං** කෘතම්
	,, **ගෘහෙ** අක්‍රියෙතාම්	,, **ගෘහෙ** කෘතෙ
	,, **ගෘහාණි** අක්‍රියන්ත	,, **ගෘහාණි** කෘතානි
ස්ත්‍රී ලිංගයෙහි	කන්‍යයා **කථා** අශ්‍රූයත	කන්‍යයඃ **කථා** ශ්‍රුතා
	,, **කථෙ** අශ්‍රූයෙතාම්	,, **කථෙ** ශ්‍රුතෙ
	,, **කථාඃ** අශ්‍රූයන්ත	,, **කථාඃ** ශ්‍රුතාඃ

කර්තෘකාරකයෙහි.

	ආඛ්‍යාත ක්‍රියා සහිත වාක්‍ය.	කෘදන්ත ක්‍රියා සහිත වාක්‍ය.
පුල්ලිංගයෙහි.	**සඃ** අගච්ඡත්	**සඃ** ගතඃ
	තෞ අගච්ඡතාම්	**තෞ** ගතෞ
	තෙ අගච්ඡන්	**තෙ** ගතාඃ
නපුංසක ලිංගයෙහි.	**එලම්** අපතත්	**එලම්** පතිතම්
	එලෙ අපතතාම්	**එලෙ** පතිතෙ
	එලානි අපතන්	**එලානි** පතිතානි
ස්ත්‍රී ලිංගයෙහි	**කන්‍යා** අකුප්‍යත්	**කන්‍යා** කුපිතා
	කන්‍යෙ අකුප්‍යතාම්	**කන්‍යෙ** කුපිතෙ
	කන්‍යාඃ අකුප්‍යන්	**කන්‍යාඃ** කුපිතාඃ

කත ප්‍රත්‍යයාගමනයන්ගේ පදසිද්ධිය.

සමහර ධාතූන්ට කෙළින් ම **ත** ප්‍රත්‍යයය එක් වේ.

ධාතුව.	කතාගමනපදය.	තේරුම.	වර්තමාන කර්තෘ කාරක ක්‍රියාව.
අස්	අසත	විසිකරණ ලද	අස්‍යති
කෘ	කෘත	කරණ ලද	කරොති
ක්‍රී	ක්‍රීත	මිලට ගන්නා ලද	ක්‍රිණාති
ගුප්	ගුප්ත	සඟවා රැකගන්නා ලද	ගොපායති
චි	චිත	රැස්කරණ ලද	චිනොති
ජි	ජිත	දිනන ලද	ජයති
ඥා	ඥාත	දන්නා ලද	ජානාති
දූ	දූත	පෙළන ලද	දූනොති
ධූ	ධූත	සොලවන ලද	ධූනොති
ධෘ	ධෘත	දරන ලද	ධාරයති
නෘත්	නෘතත	නැටූ	නෘත්‍යති
පෘ	පෘත	පුරවන ලද පිරුණු	පෘණාති
ප්‍රී	ප්‍රීත	පිණවන ලද පිණැවුණු	ප්‍රිණාති
මෘ	මෘත	මළ	ම්‍රියතෙ
වෘ	වෘත	වසන ලද, තෝරාගන්නා ලද	වෘණීතෙ
වෘත්	වෘතත	වූ, පැවති	වර්තතෙ
ශක්	ශක්ත	හැකි වූ	ශක්නොති
ශ්‍රි	ශ්‍රිත	අසන ලද	ශෘණොති

106. **සඤ්ඤා.** **ත** ප්‍රත්‍යයාදියට පූර්‍වයෙහි වූ **ච්, ජ්** කාර **ක්** බවට පැමිණේ.

ධාතුවේ අග ව්‍යංජනයට මුලින් වූ අනුනාසිකය මෙබඳු තැන ලොප් වේ.

ත ප්‍රත්‍යයා පර කල්හි ව යන්නෙන් පටන් ගන්නා සමහර ධාතූන්ගේ මූල සිවින **ව, වෙ** යන අකුරු **උ** බවට පෙරළේ.

වව් + ත=උක්ත, වෙ + ත=උත්ත, හ්වෙ + ත=හූත.

ධාතුව.	කතාඅනඅ.	තේරුම.	වර්තමාන(ලඒ)රූපය.
භ්‍යජ්	භ්‍යඤ්ඣ	අත්හරනා ලද	භ්‍යජති
යුජ්	යුඤ්ඣ	යෙදුණු	යුජ්‍යතෙ
රඤ්ජ්	රඤ්ඣ	රැඳුණු, ඇළුණු	රඤ්ජතෙ
වච්	උඤ්ඣ	කියන ලද	වකති
සඤ්ජ්	සඤ්ඣ	ඇලුණු	සජ්ජති

107. ධ්, භ් කාරයෙන් ද කිසි තැනෙක හ් කාරයෙන් ද පර වූ න යන්න ඒ ධ්, භ්, හ් කාරයන් සමග ම ඳ බවට පත් වේ.

සම් + සෘධ්	සමෘඳ්ධ	සමෘඳ්ධ වූ	සමෘධ්‍යති
නහ්	නඳ්ධ	බැඳුණු බඳනා ලද	නහ්‍යති
බන්ධ්	බන්ධ	බඳනා ලද	බධ්නාති
බුධ්	බුද්ධ	දැනගත්	බුධ්‍යතෙ
ආ + රභ්	ආරබ්ධ	පටන් ගන්නා ලද	ආරභතෙ
සනාම්භ්	සනාබ්ධ	උඩඟු වූ, තද වූ	සඨ්භතෙ

108. වඡ්, ෂ්, ම් යන අකුරු ඉන් පර වූ න යන්න සමග ඤ්ඡ බවට පැමිණෙති.

ඉම්	ඉඤ්ඡ	කැමති වූ, පතන ලද	ඉච්ඡති
කෘෂ්	ක්‍රිඤ්ඡ	පෙළන ලද	කෘෂ්‍යති
තෘෂ්	තෘඤ්ඡ	සතුටු වූ	තෘෂ්‍යති
දෘෂ්	දෘඤ්ඡ	දක්නා ලද	පශ්‍යති
දංශ්	දඤ්ඡ	ස්පන ලද	දංශති
පුෂ්	පුඤ්ඡ	පෝෂණය කරණ ලද	පුෂ්‍යති
ප්‍රච්ඡ්	පෘඤ්ඡ	විචාරණ ලද	පෘච්ඡති
ප්ලුෂ්	ප්ලුඤ්ඡ	පිළිස්සුණු	පෙලාහෂ
භ්‍රංස්	භ්‍රඤ්ඡ	වැටුණු	භ්‍රංසතෙ
මෘෂ්	මෘඤ්ඡ	සපගි කරණ ලද	මෘශති
විෂ්	විඤ්ඡ	ඇතුල් වූ	විශති
සපෘෂ්	ස්පෘඤ්ඡ	සපගී කරණ ලද	සපෘශති

109. හ් කාරය පර වූ න ප්‍රත්‍යයය සමග ඣ කාර බවට බොහෝ තැන පත් වේ. එබඳු තැන්හි ධාතුවේ මූල කුර දීඝී වේ. කිසි තැනෙක දීඝී නො වීත් තිබේ. ඍමහර තැනෙක හ් + න දෙක ඣඣ බවට පෙරළේ.

හාස්	හාස	ඇතුල් වූ	හාසති
ගුස්	ගුස	සඟවන ලද සැඟවුණු	ගුහති
දෘස්	දෘස ද්‍රැහඩ	දැඩි වූ	දෘඪති
ආ + රුහ්	ආරුස	නැගුණු	ආරොහති
වහ්	ඌස	උසුලා ගෙනයන ලද	වහති
ස්නිහ්	ස්නීස ස්නිඬ	සෙනෙහ කළ	ස්නිහ්‍යති
සහ්	සොස	ඉවසන ලද	සහතෙ
දුහ්	දුඬ	දෙනාලද	දෙග්ධි

110. **ණ** ප්‍රත්‍යයයා පර කල ධාතුහුගේ අග ම් කාරය **න්** බවට පැමිණේ. එවිට ධාතුහුගේ මූල ස්වරය දීඝ වේ.

කම්	කාණන	රුචි කරණ ලද, කැමැති	කාමයතෙ
කලම්	කලාණන	වෙහෙස පත්	කලාමති
ඛම්	ඛමාණන	ඛමා කළ	ඛමතෙ
වම්	වාණන	බොන ලද	වමති
ශම්	ශාණන	සංසිඳුණු	ශාම්‍යති
ශ්‍රම්	ශ්‍රාණන	වෙහෙස පත්	ශ්‍රාම්‍යති

111. **ක** ප්‍රත්‍යයයා පර කල්හි සමහර ධාතූන්ගේ අග න්, ණ්, ම් කාර ලොප් වේ. එසේ වූ සමහර තන්හි ධාතුවේ ස්වරය දීඝ වේ.

ක්ෂන්	ක්ෂත	නසන ලද	ක්ෂණොති
ක්ෂිණ්	ක්ෂිත	,,	ක්ෂිණොති
ඛන්	ඛාත	සාරන ලද	ඛනති
ගම්	ගත	ගිය	ගච්ඡති
ජන්	ජාත	උපන්	ජායතෙ
තන්	තත	පතුරුවන ලද, පැතුරුණු	තනොති
නම්	නත	වදනා ලද	නමති
යම්	යත	වසන ලද	යච්ඡති
රම්	රත	ඇලුණු	රමතෙ
හන්	හත	මරණ ලද	හනති

112. සමහර දකාරාන්ත ධාතුවක ගේ අග ද් කාරය පර වූ න ප්‍රත්‍යයය සමග නත බවට පෙරැළේ.

කිලිද්	කිලින්න	තෙත් වූ	කිලිද්‍යති
බිද්	බින්න	කණගාවූ වූ, කලකිරුණු	බිද්‍යතෙ
ඡද්	ඡන්න	වසන ලද	ඡාදයති
ක්‍ෂුද්	ක්‍ෂුන්න	දුරුකරන ලද	ක්‍ෂුදති
පද්	පන්න	පැමිණි	පද්‍යතෙ
භිද්	භින්න	බිඳින ලද	භිනත්ති
ඡද්	ඡන්න	ගෙවුණු	ඡියතෙ
සන්ද්	සන්න	වැක්කෙරුණු	සන්දතෙ

113. සමහර ඍ වණීාන්ත ධාතූන් ගේ අග ඍවණීය න ප්‍රත්‍යය පර කල්හි ඊර් ඇ සි වෙනස් වේ. න ප්‍රත්‍යය ද ණ කාර බවට පත් වේ.

කෘ	කීණී	විසුරුණු	කීරති
ගෘ	ගිණී	කන ලද	ගිරති
ජෘ	ජීණී	දිරා ගිය මහලු වූ	ජරණාති
තෘ	තීණී	තරණය කරණ ලද ඒ තෙර වූ	තරති
සතෘ	සතීණී	වසන ලද	සතරණාති

සවරාන්ත ධාතූන් කෙරෙන් පර වූ න ප්‍රත්‍යයයා ද සමහර තැන න කාර බවට පෙරැළේ. ඒ සමහර තැනෙක ධාතූන්ගේ ඒ යන්න ආ කාර බවට පෙරැළේ. කිසි තැනෙක ධාතුහුගේ ආ කාරය ඒ බවට පෙරැළේ.

ක්ෂි	ක්ෂීණ	ගෙවුණු	ක්ෂයති
මෙල	මලාන	මැලවුණු	මලායති
ගෙල	ගලාන	ගිලන් වූ	ගලායති
ඕ	ඕන	ඉගුලූණු	ඔයතෙ
දු	දුන	පෙළුණු	දුෝනි
ලී	ලීන	දිය වූ	ලයති
ලූ	ලූන	කපන ලද	ලුනාති
ෂ්‍යෛ	ෂ්‍යාන, ෂීන	වියලුණු	ෂ්‍යායතෙ
ෂ්ඵි	ෂූන	ඉදිමුණු	ෂ්වයති
හා	හීන	අත්හරන ලද දුර ලන ලද	ජහාති

114. **ත** ප්‍රත්‍යයය පර කල්හි සමහර ධාතූන්ගේ අන්තයට ඉ යන්නෙක් එක් වේ. මෙසේ ඉයන්න එක්වන ධාතු **සේට්** ධාතු යැ යි ද ඒ යන්නක් නො ගන්න උඛ සඳහන් වයීයේ ධාතු **අනිට්** ධාතු යැ යි ද කීසිතැනෙක ඉයන්න ගන්නා කිසි තැනෙක නොගන්නා ධාතු **වෙට්** යැ යි ද කියනු ලැබේ.

සේට් ධාතු හා ඔවුන්ගෙන් නිපන් කෘදන්ත පද කිහිපයෙක් දක්වනු ලැබෙත්.

ප්‍ර + අර්ජ්	ප්‍රාර්ජිත(ප්‍ර + අර්ජ් + ඉ + ත)	පතනලද	ප්‍රාර්ථයතෙ
අශ්	අශිත	කත ලද	අශනාති
කුප්	කුපිත	කිපුණ	කුප්‍යති
ගෘහ්	ගෘහීත	ගන්නා ලද	ගෘහ්ණාති
පුෂ්	පොෂිත	පෝෂණය	පොෂති
		කරණ ලද	
මූර්ච්ඡ්	මූර්චිත	මූසපත්	මූර්ඡති
විද්	විදිත	දන්නා ලද	වෙත්ති
නන්ද්	නන්දිත	සතුටු වූ	නන්දති

බොහෝ සෙයින් කෘදන්තපද හැදෙන ක්‍රමය මෙහි දක්වන ලදී. මෙ කී සියලු ක්‍රමයට ම වෙනස් ව ද සමහර පද සැදේ. ඔවුන් ගෙන් කිහිප දෙනෙක් මෙහි දක්වෙත්.

පව්	පක්ව	පැසුණු, පිසන ලද	පවති
ගෛ	ගීත	ගයන ලද	ගායති
ත්‍රෛ	ත්‍රාණ, ත්‍රාත	රක්නා ලද	ත්‍රායතෙ
දෘ	දෘත්ත	දෙන ලද	දදාති
ප්‍ර + දෘ	ප්‍රදත්ත, ප්‍රත්ත	,,	ප්‍රදදාති
ආ + දෘ	ආදත්ත, ආත්ත	ගන්නා ලද	ආදදාති
උප + ආ + දෘ	උපාදත්ත, උපාත්ත	,,	උපාදත්තෙ
ධාව්	ධාවිත, ධෞත	සෝදන ලද	ධාවති
ධෘ	ධෘත	දරන ලද	දධාති
ධ්‍යෙ	ධ්‍යාත	සිතන ලද	ධ්‍යායති
පෘ	පීත	බොන ලද	පිබති
පූර්	පූර්ණ	පිරුණු	පූරයති
ඵල්	ඵුල්ල	පිපුණු	ඵලති
ම්ලජ්	මග්න	ගිලුණු	මජ්ජති

භුජ්	භුඤ්ජ	නමන ලද	භුජති
රුජ්	රුඤ්ජ	පෙළුණු	රුජති
ශාස්	ශිෂ්ට	උගන්වන ලද ඉගෙන ගත්	ශාසති
ශී	ශයිත	නිදුගත්	ශෙතෙ
සිව්	සූත	මහන ලද	සීව්‍යති
සථා	සථිත	සිටි	තිෂ්ඨති
උත් + සථා	උත්ථිත	නැඟී සිටි	උත්තිෂ්ඨති
සුප්	සුප්ත	නිදිගත්	සවපිති

මේ ධාතු හා එයින් නිපන් කෘදන්ත පද මනා ව පුහුණු කර ගත් පසු මේ අනුව මෙ බඳු අන්‍ය ධාතූන් ගෙන් ද නිපන් මේ වර්ගයේ පද දත හැක්ක.

115. කෘතවත් ප්‍රත්‍යයාන්ත කෘදන්ත.

ධාතූන් ගෙන් පර ව කෘතවත් ප්‍රත්‍යය යෙදේ. යව දැක්වුණ කෘත ප්‍රත්‍යයාන්තයාගට ම වත් භාගය එක් කිරීමෙන් මේ ලෙහෙ සියෙන් සාදු ගත හැක්ක. සකර්මක අකර්මක සියලු ධාතූන් කෙරෙන් පර ව මෙය කර්තෘකාරකයෙහි ම යෙදේ.

කෘතවත්.	කළා වූ
ගතවත්.	ගියා වූ
චිතවත්.	රැස් කළ
ශ්‍රුතවත්.	ඇසූ
උක්තවත්.	කී
බුද්ධවත්.	දැන ගත්

මේ කෘතවත් ප්‍රත්‍යයාන්තයෝ 37 වන පාඩමේ 101 පිටේ ගුණවත් ශබ්දය මෙන් තුන් ලිඟුයෙහි වර නැගෙත්.

පුල්ලිංග යෙහි	කුම්භකාරඃ ඝටං කෘතවාන්	කුඹලා කළය සැදී ය.
	තෞ ධර්මං ශ්‍රුතවන්තෞ	ඔහු දෙදෙන ධර්මය ඇසූහ
	තෙ ධර්මං ශ්‍රුතවන්තඃ	ඔව්හු දහම් ඇසූහ.
නපුංසක ලිංගයෙහි	ඵලං පතිතවත්	ගෙඩිය වැටිණ.
	ඵලෙ පතිතවති	ගෙඩි දෙක වැටුණාහ.
	ඵලානි පතිත වනති	ගෙඩි වැටුණහ.
ස්ත්‍රී ලිංගයෙහි	කන්‍යා ගතවති	කන්‍යාව ගියාය.
	කන්‍යෙ ගතවත්‍යෞ	කන්‍යාවෝ දෙදෙන ගියහ.
	කන්‍යාඃ ගතවත්‍යඃ	කන්‍යාවෝ ගියහ.

116. **විශෙෂණ වශයෙන් කෘත, කෘතවත් ප්‍රත්‍යයයන් අහන් ශෙදිම.** අන්‍ය වන්නෝ නාමයට විශෙෂණ ව ද යෙදෙත්. කර්තෘවාචක කෘදන්තයෝ ක්‍රියාව කරන්නා හඟවන පදයට ද, කර්මවාචක කෘදන්තයෝ කර්මයට ද විශෙෂණ වෙති.

117. **කෘත** ශබ්දය කර්මවාචක යි. එය කර්තෘට විභක්ති ආදියෙන් සමාන කොට යෙදීම වැරැදි යි. කළය **සෑදූ** කුඹලා යැ යි කිව මනා වූ විට 'ඝටං කෘතඃ කුම්භකාරඃ' යැ යි කීම සදෙස් ය. එහි වරද නම් **කෘතඃ** යන කර්ම කෘදන්තය 'කුම්භකාරඃ' යන කර්තෘ පදයට විභක්ති ආදියෙන් සමාන කොට තැබීම යි. එය 'ඝටං කෘතවාන් කුම්භකාරඃ' යි නැගිය යුතු යි. 'කුඹලා විසින් කළ කලය' යන්න සංස්කෘතයට නැගූ විට 'කුම්භකාරෙණ කෘතඃ ඝටඃ' යැ යි ඝට යන කර්මය හා **කෘත** යන කර්ම කෘදන්තය විභක්ති ආදියෙන් සමාන ව සිටී. 'කුම්භකාරෙණ කෘතවාන් ඝටඃ' කියා යෙදුවොත් එහි කිසි ම තේරුමෙක් නැත. සදෙසි.

118. **'කෘතව්‍ය, අනීය' ප්‍රත්‍යයානන්තර්‍ය.**

'කළ යුතු, කිරීමට සුදුසු' යන අර්ථයෙහි **තව්‍ය, අනීය** යන ප්‍රත්‍යයයෝ කර්මකාරකයෙහි වෙති.

තව්‍ය ප්‍රත්‍යයය ම්ලිත් **ඒව්** ධාතූන්ගේ අගට **ඉ** යන්නෙක් එක් වේ. මේ ප්‍රත්‍යයයන් පර කල්හි ධාතුහු ගේ සවරයට ගුණ වේ. ගුණ වීම යනු **ඉ** යන්න ඒ යන්නක් වීමත්, **උ** යන්න ඕ යන්නක් වීමත්, **ඍ** යන්න අර් යන්න වීමත් ය.

වි + තව්‍ය යන තැන වි යන ධාතුවේ **ඉ** යන්න ගුණ වේ. හෙවත් ඒ කාර බවට හැරේ. එවිට **වෙතව්‍ය** කියා වේ.

සවරය පර කල්හි ඒ යන්නට අය් වේ. වි + අනීය යන තැන ධාතුවේ **ඉ** කාරය ගුණ වූ විට **වේ** + අනීය කියා වේ. අ යන්න පර බැවින් පූර්ව ඒ යන්නට අය් වූ කල වය් + අනීය= **වයනීය** කියා වේ. සෙසු තැන් ද මේ ක්‍රමයෙන් දත යුතු.

සවරය පර කල්හි පූර්ව වූ ඔ යන්න අව් කියා පෙරළේ. 'භූ + අනීය' යන තැන ධාතුවේ **ඌ** යන්නට ගුණ වූ කල 'භෝ + අනීය' කියා වේ. සවරයා පර බැවින් ඔ යන්නට අව් ආදේශය වූ පසු භව් + අනීය ව **භවනීය** කියා සැදේ.

ධාතුව.	තව්‍ය අනීයානන්තපද.	තේරුම්.
දෘ	දෘතව්‍ය, දෘනීය	දිය යුතු, දීමට සුදුසු.
වි	චේතව්‍ය, චයනීය	රැස් කළ යුතු.
නී	නෙතව්‍ය, නයනීය	ගෙන යා යුතු.
බුධ්	බෝධිතව්‍ය, බෝධනීය බෝඩව්‍ය	දැන ගත යුතු.
කෘ	කර්තව්‍ය, කරණීය	කළ යුතු.
මුච්	මෝක්තව්‍ය, මෝචනීය	මිදිය යුතු.
භිද්	භෙත්තව්‍ය, භෙදනීය	බින්ද යුතු.
භූ	භවිතව්‍ය, භවනීය	විය යුතු.

119. **ය ප්‍රත්‍යයානන්ත.** ධාතූන්ට 'කළ යුතු' යන අර්ථයෙහි කර්මකාරකයෙහි ය ප්‍රත්‍යයය වේ. ය ප්‍රත්‍යයයා පර කල්හි ධාතූන්ගේ සවරයට ගුණ වේ. ධාතුවෙහි වූ ආ, ඒ, ඕ යන අකුරු ඒ කාර බවට පෙරළේ

ධාතුව.	ය ප්‍රත්‍යයානන්තය.	තේරුම්.
දෘ	දෙය	දිය යුතු
ගෛ	ගෙය	ගායනා කළ යුතු.
ජෝ	ජේය	කැපිය යුතු.
වි	වෙය	රැස් කළ යුතු.
නී	නෙය	පැමිණ විය යුතු.
වෘ	වර්‍ය	තෝරා ගත යුතු.
භූ	භව්‍ය	විය යුතු, විමට සුදුසු, විය හැකි.
ශාස්	ශිෂ්‍ය	ඉගැන්විය යුතු.
දුහ්	දෙහ්‍ය, දුහ්‍ය	දෙවිය යුතු.
ගුහ්	ගුහ්‍ය, ගොහ්‍ය	සැඟවිය යුතු.
ශංස්	ශස්‍ය	පැසසිය යුතු.

120. ධාන්‍යන්ත සවරය හ්‍රස්ව වූ සමඛර කෘත ය ප්‍රත්‍යයයට මූලින් ත් යන්නෙක් එක් වේ.

ධාතුව.	ය ප්‍රත්‍යයානන්තයා.	
සාධු	සාධුත්‍ය	තුති කටයුතු.
වෘ	වෘත්‍ය	වසාගත යුතු.
ආදෘ	ආදෘත්‍ය	ආදර කටයුතු.
ඉ	ඉත්‍ය	යා යුතු.

වාක්‍යයෙහි යෙදෙන සැටි.

මොහු කර්මවාචක බැවින් කර්මපදයට ලිඞ්ගාදියෙන් සමාන වී සිටියි. කර්තෘ තෘතීයා විභක්තියෙන් තැබිය යුතු.

උදාහරණ:-

මයා දෘතං දෘතව්‍යම් (දෘතීයම්). මා විසින් දන් දිය යුතු.
තවයා දෘතානි දෘතව්‍යානි (දෘතීයානි). තා විසින් දානයෝ දිය යුතු.
තෙන ධර්‍මඃ බෝධව්‍යඃ (බෝධනීයඃ). ඔහු විසින් ධර්මය අවබෝධ කළ යුතු.
මයා වරං වරීම්. තා විසින් වරය ඉල්ලිය යුතු (කෝරා ගත යුතු)
මයා ගීතං ශ්‍රෙයම්. තා විසින් ගීය ඇසිය යුතු.
මයා ලතා ජේයා. මවිසින් වැල කැපිය යුතු.

මොහු විශෙෂණ ව ද යෙදෙත්.

තවයා දෘතව්‍යං දානං. තා විසින් දිය යුතු දානය.
වෙතවේය (වයනීයෙ, වෙයෙ) **ධනෙ.** රැස් කළ යුතු ධනයෙහි.
මයා ජේයස්‍ය වෘක්ෂස්‍ය. මවිසින් කැපිය යුතු වෘක්ෂයා ගේ.

121. **කර්මවාචක වර්තමාන කෘදන්ත.**

කර්තෘවාචක වර්තමාන කෘදන්ත සාදන සැටි 35 වන පාඩමේ උගන්වා ඇත. දැන් කර්මවාචක වර්තමාන කෘදන්ත සාදන සැටි උගන්වනු ලැබේ. මෙහි 41 පාඩමේ 122 පිටේ කර්මවාචක ආඛ්‍යාත ක්‍රියාංගය සාදන අන්දම දැක්විණ. ඒ කර්මවාචක ආඛ්‍යාත අංගයට **මාන** ප්‍රත්‍යය එක් කරණු. එවිට වර්තමාන කර්මවාචක කෘදන්ත පද සැදේ. නිදසුනෙක් මෙසේ යි. **කෘ** යනු ධාතු යි. එයින් නිපන් කර්මවාචක ආඛ්‍යාත අංගය **ක්‍රිය** යනු යි. ඊට **මාන** ප්‍රත්‍යය එක් කළ විට **ක්‍රියමාණ** කියා වේ. **ක්‍රියමාණ** යනු කර්මවාචක වර්තමාන කෘදන්ත යි. වාක්‍යයෙහිදී කර්මය සමාන ලිංගාදියෙන් සිටී.

තෙන ක්‍රියමාණම් ශෘහම්. (ඔහු විසින් කරණු ලබන ගෙය.)
තෙන ක්‍රියමාණෙෂු ඝර්මෂු. (ඔහු විසින් කරණු ලබන ඝර්මයන්හි.)

122. **භාවසප්තම්‍යර්ථ.** කෘදන්ත පදය කර්මවාචක නම් කර්ම පදය හා ඒ කෘදන්ත පදයත් සප්තමී විභක්තියෙන් තබනු. කෘදන්තය කර්තෘවාචක නම් කර්තෘපදයත් කෘදන්ත පදයත් දෙක සප්තමී විභක්තියෙන් තබනු.

කර්මවාචකයන්ගේ යෙදීමට උදාහරණ:-

කුම්භකාරෙණ ඝටෙ ක්‍රියමාණෙ. කුඹලා විසින් කළය
කරනු ලබන කලැ
කුම්භකාරෙණ ඝටෙ කෘතෙ. කුඹලා විසින් කළය
සාදන ලදි කලැ
කුම්භකාරෙණ ඝටෙ කර්තව්‍යෙ. කුඹලා විසින් කළය
සැදිය යුතු කලැ

කර්තෘවාචකයන් ගේ යෙදීමට උදාහරණ:-

කුම්භකාරෙ ඝටං කුර්‍යාත්. කුඹලා කළය සාදන කල්හි
කුම්භකාරෙ ඝටං කෘතවති. කුඹලා කළය සැදූ කල්හි

අභ්‍යාසය.

(අ) සිංහලයට නගනු.

1. රථශ්චතුර්භිරශ්වෛඃ උහ්‍යතෙ. 2. රාජභිශ්චොරා දණ්ඩ්‍යන්තෙ. 3. තෙඃ පංචභිර්ගීයමෙකෙර්ගීතානි සම්‍යඤ්චී යන්තෙ. 4. තෙන භෘත්‍යෙන ප්‍රභුණා ආදිශ්‍යතෙ. 5. වයං ජ්‍යෙර්විභත්‍යාමහෙ. 6. අසමාභිඃ පලවෙන නදී තීර්‍යතෙ. 7. පථි ගච්ඡද්භිඃ පථිකොරාම්‍රාණි සවාද්‍යන්තෙ. 8 ප්‍රවාසාදාගතඃ පුත්‍රෝ මාත්‍රා ආශ්ලිශ්‍යතෙ. 9. මිත්‍රාය මෙ සන්දෙශොඃද්‍ය ප්‍රහීයතෙ. 10. ප්‍රභුණා ප්‍රෙෂිතා භෘත්‍යා අශ්වමනින්‍යානන්‍තඃ සකලාං මහීමාටන්. 11. කන්‍යෙ, හරීරමභිවන්දස්ව 12. නද්‍යඃ කූලමවතර, පානීයං වාසවාදස්ව. 13 හරෙඃ පුත්‍රෙණ කථිතා කථා අසමාභිඃ ශ්‍රුතා. 14. රාමෙණ හතො රාවණඃ සවගීමලහත ඉති හෙන්දවා වදන්ති. 15. පාඨං ශික්‍ෂමාණාන් ශිෂ්‍යාන් ගුරවොඃ ශලාඝන්තෙ. 16. අහ මද්‍ය ප්‍රාතඃ ජීර්ණෙ වාසසි පරිධාය ආගච්ඡන්නමෙකං පුම්ාංස මපශ්‍යම්. 17. පශ්‍යත, තෙ මඛීවා වෘක්‍ෂාවෘක්‍ෂං පලවන්තෙ. 18. තා නාරීඃ හක්‍ෂ්‍යා වල්ලභාන්‍යා සෙවන්තෙ. 19. තෙ යොෂිතෙන දිනකෘති උදයති වීජානාමාරොපණමාරභෙතෙ. 20 රාජා මන්ත්‍රි නොඃ පරාධමක්‍ෂම්ත. 21. කන්‍යයා රචිතා ඉයං මාලා සුෂ්ඨු වර්තතෙ. 22. පිත්‍රා නිර්භත්සාමානොඃ පි පුත්‍රඃ තස්‍ය වාවා මනාදෘත්‍ය මෘගයාමෙ වන මගච්ඡත්. 23. පිත්‍රා දත්තං රාජ්‍යං ප්‍රාප්‍ය සඃ මහතීං චමූං ප්‍රතිෂ්ඨාපිතවාන්. 24. ගෘහමාගතොඃ තිථිඃ පූජයිතව්‍යඃ. 25. දුර්ජනොඃ විද්‍යයා අලංකෘතොඃපි පරිහර්තව්‍යඃ.

26. ගෘහං ප්‍රවිෂ්ටගෝචාරඃ තස්මින්නෙව ක්ෂණෙ ප්‍රබුද්ධෙන ගෘහිණා අදෘශ්‍යත. 27. ආගච්ඡති දූහිතා මාත්‍රා දූරාදෙව දෘෂ්ටා. 28. යස්මින් ජීවති බහවොජීවන්ති, ස එව ජීවඃ. 29. ඒවං හසෙත ධෘත්වා තා යොෂිතඃ කූපමන්විෂ්‍යතෘඃ ආගතාඃ. 30. සා නගරං ගත්වා වාසාංසි ක්‍රීත්වා ග්‍රාමං ප්‍රති නිවර්තමානා පථි තීව්‍රෙණාතපෙන ග්‍රාන්තා ක්ෂුතා තෘෂා ච පීඩිතා, කස්‍යචිත්තරොශ්ජයාසාදුප විෂ්ටා. 31. ඉමෙෘ දූතෙෘ කඝමාත්‍යාගරාන්න්‍යවතීතාම්ති න ඥයතෙ. 32. කම් කුර්ද්භ්‍යාමෙතාභ්‍යාං වෙතනං දියතාම්. 33 බුඩස්‍ය නාමානි ගෙයානි. 34. යාවකෙභ්‍යෝ න්‍යනං දෙයම්. 35. පුංසා වෘක්ෂෙ ඵූතෙ බහූනි ඵලානි පතිතානි.

(ආ). කම්කාරකයට නගනු. තේරුම් ද ලියනු.

1. පුංසි වාසඃ ක්‍රීණති. 2. වධවාම් ධෙනුං බබවත්‍යාම්. 3. රාඥි රාජ්‍යං තෘකතවති. 4. යොෂිති ධෙනුං දුග්ධවති. 5. පුංසු අජීණඃ පුෂ්‍යත්සු. 6. පරිව්‍රාව්සු ශාසතුඃ ගුණාන් උකත වත්සු. 7. පුංසි අශ්මනඃ අස්‍යති. 8. ධනිඃු ජීර්ණානි වාසාංසි පරිදහත්සු. 9. මහිහෘති ඒපං පාලයති. 10. රජකෙඃු සරිති වාසාංසි ධෙෘතවත්සු.

(ඉ) සංස්කෘතයට නගනු.

1. ඇය විසින් දරුවා පෙව්වියෙහි තබන ලදී. 2. රාමයා විසින් තාවිකා මරණ ලදී. 3. එක්තරා සත්‍රියක් එක් නුවරෙකින් අන් නුවරකට පිටත් වූ වා. 4. බල්ලා විසින් මගේ අදහස දැන වහාම වැවෙන් මේ නෙලුම්මල ගෙනෙන ලදී. 5. මගේ වෙහෙස දැන් පහ විය. 6. සිංහයා දැලේ වැටුණේය. 7. නිදිගත් සිංහයා ගේ මුඛයෙහි මුවෝ නො වැවෙත්. 8. මේ ගෙඩිය මේරුවේය. 9. මේ මිහිරි බොජුනෙක් මා විසින් ලබන ලදී. 10. වෙහෙස පත් හේ බිම ඉදගත්තේය. 11. කිසිකලෙක තොප විසින් සිංහයා දක්නා ලද්දේ ද? 12. මේ වැවෙහි සමහර නෙලුම් පිපුණාහ. සමහර නෙළුම් අඇතුළුණාහ. 13. බලවු, කුරුල්ලෝ අත්තෙහි ඉදගත්හ. 14. කෙතෙහි ගොවියන් විසින් බීජයෝ වපුරන ලදහ. 15. මා විසින් වසනු දෙක හඳින ලදහ. 16. සොරුන් විසින් එ ධනවතාගේ ධනය සොරා ගන්නා ලදී. 17. අහස වලාකුළුවලින් වැසුණේ ය. 18. හිරු උදාවූ කල කුරුල්ලෝ ආහාර පිණිස ඇවිදින්. 19. ඉදින් උත්සාහ කරණ

ලද කල්හි කාර්‍යය නො සිදුවේ නම් මෙහි කවර දෙෂයෙක් ද? 20. දේවකියගේ දරුවෝ නත් දෙනෙක් සංඝයා විසින් නසන ලදහ. 21. වාලුකා කාන්තාරයන්හි ස්‍රළිහුලගින් උඩට නගන ලද වැලි මිහින් පෙළත්. 22. සපුවාගේ අයත ලද කටින් වැටුණ මස් කැබෙල්ල සිවලා විසින් එකෙනෙහි ම නා දමන ලදී 22. මා විසින් ඔහුගේ කුඹුර මිලට ගන්නා ලද කල්හි අන්‍යයෝ කලහ කළහ. 24. කිසියම් මිනිස්සු දෙදෙනෙක් කිසියම් නුවරකට පිවත් වූ හ. 25. ඇඹරිය යුතු දෑ ගෙලහි ලා ඒ සත්‍රීන් දෙදෙන විසින් අඹරනු ලැබේ. 26. අසත් පුරුෂයන් හා කිසිකලෙකත් මිත්‍රකම් නො කටයුතු. 27. කිසිවකුගේ කිසිවක් හැර ගෙන නො යා යුතු. 28. උත්සාහයෙන් ඉගෙනීම කළ යුතු. 29 දුප්පතුන්ට වසතුව දියයුතු. 30. අනුන්ගේ ධනයෙහි ලෝභය නො කටයුතු. 31. ඒ ඇදුරෝ හැමපරිද්දෙන් ම පිදිය යුත්තෝ ය. 32. 'මේ පුත්‍රයා කෙසේ රැක්ක යුත්තේ දෑ? සි මවට (මවගේ) සිත්විල්ලෙන් විය. 33. බොහෝ අන්‍ය නදිහු ගංගා නදිය හා එක් වෙත්. 34. බර හිසින් උසුලාගෙන (උසුලමින්) ගේ ගියේය. 35. ශරත් සෘතුයෙහි අහස බබලයි.

43.

සමාස.

123. උකුන්ට සම්බන්ධ කම් ඇති පද කිහිපයක් එක් පදයක් වන සේ ගැළැපීම සමාස නම් වේ. සමාස වීමේ දී ඒ සමාස වන පදවල විභක්ති ලොප් වේ. මෙසේ වන සමාස වශී සයෙකි.

කර්මධාරය, තත්පුරුෂ, ඒකශේෂ, බහුව්‍රීහි, ද්විගු, අව්‍යයීභාව යනු ඒ සමාස සයේ නාම යි.

කර්මධාරය සමාස ය. විශෙෂණ පදයක් හා විශෙෂ්‍ය පදයක් එකට ගැළපීම කර්මධාරය සමාස යි. **ශ්වෙතඃ හංසඃ** (සුදු හංසයා) යන තැන **හංසඃ** යනු විශෙෂ්‍ය පද යි. **ශ්වෙතඃ** යනු ඊට විශෙෂණ යි. **ශ්වෙතඃ** යනු ප්‍රථමා විභක්‍ත්‍යන්ත යි. **හංසඃ** යනු ද එ සේ ම ය. මේ දෙපදය එක් පදයක් කොට ගැළපීමට නම් විභක්ති හැර දමා ප්‍රකෘති රූප යෙන් (=විභක්ති වලට වරනැගෙන්ට පළමු තුබුණ සැටියෙන්)

තැබීය යුතු ය. **ශ්වේතඃ** යන්නෙහි ප්‍රකෘතිය **ශ්වේත** යනු ය. **හංසඃ** යන්නේ ප්‍රකෘතිය **හංස** යනු ය. මේ දෙක ම එක් කොට ගත් විට **ශ්වේතහංස** කියා සිටී. දැන් මෙය පළමු සේ පද දෙකක් මෙන් නොව එක ම **ශ්වේතහංස** ශබ්දය සේ සැල කිය යුතු ය. අගට තිබෙන **හංස** ශබ්දය පුල්ලිංගික ය. එ බැවින් මෙය **ශ්වේතහංසඃ, ශ්වේතහංසෞ, ශ්වේතහංසාඃ, ශ්වේත හංස,** ආදි වශයෙන් වරතඟා සුදුසු පරිදි වාක්‍යයෙහි යෙදෙනු. **සමහර** තැන විශෙෂණ පදය අගට ද සිටී. අධර්මඃ **නරඃ** යන්න සමාස වූ විට නර + අධර්ම=නරාධර්ම කියා සැදේ. **සත්‍රී** ලිංගික ශබ්දයනට විශෙෂණ වූ ශබ්දය සමාස යේ දී පුල්ලිංගික ප්‍රකෘතිය මෙන් සිටී. **'විනීතා කන්‍යා'** (හික්මුණු කන්‍යාව) යන තැන සමාස වන විට පුලල්ිංග ප්‍රකෘතිය මෙන්වි **විනීතා** යැ යි සිටී. සමාස ව **විනීත** කන්‍යා යැ යි පදය සැදේ මෙසේ ම 'ගුණවතී සත්‍රී' යනු **ගුණවත්සත්‍රී** යැ යි ද, 'දීක්‍ෂිා ලතා' (දික්වැල) යනු **දීක්‍ෂිලතා** යැ යි ද පද සිඩිය වේ.

තත්පුරුෂ සමාසය. ප්‍රථමා විභක්තිය හැර ඉතිරි විභක්ති යෙකින් යුත් පදයක් මූලට සිට ඉන් පර වූ පදය හා එක් පදයක් ව ගැලපේ නම් ඒ **තත්පුරුෂ සමාස** නම්.

'ග්‍රාමං ගතඃ' යන තැන ග්‍රාමං යනු ද්විතීයා විභක්ති යි. එය විභක්තිය ලොප් ව ප්‍රකෘතියෙන් සිට අනිත් පදයක් සමග එකතු වූ කල **ග්‍රාමගත** කියා සිටී. **'ගමට ගිය නැනැත්තා'** යනු අර්ථ යි. ඉන් පසු ග්‍රාමගතඃ ආදී වශයෙන් විභක්ත්‍යන්ත කොට යොදනු. අනිත් විබත් වලින් යුත් පද හා ද මෙය **සමාස** වන ඇති පෘත සඳහන් උදාහරණ වලින් සිතට ගත යුතු.

සමාස වන්නට පෙර.	**සමාස වූ පසු.**
භෘත්‍යං ප්‍රාපතඃ (අතට පැමිණි)	**භෘත්‍යප්‍රාපතඃ**
දෙවෙවඃ නිර්මිතඃ (දෙවියන් විසින් මවන ලද)	**දෙවනිර්මිතඃ**
ප්‍රිත්‍යා සමඃ (පියා හා සම)	**පිතෘසමඃ**
එකෙන ඌනම් (එකෙකින් අඩු)	**එකොනම්**

සඩගීත් පතිතඃ (සඩගීයෙන් වැටුණු)	සඩගීපතිතඃ
වෘක්ෂස්‍ය ශාඛා (ගසේ අත්ත)	වෘක්ෂශාඛා
නිරෙඝ්‍යතිනඃ (ඉවුරේ සිටි)	නිරඝ්‍යතිනඃ

මන්ම සමාස ය. උනුනව විශෙෂණ විශෙෂ්‍ය නො වූ නාම දෙකක් හෝ වැඩියක් එක් නාම පදයක් වන සේ ගැළපීම් 'මන්ම සමාස' නම්. සමාස වූ පදවලින් දෙදෙනෙක් හැඟෙත් නම් විවචනයෙන් ද ඉන් වැඩි දෙනෙක් හැඟෙත් නම් බහු වචනයෙන් ද වර නගනු. **රාමඃ රාවණඃ** (රාමයාත් රාවණයාත්) යන්න **රාමරාවණ** යැ යි සමාස වේ. මින් දෙදෙන කුත් හැඟෙන බැවින් **රාමරාවණෞ** ආදීන් විවචනයෙන් වර නැගිය යුතු. **සූර්‍යඃ චන්ද්‍රඃ තක්ෂත්‍රාණි ච** (ඉරත් සඳත් තරුත්) යන්න සමාස ව බහු වචනාන්ත ව **සූර්‍යචන්ද්‍රතක්ෂත්‍රාණි** යන ආදීන් වර නැගේ. **සමහර** ශබ්ද එක් ව ඒකවචනයෙන් සිටී. ඒ හැම තැන ම නපුංසක ලිංගික වන බව සැලකිය යුතු යි. **කාෂ්ඨානි ච ශිලාශ්ච** (ලී ද ගල් ද) යනු **කාෂ්ඨශිලං** යි සිටී.

මිත්‍රසමාසඃ. සංඛ්‍යා ශබ්දයක් මුලට සිට සමාස වූයේ මිශ්‍ර සමාස නම්. මෙසේ සමාස වූ පදය සමහර තැන නපුංසක ලිංගික ඒකවචනාන්ත වේ. සමහර තැනෙක ඊකාරාන්ත ස්ත්‍රීලිංගික එකවචන ව ඉිටී. මෙය බොහෝ සෙයින් යෙදෙනුයේ කිහිපයක් එකට කැටි කර ගැනීමක් හඟවන තන්හි ය. එසේ නො වන තන්හිද කිසිවිටෙක මේ සමාසය වේ.

ත්‍රයඃ ලොකාඃ (ත්‍රයාණාං ලොකානාඃ සමාහාරඃ)=**ත්‍රිලොකම්** ත්‍රිලොකි. තුන් ලෝ (තුන් ලෝකයන් එකතු ව) **ත්‍රිලෝක** හෝ **ත්‍රිලොකි** නම් වේ.

ත්‍රිලොක යන්න නපුංසක ලිංගික යි. ත්‍රිලෝකං, **ත්‍රිලොකෙන** ආදී වශයෙන් එක වචනයෙහි ම වර නැගේ.

ත්‍රිලොකි යනු ඊකාරාන්ත ස්ත්‍රීලිංගික යි. 'ත්‍රිලොකී, ත්‍රිලොකිම්, ත්‍රිලොක්‍යා' ආදී වශයෙන් ඒක වචනයෙහි ම වර නැගේ. **නදී** ශබ්දය සේ වර නැගිය යුතු.

අභ්‍යාසය.

සමාස කරනු:-

1. කෙහෝ ලොමාගව, රක්තම් පද්මම්, බ්‍රාහ්මණී කන්‍යා, නරාණාං ශ්‍රෙෂ්ඨඃ, නෘපතේඃ පුත්‍රඃ, නද්‍යඃ ජලම්, නගරෙ වාසඃ, වොරුත් භයම්, විනියඃ පුත්‍රඃ, විනියා භාර්‍යා, නෘත්‍යං ගීතං වාදිතං ච, භූමෞ පතිතඃ, සමුද්‍රස්‍ය තීරම්.

සමාස විග්‍රහ කරනු:-

2. (සමාස වන්නට පෙර තුබුණු සැටි දක්වනු) තවර සමාස ක්‍රමයෙක්හි වූ සවිභක්තිය දැසි දක්වනු. දධිඝෘතම්, රාම ලක්ෂ්මණෞ, අහිනකුලම්, චීවරරජස්‍රම්, මාතෘසමඃ, සර්පිපොතකඃ, ලතාපුෂ්පම්, පත්‍රසංඡ්‍ඡන්නඃ, රක්තකුසුමම්, සුශීල සත්‍යඃ, ත්‍රිශරණම්, චතුස්සත්‍යම්.

3. වස්, පුෂ්, නහ්, ගම්, නම්, වන්ද් යන ධාතූන්ට කත, කතවත් යන ප්‍රත්‍යයයන් යොදා පද සිද්ධ කරණු. එසේ සාදා ගත් පද යොදා වාක්‍ය අවලොකනයෙහි ලියනු.

4. පාවජති, ආරභතෙ, ත්‍යජති, තනොති, තරති යන ක්‍රියා වන්ගේ ධාතුහු කවුරු ද? මොවුන් ගෙන් සෑදෙන කර්තෘවාචක වර්තමාන කෘදන්තරූප කවුරු ද? මොවුන් ගෙන් සෑදෙන කර්ම වාචක වර්තමාන ආඛ්‍යාත ප්‍රථම පුරුෂ ඒකවචන හා කර්මවාචක වර්තමාන කෘදන්ත ක්‍රියා ද දක්වනු. ඒ එක එකක් යොදා වාක්‍ය ලියනු.

5. වෙශ්මන්, වාචි, අශ්මන්, යන ශබ්ද විර නගනු.

44.

සමාසය.

බහුව්‍රීහි සමාසය. සමාස වන පද වලින් හැඟෙන අර්ථය හිමිය දී ඉන් අන්‍යයකු හඟවතොත් ඒ **බහුව්‍රීහි සමාස** නම්. මේ සමාසයේ සමාස වාක්‍යයෙහි ශබ්ද ශබ්දය සුදුසු පරිදි තැනට නිසි විභක්තින් තැබිය යුතු යි.

දශ ඔනු දහය යන අර්ථ යි. බල ඔනු ශක්තිය යන අර්ථ යි. එහෙත් දශබල යැ යි යෙදුවිට ශක්ති දශය යන අර්ථය නො ව ඒ බලදශය ඇති පුද්ගලයෙක් හැඟවේ. මෙසේ සැදෙන පද අන්‍ය පදයකට විශෙෂණ වේ. ඒ අන්‍ය පදයට අයත් ලිංගයෙන් ම මේ බහුව්‍රිහි සමාස විධියෙන් හැදුන පදය ද සිටී. දශබල ඇති බුදුරජුන් සලකා කියන විට බුධ ශබ්දයට විශෙෂණ කළ හැකි සේ ඊට අයත් ලිංගයෙන් දශබලඃ (බුධඃ) යි තැබිය යුතු යි.

ප්‍රථමා විභක්ති ද්‍රව්‍ය තෘතීයා ආදී අන් විභක්තීන් ගේ අර්ථයෙහි මේ සමාසය වේ.

සමාස වාක්‍යය.	සමාස වූ සපු.
ආරූඪඃ වානරඃ යං සඃ	**ආරූඪවානරඃ** (වෘක්ෂඃ)
(නැගුණේ වදුරා යම්කට ද)	(නැගුණු වදුරා ඇති= වදුරා නැගුණු)
කෘතම් පාපම් යෙන සඃ	**කෘතපාපඃ** (පුරුෂඃ)
(කරණලද්දේ පව් යම්කු විසින් ද හේ)	(කළපව් ඇති, පව්කළ)
දත්තම් ධනම් යස්මෛ සඃ	**දත්තධනඃ** (දරිද්‍රඃ)
(දෙනලද්දේ ධනය යම්කුට ද හේ)	(දෙන ලද ධනය ඇති, දිළින්දා)
පතිතඃ වානරඃ යෂ්මාත් (සඃ)	**පතිතවානරඃ** (වෘක්ෂඃ)
(වැටුණේ වදුරා යමෙකින් ද ඒ)	(වැටුණු වදුරා ඇති, වදුරා වැටුණු)
දීර්ඝෞ බාහූ යස්‍ය (සඃ)	**දීර්ඝබාහුඃ** (පුරුෂඃ)
(දික්වූවාහු දෙඅත් යම්කුගේ ද හේ)	(දික්වූ අත් ඇති, අත්දිග)
ප්‍රඵුල්ලානි කුසුමානි යස්‍යාං (සා)	**ප්‍රඵුල්ලකුසුමා** (ලතා)
(පිපුණු මල් යමෙක ද ඒ)	(පිපිමල් ඇති, මල් පිපුණු) (වැල)

වාක්‍යයෙහි දී 'ආරූඪවානරෝ වෘක්ෂඃ පුරුෂෙණ ඡින්නඃ' (වදුරා නැගුණු ගස පුරුෂයා විසින් කපන ලදී.)

'කෘතපාපාඃ පුරුෂාඃ නිරයෙ පතන්ති' (කළ පව් ඇති (=පව් කළ) පුරුෂයෝ නිරයෙහි වැටෙත්),

'දත්තධනං දරිද්‍රං වොරෝ තාඩයත්' (දෙන ලද ධනය ඇති -ධනය ලත් දිළින්දාට සොරා තැළී ය),

'ප්‍රඵුල්ල කුසුමායාං ලතායාම්' (පිපුණු මල් ඇති-මල් පිපුණු වැලෙහි) යන ආදීන් යෙදිය යුතු යි.

'නැගුණු වදුරු ඇති, කළු පව් ඇති, දෙන ලද ධනය ඇති' ආදී විශයෙන් සිංහලයෙන් 'ඇති' යන්නෙන් අවසන් වන ඒව මූලින් පද දෙකක් හෝ වැඩියක් ඇති ෂද (=පද සමූහ) සංසර්ගය ඔබ නඟන විට බහුව්‍රීහි සමාසයෙන් තැබිය හැක්ක.

අව්‍යයීභාව සමාසය. අව්‍යය පදයක් මූලට සිට ඒ ඒ අව්‍යය පදයා ගේ අර්ථය ප්‍රධාන කොට ඇති ව සෑදෙන සමාසය අව්‍යයීභාව සමාස නම්.

'උප නගරං' යන තැන උප යනු සමීප යන අර්ථ ඇති අව්‍යය පදයෙකි. උපනගරං කී කල නුවර සමීපයෙහි යන අර්ථය ලැබේ. මෙහි නුවර යන්නට වඩා සමීපයෙහි යන්න ප්‍රධාන යි.

මේ සමාස විධියෙන් සෑදෙන පද වැඩි කොටසෙක් ක්‍රියා විශෙෂණ වශයෙන් යෙදේ.

අව්‍යයීභාව සමාස විධියෙන් සෑදුණු ශබ්දය නපුංසක ලිංගික ඒකීය විභක්ති එකවචනයෙන් සිටී. අකාරාන්තයෝ වන්හි කිසි විටෙක තෘතීය සප්තමී යන විභක්ති වලින් ද සිටිත්.

උදාහරණ:–

යථා ක්‍රමම්, යථා ක්‍රමෙණ, (පිළිවෙළින්); උපශෛලම්, උප ශෛලෙ (ගල සමීපයෙහි). දීර්ඝස්වරාන්ත ශබ්දයාගේ ඒ දීර්ඝ ස්වරය හ්‍රස්ව වේ. උපනදිං යන්න උපනදිං කියා ව් විභක්තිය ඒකවචනාන්ත ව උපනදිං යි සිටී. නගසමීපයේ යනු අර්ථ යි. අධිසත්‍රී යනු අධිසත්‍රී යැ යි හ්‍රස්ව ව නපුංසක ලිංග බැවින් ඒකීය එක වචනයෙහිත් අධිසත්‍රි කියා සිටී 'සත්‍රීන් කෙරෙහි' යනු අර්ථ යි.

අන් භාගාන්ත රාජන් ආදී ශබ්දයන් ගේ න් කාරය ලොප් වේ. අධ්‍යාත්මන් යන්න අධ්‍යාත්ම ව ඒකීය ඒකවචනාන්ත ව අධ්‍යාත්මම් කියා සෑදේ. නම:කෙරෙහි යනු අර්ථ යි.

දිව්, දිශ්, අක්ෂි, පථින් යන ශබ්ද දිව, දිශ, අක්ෂ, පථ යැ යි සිටී. නදි, ගිරි යන ශබ්ද කිසි විටක නද, ගිර යැ යි සිටී.

මේ සමාසයේ අව්‍යය පදයාගේ අර්ථය විග්‍රහ වාක්‍යයෙහි අන්‍ය පදයෙකින් දෙනු ලැබේ. පහත සඳහන් විග්‍රහ වාක්‍ය හා සමාස පද තෝරුම් සහිත ව සිතට ගත යුතු.

අව්‍යයපදය.	සමාස පදය.	තේරුම.	සමාස වාක්‍යය.
න (අ)	අසංසයම්	සැසඳනැති	සංසයස්‍ය අභාවඃ
අති	අතිසීමම්	ඉඹිපැන	සීමානමතික්‍රම්‍ය
අධි	අධිසත්‍රි	සත්‍රීන් කෙරෙහි සත්‍රීන් ගැන	සත්‍රිම්වධිකෘත්‍ය
අනු	අනුවනම්	කැලෑව ළඟ	වනස්‍ය සමීපම්
	අනුරථම්	රිය පස්සෙන්	රථානාං පශ්චාත්
	අනුගංගම්	ගඟ අද්දර දිගේ	ගඞ්ගා ඉඞ්ගායතම්
	අනුරූපම්	සුදුසු ව	රූපස්‍ය යොග්‍යම්
අනතර්	අනතර්ග්‍රාමම්	ගම් ඵුල	ග්‍රාමස්‍යාභ්‍යන්තඃ
අප	අපවිෂණ්ණු	විෂණ්ණු හැර	විෂණ්ණුං වර්ජයිත්වා
අභි	අභ්‍යග්නි	ගින්න දෙසට	අග්නිමභි
ආ	ආසමුද්‍රම්	මුහුදතෙක්	ආ ජලධේඃ
උප	උපකූපම්	ළිඳ ළඟ	කූපස්‍ය සමීපෙ
නිර්	නිර්විඝ්නම්	දුක් රහිත	විඝ්නස්‍ය අභාවඃ
පරි	පරිවිෂණ්ණු	විෂණ්ණුහු හැර / විෂණ්ණුගෙන් පිට	විෂණ්ණුං වර්ජයිත්වා
පරා	පරොඤ්ඤම්	අනාත්මුඛයෙහි / ඇස්ඉදිරියේ නොව	අක්ෂණාඃ පරම්
ප්‍රති	ප්‍රතිදිනම්	දිනපතා	දිනෙදිනෙ
	ප්‍රත්‍යග්නි	ගින්නඉදිරියට	අග්නිමිප්‍රති, අග්නිමුද්දිශ්‍ය
	ප්‍රත්‍යක්ෂම්	ඇස්ඉදිරියේ	අක්ෂණාඃ සමීපම්
බහිඃ	බහිර්ග්‍රාමම්	කැලෑවෙන්පිට	වනාද්බහිඃ
මධ්‍යෙ	මධ්‍යෙමාර්ගම්	පාරමැද	මාර්ගස්‍ය මධ්‍යෙ
යථා	යථාශක්ති	ශක්ති පරිදි / ශක්තියහොත්ම	ශක්තිමනතික්‍රම්‍ය
	යථාක්‍රමම්	පිළිවෙළින්	ක්‍රමම්නතික්‍රම්‍ය
	යථාපූර්වම්	පළමුපරිදි	පූර්වෙ යථා
යාවත්	යාවදවකාශම්	ඉඩ ඇති සේ	යාවානවකාශඃ තාවාන්
ස	සසමිතම්	සිනා සහිත ව	සමිතෙන සහ

අභ්‍යාසය.

(අ). සිංහලයට නගනු.

කළුඅකුරින් යුත් පදවල සමාස විග්‍රහ කරණු.

1. මම මාතාපිතෘභ්‍යාං නගරං ගතෙන 2. රාමලක්ෂ්මණෞ වනෙ විචරතඃ 3. රාමඃ තසම්නනගනි සරඃසාග්‍රාමෙ සුඛමව සත්. ±. මහර්ෂීන්සාන් රාජපුත්‍රාන් ප්‍රසිතාන් ප්‍රෙක්ෂ්‍ය චිත්‍ර

කුවස්‍ය රම්‍යං පත්තනමාදිශ්‍ය න්‍යවතීත. 5. ස නිෂාදරාජඃ රාමං සභාසීමාගතං විඥාය තමභ්‍යවාදයත්. 6. තරෙරනුපසෙවිතාන් ඵලපුෂ්පෙ ගවි අවතතාන් බිල්වාන් හලාතකාන් පශ්‍ය. 7. රාමඃ සනාතා දෙවයජ්ඤමකරොත්. 8. සිතාරාමලක්ෂ්මණාඃ ගංගා පාරං ගතාඃ. 9. ස වානාශනගතානාං සත්‍රීණාං පරිදෙව මශ්‍රාණොත්. 10. අධිහරි භකතිමනෙතා වෙෂණවාඃ. 11. උප ගංගං බාරාණසී වතීතෙ 12. ප්‍රත්‍යහං බුධඃ සමතීව්‍යඃ. 13. ශථා ශකති පරොපකාරඃ කතිව්‍යඃ. 14. දුරිතා සසම්භනං එවම්වදත්. 15. ශලභා අභ්‍යග්නි නිපතනති. 16. මාරිවෙ හෙමහරිණ රූපෙන සීතායාශ්චිතතං ව්‍යලොභයත්. 17 නාස්ති විද්‍යසමං මිත්‍රම්. 18. අරක්ෂිතං ද්‍රව්‍යං දෙවරක්ෂිතං භූතා නිෂ්ඨති. 19. පරසනනාපමකාවා, බලනම්‍රනාමගවා ඝතාං වර්ත්ම අනුතස්‍රජ්‍ය වසත. 20. විපදි ධෙයීං, සදසි වාක්පටුතා, යුධි වික්‍රමොා යශසි අභිරුචිරිතිදං මහාතමනාං ප්‍රකෘතිසිද්ධම්. 21. ස දීපදර්ශි නෙන ගුඪපථෙන ගතා මධ්‍යරාත්‍රෙ වාසගෘහං ප්‍රවිෂට ආසීත්. 22. අනුරාධපුරෙ දශාභමුමිතා බොධිවෘක්ෂං සඛණීමාලිතඝව ස්තූපං සම්පූජ්‍ය ස ප්‍රභූඃ කලම්බුනගරං න්‍යවතීත. 23. සුබාහුමාරිෂවෙ ගජිනාමකුරුතාම්. 24. වාපබාණානාදය ආශ්‍රමානනිෂ්ක්‍රානෙතෘ රාමලක්ෂමණෙෘ. 25. දුජිනස්‍ය සඛාඛඃං විෂම්. 26. යුෂමද්නිඃ ඉමෙ ශ්ලොකා සතාරසඛරෙණ පඨ්‍යනතාම්. 27. වෘක්ෂාත් පරිණතපත්‍රාණී පතනති. 28. යසමින් දෙශෙ විශුඛඃ සම්‍රණඃ සඤ්චරති, තත්‍රජනානාමාරොග්‍යම්‍රපවීයතෙ. 29. ගොපාලබාලකාඃ ගොපාලිං ක්ෂෙත්‍රං නයනති. 30. ඉදනීං ශික්ෂසම්‍රණොා වාති. 31. ආයුඛෙදෙපදෙශාන් සදා පරිපාල යෙත් 32. රාමඃ පිතුරාදෙශාත් රාජ්‍යාභිෂෙකං විහාය වන මගවත්. 33. යූයං සවයමෙව ආතමකාර්‍යං නිෂාධයත. 34. ගජො දීඝිකණොා ජනතුඃ. 35. උෂ්ට්‍රඃ ප්‍රකෘත්‍යා උනනත ඝණ්ඩරඃ. 36. පිතා උපසථිතං පුත්‍රමාලොක්‍ය ප්‍රහෘෂ්ටමනා ආසීත්. 37. පුරා අයොධ්‍යායාං දශරථනාමා රාජා ආසීත්. 38. ග්‍රීෂ්මෙ යෘතෙෘ ජලාශයාඃ ශුෂ්කජලා භවනති. 39 යදීං කාර්‍යං ඝථාශකති අනුතිෂ්ඨෙත්. 40. ශික්ෂාමාජීවනමපි අර්ජයෙත්. 41 ග්‍රීෂ්මකාලෙ ශරීර මනුක්ෂණං ස්වෙදාප්ලුතං භවති.

(ආ.) සංස්කෘතයට නගනු.

(කළු අකුරෙන් තිබෙන තැන් සමාස කැර යොදනු.)

1. හොඹියගේ පුත්‍ර වූ ගණේශය වදනෙහි ද? 2. බව්හු රක්ෂසයන්ගේ ගජිනාව අහා බියෙන් මැඩුණෝ වූහ. 3. හොවියෝ කුඹුරුවල ධාන්‍ය සිමුවිමෙනි යෙදුණෝ වෙත්. 4. සැන්දෑ කාලයෙහි නෙවර්ම ම සුදුසු යි. 5 උදේ ඇවිදිමෙන් බොහෝ දික්කාලයක් රෝගී වූවෝ ද නිරෝගබවට පැමිණියහ. 6. ඇතු දූස බිසපන් සත්‍රී තොම දරුවා එහි හැර දමා ඇතට පලා ගියා ය. 7. මම අලුයම් කාලයෙහි නැගිට පිරිසුදු සුලභ සේවනය කරමි. 8. අසත්පුරුෂයන් හා එක් විම වනාහි නියළු දෙමහන්ගේ ආකරය ය. 9. රාත්‍රියෙහි පිනිබින්දු කොලවලින් වැටෙත්. 10. කෙසේ නම් තොප විසින් ගුරුවරයා ගේ උප දේශය නො අසනු ලැබේ ද? 11. සත් පුරුෂයන්ගේ සම්පත අනුන්ට උපකාර පිණිස වේ. 12. ප්‍රශස්ත නියෙකිනුත් දුර්ජනයා සුජනයෙක් නො වන්නේ ය. (නො විය හැක්කා). 13. කුරුල්ලෝ හස්කි අතුවල කුඩු සාදා ගෙන වසත්. 14. ළමයා නදියට හොස් කඩ සේදිම කෙරෙයි. 15. තපස්වි තෙම උදේ ගංඉවුරේ දී කිරුහු වදී. 16. වඳුරෝ අල මුල් ගෙඩි වලින් උදර පෝෂණය කරත්. 17. පෙර මධුරායෙහි නපුරු ක්‍රියා ඇති කංස නම් රජෙක් විය. 18. මෑ මුං කඩල ආදි ධාන්‍යයන් ගලෙහි කුඩා ගලෙකින් අඹරා නානාවිධ කෑයුතු කරණු ලැබෙත්. 19. සේදුමුහුණ ඇති ව, හැඳගත් වසනු ඇති ව, කිසයුතු පොත් ආදින් ගෙන ගුරුහු කරා එලඹෙව. 20. හංස ආදී සමහර පක්ෂීහු දියෙහි හැසිරෙත්. 21. වර්ෂා කාල යෙහි වැව් පොකුණු විල්, පිරුණු දියැත්තෝ වෙත්. 22. මම මෙහි දිනපතා එමි. 23. සියලු කටයුතු සුදුසු කල්හි ම කරව. 24. දුෂ්ටයා අබැට නරම් වූ ද අනුන්ගේ සිදුරු දකී, තමා ගේ බෙල්ලෙඩි පමණ වූ දෙස් දක්නේ ද නො දකී. 25. කෙත්හි රස සහිත වූ ගොයම් වැඩෙත්. 26. හොරු එන්නා වූ රාජපුරුෂයන් දූක වනයෙන් පිටත දිවී ය 27. කන්‍යාවෝ දෙදෙන අතෙහි හත් කල ඇති ව ළිඳ ළඟ සිටියහ. 28. ඔහු දිසි මාගීයට බැස්සාහු රථය පසුපස්සෙන් ගියහ. 29. දුන් සත්‍රින් හැන ඔවුන්ගේ කථාව පවතී. 30. දරුවෙනි, සිමාවෙන් පිට නො යවු. 31. විමුකනිය සෙක්-උත්පතනියන් මරණයක් පවතී. 32. අසත් පුරුෂයා ඇස් නො හමුයෙහි ද්‍රෝහි කම් කරයි. 33. දිළිඳුබවට වැටුණු පුරුෂයා ආදර නො ලබයි. 34. මේ කථාව මා විසින්

ඇසුවිරූ (අපර අයන ලද්දී) වේ. 35. මව හා සමාන ගුරුවර යෙක් නැත. 36. රජකු ඇති රටේ සොරුන්ගෙන් බියෙක් නො වේ.

45.

මිශ්‍ර සමාස.

සමාස විධි කිහිපයෙකින් සැදුණ පද එකට සමාස වේ. ඒ මිශ්‍ර සමාස නම්.

ධාන්‍යස්‍ය රෝපණම් (ධාන්‍යයාගේ රෝපණය=ධාන්‍ය පැල සිටුවීම) යන්න තත්පුරුෂ සමාස විධියෙන් එකට ගැළපූ විට ධාන්‍යරෝපණම් කියා සිටී. මේ ෂෂ්ඨී තත්පුරුෂ සමාස යි. නැවත ධාන්‍යරෝපණෙ තත්පරඃ (ධාන්‍යරෝපණයෙහි යෙදුණේ) යන්න සමාස කළ විට ධාන්‍යරෝපණ තත්පරඃ කියා වේ. සප්තමී තත්පුරුෂ සමාස යි. මූලින් ෂෂ්ඨී තත්පුරුෂ සමාස විධියෙන් සැදුණ පදයෙක් ඉන් පසු තවත් පදයක් හා සප්තමී තත්පුරුෂ සමාස විධියෙන් ගැළපුණේ ය. මෙසේ සමාස විධි කිපයෙකින් සැදුණේ මිශ්‍ර සමාස නම්.

ධනං ච ජනාශ්ච යෞවනං ච (ධනය ද පිරිවර ජනයෝ ද තරුණ බව ද) යන්න චන්ව සමාස විධියෙන් ගැළපූ කල 'ධන ජන යෞවනං' කියා සිටී. ඉන් පසු ධනජනයෞවනෙ ගර්‍වඃ (ධනජනයෞවන යන මෙහි ආඩම්බරය) යන්න සප්තමී තත් පුරුෂ සමාස විධියෙන් ගැළපූ කල ධනජනයෞවනගර්‍වඃ කියා සිටී. මේ චන්ව සමාසය ගැප් කොට ඇති තත්පුරුෂ සමාස යි. අන්‍ය මිශ්‍ර සමාස ද මේ අනුසාරයෙන් දත යුතු.

ෂඤ්. ච හෝ ෂ යන්නට මූලින් සිටි න් කාරයට ඤකාරයෙක් ආදේශ වේ. ඊට පර ව ෂ් යන්නෙක් අමුතුවෙන් පැමිණේ.

න හෝ ළ යන්නට පූර්‍ව වූ න් කාරය ඤකාර බවට පෙරළේ. ඊට පර ව ස් කාරයෙක් අමුතුවෙන් පැමිණේ.

ල කාරයට පූර්‍ව වූ ස් යන්නට ආනුනාසික ල් කාරයෙක් ආදේශ වේ. ආනුනාසික ලයන්න ඊට මූලින් චන්‍ද්‍රබින්දු (ඁ) ලකුණින් දැක් වේ.

මේ කී සන්ධානය පිළිවෙළින් උදාහරණ මෙසේයි:-

න් + ච=ාඤ්ච=හසන් චලති=හසංඤ්චලති.
න් + ජ=ාඤ්ජ=පඨන් ජාත්‍රෘ=පඨංඤ්ජාත්‍රෘ.
න් + ත=ංස්ත=හසන් තිෂ්ඨති=හසංස්තිෂ්ඨති.
න් + ථ=ංස්ථ-ඛාදන් ථූත්කරොති=ඛාදංස්ථූත්කරොති.
න් + ල=ූ ල්ල=පුත්‍රාන් ලාලයති=පුත්‍රාූල්ලාලයති.

විශෙෂණ තුන් වගීය.

අතිශයාර්ථයෙහි විශෙෂණ පදයනට **තර තම** යන ප්‍රත්‍යයයෝ එක් වෙත්.

තර ප්‍රත්‍යය දෙදෙනකුන් ගෙන් එනකුගේ වැඩිබව කිමෙහි ද, **තම** ප්‍රත්‍යය ඉන් වැඩි දෙනෙකුන් ගෙන් එනකුගේ වැඩි බව කිමෙහි ද යෙදේ. ඔහු කිහිප දෙනෙක් තේරුම් සමග මෙහි දක්වනු ලැබෙත්.

දිෂ් (දික්)	දිෂ්තර (වඩා දික්)	දිෂ්තම (ඉතා දික්)
ලඝු (කොට, මිටි)	ලඝුතර (වඩා කොට)	ලඝුතම (ඉතා කොට)
යුවන් (තරුණ)	යුවතර (වඩා තරුණ)	යුවතම (ඉතා තරුණ)
ධනින් (ධනවත්)	ධනිතර (වඩා ධනවත්)	ධනිතම (ඉතා ධනවත්)
ගුරු (බර)	ගුරුතර (වඩා බර)	ගුරුතම (ඉතා බර)
ප්‍රිය (ප්‍රිය වූ)	ප්‍රියතර (වඩා ප්‍රිය)	ප්‍රියතම (ඉතා ප්‍රිය)

සමතර විශෙෂණයනට **තර** ප්‍රත්‍යයය වෙනුවට **ඊයස්** ප්‍රත්‍යයය ද, **තම** ප්‍රත්‍යයය වෙනුවට් **ඉෂ්ඨ** ප්‍රත්‍යයය ද වේ.

ලඝු (කොට, හැල්ලු)	(ලඝීයස් වඩා කොට, හැල්ලු)	ලඝිෂ්ඨ (ඉතා කොට ඉතා හැල්ලු)
මහත් (මහත් වූ)	මහීයස්	මහිෂ්ඨ
බලින් (බලවත්)	බලීයස්	බලිෂ්ඨ
පටු (දෘඪ)	පටීයස්	පටිෂ්ඨ
කෘශ (කෙට්ටු)	කෘශීයස්	කෘශිෂ්ඨ
දෘඪ (දැඩි, තද)	දෘඪීයස්	දෘඪිෂ්ඨ
පෘථු (පුදුල්, විශාල)	ප්‍රථීයස්	ප්‍රථිෂ්ඨ
මෘදු (මොළොක්)	මෘදීයස්	මෘදිෂ්ඨ
අන්තික (සමීප)	නෙදීයස්	නෙදිෂ්ඨ

අල්ප (කුඩා, විකා)	අල්පීයස්, කනීයස්	අල්පිෂ්ඨ, කනිෂ්ඨ
උරු (මහත්, පුළුල්)	වරීයස්	වරිෂ්ඨ
ගුරු (බරැති)	ගරීයස්	ගරිෂ්ඨ
දීඝ (දිගැ)	ද්‍රාඝීයස්	ද්‍රාඝිෂ්ඨ
දූර (දුර)	දවීයස්	දවිෂ්ඨ
ප්‍රශස්‍ය (පැසසිය යුතු)	ශ්‍රෙයස්	ශ්‍රෙෂ්ඨ
බහු (බොහෝ වූ)	භූයස්	භූයිෂ්ඨ
යුවන් (තරුණ)	යවීයස්, කනීයස්	යවිෂ්ඨ, කනිෂ්ඨ
වෘද්ධ (මහළු)	වර්ෂීයස්, ජ්‍යායස්	වර්ෂිෂ්ඨ, ජ්‍යෙෂ්ඨ
ග්‍රන්ථ (කොට)	ග්‍රන්ථීයස්	ග්‍රන්ථිෂ්ඨ
පාප (ලාමක, පව්කාර)	පාපීයස්	පාපිෂ්ඨ

සමහර විටෙක මේ ඉයස්-ඉෂ්ඨ ප්‍රත්‍යයාන්තයනට තර-තම ප්‍රත්‍යයයෝ ද එක් කරනු ලැබෙත්. 'පාපීයස්තර, පාපීයස්තම ශ්‍රෙෂ්ඨතර, ශ්‍රෙෂ්ඨතම' යන ආදි වශයෙනි.

වත්-මත්-වින් යන ප්‍රත්‍යයන් ගෙන් අන්ත වන විශෙෂණයනට ද ඊයස්, ඉෂ්ඨ යන ප්‍රත්‍යයයෝ එක් වෙත්. එබඳු තැන වත් මත් වින් ප්‍රත්‍යයයෝ ලොප් වෙත්.

බලවත් (ශක්ති ඇති)	බලීයස්	බලිෂ්ඨ
ස්‍රග්වින් (ස්‍රජ් වින්)	ස්‍රජීයස්	ස්‍රජිෂ්ඨ
යශස්වින්	යශසීයස්	යශසිෂ්ඨ
මායාවින්	මායීයස්	මායිෂ්ඨ

වරනැගීම. තර-තම ඉෂ්ඨ ප්‍රත්‍යයාන්තයෝ පුල්ලිංගයෙහි **දෙව** ශබ්දය සේ ද, නපුංසක ලිංගයෙහි **වන** ශබ්දය සේ ද ස්ත්‍රීලිංගයෙහි ආකාරාන්ත කොට කන්‍යා ශබ්දය සේ වර නගනු.

උදාහරණ:-

ප්‍රියතරඃ	පුරුෂඃ.	වඩා ප්‍රිය පුරුෂයා
ප්‍රියතමඃ	පුරුෂඃ.	ඉතා ප්‍රිය පුරුෂයා
ප්‍රියතරා	කන්‍යා.	වඩා ප්‍රිය කන්‍යාව
ප්‍රියතමා	කන්‍යා.	ඉතා ප්‍රිය කන්‍යාව
ප්‍රියතරං	මිත්‍රම්	වඩා ප්‍රිය මිතුරා
ප්‍රියතමං	මිත්‍රම්.	ඉතා ප්‍රිය මිතුරා
එවෙවඤ්ඤරෙ	වෘක්ෂෙ.	වඩා උස් ගසෙහි

උවේවසතෙෂු	වාසෙෂු.	ඉතා උස් ගස්හි
දීඝිතරස්‍ය	ශාලාස්‍ය	වඩා දික් ශාලාවන්හි
දීඝිතමෙෂු	වනෙෂු.	ඉතා දික් වනයන්හි
ශ්‍රෙෂ්ඨඃ	පුරුෂඃ.	ඉතා පැසසිය යුතු පුරුෂයා
නෙදිෂ්ඨෙ	වනෙ.	ඉතා ළඟ කැලෑවෙහි
ජ්‍යෙෂ්ඨා	සත්‍රී.	ඉතා මහලු සත්‍රී
ජ්‍යෙෂ්ඨාසු	සත්‍රීෂු.	ඉතා මහලු සත්‍රීන් කෙරෙහි

'ඊයස්' ප්‍රත්‍යයානන්තයන්ගේ වර නැගීම.

පුල්ලිංගයෙහි.

ශ්‍රෙයස්

	එ.	ෂ්.	බ.
ප්‍ර.	ශ්‍රෙයාන්	ශ්‍රෙයාංසෞ	ශ්‍රෙයාංසඃ
සම්.	ශ්‍රෙයන්	,,	,,
ඒ.	ශ්‍රෙයාංසම්	,,	ශ්‍රෙයසඃ
තෘ.	ශ්‍රෙයසා	ශ්‍රෙයොභ්‍යාම්	ශ්‍රෙයොභිඃ
චතු.	ශ්‍රෙයසෙ	,,	ශ්‍රෙයොභ්‍යඃ
ප.	ශ්‍රෙයසඃ	,,	,,
ෂ.	,,	ශ්‍රෙයසොඃ	ශ්‍රෙයසාම්
ස.	ශ්‍රෙයසි	,,	ශ්‍රෙයස්සු

නපුංසක ලිංගයෙහි.

	එ.	ෂ්.	බ.
ප්‍ර. සම්. ඒ.	ශ්‍රෙයඃ	ශ්‍රෙයසී	ශ්‍රෙයාංසි

සෙසු තැන් පුල්ලිංගයෙහි මෙනි.

සත්‍රීලිංගයෙහි.

සත්‍රීලිංගයෙහි ඊයස් ප්‍රත්‍යයානන්තයනට ඊ ප්‍රත්‍යයය එක් වේ. නදී ශබ්දය සේ වර නැගෙත්. 'ශ්‍රෙයසී' ශ්‍රෙයස්‍යෞ, ශ්‍රෙයස්‍යඃ' යන ආදී වශයෙනි.

වාක්‍යයෙහි යෙදෙන සැටි.

උස් බැවින් හෝ පහත් බැවින් යමකුට වැඩි ය යන අර්ථයෙහි **-තර-ඊයස්,-තරාම්** යන ප්‍රත්‍යයයන් ගෙන් අන්න වන පද බෙහෙවින් යෙදේ. එහි වැඩිවූයේ යමකුට තමා හේ පංචමී විභක්තියෙන් සිටී.

• 'හිමාලය වින්ධ්‍යයට වඩා උස්ය' යන වාක්‍යයෙහි හිමාලයය උස්වූයේ වින්ධ්‍යයට වඩා ය. එබැවින් වින්ධ්‍ය ශබ්දය පංචමී විභක්ති කොට තැබිය යුතු යි මෙසේ යි: හිමාලයඃ වින්ධ්‍යාත් ප්‍රාංශුතරඃ

'ලක්ෂ්මණයා රාමයා ට (වඩා) බාලය' යන්නෙහි බාලවූයේ රාමයාට වඩා ය. එහි රාමයා ඇඟවන පදය පංචමී විභක්ති යෙන් තැබිය යුතු. 'ලක්ෂ්මණඃ රාමාත් කණීයාන්.' (ලක්ෂ්මණයා රාමයාට වඩා බාල ය.)

-තම-ඉෂ්ඨ ප්‍රත්‍යයයන් ගෙන් අන්න වන පද (දෙදෙන කුන්ට වැඩිවූ) කිපදෙනෙකුන් ගෙන් එකකු වෙන් කොට ගැන්මේ දී යොදනු ලැබේ. කිහිපදෙනා අඟවන පදය ෂෂ්ඨී හෝ සප්තමී විභක්ති බහුවචනයෙන් සිටී.

'සියලු සොහොයුරන් අතර (සොහොයුරන් අතුරෙන්) ශත්‍රුඝ්නයා ඉතා බාල ය' යන මෙහි සියලු සොහොයුරන් ගෙන් යන පද ෂෂ්ඨී විභක්ති බහුවචනයෙන් හෝ සප්තමී විභක්ති බහුවචනයෙන් සිටී. උදා: සර්වේෂාං භ්‍රාතෘණාං ශත්‍රුඝ්නඃ කණීෂ්ඨඃ.

තරාම් තමාම් අවයවය පද කෙරෙන් -තරාම්,- තමාම් යන ප්‍රත්‍යයයෝ. ප්‍රත්‍යයෝ යෙදී ක්‍රියා විශෙෂණාර්ථයන් දෙත්.

උදා: නීලෙවස්තරාම් (වඩා පහත් සේ) නීලෙවස්තමාම් (ඉතා පහත් කොට)

ආඛ්‍යාත ක්‍රියා පද සමඟ ද මොහු යෙදෙත්: පචති තරාම් (වඩා පිසයි,) පචති තමාම් (ඉතා පිසයි)

අභ්‍යාසය.

(අ) සිංහලයට නඟනු.

1. ගොවින්දඃ සර්වේෂාම්බාලානාම්බුද්ධිෂ්ඨඃ 2. රාමඃ සර්වේෂු බාලෙෂු ජ්‍යෙෂ්ඨඃ. 3. භාරතවර්ෂේ සර්වාසු නදීෂු ගඞ්ගා ප්‍රාශිෂ්ඨා. 4. ආකාශෙ උවෙවස්තරාමාමපි චරන්තන්දිනකෘතං මෙඝඃ

සෘණෙ සඵිතඃ සඨඝයති. 5. මෙඤඃ ප්‍රකෘත්‍යඃ ගීතතමඃ. 6 වාප්‍රසතු මෙඤාදපි ඝඤතිමත්තරඃ 7. ස තාං මූෂිකාං දවියසි කිලෙ ව්‍යඤඃජත් 8. අයං දශරථස්‍ය පුත්‍රාණාං ජ්‍යෙඨො ගුණවත්තමෝ රාමෝ නාම් 9. සශ්‍රේෂ්‍ඨ කුසුමෙෂ්‍ඨ පද්මං රුචිරතමම්. 10 කෘෂ්ණස්‍ය යවියසි සඛා සුභද්‍ර නාම. 11. සාදශ රථස්‍ය තිසෘණාං භාර්‍යාණාං ජ්‍යෙෂ්ඨා ආසීත්. 12. විද්‍රවණෙ අශ්වඃ සශ්‍රේෂ්ඨා මප්‍රාණ්ඩාමාශුතමඃ. 13. ඉන්‍ද්‍රඃ සශ්‍රේෂ්ඨාං දෙවා නාංබලිෂ්ඨඃ 14. යශොධරා සතීසාං යොෂිතාම් චාරුතමා හතීරි භක්‍තතමා ච ආසීත්. 15. අයඃ වාෂභ සහස්මාත් පීවරතරඃ. 6. ඔෂ්ඨ්‍යායාඃ ප්‍රවාහාදඛඩාඃ බලීයාන්. 17. ඛෙනුෂ්‍ඨ කෘෂ්ණා ක්ෂීරවත්තමා. 18. පශුෂ්ඨ සිංහඃ ශ්‍රෙෂ්ඨඃ 19. වඩිතාද්‍රක්ෂණං ශ්‍රෙයස් 20. අයං බාලක එතසමාද් බාලතා දුවෙවසතරාං ඛායති.

(ආ) සංස්කෘතයට නගනු.

1. මේ පොත අර පොතට වඩා ඔර ය. 2. මම ඉතා ම උස් ඔඩින් (=උවෙවසතමාම්) ඔයම්. 3. මේ ගල සියල්ලෙන් ඉතා ම හැල්ලු ය 4. ඇගේ දූන් දෙදෙනා අතුරෙන් මාලිනී තොම කුසුමාට වඩා කෘශ ය 5. ඒ පාසලේ ශිෂ්‍යයන් අතුරෙන් ජයසේන තෙම ඉතා ම දක්ෂ ය. 6. කඳු අතුරෙන් හිමාලයය ඉතා ම විශාල ය. 7. සියලු ප්‍රාණීන්ගේ සිත් අතුරෙන් රහත්හුගේ සිත ඉතා සථිරත් ඉතා මෘදුත්වේ. 8. ගඳට වඩා ස්‍රථියා පොළොවෙන් ඇත් ය 9. සිංහයාට වඩා ඇතා ශක්තිමත් ය. 19. වඩිමාන නම් සිටු තෙම එ ගමැ සියලු දෙනා ගෙන් ඉතා ම ධනවතාය 11 ඒ ගසේ ගෙඩි අතුරෙන් ඉතා ම ලොකු ඒවා කඹව. 12. එදු දේවදත්තයාට වඩා පාපියෙක් නොවී ය. 13. භාග්‍යවත් බුදුහු ගේ උපස්ථායකයන් අතුරෙහි ආනන්දසථවිර තෙම ඉතා අග්‍ර ය. 14. කිරුට වඩා ලොකු දීපනිමත් වස්තුවෙක් නැත. විශ්‍රවස්හු ගේ පුතුන් තුන්දෙනාගෙන් ඉකා වැඩිමහල්ලා රාවණ ද. ඉතා බාලයා විභිෂණ ද වීය. 5. කුමඛ කණි තෙම විභිෂණට වඩා මහලු ය.

(ඉ) සිංහලයට නගනු:

අස්ති දක්ෂිණාත්‍යෙ ජනපදෙ මහිලාරොප්‍යං නාම නගරම්. තත්‍ර ධර්මොපාර්ජිත භූරිවිභවො වර්ධමානකො නාම වණික්පුත්‍ර ආසීත්. අස්‍ය කදාචිද්‍රාත්‍රෙෞ ශය්‍යාමාරුඝස්‍ය චින්තා සමුත්පන්නා 'ප්‍රභූතෙ විත්තො සත්‍යපි අපොපායාශ්චින්තනීයාඃ කතීව්‍යාශ්ච.

1. න හි තද්විද්‍යතෙ කිඤ්චි ද්‍යදථෙන න සිධ්‍යති
යතෙතන්න මතිමාං සතසමාදථමෙකං ප්‍රසාධයෙත්.

2. යස්‍යාථීාසත්‍ය මිත්‍රාණි-යස්‍යාථීාසත්‍ය බාන්ධවාඃ
යස්‍යාථීාසස ප්‍රමාලෙලාකෙ-යස්‍යාථීාඃ ස ච පණ්ඩිතඃ

3. ඉහලොකෙ'පි ධනිතාං-පරෙ'පි සවජනායතෙ
සවජනෙ'පි දරිද්‍රාණාං-සච්ච දුජිනායතෙ.

4. භූජ්‍යතෙ යද ප්‍රජෙය'පි-යදහමෙය'පි ගම්‍යතෙ
වන්‍යතෙ යද වන්‍දෙය'පි-ස ප්‍රභාවො ධනස්‍ය හි

සවාථීඃ පුරුෂාණාං ෂඩ්භිරුපායෙජීවති භික්ෂයා, නෘප සෙවයා, කෘෂි කම්මණා, විදෙශපාජිනෙන, කුසිදෙන, වණිජකකම්මණා ව. සථෙෂාම පිතෙෂාං වාණිජ්‍යං ශ්‍රෙෂ්ඨම්මිති.

ඉත්‍යෙවං සම්ප්‍රධාය්‍ය බහූනි වික්‍රෙයභාණ්ඩාන්‍යාදාය ශුභ තිථෙෂ සුරථාධිරූඪඃ ප්‍රයථිතඃ. තස්‍ය ච මංගල වෘෂභෙෂ සංජීවක නන්දන නාමානෙෂ ගෘහොතපන්නෙෂ ධුරෙෂ්වාරෙෂ සථිතෙෂ. තයොරෙකඃ සඤ්ජීවකනාමා යමුනා කච්ඡමවතීණීඃ සන් පඞ්ක පුරමාසාද්‍ය කලිත පාදෙ යුග භඞ්ගං විධාය නිෂණ්ණඃ.

(ඒ) සංස්කෘතයට නගනු.

(කළු අකුරින් සඳහන් වචන සමාස විධියෙන් ගළපා යොදනු)

1 එක්තරා බල්ලෙක් තණකොලින් පිරුණු ගාලෙක ඉව ඔරුවෙක හුන්නේ වි ය. කිසි යම් බඩගිනි පත් ගවයෙක් තණකොල කනු කැමැත්තෙන් එහි එලැඹියේ ය. සුනඛ තෙම ඌ දැක බුරන්නේ තණකොල ස්පර්ශ කිරීමෙන් පවා වැළැක් වී ය. එවිට ගවයා ශෝකයෙන් මෙසේ කිය. 'තෝ මේ තණ කොළ නොකන්නෙහි ය. මට හෝ නොදෙන්නෙහි ය. මූසය, තගේ මේ උත්සාහයෙන් රැකගත් තණකොලින් කවර ප්‍රයෝ ජනයෙක්ද?'

2 දෙනුන් රැකගැන්මෙහි 'පියා විසින් මෙහෙයන ලද (=යොදන ලද එක්තරා ළමයෙක් "ව්‍යාඝ්‍රයෙක්! ව්‍යාඝ්‍රයෙක්! මෙහෙවරෙවු, මෙහෙ එරෙවු" යැ සි එක් දිනෙක උස් හඬින් කෑ කෑ'සීය. එයඟා මිනිස්සු එකෙනෙහි ම ආසුද ගත් අත් ඇත්නාගු

එහි දිව ආහ. එවිට ළමයා ඔවුනට කවටකම් කරනුයේ 'ව්‍යාඝ්‍ර යෙක් නැතැ'යි කි ය. පසුදින ඇත්තට ම ව්‍යාඝ්‍රයා ආයේ ය. පෙර පරිදි ම හේ හයියෙන් අඝල්වැසියන්ට අඩගැසී ය (අඝල් වැසියන් කැදවී ය). ඔවුහු උනුන් 'අපි අද යමුද නො ගොත් නො යමුදැ'යි මන්ත්‍රණය කරන්නාහු, මෙ තෙම ඊයෙත් අප රැවැ වී ය. අදත් අප රවවා ය'යි නිශ්චය කොට නොගිය හ. ව්‍යාඝ්‍ර තෙමේ සියලු ම දෙනුන් මරා දමා පලා ගියේ ය. කවටකම් වශ යෙන් වත් කිසිකලෙක බොරුවක් නොකිය යුතු.

3 සන්ධිකරනු: නගරෙ අද්‍ය, කුමාරඃ අවතරති, ජනාඃ ආගච්ඡන්, මුනිඃ වදති, ඍෂිඃ අවදත්, වෘක්ෂාත් අවතරති, ග්‍රාමාත් නිර්ගච්ඡති, ග්‍රාමාත් ගච්ඡති, වාතරෝ ආරුයෞ, භවාඃ යානති, සඛීඃ මාගේ, නරඃ ඉච්ඡති, ජනාන් අපශ්‍යත්, ධාවන් අශ්වඃ, ජනඃ තරති, මහත් ලලාටම්, බාලාඃ ච, ගුරොඃ දර්‍ශනම්, බ්‍රෛලෙඃ ඉෂ්‍යම්, අහි ඉෂ්‍ය, ප්‍රති අගච්ඡත්, ප්‍ර උක්ත, නර ඉන්ද්‍ර, නරාන් වරතඃ, පතන් තරුඃ, සකුනාන් ලක්ෂි කෘත්‍ය.

4 තර, තම, ර්‍යස්, ඉෂ්ට, තරාම්, තමාම්, යන ප්‍රත්‍යයයන්, ගෙන් යුත් වචන යොදා වාක්‍ය සයක් සාදනු.

46

ධාතු ගණ.

(41 වන පාඩම නැවතත් කියවිය යුතු.)

ධාතු ගණ දශකයෙකි. ඔහු නම් භ්වාදි ගණය, අදාදි ගණය, ජුහොත්‍යාදි ගණය, දිවාදි ගණය, සවාදි ගණය, තුදාදි ගණය, රුධාදි ගණය, තනාදි ගණය, ක්‍රයාදි ගණය, චුරාදි ගණය යන දශයයි.

ධාතූන් ගෙන් මේ පාඩමේ දැක්වෙන අංග සෑදීමට ගුණ වෘධි දෙකත් පහත දැක්වෙන සන්ධීන් උගත යුතුයි.

ගුණ ඉ, ඊ, ඍ, ඎ, යන වණීවලට එ, ඔ, අර්, අල් යන මොවුන් පිළිවෙළින් ආදේශ වීම ගුණ වීම නම් වේ.

වෘධි. අ, ඉ, ඊ, ඍ, ඎ, යන වණීයනට පිළිවෙළින් ආ, ඓ, ඖ, ආර්, ආල්, යැ යි ආදේශ වීම වෘධි වීම නම්.

සඤ්. සවරයා පරකල්හි පූර්‍ව වූ ඒ කාරය අය් බවට පැමිණේ: උදා: නෙ + අති = නය් + අති = නයති.

සවරයා පර කල්හි පූර්‍ව වූ ඒ කාරය ආය් බවට පැමිණේ උදා: ගෙ + අති = ගාය් + අති = ගායති.

සවරයා පර කල්හි පූර්‍ව වූ ඔ කාරය අව් බවට පැමිණේ. උදා: හො අති = හව් අති = හවති.

සවරයා පර කල්හි පූර්‍ව ඖ කාරයට ආව් වේ. උදා: භෞ අයති = භාව් අයති = භාවයති.

භ්වාදි ධාතු ගණය භූ ආදී වූ ධාතු සමූහය 'භ්වාදි ධාතු ගණ නම්. කර්‍තෘ වාච්‍ය ආඛ්‍යාත ක්‍රියාඛ්‍යය සැදීමට මේ භූ ආදී වර්‍ගයේ ධාතූන්ට අ විකරණය එක් කරනු ලැබේ. ධාතුවේ සවරය ගුණවේ. සවරාන්ත ධාතු වෙක සවරය හ්‍රස්ව වුවත් දීර්ඝ වුවත් ඊට ගුණ වේ. බුධ් ආදි ඝලන්ත ධාතුවෙක නම් ධාතුවේ අන්ත්‍ය ව්‍යංජනයට පූර්‍ව වූ හ්‍රස්ව සවරයට පමණක් ගුණ වේ.

භූ ධාතුවට අ විකරණය එක් කළ විට භූ 'අ' යි සිටී. ධාතුවේ සවරය වූ ඌ යන්නට ගුණ වූ කල් හෝ + අ කියා සිටී. සවරයා පර කල්හි පූර්‍ව ඔ කාරයට අව් ආදේශ වේ යැයි උඛ සදහන් නීතිය අනුව එය භව් අ කියා සැදේ. සඤ් කළ විට 'භව' යි අංගය සැදේ. මෙසේ ම බුධ් + අ යි සිටි ධාතුවේ මූල සවරය වූ උ යන්නට ගුණ වූ කල බෝධ් + අ බෝධ යි අංගය සැදේ.

කුඡ් යන ධාතුව අ විකරණය එක් කළ විට කුඡ් + අ කියා සිටී. මෙහි කු යන්නේ උ යන්නට ගුණ නො වේ ද? යත්: ගුණ නො වේ. මන්ද? ඝලන්ත ධාතූන් ගේ දීර්ඝ සවරයට ගුණ නො වන බැවිනි. එබැවින් කුඡ් + අ යන්න සඤ්ව කුඡ යැයි අංගය සිටී.

නින්ද් යන ධාතුවට අ විකරණය එක් කළ විට නින්ද් + අ යි සිටී. මෙහි නි යන්නේ වූ ඉ යන්නට ගුණ විය යුතු නො වේ ද? යත්: ගුණවිය යුතු නො වේ. මන්ද? උඛ සදහන් නීතියේ හැටියට ඝලන්ත ධාතූන්ගේ ගුණ වන්නේ අග හල් කුරට ම පූර්‍ව වූ සවරයට යි. මෙහි වූ නිකාරසට ඉ යන්න අග හල්කුරට ම

නො ව ඊව තවත් හල් කුරුසට මුලින් සිටින්නෙකි. එවැනි සවරයකට ගුණ නො වේ. එබැවින් නින්ද් + අ යන්න ගුණ නො වී ම සඤ් ව නිසඳ කියා අංගය සැදේ.

'පච් + අ' යන තැන ප යන්නේ අයන්නට ගුණ නො වේ ද? යත්: අ යන්නට ගුණවීමෙක් නැත. ගුණ වනුයේ ඉ, උ, ඍ, ඎ යන වණීයනට පමණ යි. එබැවින් පච් + අ යන්න සඤ් ව පව යැයි අංගය සැදේ.

ගෙ යන ධාතුවට අ විකරණය එක් කළ විට ගෙ අ කියා සිටී. මෙහි ඒ යන්නට ගුණ විය යුතු නො වේ ද? යත්: නො වේ. ඒ යන්නෙහි ගුණ වීමක් නැති බැවිනි. එබැවින් ගෙ + අ යන තැන සවරය පර කල්හි පූර්ව වූ ඒ යන්නට ආය් ආදේශ වන බැවින් ගාය් + අ යැයි පෙරළී ගාය යැයි සඤ් ව අංගය සැදේ.

මෙසේ සදහන් අංගයට නි, තෘ, අනති ආදී ආඛ්‍යාත විභක්ති එක් කැර 'භවති, භවතඃ, භවන්ති යන ආදී වශයෙන් පද සාදා ගත යුතු.

පහත සඳහන් නිදසුන් වලින් කාරණය තවත් හොඳට තේරුම් ගතයුතු.

ධාතුව හා විකරණය.	ධාතුස්වරයට ගුණවූ තැන	සවරයා පර කල්හි පූර්ව සවරයට වන ආදේශයෙන් පසු	සකසිවූ පසු අංගය
පච් + අ	——	——	පව
ශුච් + අ	ශොච් + අ	——	ශොච.
වෘත් + අ	වර්ත් + අ	——	වර්.
ජි + අ	ජෙ + අ	ජය් + අ	ජය.
නි + අ	නෙ + අ	නය් + අ	නය.
ද්‍රු + අ	ද්‍රෝ + අ	ද්‍රව් + අ	ද්‍රව.
තෘ + අ	තර් + අ	——	තර.
වෙ + අ		වය් + අ	වය.
ගෙ + අ	——	ගාය් + අ	ගාය.

තුදාදි ධාතු ගණය තුද් ආදී ධාතු සමූහය තුදාදිගණ නම් වේ. මොවුනට ද අ විකරණය එක් වේ. ධාතුවේ සවරයට ගුණවීමෙක් නැත. එහෙත් සවරාන්ත ධාතූන්ගේ අනන්‍ය ඉ වර්ණය ඉය් කියා ද, උවර්ණය උව් කියා ද ඍ කාරය රිය් කියා ද, ඍෘකාරය ඉර් කියාද වෙනස් වේ. පහත සඳහන් නිදසුන් වලින් මෙය හොඳට තේරුම් ගත යුතු.

ධාතුව හා විකරණය	ධාවනනය වෙනස් වූ කල	(සකි වූ පසු) අංගය
තුද් + අ	———	තුද
ලිඛ් + අ	———	ලිඛ
රි + අ	රිය් + අ	රිය
ධ්‍රු + අ	ධ්‍රුව් + අ	ධ්‍රුව
ම්‍ෘ + අ	ම්‍රිය් + අ	ම්‍රිය
කෘෘ + අ	කිර් + අ	කිර

දිවාදි ධාතු ගණය. දිව් ආදී ධාතු සමූහය දිවාදී ගණ නම්. මොවුනට ය විකරණය එක් කරනු ලැබේ. දිප් + ය= දීප්‍ය.

සමහර ධාතූන්ගේ විකරණ එක් වීමේ දී යම් යම් වෙනස් බව වේ. දිව් යන ධාතුව දීව් කියා වේ. විකරණය හා එක් ව දීව්‍ය කියා සිටී. මෙසේ වෙනස් වන තැන් වරහන් ලකුණු අතුරෙහි (දීව්‍ය) මෙසේ දක්වනු ලැබේ.

චුරාදි ධාතු ගණය චුර් ආදී ධාතු සමූහය චුරාදි ගණ නම්. මේ ගණයේ ධාතූනට අය යන්න එක් ව අංගය සෑදේ, එය එක් වූ කල ගලන්න ධාතුහුගේ අන්‍ය හල් අකුරට මුලින් සිටි (හ්‍රස්ව) ඉ, උ, ඍ කාරයනට ගුණ වේ.

උදාහරණ

ධාතුව හා විකරණය	ගුණවූ පසු	සකිවූ පසු අංගය
චින් + අය	චෙත් + අය	චෙතය.
ශුෂ් + අය	ශොෂ් + අය	ශොෂය.
තෘප් + අය	තර්ප් + අය	තර්පය.

හලන්ත ධාතූන් ගේ අන්ත්‍ය අක්ෂරට පූර්ව වූ අ කාරයට ද සවරාන්ත ධාතූන් ගේ අන්ත්‍ය සවරයන ට ද වෘඩි වේ.

උදාහරණ:

ධාතුව හා විකරණය	වෘඩිවූ පසු	සන්ධි වූ පසු අංගය
ඡුප් + අය	ඡුප් + අය	ඡුපය.
වච් + අය	වාච් + අය	වාචය.
චි + අය	චෙ + අය (චායි + අය) චායය.	
භූ + අය	භෞ + අය (භාව් + අය) භාවය.	

සම්හර ධාතූන්ගේ සවරයනව කිසි වෙනසෙක් නො වේ. උදා: කප් + අය = කථය; ගණ් + අය = ගණය; සපෘහ් + අය සපෘහය.

මෙහි දැක්වුණු භ්වාදි ගණ, තුදාදිගණ, දිවාදිගණ, චුරාදි ගණ යන සතර වගීන්ගේ ම ධාතූන් ට විකරණ ප්‍රත්‍යය එක් ව හැදෙන අංග අකාරාන්ත බව සිත තබා ගත යුතු. අකාරාන්ත අංග වර නගන සැටි මින් පෙර 2, 10, 12, 43, 63 යන පිටුවල දී ඇත.

අභ්‍යාසය.

(අ) **සිංහලයට නගනු.**

වර්ධමානො භුමෞ නිඝණ්ණං සඤ්ජීවකමාලොක්‍ය පරං විඝාදමගමත්. සෙනාභාර්ද්‍ර හෘදයස්‍ය දර්ශං ත්‍රිරාත්‍රමප්‍රයාණ භඞ්ගම කරොච්ච. අථ තං විඝණ්ණමාලොක්‍ය සාර්ථකෙරුකතම් "භොඃ ශ්‍රේෂ්ඨින්, කිමෙවං වෘත්තස්‍ය කෘතෙසිංහව්‍යාඝ්‍රසමා කුලෙ බහවපායෙ' සම්න් වතෙ සමස්ත සාර්ථස්ත්‍රියා සන්දෙහෙ නියොජිතඃ?"

---

*ආඛ්‍යාතිකයන් ගේ පහසුව සලකා මෙසේ යෙදීමු. පැරැණි වෛයාකරණයන් දක්වා තිබෙන සැටි මෙසේ යි. ධාතුවෙන් පර ව සවාර්ථයෙහි ණිච් (ඉ) ප්‍රත්‍යයය ව ඉන් පසු ශප් (අ) විකරණය ව 'චුර් + ඉ + අ' යැයි සිටි තැන ධාතුසථ උකාරයට ද ඉ ප්‍රත්‍යයයට ද ගුණ ව 'චොර් + එ + අ' යැයි වූකල්හි සවරයා පර කල්හි එ කාරයට අය් ආදෙශ ව චෝර් + අය් + අ = චොරය කියා සැදේ.

උක්තඤ්චඃ

න සවලපස්‍ය කෘතෙ හුරි-නාශයෙදාමතිමාත්තරඃ
එතදෙවාත්‍ර සාණ්ඩිත්‍යං-යත් සවලාද්හුරිරක්ෂණම්.

අථාසෞ තදවධාය සඤ්ජීවකස්‍ය රක්ෂාපුරුෂානනිරූප්‍ය අශෙෂසාථිං නීත්වා ප්‍රසථිතඃ.

අථ රක්ෂාපුරුෂා අපි තද්ධනං බහුපායං විදිත්වා සංජීවකං පරිත්‍යජ්‍ය පෘෂ්ඨතො ගත්වා'නන්‍ය දද්‍යුඃ තං සාථිවාහං මිථ්‍යා'හුඃ "සවාමින්, මෘතො' සෞ සංජීවකඃ අසමාභිසතු සාථිවාහස්‍ය අඟුලට ඉති මත්වා වහනිතා සංසකෘතඃ" ඉති.

(ආ) සංස්කෘතයට නගනු.

(කලු අකුරින් තිබෙන තැන් සමාසකොට යොදනු)

මගදී ගිරිගැරයක් පැමිණි කල්හි උනුන් අත් නො හරිමු සි දිවුරුම් කොට කිසි පුරුෂයෝ දෙදෙනෙක් අන් පළාතකට පිටත් ව ගියහ. එක් වනාන්තරයක දී කිසියම් වලසෙක් ඔවුන් දෙසට දිව ආ ය. එවිට ඔවුන් දෙදෙනා ගෙන් වපල යා සම්පූර්ණයෙන් තුබුණු ලොකු ගසකට නැංගේ ය. අනෙකා දෙදෙනා ගෙන් වඩා තර ය. එබැවින් ඔහු නැගීමෙහි අසමර්ථ වූයේ සිත්නැත්තකු මෙන් බිමැ වැටුණේ ය. ඒ වලසා ද එහි අවුත් ඔහු ඉව කොට මළ කදෙකැ යි සිතා කිසි ම පීඩාවක් නො කොට ආ පසිද්දෙන් ම ආපසු ගියේ ය. වලසා ඉතාදුර ගිය කල්හි අනෙකා ඔසින් බැසැ වැද හෝනහු කරා අවුත් 'මිත්‍රය, වලසා ඔබේ කණට (=කණෙහි) කුමක් කියේ ද? යි කුවටකම් වශයෙන් විවාළේ ය. 'මිත්‍රය, 'මින් පසු මෙබදු සොරුන් කෙරෙහි විශ්වාසයෙක් නොකට යුතු ය' යි ඒ නුවණැති වලසා විසින් මම උගන්වන ලදිමි (=උපදෙස්දෙන ලදී) යි අනිත් තැනැත්තේ පිළිතුරු දුන්නේය.

"වචනයෙන් ආදරය දක්වන බොහෝ ජනයෝ ඇත්තාහ. එහෙත් යමෙක් විපත්තියෙහිදී සමීපයේ සිටී නම් එබදු තැනැත්තේ දුර්ලභ ය."

(ඉ) අර්ජ්, ක්‍රීඩ්, ද්‍රෑ, ධෛර්‍ය, බුධ්, දද්‍යුත්, ධෘ යන ආත්මනේපද ගණික ධාතු ලට් විභක්තියෙහි කර්තෘකාරක කර්ම කාරක දෙක්හි වර්තමාන ප්‍රථමපුරුෂ ඒකවචන රූප ගනු. (කර්මකාරක අංගය සාධන සැටි 41 වන පාඩමේ දක්වා ඇත.)

(ඊ) භෘ, වි + කෘ, ආ + දා, යන තුදෙදි ගණිකා ධාතු ලඬ් විභක්ති කර්තෘකාරක කර්ම කාරක දෙක්හි වර නඟනු.

(උ) ජෘ, ශම්, සිව්, බුධ් යන දිවාදිගණිකා ධාතු ලොට් විභක්ති කර්තෘ කාරකයෙහි වර නඟනු.

(ඌ) චින්ත්, භක්ෂ්, ශිල්, මෘග් යන චුරාදි ගණිකා ධාතූන් කර්තෘ කාරක කර්ම කාරක දෙක්හි විධිලිඬ් විභක්තියෙහි වර නඟනු.

(සෘ) අර්ජ්, ධෙය්, ධෘ, වි + කෘ, ආ + දා, ජෘ, ශම්, වඤ්ච්, ශිල් යන ධාතූන්ට කෘ, කෘතවත්, කෘතව්‍ය, අනීය යන ප්‍රත්‍යය යන් යොදා කෘදන්ත පද සාදනු.

47

මේතාක් ඉගෙන ගත් ආඛ්‍යාත සඤ්ඤා විභක්තීන් ගේ ප්‍රත්‍යයයෝ තැවතත් මතක් කැර දෙනු ලැබේ.

ලට්

	පර පෙළම පද			ආත්මනෙ පද		
	එ	ව්	බ	එ	ව්	බ
ප්‍ර.	ති.	තස්.	අන්ති	තෙ.	ඉතෙ	අන්තෙ
ම.	සි.	ථස්.	ථ	සෙ.	ඉථෙ	ධ්වෙ
උ.	මි.	වස්.	මස්	ඉ.	වහෙ	මහෙ

ලඬ්

	පරස්මෙම පද			ආත්මනෙ පද		
ප්‍ර.	ත්.	තාම්.	අන්	ත.	ඉතාම්	අන්ත
ම.	ස්.	තම්.	ත	ථාඃ	ඉථාම්	ධ්වම්
උ.	අම්.	ව.	ම	ඉ	වහි	මහි

ලොට්

	පරස්මෙම පද			ආත්මනෙ පද		
ප්‍ර.	–තු, තාත්.		තාම්. අන්තු	තාම්.	ඉතාම්	අන්තාම්
ම.	–(හි), තාත්		තම් ත	සව	ඉථාම්	ධ්වම්
උ.	ආනි	ආව	ආම	ඒ	ආවහෙ	ආමහෙ

විධිලිඞ

	පරස්මෛ පද			ආත්මනෙ පද		
ප්‍ර.	යාත්.	යාතාම්.	යුඃ	ඊත	ඊයාතාම්	ඊරන්
ම.	යාස්	යාතම්	යාත	ඊථාස්	ඊයාථාස්	ඊධ්වම්
උ.	යාම්	යාව	යාම්	ඊය	ඊවහි	ඊමහි

සපිත් හා අපිත් ප්‍රත්‍යයයෝ මෙහි උඩ කලු අකුරින් දැක්වුණු 'ති, සි, මි, ත්, ස්, අම්, තු, ආනි, ආව, ආම, එ, ආවහෙ, ආමහෙ යන ප්‍රත්‍යයයෝ **සපිත්** නමහ. සෙස්සෝ **අපිත්** නමැත්තෝය. *

ධාතු ගණ.

ක්‍රයාදී ගණය ක්‍රි ආදී ධාතු සමූහය ක්‍රයාදි ගණ නම්. මේ ගණයේ ධාතූන්ට **නා** විකරණය එක් ව කතෘ වාච්‍ය ආඛ්‍යාතාංග ය සැදේ. 'ක්‍රි + නා' යන තැන ර කාරයෙන් පර බැවින් **නා** යන්න **ණා** යන්න විය. ක්‍රිණා යනු අංගය හි. නාකාරාන්ත අංග වශයෙන් දැක්වුණේ මේ නා විකරණය එක්ව සැදුණෝ හි.

සපිත් ප්‍රත්‍යයයන් පර කල්හි අංගය නො වෙනස් ව සිටී. † 'ක්‍රිණාති, ක්‍රිණාසි, ක්‍රිණාමි ආදී වශයෙනි.

සෙසු **අපිත්** ප්‍රත්‍යයයන් පර කල්හි අංගයේ අග අ කාරය ඒ කාර බවට පැමිණේ. ක්‍රිණීතඃ, ක්‍රිණීථඃ, ක්‍රිණීවඃ යන ආදී වශයෙනි.

---

* පැරැණි 'ඇදුරෝ' මෙකී ප්‍රත්‍යය නා ප් කාරය එක් කොට තිප් සිප් ආදී වශයෙන් දැක්වූහ. ප් යන ඉත් අකුර (=කායයීයක් පිණිස පෙනී සිට ඉන්පසු මැකි යන අකුර) සහිතයෝ **සපිත්** නමුදු. එය නැත්තෝ **අපිත්** නමුදු. සපිත්හු ඉංග්‍රීසි ව්‍යවහාරයෙහි Strong Termnation නම් හ. සෙස්සෝ Weak Termination නමිහ

† ක්‍රිනා යන තැන ර කාරයට පර නා යන්න බැවින් ක්‍රිණා සි වේ.

අනති, අනතු, අන්, අනෙන, අනන, අනනාම්. සත ප්‍රත්‍යයන් ගේ අකාරය හලනව පුළු වැ සිටි බැවින් ගුරු අකාර නම්. ඒ ගුරු අකාරයට පුළු වූ අංගානන්ත අකාරයට ලොප් වේ **ක්‍රිණනති, ක්‍රිණනතු, අක්‍රිණන්** ආදි වශයෙන් වේ.

මෙ බිඳු තන්හි **අනෙන, අනන, අනනාම්** යන ආත්මනේපද ප්‍රත්‍යයයන් ගේ න් කාරයට ලොප් වේ. **ක්‍රිණනෙ, ක්‍රිණන, ක්‍රිණනාම්** කියා වේ.

මේ ගණයේ සෙසු ධාතූන් ද මේ උපදෙස් අනුව වර නහනු.

(14, 30, 44, 63 යන පිටු වලැ මේ නාකාරාන්තාංග ධාතු වරනහා ඇත.)

ග්‍රහ් ධාතුව වර නැතිමේ දී **ගෘහ්** වේ. ලෝව් හි විඛත ඒක් කළ විට ක්‍රි ධාතුව **ක්‍රිණීහි** යැ සි වෙතත්, ග්‍රහ් ධාතුව **ගෘහාණ** යැයි සිඩ වේ

ලී, ප්‍රී, සෘඤ, ඝෘඤ, ජඤ, හඤ, ධූ, පඤ, දෘඤ, වඤ යන ධාතූන් ගේ අන්ත ස්වරය හ්‍රස්ව වේ. **ඤු** ධාතුවට **ජා** ආදේශ වේ. ක්‍රි ධාතුව මෙන් වර නැගේ. **මන්ථ්, බන්ධ්** ආදි අනුනාසික සහිත ධාතූන් ගේ ඒ අනුනාසිකයට ලොප්වේ. **ග්‍රහ්** ධාතුව සේ වර නැගේ මුෂ් ධාතුව ද ග්‍රහ් ධාතුව මෙනි.

කෂුෂ් ධාතුවෙන් පර වූ **නා** විකාරණයේ න් කාරය **ණ්** බවට නො පැමිණේ.

ක්‍රි ධාතුව **ජි, වි, අව** යන උපසර්ග හා **ඇයදී** ආත්මනේපදී වේ.

සඞාදි ගණය සු ආදි ධාතු සමූහය සඞාදි ගණ නම්. මොවුනට නු විකාරණය එක්ව කර්තෘවාචකාංගය සැදේ. සු නු යනු සු ධාතුවේ අංගය යි සපිත් ප්‍රත්‍යයයා පර කල්හි අංගානන්ත උකාරයට ගුණ වේ. **සුණෝති, සුණෝමි** ආදිය වේ. අපිත් ප්‍රත්‍යයන් ගේ **ව, ම** කාර පර තන්හි අංගානන්ත ස්වරයට ලොප් වේ. කිසි වීටෙක ලොප් නො වේ. **සුන්වඃ, සුනුවඃ; සුන්මඃ, සුනුමඃ** යනු උදාහරණ යි.

හලන්ත ධාතූන් ගෙන් නිපන් අංගයට පර ව ගුරු අකාර යෙක් වී නම් අංගානන්ත උකාරයට **ඌව්** ආදෙශය වේ. උදාහරණ **ශක්නු + අනති=ශක්නුව් + අනති=ශක්නුවන්ති.**

අංගානන්න සවරයට මුලින් බැඳි අකුරු නැත් නම් ඉන් පර වූ **හි** විභතට ලොප් වේ. සුනු + හි=සුනු. එසේ බැඳි අකුරු වුවොත් **හි** විභතට ලොප් නො වේ. **ආයුනුහි.**

තනාදි ගණය **තන්** ආදී ධාතු සමූහය තනාදි ගණ නම්. මේ විකරණ යයි. **තනු** යනු **තන්** ධාතුවේ අංගය යි. සපිත් ප්‍රත්‍යයයන් පර කල්හි අංගසථ **උ** කාරයට ගුණ වේ. **තනොති.** සවාදි ගණිකයන් සේ වර නැගේ.

කෘ ධාතුවට **උ** විකරණය එක් වූ පසු අංගය **සපිත්** ප්‍රත්‍යයනට පුළු තන්හි **කරු** යැ යි ද **අපිත්** ප්‍රත්‍යයනට පුළු **තන්හි කුරු** යැ යි ද දෙ පරිදිදෙකින් සිටී. සපිත් ප්‍රත්‍යයනට පුළු තන්හි පමණක් අංගයේ අග **උ** කාරයට ගුණ වේ. **කරොති, කරොෂි'** ආදිය වේ. **ව, ම, ය** යන අකුරින් පටන් ගන්නා ප්‍රත්‍යයයන් පර කල්හි **කුරු** යන අංගයේ **උ**කාරයට **ලොප්** වේ. 'කුර්‍මහෙ, කුර්‍මහෙ, කුර්‍යාත්' යන ආදිය නිදර්‍ශන යි

උකාරාගන අංග

සවාදි තනාදි යන දෙ ගණයෙහි ම ධාතූන්ට විකරණ එක් වූ පසු හැදෙන අංගය සමාන ව සිටී. එබැවින් මොවුන් දෙ කොටස ම **උකාරාගන අංගයන්** කොට මින් පෙර දැක්වුම්. **අහොන, අනන, අනනාම්** යන ආත්මනේ පද ප්‍රත්‍යයන් **ගේ න්** කාරයට ලොප් වේ. **සුඛනෙ, සුඛන, සුඛනාම්** යන ආදී වශයෙන් පද සිඩිය වේ. මොවුන් ගේ වර නැගීම 26, 27, 30, 31, 44, 64 යන පිටුවල දක්වා ඇත.

ක්‍රයාදිගණික්‍රියන්ගේ කර්ම කාරක ක්‍රියා.

කර්මවාචක ක්‍රියා සාදන සැටි 122 පිටේ අංක 102 බලා දත යුතු යි.

ධාතුව	**කර්ම වාචක ක්‍රියා ලැබී ප්‍රථම පුරුෂ එකවචනය.**
ක්‍රී	ක්‍රියතෙ
ග්‍රහ්	ගෘහ්‍යතෙ
සු	සූයතෙ
තන්	තන්‍යතෙ, තායතෙ
කෘ	ක්‍රියතෙ

අභ්‍යාසය.

(අ) සිංහලයට නඟනු.

1. සෙවිතව්‍යෝ මහාවෘක්ෂඃ-ඵලච්ඡායා-සමන්විතඃ
යදි දෛවාත් ඵලං නාස්ති-ඡායා කෙන නිවාර්‍යතෙ

2. යස්‍ය හස්තෞ ච පාදෞ ච-මනශ්චෛව සුසංයතම්
විද්‍යා තපශ්ච කීර්තිශ්ච - ස භාඊ ඵලමශ්නුතෙ

3. ලබ්ධව්‍යාන්‍යෙව ලභතෙ-ගන්තව්‍යාන්‍යෙව ගච්ඡති
ප්‍රාප්තව්‍යාන්‍යෙව ප්‍රාප්නොති-දුඃඛානි ච සුඛානි ච

4. කොප ප්‍රඝාද වස්තූනි- යෙ විවිඤ්චන්ති සෙවකාඃ
ආරොහන්ති ශනෛඃ පශ්චා-දුච්ඡ්‍රිඤ්චන්තමපි පාර්ථිවම්

5. යස්මිං ජීවති ජීවන්ති-බහවොඃ සොඃත්‍ර ජීවතු
වයාංසි කිං න කුර්වන්ති-වඤ්චිත්වා සෙවාදර පූරණම්.

6 යොඃ නාත්මවන්තා න ච පරෙණ ච බන්ධුවගෙ
දීනෙ දයාං න කුරුතෙ න ච මන්‍යවගෙ
තන්නාම ජීවිත මිහ ප්‍රවදන්ති තජ්ඥඃ
කාකොඃපි ජීවති චිරාය බලිඤ්ච භුඞ්ක්තෙ

7. සවලජමප්‍යප කුර්වන්ති-යෙඃභීඡවා හි මර්‍යාපතෙඃ
තෙ වඝ්නාව් ව දභ්‍යනෙත=පතඞ්ගාඃ පාපවෙතසඃ

8. ලොහිතාඛ්‍යස්‍ය ච මණෙඃ-පද්මරාගස්‍ය වාන්තරම්
යත්‍ර නාස්ති කථං තත්‍ර-ක්‍රීයතෙ රත්නන වික්‍රයඃ

9. රාජා තුෂ්ටොඃ හි භෘත්‍යානාමර්ථමාත්‍රං ප්‍රයච්ඡති
තෙ තු සම්මාන මාත්‍රෙණ ප්‍රාණෛරප්‍යුපකුර්වතෙ.

(ආ). සංස්කෘතයට නඟනු.

(කලු අකුරින් තිබෙන පද සමාස කොට යොදනු.)

එක්තරා වනයෙක අසපුයෙක්හි මහාතපස් නම් තපස් වියෙක් වී ය. කවුඩකු විසින් ගෙන යනු ලබන කිසි යම් මිපැවි යෙක් ඔහු විසින් දක්නා ලද්දේය. කරුණාගෙන් තෙත් සිතැති ඔහු විසින් ඒ මිපැවියා කවුඩා ගෙන් මුදන ලද්දේ ධාන්‍ය පිඹි වලින් පෝෂණය කරන ලද්දේ ය. නැවත කිසි දිනෙක බල ලෙක් ඒ මියා කන්නට ඵල බෙතට දිව්වේ ය. ඒ දැක මියා ඒ

තපස්විහුගේ ඔවුර තුළට රිංගා ගත්තේ ය. ඉන් පසු ඒ මුනිහු විසින් 'මිය, තෝ බළලෙක් වෙව' යි කියන ලද්දේ ය. මුනිහු ගේ තපස් තෙජසින් ඌ බළලෙක් වී ය. නැවත ඌ බල්ලකු දැක ලා ගියේ ය. එවිට මුනිහු විසින් තෝ 'බල්ලෙක් වෙව' යි කියන ලද්දේ ය. එසේ ඌ බල්ලෙක් වී ය. නැවත ඌ ව්‍යාඝ්‍රයකු දැක පලා යන්නහු බලා ඍෂි හු 'තෝත් ව්‍යාඝ්‍රයෙක් වේව' යි කී කල්හි ඌත් ව්‍යාඝ්‍රයෙක් වී ය. මිනිස්සු ඌ දැක 'ඒ මියා මුනිහු විසින් ව්‍යාඝ්‍ර බවට බවට පමුණුවන ලදැ'යි උපහාස (=අවමන්) සහිත ව කියත්. එයසා ව්‍යාඝ්‍ර තෙම යම් තාක් කල් මේ මුනි තෙම ජීවත්වේ ද ඒතාක් මගේ ඇති සැටි කිම කෙළවර සෝ වන්නේ යැ' යි සිතී ය. මෙසේ සිතා ඒ ව්‍යාඝ්‍ර තෙම ඒ මුනිහු මරන්නට ගියේ ය. මුනිහු විසින් එය දැන 'නැවත මියා ම වෙව' යි කියා ඌ මියා ව කරණ ලද්දේ ය.

නීව තැනැත්තේ පෑසඝිය ශ්‍රුතු පදවිය ලැබ සවාමියා නසන්නට කැමැති වෙයි. මියා ව්‍යාඝ්‍ර බව ලබා මුනිහු නසන්නට ගියේ ය. එ මෙනි."

(ඉ) මේ ක්‍රයාදිගණික ධාතු ලවි විබත්හි කතෘ කම් කාරක දෙක්හි ම වර නගනු. අශ්, බන්ධ්, සූ.

(ඊ) දු, චි, සතෘ යන සටාදි ගණික ධාතු ලඬ් විබත්හි ද සෂණ්, සඞිණ්, මන් යන තනාදි ගණික ධාතූන් විධිලිඬ් විභක්ති යෙහිද කතෘ කම් කාරක දෙක්හි වර නගනු.

සංස්කෘතයට නගනු.

1. පිංගලකයා විසින් සංජීවකයාගේ හඬ අසන ලද්දේ ය. 2. ප්‍රෙමමය වචනයෙන් ජනයෝ වශයෙහි කරනු ලැබෙත් වා. 3 මා විසින් ඒ සියලු පොත් විකුණන ලදැ (භ.) 4. ගස් මුලට ගිය ඔවුන් විසින් බොහෝ ගෙඹි රැස් කරන ලද (භ.) 5 ශාස්තෘහු ගේ වචනය ඇසූ ඔහු විසින් සිත පිරිසිදු කරන ලදී 6. සැප කැමැත්තහු විසින් පව් නො කරනු ලැබේ වා. 7. වායුව විසින් රුක සොලවන ලදී. 8. පෙර දෙවියන් විසින් අසුරයන් හා සාගරය කලඹන ලදි 9. රාමයෘ විසින් බොහෝ ශර වලින් රාවණයා ගේ දස හිස් සිදින ලද (භ.) 10. ඒ තර හොතා ව්‍යාඝ්‍රයා විසින් අල්ලා ගන්නා ලදී. 11. තා විසින් ගුරුහුගේ සිත රිදුවන ලද ද? 12. කුමාරදත්ත රජු විසින්

ජානකිහරණය හොතනලදී. 13. පුත්‍රයන් විසින් වර දෙකෙක් තෝරා ගන්නා ලදහ. 14. දෙවියන් විසින් අසුරයන් ගේ බලය මැඩිණි. 15. වඩුවා විසින් ප්‍රටු සතරෙක් කරන ලදහ.

විශෙෂ ශබ්ද

නාම වරනැඟිලි.

පති. මෙහි, එකවචනයන්හි **තෘ.** පත්‍යා, **ච.** පත්‍යෙ, **ප.** පත්‍යුඃ, **ෂ.** පත්‍යුඃ, **ස.** පත්‍යෙෘ කියා සිටින්. සෙසු හැම රූපි **සකි** ශබ්දයේ මෙනි. නරපති, අධිපති ආදීන් සමාස ව යෙදුණ විට සියලු ම රූප **සකි** ශබ්දයේ මෙනි

සඛි. ඒකවචන. ප්‍ර. සඛා, **ඝ්.** සඛෙ, **ද්‍ර.** සඛායම්, **තෘ.** සඛ්‍යා, **ච.** සඛ්‍යෙ, **ප.** සඛ්‍යුඃ, **ෂ.** සඛ්‍යුඃ, **ස.** සඛ්‍යෙෘ.

ද්විවචන. ප්‍ර. ඝ්. ද්‍ර. සඛායෙෘ.

බහුවචන. ප්‍ර. සඛායඃ, **ඝ්.** සඛායඃ, **ද්‍ර.** සඛීන්.

ඉතිරි සියලු රූප **සකි** ශබ්දයේ මෙනි.

ප්‍රධි (මහත්සේ සිතන්නා)

	ඒ.	**ද්‍ව.**	**බ.**
ප්‍ර.	ප්‍රධීඃ	ප්‍රධ්‍යෙෘ	ප්‍රධ්‍යඃ
ඝ්.	ප්‍රධීඃ	ප්‍රධ්‍යෙෘ	ප්‍රධ්‍යඃ
ද්‍ර.	ප්‍රධ්‍යම්	ප්‍රධ්‍යෙෘ	ප්‍රධ්‍යඃ
තෘ.	ප්‍රධ්‍යා	ප්‍රධිභ්‍යාම්	ප්‍රධිභිඃ
ච.	ප්‍රධ්‍යෙ	-භ්‍යාම්	භ්‍යඃ
ප.	ප්‍රධ්‍යඃ	-භ්‍යාම්	භ්‍යඃ
ෂ.	ප්‍රධ්‍යඃ	ප්‍රධ්‍යෝඃ	ප්‍රධ්‍යාම්
ස.	ප්‍රධ්‍යි	ප්‍රධ්‍යෝඃ	ප්‍රධීෂු

සෙනානි, ග්‍රාමණී ශබ්ද ද ප්‍රධී ශබ්දය මෙනි. **සප්තමී** එකවචනයෙහි පම්ණක් **සෙනාන්‍යාම්, ග්‍රාමණ්‍යාම්** කියා වේ.

'**උඃස් නුවණ ඇත්තා**' යන අර්ථ ඇති **ප්‍රධී** ශබ්දයේ චතුර්ථී, පංචමී, ෂෂ්ඨී, සප්තමී එක වචන පිළිවෙලින් **ප්‍රධ්‍යෙ, ප්‍රධ්‍යා, ප්‍රධ්‍යාම්,** කියා ද ෂෂ්ඨී බහුවචනයෙහි **ප්‍රධීනාම්** කියා ද වේ. සෙසු රූප උඹ දුන් **ප්‍රධී** ශබ්දයේ මෙනි.

සුධී

	එ.	බ.	බ.
ප්‍ර.	සුධීඃ	සුධියෞ	සුධියඃ
සම්.	සුධීඃ	සුධියෞ	සුධියඃ
වි.	සුධියම්	සුධියෞ	සුධියඃ
තෘ.	සුධියා	——	——
ච.	සුධියෙ	——	——
ප.	සුධියඃ	——	——
ෂ.	සුධියඃ	සුධියොඃ	සුධියාම්
ස.	සුධියි	සුධියොඃ	——

මෙහි නො දුන් රූප ප්‍රධී ශබ්දයේ මෙනි.

ස්ත්‍රී, ශචක්‍රී ශබ්ද ද සුධී මෙනි.

ක්‍රොෂ්ටු (සිවල්) ශබ්දය සම්බොධන එකවචනයෙහි **ක්‍රොෂ්ටො.** ප්‍රථමා, විතීයා තුන් වචනයෙහි ත් සම්බොධන වී බහු දෙ වචනයෙහි ත් **නෙතෘ** ශබ්දය මෙනි.

තෘතීයාදී එක වචනවලත් ෂෂ්ඨී සප්තමී වී වචන වලත් නෙතෘ ශබ්දය මෙන් වේ. හෘතීයා වේ පටන් තුන් වචනයෙහි හැම විබත්හි ම ගුරු ශබ්දය මෙන් රූපයේ වෙති.

සත්‍රී ලිංගික.

ජරා. ශබ්දය කන්‍යා ශබ්දය මෙන් වර නැගේ. එහෙත් විතීයා විබත පටන් සප්තමිය තෙක් සියලු විබත්හි එක වචනයෙහි ද ප්‍රථමා, සම්බොධන, විතීයා යන තුන් විබත්හි වී බහු දෙ වචනයෙහි ද, ෂෂ්ඨී සප්තමී වී වචනයෙහි ද ෂෂ්ඨී බහුවචනයෙහි ද ස් කාරාන්තයෙක සෙයින් ජරසම්, ජරසා ආදී වශයෙන් පද රූපයෝ වෙති.

ගෞ.

	එ.	බ.	බ.
ප්‍ර.	ගෞඃ	ගාවෞ	ගාවඃ
සම්.	ගෞඃ	ගාවෞ	ගාවඃ
වි.	ගාම්	ගාවෞ	ගාඃ
තෘ.	ගවා	ගොභ්‍යාම්	ගොභිඃ
ච.	ගවෙ	-භ්‍යාම්	-භ්‍යඃ
ප.	ගොඃ	-භ්‍යාම්	-භ්‍යඃ
ෂ.	ගොඃ	-ගවොඃ	-ගවාම්
ස.	ගවි	ගවොඃ	ගොෂු

සුදෙෂ්ණ, සම්‍රාජ්‍ඤා ශබ්ද ගෞ ශබ්දය මෙනි.

ගෙලෑ

ප්‍ර.	ගෙලෑඃ	ගලාවෙෑ	ගලාවඃ
සම්.	ගෙලෑඃ	ගලාවෙෑ	ගලාවඃ
ම්.	ගලාවම්	ගලාවෙෑ	ගලාවිඃ
තෘ.	ගලාවා	ගෙලෑභ්‍යාම්	ගෙලෑභිඃ
ච.	ගලාවෙ	-භ්‍යාම්	-භ්‍යඃ
ප.	ගලාවඃ	-භ්‍යාම්	-භ්‍යඃ
ෂ.	ගලාවඃ	ගලාවොඃ	ගලාවාම්
ස.	ගලාවි	ගලාවොඃ	ගෙලෑෂු

සුනෙෑ ශබ්දය ගෙලෑ මෙනි.

සන්ධි.

ක්‍රියා සෑදීමේදී අකුරු එක්වීමෙන් වන වෙනස පහත සඳ හන් කරණු ලැබේ. මතු දැක්වෙන ආඛ්‍යාත ක්‍රියා සෑදීමේදී ඒ සිහිකව යුතු සි.

ප්‍රත්‍යයයේ වූ ස කාරය අ, (ආ) හැර අන් සවරයෙකින් පර කල්හි ද, 'ත්, ර්' කාරයන්ට පර කල්හි ද ෂ් බවට පැමිණේ.

ච් + ත =කත	උදාහරණ.	පෘණච්ති=පෘණකති
ජ් + ත =කත	,,	යුතජ්ති=යුතකති
ද් + ත =නත	,,	අද්ති=අනති
ඞ් + ත = ටට	,,	ර්ඞ්ත=ර්ටට
ඩ් + ත = ඩ	,,	රුණඩ්ති=රුණඩි
ඩ් + ත් =ත්	,,	අරුණඩ්ත්= අරුණත්
ර්ජ් + ත=ර් ෂට	,,	මාර්ජ්ති=මාර්ෂටි
ශ් + ත =ෂට	,,	වශ්ති=වෂටි
ෂ් + ත =ෂට	,,	වෙෂ්ති=වෙෂටි
වක්ෂ් + ත්=ෂට	,,	වක්ෂ්තෙ=වෂෙට
හ් + ත =ඪ	,,	ලෙහ්ති=ලෙළි
ඉහ් + ත=ර්ඪ	,,	ලිහ්ත=ලිළ
(උ) හ් + ත (උ) ඬ	,,	(දුහ්ති)දෙහ්ති=දෙහ්ඩි
ර්ජ් + ත් (පදනත)=(ර්ෂ්ව)=ර්ට්ව		අමාර්ජ්ව=අමාර්ව.
ච් + ථ=ක්ථ	,,	පපච්ථ=පපක්ථ
ජ් + ථ=ක්ථ	,,	තත්‍යජ්ථ=තත්‍යක්ථ
ද් + ථ=ට්ථ	,,	සඝද්ථ=සඝට්ථ

ඩ + ථ ධ	උදාහරණ	අරුන්ඩ්ථාඃ=අරුන්ධාඃ
ර්ජ් + ථ=ෂ්ඨ	,,	මමාර්ජ්ථ=(මමාර්ෂ්ථ මමාර්ෂ්ඨ
ෂ් + ථ=ෂ්ඨ	,,	මමාර්ෂ්ථ=මමාර්ෂ්ඨ
ක්ෂ් + ථ=ෂ්ඨ	,,	අවක්ෂ්ථාඃ=අවෂ්ඨාඃ
(ෟ) හ් + ථ=(ර්) ඨ	,,	ලිහ්ථාඃ=ලීඨාඃ
(උ) හ් + ථ=(උ) ඬ	,,	දුහ්ථ=දෞහ්ධ
ඬ් + ධ=ඬ්ඨ	,,	ඓඬ්ධවම්=ඓඬ්ඨ්වම්
ක්ෂ් + ධ=ෂ්ඨ (ව්ධ=ව්ඨ)=ඬ්ඨ	,,	වක්ෂ්ධිවෙ=වඬ්ඨ්වෙ
ෂ් + ධ=ඬ්ඨ	,,	(මෘජ්හි=)මෘෂ්ධි=මෘඬ්ඨි
හ් + ධ=ඬ්	,,	(ලිහ්හි=)ලිහ්ධි=ලීඬි
ක් + ස=ක්ෂ		වාක්ස=වාක්ෂ
ව් + ස=ක්ෂ	,,	පෘණව්සි=පෘණක්ෂි
ජ් + ස=ක්ස=ක්ෂ	,,	යුනජ්සි=යුනක්ෂි
ද් + ස=ත් ස	,,	අද්සි=අත්සි
ඩ් + ස=ත්ස	,,	රුණඩ්සි=රුණත්සි
ර්ජ් + ස=(ෂ්ෂ=)ක්ෂ	,,	මෘර්ජ්සි=මාර්ක්ෂි
ශ් + ස=(ෂ්ෂ=)ක්ෂ	,,	වශ්සි=වක්ෂි
ෂ් + ස=(ෂ්ෂ=)ක්ෂ	,,	වෙෂ්සි=වෙක්ෂි
ක්ෂ් + ස=ක්ෂ	,,	වක්ෂ්සෙ=වක්ෂෙ
හ් + ස=(ක්ස=ග්ස=ක්ස=)ක්ෂ	,,	ලෙහ්සි=ලෙක්ෂි
ව් + හ=(ක්හ=ග්හ=)ඟ	,,	පෘණ්වහි=පෘංග්ධි
ජ් + හ=(ග්හ=)ඟ	,,	යුන්ජ්හි=යුංග්ධි
ද් + හ=ධ	,,	හින්ද්හි=හීන්ධි
ඩ් + හ=ධ	,,	රුන්ඩ්හි=රුන්ධි
(ඍ) ජ් + හ=ෂ්හ=ෂ්ධ=ව්ධ=ව්ඨ=ඩ්ඨ	,,	මෘජ්හි=ම්ෘඩ්ඨි
ශ් + හ=ෂ්හ=ෂ්ධ=ව්ධ=ව්ඨ=ඩ්ඨ	,,	වශ්හි=වඩ්ඨි (=උඩ්ඨි)
ෂ් + හ=ෂ්ධ=ව්ධ=ව්ධ=ව්ඨ=ඩ්ඨ	,,	වි්ෂ්හි=වි්ඩ්ඨි
(ෟ) හ් + හ=ර්ධ=ර්ඨ	,,	ලිහ්හි=ලීඨි
(උ) හ් + හ=ඟ්ධ=ඟ්	,,	දුහ්හි=දුග්ධි
න්හ් + හ=ණ්ඨ	,,	තෘන්හ්හි=තෘණ්ඨි

ධාතුගණ.

ජුහොත්‍යාදි ගණය.

128 ලඒ ප්‍රථම පුරුෂ පරස්මෛපද ඒක වචනයෙහි **'ජුහොති'** යි වර තැබෙන හූ යන ධාතුව ආදි!කොට ඇති ධාතු සමූහය **ජුහොත්‍යාදි ගණ** නම්.

මෙහි ධාතුවෙන් පරව විකරණයෙක් නො සිටී.

විශෙෂ. මේ ගණයේ ධාතූන් ගේ මූල් ව්‍යංජනය ඊට එක් වූ සවරය සමඟව ද්විත්වයට (දෙකක් බවට) පැමිණේ. **නිජ්** යනු **නිනිජ්** කියා ද, **දෘ** යනු **දදෘ** යැ යි ද වේ. මෙසේ ද්විත්ව වීමෙන් අමූතුවෙන් ඇති වූ මූල් අවයවය අභ්‍යාස නම්. **නිනිජ්, දදෘ** යන තැන්වල මූලින් ම සිටින **නි, දෘ** දෙක අභ්‍යාස යි. අභ්‍යාස අවයවයේ දිඝී සවරය හ්‍රස්ව වේ **දෘ** යනු **දදෘ** යි සිඩ වේ.

අභ්‍යාසාවයවයේ වූ ඍ කාරය අ කාර බවට පැමිණේ.

නිදසුන්: **කෘ** ධාතුවේ ද්විත්වය වූ **'කෘ කෘ'** යන්න **'ක කෘ'** යි සිඩ වේ.

අභ්‍යාසාවයවයේ **එ, ඓ** කාර ඉ කාර බවට ද **ඔ, ඖ** කාර උ කාර බවට ද පැමිණේ.

නිදර්ශන: **ෂෙව්** ධාතුවේ ද්විත්වය වූ **සෙෂෙව්** යන්නේ අභ්‍යාස යේ ඒ කාරය ඉ කාර ව **සිසෙව** කියා ද, **ඩෞක්** ධාතුවේ ද්විත්වය වූ **'ඩෞඩෞක්'** යන්නේ අභ්‍යාසයේ ඔ කාරය (උකාර ව) **'ඩුඩෞක්'** කියා ද සිඩ වේ.

ධාතුවේ මූල බැඳි අකුරු වී නම් මූල් ව්‍යංජනයත් (බැඳි ව්‍යංජනයන්හි) අග වූ සවරයත් එක් ව ද්විත්ව වේ. ප්‍රවිශ් යන ධාතුවේ මූල ප්‍ර (ප්‍රඋ) යන්නේ මැද වූ ර් කාරය හැර ප්+අ දෙදෙන එක් ව අභ්‍යාස අවයවය වී **පප්‍රවිශ** යැ යි සිඩ වේ.

ධාතුවේ මූල ඌෂ්මාක්ෂරයක් (ශ, ෂ, ස), හා බැඳුණු අඝෝෂ යෙක් වේ නම් ඒ අඝෝෂය ම ද්විත්වයට පැමිණේ. නිදසුන්:

'ශ්වුක්' යනු ද්විත්ව පැමිණි විට **'වුශ්වුක්'** කියා වේ.

අභ්‍යාස භාගය කවර්ගයේ අඝෝෂවයක් වී නම් එය වවර්ගයේ අඝෝෂය බවට ද, කවර්ගයේ ඝෝෂයෙක් වී නම් වවර්ගයේ ඝෝෂය බවට ද, හ යන්නෙක් වී නම් ජ කාර බවටද පැමිණේ.

ඛනිත (මහාප්‍රාණ) අකුරෙක් අභ්‍යාසය වී නම් එහි ශිථිල (අල්ප) අකුර බවට එය පැමිණේ.

කකා=චකා, කඛන්=වඛන්, ගාගා=ගිගා=ජිගා, හාහා=හහා ජහා යනු පිළිවෙළින් උදාහරණ යි.

විභක්ති මේ ගණයේ ධාතූන් හා එක් වී මේ දී ආඛ්‍යාත විභක්තීන්හි කේවල ගුරු අකාරයෙන් පරවූ න් කාරයට ලොප් වේ.

ලඬ් විභක්තිහි අන් ප්‍රත්‍යය වෙනුවට උ: යන්නෙක් වේ. ඒ උ: පර කල්හි පුළුල් වූ ආ කාරය ලොප් වේ. උ: යන්නට පූර්ව වූ ඉ, උ, ඍ වර්ණයනට ගුණ වේ.

මේ ගණයේ ධාතු වර නඟන්නට පෙර මෙහි දුන් උපදෙස් හොඳට සිතට ගත යුතු යි.

හු (හෝම කිරීමෙහි)

(හූහු=ජුහු)

අපිත් අංගය ජුහෝ—සපිත් අංගය ජුහු.

ලට්.

	එ.	වි.	බ.
ප්‍ර.	ජුහොති	ජුහුතඃ	ජුහ්වති
ම.	ජුහොසි	ජුහුථඃ	ජුහුථ
උ.	ජුහොමි	ජුහුවඃ	ජුහුමඃ

ලඬ්.

	එ.	වි.	බ.
ප්‍ර.	අජුහොත්	අජුහුතාම්	අජුහවුඃ
ම.	අජුහොඃ	අජුහුතම්	අජුහුත
උ.	අජුහවම්	අජුහුව	අජුහුම

ලොඩ්.

	එ.	බ.	බ.
ප්‍ර.	ජුහොතු	ජුහුතාම්	ජුහ්වතු
ම.	ජුහුධි	ජුහුතම්	ජුහුත
උ.	ජුහවානි	ජුහවාව	ජුහවාම

විධිලිඞ්.

	එ.	බ.	බ.
ප්‍ර.	ජුහුයාත්	ජුහුයාතාම්	ජුහුයුඃ
ම.	ජුහුයාඃ	ජුහුයාතම්	ජුහුයාත
උ.	ජුහුයාම්	ජුහුයාව	ජුහුයාම

සපිත් ප්‍රත්‍යයනට පුළු වූයේ සපිත් අංග යි. අපිත් ප්‍රත්‍යය නට පුළු වූයේ අපිත් අංග යි. ස පිත් අංගය බව ස යන්නෙන් ද අපිත් අංගය බව අ යන්නෙන් ද දැක් වේ

මෙහි පහත දී ඇබෙන රූප අනුව ඉතිරි රූප ද යොදා ගන්නට පුහුණු කළ යුතුයි.

දෘ. U (දීමෙහි) ස. දදෘ. අ. දද්.

+ ති = දදෘති
+ තෘ = දද්තෘ=දත්තෘ
+ අනති = දදති
+ ඝි = ඝි = දද්ඝි = දෙඝි
අදද් + ඌ = අදදූ
දද් + යාත් = දදූත්

ධා. U (තැබීමෙහි,දැරීමෙහි) ස. දධා. අ. දධ්.

+ ති = දධාති
+ තෘ = දධ්තෘ = ඔත්තෘ
+ අනති = දධති
+ ව = දධ්ව
+ ඝි = ඩෙඝි
+ යාත් = දධ්‍යාත්
අදධ් + ඌ = අදධූ

නිජ්. U (ශුඬ කිරීමෙහි) ස. නෙනෙජ්.
අ. නෙනිජ්. (නෙනිජ් සවරයට පෙර)

+ ති = නෙනෙජ් + ති=නෙනෙකති
+ තෘ = නෙනිජ් + තෘ=නෙනික්තෘ
+ අනති = නෙනිජති
+ ඝි = නෙනිජ් + ඝි=නෙනිග්ඩි
+ වෘ = නෙනිජ්වෘ
+ යාත් = නෙනිජ්‍යාත්
අනිජ් + ත් = අනෙනෙජ්ත්=අනෙනෙක්
+ ස් = අනෙනෙක්
+ ඊෘ = අනෙනිජ්‍රූ
නිජ් + සෙ = නෙනිජ්සෙ
+ ධෙව = නෙනිජ්ධෙව=නෙනිග්ධෙව

විජ්. U (වෙන් කිරීමෙහි) ධාතුව ද නිජ් මෙනි.

භෘ. P. (දැරීමෙහි) ස. බිභර් අ. බිභෘ.

+ ති = බිභර්ති
+ තෘ = බිභෘතෘ
+ අනති = බිභ්‍රති
+ ඝි = බිභෘහි
+ වෘ = බිභෘවෘ
+ ආනි = බිභරාණි
+ යාත් = බිභෘයාත්
+ ත් = අබිභෘ
+ ස් = ,,
+ ඊෘ = අබිභරූ

පෘ. P. (පිරීමෙහි) ස. පිපර්. අ. පිප

පෘෘ. P. (මැරීම් ආදියෙහි) ස. පිපර්, අ. පිපෘෘ. (සවරයා පර කල ඍෘ යන්න ඌර් සි ද ව්‍යංජනයා පර කල ඌර් ගැ සි ද වේ.)

+ ති = පිපර්ති
+ තෘ = පිපූර්තෘ
+ අනති = පිපූරති
+ ඝි = පිපූර්ඝි
+ වෘ = පිපූර්‍ෂූ

+ ආනි = පිපරාණි
+ යාත් = පිපූයාත්
+ ත් = අපිපත්
+ ස් = ,,
+ උඃ = අපිපරුඃ

හි. P. (කියවීමෙහි) ස. බිභෙ. අ. බිහි, බිහි.

+ නි = බිභෙනි
+ තඃ = බිහිතඃ, බිහිතඃ
+ අනති = බිහි + අති=බිභ්‍යති
+ වඃ = බිභිවඃ, බිහිවඃ
+ හි = බිභිහි, බිහිහි
+ ආනි=බිභෙ + ආනි=බිභය් ආනි=බිභයානි
+ යාත් = බිහියාත්, බිහියාත්
+ ත් = අබිභෙත්
+ ස් = අබිභෙඃ
+ උඃ = අහිහි + උඃ=අහිභෙ + උඃ=අහිභයුඃ

විෂ්. U. (පැනිරීමෙහි) ස. වෙෂ්ට්. අ. වෙවිෂ්, වෙවිෂ් (සවරයට පූර්වයෙහි)

+ නි = වෙවෙෂ්ටි
× තඃ = වෙවිෂ්ටඃ
+ අනති = වෙවිෂති
+ වඃ = වෙවිෂ්වඃ
+ හි = වෙවිඩ්ඪි
+ ආනි = වෙවිෂාණි
+ යාත් = වෙවිෂ්‍යාත්
+ ත් = අවෙවෙට්
+ ස් = ,,
+ උඃ = අවෙවිළුඃ

හා. P. (හැර දැමීමෙහි) ස. ජහා. අ. ජහි, ජහී

+ නි = ජහාති
+ තඃ = ජහිතඃ, ජහීතඃ
+ අනති = ජහති
+ වඃ = ජහිවඃ, ජහීවඃ

+ හි = ජහාහි, ජහිහි, ජහිහි
+ ආනි = ජහානි
+ යාත් = ජහ්‍යාත්
× ත් = අජහාත්
+ ස් = අජහාඃ
+ උඃ = අජහ්‍රුඃ

ක්‍රී. P. (ලජ්ජා පත් වීමෙහි) ස. **ජීහ්‍රෙ.** අ. **ජිහ්‍රී.**

+ ති = ජීහ්‍රෙති
+ තඃ = ජීහ්‍රිතඃ
+ අනති = ජිහ්‍රියති
+ වඃ = ජිහ්‍රිවඃ
+ හි = ජිහ්‍රිහි
+ ආනි = ජිහ්‍රියාණි
+ යාත් = ජිහ්‍රියාත්
+ ත් = අජීහ්‍රෙත්
+ ස් = අජීහ්‍රෙඃ
+ උඃ = අජිහ්‍රයුඃ

කර්ම වාචක ක්‍රියා.

ධාතුව	ලට් ප්‍රථම පුරුෂ එක වචන.
හූ.	හූයතෙ
දෘ.	දීයතෙ
ධා.	ධීයතෙ
නිජ්.	නිජ්‍යතෙ
හෘ.	හ්‍රීයතෙ
පෘ.	පූයීතෙ
හා.	හීයතෙ

(122 වෙනි පිටේ අංක 102 බලනු.)

(අ) සිංහලයට නගනු.

1. ගෘහමාගතස්‍ය බුබක්‍ෂ්‍ය පෘදෙෆ ගෘහපතිරවානෙනෙක් පශ්චාදුඝතමදදුත්. 2. භීරුකා භටා සෙනාපති මජහුඃ, රණභූමෙඃ පලායනන්ත ච. 3. ශූරාඃ පුරුෂාඃ ශත්‍රුභ්‍යෝ න බිභ්‍යති. 4. අහම් මම ධනං තද්ගෘහෙ න්‍යදධාම්. 5. පාප

මාවරිතුං ජානෙමි කිම් ? 6. ගුරෙෘ ධම්මූපදිශති කිං තවං තව ශ්‍රොත්‍රෙ 'වදධාඃ. 7. කුමාර්‍යඃ කාසාං ශරිරෙණු වාසාංසි පරිදධති. 8· වාපිං ගත්වා තෙ යතයොඃ'මහසා පාත්‍රාණ්‍යපිපරුඃ. 9. කාහි වර්‍ධතාත් ප්‍රාග් ජාතකර්‍මී විදධිරම්. 10. න කෙවලං තෙෂාං ජීවිතානි යශාංස්‍යපි සඛ්‍යුදජීගත. 11. රාජපුරුෂා හුමේ රාශාමමමිමතං. 12. සන්ධ්‍යාවන්දනාත් ප්‍රාගෙව තව හස්ත පාද මවතෙනිශ්ධි. 13. හංසෙ හි ක්ෂීරමාදත්තෙ තන්මිශ්‍රං වර්‍ජයෙත් ජලං. 14. ජහිහි ශොකම් වෛදෙහි, ප්‍රිතයෙ ධෙහි මානසම්. 15. රාවණෙ ජහිහි වෙශං ජහාහි ප්‍රමදවනං. 16. යතයඃ කමණ්ඩලූන් වාරිණා තඩාගෙ පිප්‍රති. 17. තෙ යොධා ඛනුංෂි අඛිහරුඃ. 18. ඵලන්ති කාකතාලීයං, තෙහ්‍යඃ ප්‍රාඥ න තිහ්‍යති. 19. ගාවමාතෙහ්‍යෝ දිනජතෙහ්‍යෝ 'න්නං දදතම්. 20. තෞ කුඛබාහ්‍යාං ධාන්‍යං මිමාතෙ.

සංස්කෘතයට නගන්න.

1. ජනක තෙමේ සිය දූ වූ සිතාව දශරථයාගේ පුත්‍ර වූ රාමයාව දුනි. 2. අපි සතුරන්ට බිය නො වමු. 3. පුත අත් සෝදව, ඉන් පසු මලින් බුදුන් පුදව 4. සත්‍රිහු ශරිරයන්හි ආභරණ පැලැන්දහ. 5. යමෙක් කිරුළ නො දරා තම් ජනයා නො රකී නම් දෙවියන් නො පුදා නම් මහණ බමුණනට දන් නොදේ නම් ඔහුගේ ක්ෂත්‍රිය බැවින් කවර ප්‍රයෝජන දැයි හෙතෙම කිය. 6. ආයුෂය දින ගණනින් නො මතුව, තමා විසින් කරනු ලබන සත්කම් වලින් ම මතුව. 7. පිරිවි තෙමේ සඛිය රශ්මියෙන් අන්ධකාරය දුර ලයි. 8. මම පවට බිය වෙමි, ලජ්ජිතද වෙමි. 9. ඔහු දෙදෙන කඩු දෙකක් දැරූහ. 10. ඔවුහු සුදු වස්ත්‍ර හැඳ සුදු වස්ත්‍ර පොරවා ගමින් ගම රටින් රට යමින් පව් දුරලවු, පින් කරවු ගැයි උස් හඬින් කීහ. 11. ආහාර පාන වස්ත්‍ර ශයනාසන ආදිය දීමෙන් ද අත් පා මිරිකීම් ආදියෙන් ද මව් පියන් පෝෂිත කරවු. 12. ශකුන්තලා තොමෝ සැමියා හා යන්නී පියා දැක ලජ්ජා පත් වූවා ය. 13. අපි දෙදෙන ඒ වලහා දැක බිය වූම්හ. 14. තෙපි දෙදෙන ඒ භාජනය දිගෙන් පිරුයෙවු ද? 15. ධර්මයෙන් අධර්මය වෙන් කොට දකුව. 16. තමාගේ ගුණ තම මුවින්ම කියන්නට ලජ්ජිත නො වෙහි ද? 17. මා විසින් තුඹට ඊයේ දුන් රුපියල් විස්ස කොහේ තැබුයෙහි ද? 18. පළමුකොට තමාගේ ශකතිය මැන බලව, ඉන්පසු සතුරා හා සටන් කරව. 19. අපි ගිතෙල් නො මැන්නමු. 20. යෝගී තෙම අන්‍යයාගේ සිතට වන් කල්පනාව දනී.

(ඉ) 'අ' කොටසෙහි දුන් 4, 6, 9, 16, 19, 20 අංක දරන වාක්‍ය කෙසේ කාරකයට් පෙරලනු.

(ඊ) සු, පෘ යන ධාතු කවර ධාතු ගණයනට අයත් ද? ඔවුන් ලවී, ලිවී, ලඬ, ලොව් යන සිවු විඛත්හි කෙසේ සතීං දෙකාර කයෙහි වර නඟනු.

49

ධාතු ගණ.

රුඛාදි ගණය.

රුධ ආදි ධාතු සමූහය රුඛාදි ගණ නම්.

සපිත් ප්‍රත්‍යයයා පර කල්හි ධාතුවේ අන්තිම ව්‍යංජනය ත් ඊට මුලින් තිබෙන සවරය ත් යන දෙක අතරට න යන්නෙක් ද, **අපිත් ප්‍රත්‍යයයා** පර කල්හි න් යන්නෙක් ද පැමිණේ.

ධාතුවෙහි බින්දුවෙක් විනම් එය ලොප් වේ.

රුධ් (වැළැක්වීමෙහි) උහය පදී.

මෙහි අග අකුර ධ් ය. ඉන් පූර්ව වූ සවරය **රු** යන්නේ වූ **උ** යන්න ය. උඛ සඳහන් නියමය අනුව එ දෙ අකුරු මැදට **ති** ආදි සපිත් ප්‍රත්‍යයයන් පර කල්හි න කාරයෙක් පැමිණේ.

රුධ් + ති=රු න ධ් + ති කියා වේ. රකාරයෙන් පර න යන්න ණ වන බැවින් මෙහි 'රුණධ් + ති' කියා සැදේ. උඛ 168 පිටේ සඳහන් නියමය පරිදි ධ් + ති යනු ඛ්ධි වේ.

එවිට **'රුණඛ්ධි'** සි පද සිඛිය වේ.

ලඬ් **ත්** ප්‍රත්‍යයා පර කල්හි 'අරුධ් + ත්' යනු 'අරුණධ් + ත්' කියා වේ. එය උඛ 168 වන පිටේ දැක්වූ සන්ධි නියමය සේ 'අරුණත් අරුණද්' කියා සැදේ.

එසේ ම **ස්** ප්‍රත්‍යයා පර කල්හි අරුධ් + ස්=අරුණධ්ස්= **අරුණත්, අරුණඛ්, අරුණෘ** කියා තුන් පරිද්දෙකින් පද සැදේ.

රුධ් ධාතුවෙන් පර **ව. කෘ** යන **අපිත් ප්‍රත්‍යයයා** පර කල්හි උඛ සඳහන් නියමය පරිදි උ-ධ් දෙක අතරට න් කාරය පැමිණේ. **රුන්ධ්කෘ** සි වේ.

169 පිළිවෙ සන්ධි නීයමය පරිදි සන්ධි වූ පසු රුන්ධඃ යි පදසිද්ධිය වේ. සෙසු තැන් ද මේ නයින් තේරුම් ගත යුතු.

රුධ්

ලට්

පරස්මෛ පද

	එ.	බ්.	ඛ.
ප්‍ර.	රුණද්ධි	රුන්ධඃ	රුන්ධන්ති
ම.	රුණත්සි	,,	රුන්ද්ධ
උ.	රුණද්ධම්	රුන්ධ්වඃ	රුන්ද්ධ්මඃ

ආත්මනෙ පද

එ.	බ්.	ඛ.
රුන්ධෙ	රුන්ධාතෙ	රුන්ධතෙ
රුන්ත්සෙ	රුන්ධාථෙ	රුන්ද්ධ්වෙ
රුන්ධෙ	රුන්ධ්වහෙ	රුන්ද්ධ්මහෙ

ලඞ්

පරස්මෛ පද

	එ.	බ්.	ඛ.
ප්‍ර.	අරුණත්, අරුණද්.	අරුන්ධාම්.	අරුන්ධන්.
ම.	අරුණත්, අරුණද්, අරුණඃ.	අරුන්ධම්.	අරුන්ධ.
උ.	අරුණධම්.	අරුන්ධ්ව.	අරුන්ද්ධ්ම.

ආත්මනෙ පද

එ.	බ්.	ඛ.
අරුන්ධ.	අරුන්ධාතාම්.	අරුන්ධත.
අරුන්ධ්වඃ	අරුන්ධාථාම්.	අරුන්ධ්වම්.
අරුන්ධ	අරුන්ධ්වහි	අරුන්ද්ධ්මහි

ලොට්.

පරස්මෛ පද

	එ.	මි.	බ.
ප්‍ර.	රුණද්ධු	රුන්ධාම්	රුන්ධනාතු
ම.	රුන්ධි	රුන්ධම්	රුන්ධ
උ.	රුණධානි	රුණධාව	රුණධාම

ආත්මනෙ පද

	එ.	මි.	බ.
	රුන්ධාම්	රුන්ධාතාම්	රුන්ධතාම්
	රුන්ත්සව	රුන්ධාථාම්	රුන්ද්ධ්වම්
	රුණධෛ	රුණධාවහෛ	රුණධාමහෛ

විධිලිඞ්.

පරස්මෛ පද

	එ.	මි.	බ.
ප්‍ර.	රුන්ධ්‍යාත්	රුන්ධ්‍යාතාම්	රුන්ධ්‍යුඃ
ම.	රුන්ධ්‍යාඃ	රුන්ධ්‍යාතම්	රුන්ධ්‍යාත
උ.	රුන්ධ්‍යාම්	රුන්ධ්‍යාව	රුන්ධ්‍යාම

ආත්මනෙ පද

	එ.	මි.	බ.
	රුන්ධීත	රුන්ධීයාතාම්	රුන්ධීරන්
	රුන්ධීථාඃ	රුන්ධීයාථාම්	රුන්ධීධ්වම්
	රුන්ධීය	රුන්ධීවහි	රුන්ධීමහි

මින් පසු පරස්මෛදි ධාතු බව 'P' ලකුණින් ද, ආත්මනෙ පදි ධාතු බව 'A' ලකුණින් ද, උභයපදීධාතු බව 'U' ලකුණින්ද හඟවනු ලැබේ. පහත දෙනු ලබන රූප අනුව ඉතිරි රූප ද ඉගෙන ගන්නට උගත යුතු.

චකාරාදන ධාතු.

පෘච් P (එක්විමෙඝි.)

පෘච් + ති=පෘනච් + ති=පෘණක්ති
+ සි=පෘණච් + සි=පෘණක් සි=පෘණක්ෂි

+ මි-පෘණව් + මි=පෘණව්මි
+ ආනි=පෘණවානි
අපෘව් + ක්=අපෘණව්ත්=අපෘණක්
+ ස්=අපෘණව්ස්=අපෘණක්
පෘව් + තෘ=පෘන්විතෘ=පෘඬ්කෘ
+ ථ්=පෘඬ්ක්ථ්
+ වෘ=පෘන්විවෘ=පෘඬ්විවෘ
+ ඛි=පෘන්විඛි=පෘන්ක්ඛි=පෘන්ග්ඛි=පෘඬ්ග්ඛි
+ අනති=පෘඬ්වනති
× යාත්=පෘඬ්ව්‍යාත්

රිවි u (ඛිස්කිරීමෙහි) විවි U (වෙන් කිරීමෙහි) යන ධාතු පෘව් ධාතුව මෙන් වර නගනු.

ජකාරාදිය.

යුජ් u (යොදලීමෙහි, සලසාලීමෙහි

යුජ් + ති=යුනජ්ති=යුනක්ති
+ සි=යුනක්සි=යුනක්සි
+ මි=යුනජ්මි
+ ආනි=යුනජානි
අයුජ් + ක්=අයුනජ්ත්=අයුනක්
+ ස්=අයුනජ්ස්=අයුනක්
යුජ් + තෘ=යුන්ජ්තෘ=යුඬ්කෘ
+ ථ්=යුන්ජ්ථ්=යුඬ්ක්ථ්
+ වෘ=යුන්ජ්වෘ=යුඬ්ජ්වෘ
+ ඛි=යුනජ්ඛි=යුන්ග්ඛි=යුඬ්ග්ඛි
+ අනති=යුන්ජ්අනති=යුඬ්ජනති
+ යාත්=යුන්ජ්යාත්=යුඬ්ජ්‍යාත්

උද්-විජ් p (තැතිගැන්මෙහි, කලකිරීමෙහි) වෘජ් p (දුරලීමෙහි), අඬ්ජ් p (යාම් ආදියෙහි), වි-අඬ්ජ් p (හෙලිකිරීමෙහි), භඬ්ජ් p (කැඩීමෙහි, වැනසීමෙහි) යන ධාතු යුජ් ධාතුව මෙන් වර නගනු.

භුජ් a (වැලඳීමෙහි) ධාතුව ආතමනෙපදි ප්‍රත්‍යයයන් එක් වෑ 'භුඬ්කෘ' භුඬ්ජාතෙ භුඬ්ජාතෙ භුඬ්ක්ෂෙ' ආදි වශයෙන් සිදී.

න් ආදි අකුරු හා ධාත්වන්ත ජ් කාරය එක් වූ තැන වන ආදේශය ඝුජ් ධාතුවේ ජ් කාරය හා ප්‍රත්‍යයගයන් ගේ න් ආදිය එක් වූ තන්හි මෙනි.

දකාරාන්ත.

භිද් u (බිඳිමෙහි.)

භිද් + ති=භින්දති=භින්තති
+ සි=භින්දසි=භින්ත්සි
+ මි=භින්දම්
+ ආනි=භින්දානි
අභිද් + ත්=අභින්දත්=අභින්ත්
+ ස්=අභින්දස්=අභින්ත්, අභිනඃ
භිද් + තඃ=භින්දතඃ=භින්තඃ
+ ථඃ=භින්ථඃ
+ වඃ=භින්වඃ
+ ධි=භින්ද්ධි=භින්ධි
+ අනි=භින්දනි
+ යාත්=භින්දියාත්=භින්ද්‍යාත්
+ තෙ=භින්දේ=භින්තෙ
+ ධ්වෙ=භින්ද්ධ්වෙ
+ ආනි-භින්ද් ආනි=භින්දානි
ක්ෂුද්. u (ඇඹරීමෙහි) ඡිද්. u. (සිඳීමෙහි)
උන්ද්. p. (තෙත්වීමෙහි, තෙමීමෙහි), ඡෘද්. u. (බැබලීමෙහි), තෘද්. u. (මැරීමෙහි), විද්. u. (දුනගැන්මෙහි) යන ධාතු භිද් මෙනි.

ඛිද්. a. (කණගාටුවීමෙහි), ච්ඡිද්. a. (විවාරණයෙහි) යන ආත්මනෙපදී ධාතු භිද් ධාතුවේ ආත්මනෙපදී භාගය අනුව වර්තෙන්නු.

කෘත්. p. (එතීමෙහි, වටකිරීමෙහි) ධාතුව ද භිද් මෙනි. ද් යන්නට ත් වීම ම වෙනස ය.

ඛකාරාන්ත.

ඉන්ධ්. a. (ගිනිදැල්වීමෙහි, බැබලීමෙහි) ධාතුව රුධ් ධාතුවේ ආත්මනෙපද කොටස ගේ වර්තෙන්නු.

සකාරාගම.

හිස්. p. (හිංසායෙහි)

හිස් + ති=හිනස්ති
+ සි=හිනසසි
+ මි=හිනසමි
+ ආනි=හිනසානි
අහිස් + ත්=අහිනස්ත්=අහිනත්
+ ස්=අහිනස්
හිස් + නෘ=හින්ස්තෘ=හිංසකෘ
+ ඨෘ=හිංසඨෘ
+ වෘ=හිංසවෘ
+ හි=හින්ස් ි=හිංස්ධි=හිත්ධි
+ අනති=හිංසනති
+ යාත්=හිංස්‍යාත්

සකාරාගම.

පිෂ්. P. (ඇඹරීමෙහි)

පිෂ් + ති=පිනෂ්ති=පිනෂ්ටි
+ සි=පිනෂ්සි=පිනක්සි=පිනක්ෂි
+ මි=පිනෂ්මි
+ ආනි=පිනෂාණි
අපිෂ් + ත්=අපිනෂ්ත්=අපිනට්
+ ස්=අපිනෂ්ස්=අපිනට්
පිෂ් + නෘ=පින්ෂ්තෘ=පිෂ්ටෘ
+ ඨෘ=පිෂ්ඨෘ
+ හි=පිංෂ්හි=පිංෂ්ධි=පිංෂ්ඩි-පිංඩ්ඩි=පිණ්ඩි
+ අනති=පිංෂනති
+ යාත්=පිංෂ්‍යාත්
ශිෂ්. p. (වෙසෙසීමෙහි) ධාතු ව ද **පිෂ්** මෙනි.

සකාරාගම.

කෘෂ්. p. (මැරීමෙහි, වැනසීමෙහි)

මේ ධාතුවෙහි මැද **න** කාරය **ව්‍යංජනාදි සෂිත්** ප්‍රත්‍යයඋහ **පර කල්හි නො** බවට පෙරළේ.

තෘහ් + ති=තෘනහ්ති=තෘනෙද්ධි=තෘණෙද්ධි
+ සි=තෘනහ්සි=තෘනෙක්සි=තෘණෙක්සි
+ මි=තෘණෙහ්මි
+ ආනි=තෘනහ්ආනි=තෘණහානි
අතෘහ් + ත්=අතෘහ්ත්=අතෘනෙහ්ත්=අතෘණෙළි
+ ස්=අතෘණෙළි
තෘහ් + තෘ=තෘන්හ්තෘ=තෘණ්ඪෘ
+ ථ්=තෘණ්ඪ්
+ ව=තෘණ්ළ්ව
+ ති=තෘන්හ්ති=තෘන්ළිහි=තෘණ්ඪි
+ අනති=තෘන්හනති=තෘංහනති
+ යාත්=තෘංහ්‍යාත්

කර්මවාචක ක්‍රියා.

රුධ්	රුධ්‍යතෙ
යුජ්	යුජ්‍යතෙ
භිද්	භිද්‍යතෙ
කෘත්	කෘත්‍යතෙ
ඉන්ධ්	ඉධ්‍යතෙ
හිංස්	හිංස්‍යතෙ
පිෂ්	පිෂ්‍යතෙ
තෘහ්	තෘහ්‍යතෙ

අභ්‍යාසය.

(අ.) සිංහලයට නගනු.

1. කිං ත්වං ශුණ්ඪීං ක්ෂුණත්සි? 2. අහං තරොශ්ඛාඛාං ජිතද්මි. 3. කුත්‍රකෙ'ත්‍යනං භුඤ්ජතෙනෙ? 4. ස මාඝෙ කුමාරාන් රුණද්ධි 5. ගොඝි සවමනඃ නිර්ගාණෙ ප්‍රතකති. 6. ඝෘත්විජඃ අග්නිං ඉඛතෙ. 7. ස තත්වං විතදෙ. 8: භත්‍රුමාන් රාක්ෂසානාමංගානි ශදයා ප්‍රාක්ෂුණත්. 9. සෝ'හං සංශයග්‍රස්තා'සම්, තන්මෙ ආර්‍ය්‍ය සංශයං ජින්ධි. 10. කපය උපවනං ප්‍රවිශ්‍ය සර්පෙ වෘක්ෂානභඤ්ජත්. 11. යදි පිතා මාං න රුණ්ධ්‍යාත් අහං වෘක්ෂං ජින්ද්‍යාම්. 12. ස ඉහ ම්ත්‍රෙඝ්‍යඝ නිඝද්‍ය අහනං භුනක්තු. 13. මම සෛනිකා රණෙ ශත්‍රූන් නිඝ්නන්ත්‍යු. 14. අම්‍ලං ශත්‍රුං න හිංස්‍යා ශ්වෙජ්ජතාස් ත්වං නිඝප රාක්‍රමං විඥිරන්. 15. බහවඃ පුරුෂාසතවටතරොරධඃ නිඝද්‍ය

කිංවිද භුඤ්ජත. 16. ඛඞ්ගාවාතෝ'ත්‍ර වෘක්ෂාන් භනකති. 17. ස මාමාශ්‍රමධර්මේ නියුඞ්ක්තෙ. 18. කථං මාගේ සීතා පථිකාන් යූයං රුන්ද්ධ්වං. 19. ස සූකතිභිර්විදුෂාං ශාසෙත්‍ර සංශයාන් භිනත්ති. 20. විප්‍රාඃ ප්‍රාතරග්නිම්හොත්‍රං හුතෙ. 21. ශය නසෙථා නෙව භුඤ්ජීතෙ. 22. ත්වං ගුරුවචනමනාදෘත්‍ය භ්‍රශ්ශයඃතෝ' භූඞ්ක්ථාඃ.

(ආ.) සංස්කෘතයට නගනු.

1. භවයෝ සතුරු සේනාවන්ගේ ඇතුන් ගේ භිඳ් බිඳ දැමූහ. 2. අද නුඹ භාණ්ඩාගාරයෙහි යොදම්. (භාණ්ඩාගාරික තනතුරට පත් කරම්.) 3. එ රජ බොහෝ කල් රජ සැප විඳි වා. 4. මම ඔහු මගේ සේනාවේ සේනාපති ධුරයට පත් කෙළෙම්. (ධුරයෙහි තෙදිම්.) 5. අපි ලෞකික සැපයෙහි කල කිරුණෙමු. 6. ඔව්හු මහසෙන් ගත ගොස් සතුරන්ගේ බලකොටුව එට කැර ගත්හ. (වටින් සිටියහ) 7. අපේ භට යෝ ඔවුන් එක්දුස් හන්සිය පස් දෙනෙකුන් මැරූහ. 8. ඔහු දෙදෙන වළ ජලයෙන් හිස් කරත්. 9. ඊයේ රෑ තෙපි දෙ දෙන කොහේ දී ආහාර වැලඳුවහු දැ?යි පියා දරුවන් දෙදෙනා ගෙන් විමාළේ ය. 10. සිහන්නනට වසහු දීමෙන් හේ තොවළක්වහු ලැබේ වා. 11. රජහු විසින් මම සෙනාපති බව්හි යොදන ලදිමි. 12. සොරුන් විසින් අපි ගස්වල බදනා ලදුමු. 13 මේ ධාන්‍ය අඹරහු ලැබේ වා. 14. හේ මැති බවට පත් කරහු ලැබෙන්නේ නම් (මැති බව්හි යොදහු ලබන්නේ නම්) මා විසින් මෙ නගරය හරහහු ලබන්නේ ය. 15. මේ උයනෙන් උස් ගස් වල අතු කපහු ලැබෙත් වා.

(ඉ) බිඳ්, භුජ්, වි+ශිෂ් යන ධාතු ලව්, ලුඞ්, ලොව්, විධි ලිඞ් යන විභක්ති කෘදන්ත කාරකයන්හි වර නගනු.

50

ධාතු ගණ

අදාදි ගණය.

අද් ආදි ධාතු සමූහය අදාදි ගණ නම්. මේ ගණයේ ධාතූහු විකරණයක් නැති ව කෙළින් ම ප්‍රත්‍යයන් හා එක් වෙති. එබැවින් ධාතුව ම අංගය කොට මෙහි සැලකිය යුතුයි.

අකාරාන්ත ඉකාරාන්තාදි වශයෙන් මේ ගණයේ ධාතු බහු විධය.

මේ ගණයේදී අනෙන, අනන, අනනාම් යන ප්‍රත්‍යයවල න් කාරය ලොප් වේ

විහකති රූප — ලඬ් විභක්තියේ පරස්මෛපද ප්‍රථම පුරුෂ බහු වචනයේ ඌ කියා රූපයෙක් ද ලැබේ. එය පර කල්හි ඉන් පූර්‍ව වූ සවරය ලොප් වේ.

ලෝට් විභක්තියෙහි පරස්මෛපද මධ්‍යම පුරුෂ ඒකවචන යෙහි හි ප්‍රත්‍යය ලොප් නො වී සිටී.

අකාරාන්ත ධාතු — අකාරාන්ත ධාතු සියල්ල ම පාහේ පරස්මෛපද යේ වර නැගේ. උපසර්ග පූර්‍ව වූ සමඟර තැන ආත්මනේ පදයෙහිත් වර නැගේ. ආදිම ගුරු අකාරය සහිත අපිත් ප්‍රත්‍යයයා පරකල්හි ඉන් පූර්‍වවූ ධාත්වන්ත ආ කාරය ලොප් නො වේ. 35 වන පිටේ අංක 45 දරන නීතිය අනුව සවර්ණ එක් ව දිගී වේ. 'යා + අනති=යානති' යනු උදාහරණ යි.

යා ධාතුවේ වර නැගීම් 37, 45, 64 පිටුවල දී ඇත. ආකාරාන්ත ධාතු ඒ යා ධාතුව සේ වර නගනු.

ආකාරාන්ත ධාතු කිහිපයෙක් තේරුම් සහිතව මෙහි දැක් වේ:

ඛ්‍යා (කීමෙහි), දෘ (කැපීමෙහි), පා (රැකීමෙහි), ප්‍රා (පිරීමෙහි), ප්‍සා (කෑමෙහි), ද්‍රා (පලා යාමෙහි), නි + ද්‍රා (නිදීමෙහි), ඝ්‍රා (බැබලීමෙහි), ම්‍රා (මැනීමෙහි), රා (දීමෙහි), ලා (ගැනීමෙහි දීමෙහි), වා (හැමීමෙහි), ස්නා (නෑමෙහි) මොවුන් යා ධාතුව සේ වර නගනු.

ඉවණ්ණාන්ත ධාතු — ඝපිත් ප්‍රත්‍යයයන් පර කල්හි ධාත්වන්ත ඉ වර්ණය ඒ ගුණ වේ. උදාහරණ ජි + ති=ජෙති.

අපිත් ප්‍රත්‍යයයන් ගේ ආදිම ගුරු ආකාරය පර තන්හි ධාත්වන්ත ඉවර්ණයට ඉඩ ආදේශය වේ. උදාහරණ ජි + අනති=ජිය් + අනති=ජියනති.

ඉ (ගෑමේහි) ධාතුව පර තැගීමේදි මදක් වෙනස් වේ. අනාති, අනත ප්‍රත්‍යයයනට පූර්‍වයෙහි ඉයන්නට ය් ආදේශ වේ. ඉ + නති=ය් + අනති=යනති ආදිය වේ.

ලඬ් විභක්හි හැම ප්‍රත්‍යයකට ම පූර්‍වයෙහි ගුණ වේ. අ + ඉ + තාම්=අ + එ + තාම්=එතාම් ආදි වශයෙන් වේ:

වි (ගෑමේහි) පරස්මෛපදී

ලට්

	එ.	ච්.	බ.
ප්‍ර.	වෙති	විතඃ	වියනති
ම.	වෙෂි	විථඃ	විථ
උ.	වෙමි	විවඃ	විමඃ

ලෝට්

ප්‍ර.	වෙතු	විතාම්	වියනතු
ම.	විහි	විතම්	විත
උ.	වයානිදි	වයාව	වයාම

ලඬ්.

	එ.	ම්.	බ.
ප්‍ර.	අවෙත්	අවිතාම්	අවියත්
ම.	අවෙඃ	අවිතම්	අවිත
උ.	අවියම්	අවිව	අවිම

විධිලිඬ්.

	එ.	ම්.	බ.
ප්‍ර.	වියාත්	වියාතාම්	වියුඃ
ම.	වියාඃ	වියාතම්	වියාත
උ.	වියාම්	වියාව	වියාම

ඉ (ගෑමේහි) පරස්මෛපදී

ලට්.

	එ.	ච්.	බ.
ප්‍ර.	එති	ඉතඃ	යනති
ම.	එෂි	ඉථඃ	ඉථ
උ.	එමි	ඉවඃ	ඉමඃ

ලොට්.

	එ.	බ.	ඛ.
ප්‍ර.	එතු	ඉතාම්	ඔතනු
ම.	එහි	ඉතම්	ඉත
උ.	අයානි	අයාව	අයාම

ලඞ්.

	එ.	බ.	ඛ.
ප්‍ර.	ඒත් ද්	ඒතාම්	ආඔත්
ම.	ඒඃ	ඒතම්	ඒත
උ.	ආඔම් †	ඒව	ඒම

විධිලිඞ්.

	එ.	බ.	ඛ.
ප්‍ර.	ඉයාත්	ඉයාතාම්	ඉයුඃ
ම.	ඉයාඃ	ඉයාතම්	ඉයාත
උ.	ඉයාම්	ඉයාව	ඉයාම

ද් සවරය පර කල්හි පුළුත් එ කාරයට අය් ආදේශ වේ ඈ සී මින් පෙර උගන්වා ඇත. ඒ අනුව වෙ + ආනි යන තැන 'වය් + ආනි' යැ යි ත් සන්ධි ව 'වයානි' යි සිද්ධ යි.

* ලඞ් විඛන්හි ධාතුවේ මූලම අයන්නෙක් එක් වේ. එවිට 'අ + ඉ + ත්' යැ යි සිටී. ත් විඛන ඝපිත් ඛැවින් ධාත්වන්තයව ගුණ වේ. 'අ + ඒ + ත්' යැ යි වේ. 'අ + ඒ' එක්ව ඒ ඔත බව උඞ් දක්වා ඇත. එසේ සන්ධි වූ විට අ + ඒ + ත්=ඔත් වේ.

උවණාන්ත ධාතු උවණාන්ත ධාතූන් ගේ අන්ත්‍ය සවරයට ව්‍යංජනාදිම (=ව්‍යංජනාක්ෂරයක් මූලට ඇති) ඝපිත් ප්‍රත්‍යයයන් පර කල්හි වෘධි වේ. ඉදු හරණ, භු + ති=භොති.

සවරාදිම (=සවරයක් මූලට ඇති) ඝපිත් ප්‍රත්‍යයයක් පර කල්හි ධාත්වන්ත උවණීයට ගුණ වේ. උදාහරණ භු + ආනි=භෝ + ආනි=භවානි.

ලඞ් උත්තම පුරුෂයෙහි අ + ඉ + අම්=අ + ඒ + අම්=ඒ + අම්=ආඔම්.

ගුරු අකාරයක් මූලව ඇති අපිත් ප්‍රත්‍යයයක් පර කල්හි ධාතුනත උගන්නට ලව් ආදේශය වේ. උදාහරණ නු + අනති= නුව් + අනති=නුවනති.

නු (ණු=සතුති කිරීමෙහි) P.

ලව්.

	එ.	බ්.	ඛ.
ප්‍ර.	නෞති	නුතඃ	නුවනති
ම.	නෞෂි	නුථඃ	නුථ
උ.	නෞමි	නුවඃ	නුමඃ

ලොව්.

	එ.	බී.	ඛ.
ප්‍ර.	නෞතු	නුතාම්	නුවනතු
ම.	නුහි	නුතම්	නුත
උ.	නවානි	නවාව	නවාම

ලඞ්.

	එ.	බ්.	ඛ.
ප්‍ර.	අනෞත්	අනුතාම්	අනුවන්
ම.	අනෞඃ	අනුතම්	අනුත
උ.	අනවම්	අනුව	අනුම

විධිලිඞ්.

	එ.	බ්.	ඛ.
ප්‍ර.	නුයාත්	නුයාතාම්	නුයුඃ
ම.	නුයාඃ	නුයාතම්	නුයාත
උ.	නුයාම්	නුයාව	නුයාම

නු ධාතුව මෙන් වර නඟනු: ණු (ශබ්ද කිරීමෙහි) ක්‍ෂණු (ඇල්ලීමෙහි), ක්‍ෂ්ණු (තියුණු කිරීමෙහි), දෘ (පහර දීමට ඉදිරියට ඒමෙහි), සු (මිශ්‍ර වීමෙහි), සු (අධිපති වීමෙහි), ස්තු (වැඩිරීමෙහි) මොහු හැම පරස්මෛපදී ධාතුහු ය.

රෑ (ශබ්ද කිරීමෙහි) ධාතුව ද **සු** ධාතුව සේ වර නැඟේ. එහෙත් **ව්‍යංජනාදි** ප්‍රත්‍යයයන් පර තන්හි තවත් වැඩිපුර රූප සෑදේ. **ව්‍යංජනාදි** ප්‍රත්‍යයයනට පූර්‍වයෙහි **ඊ** කාරයෙක් අවුත් වෙන් පැමිණේ. රෑ + ඊ්ති, රෑ + ඊ් + තඃ' ආදි වශයෙනි. **ඊ** කාරය එක්වූ පසු **ඝපිත්** ප්‍රත්‍යයයන් ඇති පක්‍ෂයෙහි ධාඛන්න **ඵ**කාරයට ගුණ වේ. අපිත් ප්‍රත්‍යයයන් ඇති පක්‍ෂයෙහි **ඵ**කාරය **ඵ**ව් බවට පෙරැළේ.

උදාහරණ.

ඝපිත් ප්‍රත්‍යයයන් ඇති පක්‍ෂයෙහි

රෑ + ඊ් + ති=රෙ + ඊ් + ති=රවිති
රෑ + ඊ් + සි=රෙ + ඊ් + සි=රවිෂි
රෑ + ඊ් + මි=රෙ + ඊ් + මි=රවිමි

අපිත් ප්‍රත්‍යයයන් ඇති පක්‍ෂයෙහි

රෑ + ඊ් + තඃ=රෑව් + ඊ් + තඃ=රෑවිතඃ
රෑ + ඊ් + ථඃ=රෑව් + ඊ් + ථඃ=රෑවිථඃ
රෑ + ඊ් + වඃ=රෑව් + ඊ් + වඃ=රෑවිවඃ

සෙසු තැන ද මේ නයින් දතයුතු යි. මෙසේ පද යොදා ගත් කල ලව් ප්‍රථම පුරුෂයෙහි 'රෙෞති; රවීති; රෑතඃ, රෑවිතඃ; රෑවන්ති' කියා ද, මධ්‍යම පුරුෂයෙහි 'රෙෂි; රවීෂි; රෑථඃ, රෑවිථඃ; රෑවිථ' කියා ද උත්තම පුරුෂයෙහි 'රෙෞමි, රවීමි; රෑවඃ, රෑවිවඃ; රෑමඃ, රෑවිමඃ' කියා ද රූප සෑදේ අනිත් විභක්තීන්හි ද මේ නයින් ම ඉතිරි රූප සාදා ගත යුතු. **රෑ** ධාතුව පරස්මෛපදී යි.

පරස්මෛපද ආත්මනෙපද දෙක්හි ම වර නැඟෙන **සු** (සුනී කිරීමෙහි) ධාතුවේ පරස්මෛපද රූප **රෑ** ධාතුවේ මෙනි. ආත්මනෙ පදයෙහි මෙසේ යි.

සු

ලව්.

	එ.	මි.	ඛ.
ප්‍ර.	{සුතෙ සවිතෙ	සුවාතෙ	සුවතෙ
ම.	{සුෂෙ සවිෂෙ	සුවාථෙ	{සුඩ්වෙ සුවිඩ්වෙ
උ.	සුවෙ	{සුවහෙ සුවිවහෙ	{සුම්හෙ සුවිම්හෙ

ලොළ්.

	එ.	බ.	බ.
ප්‍ර.	{සසුතාම් / සසුවිතාම්}	සසුවාතාම්	සසුවතාම්
ම.	{සසුෂ්ව / සසුවිෂ්ව}	සසුවාථාම්	{සසුඩවම් / සසුවීඩවම්}
ච.	සතාවෙ	සතාවාවහෙ	සතාවාමහෙ

ලඞ්.

	එ.	බ.	බ.
ප්‍ර.	{අසසුත / අසසුවිත}	අසසුවාතාම්	අසසුවත
ම.	{අසසුථාඃ / අසසුවිථාඃ}	අසසුවාථාම්	{අසසුඩවම් / අසසුවීඩවම්}
ච.	අසසුවි	{අසසුවහි / අසසුවිවහි}	{අසසුමහි / අසසුවිමහි}

විධිලිඞ්.

	එ.	බ.	බ.
ප්‍ර.	සසුවිත	සසුවියාතාම්	සසුවිරන්
ම.	සසුවිථාඃ	සසුවියාථාම්	සසුවිඩවම්
ච.	සසුවිය	සසුවිවහි	සසුවිමහි

ඍකාරාන්ත ධාතු. ජාගෘ (නිදිමැරීමෙහි, පිබිදෙන ඉඳීමෙහි) ධාතුව පරස්මෛපදී යි.

සපිත් ප්‍රත්‍යයනට පුළුයෙහි ධාත්වන්තයට ගුණ වේ. ජාගෘ + ති=ජාගර්ති.

ගුරු අකාරයට පුළු තන්හි ඍ කාරය ර් බවට පැමිණේ. (ගුරු අකාරයෙන් පර වූ ක් කාරය ලොප් වේ.) ජාගෘ + අන්ති= ජාග්ර් + අන්ති=ජාග්ර් + අති=ජාග්‍රති.

ලඞ් ප්‍රථම පුරුෂ මධ්‍යම පුරුෂ එක වචනයන් සපිත් ප්‍රත්‍යයයන් බැවින් ඍ කාරයට ගුණ ව ජාගර් + ත්, ජාගර් + ස් යැ යි පිළිවෙළින් සිටිත්.

හල් අකුරෙකින් පර වූ ක්, ස් යන විභක්ති ප්‍රත්‍යයනට ලොප් වේ. පදාන්ත ර් කාරය විසර්ග (ඃ) බවට පෙරළේ. උදා. අජාගර් + ත්=අජාගර්=අජාගඃ; අජාගර් + ස්=අජාගර්=අජාගඃ.

ලඬ් ප්‍රථම පුරුෂ (පරස්මෛපද) බහුවචනය උස් ඇ සි සිටී. එය පර කල ධාඛන්තයට ගුණ වේ. උදා. අජාගෘ + උස්=අජාගෘර් + උස්=අජාගරුඃ.

ජාගෘ P

ලට්.

	එ.	බ්.	බ.
ප්‍ර.	ජාගර්ති	ජාගෘතඃ	ජාග්‍රති
ම.	ජාගර්ෂි	ජාගෘථඃ	ජාගෘථ
උ.	ජාගර්මි	ජාගෘවඃ	ජාගෘමඃ

ලෝට්.

	එ.	බ්.	බ.
ප්‍ර.	ජාගර්තු	ජාගෘතාම්	ජාග්‍රතු
ම.	ජාගෘහි	ජාගෘතම්	ජාගෘත
උ.	ජාගරාණි	ජාගරාව	ජාගරාම

ලඬ්.

	එ.	බ්.	බ.
ප්‍ර.	අජාගඃ	අජාගෘතාම්	අජාගරුඃ
ම.	අජාගඃ	අජාගෘතම්	අජාගෘත
උ.	අජාගරම්	අජාගෘව	අජාගෘම

විධිලිඬ්.

	එ.	බ්.	බ.
ප්‍ර.	ජාගෘයාත්	ජාගෘයාතාම්	ජාගෘයුඃ
ම.	ජාගෘයාඃ	ජාගෘයාතම්	ජාගෘයාත
උ.	ජාගෘයාම්	ජාගෘයාව	ජාගෘයාම

රෑද් P (හැඬීමෙහි)

ඉලන්තධාතු. විධිලිඬ් විභක්ත හැර අන් ලට් ආදී තුන් විභක්ති ව්‍යංජනාදි ප්‍රත්‍යයන්හි මුලින් ඉ ආගමය වේ. සපිත් ප්‍රත්‍යයන් පර තන්හි ධාතුවේ සරයට ගුණ ද වේ. උදා. රෑද් + ඉ + ති=රෝදි + ති=රෞදිති; රෑද් + ඉ + තෘ=රෞදිතෘ,

ලට්ඨි : **රොදිති, රුදිනා, රුදනති** ආදි වශයෙන්ද,
ලොට්ඨි : **රොදිතු, රුදිනාම්, රුදනතු** ආදි වශයෙන්ද,
ලඞ්ඨි : **අරොදිත්**–අරොදත්, **අරුදිනාම්, අරුදත්** ආදි වශයෙන්ද.
විධිලිඞ්ඨි : **රුදෙය්, රුදෙනම්, රුදෙයුං** ආදි වශයෙන්ද වර නැගේ.

ගවේ්ඨ (පණ දුරුම්හි), **ජක්ඛ්**, (කෑමෙහි), **සඞ්ඝ්** (නිදා ගැන්මෙහි), **අන්** (පණ දුරුම්හි) යන පරස්මෛපදී ධාතු **රුද්** ධාතුව මෙන් වර නගනු. **ජක්ඛ්** ධාතුවේ පමණක් **ලට්**, **ලොට්**, **ලඞ්**, **විධිලිඞ්** හි බහුවචනයෝ **ජක්ඛන්ති, ජක්ඛතු, අජක්ඛුං, ජක්ඛුං** යැ යි පිළිවෙළින් වෙත්.

අද් (කෑමෙහි) P අඝෝෂයට පූර්ව වූ ඝෝෂය ද අඝෝෂයෙක් වේ යන නියමය පරිදි '**අද්** + **ති, අද්** + **සි**' ආදිය **අත්ති, අත්සි** ආදි වශයෙන් වේ.

(ලඞ්) '**න්, ස්**' විඛත් පර කල්හි අකාරයෙක් ආගම වේ. **අ** + **අද්** + **අ** + **න්**=**ආදන්** **අ** + **අද්** + **අ** + **ස්**=**ආදස්**=**ආදඃ** කියා වේ.

ලඞ් ප්‍රථම පුරුෂ බහුවචනය **අන්** යැ යි ම වේ. **අ** + **අද්** + **අන්**=**ආදන්**. හි විඛත පර කල්හි **අද්** + **හි**=**අඩ්ඪි** කියා වේ. **අත්ති, අඨඃ, අදනති** ආදි වශයෙන් වර නගනු.

වච් (කීමෙහි) P.

වච් + **ති**=**වකති**
වච් + **මි**=**වච්මි**
අවච් + **ත්**=**අවක්**

විද් P. (දැනීමේ්හි)

සපිත් ප්‍රත්‍යයනව පූර්වයෙහි වෘඩ්වේ. **වෙත්, වෙත්සි, වෙදති**, ආදි වශයෙනි. ලඞ් ප්‍රථම පුරුෂ බහුවචනයෙහි **අන්** ප්‍රත්‍යයය නො ව **උස්** ප්‍රත්‍යයය වේ. **අවිදුඃ** කියා වේ.

ඞිෂ්. U (වෙෂ කිරීමෙහි)

සපිත් ප්‍රත්‍යයයෝ පර කල්හි ධාතුවේ ඣවර්ණයට ගුණ වේ. ලඞ් විඛත් ප්‍රථම පුරුෂ බහුවචනයෙහි **අන්, උස්** යන ප්‍රත්‍යය දෙක ම වේ.

විශ් + ති=වෙෂ්ති=වෙෂ්ටි
ලිශ් + සි=වෙශ් + සි=වෙක් + සි=වෙක්සි
විශ් + ඨඃ=විෂ්ඨඃ
අවිශ් + ක්ත=අවෙශ්ට=අවෙට්ට
අවිශ් + ස්ත=අවෙස්ත=අවෙට්ට
අවිශ් + අන්, අවිශ් + ඵඃ=අවිෂන්, අවිෂ්ඵඃ
විශ් + ති=විෂ්ඨි=විට්ඨි=විඩ්ඨි=විඬ්ඩි

වක්ෂ්. ඣ (කීමෙහි)

වක්ෂ් + ෂ්ත=වක්ත=වක්ෂේට
වක්ෂ් + ෂෙ=වක්ෂෙ=වක්සේ-වක්ෂේ
වක්ෂ් + ඝඨ=වක්ඝඨ=වට්ඨ=වඩ්ඨ= වඩ්ඪ්ඨ
අවක්ෂ් + ත=අවක්ෂ්ට
අවක්ෂ් + ඨඃ=අවක්ෂ්ඨඃ
අවක්ෂ් + ධ=ඕ=අවඩ්ඪ්ඕ

මෘජ්. p. (පිස දැමීමෙහි)

ඝපිත් ප්‍රත්‍යයයන් පර කල්හි ධාතු ස්වරයට වෘඩි වේ. ගුරු අකාරය සහිත ප්‍රත්‍යයයන් පර වූ තන්හි ද ධාතු ස්වරයට වෘඩි වේ. එක් පසෙක වෘඩි නො වේ.

මෘජ් + ති=මාර්ජ් + ති=මාර්ෂ්ති=මාර්ෂ්ටි
මෘජ් + තඃ=මෘෂ්ටඃ
මෘජ්=අනති=මෘජනති,මාර්ජනති
මෘජ් + සි-මාර්ජ්සි=මාර්ක්ෂි
අමෘජ් + ක්ත=අමාර්ෂ්ට=අමාර්ට්ට
අමෘජ් + අන්=අමෘජන්, අමාර්ජන්
අමෘජ් + ස්ත=අමාර්ෂ්ත=අමෘර්ට්ට
මෘජ් + තු=මාර්ජ්තු=මාරෂ්ටු
මෘජ් + අනතු=මෘජනතු=මාර්ජනතු
මෘජ් + ඝි=මෘෂ්ඝි=මෘෂ්ඩි=මෘට්ඩි=මෘඬ්ඩි=මෘඬ්ඪි

ලිහ්. u (ලෙවීමෙහි)

ඝපිත් ප්‍රත්‍යයයෝ පර කල්හි ධාතු ස්වරයට ගුණ වේ.

ලිහ් + ති=ලෙහ්ති=ලෙක් + ති=ලෙඛ්ති=ලෙඝ්ති
ලිහ් + තඃ=ලිඛ්+ තඃ=ලිඛ්ඨඃ=ලීඪඃ
ලිහ් + අනති=ලිහනති

ලිහ් + ඔ=ලෙහ්ඔ=ලෙඝ්
ලිහ් + ථ=ලිඝ්ථ=ලිඬ්ධ=ලිඨ
ලිහ් + ම්=ලේහ්ම්
අලිහ් + ත්=අලෙහ් + ත්=අලෙව්
අලිහ් + නාම්=අලිඬ්නාම්=අලිනාම්
අලිහ් + ස්=අලෙහ්ස්=අලෙව්
ලිහ් + තු=ලෙහ් + තු=ලෙස්තු=ලෙත්තු=ලෙත්තු
ලිහ් + ති=ලිහ්ධි=ලිඝ්ධි=ලිඝ්ඝි=ලිඝ්ඝි
ලිහ් + ඇත්=ලිහ්‍යාත්
ලිහ් + තෙ=ලිඝ්ඩෙ
ලිහ් + සෙ=ලිඝ්ඝෙ
ලිහ් + ඩෙව=ලිඝ්ඩෙව

දුහ්. u. (කිරි දෙවීමෙහි) උහය පදී.

සපිත් ප්‍රත්‍යයයා පර කල්හි ධාතු සවරයට ගුණ වේ.

දුහ් + ති=දොහ් + ති=දෝග්ධි
දුහ් + නා=දුඬ්ධා
දුහ් + අනති=දුහනති
දුහ් + සි=දොක්සි=දොග්ඝි=දොක්ඛි=දොක්ඛි
දුහ් + මි=දොහ්මි
අදුහ් + ත්=අදොහ්=අදොක්=අදොග්=අදොක්
අදුහ් + ස්=අදොහ්=අදොක්
දුහ් + තු=දොහ් + තු=දෝග්ධු
දුහ් + හි=දුහ්ධි=දුක්ධි=දුග්ධි
දුහ්සෙ=දුක්සෙ=ධුක්ඝෙ
දුහ් + ඩෙව=දුග්ඩෙව

දිහ්. u. (ලේපනයෙහි)

මේ ද දුහ් ධාතුව සේ වර නැගේ. සපිත් ප්‍රත්‍යයයා පර තන්හි ධාතු සවරයට ගුණ වනුයෙන් ඉ යන්න ඒ වේ.

ශාස්. p. (අනුශාසනයෙහි)

මෙහි 'ආ' කාරය 'හි' විඛන හැර ව්‍යංජනාදි වූ අපිත් ප්‍රත්‍යය යන් පර කල්හි ඉ කාර ඛවට හැරේ.

ගුරු අකාරය ඇති පරස්මෛපද ප්‍රත්‍යයයන්ගේ න් කාරය ලොප් වේ.

ශාස් + ති=ශාසති
ශාස් + තෘ=ශිෂ්තෘ=ශිෂ්ටෘ
ශාස් + අනති=ශාසති
ශාස් + ව=ශිෂ්ව
ශාස් + සි=ශාසි
ශාස් + ථ=ශිෂ්ඨ
අශාස් + ත්=අශාෘ
අශාස් + ස්=අශාෘ, අශාත්
අශාස් + ළ=අශාස්ෘ
ශාස් + හි=ශාස්ධි=ශාධි
ශාස් + අනතු=ශාසතු

හන්. p. (මැරීමෙහි)

උෂ්මාක්ෂරයනට පූර්‍ව තන්හි ත් කාරයට ඛිත්‍ව ආදේශ වේ. ව, ම, ස් කාරයන් මූලට තිබෙන ප්‍රත්‍යයයන් හැර සෙසු අපිත් පර කල්හි න් කාරයට ලොප් වේ.

ගුරු අකාරයට පූර්‍ව තන්හි හකාරයේ අ යන්න ලොප් ව හ් කාරයට ඝ් ආදේශ වේ.

ණි පර කල්හි හන් යන්නට ජ යන ආදේශය වේ.

හන් + නි=හනති
හන් + තෘ=හතෘ
හන් + අනති=ඝ්න් + අනති=ඝ්න්අනති=ඝනති
හන් + සි=හංසි
අහන් + ත්=අහන්
අඝන් + අන්=අඝනන්
අහන් + ස්=අහන්
හන් + අනතු=ඝනතු
හන් + භි=ජභි

ආස්. a. (හිඳීමෙහි)

ඩි කාරයට පූර්‍ව වූ ස් ලොප් වේ. අනෙන, අනන ප්‍රත්‍යයයන් ගේ න් කාරය ලොප් වේ.

ආස් + තෙ=ආසෙත
ආස් + අමෙනය=ආසතෙ
ආස් + සෙ=ආසෙ

ආස් + ඩෙම=ආඩෙව
ආස් + අනත=ආසත
ආස් + ඊත=ආසිත

වස්. a. (වසතු ඇදීමෙහි), ආ + ශාස් a. (පැතීමෙහි **ආශීර්** වාද කිරීමෙහි) යන ධාතු **ආස්** ධාතුව සේ වර නැගේ.

සඵරාදන ධාතු. (විශෙෂ)

බ්‍රූ. u. (කීමෙහි)

සපිත් ප්‍රත්‍යයනට පූර්වයෙහි **ඊ** ආගමය වේ. සඵරාදිවූ **අපිත් ප්‍රත්‍යයනට** පූර්වයෙහි ධාත්වන්ත **ඌ** කාරයට **උව්** ආදේශ වේ.

බ්‍රූ + නි=බ්‍රූ + ඊ + නි=බ්‍රව් + ඊ + නි=බ්‍රවීනි
+ අනති + =බ්‍රූව්=අනති=බ්‍රූවනති
+ සි=බ්‍රූ + ඊ + සි–බ්‍රවිසි
අබ්‍රූ + ක්=අබ්‍රූ + ඊත්=අබ්‍රවීත්
අබ්‍රූ + අන්=අබ්‍රූවන්
බ්‍රූ + හි=බ්‍රූහි
+ තෙ=බ්‍රූතෙ
+ ආතෙ=බ්‍රූව් + ආතෙ=බ්‍රූවාතෙ
+ අනෙත=බ්‍රූවතෙ

ලව් ප්‍රථම පුරුෂයේ තුන් වචනයන් පිළිවෙළින් **'ආහ, ආහතුඃ, ආහුඃ'** කියා ද, එම මධ්‍යම පුරුෂ **එකවචනයේ ආසෙ** යැ යි ද, **ඒවචනයේ ආහථුඃ** කියා ද විශෙෂ රූප කෙනෙක් ද වෙත්.

සූ. a. (වැඳීමෙහි)

මෙහි ධාත්වන්තය කිසි ම නේනෙඝාදී ගුණ නො වේ. ධාතු වේ **ඌ** යන්නට සඵරාදි ප්‍රත්‍යයයන් පර කල්හි **උව්** ආදේශ වේ.

සූ + තෙ=සුතෙ
+ ආතෙ=සුව් + ආතෙ=සුවාතෙ
+ අනෙත=සුව්–අතෙ=සුවතෙ
× සෙ=සූෂෙ
+ එ=සුව් + එ=සුවෙ
+ ඊත=සුව් + ඊත=සුවිත

ශී. a. (ශසතය කිරීමෙහි)

හැම තැන ම පූර්වයෙහි ධාත්වන්තයට ගුණ වේ.

ගුරු අකාරයට පූර්වයෙහි ඊ කාරාගමය වේ.

ගුරු අකාරයෙන් පර න් කාරයට ලොප් වේ.

ශී + තෙ=ශෙතෙ

+ ආතෙ=ශෙ=ආතෙ-ශය්=ආතෙ=ශයාතෙ

+ අතෙනශී + ර් + අනෙක=ශෙර් අනෙත=ශෙර් අතෙ ශෙරතෙ

අශී + අනත=අශී + ර්=අනත=අශෙර් අනත-අශෙරත

අශී + ඉ=අශෙ × ඉ=අශය්+ ඉ=අශයි

ශී + ඊත=ශෙ + ඊත=ශය්=ඊත=ශයීත

අස්. p. (වීමෙහි)

අපිත් ප්‍රත්‍යයයන් පර කල්හි ධාතුවේ අ කාරයට ලොප් වේ. මෙය පිවේ වර නගා ඇත.

චකාස්. p. (බැබලීමෙහි)

චකාස් + අනති-චකාසති

අචකාස් + සි=අචකාත්

අචකාස් + ඌ=අචකාසුඃ

චකාස් + හි=චකාධි, චකාඩි

අධි + ඉ=අධී. a. (ඉගෙනීමෙහි)

අපිත් වූ සවරාදි ප්‍රත්‍යයනට පූර්වයෙහි ඉ යන්නට ඉය් ආදේශය වේ. ලඬ් විභක්හි ඉ යන්න ඒ වේ.

අධී + ඉ + තෙ=අධීතෙ

අධි + ඉ + ආතෙ=අධි + ඉය් + ආතෙ=අධියාතෙ

අධි + ඉ + අතෙත=අධි + ඉය් + අතෙ=අධියතෙ

අධි + අ + ඉ + ත=අධි + අ + ඒ + ත=අධ්‍යෙත

අධි + අ + ඉ + ආතාම්=අධි + අ + ඉය් + ආතාම්=

අධි + අ + ඒය් + ආතාම්=අධ්‍යෙයාතාම්

අධි + ඉ + තාම්=අධීතාම්

අධි + ඉ + ආතාම්=අධී + ඉය් + ආතාම්=අධියාතාම්

අධි + ඉ + ඊත=අධි + ඉය් + ඊත=අධියීත

ඊඩ්. a. (පැසැසීමෙහි)

ලඬ් හැර අන් විභක්හි ස්, ධ් අකුරු මූලට ඇති ප්‍රත්‍යයයන් පර කල්හි ඉ කාරාගමය වේ.

ඊඩ් + සෙ=ඊළිසෙ=ඊළෙ
+ අසෙන=ඊඩතෙ
+ සෙ=ඊඩ් + ඉ + සෙ=ඊඩිසෙ
+ ධෙව=ඊඩ් + ඉධෙව=ඊඩිධෙව
අ ඊඩ් + ත=අ එඩ් + ත=එළිට
අ ඊඩ් + අසෙන=අ එඩ් + අත=එඩත
+ ථාඃ=අ + එඩ් + ථාඃ=එළිථාඃ
+ ධවම්=අ + එඩ් + ධවම්=එඩිධ්වම්
ඊඩ් + නාම්=ඊටාම්
+ ආතාම්=ඊඩාතාම්
+ අනතාම්=ඊඩතාම්
+ ධවම්=ඊඩ් + ඉ + ධවම්=ඊඩිධවම්
+ ඊත=ඊඩිත

වශ්. p. (කැමැතිවීමෙහි, පැතීමෙහි)

අපිත් ප්‍රත්‍යයයන් පර කල්හි ව යන්න උ යන්නෙක් වේ. වශ්තඃ=උශ්තඃ=උෂටඃ

වශ් + ති=වෂ්ටි
+ සි=වක්ෂි
අවශ් + ත්=අවට්
අවශ් + ස්=අවට්
අවශ්ව=අඋශ්ව=ඔඃශ්ව

කර්‍මී වාචක ක්‍රියා.

ධාතුව	ලට් ප්‍රඃ එඃ
දෘ.	දීයතෙ
මෘ.	මීයතෙ
අද්.	අද්‍යතෙ
ඉෂ්.	ඉෂ්‍යතෙ
මෘජ්.	මෘජ්‍යතෙ
දුහ්.	දුහ්‍යතෙ
ශාස්.	ශිෂ්‍යතෙ
හන්.	හන්‍යතෙ
බ්‍රූ.	උච්‍යතෙ
සු.	සුයතෙ
අධි + ඉ.	අධීයතෙ
වශ්.	උශ්‍යතෙ
වස්.	වස්‍යතෙ

අභ්‍යාසය.

(අ) සිංහලයට නගනු.

1. යාවත් ස වනෙ වසති තාවත් ඵලාන්‍යෙව අත්තු. 2. යථා සා ශොභනා‍ං කථාමාඛ්‍යාති තථාත්මමපි කිං නාඛ්‍යාසි? 3. යො ජාගර්ති තස්‍ය රාත්‍රිර් දීර්‍ඝා. 4. ස රාජා ධර්මේ සත්තො ධර්මමවිහාය මාතෘවත් ප්‍රජාන් පාතිසම. 5. පුත්‍ර, කිමර්‍ථං රොදිෂි? උදකෙ ගතෙ සෙතුබන්ධ ඉව සර්‍වථා නිෂ්ඵලෝ'යං තව විලාපඃ. 6. යථා ස වකත්‍ති තථා කරොති. 7. යථා ත්වං කෘරොෂි තථා වක්‍ෂි. 8. නාහං මිථ්‍යා‍ං වාවං වව්මි. 9. ඉදානීං මම දුහිතා ශ්‍වශුරමෙතු, තස්‍යා හතීා ඉතො ගාතු. 10. උපනයනාත් ප්‍රාඞ් න ත්‍රිජෝ වෙදනධීයීත. 14. ව්‍යාධො වනෙ විවරන් මෘගාන් හනති. 12. තෙ ශූරා හවා යුෂ්මෙ ශත්‍රූන් ඝනන්ති. 13. කුශලවෙෂ වාල්මිකෙඃ ශඝත්‍රුවිදූමධ්‍යෙයානාම්. 13. නාහ මස්‍ය තඩාගස්‍ය ජලෙන සනාම්. 14. ප්‍රජානා‍ං කාමදුඝා කපිලා නාම කාවිත් පුරී ආසීත්. 15. ගොපාලබාලකාඃ ශ්‍රී කෘෂ්ණං සත්‍යවන්ති 16. අද්‍යෙව බුඩං ශරණමුපෙහි. 17. ස්‍ත්‍රී ලොකං දුරාචාරාත් පාති. 18. ඵලහරිත වෘක්ෂෙෂු මධුර ක්‍රෙෂ්ංවාදාඃ පක්‍ෂිණොා මධුරං රුවන්ති. 19. වාතායනගතා සා සත්‍රීඃ කිමර්‍ථං රොදිති? 20. යො ජනතුෂු සතතං මෛත්‍රීං කුරුතෙ ස සුඛං සවපිති. 21. ප්‍රියෙ, සමාඛසිහි ඉය මාගතා තව දුහිතා. 22. සත්‍යංබ්‍රූයාත් ප්‍රියං බ්‍රූයාත්, න බ්‍රූයාත් සත්‍යමප්‍රියම්. 23. මා දීනං වචෝ බ්‍රූහි. 24. තෙ භූමාවසටපන් ඵලානි වාජක්‍ෂුඃ. 25. ප්‍රියෙ, කිං ත්වං ජීවතතං පුත්‍රං මෘතං මත්වා වෘථා විරෙෂි?

(ආ) සංස්කෘතයට නගනු.

1. නල තෙමේ සියලු ශිල්ප ද විදූ ද උගත්තේ ය. 2. ඔහු ගේ බිරින්ද පුතුන් දෙදෙනකුන් ප්‍රසූත කළා ය. 3. ඔව්හු උදේම නැගිට නදියෙහි නෑහ, හිරු පිදූහ, මහත් භක්තියෙන් සතව කළහ. 4. පුත්‍රය, නොඟඩන්න, සැනසෙන්න, මව් දැන් එනවා ඇත. 5. ළමයිනි, සත්‍යය කියවු, මව්පියනට කීකරු වවු, උත්සාහයෙන් ධර්‍ම ශාස්ත්‍ර උගනිවු. 6. දැන් සැනපෙවු කෙට ඉතා උදෙන් ම පිබිදෙවු. 7. භික්‍ෂුව දම් දෙසන කල්හි උපාසකවරු සමීපයෙහි බිමැ පැදුරුවල හිඳිත්. 8. 'තෝ ශූර පුතකු ප්‍රසූත කෙරෙහි වා'යි සෘෂි තෙමේ ඇයට ආශීර්‍වාද කෙළේ ය. 9. ඔහු විසින් ශක්‍ති පරිදි ශිල්ප ශාස්ත්‍ර උගන්නා

ලද්දේය. 10. ඒ යාගයෙහි බොහෝ සිවුපාවෝ නසන ලදහ. 11. අපි ඔවුන්ගේ වචන නො ඇදහුමු. 12. නින්ද කටයුත්ත නන් නො පසසව. 13. ගංගාතීරයේ අසපුවෙක ඊයේ රාත්‍රියෙහි අපි ශයනය කළමහ. 14. මෙහි ශිෂ්‍යයෝ ඉතා හික්මුණෝ යැ යි මව වැටහේ. 15. මෙහි සුලභ ඉතා හමයි. 16. පාසලේ ශිෂ්‍යයන් අතුරෙහි ඉතා දක්ෂ වූ සේන තෙමේ සෙස්සන් විසින් පසසනු ලැබේ. 17. දශරථයා ගේ භාග්‍යවූ කොසලල්‍යා තොම වෛත්‍ර මාසයෙහි නව වන දින ඉරමුදුන් වේලෙහි රාමයා ප්‍රසූත කළා ය. 18. පාණ්ඩවයන් විසින් ශුඛ ශිල්පය ද්‍රෝණයාගෙන් ඉගෙන ගන්නා ලද්දේ ය. 19. කෙසේ නම් මම ධනවතෙක් වන්නෙම් දැ?යි හේ නිතර සිතී ය. 20. ගුණයෙන් හා ඥානයෙන් සම්පන්නවූ බොහෝ ක්ෂත්‍රියයෝ ත් බ්‍රාහ්මණ්‍යෝ ත් උන්වහන්සේ අනුව ගියහ 21. කිම? තෙපි අද ගංගා නදියෙහි නැවහු ද? 22. අපි දෙදෙන තක්සලායෙහි දී ත්‍රයාය ශාස්ත්‍රය උගනුමෝ වා. 23. රාවණයා මළ කල්හි මන්දෝදරී තොමෝ ළඟ හිද උස්හඬින් හැඬුවා ය. 24. කළ දුෂ්ට කම් ඇති තෙමේ වචනය මවිසින් අදහන ලදැ'යි නො සිතව. 25. මුදේ පාවෙන එක් දර කඩෙකුත් තවත් දර කඩෙකුත් යම්සේ හමුවන්නාහු ද, හමු ව වෙන්ව යන්නාහු ද සත්වයන් ගේ සම්‍යෝගමය ද එබඳු ම ය. 26. දරුව කුමට හඬහි දැ යි මව කීවා ය.

(ඉ) ශාස්, අධි + ඉ, රෑ, හා, තන්, ජෘ යන ධාතු ලවී, ලඩ්, ලොව්, විධිලිඞ් යන විභක්ති කෙසේ කතෘ කාරකයන්හි වර තෙතුන්.

(ඊ) ධාතු ගණ දශයේ උනුනට ඇති වෙනස උදාහරණ සහිත ව දක්වනු.

(උ) සිංහලයට නගනු. (කලු අකුරු ඇති පදවල සමාස විග්‍රහකොට කවර සමාස දැ යි පැහැදිලි කරනු.)

1 උද්වේගිනං පුරුෂසිංහ මුපෙති ලක්ෂ්මී
දෛවේන දෙයමිති කාපුරුෂා වදන්ති
දෛවං නිහත්‍ය කුරු පෞරුෂමාත්මශක්‍ත්‍යා
යත්නෙන කෘතෙ යදි න සිධ්‍යති කෝ'ත්‍ර දෝෂඃ

2 නාගෝ හාති මදෙන, කං ජලරූපගෝ,පුණ්ඩරීකානා ගවීරී,
ශීලෙන ප්‍රමදා, ජවෙන තුරගෝ,-නිත්‍යෝතසංවම්භිරම්
වාණී ව්‍යාකරණෙන, හංසම්ධුනෙර්-නදාඃ,
සභා පණ්ඩිතෝ,
සත්පුත්‍රෙණ කුලං, නාරපණ වසුධා,-ලෝකත්‍රයං
විජණුතා

3 සජීං පරවශං දුඃඛං-සච්මාතම්වශං සුඛම්
එතච්ඡත්වා සමාසෙන-ලක්ෂණං සුඛදුඃඛයෝඃ

4 යදිවෙච්ඡේත් ශාශ්වතිංප්‍රිතිං-ත්‍රීණි දොෂාණි වර්ජයෙත්
ද්‍යූතම්ථිප්‍රශොඝඤ්ච-පරොවෙෂ දූර දර්ශනම්

5 අකාලතඳ මනාසීඤ්ච-දීඝිරොඝමනාර්ජවම්
වතුරෝ විඩි වාණ්ඩාලාන්-ජාත්‍යා ජාගෙත පංචම්ඃ

6 සුඛං සටපිත්‍යනාණවාන්-ව්‍යාධිඝුක්තශ්ච ගෝ නරඃ
සාවකාසඤ්ච ගෙව ඝුඩිකෙත-යඤ්ච දුරෙනී සංගතඃ

7 මෙත්‍රීං සද්භිඃ සමං කුර්‍යාත්-ගෙනහං සත්සු තු සර්වථා
සංසර්ගං සාධුභිඃ කුර්‍යාදසතඤ්ඛනං පරිත්‍යජෙත්

8 ගෙවෙත ගෙව ඝුදෙව වෘධගෙවද්‍ය නාෂාතිථින්
විඝ්ඨාත්‍යාර්පිතඃ කුර්‍යාන්නාවමන්‍යෙත කානපි

9 ගුරූණාං ඝන්නිධෙ තිෂ්ඨෙත්-සගෙදෙව විනයාන්විතඃ
පාදප්‍රහාරණාදීනි-තත්‍ර නෙව සමාවරත්

10 කථං ඝඤ්ඣපවිතං ත්‍රිවංඝානං ච වහසෙ සමම්?
නූනං ව්‍යාඝෝ න විප්‍රස්ඛං-ගංස්‍යතෙන ඝුතා මෘගාන්

11 කෝ'ථිඃ පුත්‍රෙණ ජාතෙන-යඃ න විද්‍යාන්නධාර්මිකඃ
කිං තයා ක්‍රියතෙ ධේනවා-යා න සූතෙ න දුග්ධදා

12 න සා විද්‍යා න තදූනං-න තච්ඡිල්පං න සා කලා
න තත් ගෙෂ්ඨීං හි ධනිනාං-යාවගෙකෙර්‍ය්‍යා ගීයතෙ

13 නිමෙෂමපි පතිතෙ හර්මෙය-මශ්‍රුඝිඝෙතාති ඝෙදෙවතාම්
නිමෙෂමපි ම්‍රියතෙ තුභ්‍යං-ප්‍රදාස්‍යාම්‍යුපයාචිතම්

14 අපෘෂ්ටා'ත්‍රාප්‍රධානෝ යෝ-බ්‍රූතෙ රාඥඃ පුරඃ කුධිඃ
න කෙවලමසම්මානං-ලභතෙ ච විඩම්බනම්

15 පාදපං කඤ්චිදාරුහ්‍ය-තත්ඵලාගෙෂු සුඝංවතම්
අගෙන සම මාරුනිඝාත්‍ර-සීතගම්නි තර්කයන්

51. පාඩම.

ණිජන්ත.

ප්‍රයෝජ්‍ය ක්‍රියා ණිජන්ත නම්.

කර්තෘවාචක අංශය. ධාතුවට අශ යන්න එක්කිරීමෙන් ණිජන්ත අඩංගය සැදේ. ද

a. අශ යන්න පර කල්හි ධාණන්ත හලට පූර්ව වූ හ්‍රස්ව ය ව ගුණ වේ. උදාහරණ. බුධ් + අය + ති=බොධ් අයති=බෝධයති (අවබෝධ කරවයි.)

b. අය යන්න පර කල්හි සවරාන්ත ධාතූන්ගේ අන්තය ව ත්, හලන්ත ධාතූන්ගේ නො බැඳි හලට පූර්ව සවරයත් වෘඩි වේ. උදාහරණ. කෘ + අය + ති=කාර් අය ති=කාරයති; නශ් + අය + ති=නාශ් අය ති=නාශයති.

c. සම්හර කඵ ආදි ධාතූන් ණ් සවරයට වෘඩි නො වේ. උදාහරණ. කථයති. (කියවයි)

d. කම් ආදි කිහිපයක් හැර ඉතිරි සියලු අම් හාකාරාන්ත ධාතූන්ට ද වෘඩි නො වේ. කමයති. (යවයි)

e. ආකාරාන්ත ධාතූන් කෙරෙන් ද, ආ කාර ඛවට පෙර එණු එ, ඒ, ඔ කාරාන්ත ධාතූන් ගෙන් ද පර ව ප් ආගමය වේ. ඥා + ප් + අය + ති, ධෙ (ධා) + ප් + අය + ති, ශෙ (ශා) + ප් + අය + ති, දෘ (දෘ) + ප් + අය + ති=ඥාපයති, ධාපයති, ශාපයති, දර්ශයති.

[මේ ක්‍රමයෙන් වෙනස් ව හැදෙන ණම් වර්ගයේ ආඛ්‍යාත අංග මේ පොතේ දෙවෙනි භාගයෙහි දැක් වේ.]

කර්මවාචකාංශය. කර්තෘවාචකාංගයේ අශ භාගයට ලෝප් කොට ශ විකරණය එක් කරනු. ඉන් පසු ආත්මනෙ පද ප්‍රත්‍යයන් එක් කිරීමෙන් ණිජන්ත කර්මවාචක ක්‍රියා සැදේ.

(කර්තෘවාචක)	පාවයති	පිසවයි.
(කර්මවාචක)	පාව්‍යතෙ	පිසවනු ලැබේ.

ද මෙහි 157, 158 පිටුවල චුරාදි ගණික ධාතූන් හැන කී දෑ නැවත සිහිවනු.

අනීත කෘදනන. **පාවිත** (පිසවනලද), **කාරිත** (කරවන ලද), **ශ්‍රුපිත** (දන්වන ලද), **දූපිත** (දෙවන ලද),

පුළු ක්‍රියා. **පාවයිඩා** (පිසවා), **කාරයිඩා** (කරවා), **ශ්‍රුපයිඩා** (දන්වා)

තුමනන. පාවයිතුම් (පිසවන්නට), කාරයිතුම් (කරවන්නට), දූපයිතුම් (දෙවන්නට)

මෘ (මැරී යාමෙහි) යන ධාතුවෙන් **මරති** (මැරෙයි) කියා සැදේ. ඒ අකර්මක යි. එහෙත් **ණිජන්ත** රූපය වූ **මාරෙති** (මරයි) යන්න සකර්මක යි. **සෘ මෘගං මාරයති.** (හේ මුවා මරයි.) මෙසේ අකර්මක ධාතුව **ණිජන්ත** වීමෙන් සකර්මක වන බව දත යුතු.

ලවා යන අර්ථයෙහි බොහෝ සෙයින් තෘතීයාව ද කිසි තැනෙක ද්විතීයාව ද යෙදේ. **සෘ සූදෙන ඔදනං පාවයති.** (හේ අරක්කැමියා ලවා බත පිසවයි.) **ස භෘත්‍යෙන** (භෘත්‍යං) කටං **කාරයති.** (හේ දාසයා ලවා කළාලය කරවයි.)

ණිජන්ත ක්‍රියා සහිත වාක්‍යය කර්ම කාරකයට පෙරැළීමේ දී **ලවා** යන අර්ථය ලැබූ පදය ප්‍රථමා විභක්ති ගනී.

තෙන සූදෝ ඔදනං පාව්‍යතෙ (ඔහු විසින් අරක්කැමියා ලවා බත පිසවනු ලැබේ.)

තෙන භෘත්‍යෝ කටං කාර්‍යතෙ. (ඔහු විසින් දාසයා ලවා කළාලය කරවනු ලැබේ.)

යැවීම්, ඉගැන්වීම, දැන්වීම, කැවීම යන අර්ථ ඇති **ණිජන්ත** ක්‍රියා ඇති වාක්‍යයෙහි **ලවා** යන අර්ථයෙහි ඒතීයා විභක්ත වේ. **සෘ ජනාන් සඛ්‍යුම් ගමයති.** හේ ජනයන් ලවා සඛ්‍යුයට ගමන කරවයි. (ජනයන් සඛ්‍යුයට යවයි) **සෘ වෙදෙන් ශිෂ්‍යාන් වෙද ග්‍රාහි.** හේ වේදයන් සිසුන් ලවා දැන ගැන්ම කරවයි. (සිසුනට උගන්වයි.) **සෘ පුත්‍රුම් අත්‍රනං බාදයති.** හේ පුතු ලවා ආහාර වැළඳීම කරවයි. (පුතුට කෑම කවයි.)

ඉම් වාක්‍ය කර්ම කාරකයට පෙරළු විට මෙසේ යි.

තෙන ජනාෘ සඛ්‍යුං ගම්‍යතෙන

තෙන ශිෂ්‍යාෘ වෙදෙන් වෙද්‍යතෙන

තෙන පුත්‍රෘ අත්‍රනං බාද්‍යතෙ

අභ්‍යාසය.

(අ) සිංහලයට නඟනු.

1. යාචකඃ සටපුත්‍රෙභ්‍යරත්නානං ප්‍රතිග්‍රාහයති. 2. යදු'ක්තං ශෛශවෙ මාතුරනන්තරෙ අභ්‍රිඛම්, 'අනෙන ප්‍රොක්තමෙතද් වචනං තාන් දිවසාන් මාං සමාරයති. 3. ඉන්ද්‍රා මාතලිනා අර්ජුනං සවර්ම්මතාරයත්. 4. පාණ්ඩවකෙශරවාණාං යුධිෂ්ඨිර වාතතානතං සඤ්ජයො ධෘතරාෂ්ට්‍රමශ්‍රාවයත්. 5. පිත්‍රා'ඥප්තෙනා 'සෙන කුමාරඃ ප්‍රතිදිනං ධෙනූඃ ශතෙන අවාරයත් තාශ්ච ජලම පායශත්. 6. පිත්‍රා සුශීලඃ කුලීනො යුවා සවාං දුහිතරං විවාහ්‍යතෙ 7. සත්‍යාභිසන්ධො දශරථො රාඩ්‍රාමං වතුර්දශ වර්ෂාණි වනෙ ප්‍රාවාසයත්. 8. පාප්මානො ජනා සවයම්පි ප්‍රාණාන් ඝනන්ති පරෙරපි තාන් ඝාතයන්ති. 9. ක්‍රූරහර් තුර්දුශ්චරිතානි යොෂිතං ත්‍රෙපයන්ති. 10. ස ප්‍රාතරුත්ථාය ආශ්‍රමං ගත්වා තත්‍ර පංච පරිව්‍රාජඃ අභොජයත්. 11. පිතා පුත්‍රෙණ දරිද්‍රෙභ්‍යා ධනං දාපයති. 12. ස පිතෘන් සවයී මඝමයත්. 13. ගුරුශ්ශිෂ්‍යාන් වෙද මධ්‍යාපයති. 14. රාමෙ ඛ්‍රාහ්මණෙඃ පුත්‍රම්භ්‍යසෙවයත්. 15. ස ඛ්‍රාහ්මණෙභ්‍ය රාජානං ධනං යාචයති. 16. විදුෂා ඛ්‍රාහ්මණෙන රාජකුමාරො නීතිං බොධ්‍යතෙ. 17. විප්‍රා දශරථං යාගමකාරයන්. 18. රාමඃ සීතාං වනමදශීයත්. 19. නෘපතිඃ කවින් ප්‍රාසාදමාතාය්‍ය සම්භාව්‍ය ච කොශාධිකාරිණා නෙභ්‍යා ධනමදාපයත්. 20. ජනමේජයඃ දශීතං මාං සුඛමනුභාවයති. 21. භාර්‍යා විශ්ලෙ ෂිතඃ කශ්චිදුෂෂා මෙඝෙන සවප්‍රවෘත්තිං හාරයිතුමෙවශත්. 22. අල්පාපි වෘත්තිර්මහානර්තමප්‍යශ්නිං නිර්ව්‍යාපයිතුං ශක්නොති. 23. මෙකෙයා දශරථෙන රාමෙ වනං ප්‍රව්‍රාජිතඃ. 24. වනෙ සිංහ ව්‍යාඝ්‍රයොර්භීමානො මිගාන් සෙනාගා'නිලු බ්ධෙන ජම්බුකෙන විනාශිතඃ. 25. වායුනා පරිවර්ධිතෙන දවාග්නිනා වනෙ සවෙ ශ්වාපද උවෙජිතාඃ.

(ආ) සංස්කෘතයට නඟනු.

1. මේ ගොපල්ලන් ලවා කිරි දෙවී ය. 2. ජලය තෙමේ ආත්මය නො තෙමයි, සුළඟ එය නො වියලයි, ගින්න ද එය රත් නො කරයි. 3. ජනක රජ රාමයා ලවා සීතාව පාවා ගැන් වී ය. 4. ළමයා මල් නෙලා කූඩයේ තැබී ය. 5. වසිෂ්ඨ තෙම දින පතා රජු ලවා යාග කැරැවී ය. 6. වෘෂභය තෙම මුදුනෙන් දූනි උළෙහිය විදිම්නුත් තමා ඇසිරූ කරන්නවුන් මේ

උණය සීය සෙවනීන් සංසිදුවයි. 7. සූයි තෙමේ විල්හි නෙලුම්මිල් පුප්වයි. 8 අදුරෙහි සිටි මුදුන ඝුන් තලගස ගසෙයකු මෙන් ජනයනට (ජනානාං) භය උපදවයි 9. මෙඝ කරුවනි, ත්‍රිමඝයන් පිසිත වූ තොප සොඹියා සිසිල් දියෙන් නාවවු. 10. සත්පුරුෂයෝ තමන්ගේ (ආත්මනඃ) ගුණයන් තුමූ ම හෙළි නො කෙරත් 11. පියා විසින් පුත්‍රයා ගොවි තැන් උගන්වනු ලැබේ. 12. පුතුන් විසින් මව්පියවරු සුවයි යට යවන ලදහ. 13. මෙහෙකරුවන් ලවා මේ වත්ත ඉඩ කරවවු. 14. ශෝකයෙන් ආතුරවූ මා සතුටු කරනට යුඝතා කොසේ නම් හැක්කෙහිද? 15. හේ සිහන්නා ලවා රජ (ගෙන්) ධනය ඉල්ලවී ය. 16. මා විසින් කරවනලද ගෙහි ගෙතෙම් සිය පුතුන් වස්වා ගමට ගියේ ය 17. පොරෝ වලින් කපා මේ ගස් ගෙලා ලිය යුතු. 18. මහර්ෂි තෙම පිටත් වුණු රජ කුමරුන් දැක චිත්‍රකූටයෙහි රම්‍ය ආශ්‍රමයට ඔවුන් ලවා පෙරලා ආයේය 19. ඔහු ලවා මගේ පුත්‍රයා මේ නුවර සියල් ලන් ගෙන් ඉතා ම උසස් තැනැත්තා කරවව. 20. භාග්‍යයෙන් යුකතයා ගෙලන්නට නො සිතමු.

---

52 පාඩම.

යඬන්ත

නැවත නැවත හෝ අතිශයයෙන් යමක් කිරීම හඟවන ක්‍රියාපද යඬන්ත නම්.

කතෘවාචකාඛ්‍ය a. ධාතුවට පර ව ශ ප්‍රත්‍යයය යොදා ධාතු වේ මූල් ව්‍යංජනයට ඒක කරනු ලැබේ.
b. අභ්‍යාස භාගයේ සවරය අ යන්නෙක් නම් එය දික් වේ. ඉ ආදී සවරයෙක් නම් ඒව ගුණ වේ. බෙහෙවින් මීට එක්වනුයේ ආත්මනේපද ප්‍රත්‍යයයෝ ය. [c. හම් ආදී සමහර ධාතූන්ගේ අභ්‍යාස භාගයෙන් පරව අනුනාසිකයෙක් වේ.]

නිදසුන්.

	ලප්.	දීප්.	ගම්.
a.	ලලප්ය	දිදීප්ය	ජඟම්ය
b.	ලාලප්‍ය	දෙදීප්‍ය	c. ජඞ්ගම්‍ය

ලාලප්‍යතෙ. නැවත නැවත හෝ බොහෝ සෙයින් දෙඩයි.

දෙදිප්‍යතෙ. අතිශයයෙන් බැබළේ.

ජඞ්ඝම්‍යතෙ. බොහෝ සෙයින් ගමන් කෙරෙයි.

කර්මවාචක රූප. ආත්මනෙ පද ප්‍රත්‍යයයන් එක් කොට සාදන ඝඩන්තරූපය ම කර්මකාරකයේ ද යෙදේ. **තෙන සෙධ්‍යතෙ.** ඔහු විසින් බොහෝ සෙයින් ඉසිනු ලැබේ.

කෘදන්ත රූප: දෙදිප්‍යමාන (බොහෝසේ බබ්ලන) **ජංඝම** (නිතර පාගේ ඇවිදින)

සන්නන්ත

ඉවර්ති (කැමැතියි යන අර්ථ ඇති) ක්‍රියා **සනන්තන්ත** නම්.

සනාදාවාවකාඛ්‍ය. a ධාතුවට **ස** ප්‍රත්‍යය එක් කොට ධාතුවේ මූලකුර ඒකි කිරීමෙන් **සන්නන්ත** අංගය ලැබේ. b. ධාතුව **සේව්** නම් **ස** ප්‍රත්‍යයට මුලින් **ඉ** යන්නෙක් එක් වේ. c. අනිව් නම් එය නො වේ. d. ධාතුවට විකු වූ කල අභ්‍යාස භාගයේ අ යන්නෙක් වී නම් එය **ඉ** කාරබවට පෙරළේ. e. ස්වරයෙන් පටන් ගැනෙන ධාතුවෙක් නම් ඒ මුල් ස්වරයෙන් පසුවූ ව්‍යංජනයට විකු ව අභ්‍යාස භාගයට **ඉ** යන්නෙක් එක් වේ.

උදාහරණ.

සේව්	**අනිව්**	**ඝඩාදිම (සේව්)**
පඨ්	තන්	අව්
පඨ් + ස	තන් + ස	අව් + ස
a. පපඨ් + ස	a. තතන් + ස	e. අවිව් + ස
b. පපඨ්ඉ + ස	c. තතන්ස	b. අවිව්ඉස
d. පිපඨ්ඉස	d. තිතන්ස	e. අවිඉව්ඉස
පිපඨිෂ	තිතංස	අවිවිෂ

ප්‍රත්‍යයන් එක්ව පිපඨිෂති, තිතංසති, අවිවිෂති ආදිය වේ. **පිපඨිෂති** (කියනු කැමැති වේ.) **තිතංසති** (පතුරුවනු කැමැති වේ.) **අවිවිෂති** (ඇවිදිනු කැමැති වේ.) **චිකීර්ෂති** (කරනු කැමැත්තේය.) **පිපාසති** (බොනු කැමැත්තේය.)

කම්වාචකාඛ්‍ය සනන්තත කතෘවාචකාංගයට ය විකරණය එක් කොට අංගාදාත අ කාරයට ලොප් කොට ආත්මනෙ පද ප්‍රත්‍යයයන් එක් කිරීමෙන් කම්වාචක ක්‍රියාරූපය සැදේ. පිපයිෂ යනු අංගය යි. **පිපයිෂ්‍යතෙ** ආදීන් එහි කම්වාචක රූප වේ.

'ත' ප්‍රත්‍යයාන්ත: විකිර්ෂිත, පිපාසිත, බුභුක්ෂිත

'තුම්' ප්‍රත්‍යයාන්ත: විකිර්ෂිතුම්, පිපාසිතුම්, බුභුක්ෂිතුම්

පූර්ව ක්‍රියා: විකිර්ෂිත්වා, පිපාසිත්වා, බුභුක්ෂිත්වා

සන්නන්ත නාම. සන්නන්ත අංගයට උ කාරය යෙදීමෙන් සන්නන්ත නාම සැදේ. විකිර්ෂ + උ=විකිර්ෂු. පුංලිංගයේ ගුරු ශබ්දය මෙන්ද ස්ත්‍රීලිංගයේ බෙනු ශබ්දය මෙන් ද නපුංසකලිංග ලේ මධු ශබ්දය මෙන් ද වර නැගේ. සකර්මක ධාතූන්ගෙන් හැදෙන මේ වගීයේ කෘදන්ත නාම සමග කර්ම විභක්තියෙන් සිටී. ජලං පිපාසුඃ (දිය බොනු කැමැත්තා). පාඨං පිපඨිෂුඃ (පාඩම් කියනු කැමැත්තා). නදීං තිතීර්ෂුඃ (නදිය තරණය කරනු කැමැත්තා). අ ප්‍රත්‍යය එක් කිරීමෙන් සන්නන්ත භාව නාම සැදේ. විකීර්ෂා (කරනු රිස්ස), පිපාසා (බොනු රිස්සා), පිපඨිෂා (කියනු රිස්ස), බුභුක්ෂා (කනු රිස්ස). මේ ආකාරාන්තයෝ කන්‍යා ශබ්දය මෙන් වර නැගෙන ස්ත්‍රීලිංගිකයෝ යි.

අභ්‍යාසය.

(අ) සිංහලයට නගනු.

1. මුමූර්ෂුණේසජම්ව මා ත්වං පෙෂරුෂං ජහාහි. 2. රාජන්, යදි ත්වං එතාං ක්ෂිතිමධෙනුං දුඩුක්ෂසි, තර්හි අවූං ලොකං වත්සමිව ප්‍රභාණ. 3. මෘතස්‍ය ලිප්සා ච කෘපණස්‍ය දිත්සා ච න මයා දෘෂ්ටපූර්වා. 4. ස නාමා සාගරං තිතීර්ෂති. 5. අසිතෝ බෝධිසත්ත්ව දිදෘක්ෂයා කපිලවාස්තුමගවත්. 6. ශාක්‍යාඃ කොලියාශ්ච ස්‍රුග්ඝ්‍යසවෙඃ රොහිණ්‍යා නද්‍යා උභයෙ සතීරයෙඃ සන්නද්‍යාපතන්. 7. රාමෝ ලංකාං ජිගම්ෂුඃ සමුද්‍රෙ සෙතු මබධ්නාත්. 8. සංසාරසාගරං තිතීර්ෂවෝ සම්‍යක් සම්බුබෝධයිෂවං මාගීමනුජිගම්ෂවෝ. 9. සමෙ ජනතවෝ නිසඛීතඃ ඉෂවමඹිප්සවෝ, අනිෂවං පරිජිහීර්ෂවෝ. 10. මායාදෙවී ශාල වෘක්ෂමූලෙ සථිතා වෘක්ෂස්‍ය ශාඛාං නිනාමයිෂුදක්ෂිණංහස්ත මුදඤ්ජයත්. 11. ඉමං ස්‍රුග්ඝ්‍යුං බාලකං ප්‍රෙඛායාං නිඛාය යාවත්තිදිවංගම මාසෙකුලය. 12. ශාස්ත්‍රමධ්‍යෙතුං තත්‍ර වුමිත්‍රයං

නිව්වත්‌ත්‍යෑ ස ආඩ්ගලිපම්ගමත්. 13. පංජරබ්ඩෑ සකුණෝ
මුඹුක්‍කුරුත්පතති. 14. ගුරුණාම්වම්‍යාදම්චිකිර්ෂුස්සමූණ්ඩා
ජක්‍ඛ්ල්ප්‍යතෙ. 15. ව්‍යාඝ්‍රෝ මාංසං ජ්‍යගිල්‍යතෙ. 16. බුඩ
ඝෝෂස්‍ය සාම්ප්‍යං දර්‍ශයිතුම්වඡ්‍ඡන්හිණ්ඩා තල්ලිඛිතෙ ග්‍රන්ථෙ
අවෙච්‍යත. 16. රොගාතෝ'යං දුරතෑ ගෘහං ප්‍රවිඡ්‍ය
ඝොෂුප්‍යතෙ.

(අ) සංස්කෘතයට නඟනු.

1. තෙතෙඊ න්‍යායෙ දර්‍ශනාදිෂ උගනු කැමැත්තේ බර
ණෑසට පිවත්ව ගියේ ය. 2. අපි මෙහි බිම්බෑ මැටුණු ගෙඩි.
එකතු කරනු කැමැත්තම්හ 3 ඔහු ගේ ශ්‍රුඩ කිරීමේ ආශාව
තව ම දුරු නොවී ය. 4. ඔව්හු ඛණ අසනු කැමැත්තෝ නිතර
මෙහි එති. 5. දෙනු කැමැත්තෙන් මෙහෙයුණු ඒ ධනපති
තෙම ශාවකයනට අන්නපාතාදිෂ බොහෝ සේ දෙයි. 6. සතු
රන් නසනු කැමැත්තෙහි තම් පළමුකොට තමන් තුළ වූ රාගාදී
සෙලඟ සතුරන් නසව. 7. එහි ගෘහවල පළිහුම්වා හිත්තින්හි
ගැටුණු සදරුස් අතිඝ්‍රින් බබලයි. 8. ඒ ළමයි කවපාඩම්
කර ගනු කැමැත්තාහු පාඩම් නැවත නැවත කියත්. 9.
දියේ වැටුණු වලල්ල සොයන්නේ හේ නැවත නැවත නදියෙහි
කිම්දෙයි. 13. ඔවුහේ මරණය විවින් විට සිහි කෙරෙමින් ඒ
ළදරිය නැවත නැවත හඬයි.

නාඹධාතුක ක්‍රියා

නාම්ය ම ධාතුවක් සහාව ගෙන සාදන ක්‍රියා මෙයින් අභි
ප්‍රෙත යි. 'මෙන් හැසිරේ' 'කැමැති වෙයි' ආදි නොයෙක් අර්
යන්හි ෂ ප්‍රත්‍යය එක් කරනු ලැබේ.

ෂ පර කල්හි නාම්යේ අග අ හෝ ආ යන්න ඊ බවට
පෙරැළේ. ඉසට ඉ, උ දිස් වේ. ඍ කාරය ඉ කාර බවට
පෙරැළේ. ඔ කාරය අව් බවට ද, ඖ කාරය ආව් බවට ද
පෙරැළේ. පදාන්ත අනුනාසිකයට ලොප් වේ. මේ හැර තවත්
වන වෙනස් කම් පහත දක්වෙන නිදසුන් වලින් සිතට ගත යුතු.

පුත්‍ර	පුත්‍රීයති	පුතකු පතයි.
වෘෂ	වෘෂීයති	ගොනකු ලබනු කැමැති වෙයි.
කවි	කවීයති	කවියකු වනු කැමැති වෙයි.
ශෝ	ශව්‍යති	ගවයන් පතයි.

රාජන්	රාජ්‍යති	රජකු පතයි.
දිව	දිව්‍යති, දිව්‍යති	සවඟිය පතයි.
මධු	මධ්‍යති, මධ්‍යති	මී කැමැති වෙයි.
දධි	දධ්‍යති, දධ්‍යති	දිහි කැමැති වෙයි.
වෘෂ	වෘෂ්‍යති	ගොනකු පතයි.
අශ්‍ව	අශ්වෂ්‍යති	අසකු පතයි.
ක්ෂීර	ක්ෂීරෂ්‍යති	කිරි පතයි.
ලවණ	ලවණ්‍යති	ලුණු ලෙව කනු කැමැති වෙයි.
තපස්	තපස්‍යති	තවුස් දම් කෙරෙයි.
නමස්	නමස්‍යති	වඳියි.
යශස්	යශස්කාම්‍යති	යශස පතයි.
කෘෂණ	කෘෂණ්‍යයතෙ	කෘෂණමෙන් කෙරෙයි.
ශබ්ද	ශබ්දයතෙ	ශබ්ද කෙරේ
උන්මනස්	උන්මනායතෙ	කැලඹූ සිත් ඇති වෙයි.
සුඛ	සුඛායතෙ	සැප විඳී.
සත්‍ය	සත්‍යාපයති	සත්‍යය හෙළි කෙරෙයි.
අර්ථ	අර්ථාපයති	තේරුම් හෙළි කරයි.
වෙද	වෙදයති	වේදය උගන්වයි.

කර්මවාචක ක්‍රියා.

නාමධාතුක අංගයට ආත්මනෙ පද ප්‍රත්‍යයයන් එක් කිරීමෙන් එහි කර්මකාරක ක්‍රියා රූපය සැදේ. නමස්‍යතෙ. වඳිනු ලැබේ.

අභූත තද්භාවය.

පළමුවෙන් නො වූ ප්‍රකාරයක් වීම අභූත තද්භාව නම්.

මේ අර්ථයෙහි භූ, කෘ ධාතූනට පුළුවූ කාමයා ගේ අග අවණ්ය ඒ කාර බවට ද, ඉ හෝ ඊ කාරය දීඝී බවට ද ෂෘ කාරය ෂී කාර බවට ද පැමිණේ.

කෘෂණ (කළු) කෘෂණී භවති (නො කළු වූයෙක්) කළු වෙයි.
කෘෂණී කරොති. (නො කළු ව තුබුණ දැයක්) කළු කරයි.
කෘෂණී භූත (කළු වූ)
කෘෂණී කෘත (කළු කරනලද)

ශුචි (ශුච) ශුචි භවති (මූල දී ශුච නොවී තිබී) ශුචිවේ.
ශුචි කරොති (මූල දී ශුච නො වූවක්) ශුචි කෙරෙයි

ලඝු (කොට) ලඝු භවති. (කොට නුවූයෙක්) කොට වෙයි.
ලඝු කරොති. (කොට නො වූවක්) කොට කරයි.

මාත්‍ර මාත්‍රි භවති (පූර්‍වයෙන් මව් නො වූයෙක්) මව් වෙයි. මාත්‍රි කරොති. (මව් නො වූවකු) මවක කරයි.

2. අරුස්, මනස්, චක්‍ෂුස්, වෙතස්, රහස්, රජස් යන මොවුන් ගේ අන්‍තය ද, න් කාරාන්‍තයා ගේ අන්‍ත්‍ය න් කාරය ද ලොප් වේ. ඉක්බිති ඉතිරි සවරය උඩ දුන් නීති අනුව වෙනස් වේ.

අරුස්. (අරු) අරු භවති. (වණ වෙයි)
අරු කරොති. (වණ කරයි)

බ්‍රහ්මන්. (බ්‍රහ්ම) බ්‍රහ්මී භවති. (බ්‍රහ්ම නො වූවෙක්) බ්‍රහ්මයෙක් වේ.
බ්‍රහ්මී කරොති. (බ්‍රහ්ම නො වූවකු) බ්‍රහ්මයකු කරයි.

3. නිපාතයනට පර ව ද භූ කෘ ධාතු මේ අර්‍ථයෙහි යෙදේ.

බහිඃ බහිර් භවති. පිට වෙයි.
බහිර් කරොති. පිට කෙරෙයි.

(අ) සිංහලයට නගනු.

1. උද්‍යතෙ විහංගශාබකාශ්චුඞ්කුර්‍වන්‍ති. 2. කිමයං ශබ්‍ද ඉතෙ?. 3. ඝත්‍රැමුන්මූලයෙත් ප්‍රාඥස්තීක්ෂ්ණං කීක්ෂ්ණෙන ඝත්‍රැණා 4. එහි වාමහං ශුඞ්කරොමි. 5. තස්‍ය ගදීහොඃති භාරවහනාදුර්බලො මූර්‍ඡුරහවත්. 6. කොඃපි ශස්‍යරක්‍ෂකොඃ ධූසරකම්බලකෘතතත්‍රාණො ධනුඃකාණ්ඩං සජ්‍යීකෘත්‍යාවතත කාණයා එකානෙත සථිතඃ. 7. විද්‍යුපරික්‍ෂාවිකීර්‍ෂවො තෙ ව්‍යාඝ්‍රාසථිනි සමාසාද්‍ය ව්‍යාඝ්‍රං ජීවයිතුං යතනං චක්‍රුඃ. 8. එකද මගධාධිපතිඃ මාලවෙන්‍ද්‍රං මානසාරං ජිගීෂුර්මහතා බලසම්භාරයෙන සංග්‍රාමභූම්මවාතරත්. 9. ස තස්‍ය නදස්‍ය පශ්චිමතීරෙ කාසම්ඃ ශ්චිත් ඝුවෙෂ ලතාමණ්ඩපෙ තාම්වාසයත්. 10. අනඝිඥෙ භවාන් සෙවාධර්‍මස්‍ය, තත් කථමෙනං වශීකරිෂ්‍යසි. 11. කිං සවාමිපාදන මශ්‍රෙ'සතස්‍යං විඥප්‍යතෙ? 12. දුඃඛ වෘෂභ, සවාමි පිඞ්ගලක ස්වාමාකාරයති. 13. සවාමිප්‍රසාදරහිතෙෂ භෘත්

සෝමකණ්ඩෙන කරවකදම්භකෙන මන්ත්‍රයෙතෙ. 14. යදා කස්‍යවිදෙදුවං ප්‍රත්‍යකූලමස්‍ති තදා තස්‍ය බන්ධවෝ මිත්‍රාණි ච විපක්ෂීභවන්ති. 15. සවේ පක්ෂිණ එකචිත්තීභවෙයුඃ, ඉදං ජාලං ච හෘත්වා උඩ්ඩයෙරන්. 16. ශකටානාං ධුර්‍ය්‍ය නියුක්තා වෘෂභා අන්‍යෙභ්‍යඃ සාධාරණ වෘෂභෙභ්‍යඃ පිවරතරා සන්ති. 17. පුත්‍ර දර්‍ශනෙන මාතෘහෘදයං ද්‍රවීභූතම්. 18. මාගේ පදවී ඛලූ තෙ විෂමීභවන්ති. 19. ඝ තුරගඝම්පඝ්ටපතනානාං රුවිර කලාපමම්ලූරං බාණලක්ෂ්‍යීවකෘර. 20. අසම්ං නිපතිතාමම දෘවිපාකපරායතෙ. 21. පත්‍යා ඝරණී හෘණීයතෙ? 22. ගාත්‍රාණි ශිථිලාඝන්නෙන තාපෙණෙකා තරුණායතෙ. 23 ඝ මාඝඃ ඝාසපඝීනීමිලිතාක්ෂිං මෘගීං ඝාඛෙතකා ඛඩ්ඩයත. 24. ඝ ප්‍රාරිප්සිතස්‍ය ග්‍රන්ථස්‍යාවිඝනපරිඝමාපනාඝෙ ප්‍රාගෙව බුබං තමඝ්‍යති.

(ආ) ඝංස්කෘතයට නඟනු.

(කළු අකුරින් ඇති පද නාමධාතුක ක්‍රියාගෙන් හෝ අභූත තද්භාවාර්ථ වාචක ක්‍රියාගෙන් තැනට සුදුසු සේ ගොදනු.)

1. තමා ගෙන් සිය පුතු වෙන්වීමේ දී මවගේ සිත ශෝක ගෙන් දියවෙයි. 2. වර්ෂා ඍතුගෙහි වලාකුල් කැළඹී වෙති. ඝන වෙති) නමුත් සැඩ සුලඟින් විසිරුවනු ලැබෙත්. 3. කපට ගහළුවන් විසින් කරනලද බොරු සතුති ඇති ඔතවත් මූර්ඛයා තමා පණ්ඩිතයා කොට සිතයි. 4. ඉඳුජිත්හුගේ මරණය අසා රාවණ තෙම නොසතුටු සිතැත්තේ වී ය. 5. කාම සැපයට පිළිකුල් කරන තුවණැත්තෝ වන වැද තපස් කරන්නාහු මිනිසුන්ගෙන් පිරුණු නගර අතු හොහොන් සේ සල කති. 6. නිදිමරන්නහුට රාත්‍රිය ද, විඛාපත් තැනැත්තහුට ගොදුන ද දික් ව හැඟේ. 7. මව ගෙන් වෙන් වූ ලදරුවාට දවස වර්ෂගෙක් ව පෙනේ. 8. ක්‍රොධය සිත කිලිටු කරයි, මුහුණ විරූප කරයි. 9. සියලු උපද්‍රව මලකනු කැමැත්තෙන් හේ දෙවියනට බෙහෝ ඔහුති කරයි. 10. ප්‍රියාවගේ මරණයෙන් හටගත් ශොකය පෙන්වනු නො කැමැත්තේ හේ සිත දැඩි කෙළේය.

(ඉ) සිංහලයට නඟනු.

1 ආත්මනඃව පරෙෂාඤ්ච-යඃ ඝමීක්ෂ්‍ය බලා බලම්
අනන්තරං නෙවජානාති ඝ තීරස්ක්‍රියතෙ'රිභිඃ

2 ඉඝ ලොකෙ හි ධනිනාං-පරෙ'පි ඛවජන්‍යඃතෙ
ඛවජනෙ'පි දරිද්‍රාණාං-ඝපීද, දුර්ජීන්‍යඃතෙ

3 දූෂයං වෛදිකං කර්ම-ත්‍රිජාතදීයති සම සඃ
ආත්මජෙන තතො යුඩෙ-වාසවං වාප්‍යපිඛයත්

4 තදිය තරුරත්නානි-ප්‍රකරාතාශය කිංකරෙඃ
සථාපයිත්‍වා තු ලඞ්කායාමවසවඩ විරාය සඃ

5 අථාගතිරුපිතඃ කශ්චිද්-ගෘහීත්වා පාශසං වරුම්
එතත් ප්‍රාශය පත්නිස්තම්භිත්‍යුකත්වා' දානෘපාය සඃ

6 භුඛරං තං සමුත්පාට්‍ය-ගෘහීත්වා පුනරාගතඃ
තාසාං ගතෙන වෛ සථීන්-රාසවාදිනජීවයත්

7 තවිදිත්වා'ථ වාල්මීකිරාතිගෙතාං නිජාශ්‍රමම්
අනතථීර්තතීං සමාශවාස්‍ය-තත්‍රෙවාවාසයත් සුඛම්

8 සුහෘදි නිරනතරවිතෙන-ගුණවති භෘතේ‍ය'නුවර්තතිනී
කලත්‍රෙ
සාමිනි සෙෂහෘදයුකෙත-නිවෙද්‍ය දුඃඛං සුඛීභවති

9 අලකතකො යථා රකෙතා-නිෂ්පිඛ්‍ය පුරුෂසතථා
අබලාභිඃ ලාඤකතඃ-පාදමූලෙ නිපාත්‍යතෙ

10 කුලපතනං ජනගහීං-බඞ්ගනමපි ජීවිතව්‍යසඤෙහම්
අඞ්ගීකරොති කුලටා-සතතං පරපුරුෂසංසකතා

11 අත්‍රානතරෙ නිවිඩමාසිතබොධිමූල
මාවෙගවාතහිඞ්ෂෙණයිශුර්මුනීන්ද්‍රම්
අධ්‍යාස්‍ය මත්තකරිණං ගිරිමෙඛලාඛ්‍ය
මාහුතසෙන්‍යනිවහො නිරගාදනඞඃ

12 එකොපි විස්ඵුරිත මණ්ඩලචාපචක්‍රං
කඃ සිඤ්චුරාජමභිෂෙණයිතුං සමර්ථඃ

13 වහ්නිස්තභ්‍යජලායතෙ ජලනිධිඃ-කුල්‍යායතෙ තත්ක්ෂණා
තෙමරුඃ සථලපාශිලායතෙ මෘගපතිඃ සද්‍යඃ කුරංගායතෙ

ව්‍යාලො මාල්‍යගුණායතෙ විෂරසඃ-පීයූෂවච්ඡායතෙ
යස්‍යාංගෙ ඛිලලොකවල්ලහතමං ශීලං සමුන්මීලති

51

ආඛ්‍යාත විභක්ති.

ආඛ්‍යාත විභක්ති දශයෙකි.

ලට්, ලිට්, ලුට්, ලෘට්, ලෝට්, ලඩ්, විධිලිඩ්, ආශීර් **ලිඩ්, ලුඩ්, ලෘඩ්** යනු ඔවුනට ව්‍යවහාර නම් ය.

මොවුන් ගෙන් මේතාක් දැක්වුණේ **ලට්, ලෝට්, ලඩ්, විධිලිඩ්** යන සතර පමණෙකි. ධාතුගණ වෙන් කරන **විකරණ** ප්‍රත්‍යයයන් එක් වනුයේ මොවුනට පමණ ය. අනිත් විභක්තීන් සඳහනාට ඒ විකරණ එක් නො වේ.

ලට්.

තමා ගේ ඉන්ද්‍රියගතට හමු නො වූ අතීතයේ වූවක් හැඟවීමෙහි මේ විභක්ති යෙදේ. සිංහලයට නැගීමේදී ක්‍රියාව අගට **ලු, ල** යන ප්‍රත්‍යයයන් යෙදීමෙන් මෙහි අදහස හැඟවේ. **'දුන ඝනි ල, දුන ඝනි ලු'** ආදි වශයෙනි.

විභක්ති ප්‍රත්‍යයයෝ.

	පරස්මෛපද.			**ආත්මනෙ පද.**		
	එ.	**බ.**		**එ.**	**බ.**	
ප්‍ර.	**අ**	**අතුස්**	**උස්**	**එ**	**ආතෙ**	**ඉරෙ**
ම.	**ථ**	**අථුස්**	**අ**	**සෙ**	**ආථෙ**	**ධ්වෙ**
උ.	**අ**	**ව**	**ම්**	**එ**	**වහෙ**	**මහෙ**

ධාතුවට මේ ප්‍රත්‍යයයන් එක් කිරීමේදී පහත සඳහන් උප දෙස් සිහි කළ යුතු.

1. ධාතුවේ මූලකුරට විඳ වේ.

2. **ව්‍යංජනාදි** (ව්‍යංජනයක් මූලට ඇති) ප්‍රත්‍යයන් පර කල්හි **ෂෙව්** ධාතුව අගට **ඉ** යන්නෙක් එක් වේ (**ෂෙව්, ෂෙවිව්, අනිව්** ධාතු යනු 131 පිටේ 114 අංකයේ තෝරා දී ඇත.)

3. මෙහි පරස්මෛපදී **එකවචන** ප්‍රත්‍යයයන් පමණෙක් **සපිත්** ය. ඔවුන් පර කල්හි **භලන්ත** ධාතුවේ අන්ත හල් කුරට පුළුල් වූ හ්‍රස්ව **ඉ, උ, ඍ** කාරයනට ගුණ ද අකාරයට වෘඩි ද වේ. ධාත්වන්තය **ආ** කාරයෙක් වී ය. ම් එය ඔ කාර බවට පැමිණේ අන් සවරයෙක් ධාත්වන්තය වී නම් ඊට වෘඩි වේ.

බුධ. u (දැනගැන්මෙහි)

පරස්මෛපද.

	එ.	බ.	බ.
ප්‍ර.	බුබොධ	බුබුධතුඃ	බුබුධුඃ
ම.	බුබොධිථ	බුබුධථුඃ	බුබුධ
උ.	බුබොධ	බුබුධිව	බුබුධිම

ආත්මනෙ පද.

	එ.	බ.	බ.
ප්‍ර.	බුබුධෙ	බුබුධාතෙ	බුබුධිරෙ
ම.	බුබුධිෂෙ	බුබුධාථෙ	බුබුධිධ්වෙ
උ.	බුබුධෙ	බුබුධිවහෙ	බුබුධිමහෙ

බුධ් ධාතුවට විඩ වූ විට බුබුධ් කියා වේ. අ ප්‍රත්‍යයාදිය පර කල්හි අනක හල්කුර වූ ධ් යන්තෙන් පුළු වූ ඳ් යන්නට ගුණ ව බුබොධ කියා සිඛ විය. බුබුධ් + අ=බුබොධ් + අ=බුබොධ.

මෙය සෙට් ධාතුවෙකි. එබැවින් උඛ අංක 2 දරන උප දෙස් අනුව ථ, ව, ම ආදී ව්‍යංජනයක් මූලට ඇති ප්‍රත්‍යයයක් පර ව සිටි තන්හි ඉ කාරයක් එක් ව බුබොධිථ, බුබුධිව, බුබුධිම යන ආදිය සිඛ විය.

අර්ථ.

(සඃ) බුබොධ. (හේ) දැන ගත්තේ ලු.
(තම්) බුබොධිථ. (තෝ) දැන ගත්තෙහි ලු
(අහම්) බුබොධ (මම්) දැන ගත්තෙම් ලු=මා දැන ගත් තැ සි අන්‍යයෙක් කියයි.

මේ නයින් සෙසු පදයන්හි ද අර්ථ උගත යුතු යි. උත්තම පුරුෂයෙහි මෙය යෙදෙනුයේ කලතුරෙකිනි.

සමහර ධාතුහු මේ ක්‍රමවලට වෙනස් ව වර තැගෙති.

(a) අවණ්ණන්ත ධාතු හැර දීඝ ස්වරයක් මූලට ඇති ධාතු ද බැඳි අකුරුවලට මුලින් ඉවණ්, උවණ්, ඍවණ් ඇති ධාතු ද (සාළ්ජ් හැරයි) ඒ කාර ඔකාරාන්ත ධාතු ද, (b) දශම ගණික ධාතු ආදින් ගේ අශ භාගාන්ත අංග ද, (c) දශ්, අශ්, සාශ්,

ආස් යන ධාතු ද යන මොවුනට අගින් ආම් ප්‍රත්‍යය එක්ව ඉන් පසු කෘ, භූ හෝ අස් ධාතුවේ ලිව් රූපය එක් වේ. ධාතුව පරස්මෛපදී නම් කෘ ආදීන් ගේ පරස්මෛපදී රූපය ද, ධාතුව ආත්මනෙ පදී නම් කෘ ධාතුවේ ආත්මනෙ පදී රූපය ද ආම් භාගයට පර ව සිටී. භූ, අස් ධාතු දෙකේ සෙදීමේ මෙ සේ වෙනසක් නැත. (d) උෂ්, විද්, ජාගෘ, හි, ස්‍ථි, හෘ, ෂ්ණු, දරිද්‍රා යන ධාතූහු උඛ දූක්වූ ක්‍රම ඉදකට ම වර නැගෙත්. ආම් ප්‍රත්‍යයයෘ පර කල්හි විද් ධාතුව හැර සෙස්සන් ගේ සවරයට ගුණ වේ. (e) නවම ගණයට අයත් ධාතුවෙක් නම් ආම් ප්‍රත්‍යයයට පුථියෙහි ද විකරණයට පැමිණ සිටී. සෙස්සෝ එසේ නොවෙත්.

කථ් (අංගය. කථය)

පරස්මෛපදයෙහි

	එ.	මී.	බ.
ප්‍ර.	කථයාංචකාර	කථයාංචක්‍රතුඃ	කථයාංචක්‍රුඃ
ම.	,, චකර්ථ	,, චක්‍රථුඃ	,, චක්‍ර
උ.	,, චකාර	,, චක්‍රිව	,, චක්‍රිම

ආත්මනෙ පදයෙහි

ප්‍ර	කථයාංචක්‍රෙ	කථයාං චක්‍රාතෙ	කථයාං චක්‍රිරෙ
ම..	,, චකෘෂෙ	,, චක්‍රාථෙ	,, චකෘඞ්වෙ
උ.	,, චක්‍රෙ	,, චකෘවහෙ	,, චකෘමහෙ

'කථයාංබභූව, කථයාමාස' ආදි වශයෙන් හෝ වර නගනු.

ධාතු සඵලපයෙක ප්‍රථම පුරුෂ ඒකවචන පමණෙක් දෙනු ලැබේ. ඒ අනුව සෙසු රූප ද සොයා ගත යුතු.

ධාතුව		ලිව් ප්‍රථම පුරුෂ ඒකවචනය.
(A)	ඊහ්. a	ඊහාං චක්‍රෙ, ඊහාම්බභූව, ඊහාමාස
	උන්ද්. p	උන්දාං චකාර, උන්දාම්බභූව, උන්දාමාස
(B)	කථ් (කථය) P	කථයාං චකාර, කථයාම්බභූව, කථයාමාස
(C)	දය්. a.	දයාං චක්‍රෙ, දයාම්බභූව, දයාමාස
	ආස්. a,	ආසාං චක්‍රෙ, ආසාම්බභූව, ආසාමාස
(D)	උෂ්. p.	උවොෂ, ඔෂාංචකාර, ඔෂාම්බභූව, ඔෂාමාස
	විද්. P	විවෙද, විදාංචකාර, විදාම්බභූව, විදාමාස
(E)	භි. p	බිභාය, බිභයාංචකාර, බිභයාම්බභූව, බිභයාමාස

කම් වාචක ක්‍රියා.

ලිවී විබක්තිහි කම් වාචක ක්‍රියා රූප එහි කර්තෘවාචක ආත්මනෙ පද රූප මෙනි. බුබුඤ (දැනගන්නා ලද්දේ ල) පෙසව (පිසන ලද්දේ ල), චෙතෙන (පතුරුවන ලද්දේ ල) ජඤඤෙ (ගන්නා ලද්දේ ල), කථයං වත්‍රු, කථයාමාසෙ, කථයං බභූවව (කියන ලද්දේ ල.)

අභ්‍යාසය.

(අ) සිංහලයට නඟනු.

1. චතුර්දික්ෂු වායුජීවෙන. 2. දූරිකා උද්‍යානං ගත්වා උද්‍යානපාලං එලානි ගයාවෙ. 3. මාධවනමාකර්ණ්‍ය සභේ ජනාඃ සකොපා බභූවුඃ 4. මාතුලොඃපි තාන් සවගෘහමාගතාන් දරිද්‍රානවලොක්‍ය න සඞ්ගෘහ්‍යාමාස. 5. තතසෙ මාතෘදූමං වත්‍රුඃ. 6. සිමෙන රාඥ ධරාං ඔවිඤ්ඡතා කලා දපරෙ රාජා සවදුහිතුඃ සදෘශොෙ න දදෘසෙ 7 සා රාජදුහිතා සරොවර මෙකමවතීර්‍ය තත්‍ර රාජහංසං දෂ්ටවාඔඛුජං දෘෂ්ටිවා ක්‍රීඩාර්‍ථං ක්ෂිපෙත්තතරීයා තං බබන්ධ. 8. ස දුර්විණීතඃ කුමාරඃ පිතුරග්‍රජස්‍ය ච ශාසනමතික්‍රම්‍ය භුවං බභ්‍රාම. 9. මාලවෙන්‍ද්‍ර ශ්‍රුත්වතුරඞ්ගබලෙ, ද්‍රිඝතඃ සවිත්‍රහෙ දපි ඉව යුධාවතීර්ණං මගධාධිපතිමභිජගාම. 10. කෘපාක්‍රාන්තහෘවතා මගධෙශ්වරෙ මාලවෙන්‍ද්‍රං ප්‍රක්ෂිණසකල සෛන්‍යං පුනඃ සවරාජ්‍යෙ සථාපයාමාස. 11. ස රාජා විජයප්‍රථුලලමනඃ සවරාජධානිං ප්‍රත්‍යෙත්‍ය සකලාං ධරාං ශාසදපි අනපත්‍යතයා ජාතදෙන්‍යො නාරායණමජස්‍රමාරාධයාමාස. 12. සිංහබාහුපුත්‍රො විජයො යක්ෂාවාසං ලංකාඛ්‍යමාවක්‍රාම. 13. එකදා රාජා මන්ත්‍රිභ්‍යා වක්ත්‍රෙ ප්‍රත්‍රිශන්නන්නම්බුං දෘෂ්ටවා සවපෙනාසීතඃ සවමන්ත්‍රිණං ශුකනාසං සභීං සවප්නවෘත්තාන්තං කථයාමාස. 14. භගවාන් විශ්වපතිරෙකදා ඉන්‍ද්‍රාදිභිර්දෙවවෘන්දෛර්මහර්ෂිභිශ්ච සාර්ධං සංලපන් සවං ලොකමධිතස්ථෙ. 13. සෘෂි සතාං හසනතීවලොක්‍ය කොපාවිෂ්ටඃ කමණ්ඩලුජලෙන උපසපෘශ්‍ය ශප්තුං ප්‍රවක්‍රමෙ. 16. පිත්‍රා නිෂිධ්‍යමානොඃපි දුර්මෙධාඃ දුඃශීලෙ, මත්‍ර්‍යලොකං ගච්ඡ ඉති සරස්වත්‍යං ශශාප. 17. අථාපරෙද්‍යුඃ උදිතෙ භගවති සවිතරි මූනිශාපසම්භ්‍රිග්නා සරස්වති සාවිත්‍රහ්‍යා සහ මහිතලමවතතාර 18. ස ශ්‍රුත්වා අක්‍රුරසිතාං තාමවලොකයතාං පදාතීනාං මුඛාත් ශ්‍රුත්වා තාං කන්‍යාං දිදෘක්ෂුඃ තූෂ්ණීම්භූතෙන වාජිනා තත්ප්‍රදෙශමාගමත්. 19. ධූනීනාං වචනං ශ්‍රුත්වා ස විජෙඃනූනමෙතෙ සත්‍යං කථයන්තීති දධ්‍යෞ.

20. තෙ ශිෂ්‍යා ගුරුඃ්‍යුක්තකලාපයිත්වා 'නුඥං ලබ්ධ්වා පුත්‍රකාණි නීත්වා ප්‍රවවාදුඃ. 21. අථ රාජා තාඃද්ශාසත්‍රවිදුඃ්‍යතාලොක්‍ය සවිවාතාඃුය ප්‍රොවාච. 22. රාජා බ්‍රහ්මණස්‍ය ප්‍රතිඥං ශ්‍රුත්වා ප්‍රහෘෂ්ටොා විසමයාන්විතසතෛසෙම සාදරං තාන් කුමාරාන් සම්ප්‍රිය පරාං නිර්‍ෘතිං ජාජගාම. 23. සංජීවකාභිධාතො වෘෂභො ශම්බූතාකවජමවතීර්ණඃ සන් පඞ්කපූරමාසාද්‍ය කලිතපාදෙ ශුගභංගං විධාය නිෂසාද. 24. ස ආයුඃශෙෂතයා යම්බූතාඃුලිල ම්ශ්‍රෙඃ ශිශිරතරවාතෙරාපාඃුාතිතශරීරඃ කථංචිදප්‍යුත්ථාය යම්බූතාතවම්පුපෙදෙ. 25. ස වාපල්‍යාත් අඞ්ස්ථාවිතසතමහම්පවිශ්‍ය පාණිභ්‍යාං කීලකං සංගෘහ්‍ය උතපාටයිතුමාරෙභෙ.

26. අජා සිංහප්‍රසාදෙන-වනෙ චරති නිර්‍භයම්
රාමම්ෘෂාද්‍ය ලඞ්කායාං-ලෙභෙ රාජ්‍යං විභීෂණඃ

27. ශ්වාවාගතෙත්‍යෙව චණ්ඩාල-ඝෘහං පරිවිතස්‍ය සඃ
චණ්ඩාලඃුනඃ ප්‍රණයාල්-ලුලොඨෛකස්‍ය පාදයොඃ

28. පූජිමාසත්‍ය වතෙ ක්වාපි-වානරා යූථවාරිණඃ
තෙ ශීතෙ ජාතු ඛද්‍යොතං-දෘෂ්ට්වාඝ්නීරිති මෙනිරෙ

29. ප්‍රශොපාතමානමත්‍රෙසතා-හෙජෙ ධර්‍මෙණාතුරඃ
අඝෘඩ්නුරාදදෙ සොඃ'ථ මසකතඃ සුඛමණ්ඩූත්

30. දුදොහ ගාං ස ඔඝ්‍රඃ-ශස්‍යාය මඝවා දිවම්
සමපිනිම්යෙනොභෙෆ දධතුර්භුවනචයම්

31. අථාභ්‍යර්ච්‍ය විධාතාරං-ප්‍රයත්නෙන පුත්‍රකාම්‍යයා
තෙන දම්පතී වශිෂ්ඨස්‍ය-ගුරොඃ ජිග්මතුරාශ්‍රමම්

32. තයොර්ජිඝෘහතුඃ පාදුන්-රාජා රාඥී ච මාඝධී
තෙන ගුරුර්ගුරුපත්නී ච-ප්‍රීත්‍යා ප්‍රතිනනන්දතුඃ

33 මන්ත්‍රිණඃතු වශිෂ්ඨොඃක්තත්‍යා-දෙහං සංරක්ෂ්‍ය භූපතෙඃ
දූතෙඝතාමානයාමාසු-ර්හරතං මාතුලාලයාත්

34. මන්‍යෙදරීං මයසුතාං-පරිණීය දශාතතඃ
තස්‍යාමුතපාදයාමාස-මේඝනාදාභිධං සුතම්

35. පුරෙව ජනයාමාස-ජාම්බවතතං ච පදමජඃ
එවමන්‍යෙ ච ඍබ්බඃ-කපිනජතයන් බහූන්

(ආ) සංස්කෘතයට නගනු. (පමාස කවහැකි තැන් එසේ යොදනු.)

1. මවගේ ඇතයෙහි හෝනා රාම කුමර රාත්‍රියෙහි සද දූක එය ඉල්ලා හැඩුයේ ල. 2. පුතු ඔතසන්නට අන් උපා යක් නො දක්නා මව් තොමෝ ලොකු කැපපතක් ගෙනවුත් පුතු අතැ තබා සඳෙහි පිළිඹිඹුව දූක්වූ ල. 3. සුප්‍රියයා බුදු රදුනව නින්ද කරන විට ඔහු සිසු බ්‍රහ්මදත්තයා බුදුගුණ අති ශයින් වැණී ල. 4. අශොක මහ රජහු දඹදිව රජය කරවන කලැ ඔහු පුත් මහින්ද සථවිර තෙම ලක්දිවට ආයේ ල. 5. ගෙඩි කන පලාකන ප්‍රාණීහු මස්කනාවුනට වඩා ශරීරශක්තියෙන් වැඩෙත්. 6. නින්දව වැටුණු මම සවප්නයෙන් දෙඩුයෙමි ල. 7. අයොධ්‍යායෙන් නික්ම සිතා ලක්ෂ්මණ දෙදෙනා සමග වන යෙහි ඇවිදිනා රාම තෙම සුජිතඛාව විසින් දක්නා ලද්දේ ල. 8. සිනලූ සැපතින් ඉන්ද්‍රපුරයට අපහාස කරන එ පුරය එහි ජනයන්ගේ සැපතින් ප්‍රීතිමත්වූ ශ්‍රීදෙවියගේ සිතහව මෙන් බැබලුණේ ල. 9. කංසයාට බියෙන් වසුදෙවයා බසින් සිය පුත් කෘෂ්ණයා වසුදෙවයාගේ ගෘහයට පමුණුවන ලද්දේ ලු. 10. වැඩෙන ඒ සිඛාඩී කුමාර තෙම සියලු විද්‍යාවන්හි පර තෙරට පැමිණියේ බ්‍රාහ්මී නම් අළුත් ලිපි විශෙෂයක් නිපද වූයේ ලු. 11. පෙර භාරතවර්ෂයෙහි ශ්‍රියෙන් සමෘඩ වූ පණ්ඩිත යන් විසින් සෙවුනා ලද නිතර විපින්හි යාම් රිම් කරන ජනයා ගෙන් ආකිණී වූ විටින්විට ඇසෙන 'එවු, කවු, බොවු' යන වචන වලින් ද හස්‍යාශ්චොදින්ගේ හා වයනු ලබන තූසීයන් ගේ නාද යෙන් ද ඝොෂවත් වූ සාගල නම් මහා නගරයක් වූයේ ලු. 12. ඒ දුෂ්ට කුමාරයා මරණු ලැබේවා යි ඇතැම් ඇමැතියෝ රජුට දූක්වූ ලු. 13. හුදෙකලා වූ මගේ වාසයෙන් කවර ප්‍රයෝජන ද? තවත් ප්‍රාණීහු ඇති වන්නාහු නම් මැනැවැ යි. බ්‍රහ්මයා සිතී ලු 14. රාවණයාගේ නපුරුකම් වලින් පෙළුණු දෙවියෝ බ්‍රහ්මයා වෙත ගොස් එ පවත් සැළකළෝ ලු. 15. ශ්‍රේෂ්ඨ ද රජතෙම ශ්‍රෙෂ්ඨ කුමරෙක් උපතැ යි අසා බියපත් ව රාජපුරුෂයන් ලවා ඔහු සොයවූයේ ලු. 16. එදා කුමාර තෙම උයනට යන්නට නො කැමති වී ල. 17. කළු පින් ඇති බොහෝ ජනයෝ බුදුරජුන් සෙවිනට කැමැත්තාහු නානා දෙශ යෙන් උන්වහන්සේ වෙත ආහ. 18. ගුස් ඔදුනේ සිට වඳුරන් විසින් සොලවනු ලබන ඒ ඝණ්ටාවගේ නාදය අසා තුවර වැස්සෝ ඒ රකුසකුගේ හඬ යැ යි තැති ගත්තෝ වූහ. 19. මෙහුට වැටුප් දෙනු ලැබේවා'යි තෝ කියෙහි ලු! ඒ සැබෑ ද?

(ඒ) චුරාදි ගණික කෂල් ධාතුව ලව්, ලොව්, ලඬ්, විසිලිඬ්, ලිව් යන විඛත්ති කතෘ කර්ම කාරක දෙක්හි වර නගත්‍ර. එහි සන්‍නන්ත, ණිජන්ත, යඬන්ත රූප ද දී ඒ යොදා වාක්‍ය ලියත්‍ර එයින් සැදෙන සන්‍නන්ත නාම ද, කෘදන්ත ද දක්වත්‍ර.

54.

ආඛ්‍යාත විභක්ති.

ලුව්, ලෘව් යන විඛත් දෙක මේ අනාගත ක්‍රියාවක් (මතු කාලයෙහි කැරෙන්නක්) හඟවත්.

විභක්ති ප්‍රත්‍යයයෝ.

ලුට්.

පරස්මෛපදී

ප්‍ර.	තා	තාරෞ	තාරස්
ම.	තාසි	තාසථස්	තාසථ
උ.	තාසමි	තාස්වස්	තාස්මස්

ආත්මනෙපදී

ප්‍ර.	තා	තාරෞ	තාරස්
ම.	තාසෙ	තාසාථෙ	තාඩ්ඩ්‍වෙ
උ.	තාහෙ	තාස්වහෙ	තාස්මහෙ

ලෘට්.

පරස්මෛපදී

ප්‍ර.	ස්‍යති	ස්‍යතස්	ස්‍යන්ති
ම.	ස්‍යසි	ස්‍යථස්	ස්‍යථ
උ.	ස්‍යාමි	ස්‍යාවස්	ස්‍යාමස්

ආත්මනෙපදී

ප්‍ර.	ස්‍යතෙ	ස්‍යෙතෙ	ස්‍යන්තෙ
ම.	ස්‍යසෙ	ස්‍යෙථෙ	ස්‍යඩ්ඩ්‍වෙ
උ.	ස්‍යෙ	ස්‍යාවහෙ	ස්‍යාමහෙ

ලුඞ්, ලෘඞ් දෙ විඛත්හි ම ප්‍රත්‍යයනට මුලින් **ඉෂිඞ්** ධාතුවෙක් නම් **ඉ** කාරයෙක් අමුතුවෙන් පැමිණේ. **වෙඞ්** ධාතුවෙක් නම් කිසි තැනෙක **ඉ** කාරයෙක් පැමිණේ. කිසි තැනෙක නොපැමිණේ.†

ප්‍රත්‍යයයා පර කල්හි ධාඛන්ත සවරයට ද, හල් අකුරින් පූර්‍ව වූ හ්‍රස්ව සවරයට ද ගුණ වේ. ධාඛන්ත වූ **එ, ඒ, ඔ** යන සවර **අ** කාර බවට පැමිණේ.

භූ යනු සෙට් ධාතුවෙකි. ඉන් පරව **තා** ප්‍රත්‍යයය **එක්** ව ඉන් පූර්‍වයෙහි **ඉ** ආගමය වූ කල 'භූ + ඉ + තා' කියා වේ. ධාඛන්තයට ගුණ වූ කල 'භෝ × ඉ + තා' කියා වේ. සවරය පර කල්හි පූර්‍ව වූ ඔ කාරයට අව් ආදේශ වේ 'භව් + ඉ + තා' කියා වේ. සන්ධි ව **භවිතා** යි සිඛ වේ.

ශුච් යනු සෙට් ධාතු යි. ප්‍රත්‍යයය එක් ව ඉකාරාගම ව ධාතු වේ අන්ත හල්කුරින් පූර්‍ව හ්‍රස්වයට ගුණ වූ කල 'ශුච් + ඉ + තා= **ශොච්** + ඉ + තා' කියා වේ. සන්ධි ව **ශොචිතා** කියා සිටී. **ක්ලිද්** යනු වේට් ධාතු යි. එයින් පරවූ ප්‍රත්‍යයයට මුලින් **එක්** පසෙක **ඉ** කාරයෙක් වේ, **එක්** පසෙක නොවේ. 'ක්ලිද් + ඉ + තා, ක්ලිද් + තා' යනු උදාහරණ යි. දෙපසෙහි ම ගුණ වූ කල **ක්ලෙද් + ඉ + තා**, 'ක්ලෙද් + තා' කියා වේ. සන්ධි ව **ක්ලෙදි, තා, ක්ලෙත්තා** කියා වේ.*

---

* ධාතුවට **තෘ** ප්‍රත්‍යය එක්කොට සාදු ගත් **ඍ** කාරාන්ත ශබ්දයේ ප්‍රථමා විභක්තී රූප ම ලුඞ් විභක්තියේ ප්‍රථම පුරුෂ රූප වන්නේ ය. ප්‍රථමා එකවචන රූපයට **අස්** ධාතුවේ මධ්‍යම පුරුෂ උත්තම පුරුෂ රූප එක් කළ විට ලුඞ් විඛතේ මධ්‍යම උත්තම පුරුෂ වන්නේ ය. **භවිතෘ** ශබ්දය ප්‍රථමායෙහි භවිතා, භවිතාරෞ, භවිතාරඃ කියා වේ. එහි **භවිතෘ** යන්නට අස් ධාතුවේ මධ්‍යම උත්තමපුරුෂ එක් කළ විට භවිතෘ + සි=භවිතාසි, භවිතෘ + සථස්=භවිතාසථස්, භවිතෘ + සම්=භවිතාසම් ආදිය වේ.

†**ලෘඞ්** විභක්තිය යනු **ලඞ්** (වර්‍තමාන) විභක්තිරූපයනට ම මූලට **ඍ** එක් වීමෙන් සැදුණෙකි.

මේ ක්‍රමය ශිෂ්‍යයනට පැහැදිලි කැර දුන්නොත් උඛ දුක්වූ විභක්තිරූප ලෙහෙසියෙන් සිතේ තබා ගත හැක්ක.

ගෙ යනු අනිට් ධාතු සි. ප්‍රත්‍යයයෙන් පූර්වයෙහි **ඉ** කාර යෙක් නො වේ. උඛ දුන් උපදෙස් අනුව පදනත **ඒ** කාරයට ආකාරාදෙශ වේ. ගෙ + තා=**ගාතා** යනු වේ.

ලෘට් විභක්තියෙහි ද ප්‍රත්‍යයයන් පර කල්හි ලුට් විභක්තියට කී නීතිය ම ය. උදාහරණ භූ + ඉ + ස්‍යති=භෝ + ඉ + ස්‍යති=භව් + ඉ + ස්‍යති=(27 පිටේ 45 අංක දරන නියමය අනුව ස කාරයට ෂ කාර ව) භව් + ඉ + ෂ්‍යති=**භවිෂ්‍යති.**

ශ්‍රු + ඉ + ස්‍යති=ශොව් + ඉ + ස්‍යති=ශොව් + ඉ + ෂ්‍යති **ශොවිෂ්‍යති.**

ගෙ + ස්‍යති=ගාස්‍යති.

ලුට්.

භූ. u (**සෙව්**) කර්තෘවාචක.

පර.

	එ.	වි.	බ.
ප්‍ර.	භවිතා	භවිතාරෞ	භවිතාරඃ
ම.	භවිතාසි	භවිතාසථඃ	භවිතාසථ
උ.	භවිතාසමි	භවිතාස්වඃ	භවිතාස්මඃ

ආත්ම.

ප්‍ර.	භවිතා	භවිතාරෞ	භවිතාරඃ
ම.	භවිතාසෙ	භවිතාසාථෙ	භවිතාධ්වෙ
උ.	භවිතාහෙ	භවිතාස්වහෙ	භවිතාස්මහෙ

ඵව්. u (**අනිව්**)

පර.

ප්‍ර.	පක්තා	පක්තාරෞ	පක්තාරඃ
ම.	පක්තාසි	පක්තාසථඃ	පක්තාසථ
උ.	පක්තාසමි	පක්තාස්වඃ	පක්තාස්මඃ

ආත්ම.

ප්‍ර.	පක්තා	පක්තාරෞ	පක්තාරඃ
ම.	පක්තාසෙ	පක්තාසාථෙ	පක්තාධ්වෙ
උ.	පක්තාහෙ	පක්තාස්වහෙ	පක්තාස්මහෙ

ලෘට්.

භූ ධා (අසව්)

ප්‍ර.	භවිෂ්‍යති	භවිෂ්‍යතඃ	භවිෂ්‍යන්ති
ම.	භවිෂ්‍යසි	භවිෂ්‍යථඃ	භවිෂ්‍යථ
උ.	භවිෂ්‍යාමි	භවිෂ්‍යාවඃ	භවිෂ්‍යාමඃ

පර.

ප්‍ර.	භවිෂ්‍යතෙ	භවිෂ්‍යෙතෙ	භවිෂ්‍යන්තෙ
ම.	භවිෂ්‍යසෙ	භවිෂ්‍යෙථෙ	භවිෂ්‍යධ්වෙ
උ.	භවිෂ්‍යෙ	භවිෂ්‍යාවහෙ	භවිෂ්‍යාමහෙ

පච්. ධා. (අනිව්)

ප්‍ර.	පක්ෂ්‍යසි	පක්ෂ්‍යතඃ	පක්ෂ්‍යන්ති
ම.	පක්ෂ්‍යසි	පක්ෂ්‍යථඃ	පක්ෂ්‍යථ
උ.	පක්ෂ්‍යාමි	පක්ෂ්‍යාවඃ	පක්ෂ්‍යාමඃ

ආත්ම.

ප්‍ර.	පක්ෂ්‍යතෙ	පක්ෂ්‍යෙතෙ	පක්ෂ්‍යන්තෙ
ම.	පක්ෂ්‍යසෙ	පක්ෂ්‍යෙථෙ	පක්ෂ්‍යධ්වෙ
උ.	පක්ෂ්‍යෙ	පක්ෂ්‍යාවහෙ	පක්ෂ්‍යාමහෙ

ෂෙදිඹ. ලුව් විඛත සෙට පටන් මත්තට වන ක්‍රියාවන් ද **ලෘට්** විඛත අද සිට ඉ මතු සිදු වන ක්‍රියාවන් ද ඛණවයි.

සඃ භවිතා. හේ (අසට හෝ සෙවින් පසු) වන්නේය.
සඃ පක්තා. හේ (සෙව හෝ සෙවින් පසු) පිසන්නේය.
සඃ භවිෂ්‍යති. හේ අද වන්නේය. **පක්ෂ්‍යති**(අද)පිසන්නේ ය.

ඔත ආදී නයින් අර්ථ ගත යුතු.

පච් + තෘ=පක්තෘ, පච් + ස්‍යති=පක්ෂ්‍යති යන් ආදී තන්හි 'ච් + ත,ච් + ස ආදී ව්‍යංජන එක්වීමේදී වන වෙනස 168, 169 පිටු බලා දත යුතු.

ලෘඞ් විභක්තිය.*

පර.

	එ.	ද්වි.	බ.
ප්‍ර.	සෘක්	සෘතාම්	සෘන්
ම.	සෘස්	සෘතම්	සෘත
ඵ.	සෘම්	සෘව	සෘම

ආත්ම.

ප්‍ර.	සෘත	සෘෙතාම්	සෘඅත
ම.	සෘථාස්	සෘෙථාම්	සෘඬ්වම්
ඵ.	සෘෙය	සෘවහි	සෘමහි

ලෘඞ්.

භූ u (සෙව්)

පර.

	එ.	ද්වි.	බ.
ප්‍ර.	අභවිෂ්‍යත්	අභවිෂ්‍යතාම්	අභවිෂ්‍යන්
ම.	අභවිෂ්‍යස්	අභවිෂ්‍යතම්	අභවිෂ්‍යත
ඵ.	අභවිෂ්‍යම්	අභවිෂ්‍යාව	අභවිෂ්‍යාම

ආත්ම.

ප්‍ර.	අභවිෂ්‍යත	අභවිෂ්‍යෙතාම්	අභවිෂ්‍යන්ත
ම.	අභවිෂ්‍යථාස්	අභවිෂ්‍යෙථාම්	අභවිෂ්‍යධ්වම්
ඵ.	අභවිෂ්‍යෙ	අභවිෂ්‍යාවහි	අභවිෂ්‍යාමහි

ලෘඞ් විභක්තිය යෙදෙන හෑටි.

මෙය අතීත කාලයෙහි විය හැකි වූවක් යම් යම් අවශ්‍ය දෑයෙක නැති වීමෙන් නො වූ බව හැඟවීමෙහි යෙදේ. කිසි විටෙක වර්තමාන අනාගත දෙක්හිත් යෙදේ.

---

* මීට පෙර 160 පිටේ දක්වුණු ලඞ් විභක්ති ප්‍රත්‍යයයන්ට මුලින් ස්‍ය යන්න එක් කිරීමෙන් මේ ලෘඞ් විභක්ති ප්‍රත්‍යයයන් සාදා ගත හැකි. බව ශිෂ්‍යයන්ට තේරුම් කර දීමෙන් පහසුවෙන් මේ විභක්ති ප්‍රත්‍යයයන් සිත තබා ගන්නට හැකි වේ.

උදාහරණ:

යදි අහං තත්‍ර නාගච්ඡෙයම් සා පාපමකරිෂ්‍යත්. ඉදින් මම එහි නො විම් නම් ඕ පාපය කරන්නී ය. (මා එහි නොගිවිත්ව ඇ වරද කරණවා. මා ගිවි බැවින් එය කරන්නට ලැබුනේ නැහැ.)

යදි මම ගෘහමාගමිෂ්‍යත් අනෙන මමොපකල්පිතා. මගේ ගෙට ආවහු නම් බොජුන් වලදන්නහුය (=මගේ ගෙට ආවා නම් කෑම කන්නට තුබුණා, නා බැවින් එය වැළැකිණ.)

යදි ඛාණ්ඩම් ආනෙතුම් න කෝ'පි අගමිෂ්‍යත් ස අවශ්‍යම් අමරිෂ්‍යත්. බෙහෙත් ගෙනෙන්නට කිසිවෙක් නො ගියේ නම් හේ ඒකාන්තයෙන් මැරෙන්නේ ය. (බෙහෙත් ගෙනෙන්නට කෙනකු නො ගියා නම් ඔහු මැරෙන්නට ම තුබුණා, එහෙත් බෙහෙත් ගෙනා බැවින් හේ මරණයෙන් බේරුණේය.)

මේ උදාහරණ අනුසාරයෙන් ලෘඞ් විභක්තිය යෙදෙන හැටි සිතට ගත යුතු.

කර්මවාචක ක්‍රියා.

ලුට්, ලෘට්, ලෘඞ් යන මේ විභක්ති ම කර්මවාචක රූපය එහි ආත්මනෙපද රූපය වෙයි භන්, ග්‍රහ්, දෘෂ් යන ධාතූන්ගේත් සවරූන්ත ධාතූන්ගේත් සවරයට වෘඩි වී ද එක් පක්ෂයෙහි පද සිඩ්ධ වේ මේ හැම තැන ම ධාතුවෙන් පර ව ශ් කාරයෙන් වේ. ආකාරාන්තයන ය කෙරෙන් පර ව ඉ කාරයෙක් ද වේ.

නිදර්ශන:

කර්මවාචක ප්‍රථම්පුරුෂ එක වචන

ධාතුව.	ලුට්.	ලෘට්.	ලෘඞ්.
බුධ්	බෝධිතා	බෝධිෂ්‍යතෙ	අබෝධිෂ්‍යත
මන්	මන්තා	මංස්‍යතෙ	අමංස්‍යත
පච්	පක්තා	පක්ෂ්‍යතෙ	අපක්ෂ්‍යත
භන්	භන්තා, ඝාතිතා	භනිෂ්‍යතේ, ඝාතිෂ්‍යතෙ.	අභනිෂ්‍යත; අඝාතිෂ්‍යත.

ග්‍රහ්	ග්‍රහීතා, ග්‍රාහිතා.	ග්‍රහිෂ්‍යතෙ, ග්‍රාහිෂ්‍යතෙ.	අග්‍රහිෂ්‍යත, අග්‍රාහිෂ්‍යත.
දෘශ්	ද්‍රෂ්ටා, දර්ශිතා.	ද්‍රක්ෂ්‍යතෙ, දර්ශිෂ්‍යතෙ.	අද්‍රක්ෂ්‍යත අදර්ශිෂ්‍යත.
දෘ	දෘතා, දෘයිතා.	දෘස්‍යතෙ, දෘයිෂ්‍යතෙ.	අදෘස්‍යත, අදෘයිෂ්‍යත.
නී	නෙතා, නායිතා.	නෙෂ්‍යතෙ, නායිෂ්‍යතෙ.	අනෙෂ්‍යත, අනායිෂ්‍යතෙ.
භූ	භවිතා, භාවිතා.	භවිෂ්‍යතෙ, භාවිෂ්‍යතෙ.	අභවිෂ්‍යත, අභාවිෂ්‍යත.
කෘ	කර්තා, කාරිතා.	කරිෂ්‍යතෙ, කාරිෂ්‍යතෙ.	අකරිෂ්‍යත, අකාරිෂ්‍යත.
වෘ	වරිතා, වරිතා, වාරිතා,	වරිෂ්‍යතෙ, වරිෂ්‍යතෙ, වාරිෂ්‍යතෙ.	අවරිෂ්‍යත, අවරිෂ්‍යත, අවාරිෂ්‍යත.

සෙව් අනිව් වෙව් ධාතු.

ෂ ගන්න මූලට ඇති ප්‍රත්‍යයයන් හැර අන් හැම **ව්‍යංජනාදි ප්‍රත්‍යයයනට** පූර්වයෙහි සම්හර ධාතූන්හට පර ව ඉ ගන්නෙක් එක් වේ. එබඳු ධාතුහු **සෙව්** (ස + ඉව්=ඉකාර සහිත) ධාතු නම් වේ. එසේ ඉගන්නක් නො ගන්නා ධාතු **අනිව්** (න + ඉව්=ඉකාර රහිත) ධාතු නම් වේ. සම්හර විට ඉගන්නක් ගන්නා වූ ද, සම්හරවිට නො ගන්නා වූ ද ධාතු **වෙට්** (වා + ඉව්=ඉකාරයක් ඇති හෝ නැති) ධාතු නම් වේ.

සෙව් ධාතු.

සී, රෑ. ක්‍ෂණූ, ශී, ස්‍තු, ණු, ක්‍ෂු, ශව්, ඩී, ශ්‍රී, වෘ යන ධාතු ද, **ඊෑ** කාරාන්ත, **ඈෘ** කාරාන්ත එකස්වර ධාතු ද, චුරාදි ගණික සියලු ධාතු ද සිංහල නාමධාතු ද **සෙව්** ධාතුහු යි.

අනිව් ධාතු.

උඩ දැක්වුණු ඒක්ස්වර සෙට් ධාතු හැර ඉතිරි සියලු ඒකස්වර ධාතු ද, පහත දැක්වෙන බහුලන්න ධාතු ද **අනිව්** ධාතුහු ය.

හලන්ත අනිට් ධාතු.

ෂක්, පව්, රිව්, වව්, විව්, සිව්, ප්‍රවිඡ්, තෘප්, නිජ්, භජ්, භඤ්ජ්, භුජ්, භ්‍රස්ජ්, මස්ජ්, යජ්, යුජ්, රුජ්, රුඤ්ජ්, විජ්, සඤ්ජ්, සෘජ්, සඛඤ්ජ්, අද්, ඝසුද්, ඛිද්, ඡිද්, තුද්, නුදී, පද්, භිද්, විද්, ශද්, සද්, ස්විද්, සකන්ද්, ක්‍රුධ්, ක්ෂුධ්, බන්ධ්, බුධ්, යුධ්, රුධ්, රාධ්, ව්‍යධ්, ශුධ්, සාධ්, සිධ්, මන්, හන්, ආප්, ක්ෂිප්, තප්, තිප්, තෘප්, දෘප්, ලිප්, ලුප්, වප්, ශප්, සෘප්, සවප්, රහ්, ලහ්, ක්‍රම්, ගම්, තම්, යම්, රම්, ක්‍රැඤ්, දංඤ්, දිඤ්, දෘඤ්, මෘඤ්, රිඤ්, රුඤ්, ලිඤ්, විඤ්, සෘඤ්, කෘෂ්, තුෂ්, තවිෂ්, දුෂ්, ඝිස්, පිස්, පුස්, විස්, ශිෂ්, ෂුෂ්, ශ්ලිෂ්, ඝස්, වස්, දහ්, දිහ්, දුහ්, නහ්, රුහ්, ලිහ්, වහ්.

වෙට් ධාතු.

ධ්‍රු, සු, සඪ, ත්‍රඬ්, අඤ්ජ්, මෘජ්, කැලිද්, සන්ද්, සිධ්, කෘප්, ගුප්, ත්‍රප්, ක්ෂම්, අශ්, කැලිඤ්, අඤ්, තඤ්, නඤ්, ගෘහ්, ගුහ්, තෘහ්, බෘහ්, වෘහ්, තෘප්, දෘප්, නෘත්, දෘහ්, මුහ්, ස්නිහ්, ස්නුහ් †

මොවුන් හැර අන්‍ය ධාතු **සෙට්** යැ යි සාමාන්‍යයෙන් දත යුතු.

† අනිට් ධාතූන්ගේ දුක්වෙන පහත සඳහන් වන ශ්ලෝක කටපාඩම් කිරීමෙන් ධරා ගැනීම වඩා පහසු යි.

සෙට්.

උදෘදන්තෛර්යාතිරුක්ෂණු-ශියනුනුඤ්ජ්විඩ්ඩ්‍රිභිඃ
වෘඩ්ව්‍යඤ්භ්‍යාං ච විනෙකාවෝ 'ජනෙතෂු නිහතාඃ සමෘතාඃ

අනිට්.

ෂකෘ පව් ම්‍රුවි රිව් වව් විවි සිව් ප්‍රවඡ තෘප් නිජිර් භජඃ
භංජ් භුජ් භ්‍රස්ජ් මස්ජි යජ් යුජ් රුජ් රංජ් විජිර් සවංජි
සංජ් සෘජඃ

අද් ඝසුද් ඛිද් ඡිද්, තුදි නුදඃ පද්ය භිද් විද්‍යතිර් විනද්
ශද් සදි ස්විද්‍යතිඃ සකන්දි-භදි ක්‍රුධි ක්ෂුධි,බුධ්‍යතී
බන්ධිර් යුධි රුධි රාධි-ව්‍යධි ශුධඃ සාධි සිධ්‍යතී
මන්‍ය හන්නාප් ක්ෂිප් ම්‍රුපි තප්-තිප සතෘප්‍යති දෘප්‍යතී

ලිප් ලෘප වප් ශප් සවප් සෘපි යඡ්-රඡ් ලඡ් ගම් නම් යමා රම්:
ක්‍රැශිර් දංශි දිශී දෘශ් මෘශ්-රිශ් රුශ් ලිශ් විශ් සපෘශ: කෘශි:
නිෂ් තුෂ් මිෂ් දුෂ් ප්‍රුෂ්‍ය පිෂ් විෂ්-ශිෂ් ශුෂ් කුලිෂ්‍යතයො ඝසි:
වසතිර් දහ් දිහි දුහො-නහ් මිහ් රුහ් ලිහ් වහිස් තථා
අනුදාත්තා හලනෙතෂු ධාතවො හ්‍යධිකං ශතම්

වෙව්.

සූතෙ ධ්‍රුඞ් සවර තිවිශව-මෘජාඝඤ: සෘඡ කුලිද්‍යතී
පෙධතිසත්‍රප් ගොප කෘපෙෘ-තෘප් දුපෙය්‍ය ඝෂ්ඨනඝ්‍යතී
ඝීශනා ශතුතෙ ගාහගුහෙෂු-දුඝ්‍යමූහ්‍ය ඝනිඝ සත්‍රුහ:
අක්ෂ්ණොතිඝතාඝෂතිස්තඝෂ-තෘඝතිඊහතිඛිහ:

අභ්‍යාසය 91.

සිංහලයට නඟනු.

1. අහෙම්භ්‍යාම්මාවාස්‍යායාමහං යඤ්‍යාමි යඥම්. 2. ඉතඃ ප්‍රභෘති දෙවදෙවං සෙවඤ්චදෘතාරං සමර, අවිරෙණෙව පුනඃ සවධාම ප්‍රඛිපතඤ්‍යසෙ. 3. යදෙව සථානං තුභ්‍යං රොචතෙ තත්තෙව වතඤ්‍යාමි. 4. භයාකුලං තමප්‍රාප්‍ය සවබුඩ්ප්‍රභාවෙණ නිභීයං කෘත්වා වශීකෘත්‍ය ච නිජාං ඝාවිත්‍ය පදවීං සමාඝාදසිඤ්‍යාමි. 5. යදි ඝ ඝාථමප්‍යතනයොඃ සංඝවෙ පතිඤ්‍යති තං නූනං මෘත්‍යු මවාප්ඤ්‍යති. 6. අහං තව කෘතෙ ප්‍රභුතං මද්‍යමානෙඤ්‍යාමි. 7. නාහං මන්‍යෙ තෙ ඉමං කට්ටකභොජනං සවදිඤ්‍යතනීති. 8. දමයන්‍ති ආහ යද්‍යහං තලමද්‍ය න දුඤ්‍යාමි අහමාත්මා නමඝොෂ පරිත්‍යඤ්‍යාමි මරිඤ්‍යාමී'ති. 9. ආවාම්දුනී මසමාකමඛවාවාරොඝඤ්‍යාවඃ,නූණීං ධාවිඤ්‍යාවඛව. 10. අද්‍ය ගුරු ශිෂ්‍යෙණ රථෙන නඟරෙ විවරිඤ්‍යතඃ. 11. අඤ්‍යාං භුවි භවිඤ්‍යති කාලෙ මෛත්‍රෙයො නාම සම්‍යක්සම්බුඩ්ධො භවිඤ්‍යති. 12. තසෙම යාවතෙ දුර්විධාය පුරුඝාය මත්පුත්‍රඃ කිංවිදහාරං දඤ්‍යති. 13. අඤ්‍ය ධනං පුත්‍රවතීමෙවාඤ්‍ය භාඝීං ප්‍රාප්ඤ්‍යති. 14. ප්‍රවාවො මුතෙරනුඝාඝනං නාඛිසථාඤ්‍යන් තෙ දුඃඛං ප්‍රාප්ඤ්‍යන්. 15. සුවඃඝපිඝශවදඛභවිඤ්‍යත් තදු සුභිඤ්‍යමභවිඤ්‍යත්. 16. යදි මම ගෘහ මාගඛ්ඡිඤ්‍යා මධුරාන්නෙනාභොඤ්‍යථාඃ. 17. ඝවෙ ඛමිදං දුශෙඛඨිතං නාඝාඤ්‍යඃ, නූනං ඛං යාවජ්ජීවමශොචිඤ්‍යඃ. 18. යදි මාමෙවං දුඃඛිතං වනං නෙතුං නෙවඡසි, මෘත්‍යුකාරණාවිඝං ඛාදිඤ්‍යාමි. 19. අහං සමග්‍රාන් ඛාතීරාඝ්ත්‍රාන් හත්වා කුරූණාං රාජ්‍යමවජෙතාඝම්. 20. ඛාතීරාඝ්ත්‍රා රණෙ දංඝිතං ඝිමසෙනං දෘඪ්වා යුඛඤ්චානුතපතා.

පහත සඳහන් පද්‍ය ඉංග්‍රීසියට හරවන්න. සිංහලයටද නගන්න.

1. චතුදශී සමා නිත්‍යා-පුනරේෂ්‍යාම්‍යහම් පුරීම්
ඉතඤ්ක්ත්‍වා පාදුකෙ දත්වා-තං රාමඃ ප්‍රත්‍යයාපයත්

2. මා විෂාදං කෘථා දෙවි-රාඝවෝ රාවණං රණ
හත්වා ත්වාං තෙෂ්‍යතිත්‍යේතාමාශ්වාසය ස විනීයෙෂ

3. රථං සූත සමාදෘෙ ත්වං-ක්ෂිප්‍රං කුරු ජයෛෂිණඃ
රාමං සලක්ෂ්මණං හනතුං-නීගීමිෂ්‍යාම්‍යහං ගෘහාත්

4. ධෘතාපුෙධා යාවදහං-තාවදන්‍යෙෂාං කිමායුධෙඃ
යවා න සිඛි මසෙත්‍රණ-මම තත්කෙත සෙතස්‍යති

5. පත්‍රං මූලං ඵලං යත්ත්වමල්පං වා යදි වා බහු
දෂ්‍යසි සවයමාදය-තන්මෙ'මෘතරසොපමම්

6. යද්'භිමනයුඃ පරවිරෂ්‍යාති ශරෛඃ පරාන් මෙඝ ඉවාහි වර්ෂන්
විභාහිතා කෘෂණසමඃ කෘතාසත්‍ර සනාදුසතප්‍රස්‍යත්‍ය
කෘතාතමා මෘදුඃ

7. පාණ්ඩවක්‍රොධදුවෙන-කුරවඃ සජී එව හි
ධක්ෂ්‍යතෙන ශිශිරාපායෙ-වනානීව හුතාසනෙඃ

8. යදු හි බහවො වෘධා-නීතිමන්තා බහුශ්‍රැතාඃ
පරිප්‍රශ්‍නයනති කාකුත්සථං-වක්ෂ්‍යාමිහ කථං තදු

9. විෂෙණ සංවෘතෙගීත්‍රෙ යීවත් ත්වාං න විමොක්ෂ්‍යති
තාවත් ත්වයි මහාරාජ දුඃඛං වෙ ස නිවත්ස්‍යති

10. තමෙව ශරණං ගවජ්-සජීභාවෙන භාරත
තත්ප්‍රසාදත් පරාං ශාන්තිං-සථානං ප්‍රාප්ස්‍යසි ශාසවතම්

11. අහං හි ව්‍යමදෙෂ්‍යෙව පිතා බහු තවාග්‍රතඃ
පශ්‍යතසෙක මරිෂ්‍යාම් රාමොඅදුෂ්ටිෂිවය්‍යත

12. භයාදුණාදුපරතං මංස්‍යතෙන ත්වාං මහාරථාඃ
තෙෂාං ව ත්වං බහුමතො භූත්වා යාස්‍යසි ලාඝවම්

13. රාජන්විෂනිමිත්තතා ව-න තෙ පිඩා භවිෂ්‍යති
සංග්‍රාමෙෂු ච රාජෙන්ද්‍ර-ශ්‍රෙඨජයමවාප්ස්‍යසි

14. මරිෂ්‍යාමි විජෙෂ්‍යෙ වා-හතාශේච් තනයා මම
ඝතිෂ්‍යාමි රිපූං ස්තෘණීං-න ජීවිෂ්‍යාමි දුඃඛිතඃ

15 අකරිෂ්‍යදසෞ පාපමනිනිෂ්කරුණෙෂ්ව සා
නාඝවිෂ්‍යමඝං තත්‍ර-යදි තත්පරිපන්ථිනී

16. මධ්‍යකරමදිරාක්ෂ්‍යාඃ ශංස තස්‍යාඃ ප්‍රවෘත්තිං
වරතනුරථවා,සෞ නෛවදෘශ්‍යා භවියා මෙ
යදි සුරභිමවාපස්‍යස්තන්මුඛොවිශ්‍වාඝඝඞ්ඛං
තවූ රතිරභවිෂ්‍යත් පුණඩරිකෙ කිමසම්න්

(ඉ) 121 පිටේ සඳහන් 1, 3, 4, 7, 11, 12, 14, 16, 24 යන අංක දරන වාක්‍ය වල ආඛ්‍යාත පද අනාගත ක්‍රියා බවට පෙරළා ඒ වාක්‍ය සංස්කෘතයට නඟන්න.

55

ලුඩ්.

කොටැ නිම වූ ක්‍රියාවෙක් ලුඩ් විභක්තින් දක්වේ. මෙය සත් ක්‍රමයෙකින් සෑදේ. ඒ හැම තැන ම ධාතුවට මුලින් අ කාරයෙක් එක් වේ.

පළමු ක්‍රමය.

මේ ක්‍රමයෙන් සෑදෙනුවෝ පරස්මෛ පදයෙහි ම වර තැබෙති.

විභක්ති ප්‍රත්‍යයයෝ.

	එ.	බ.	ඛ.
ප්‍ර.	ත්	තාම්	උඃ
ම.	ඃ	තම්	ත
උ.	අම්	ව	ම

දෘ දීමෙහි

	එ.	බ.	ඛ.
	අදෘත්	අදෘතාම්	අදුඃ
	අදෘඃ	අදෘතම්	අදෘත
	අදෘම්	අදෘව	අදෘම

ඉ	(ගා)	ගෘමෙහි,	(අගාත්)
සථා		සිටීමෙහි	(අසථාත්)
දෙ	(දෘ)	රැකීමෙහි	(අදෘත්)
දෙ	(දෑ)	කැපීමෙහි	(අදෘත්)
පා		පීමෙහි	(අපාත්)
භූ		වීමෙහි	(අභූත්)

මොවුන් දෘ ධාතුව සේ වර නගනු: ඝ්‍රා, ධෙ (ධා) (පීමෙහි) ජෝ (ජා) (කැපීමෙහි), ශෛ (ශා) (මුවහත් තැබීමෙහි), ශ්‍යා (ඝා) (වැනසීමෙහි) යන ධාතූහු ද සමඟර විට දෘ ධාතුව සේ වර නැගෙත්.

දෙවෙනි ක්‍රමය.

මෙහි වැනි දෙනෙක් ම ධාතූහු පරස්මෛ පදයෙහි වර නැගෙත්. ආත්මනේ පදයෙහි වර නැගෙන්නේ සුවල්පයකි. මෙහි ප්‍රත්‍යයයෝ යට 16, 36 පාඩම්හි ලඬ් විධිතට දැක්වුණෝ ම ය. මෙහි ප්‍රත්‍යයයට මුලින් අ කාරයෙක් එක් වේ.

සිච්.

පරස්.

	එ.	ද්වි.	බ.
ප්‍ර.	අසිචත්	අසිචතාම්	අසිචන්
ම.	අසිචඃ	අසිචතම්	අසිචත
උ.	අසිචම්	අසිචාව	අසිචාම

ආත්ම.

	එ.	ද්වි.	බ.
ප්‍ර.	අසිචත	අසිචතාම්	අසිචන්ත
ම.	අසිචථාඃ	අසිඞ්ඛ්‍යාථාම්	අසිචධ්වම්
උ.	අසිචෙ	අසිචාවහි	අසිචාමහි

භම්, මව් (වොව්), **බ්‍යා** (බ්ඛ්) **පත්** (පප්ත්), **දෘශ්** (දර්ශ්), **ඡිද්** යන මොවුන් **සිච්** ධාතුව සේ වර නගනු.

තෙවෙනි ක්‍රමය.

චුරාදි ගණීඝ ධාතූහු ද, ණිජන්තයෝ ද, ඝ්‍රි, ධෑ, ප්‍සා යන ධාතූහු ද තෙවෙනි ක්‍රමයෙන් වර තැගෙත්.

පදසිද්ධි ක්‍රමය මෙසේ යි:-

a. අංගයන්ගේ අග භාගයට ලොප් ව ධාතු ප්‍රත්‍යයයන් අතරට අ කාරයෙක් පැමිණේ. b ධාතුවේ අන්‍ත්‍ය හල්අකුරට මුලින් ආගන්න ප්‍රසව වේ. c. ඒ හෝ මේ කාරය ඉ කාර බවට ද, ඔ හෝ, ඖ කාරය උකාර බවට ද පෙරළේ. d. මුල් ව්‍යංජනයට පිම්බ වේ. e. අභ්‍යාස භාගයේ අගන්න ඉකාර බවට පැමිණේ. නොබැඳි ව්‍යංජනයට පූර්‍ව ඉකාරය හෝ උකාරය දීසී වේ. g මුලට අකාරයෙක් වේ.

පිළිමෙළින් උදහරණ.

අංගය	තාඩය.	භාවය.	වෙතය.
a	තාඩි	භාවි	වෙත්
b	තාඩිඅ + ත්	භාවිඅ + ත්	වෙත්අ + ත්
c.	තාඩිඅත්	භාවිඅත්	විත්අත්
d.	තතාඩිඅත්	බහවිඅත්	විවිත්අත්
e.	තීතඩිඅත්	බිහවිඅත්	විවිෂ්අත්
f.	තීතඩිඅත්	බිහවිඅත්	විවිත්අත්
g.	අතීතඩත්	අබිහවත්	අවිවිතත්

අංගය	චොරය.	ත්‍රාසය
a.	චොර්	ත්‍රාස්
b.	චොර්අ + ත්	ත්‍රාස්අ + ත්
c.	චුර්අත්	ත්‍රස්අත්
d.	චුචුර්අත්	තත්‍රස්අත්
e.	චුචුර්අත්	තීත්‍රස්අත්
f.	චූචුර්අත්	තීත්‍රස්අත්
g.	අචුචුරත්	අතීත්‍රසත්

සමහර ධාතූන්ගේ අභ්‍යාස අකාරය ඉකාර බවට. නො පෙරළේ. **කථය** යනු අංග යි. ඉන් නිපන් ලුඞ්රූපය අචකථත් යනු යි. මෙහි චයන්හේ අ යන්න ඉ බවට පෙරළී නැත. ධාතුත් ණිජන්ත රූපත් ඔවුන්ගේ ලුඞ් ප්‍රථම පුරුෂ එකවචනත් කිහිපයෙක් දක්වෙත්.

ධාතුව	ලුඩ්. ප්‍ර. එ.
ඣම්	අවඣමත්, අවීඣමත්
ඛෘ	අදිඛරත්
කෘත්	අවිකීර්තත්, අවිකෘතත්
පිඩ්	අපිපිඩත්, අපීපිඩත්
සපෘශ	අපසපෘෂත්
ගණ්	අජගණත්, අජීගණත්
ණිජන්ත	
බොධය	අබූබුධත්
කාරය	අවීකරත්
ප්‍රෙපය	අජීග්‍රිපත්
ආවය	ආවීවත්
ආසය	ආසීසත්

සතරවන ක්‍රමය.

වැඩි කොටසක් අනිට් ධාතු මේ ක්‍රමයෙන් වර නැගේ. මෙහි යට කී ත් ආදි ප්‍රත්‍යයයන් ගේ පඨස්මෛපද ප්‍රථම පුරුෂ මධ්‍යම පුරුෂ ඒකවචනවලට මූලින් ඕ කාරයෙක් ද, අන් හැම තැන ඍ කාරයෙක් ද එක් වේ. එවිට ප්‍රත්‍යයයන් සිටින සැටි මෙසේ යි:

පරස්.

	එ.	වි.	බ.
ප්‍ර.	සිත්	(සතාම්)	සුඃ
ම.	සීඃ	(සතම්)	සත
උ.	සම්	සව	සම

ආත්ම.

	එ.	වි.	බ.
ප්‍ර.	(සත)	සාතාම්	සත
ම.	(සථාඃ)	සාථාම්	ධ්වම්,ස්වම්
උ.	සි	සවහි	සමහි

මෙහි වරහන් තුළ වූ ප්‍රත්‍යයයන් ගේ ඍ කාරය හ්‍රස්වයට පර තන්හි ද, අනුනාසිකාක්ෂරත් ඊ කාරත් හැර අන් ව්‍යංජනයකට පර තන්හි ද ලොපට පැමිණේ.

කෘ u.

පර.

	එ.	වි.	බ.
ප්‍ර.	අකාර්ෂීත්	අකාර්ෂ්ටාම්	අකාර්ෂුඃ
ම.	අකාර්ෂීඃ	අකාර්ෂ්ටම්	අකාර්ෂ්ට
උ.	අකාර්ෂම්	අකාර්ෂ්ව	අකාර්ෂ්ම

ආත්ම.

	එ.	වි.	බ.
ප්‍ර.	අකෘත	අකෘෂාතාම්	අකෘෂත
ම.	අකෘථාඃ	අකෘෂාථාම්	අකෘඩ්වම්
උ.	අකෘෂි	අකෘෂ්වහි	අකෘෂ්මහි

මෙසේ වර නැඟෙන ධාතු කිහිපයෙක් සහ ඔවුන් ගේ ප්‍රථම පුරුෂ එකවචන රූප.

ධාතුව p.	ලුඩ්. ප්‍ර. එ.	ධාතුව a.	ලුඩ්. ප්‍ර. එ.
ෂ්ඨිවි	අශ්ලෞෂීත්	ඥ	අඥැසත
නී	අනෛෂීත්	මන්	අමංසත
මස්ජ්	අමාර්ක්ෂීත්	රම්	අරංසත
		රභ්	අරබ්ධ
බන්ධ්	අභාන්ත්සීත්	ආ-ගන්	ආහත
දෘශ්	අධාක්ෂීත්	සං-ගම්	සමගත, සඞ්ගංසත
		උප-යම්	උපායත, උපායංසත
දෘශ්	අද්‍රාක්ෂීත්	දෘ	අදිත
කෘෂ්	අකාර්ෂීත්, අක්‍රාක්ෂීත්	ප්‍ර-සථා	ප්‍රාසථිත
වස්	අවාත්සීත්	අධි-ඉ	අධ්‍යෛෂ්ට,අධ්‍යගීෂ්ට
ප්‍රච්ඡ්	අප්‍රාක්ෂීත්		

හන්(වධ්)අවධීත්

ධාතුව u.	p.	a.
යජ්	අයාක්ෂීත්	අයෂ්ට
වහ්	අවාක්ෂීත්	අවොඪ
නහ්	අනාත්සීත්	අනද්ධ

පඤ්චන ක්‍රමය.

අන් ක්‍රම්වලින් කෝ වර නැගෙන ධාතූහු – විශෙෂයෙන් **සේව්** ධාතූහු මේ සිව්වන ක්‍රමයට වර නැගෙති. සතර වන ක්‍රමයෙහි දැක්වුණු ප්‍රත්‍යයනට මුලින් **ණු** යන්නෙක් එක් වේ. එහි ද පරස්මෙපද ප්‍රථම පුරුෂ මධ්‍යම පුරුෂ ඒක වචන වල, **ණ්** කාරයට ලොප් වේ. එවිට ප්‍රත්‍යයයන් ගිවින සැටි:

පරස්.

	එ.	ව්.	බ.
ප්‍ර.	ර්ත්	ඉෂ්වෝම්	ඉෂ්මඃ
ම.	ර්ඃ	ඉෂ්වම්	ඉෂ්ට
උ.	ඉෂ්මම්	ඉෂ්ව	ඉෂ්ම

ආත්ම.

	එ.	ව්.	බ.
ප්‍ර.	ඉෂ්ට	ඉෂාතාම්	ඉෂත
ම.	ඉෂ්ඨාඃ	අෂාථාම්	ඉධ්වම්
උ.	ඉෂි	ඉෂ්වහි	ඉෂ්මහි

a. මෙහි ධාඑන්නන හලින් පූර්ව සවරයට ගුණ වේ. උදා. අ–විද් + ර්ත්=අවෙදිත්; අ–මුද් + ඉෂ්ට=අමොදිෂ්ට.

b. සවරාන්ත ධාතූන් ගේ අන්තයට ද, ර් ල් කාරාන්ත ධාතූන්ගේ හලට පූර්ව අකාරයට ද වද්, ව්‍රශ්ච් යන ධාතූන් ගේ අකාරයට ද පරස්මෙපද ප්‍රත්‍යයයන් පර කල්හි වෘඩි වේ. උදා. අ–ලු + ර්ත්=අලවිත්; අ–ත්සර් + ර්ත්=අත්සාරිත්; අ–දල් + ර්ත්=අදාලිත්.

c. ආත්මනෙපද ප්‍රත්‍යයයා පර තන්හි ධාඑන්න සවරයට ද අන්‍ය අසංයුක්ත හලට පූර්ව හ්‍රස්වයට ද ගුණ වේ. අ–ලු + ඉෂ්ට= අලවිෂ්ට. ආත්මනෙ පද ප්‍රත්‍යයයා පර වූ කල්හි

d. **ඍ** කාරාන්ත ධාතූන් ගෙන් පළ වූ **ඉ** යන්න සමහර තැන දීර්ඝ ද වේ. උදා. අ–වෘ + ඉෂ්ට=අවරිෂ්ට, අවරීෂ්ට

විද්. p.

	එ.	බ.	ඛ.
ප්‍ර.	අවෙදීත්	අවෙදිෂ්‍යාම්	අවෙදිෂුඃ
ම.	අවෙදීඃ	අවෙදිෂ්‍යතම්	අවෙදිෂ්‍යත
උ.	අවෙදිෂම්	අවෙදිෂ්‍යව	අවෙදිෂ්‍යම

මුද්. a.

	එ.	බ.	ඛ.
ප්‍ර.	අමොදිෂ්ට	අමොදිෂාතාම්	අමොදිෂත
ම	අමොදිෂ්ඨාඃ	අමොදිෂාථාම්	අමොදිඩ්වම්
උ.	අමොදිෂි	අමොදිෂ්වහි	අමොදිෂ්මහි

පස්මන ක්‍රමයට වර නැගෙන ධාතු කිහිපයෙක් හා ඔවුන් ගේ ප්‍රථම පුරුෂෛකවචන:

ධාතුව.	ප්‍ර. එ.
ශව්. p.	අශවීයීත්
සඩ්. p.	අසඩාවීත්
වෘ. a.	අවාරීත්, අවරීෂ්ට, අවරීෂ්ට
ග්‍රහ්. u.	අග්‍රහීත්, අග්‍රහීෂ්ට
තෘප්. p.	අතර්පීත්
පඨ් p.	අපඨීත්, අපාඨීත්
ශ්‍වස් p.	අශ්වසීත්
තන් u	අතනීත්, අතානීත්, අතනීෂ්ව, අතත

සවන ක්‍රමය.

මේ ක්‍රමයට වර නැඟෙනුයේ පරස්මෛපදයෙහි ඨ. සව පස්වන ක්‍රමයෙහි දැක්වුණු පරස්මෛපද ප්‍රත්‍යයනට මුලින් ස් කාරය එක් ව සිත්, සිෂ්ටාම් ආදින් මෙහි ප්‍රත්‍යයයෝ වෙති.

පළමු දෙවෙනි ක්‍රම වලින් නො වර නැගෙන ආකාරාන්ත ධාතූහු ද 'යම්, රම්, නම්' යන ධාතූහු ද මේ ක්‍රමයෙන් වර නැගෙත්.

යා.

	එ.	බ.	ඛ.
ප්‍ර.	අයාසීත්	අයාසිෂ්ටාම්	අයාසිෂුඃ
ම.	අයාසීඃ	අයාසිෂ්ටම්	අයාසිෂ්ට
උ.	අයාසිෂම්	අයාසිෂ්ව	අයාසිෂ්ම

මෙසේ වර නැඟෙන ධාතු.

ධාතුව.	ප්‍ර. එ.
ඥ	අඥාසීත්
හෙ (හා)	අහාසීත්
වි + රම්	ව්‍යරංසීත්
නම්	අනංසීත්
ප්‍ර + නම්	ප්‍රාණංසීත්
ග්ලෙ	අග්ලාසීත්

සන්වන ක්‍රමය.

සය දෙවෙනි ක්‍රමයේ දැක්වුණු ප්‍රත්‍යයයනට මුලින් ස් කාරයෙක් එක් වේ. **සන්, සතාම්, සන්** ආදී වශයෙන් ප්‍රත්‍යයයෝ වෙති. අන්‍ය හලට මුලින් **ඉ, ඒ,** හෝ **ඍ** කාර ඇති ශ් ෂ් හ් කාරාන්ත අනිට් ධාතූහු මේ ක්‍රමයෙන් වර නැඟෙත්.

දිශ්. u

පරස්.

	එ.	ද්වි.	බ.
ප්‍ර	අදික්ෂත්	අදික්ෂතාම්	අදික්ෂන්
ම.	අදික්ෂඃ	අදික්ෂතම්	අදික්ෂත
උ.	අදික්ෂම්	අදික්ෂාව	අදික්ෂාම

ආත්ම.

	එ.	ද්වි.	බ.
ප්‍ර.	අදික්ෂත	අදික්ෂාතාම්	අදික්ෂන්ත
ම.	අදික්ෂථාඃ	අදික්ෂාථාම්	අදික්ෂධ්වම්
උ.	අදික්ෂි	අදික්ෂාවහි	අදික්ෂාමහි

මෙසේ වර නැඟෙන ධාතූ:

ධාතුව.	ප්‍ර. එ.
දුහ් u.	අධුක්ෂත්, අධුක්ෂත, අදුග්ධ
ගුහ් u.	අගුක්ෂත්, අගුක්ෂත, අගූඪ
ලිහ් u.	අලික්ෂත්, අලික්ෂත, අලීඪ
ච්ඡ් p.	අවිච්ඡත්
රුහ් p.	අරුක්ෂත්

කර්මවාචක ක්‍රියා.

කර්ම වාචක ක්‍රියා සෑදීමේ දී එක් වෙනුයේ සතරවන පස්වන සත්වන ක්‍රමවල දෙක්වුණු ආත්මනෙපද ප්‍රත්‍යයයන් පමණෙකි. ඔවුන්ගේ ප්‍රථම පුරුෂ එකවචන ප්‍රත්‍යයය ඉ යැයි සිතා තබා ගත යුතු. එ ඉ ප්‍රත්‍යය පර කල්හි ධාත්වන්ත සවරයට වෘද්ධි ද හලින් පූර්ව හ්‍රස්වයට ගුණ ද, හලින් පූර්ව අයන්තට දීර්ඝ ඛව ද වේ.

සතරවන ක්‍රමයෙහි ප්‍රත්‍යයයෝ

	එ.	බ.	ඛ.
ප්‍ර.	ඉ	ආතාම්	සත
ම.	ථාඃ	ආථාම්	ධවම්
උ	සි	සවහි	සමහි

සත්වන ක්‍රමයෙහි ප්‍රත්‍යයයෝ

	එ.	බ.	ඛ.
ප්‍ර.	ඉ	සාතාම්	සන්ත
ම.	සථාඃ	සාථාම්	සධ්වම්
උ.	සි	සාවහි	සාමහි

වර නෑගීම.

සතරවන ක්‍රමයට අයත් කෘ ධාතුව.

	එ.	බ.	ඛ.
ප්‍ර.	අකාරි	අකෘෂාතාම්	අකෘෂත
ම.	අකෘථාඃ	අකෘෂාථාම්	අකෘඩ්වම්
උ.	අකෘෂි	අකෘෂ්වහි	අකෘෂමහි

සත්වන ක්‍රමයට අයත් විශ් ධාතුව.

	එ.	බ.	ඛ.
ප්‍ර.	අවෙෂි	අවිෂාතාම්	අවිෂත
ම.	අවිෂථාඃ	අවිෂාථාම්	අවිඩ්වම්
උ.	අවිෂි	අවිෂාවහි	අවිෂාමහි

සෙව් ධාතු.

සෙව් ධාතුන් ගේ ද චුරාදිගණිකයන් ගේ ද ණිජන්ත සන්නන්ත යඬන්ත කාමධාතුක ක්‍රියාවන් ගේ ද කම්මවාචක රූප සෑදෙනුයේ පස් වන ක්‍රමයෙනි.

චුරාදින් ගේ අඝ භාගයට මෙහි දී ලොප් වේ.

පස්වන ක්‍රමයේ ප්‍රත්‍යයයෝ.

	එ.	බ.	බ.
ප්‍ර.	ඉ	ඉෂ්වහෑම්	ඉෂ්‍යෙ
ම.	ඉෂ්‍යාඃ	ඉෂ්වාථාම්	ඉඩ්වම්
උ.	ඉෂි	ඉෂ්වහි	ඉෂ්මහි

ග්‍රහ් (සෙව්) ධාතුව.

	එ.	බ.	බ.
ප්‍ර.	අග්‍රාහි	අග්‍රහිෂ්වහෑම්	අග්‍රහිෂ්‍යෙ
ම.	අග්‍රහිෂ්‍යාඃ	අග්‍රහිෂ්වාථාම්	අග්‍රහිඩ්වම්
උ.	අග්‍රහිෂි	අග්‍රහිෂ්වහි	අග්‍රහිෂ්මහි

චුර් ධාතුව.

	එ.	බ.	බ.
ප්‍ර.	අචොරි	අචොරිෂ්වහෑම්	අචොරිෂ්‍යෙ
ම.	අචොරිෂ්‍යාඃ	අචොරිෂ්වාථාම්	අචොරිඩ්වම්
උ.	අචොරිෂි	අචොරිෂ්වහි	අචොරිෂ්මහි

සිංහලයට නඟනු:

1. ස භූපතිරෙකදා වාරාණසිං ජගාම. 2. තත්‍ර ගංගායාං නිර්ලාමහසි සන්තවා භගවන්තමීශානං ප්‍රණම්‍ය ආයාන්තමෙකං පුරුෂං ස අද්‍රාක්ෂීත්. 3. තස්‍ය ගාම්භීර්‍යමාවණොති ශොකාවෙගම්. 4. අථ රජනී ප්‍රභාතා ආසීත්. 5. වන්‍දමා අස්තමගාත්. 6. නක්ෂත්‍රාණි ප්‍රභාරහිතානි ආසන්. 7. ස මිත්‍රෙණ දත්ත මාහාරං භුක්ත්වා තත්‍ර සහ චිරං ගොෂ්ඨී සුඛමනුභූය සවහවනමගාත්. 8. ස තාම්වාදීත් 'කිමිති එලාන්‍යාදෘතුම්භාගතො'සි'. 9. ස විලෙ ප්‍රවිශන්තමෙකං කාෂණසර්පමපශ්‍යත්. 10. තදා නීලපටලෙරිව

ජලධරපටලෛරාවෘතෙ නභස්තලෙ ධාරාසාරෛර්මහති වර්ෂටිඩි
භුව. 11. දක්ෂිණස්‍යාං දිශි බ්‍රහ්මපුරං නාම නගරංපුරාසීත්.
12. කෝ'පි සජ්ජනෝ බාලානාහූයාවාදීත්,කුමාරා,ශූඝං විද්‍ය
භ්‍යාසං කුරුත,නදෘ සජීවුඛං භවිෂ්‍යතී'ති. 13. කදුවිදඝං
මාඝමාසෙ සෞම්‍යානිලෙ ප්‍රවාති මෙඝාවිඡාදිතෙ ගගනෙ මන්ද
මන්දං පර්ජන්‍යෙ ප්‍රවර්ෂති කඤ්චිද්ග්‍රාමමගාම්. 14. තලෙන
නිෂධාධිපතිනා අප්‍රකෘතදුරෙණ විදර්භාධිපතෙඃ සුතා දමයන්ති
නාම නත්‍යා සුරයුවතිසදෘශී නි අග්‍රාවි. 15. භීමෝ'පි ධරාං
විවිඤ්චාන් සපේත්‍රු රාට්සු තලාදපරං රාජානං සවදුහිතුඃ සදෘශං
නාද්‍රාක්ෂීත්. 16. තයා ඛඩෝ දිව්‍යඝංඝස්තාං දිව්‍යයා ගිරා
සම්බ්‍රවීත්,රාජපුත්‍රි,මහාන්තං තෙ උපකාරං කරිෂ්‍යාමි විමුංච
මාමිති'. 17. ස වාණිජ්‍යාර්ථං සමුද්‍රපාරගමනමකාර්ෂීත්. 18. සා
ප්‍රතිදිවසමිෂටදෙවමාරාධයන්තී එකිඳු උත්තරස්‍යාං දිශි අශ්වහෙ
ෂිතමාකර්ණ්‍ය ලතාමණ්ඩපාන්නිශීත්‍ය සහස්‍රමාත්‍රපදානිසෙනි
කෙන සහාගච්ඡදශ්වසෛනිකං, මධ්‍යෙ ච තස්‍ය අශ්වාදශවම්
දෙශීයං තරුණං තත්පාර්ශ්වෙ ච සථවිරමෙකමසිවම්ධරපුරුෂ
මද්‍රාක්ෂීත්. 19. තස්‍ය රාඥෙ යථාකාලං සන්නතින්‍යාජනි. 20.
තෙනාරාධිතශ්ච භගවාන් භක්තවත්සලඃ සන්නිහිතජ්‍රසෙ
තසෙම කල්‍යාණගුණං පුත්‍රමෙකමදාත්. 21 සා ගුරු ශාප
සම්මූඪභෘදයා සත්‍රීජනපරිහරණීයං කුමාරවනං යදවජ්‍යා
ප්‍රාවිඤ්ත්. 22. රාඥ පෘෂටඃ ස සජීතො යුධස්‍ය වාතීමාඛ්‍යත්.
23. තස්‍ය රාඥෙ පෘථිවීමනිඡ්‍යතස්තසමින් කාතනෙ කතිපයා
න්‍යඝාන්‍යත්‍යයයාසිෂුඃ. 24. සා රාඥී අව්‍යාහතාඥ හර්තුරාජ්‍යං
විධිවදශිෂත්. 25 සා භතීරි මා මෙති ව්‍යවහරන්‍යෙව පුත්‍රම්ඛක
මාරොප්‍ය සඛ්‍රාමමභ්‍යඝාත්. 26. මයා මම මෞලිමණිං විහාය
ජ්වාසු බඬාසු යත්‍ර සපිත්වා සුමන්ත්‍රා'රුදත් තදිදං නිෂාදාධිපතෙඃ
පුරං පුනරප්‍යාඝවජ්‍යාමි. 27. කෙනාත්‍රශප්තා යං තව දුහිතා
එවං භතීරවියොගමාපන්නෙති අනෙනවාසිනො මුනීම්ප්‍රාක්ෂිෂුඃ. 28.
තෙ මුනයෝ යාදවකුලවිනාශකරං මුශලමස්‍ය ශූනෝ ජායෙතෙ
ති අශාප්සුඃ 29. තෙතෙර්මුශලෛඃ පරස්පරං ප්‍රාමාපිෂුඃ.
30. තෙෂාං පානමදවිෂටානං මහාන් කලහඃ සමජනි.

31. විචානෙවොපදෙෂටව්‍යා, නාවිම්ංසතු කදුචන
වානරාත්‍රුපදිශ්‍යාඥත්, සථානභ්‍රෂටා යයුඃ ඛගාඃ

32. ව්‍රතාඝතෙනාත්‍රුවරෙණ ඩෙතො-නාත්‍රෙඛිඝෙඛො'ප්‍යත්‍රු
යාගිවඝීඃ

33. පූමණී කාලේ'ථ කොෂල්‍ය-සජ්ජාමෙහාජහාසකරම්
අජ්ජඛද්‍රාමවඳූං-කෙකෙයී හරතං තථා

34. ලංකාධිදෙවතාං ජිත්වා-තාං ප්‍රවිෂ්‍යානිලාත්මජඃ
සීතාං විවිඤන්තදාඝ්‍රිනිද්‍රාණං නිශි රාවණම්

35. රාජා පඤ්චාශදේව-භාසීං රාවණදූෂිතාම්
ඉත්‍යඤ්ජනාවදෙත-රාමඝතත්‍යාජ මෛථිලීම්

36. අනංසිවරණෙ තස්‍ය-මන්දිරාදිඳ්‍රජිද්වජන්
ඝතෙ තස්මිංහුපාරංසීත්-සංරම්භාද්‍රඝසාං පතිඃ

37. ස කාඤ්චනෙ යත්‍ර මුනෙරනුඥයා-නවාම්බුදශ්‍යා
මවපුන්‍යවීක්ෂත
ජිහාය ජිම්බුජතිත ශ්‍රියඃ ශ්‍රියං-යුමෙරුශෘඞ්ගස්‍ය තදූ
තදූසතම්

38. යත්‍රද්‍රැමා අපි මෘගා අපි බඞ්ගවො මෙ-යානි ප්‍රියා
සඟවරශ්වීරමධ්‍යවාත්‍යාම්
එතානි තානි බහුතීර්ඣරකන්දරාණී-ගොදාවරිපරිසරස්‍ය
ගිරෙසතවානි

39. මා නිෂාද ප්‍රතිෂ්ඨාං ත්වමගමඃ ශාශවතීඃ සමාඃ
යත් ක්‍රොඤ්චමිථුනාදෙක මවධීඃ කාමමොහිතම්

40. අදඃ ශරණඃං ශරභඞගතාම්තසතපොවනං පාවනමාහි
තාගෙනඃ
විරාය සන්‍යතපිය සහිද්නිරඝනීං-යො මන්ත්‍රපූතාං
තනුමප්‍යහෙෂීත්

41. අනපෙක්‍ෂ්‍ය ගුණොගුණෙෂ ජතඃ-සදිරුවීං නිශවයඝතා'
නුබාවති
අපහාය මගීශමාර්විවත්-සදසි ත්වං නනු භීමපූර්ජඃ

42. ත්‍යජහිහි රණොතසාහං-මා තපඃ සාධ්‍ව නීනශඃ
උවෙඡදං ජනමනඃ කර්තුමෙධි ශානතසතපොධන

43. ප්‍රොදපානි නහසෙන ස ච ප්‍රාපි මහාශිරිඃ
යසම්න්‍යාජවාලිඡූ රාත්‍රෝ-මහොෂධ්‍යඃ සහස්‍රශඃ

44. තතෝ'ක්‍රන්දිදූශග්‍රිවසතාමඃශිශවසදිඳ්‍රජිත්
නිරයාසිච්ච සංක්‍රුඛඃ-ප්‍රාර්විවච්ච සවයමභූවම්

56.

ආශිර් ලිඞ්

මෙය ආශිර්වාදයෙහි යෙදේ.

විභක්ති ප්‍රත්‍යයයෝ.

පරස්.

	එ.	වි.	බ.
ප්‍ර.	යාත්	යාස්තාම්	යාස්තු:
ම.	යා:	යාස්තාම්	යාස්ත
උ.	යාසම්	යාස්ව	යාස්ම

ආත්ම.

	එ.	වි.	බ.
ප්‍ර.	සීෂ්ට	සීයාස්තාම්	සීරන්
ම.	සීෂ්ටා:	සීයාස්ථාම්	සීඩ්වම්
උ.	සීය	සීවහි	සීමහි

a. පරස්මෛපද ප්‍රත්‍යයයන් පර කල්හි ගුණ හෝ වෘඞ්ධි නොවේ. ධාඞ්ඛන්න ඉ, උ කාරයෝ දිඝී වෙත්. උදා. වි + යාත්= වියාත්, ශ්‍රු + යාත්=ශ්‍රූයාත්.

b. බැඳි අකුරින් පර ඍකාරයට ගුණ වේ. සම්ඍයාත්=සමර්යාත්.

c. ධාඞ්ඛන්න ඍ කාරය ඊකාර ඔවටද ඍෘකාරය ඊර් ඔවට ද ඔෂඨ්‍ය අකුරෙකින් පර වූ තන්හි ඌර් ඔවට ද පෙරළේ. උදා. කෘ + යාත්=ක්‍රියාත්; කෘෘයාත්=තීර්යාත්; පෘෘයාත්= පූර්‍යාත්.

d. සම්ප්‍රසාරණය විය හැකි තන්හි එය වේ.* වච්යාත්=උච්‍යාත්; යජ්යාත්=ඉජ්‍යාත්; වප්යාත්=උප්‍යාත්; වෙයාත්=උෞයාත්; වෝයාත්=වීයාත්, ඛෝයාත්=හූයාත්.

---

* සම්ප්‍රසාරණය නම් ය, ව, ර, ල යන අකුරු පිළිවෙළින් ඉ. ඵ. ඍ, ඎ ඔවට පෙරළීම ඒ.

e. ධාත්වන්ත ශබ්දට පූර්ව අනුනාසිකයට ලොප් වේ. භංජ්‍යාත්= භජ්‍යාත්.

f. ද, ධා, මා, සථා, ගෛ, පා, හා, සෝ යන ධාතූන්ගේ අන්තය ඒ කාර බවට පෙරළේ. දෙයාත්, ධෙයාත් මෙයාත් ආදිය වේ.

g. ආත්මනේපදප්‍රත්‍යයයන් පර කල්හි: මෙහි සිටුවූ ආත්මනේ පද සපිත් ය. එබැවින් ධාතුස්වරයට ගුණ වේ. සකු + සීෂ්ට=සෙනාෂීෂ්ට.

h. ආත්මනෙපද ප්‍රත්‍යයයන් පර කල්හි සෙවී ධාතූන්හට ද සමහරවිට වේවි ධාතූන්හට ද පරව ඉ ආගමය වේ. මුද් + සීෂ්ට=මොදිෂීෂ්ට.

i. බැඳිකුරින් පර සෘකාරාන්ත ධාතූන්ගේ අඟට ද, සෘෘකාරාන්ත ධාතූන්ගේ අඟට ද, වෘ ධාතුවේ අඟට ද ඉකාරාගමය වේ. සනෘෘ + සීෂ්ට = සනෘෘ + ඉ – සීෂ්ට=සනිරිෂීෂ්ට; වෘෘ + ඉ + සීෂ්ට= වරිෂීෂ්ට; වෘ + ඉ + සීෂ්ට=වරිෂීෂ්ට.

j. ධාත්වන්ත ඍකාරයට පර ව ඉ ආගමය නො වූ තන්හි ඍකාරය නො වෙනස් ව සිටී. උදා. වෘෂීෂ්ට.

k. ඉ ආගමය නො වූ පක්ෂයෙහි සෘෘකාරය ර්ර් වේ. එය ඔෂ්ඨජ අකුරෙකින් පර ව සිටී නම් ඌර් වේ. උදා. සනෘෘ + සීෂ්ට= සනීර්ෂීෂ්ට; පෘෘ + සීෂ්ට=පූර්ෂීෂ්ට.

භූ.

පරස්.

	එ.	ඒ.	බ.
ප්‍ර.	භූයාත්	භූයාස්තාම්	භූයාසුඃ
ම.	භූයාඃ	භූයාස්තම්	භූයාස්ත
උ.	භූයාසම්	භූයාස්ව	භූයාස්ම

	එ.	ඒ.	බ.
ප්‍ර.	භවිෂීෂ්ට	භවිෂීයාස්තාම්	භවිෂීරන්
ම.	භවිෂීෂ්ටාඃ	භවිෂීයාස්ථාම්	භවිෂීධ්වම්
උ.	භවිෂීය	භවිෂීවහි	භවිෂීමහි

භූයාත් = වේ වා යන ආදීන් අවී කිය යුතු.

කර්මවාචක රූප.

කර්තෘවාචකාංගයට ම ආත්මනේ පද ප්‍රත්‍යයයන් එක් කළ යුතු. සවරාන්තධාතූන් ගේ ද, හන්, ග්‍රහ්, දෘශ්, දුහ් යනධාතූන් ගේ ද සවරයට වෑඩි වේ. ප්‍රත්‍යයනට මුලින් ඉකාරයෙක් වේ. සම්හර තැන එය නො වේ. උදා. නී + ඉ + සීෂ්ට=නෙ + ඉ + සීෂ්ට=නායිෂීෂ්ට, නෙෂීෂ්ට; ලූ + ඉ + සිෂ්ට=ලවිෂීෂ්ට, ලාවිෂීෂ්ට; හන් + ඉ + සීෂ්ට=වධිෂීෂ්ට, ඝාතිෂීෂ්ට; වෘ + ඉ + ෂීෂ්ට=වරිෂීෂ්ට, වෘරිෂීෂ්ට, වූර්ෂීෂ්ට; දෘ + ඉසීෂ්ට=දෘසිෂීෂ්ට, දෘසීෂ්ට.

නෙෂීෂ්ට. පමුණුවනු ලැබේ වා යන ආදීන් අවී කිය යුතු.

අභ්‍යාසය.

(අ) සිංහලයට නගනු:

1. සුතසංගමෙන රාඥඃ කල්‍යාණං භූයාත් 2. අපත්‍රියාත් බුබ්ධා මම දුඃඛම්. 3. ගුරවෝ ශිෂ්‍යාණාං හිතං කුර්‍වාසුඃ.
4. ශිවෝ'යං ජගත්‍යපායාන්නාඃ පාඃත්.
5. ඝාතිෂීෂ්ට තවයා මත්‍යුගීතිෂීෂ්ටසම්න්‍යතිඃ.
6. අහම් කෘතාර්‍ථෝ භූයාසම්.
7. ත්වම් රිපුසංඝතීඃ වධ්‍යාඃ.
8. වයං සපත්නාංශ්චාභිජීයාසම.
9. ආවාං සංග්‍රාමේ මෘෂිවහි
10. ගුණවාන්නාරශ්චිරං ජීවාත්.
11. දෙවස්ත්වාං සවිතා ඛිනොතු සම්ඵෙ, ගොත්‍රස්‍ය යඤපිතා ත්වාං මෛත්‍රාවරුණෝ'පි නන්දතු ගුරුඃසෙන ගුරුණාමපි එන්ද්‍රං වෛෂ්ණවමාග්නිමාරුතමථෝ සෞපණීහොජෝ 'සතු තෙ
දෙයාදෙව ව රාම්ලක්ෂ්මණභරතුර්ජ්‍යාඝෝෂමන්‍යෝ ජයම්

12. රම්‍යාන්නරඃ කමලිනී හරිතෝඃ සරොභිශ්
ජ්‍යාඝ්‍රෙමේර්නියමිතාකීමග්‍රඛතාපඃ
භූයාත් කුශෙශයරජොමෘදුරේණුරස්‍යාඃ
ශාන්තානුකූලපවනශ්ච ශිවශ්ච පන්ථාඃ

13. වාඝෙදව්‍යා සහ මුක්තාවෛශසරසා දෙවී ව දිව්‍යාදියං
ශෙෂස්‍යෙව ඵණාඤ්චලෙෂු සතතං ලක්ෂ්මීඃ සතාං සදමනි

14. තස්සෙතා දෙවා විධෙයාසු යේන රාවණවචයම්
ඔපත්තෘසඤ්ඣාධිජියාසම සංග්‍රාමේ ච මෘෂිමහි

15. අකාපණමතිඃ කාමං-ජීව්‍යාජ්ජනඃ පුරුෂායුෂම්
භවතු ච භවද්භක්ති-ර්වෛඛං විනා පුරුෂොත්තම

(ආ) සංස්කෘතයට නඟනු.

1. අප ගේ රජ සියලු සතුරන් දිනා වා
2. කලට වැසි වසිවා, රට සුනිරුජ වේ වා, සියලු සත්තු සුව සේ ජීවත් වෙත් වා.
3. ඔබ දික් කලක් රාජ්‍යය පාලනය කෙරෙත් වා.
4. මඳ මාරුතය හමා වා.
5. තෝ චිත්‍රයන් හා එක් වෙහි වා, කිසිකලෙකත් ඔවුන් ගෙන් වෙන් නො වෙහි වා.
6. දෙවියන් විසින් ඔබට පින් ඇති පුතෙක් දෙනු ලැබේ වා.
7. ශ්‍රීකාන්තාව ඔබේ ගෙහි වෙසේ වා.
8. සරස්වති ඔබේ මුඛයෙහි රැඳේවා.
9. යුඩයෙහි දී කාලි තොම ඔබ ඉදිරියේ වේ වා.
10. දෙවියෝ ඔබ රකිත් වා.

57.

තද්ධිතාන්ත.

නාමයට ප්‍රත්‍යයයක් එක් නොට සාදාගත් පදය තද්ධිත නම්. තද්ධිත පද කිහිපයෙක් මෙහි දක්වෙති.

-තා, ඛ. (බව): **ප්‍රභුතා, ප්‍රභුඛ** (ප්‍රභු බව)

-මය. (එයින් කරන ලද, එය අධිකව ඇති.) මෘද් + මය= **මෘන්මය** (මැටියෙන් කරන ලද) **කාඤ්චනමය** (රිටියෙන් කරන ලද), **ඝෘතමය** (ගිතෙල් බොහෝ සේ ඇති), **අන්නමය** (ආහාර බොහෝ සේ ඇති), **ධූමමය** (දුමින් පිරුණු)

-ඉත. (එකි ඇති, එය ලත්, ඊට පැමිණි). තාරකා + ඉත= **තාරකිත** (තරු ඇති), පුෂ්ප + ඉත=**පුෂ්පිත** (මල් හට ගත්) **ඵලිත** (ඵල ඇති), දුඃඛිත (දුකට පත්)

-ඉන්, ඉත. (ඇති) දණ්ඩ + ඉන්, දණ්ඩ + ඉත=**දණ්ඩින්, දණ්ඩිත** (දඬුක් ඇති, දඬු ගත්), **ඛනින්, ඛනි ක**(ඛනය ඇති).

-මන්, -වන්. (ඇති). **ගොමන්** (ගවයන් ඇති), **සමාහිමන්** (සිහි ඇති), **විද්‍යාවන්** (විද්‍යා ඇති), **කාස්වන්** (එලිය ඇති), **රාජන්වන්** (කොද රජකු ඇති), **උදකවන්** (දිය ඇති)

-වින්. (ඇති). අස්භාගානන නාම හා යෙදේ. **යශස්වින්** (යශස් ඇති).

-ධා. (ප්‍රකාරයෙන්). **එකධා,** (එක්පරිද්දෙකින්), **ද්විධා** (දෙපරිද්දෙන්, දෙකට), **ත්‍රිධා** (තුන්පරිද්දෙන්, තුනට).
ද්විධා පාවිනම්. (දෙකට පළන ලද).

-ථා. (දෙ පරිද්දෙන්). සර්ව නාමයෙන් පර ව යෙදේ. **අන්‍යථා** (අන් අයුරින්), **සර්වථා** (හැම අයුරින්)

-දා. (කල්හි). සර්වනාමයෙන් පර ව යෙදේ. **සර්වදා** (හැම කල්හි), **තදා** (එකල්හි).

-ත්‍ර. (තන්හි). සර්ව නාමයෙන් පර ව යෙදේ. **සර්වත්‍ර** (හැම තන්හි), **තත්‍ර** (එතන්හි), **අන්‍යත්‍ර** (අන් තන්හි)

තඃ. (පංචමී සප්තමී අර්ථයන්හි) **ග්‍රාමතඃ** (ගමෙන්), **නගරතඃ** (නුවරින්), **අග්‍රතඃ** (ඉදිරියෙහි), **ආදිතඃ** (මූල පටන්, මූල දී)

මය, ඡත, ඉක ප්‍රත්‍යයාන්තයන් අකාරාන්ත නාම සේ වර නැගිය යුතු. **ඉන්, වින්, මන්, වන්** ප්‍රත්‍යයාන්තයන් ගේ වර නැගීම 101; 111 පිටු බලා දත යුතු. **නා ප්‍රත්‍යයානන්තයෝ කන්‍යා** ශබ්දය මෙන් ද, **ඔව ප්‍රත්‍යයාන්තයෝ වන** ශබ්දය මේන් ද වර නැගෙත්.-**ධා-ථා-දා-ත්‍ර-තඃ** ප්‍රත්‍යයාන්තයෝ නිඝපන්න නිපාත යි. ඉතා වර නැගෙත්.

අභ්‍යාසය.

තා, ඔව, ඉත, ඉන්, මන්, වන්, වින්, ධා, ථා, දා, ත්‍ර, තඃ යන එකී එකී ප්‍රත්‍යයය ගොදා පද පස බැගින් සාදනු. ඒ සෑදූ පදවල තේරුම් ද දිය යුතු.

58.

කෘදන්ත.

(ධාතු සාධිත විශෙෂණාදිය)

1. වර්තමාන කාල වාචක කෘදන්ත ක්‍රියා.

a. සියලු ම පරස්මෛපදිය අංගයනට **අන්** ප්‍රත්‍යයය එක් කරනු. උදා. ගච්ඡ + අත්=**ගච්ඡන්** (යන්නේ, යන); අද් + අත්=**අදන්** (කන්නේ, කන); කුඊ + අත්=**කුඊන්** (කරන්නේ, කරන); ජානා + අත්=**ජානන්** (දන්නේ, දන්න); සතුව + අත්=**සතුවන්** (සතුටුකරන්නේ, සතුටුකරන).

b. **භූවාදි, දිවාදි, චුරාදි** ගණිකයන් ගේ ආත්මනේ පදී අංගයට **මාන** ප්‍රත්‍යයය එක් කරනු. රමමාන, යුධ්‍යමාන, ක්‍රීයමාණ, මොදමාන.

c. **අදාදි, ජුහොත්‍යාදි, ක්‍රයාදි, තනාදි, ඝවාදි** ගණිකයන් ගේ ආතමනේ පදී අංගයනට **ආන** ප්‍රත්‍යයය එක් කරනු. ශයාන, ජුහ්වාන ජානාන, කුර්‍වාණ, විත්තාන.

d. **කර්මවාචක** වර්තමාන කෘදන්ත විශෙෂණය සැදීමට කර්මවාචක ක්‍රියාංගයට **මාන** ප්‍රත්‍යයය එක් කරනු. වොඨීමාණ (සොරෙන් ගනු ලබන්නේ, ගනු ලබන), ක්‍රියමාණ (කරනු ලබන්නේ, කරනු ලබන), බධ්‍යමාන (බඳිනු ලබන්නේ, බඳිනු ලබන)

මොවුන් වාක්‍යයෙහි යෙදෙන සැටි 93, 94, 135 පිටු බලා දත යුතු.

2. අනාගත කාල වාචී කෘදන්ත ක්‍රියා.

ආඛ්‍යාත ලෘට් විභක්තික පරස්මෛපද අංගයට **අන්** ප්‍රත්‍යයය ද, එම ආත්මනේපද අංගයට **මාන** ප්‍රත්‍යයය ද එක් කරනු.

කරිෂ්‍ය + අත්=**කරිෂ්‍යන්** (මත්තෙහි කරන්නේ, කරන, කරමින්).

මොදිෂ්‍ය + මාන=මොදිෂ්‍යමාණ (ඔත්තෙහි සතුටුවන්නේ, සතුටු වන, සතුටු වෙමින්)

වර නැගෙනුයේ ද වාක්‍යයේ යෙදෙනුයේ ද කර්තෘවාචක වතීමාක කෘදන්ත මෙනි.

3. අතීත කෘදන්ත ක්‍රියා.

ධාතූන්හට **ත** ප්‍රත්‍යය එක් කරනු. ධාතුව **සේව්** නම් ධාතුවට පර ව **ඉ** යන්නෙක් වේ. පය් + ඉ + ත=පයිත.

අනිව් ධාතුවෙන් පර ව ඉයන්නෙක් නො වේ. බඩ් + ත බඬ. භිද් ආදී සමහර ධාතූන්හට **න** එක්වේ: භින්න.

වෙව් ධාතු කෙරෙන් පර ව එක් පක්ෂයෙක ඉයන්නෙක් වේ, එක් පක්ෂයෙක නො වේ. හෘෂ් + ඉ + ත=හෘෂිත, හෘෂ් + ත= හෘෂ්ට.

ධාතුව සකර්මක නම් මෙසේ හැදෙන කෘදන්තය කර්මවාචක වේ. ධාතුව අකර්මක නම් කර්තෘවාචක වේ. **කෘත** (කරන ලද), **භූත** (වූ)

න ප්‍රත්‍යයාන්ත කෘදන්තයට **වත්** ප්‍රත්‍යය එක් කිරීමෙන් කර්තෘවාචක කෘදන්තය සැදේ. **කෘතවත්** (කළා වූ). මොවුන් වාක්‍යයේ යෙදෙන සැටි 125–136 පිටු බලා දත යුතු.

4. විධ්‍යර්ථ කෘදන්ත ක්‍රියා.

තව්‍ය, ය, අනීය යන ප්‍රත්‍යයක් ධාතුවට එක් කරනු. **තව්‍ය** ප්‍රත්‍යයයා පර කල්හි, සේව් ධාතුවෙන් පර ව ඉ ආගමය වේ. එය **න** ප්‍රත්‍යයයට කී සැටි මය. **තව්‍ය, ය, අනීය** යන ප්‍රත්‍යයයන් පර කල්හි ධාතු සවරයට ගුණ වේ. භුජ් + තව්‍ය=භොක්තව්‍ය, භුජ් + ය=භොජ්‍ය, භුජ් + අනීය=භොජනීය.

මෙහි තවත් විස්තර 133, 134, 135 පිටු බලා දත යුතු.

ල්‍යබ් ක්‍රියා.

ධාතුවට **ත්වා** එක් කරනු. [සේව් ධාතුවෙන් පර ව ඉ ආගමය වේ. ඒ ය‍ට **න** ප්‍රත්‍යයයට කී සේ ම ය.] පය් + ඉ + ත්වා=පයිත්වා, කෘ + ත්වා කෘත්වා.

උපසර්ගයක් ධාතුවට මුලින් සිටියොත් හෝ වෙනුවට ය වේ. අනු + භූ + ය=අනුභූය. ආ + ගම් + ය=ආගම්‍ය. ධාතුස්වරය හ්‍රස්ව නම් ය යන්නට මුලින් ත් කාරයෙක් වේ. අනු + ඝෘ + ත් + ය= අනුඝෘත්‍ය, ප්‍රති + ඉ + ත් + ය=ප්‍රතීත්‍ය, ආ + ඝ + ත් + ය=ආඝත්‍ය (මොවුන් යෙදෙන හැටි 18, 21 පිටු බලනු.)

අවශ්‍යන ප්‍රත්‍යය.

ලුඞ් විභක්ති කර්මකාරක ප්‍රථම පුරුෂ එකවචන ඉ විඛත් පර කල්හි ධාතුවට යම් වෙනසෙක් වේ නම්, එය ම අම් ප්‍රත්‍යයයා පර කල්හි ද වේ. ඉක්බිති අම් හා එක් වෑ පූජී ක්‍රියාව සැදේ.

කෘඤ්, කෘ, ස්මෘ, ශ්‍රු යන ධාතූහු පිළිවෙළින් හෝඤ්, කෘ, කාර්, ස්මාර්, ශ්‍රාව් කියා වෙති. අම් එක් ම හෝඤ්ම්, කාරම්, ස්මාරම්, ශ්‍රාවම් කියා වෙති. කෘ, කොට, සිහි කෑරී, අසෘ යැ සි පිළිවෙළින් අර්ථ වේ. මෙය දෙවරක් යෙදීමෙන් නැවත නැවත යන අර්ථය ලැබේ. ස්මාරං ස්මාරම් (නැවත නැවත සිහිකොට), පාඝං පාඝම් (නැවත නැවත බී)

තුමන්න.

ඡට 219 පිටේ ලුඞ් විභක්ති තා ප්‍රත්‍යය පර කල්හි ධාතුවට වන සියලු වෙනස තුම් ප්‍රත්‍යය පර කල්හි ද වේ. ඝේව් ධාතුවෙන් පර ව ඉ ආගමය වේ. ඝවව් ධාතුවෙන් පර ව පක්ෂයෙහ ඉ ආගමය වේ. පක්ෂයෙක නො වේ. පඨ් + ඉ + තුම්=පඨිතුම්, මෘජ් + තුම්=මාර්ජිතුම්, මාර්ෂ්ටුම්. පච් + තුම්=පක්තුම්.

[මොවුන් වාක්‍යයෙහි යෙදීම 16 පිටෙන් දත යුතු]

අභ්‍යාසය.

1. ගෘහ්, පත්, වද්, වච්, ද
ඝන ධාතූන්හට ත, තව්‍ය, ඝන අනීය, ඝ, තුම්, ත්වා ප්‍රත්‍යයයන් යොදා කෘදන්ත පද සාදනු. ඒ පද යොදා වාක්‍ය එක එක ලියනු.

2. ප්‍රති + ගම්, ආ + විශ්, සම් + ආ + පද්, සම් + ඡිද්, ආ + වර් යන ධාතූන් ගෙන් පූජී ක්‍රියා සාදා ඔවුන් යොදා වාක්‍ය එක බැගින් ලියනු.

3. පත්, ඛාද්, කප්, හා, දා යන ධාතූන්හට අම් යොදා පූර්ව ක්‍රියා සාදනු. ඒ යොදා වාක්‍ය ද සාදනු.

4. පච්, මුච්, තුජ්, ඝෘ, සනා, පා, වච් යන ධාතූන් ගෙන් වර්තමාන කර්මවාචක කර්තෘවාචක කෘදන්ත ක්‍රියා සාදා ඒ යොදා වාක්‍ය දෙක බැගින් ලියනු.

පරිශිෂ්ටය.

කාරකය.

ප්‍රථමා විභක්තිය.

ක්‍රියාවෙන් උකහනවූ කර්තෘ ද, උකහනවූ කර්මය ද ප්‍රථමා විභක්තියෙන් තැබිය යුතු.

1. **සෘ බුධං වන්දතෙ.** ඒ බුදුන් වඳියි.
   සෘ බුද්ධමවන්දත. ඒ බුදුන් වැන්දේ ය.

මෙහි වන්දතෙ, අවන්දත යන (කර්තෘවාචක) ආඛ්‍යාත ක්‍රියා වලින් උකහන වූ සෘ යන කර්තෘ පදය ප්‍රථමා විභක්තියෙන් සිටී.

2. **සෘ බුධං වන්දිතවාන්.** (ඒ බුදුන් වැන්දේ ය.) මෙහි වන්දිත වාන් යන (කර්තෘ වාචක) අතීත කෘදන්ත ක්‍රියායෙන් සෘ යනු උකහන ය. ඒ ප්‍රථමායෙන් සිටී.

3. **තෙන බුද්ධො වන්ද්‍යතෙ.** ඔහු විසින් බුදුරජ වඳනා ලැබේ.
   තෙන බුද්ධෝ' වන්ද්‍යත. ඔහු විසින් බුදුරජ වඳනා ලදී.

මෙහි **වන්ද්‍යතෙ, අවන්ද්‍යත** යන (කර්ම වාචක) ආඛ්‍යාත වලින් බුධඃ යි කර්මය උකහන ව ප්‍රථමා විභක්තියෙන් සිටී.

4. තෙන බුද්ධෙ වන්දිතඃ. ඔහු විසින් බුදුරජ වඳින ලදී

තෙන බුද්ධෙ වන්දිතව්‍යඃ,
,, ,, වන්දනීයඃ
,, ,, වන්ද්‍යඃ
} ඔහු විසින් බුදුරජ වැන්ද යුතු.

මෙහි **වන්දිතඃ, වන්දිතව්‍යඃ වන්දනීයඃ, වන්ද්‍යඃ** යන කෘදන්ත ක්‍රියාවන් ගෙන් බුධඃ යි කර්මය උකහන ව ප්‍රථමා විභක්තියෙන් සිටී.

සම්බාධන (ප්‍රථමා) විභක්තිය කෑදවීමෙහි, ඇමතීමෙහි යෙදේ. පුත්‍ර, ඉහාගච්ඡ, (පුත මෙහි එව). මේහි පුත්‍ර යනු සම්බොධන ප්‍රථමා යි.

විතියා විභක්තිය.

1. ක්‍රියායෙන් උක්ත නොවූ කර්මය විතියා විභක්තින් සිටී. සෝ බුධං වන්දතෙ යන තැන බුද්ධං යනු අනුක්ත කර්ම යි. එය විතියා විභක්තින් සිටී.

2. සිතින් හෝ කයින් පැමිණෙන හෝ, යමක් පමුණුවන තැන දක්වීමෙහි විතියා විභක්ත යෙදේ. කුමාරෝ විඤ්ඤුලයං ගච්ඡති. පථිකෝ දෙශාන් අවති. තෙන වෘතනාහෙතුනා රාජා ශොකං ජහාම්. මේහි විඤ්ඤුලයං, දෙශාන්, ශොකං යන තැන් විතියායෙන් දක්වේ.

3. අන්තරෙණ (තැනිව, ඇත), අන්තරා (අතුරෙහි, කැර), අභිතෝ (වටා), පරිතෝ (වටා), උභයතෝ (දෙපසින්), සබ්බතෝ (හැම අතින්), සමයා (සමීපයෙහි), නිකසා (සමීපයේ) යන නිපාතයන් හා විතියා විභක්ත යෙදේ.

නිදස්සුන්: රාමං මන්තරෙණ අයොධ්‍යා ශූන්‍යා බහුව (රාමයා නැති ව අයොධ්‍යාව හිස් වී ය).

මාමන්තරෙණ ස කිං මන්‍යෙත. (හේ මා ඇත කුමක් සිතා ද?)

පිතරං මාතරං ච අන්තරා පුත්‍රස්සිඤ්ඤති. (පියාත් මවත් අතර පුතු සිටී.)

ආනන්දමන්තරා සබ්බේ සභාං ගතාෂ (ආනන්දයා කැර සියල්ලෝ සභාවට ගියහ).

ඝරමභිතෝ, ඝරමභිපරිතෝ (ගෙය හාත්පස)

බුධ බුද්ධසෝ: ශ්‍රාවකාෂ (බුදුරජුන් දෙපැත්තෙන් ශ්‍රාවකයෝ)

ඝරං සබ්බතෝ (ගෙට හැම පැත්තෙන් ම)

නගරං සමයා, නගරං නිකසා (නුවර සමීපයේ)

4. ධික් (වි) නිපාතය හා යෙදෙන නින්ද ලබන්නහු අඟවන පදය ද්විතීයා විභක්තියෙන් සිටී. **ධික් පාපං.** (පාපයට නින්දු වේ වා).

5. අභි, අනු, ප්‍රති, පරි, අභි, උප යන අව්‍යයයන් හා ද ද්විතීයා විබත යෙදේ. **අභි** (වඩා උසස්) අභි දෙවාන් බුඩඃ බුදුරජ දෙවියනට වඩා උසස් ය. **අනු** (අනතුරු වැ, අනුකූල වැ, සමාන වැ, වඩා පහත්). උදා. **ජපමනු ප්‍රාවෂීත්.** ජපයට අනතුරු වැ (පසු වැ) වැස්සේ ය. **අනු පිතරං ගවජති පුත්‍රඃ** පියා අනු ව (පියාට අනුකූල ව) පුත්‍රයා යයි **අනු බුඩං සුරාඃ** දෙවියෝ බුදුන්ට පහත් ය. **ප්‍රති** (වෙතට, කරා) **මාරං ප්‍රති ගවජති.** දෙර වෙතට යයි.

6. **අභි, අනු, පරි, ප්‍රති** (පාඨා). උදා. **වෘක්ෂං වෘක්ෂමභි, වෘක්ෂං වෘක්ෂමනු-වෘක්ෂං වෘක්ෂං පරි-වෘක්ෂං වෘක්ෂං ප්‍රති සිංචති.** ගසක් ගසක් පාසා (හැම ගසට ම) වතුර වත්කරයි.

7. අත්‍යන්ත සංයොගයෙහි (කාලයේ හෝ මාර්ගයේ දිගට ම යන අර්ථයහි) ද්විතීයාව වේ. **වර්ෂං අධ්‍යයනම්** (හවුරුද්දක් ඉගැන්ම), **යොජනං වතම්** (යොන්නක් වතය)

8. **මා, විනා, ඍතේ,** (හැර) යන නිපාත හා ද ද්විතීයාව යෙදේ. ධර්මං විනා (ධර්මය හැර), **ග්‍රාමං ඍතේ** (ගම හැර) **තෘතීයා විභක්තිඃ.**

1. අනුක්ත කර්තෘ තෘතීයා විභක්තියෙන් සිටී. **මයා ඔදනඃ පච්‍යතෙ** (මා විසින් බත පිසනු ලැබේ.)

2. කරණ කොට ගෙන යන අර්ථයෙහි (කරණාර්ථයෙහි) ද තෘතීයාව යෙදේ. **මනුෂ්‍යාඃ පශ්‍යන්ති.** ඇස් දෙකින් (දැස කරණ කොට) බලති.

3. අ. ලවා යන අරුතෙහිද, b. සහ, සාර්ධම්, සාකම්, සමම්, විනා යන නිපාත සමඟ ද, c. 'සම්' ය යන අර්ථ ඇති පද සමඟ ද, d. අලම්, කෘතම් යන නිපාත සමඟ ද, e. ඍතේ, නානා, විනා යන නිපාතයන් හා ද ද්විතීයා විබත යෙදේ.

උදාහරණ. a. දූසෙන කාරයති (දූසයා ලවා කරවයි), b. පුත්තේන සහ, පුත්තේන සාඛිම්, පුත්තේන සාකම්, පුත්තේන සමම් (පුත්‍රයා හා); පුත්තේන විනා (පුත්‍රයා හැර). c. රාඤ්ඤ සමඃ (රජු හා සම් යි) d. අලමතිවිත්ථාරේණ (අධික විස්තරයෙන් කම් නැත. වැඩි විස්තර නො වුව මනා ය.) ඛාණමලසේවන (අසු ගෙන් කම් නැත. වුව මනා නැත) තෙන පාඨක්, තෙන විනා, තෙන නානා (ඔහු හැර).

4. a. හෙතුයෙන් යන අර්ථයෙහි ද, b. මිලට දීමේ හෝ ගැන්මේ දී දෙන මිල හැඟවීමෙහි ද, c. වාහනය, යන දිශාව, d. සම් අංගයෙක විකාරයෙක් වී නම් එය හැඟවීමෙහි ද තෘතීයාව යෙදේ.

උදාහරණ. a. හොජනෙන ආගච්ඡති (බොජුන් හෙතු කොට ගෙන, බොජුන් ගැන්ම ප්‍රයෝජන කොට ගෙන) එයි.

b. එකෙන රූපකෙන ක්‍රීතම්. එක් රූපියලක් දී ගන්න ලදි; එකෙන රූපකෙන වික්‍රීතම්. එක් රූපියලකට විකුණන ලදී.

c. රථෙන ගච්ඡති, (රථයෙන් යයි)

d. අක්ඛිණා කාණඃ. ඇස කාණ වූ (ඇසින් කණ වූ)

චතුර්ථී විභක්තිය.

a යමකුට දේ නම්, රුචි වේ නම් b යමකුට ස්නේහී හෝ සතුටු හෝ අසතුටු වේ නම්, c යමකුට ණය වේ නම්, d යමකුට ජත්‍රාදියක් දරා නම් හේ චතුර්ථී විභක්තියෙන් දැක්වේ

e. ඔහු දෙතුවෙහි මිල ද, චතුර්ථියෙන් දැක්වේ.

f. ආශීර්වාදවචන පද හා යෙදීමෙහි ද, g. නමෝ, සවස්ති, සුවහා සහ නිපාත සමග ද, h පිණිස යන අර්ථයෙහි ද, චතුර්ථිය වේ.

උදාහරණ:

a. යාවකාය අන්නං දදාති (යවියාට ආහාර දෙයි.)

b. සච්චාය තුය්හති. ඇමැතියාට සතුටු වේ. සච්චාය කුප්පති ඇමැතියට කිපේ. පුත්තාය ස්නිහ්‍යති (පුතාට ස්නේහ කරයි). කවයෙ විද්‍ය රොචතෙ. පණ්ඩිතයාට විද්‍යාව රිසි වේ.

c. තසෙසෙම ඡතං ධාරයතෙ (ඔහුට සියයක් ණය වේ),

d. තසෙසෙම ඡත්‍රං ධාරයතෙ (ඔහුට කුඩය අල්ලයි.)

e. ශතාය ක්‍රීතම්. සියයකට (සියයක් දී) ගන්නා ලදී.

f. මංගල කුම්භං. (තව ශුභයෙක් වේ වා)

g. තසෙසෙම නමෝ'ස්තු (ඔහුට නමස්කාර වේ වා)

සාසස්‍ය භූපතයෙ (රජුව සෙත් වේ වා)

h බ්‍රහ්මණෙ සොභා (බ්‍රහ්මයාව පූජා වේ වා.

ස්නානාය ගච්ඡති (නෑම පිණිස යයි)

i. අලං (සුදුසු, සමර්ථ) යෝගයෙහි ද චතුර්ථිය වේ.

අලං මල්ලෙලා මල්ලාය (මල්ලයා මල්ලයාට සෑහේ,-කරට කර හරි යි.)

පංචමී විභක්තිය.

යමෙකින් ඉවත් වේ නම් එය පංචමී විභක්තියෙන් දැක්වේ. ග්‍රාමාත් අපෙති (ගමෙන් ඉවත් ව යයි)

2. a. යමකට හය හෝ පිළිකුල වේ නම් එය ද, ආරාත් (දුරින්), ආ (තෙක්), විනා, නානා, පෘථක්, සෘතෙ (හැර), බහිඃ (පිටතට) යන නිපාත සමඟ ද පංචමීය යෙදේ.

උදාහරණ: a. ජනාත්‍ඃ මරණාත් බිභෙති (සත්වයා මරණයට බිය වේ.) සඃ පාපාත් ජුගුප්සතෙ (හේ පවට පිළිකුල් කරයි)

b. ග්‍රාමාත් ආරාත් (ගමට දුරින්), ආ ග්‍රාමාත් (ගම තෙක්), විනා මිත්‍රාත්, මිත්‍රාත් නානා, මිත්‍රාත් පෘථක්, සෘතෙ මිත්‍රාත් (මිත්‍රයා හැර, මිත්‍රයාගෙන් වෙන් ව), ග්‍රාමාත් බහිඃ (ගමින් පිටත).

3. 'පවන්' යන අර්ථ ඇති නිපාත සමඟ ද, 'වඩා' යන අර්ථ ඇති පද සමඟ ද පංචමීය යෙදේ.

උදාහරණ:

a බාල්‍යාත් ප්‍රභෘති, බාල්‍යාත් ආරභ්‍ය (ලපටි වියයෙහි පටන්)

b විඤ්‍යාත් හිමාලයඃ උච්චතරඃ (විඤ්‍යාවට වඩා හිමාලය උස් ය)

'යම් කාලයෙක හෝ තැනෙක සිට' යන අර්ථයෙහි ද පංචම්‍යර්ථ වේ. **අස්මාකං ග්‍රාමාත් තව ග්‍රාමඃ සප්තභිඃ ක්‍රොශාඃ–සන්තෝ ක්‍රොශේයුඃ.** අපේ ගම සිට නුඹේ ගම හැතැපුම් හැටෙක. **ජනකස්‍ය මරණාත් ජනන්‍යාඃ මරණං විංශතෝ දිනෙෂු** (පියා ගේ මරණයෙන් මව ගේ මරණය විසිදිනෙක්හි ය.)

4. ප්‍රාක්, ආහි යන නිපාත හා යොගයෙහි ද පංචම්‍යර්ථ වේ **වෘක්ෂෙටඃ ප්‍රාක්** (වැස්සෙන් පෙර), **නගරාත් උත්තරාහි** (නුවරට උතුරු දිගැ)

සප්තමී විභක්තිය.

1. අයත් බව හැඟවීමෙහි සප්තමී විභක්ත යෙදේ.

වෘක්ෂස්‍ය ශාඛා. (ගසේ අත්ත.)

2. 'සම්'ය යන අර්ථ ඇති පද සහිත ද, b හෙතු ශබ්දය සමග ද, **දූර, අන්තික** ශබ්ද සමග ද, සඵුහ යකින් එකක් වෙන් කිරීමේ ද පංචම්‍යර්ථ යෙදේ.

උදා: a **ජනකස්‍ය සමඃ** (පියාට සම), b **අලසස්‍ය හෙතොඃ** (සුළුදයක් හේතුකොට ගෙන), c **නගරස්‍ය දූරම්** (ගමට දුරු), **නගරස්‍යාන්තිකම්** (ගම ළඟැ), f **සඵායාම් නදිඵූ භාගීරථි ද්‍රාඝීය්‍සා** (සියලු නදීන් ගෙන් ගංගා නදිය ඉතා දිග් ය.

3. තව්‍ය, ය, අනීය යන ප්‍රත්‍යයයන් යෙදී හැදුණු කර්මවාචක කෘදන්ත ක්‍රියාවන් ගේ කර්තෘ ෂෂ්ඨියෙන් ද තෘතීයාවෙන් ද සිටී. උදා: මයා කර්තව්‍යම් මම, කර්තව්‍යම්, මයා කාර්‍යම්, මම කාර්‍යම්, මයා කරණීයම්, මම කරණීයම්. (මා විසින් කටයුත්ත)

4. **තඃ** ප්‍රත්‍යයාන්ත දිශාවාචි ශබ්ද සමග ද, **කෘත්වඃ** ප්‍රත්‍යයාන්ත සමග ද ෂෂ්ඨිය යෙදේ. උදා: **ග්‍රාමස්‍ය උත්තරතඃ** (ගමට උතුරෙන්), **දිවසස්‍ය පංචකෘත්වඃ** (දවසට පස්විටක්)

5. **කල්කි** යන අර්ථයෙහි අනාදරයෙහි ෂෂ්ඨිය වේ. **කුමාරස්‍ය රුදතඃ මාතා නිර්ගච්ඡති.** ළමයා අඬද්දී (එය නොසලකා) මව නික්මෙයි. (මෙහි ක්‍රියාව භගවන් කෘදන්ත පදයත් එය කරන්නහු භගවන් පදයත් යන දෙක ම ෂෂ්ඨී විභක්තින් සිටියදුටුය.)

සප්තමී විභක්තිය.

1. යමකට ආධාරය – භූමිය **සප්තමී** විභක්තියෙන් දැක්වේ. උදා. **වෘක්ෂෙ ශකුනඃ** (ගසෙහි කුරුල්ලා.)

2. යමෙක ඇලේ නම්, යමකට සෙනෙහෙ කෙරේ නම්, පහදී නම් එය සප්තමියෙන් දැක්වේ. උදා. **මම මනඃ ධර්මෙ රමතෙ.** (මගේ සිත ධර්මයහි ඇලේ), **මාතා පුත්‍රෙ ස්නිහ්‍යති** (මව පුතු කෙරේ සෙනහ කරයි). **බුද්ධෙ මම චිත්තං ප්‍රසිදති.** (බුදුන් කෙරෙහි මගේ සිත පහදී.)

3. **'කල්හි'** යන අර්ථයෙහි කර්තෘවාචක කෘදන්තය හා එහි කර්තෘ හඟවන නාම පදයත් සප්තමී විභක්තියෙන් සිටිත්. පුරුෂෙ ගතෙ (පුරුෂයා ගිය කල්හි). ඒ අර්ථයෙහි ම කර්ම කෘදන්ත පදය හා එහි කර්ම හඟවන නාම පදයත් සප්තමී විභක්ති ගනිත්. වෘක්ෂෙ ඡින්නෙ (ගස කපනලද කල්හි). මේ යෝගය **භාවලක්ෂණම්** නම්.

4. **නිර්ධාරණයෙහි** (බොහෝ දෙනකුන් ගෙන් එකකු වෙන් කිරීමෙහි) බොහෝ දෙනා අඟවන පදය සප්තමී විභක්තික බහුවචනයෙන් සිටී. උදා. **පක්ෂිෂු හංසඃ ශ්‍රෙෂ්ඨඃ** (කුරුල්ලන් අතුරෙහි හංසයා ශ්‍රෙෂ්ඨ ය)

සංස්කෘතාවතරණය
(ප්‍රථම භාගය)
සමාප්ත යි.

උපග්‍රන්ථය.

ශබ්දදීපිකෝශය.

2.

ඤාලයති.	සෝදයි.
ඔතති.	හාරයි.
ඔවජ්ජති.	යයි.
ඔරජ්ජි.	හැඹිරෙයි, ඇවිදී.
ජයති.	දිනයි.
තාඩයති.	තලයි, ගහයි.
තුණ්හති.	සතුටු වේ.
ථවති.	දුවයි.
නමති.	වඳී, නැමේ.
නයති.	හෙන යයි, පමුණුවයි.
පමජ්ජි.	පිහයි
පතති.	වැටෙයි.
පස්සති.	දකී.
පිබති.	බොයි.
පීළියති.	පෙළයි.
පොසයති.	පොෂිත කරයි.
භුමති.	කර ඇවෙයි.
මිසති.	ඇතුල් වෙයි.

3.

ආඛ්‍යාත.

කූජති.	නාද කරයි.

නාම.

අස්ව.	අශ්වයා.
කාක.	කවුඩා.
කීංකර.	මෙහෙකරුවා.
කුමාර.	ළමයා.
දූත.	කොවුලා.
දූස.	දූසයා.
නාප.	රජ.
පුත්ත	පුතා.
පුරුස.	මිනිසා.
බාලක.	දරුවා, ළමයා.
බුඩ.	බුදුරජ.
භාර.	බර.
භ්‍රමර.	බම්රා.
මාජාර.	බළලා.
මූසක.	මීයා.
මිග.	මුවා.
යෝධ.	යෝධයා (යුදයෙහි නියුක්තයා)
රාම.	එතමැත්තා.
වානර	වඳුරා.
වායස.	කවුඩා.
විකාල.	බළලා
වෘෂ.	ගස.
සිඟාල.	ගොනා.
සකුන	කුරුල්ලා.
සුක.	ගිරවා.
සාරමෙය.	බල්ලා.

4

නාම.

අගද.	බෙහෙත.
අධම්ම.	අධර්මය, අයුක්ත.
ආහාර.	කෑම.
උපහාර.	තෑග්ග, තුටු පඬුර.
කොකිල.	කොවුලා.
ගාම.	ගම.

ගජ.	ඇතා.
ඝට.	කළය.
ධර්ම.	ධර්මය, යුක්ත.
මූර්ධ.	මේඩයා
යාවක.	හිඟන්නා.
රථ.	රථය.
රේඛ.	ලෙඛ.
ව්‍යාඝ්‍ර.	ව්‍යාඝ්‍රයා.
ව්‍යාධ.	වැද්ද.
විෂ.	වස.
විප්‍ර.	බමුණා.
ශ්ලෝක.	සිලෝව.
ශර.	ඊය.
ඝසත.	අත

ආඛ්‍යාත.

අභ්‍යති.	විසි කරයි.
කෂ්‍යති.	නැසෙයි.
ප්‍රහරති.	ගසයි.
යච්ඡති	දෙයි.
විතරති.	දෙයි.
ශංසති.	පසසයි.

5.

නාම.

අග්‍රජ.	වැඩිමාල් සොහොයුරා
අනාථපිණ්ඩද.	එනමැත්තා
අනුජ.	බාල සොහොයුරා.
අලංකාර.	ආභරණය, සැරසිල්ල.
ආරාම.	උයන, වත්ත.
කාෂිබල.	ගොවියා.
ඛඩ්ග	කඩුව.
චොර.	සොරා.
ජන.	ජනයා, මිනිස්සු.

තාපස.	තවුසා.
දණ්ඩ.	ලීය
දෙහ.	ශරීරය.
නවීක.	නැවිටුවා.
ප්‍රාසාද.	මාලිගාව.
පඤ්ච.	කන්ද.
පුරොහිත.	පෙරවී බමුණා.
බලිවර්ද.	ගොනා.
මාර්ග	පාර.
මොදක	රසකැවිල්ල
ශෘගාල	සිවලා.

ආඛ්‍යාත.

ක්‍රීඩති.	සෙල්ලම් කරයි
ක්ෂිපති.	විසිකරයි, (දුනු ආදි යමෙකින් ඇතව) යවයි, දමයි
තිෂ්ඨති.	සිටියි
පශ්‍යති.	දකී
භ්‍රාම්‍යති.	කර කැවෙයි, තැන තැන ඇවිදී
මුංචති.	මුදයි
වසති.	වසයි
ස්තිභ්‍යති.	සෙතෙහෙ කරයි
හරති.	හැර ගෙන යයි

6.

නාම.

ආචාර්‍ය්‍ය.	ඇදුරු, ගුරුවරයා
කුක්කුට.	කුකුළා
බුධ.	පණ්ඩිතයා
මොක්ෂ.	දුකින් මිදීම, නිවණ
සිංහ.	සිංහයා
සෙවක.	මෙහෙකරුවා

ආඛ්‍යාත.

අනුධාවති. ලුහුබඳියි.
අභිරුහති. නගී.
අවරොහති. බසී.
ආනයති. ගෙනෙයි.
ආරොහති නගී.
ඉච්ඡති. කැමැති වෙයි.
උපදිශති. උගන්වයි.
ඔරයති. සොරෙන් ගනී.
නිගීර්‍වජති. නික්මෙයි.
ප්‍රක්ෂාලයති. සෝදයි.
පරිචරති. සේවාව කරයි.
භක්ෂයති. කයි.
භාමීයති. සංසිඳේ.
භංවරති. හැවිදී.
භරති. දුර ලයි.

7.

නාම.

අඩොගම. පහතයාම.
ආශ්‍රම පන්සල, අසපුව.
උපාධ්‍යාය. ගුරුවරයා.
කාසුක. පහසුව, බෝලය.
භණී. කණ.
භවාට. ජනේලය, කවුළුව.
කොටර. බිලය.
භමණක ගණ දෙවියා.
ශාත්‍ර. ශිෂ්‍යයා.
දම්භ. කපට කම
පංජර. කුඩුව
ප්‍රධ්වංස. පහත වැටීම, විනාශය.
පීඨශාල. පාඨශාලාව.
ෂිෂ්‍ය. ශිෂ්‍යයා.

ආඛ්‍යාත.

උද්ඝාටයති. හරි.(විවෘත කරයි)
ප්‍රවිශති. පිවිසෙයි, ඇතුල් වෙයි.
ප්‍රසීදති පහදී.
සථාපයති. තබයි.
සපෘහති. සපශී කරයි, අල්ලයි.

8.

නාම.

සාට. කළාලය, පැදුර.
භට. යෝධයා.
වෘක. මීඝයා
ශ්‍රමණ. ශ්‍රමණයන් වහන්සේ
ෂවිව. ඇමැතියා.
සජ්ජන. සත්පුරුෂයා.
සජී. සජියා.
සුද. අරක්කැමියා.
හංෂ. හංසයා.

ආඛ්‍යාත.

අනුතිෂ්ඨති. අනුව සිටී, පිළිපදී.
කුප්‍යති. කිපෙයි.
වලති. සැලෙයි, සෙමෙන් යයි.
ත්‍රස්‍යති. තැති ගනී.
ධාරයති. දරයි.
නිෂීදති. ඉදි.
නෘත්‍යති. නටයි.
ලිඛති. ලියයි.

නිපාත.

අත්‍ර. මෙහි.

9.

මින් පසු
m ලකුණින් පුංලිංගික බව ද,
n ලකුණින් නපුංසක ලිංගික බව ද,
f ලකුණින් සත්‍රීලිංගික බව ද හැඳින්වේ. එ කී ඉලකුණක් නැති නාම පද තුන් ලිඟු යෙහි ම වර නැගෙන බව දත යුතු.

නාම

අංගන. n. මිදුල.
අන්න. n. ආහාර.
අසුර. m. අසුරයා.
ආසන. n. ආසනය.
ආපණ. m. කෙඬේ, සාප්පුව.
ඉන්ද්‍ර. m. ශක්‍රයා, ඉන්ද්‍ර දෙවියා.
උපල. m n. ගල.
කාව්‍ය. u. කාව්‍යය.
කිංචිත්. කිසි (නපුංසක ලිඟියා එක වචනයි)
කෙශපාශ. m. කොංඛය.
චිත්‍ත n. සිත.
තෘණ. n. තණ කොළ.
දශන. n. දෑකිම.
දාරක. m. දරුවා, ළමයා.
දෙව. m. දෙවියා.
දුග්ධ. n. කිරි.
ධාන්‍ය. n. (වී ආදි) ධාන්‍ය
නඛ. m. n. නියය.
නව. අළුත්.
පුස්තක. n. පොත.
භාණ්ඩ. n. බඩුව.
භොජන. n. බොජුන්, කෑම.
මාංස. n. මස්.
මාණ්ඩ. m. සුළඟ.
මිත්‍ර. n. මිත්‍රයා.
යත්න. n. උත්සාහය.
රණක්ෂෙත්‍ර. n යුද බිම.
වත්ස. m. වස්සා.
වර. m. වරය.
වස්ත්‍ර. n. හැදුම්, රෙදි.
වෘත්‍ර. m. එනම් අසුරයා.
ශරීර. n. සිරුර.
ශාස්ත්‍ර. n ශාස්ත්‍රය.
ශිබර. n. මුදුන.
ශීර්ෂ. n. හිස.
සාගර. m. මහමුහුදු.

ආඛ්‍යාත.

අනුගෘහ්ණාති. අනුග්‍රහ කරයි.
අශ්නාති. කයි.
උත්තිෂ්ඨති. නැඟී සිටී.
උපවිශති. ඉද ගනී.
කල්පයති. පෙළයි.
ක්‍රීණාති. මිලයට ගනී.
ගෘණාති. කියයි, පසසයි.
ගෘහ්ණාති. ගනී.
ශ්‍රුත්වා. ගොතහි.
ජානාති. දනී.
දෘණාති. පළයි, ඉරා ලයි.
ධුනාති. සොළවයි.
නිගෘහ්ණාති. නිග්‍රහ කරයි.
පුෂ්ණාති. පෝෂිත කරයි.
පෘණාති. පුරවයි.
ප්‍රිණාති, පිණවයි.
බධ්නාති. බඳි
මර්ජයති. කලඹයි.
මුෂ්ණාති. සොරෙන් ගනී.

මෘද්නාති. මඩි, අඹරයි
මෘණාති. ඉල්ලයි, තෝරා ගනී
යතෘණාති. වසා ලයි

නිපාත.

අද. අද
සදා. හැම කල්හි
සහ. හා, සමග

10

නාම.

අහාර. m. අහස
උෂ්ණ. m. n. උෂ්ණය
ඔදන. m. බත්‍ර
කෞත්‍ර. m. කොත, කුඹුර
කමල. n. නෙළුම්
කාරණ්ඩව. n. පෙට්ටිය
කාලහ m. කලහය, විවාදය
කාරණ. n. කාරණය
කාසාර. m. පොකුණ, දියවළ
කුම්භකාර. m. කුඹල
ජල n. දිය, වතුර
තීර. n. වෙරළ, ඉවුර
දාර m. දොරකඩ
දශරථ. m. එනම් රජ
නක්ෂත්‍ර. n. නකත් තරු
නීදාඝ. m. නියඟ
පාඨ. m. පාඩම
පාත්‍ර. n. භාජනය
පිඨ. n. පුටුව
ලෙඛන. n. ලියුම

ආඛ්‍යාත.

අධිගච්ඡති. ලබයි, දැනගනී
කරොති. කරයි
ප්‍රභවති. හැකි වෙයි
පාරයති. හැකි වෙයි
ක්ෂුභ්‍යති. විඝලෙයි

නිපාත.

ඉදානීම්. දැන්
තත්‍ර. එහි
බහිඃ. පිටත

ක්‍රියාදන්ත (නිෂ්පන්නා නිපාත)

ආරොක්ෂ්‍යම්. නගින්නට
උද්ඝාටයිතුම්. විවෘත කරන්නට
ක්‍රීඩිතුම්. සෙල්ලම් කරන්නට
ඛාදිතුම්. කන්නට
ගන්තුම්. යන්නට
දුෂ්ටුම්. දැහින්නට
ධාවිතුම්. දුවන්නට
නර්තිතුම්. නටන්නට
පක්තුම්. පිසින්නට
පඨිතුම්. කියවන්නට
ප්‍රවෙෂ්ටුම්. පිවිසෙන්නට
භ්‍රාමයිතුම්. කරකවන්නට
භක්ෂිතුම් කන්නට
රක්ෂිතුම්. රක්නට
ලිඛිතුම්. ලියන්නට
වසතුම්. වසන්නට
වොළුම්. උසුලන්නට, උසුලා ගෙන යන්නට
සථාතුම්. සිටින්නට

11

නාම.

අග්නි. m. ගින්න
අතිථි. m. අමුත්තා, ආගන්තුකයා
අරි. m. සතුරා

ආහරණ. n. ආභරණය
උවජ. m. පැල
උදහි. m. ඉහුද
සාමි. m. සෘෂිවරයා
කපි. m. වඳුරා
කම්. m. පණිතය
ක්‍රොධ. m. ක්‍රෝධය, තරහව
ගිරි. m. පර්වතය
ඝඩිග. m. වැව
ඝත්ති. n. ඇති සැටිය
දන්ත. m. දත
නිධි. m. නිධානය
කෘත්‍ය. n. කැරිම
කෘපති. m. රජ
එල. n. ඵලය
මණි. m. මැණික
ලුණ. n. ඉහුණ, කට
ලුත්ති. m. තවුසා
ශුද්ධ. n. ශුධය
රථ. m. ඔඩ
රවි. m. හිරු
රාත්‍රි. n. රෑ
ව්‍යාධි. m. ලෙඩ
වචන. n. වචනය, හිමි
ඡෙදජල. n. ඩහදිය
ශබ්ද. m. හඬ
ශරීර. n. සිරුර
සංග්‍රාම. m. යුධය
සාරථි. m. රියැදුරා
සුඛ. n. සැප
සඤ්ඤා. n. කැමි

ආඛ්‍යාත.

ආගච්ඡති. එයි
උද්ගච්ඡති ඉහළ නඹී
ගුහති. සඟවයි.

දේසයති. පෙන්නයි
දහති. දවයි
නීහරති නික්මෙයි, පිට වෙයි, විහිදෙයි
පාලයති. රැක ගනී
පූජයති. පුදයි

කෘදන්ත (නිෂ්පන්න නිපාත)

අවරෝත්තුම්. බසින්නට
ඤාලයිත්වා. සෝදා
ගන්ත්වා. ගෙන, අල්ලා ගෙන
දත්වා. දී
ඤත්වා. වැද
ජිත්වා. බී
භූමයිත්වා. සරසා
රක්ඛිත්වා. රැක
ඤාත්වා. අසා
සථාපයිත්වා. තබා
ඨපිත්වා. සිතා සී
ඤාත්වා. හැර ගෙන ගොස්

12.

නාම.

අසි. m. කඩුව
අහි. m. සර්පයා
ඉත්ථී. m. භාග්‍යවතී
පාණී. m අත
පිණ්ඩ. m. පිඬු
බාණ. m ඊය
භූපති m. රජ
මසාණික n. මළුලය
වතීසමය m. වැසි කාලය
ශ්‍රාවක. m. ශ්‍රාවකයා
සෙනාපති. m. සෙනෙවියා

ආඛ්‍යාත.

අධිගවජති පැමිණෙයි
නිඃ සරති. විහිදෙයි

නිපාත.

ප්‍රාතඃ. උදේ
තතඃ පරම්. ඉන් පසු

කෘදන්ත.

ආරුහ්‍ය. නැඟී
උෂිත්වා. වැස
ප්‍රවිශ්‍ය. පිවිස, ඇතුල් වී
පරාජෙතුම්. පරදවන්නට
විදුෂී. පලා

13

නාම.

ගොඝාතක. m. ගවයන් මරන්නා
නීඩ. n. කැදැල්ල
පුණ්‍ය. n. පින්
ප්‍රභාත. m. පාන්දුර
බිල. n. බිලඳ, සිදුර
බොධිසත්ත්ව m. බෝසත්
මහාකාව්‍ය n. මහාකාව්‍යය
මූසල. m. මෝල
රඤ්ඣ n. ලේ
රණ. m. යුධය
වධස්ථාන. m. වධයෙන තැන
මරන තැන
ශෞනික. m. ගවයන් මරන්නා
සන්නිධි. f. සමීපය
හෙමන්ත. m. හිමිවැටෙන කාලය

ආඛ්‍යාත.

ඝාතයති මරයි
කාම්‍යති. ඇපලයි
නිවසති. වසයි
මාරයති. මරයි
ව්‍යාපාදයති. මරයි
සඨ්ඣාති. දැඩි කරයි

කෘදන්ත.

අවරුහ්‍ය. බැස
උත්ථාය. නැඟිට
උඩාත්‍ය. ඔසවා, උදුරා
උපවිශ්‍ය. හිඳ
කෘත්වා. කොට
ත්‍යක්ත්වා. හැර, දුරු කොට
නිශීත්‍ය. තියා
නිර්ණාය. සෑදූ
නිර්භිද්‍ය. භිඳ
නීත්වා. ගෙන ගොස්,
පමුණුවා
පරිධාය. හැඳ
ප්‍රාඝාල්‍ය. සෝදා
විශ්‍රම්‍ය. වෙහෙස හැර
විහාය හැර
ව්‍යාපාද්‍ය. මරා
සෙවිතුම්. සේවනය කරන්
නට

නිපාත.

පුනඃ නැවත

14.

නාම.

අජ. m. එළුවා
ආකන්ද. m. එනම් ඇත්තා
ආමිෂ. n. තවාතන
ඉක්ෂු m. උක් ගස
ඉක්ෂු. m. සඳ
උධ්මන. n. උගන
උපවන. n. උගන
ක්‍රතු. m. හෝමය

චරු. m.	මුරුතාන්, (දේව පූජාවට පිළියෙල සමරති. කැරෙන බොජුන්) භසති.
ජනතු m.	සත්තියා
ඛනතු. m.	කුල
තරු. ක.	ඔස
තීතඋ. m.	කුල්ල
තුදු. ක.	එකමැත්තා
පාද. m.	පය
ප්‍රචාර. ක.	පැතිරවීම
භික්ඛු. m.	තික්ෂූන් වහන්සේ
ප්‍රභු. ක.	ප්‍රභුවරයා
බාහු. m.	අත
මූල n.	මූල
මෘතයු. m.	මරණය
රස. m.	ඉස්ම, යුෂ
වාසු. m.	සුළඟ
විෂ්ණු. m.	විෂ්ණු දෙව්
වීහඞ. m.	පක්ෂියා
ව්‍යාකරණn.	ව්‍යාකරණ ශාස්ත්‍රය
සතුරු m	සතුරා
ශාකාෂුනිm.	ගෞතම බුදුරජාණන් වහන්සේ
ශීඝ්‍ර. m.	ළඟ්‍යා
සක්තු. m	විලඳ
ඍධ්‍රි. m.	ඍත්පුරුෂයා
සේතු. m	ඉඟ දංඩි

ආඛ්‍යාත.

අවති	ආවිදී, යයි.
ක්‍රන්දති.	හඬයි
ගණයති	සලකයි, ගණන් ගනී
ධාරණාති.	නිහීය වේ
ධ්‍යායති,	සිතයි, සිතෙහි පිහිටුවයි
පුනාති.	පිරිසිදු කරයි,

	පොළයි
	සිහි කෙරෙයි
	සිතා සෙයි

කෘදන්ත.

ආදාය.	ගෙන
දාතුම්	දෙන්නට
පක්ත්වා.	පිස
පතිත්වා.	වැටී
භක්ෂිතුම්.	කන්නට

15.

නාමපද.

අඟද. m.	බෙහෙත.
අම්ල.	ඇඹුල් රසැති.
අම්බ. m.	වළ.
ආචාර. m.	හැසිරීම.
ආවීල.	බොර වූ.
ආසාර. m.	ඇතිරිය.
ආස්තරණ. ක	,,
ඵල.	මහත්, උසස්, බලවත්.
කදයී.	මිසුරු, කීන.
කෘශ.	හෙවිටු.
කොමල.	මෘදු.
ක්‍රූර.	නපුරු.
ක්ෂුද්‍ර.	කුඩා.
ගභීර.	ගැඹුරු.
ගුල්ම. m.	පඳුර.
චෂක. m.	කෝප්පය.
ජලාසය. m.	පොකුණ. දිය ඇති තැන.
ජීර්ණ.	දිරා ගිය.
තක්‍ර. n.	මෝරු.
තත්ත්ව. n.	ඇති සැටිය.
තප්ත.	රත් වූ, උණු වූ
තරුණ.	ලපැටි, තරුණ වූ

තුංග. උස් වූ
දක්ෂ සමර්ථ
දක්ෂිණ. m. කැඹපත.
දීක්ෂි. දික්.
දුගීත. දුගී, දුප්පත්
දුර්බල. බල හීන.
දුර්විඛ. පින් මද.
දුඃඛ. අයහපත්.
දූත. m. පණිවිඩ කරු.
දූර. දුර
ධනික. ධනවත්.
ධවජ. m. කොඩිය.
නිර්ධන. වසතුව නැති, දිළිඳු
පරිපාලන. n. රැක ගැන්ම.
පිත. රන්වන්.
පිවර. මහත් තරබාරු.
පුවජික. n. තගුව.
පොත. m. තැව.
ප්‍රතිබිම්බ. m. පිළිබිඹුව.
ප්‍රබල. මහ බලැති.
ප්‍රශ්න. n. ප්‍රශ්නය.
බහු. බොහෝ.
භීම. භය උපදවන
මත්ස්‍ය. m. මත්ස්‍යයා.
මධුර. මිහිරි.
මලින. කිලිටු.
මාලාකාර. උයන්පල්ලා.
මූඝ. මෝඩ.
රම්‍ය. සිත් කළු.
රාෂ්ට්‍ර. n. රට.
විනීත. හික්මුණු.
විශාල. ලොකු.
වීර. වීර වූ.
වෘඩ. මහලු.
වෛද්‍ය. m. වෙද.
ශකට. n. ගැල.
ශාකටික. m. ගැල් පදවන්නා
ශුඛ. පරිශුද්ධ.
ශොභන. මනා පෙනුම් ඇති
ශ්වෙත. සුදු.
සඤ්ජල. තරබාරු
සවර. m. ශබ්දය.
ස්වීය. තමා සතු.
සකුනත. m. කුරුල්ලා.
සංකල්ප. m. කල්පනාව.
සමීප. ළඟ.
සෛනික. m. භටයා.
සුන්දර. යහපත්.
හිත. n. දියුණුව, යහපත.

ආඛ්‍යාත පද.

අවච්ඡොති. නෙලයි.
ආරුඛයති. සිත් ගනී, සතුටු කරයි.
ආවෘණොති. වසයි, වළක්වයි.
කරොති. කරයි.
පිණොති. රැස් කරයි.
දුණොති. රිදවයි.
ධුණොති. සොලවයි.
ධෘෂ්ණොති. නිර්භය වේ.
පරිවජති. විචාරයි.
ප්‍රතණොති. පතුරුවයි.
ප්‍රත්‍යාගවජති. පෙරළා එයි.
ප්‍රයවජති. දෙයි.
ප්‍රහිණොති. යවයි.
ප්‍රාප්නොති. පැමිණෙයි.
භඤ්ජති. බුරයි.
විවෘණොති. හරී, විවෘත කරයි
වෘණොති. වසයි, වළක්වයි.
ශක්නොති. හැකි වෙයි.
ශ්‍රැණොති. අසයි.
සංවිණොති. එක් රැස් කරයි.
සංවෘණොති. වසාලයි.

කෘදන්ත.

උත්ක්ෂිප්‍ය. ඔසවා.
වර්ත්තා. හැසිර, ඇවිද.
ත්‍රුසිත්වා තැති ගෙන
තීර්ත්වා. තරණය කොට, එගොඩ වැ.
ප්‍රහර්තුම්. පහර දෙන්නට, ගහන්නට.
ප්‍රහෘත්‍ය. පැහැරැ, ඔසා.
පාතුම්. බොන්නට.
මුක්ත්වා. මුදා.
යොද්ධුම්. සටන් කරන්නට
වර්ණයිතුම්. වර්ණනා කරන්නට
සප්‍රිත්වා. සිව.
සංයොජ්‍ය. එකට යොදා, අනා මිශ්‍ර කොට.
හෘත්වා. පැහැර ගෙන.

නිපාත හා ක්‍රියා විශෙෂණ.

අද්‍රෙ. ඉදිරියෙන්.
කථං නාම. කෙසේ නම්.
පරම්. පසු වැ.
පාරම්. එ ගොඩ.
ප්‍රත්‍යහම්. දිනපතා.

16.

නාමපද.

අරණ්‍ය. n. කැලය.
කාල. කළු.
කාශ. m. නැසීම.
පථික. m. මඟියා.
පවිත්‍ර. පිරිසිදු.
රාජඝාහ. n. එනම් තුවර.
ලාංගුල. n. නගුට.
වජ්‍ර. m. ගාලි.

ආඛ්‍යාත.

පාතයති. හෙලයි.
යොජයති. යොදයි.

කෘදන්ත.

ක්ෂිප්ත්වා. දමා, බහා, විසි කොට
ධ්‍රුත්වා. සොලවා.

නිපාත.

අපි. ද, පවා.
පුරා. පෙර.

17.

නාමපද.

ආතුර. ගිලන්
ඊශ්වර. m අධිපතියා, ඊශ්වර දෙවියා
කණීයස්. (වයස් ආදියෙන්) බාල
ගන්තෘ. m. යන තැනැත්තා
ගොප්තෘ. m. රක්නා තැනැත්තා
ජාමාතෘ. m. බෑනා
ජෙතෘ. m. දිනන්නා
දූතෘ. m. දෙන තැනැත්තා
දුර්ලභ. ලෙහෙසියෙන් ලද නො හැකි
ධාර්මික. ධර්මිෂ්ඨ.
නප්තෘ. m. මුනුපුරා
නිකට. m. n. සමීපය.
නෘ. m. මිනිසා
නෙතෘ. m. නායකයා
නෙත්‍ර. n. ඇස
පාතෘ. m. රකින්නා
භ්‍රාතෘ. m සොහොයුරා
මෛත්‍රෙය. m. එනමැත්තා
වක්තෘ. m. කියන්නා

විධාතෘ. m. බ්‍රහ්මයා, මැවුම් කරුවා
වෛකුණ්ඨ m. එනම් පර්වතය
ව්‍යාධිත. ගිලැන්
ශාස්තෘ. m. ශාස්තෘන් වහන්සේ
සන්දෙශ. m ලියුම, පණිවුඩය
සරල. ඍජු, ලෙහෙසි
හොතෘ m. හෝම කරන්නා

කෘදන්ත.

අනුපාලයිතුම් රකින්නට
කථයිතුම්. කියන්නට

නිපාත.

නිත්‍යම්. නිරන්තරයෙන්

18.

නාමපද.

අක්ෂි. n. ඇස.
අසිත බිය නැති
අසපි. n. ඇට
උපද්‍රව. m. උවදුර
ඍතු. m ඍතුව
කදී. m. මැටි
කදීම. m. මැටි
කිරණ. m. රශ්මිය
ඛෘග්‍ර. m. ගිජුලිහිණියා
ගොපාල. m. ගොපල්ලා
වණ්ඩ. සැඩ, නපුරු
ද ධි. n. දී කිරි, දිහි
දීර්ඝ පීථ. n. බංකුව
නිර්භය. බිය නැති
පෘෂ්ඨ. m. පිට, මතු පිට
ප්‍රභූත. බොහෝ වූ
ඵලක. m. බංකුව, පුවරුව
භාත්‍ර. m. හිරු, රශ්මිය
භීම. භය ජනක, බිහිසුනු
භීෂණ. බිහිසුනු
ලවණ. n. ලුණු
වර්ධන. n වැඩීම
වාරි. n. ජලය
සිත. n. සිනි
සුගන්ධි. සුවඳ ඇති

ආඛ්‍යාත.

කම්පති. (සී) භායි

19.

නාම පදය

අම්බු. n. වතුර
අවකර. m. කසල
අශ්‍රු. n. කඳුලු
ආමු. n අඹ ගෙඩිය
ඉෂු. m. ඊය
උලූක. m. බකමූහුණා
උෂ්ට්‍ර. m. ඔටුවා
ඔෂධ. m. තොල
ක්ෂුර m. කර කැත්ත
ක්ෂුරක. m. කෙස් රවුලු බාන්නා
ඛල. දුෂ්ට
ගරු. බරුකී
චිත්‍ර. n. සිතියම
ජම්බු. n. දඹ ගෙඩිය
ජාත්‍ර. n. දත හිස
තක්ෂක. m. වඩුවා
තාලු. m. තල්ල
දුශ්චේෂ්ටිත. n. නපුරු ක්‍රියාව
ප්‍රකාශ. m. එලිය
පිච්ඡ. n. පිල්
පීඨ. n. පුටුව
ඵල. n. ගෙඩිය
බර්හී. n. පිල්
භෘංග. m. බඹරා, මීමැස්සා
මිඤ්ජ. n. මී

මේඩ්ඪකර m. මී මැස්සා
මූලය. n. මිල
රජත. m. රදවා
රමණීය සිත් අලවන
රසන. n. දිව
රෝම. n. ලොම්
වක්‍ර. වක් වූ
වර්තුල. වට
වසතු. n. වසතුව, දෑය
වසු. n. ධනය
විපුල. මහත්
වෙත්‍රයෂ්ටි. m. වෙවැල් සැර යටිය
ශ්මශ්‍රු. n. රවුල
ෂිංගු n. පෙරුම් කෘයම්

ආඛ්‍යාත.

අනුභවති. කයි, රස විඳි
කෘනතති. කපයි
ඝලති. වැගිරෙයි
දූෂ්‍යති. කිලිටු වේ
මූර්ඡති. මුඩු කරයි, (කෙහෙ රවුළු) බාසි
මොචයති. මුදයි
ව්භාති. බබලයි
සංවිනොති. රැස් කරයි

කෘදන්ත.

විවෘත්‍ය විදහා

නිපාත.

සචයම් තෙමේ.

20.

21.

(සත්‍රීලිංගික බව f අකුරෙන් කැඳින්වේ.)

නාමපද.

අග්‍ර. n. අග
අජපාල. m එඬේරා
ආඥ. f. අණ සක
උදපාන n. ලිඳ
කක්ෂ්‍යා. f. පඬිකතිය, කැලැසිය
කන්‍යෘ. f. කන්‍යාව
කශා. f. කසය
කුංචිකා. f. යතුරු මුද්ද
කුල්‍යා. f. ඇල, කුඹා දිය පාර
කූප. n. වළ, ලිඳ
කෘපා f. කරුණාව
ගංගා. f. ගංගා නදිය
ඝනී. f. වළ
ග්‍රීවා. f. බෙල්ල
ක්ෂොර. නපුරු, දරුණු
චන්ද්‍රිකා. f. සඳරැස්.
ජායා. f. සෙවනැල්ල
ජ්වාලා. f. දැල්ල
ජම්බුතරු. m. දඹගස
තාටිකා. f. එනමැත්තී
තාම්‍ර ඝට. m. තඹ කළය.
තෘරකා. f. තරුව
දරිකා. f. ලදරිය
දෙවතා. f. දෙවියා, දෙව් දූ
නර්මදා. f. එනම් නදිය
නරක. n. නිරය
නිශා. f. රාත්‍රිය
ප්‍රථම. පළමු
ප්‍රිය. ප්‍රිය වූ
පණී. n. කොළය
පාඨශාලා f. පාසල
පෙටිකා. f. පෙට්ටිය, පේළාව
එණා. f. පෙණ ගොබය
බාලිකා. f. ලදරිය
භර්තෘ. m. සැමියා
භාර්‍යා. f. බිරින්ද
භෘත්‍ය. m. දැසයා
මධ්‍ය. n. මැද
මහාර්ඝ. මහත් අගය ඇති
මාලා. f. මල්දම
මෛත්‍ර. m. එනමැත්තා

ඝාඨිඤ්ඤ. f. ඉල්ලීම, ඇදීම
ඝාචනා. f. ,, ,,
ඝෙණවන. n. තරුණ බව
රමා f. ශ්‍රීකාන්තාව
ලඞ්කා. f. ලංකාව
ලතා. f. වැල
වනිතා. f. සත්‍රී
වණ්ණා. f. (බහුවචනයෙහි) වැස්ස
වල්මීක. n. සුඹස
විද්‍යා. f. ශාස්ත්‍රය, ඥනය
වීණා. f. වීණාව
ශාඛා. f. අත්ත
ශිලා. f. ගල
ශීතල. f. සිහිල්
ශුණ්ඩා. f. සොඬය
ශෘංඛලා. f. දම්වැල
සීතා. f. එනම් තැනැත්තී
සුශීල. මනා වැ හික්මුණු

ආඛ්‍යාත.

අවතරති. බසී
අස්ති. ඇත
උඛරති. ඔසවයි, උදුරයි
ප්‍රයාති. යයි, පැමිණෙයි
පාති. රකී
පුෂ්පයති. පිපෙයි
රටති. හඬ කළයි
ලසති. බබලයි
ව්‍රජති. යයි
වාදයති. වයයි
විවෘණොති. විවෘත කරයි, විදහයි
සනොති. නායි

ඛාදනන්ත.

අවවෙතුම්. තෙලන්නට
ආගත්‍ය. අවුත්
ගණයිතුම් ගණින්නට
ප්‍රෂ්ටුම්. විවාරන්නට, (ප්‍රශ්න) අසන්නට

නිපාත.

උපරි. මත්තෙහි
දිවා. දවල්

22

නාමපද.

අවංචල. තොසැලෙන, සථිර
ආහුති. f. හෝම ද්‍රව්‍ය
උක්ති. f. කිම
ක්ෂත්‍රිය. f. රාජවංශිකයා
කාන්ති. f. ප්‍රභාව, එලිය
කීර්ති. f. කීර්තිය
ජලනිධි. m. මුහුද
ජාති. f. ජාතිය, උත්පත්තිය
ත්‍රාස. n. භය
තට. m. ඉවුර, තීරය
තීක්ෂ්ණ. තියුණු
දීප. m. පහන
ධාරා. f. ධාරාව
ධීර. නුවණැති
නාලිකෙර. m. පොල් ගස
නෞකා f. නැව
ප්‍රශාන්ත ඉතා සන්සුන්
පඨන. n. කිම
පතිත. වැටුණු
ප්‍රීති. f ප්‍රීතිය
බුඩි. f. නුවණ
භක්ති. f. ආදරය, සැදැහැ
භෂණ. n. කිරුම
භූමි. f. බිම
මුක්ති. f. මිදීම
මූර්ති. f. රූපය
මෘදු. මොලොක්
යොග. m. යෝග භාවනාව
රාත්‍රි. f. රැය

වෂ. m. ගවත් බව
වාපි. f. වැව
විපණි. m. කඩේ, සාප්පුව
ශුක්ති. f මුතු බෙල්ලා
ශෞර්‍ය. n. ශූර බව
සිඩි. f. සිඩිය

ආඛ්‍යාත.

අනුගවෂති. අනුව යයි
අර්පයති. පුදයි, ඔප්පු කරයි.
අසතං ගවෂති. බයි, අවරට යයි
ආයාති. එයි
ආශ්ලිෂ්‍යති. වැළඳගනී
උද්භවති පහළ වේ, හට ගනී, මතු වෙයි
උදයති. නගී, උදා වෙයි
ප්‍රසරති. පැතිරෙයි

කෘදනන.

භාවයිත්වා. වඩා

නිපාත.

අචිරාදෙව. (අචිරාත් එව) නොබෝ වේලාවෙකින් ම

23

නාමපද.

අංගුලි. f. ඇඟිල්ල
අංගුලීයක. n. ඇඟිලිමුද්ද
අරුඞ්ධති. f. එනම් ඇත්තී
අලංකාර. m. ආභරණ, සැරසිල්ල
ආභරණ. n. ආභරණ, සැරසිල්ල
ඉන්‍ද්‍රාණි. f. ඉන්‍ද්‍රයාගේ භාර්‍යාව
උජ්ජයිනි. f. එනම් නුවර
ක්ෂමා. f. ඉවසීම
ක්ෂාන්ති. f. ඉවසීම
ක්ෂෙපණි. f. ස්‍රුක්කානම
කදලි. f. කෙසෙල්ගස
කමලිනී. f. නෙළුම්විල
ජනනී. f. මව
තර්ජනී. f. ඔබරැඟිල්ල
දෘසි. f. දෘසිය
දුරුක්ති. f. දුෂ්ට වචන, රළු බස්
නදී. f. නදිය
නාවික. m. නැව පදවන්නා
පද්මිනි f. නෙළුම විල
පරුෂ වචන. n. රළු බස්
ප්‍රේමමය. m. n. සාදර
ප්‍රේමමයී. f. සාදර
බාහුල්‍ය. n. බහුල බව
භර්‍තෘ. m. සැමියා
භාගීරථි. f. ගංගානදිය
භාර්‍යා f. බිරිඳ
මයූරී f. මෙබඳ
මහිෂී. f. මෙහෙසිය
මුරලී f. එනම් තලා විශෙෂය
රණභූමි. f. යුඬ භූමිය
රාක්ෂසී. f රකුසී
ලෙඛනී. f. පැන
වශිෂ්ඨ. m. එනම් ඍෂි
වාණී. f. වචනය
ශිව පූජා. f. ඊශ්වර පූජාව
ශුඞ්ඩි. f. ශුඬ බව
ශ්‍රී. f. සිරිකත, ශෝභාව
සත්‍රී. f. සත්‍රී
සවර්‍ගී. m. දෙව්ලොව
සරසි. f. විල
ස්‍ත්‍රී. f. ලජ්ජාව
හංස. m. හංසයා
හිමාලය. m. හිමාලය පර්‍වතය

ආඛ්‍යාත.

තර්ජයති.	තරවටු කරයි
ප්‍රභවති.	හටගනී, උපදී
ප්‍රරොහති.	වැවෙයි
පාති.	රකී
විකශති.	පිපෙයි

කෘදන්ත.

මොක්තුම්.	මුදන්නට

24

නාමපද.

අනිත්‍ය.	නිත්‍ය නොවූ
අධ්‍යයන.	n. ඉගෙනීම
අභිප්‍රාය.	m. අදහස
අම්ල.	ඇඹුල්
ආරාම.	n. වත්ත
ක්ෂීර.	n. කිරි
ක්ෂුධා.	f. බඩගින්න
කරෙණු.	f. ඇතින්න
කුක්කුටී	f. කිකිළි
කුණ්ඩ.	n. සැළිය
කුමාරී.	f. ලදරිය
ගජපාල	m. ඇත්පල්ලා
චංචු.	f. ගොටේ
චිකිර්ෂා.	f. කරණු කැමැත්ත
චෙෂ්ටා.	f. ක්‍රියාව
තක්‍ර.	f. සිරුර
තාම්බූල.	n. බුලත්
විජ.	m. බම්මණා
දෙග්ධෘ.	n. කිරි දෙවින්නා
ධෙනු.	f. දෙන
පංචම.	පස්වන
පංචමී.	f. පස්වන
පිඩකා.	f. පිළිකාව
බන්ධන.	n. බැම්ම
භක්ෂ්‍ය.	n. කෑම
ක්ෂීරු.	බිය ගුලු
භොනී.	f. පින්වත්
මත්‍ස්‍ය.	m. සතෙකයා
මිශ්‍රිත.	මුසු වූ
මෘගී.	f. මුව දෙන
යවාගු.	f. කැඳ
වත්ස.	m. වස්සා, පැටියා
විසිණී.	විසුරුණු
ෂීජ.	n. ඇට
ශතද්‍රු.	f. එනම් නදිය
ශාංකා.	f. සැකය
ශෘංග.	n. අඟ
සන්තන.	n. තනය
සාම්ප්‍ය.	n. සමඵ කම
සුධී.	m. සත්පුරුෂ, පණ්ඩිත
භක්ෂ.	f. භක්ෂ
භක්ෂිනී.	f. ඇතින්න

ආඛ්‍යාත.

උඛරති.	අවුලයි
නිගූහති.	සඟවයි
ක්‍රුදති.	දුර ලයි
වපති.	වපුරයි
විතනොති.	පතුරුවයි
විතරති.	දෙයි
ශොචති.	ශෝක කරයි

කෘදන්ත.

ආගත්‍ය.	අවුත්
ආනීය.	ගෙනවුත්
ආශ්ලිශ්‍ය.	වැලඳ ගෙන
ක්‍රුන්දිත්වා.	අඩා
ක්ෂිප්ත්වා.	දමා, විසි කොට
කුපිත්වා.	කිපී
කෘෂ්ට්වා.	සා
ගීත්වා.	ගායනා කොට
ඥාත්වා.	දැන
තුෂ්ට්වා.	සතුටු ව
ප්‍රාප්තුම්.	පැමිණෙන්නට

භිධ්‍ය. බැඳ
සුධ්‍ය. සුඛ කොට
වෙජ්ටුම්. ඇතුල් වන්නට
සමාහා. සිහි කොට

25.

නාමපද.

අපත්‍ය. n. දරුවා, පැටියා
අභිමුඛ. n. ඉදිරිය
උපාය. m. මග
ඌර්ණා. f. ඌර්ණරෝමය, නළල මැද වූ ලොම් ලකුණ
චමූ. f. සුද සෙනග
චමූපති. n. සෙනාපතියා
චෙටී. f. දාසී
තිලක. m. n. තිලකය, (නළලෙහි රත්සඳුන් ආදියෙන් තබන ලකුණ)
නිජ. සුකීය, තමා සතු
ප්‍රජා f. පැන්හල
ප්‍රසූ. f. දරුවන් වැදූ සත්‍රී
භාග්‍ය n. පින්වත් බව
භූ. f. පොළොව
භ්‍රූ, f. බැම
මෘතකලෙබර. n මළ සිරුර
මෘතදෙහ m. n. ,,
රක්ත. n. ලේ
වධූ. f. සත්‍රී
වීරප්‍රසූ. f. වීර පුතුන් වැදූ සත්‍රී
ශත්‍රු. (භූප) m. සතුරු රජ
ශ්මශ්‍රු. n. රැවුල
ශ්වශ්‍රූ. f. (අඹුව ගේ හෝ සැමියා ගේ මව) නැන්දා
සමෙමලන. n. රැස් වීම, සම්ආගමය
සරයූ. f. එනම් නදිය
සුභ්‍රූ f. මනා බැම ඇත්තී

ආඛ්‍යාත.

අනුභවති. විඳී
ඉච්ඡති. කැමතිවෙයි, පතයි
එවේච්ඡත්. (ඉච්ඡතියන්නෙහි අතීතරූපය)
චින්තයති. සිතයි
ජයතු. දිනේ වා
ප්‍රසරති. පැතිරෙයි
සත්කරොති. ආහාර දීම් ආදියෙන් සංග්‍රහ කරයි
සන්තර්පයති. ,, ,,

කෘදන්ත.

චිත්වා. රැස් කොට
ත්‍රසිත්වා. තැති ගෙන
භූත්වා. වී
සංගම්‍ය. රැස් වැ
සන්දිත්වා
ස්‍රුත්වා } ගලා ගොස්

නිපාත.

උවෙවෘ. උස් ලෙස, උස් හඬින්
පුරස්තාත්. ඉදිරියෙන්

26.

නාමපද.

අජී. f. එළු දෙන්
අටවී. f. කැලෑව
අන්තික. සමීප
[අන්තිකෙ. සමීපයෙහි]
අග්‍රු. n. කඳුලු
ආදර. m. ආදරය
කාරාගාර. n. දඟේ
කොටී. f. කෙළවර
ජාමාතෘ. m. බෑනා
දුර්විපාක. n. නපුරු විපාකය

දුහිතෘ. f. දුව
ඛවල. සුදු
නනාන්දෘ. f. නැනා
පරම. උතුම්, අග්‍ර
පිතෘව්‍ය. m. පියා ගේ සොහොයුරා
භගිනී. f. සොහොයුරී
භර්තෘ. m. සැමියා
මාතෘ. f. මව
මාතාමහී. f. මව ගේ මව, මුත්තනියෝ
ශ්‍යාල. m. මස්සිනා
සවිසෘ. f. සහෝදරී

ආඛ්‍යාත.

මාර්ජති. පිසියි

කෘදන්ත.

ගාතුම්. ගායනා කරන්නට
පුරස්කෘත්‍ය. පෙරටු කොට
මූර්ජිතෘ. මුස පත් ව, කලානත ව

27

ආදිම. මුලින් ම වූ
උටජ. m. n. පැල, පන්සල
ක්‍රීඩාංගන. n. සෙල්ලම් පිට්ටනිය
ග්‍රාමණීනෘපති. m. ගැමුණු රජ
ජන්මභූමී. f. උපන් බිම
ජීසු. m. ජේසුස් වහන්සේ
තත්ත්වඥ. m. තතුදන්නා
දුරාණ. නපුරු, රළු
නීරන්තර. නිරතුරු, අතරක් නැති
පාරසීකදේශ m. පර්සියාව

පෞණ්ඩ්‍රී. f. පසළොස්වක් තිථිය
බිතලඛම්. n. බෙත්ලෙහෙම
මති. f. අදහස, දැනිම
රාජෛශ්වර්‍ය. n. රජ ඉසුරු, රජ සැප
වෛශාඛ. m. වෙසක් මස
ශරාට්‍යන්ත්‍ර. m. ජරුතස් සෘෂි, ශොරොඇස්තර්
සංරක්ෂණ. n. රැකගැනීම
හිත. n. අභිවෘද්ධිය
හෙරොදනෘපති. හෙරොද් රජ

කෘදන්ත.

අභිභූය. මැඩපවත්වා
උක්ත්වා. කියා
භුඤ්ජිත්වා. සරසා

ආඛ්‍යාත.

අනුතිෂ්ඨති. පිළිපදී, අනුව පවතී
ප්‍රතිෂ්ඨාපයති. පිහිටුවයි
ප්‍රාදුර්භවති. පහළ වෙයි

28

නාම.

අග්‍රජ. වැඩිමාලු (සොහොයුරා හෝ සොහොයුරී)
අංකුර. m. පැලය
අජ්‍ය. f. එළඳෙන්
අනුජ. (වයසින්) බාල (සොහොයුරා හෝ සොහොයුරී)
අර්ධරෞප්‍යක. n. අඩ රුපියල, ශත 50

ආධිපත්‍ය. n. අධිපති බව
උත්පත්ති f. උත්පත්තිය
උත්සව. m. උත්සවය, සැණ කෙළිය
උභ. දෙදෙනා
කෘති. f. වැඩේ
ගුහා. f. ලෙන
ගණිකා. f ගණිකාව
චූතතරු. m මී අඹ ගස
චූතඵල. n. මී අඹ ගෙඩිය
ජනතු. m. සත්ත්වයා
ජාර්ජ. m. ජෝජ් මහරජු
ජ්‍යෙෂ්ඨ. වැඩී මහලු
දරුඛණ්ඩ. m. n. දඹු කැබැල්ල
දුර්ගන්ධ. පින්මද
දුර්ඝෙටිත. n. නපුරු ක්‍රියා
නිරුත්තර. නිරුත්තර වූ, ඊට වැඩි උතුමෙක් නැති
පංචම. පස් වන
පරසු. m. පොරෝව
පල්ලව. n. දලුව
පාලිකා. f. පාලිකාව, පාලනය කරන්නී
පිතාමහී. f. මුත්තණියෝ (පියා ගේ මව)
පුත්‍රසථාක. n. පුත් තනතුර
පුෂ්කරණී. f. පොකුණ
පුෂ්පිත. මල් පිපුණු
ප්‍රතිබිම්බ. n. පිළිරුව
ප්‍රවෘත්ති. f. පුවත, ඇරංචිය
ප්‍රවෘත්තිපත්‍ර. n. පුවත්පත
ඵලක. m. පුවරුව, බංකුව, මේසය
බාල්‍ය. n. බාල වයස
මාංසඛණ්ඩ. m. මස් කැබැල්ල
මෘත්‍යු. m. මාරයා, මරණය
යශොධරා. f. එ නමැත්තී
රාජෛශ්වර්‍ය. n. රජ ඉසුරු
රෞප්‍යක. n. රුපියල
වෘෂ්. f. වැව
වාර්තා. f. ප්‍රවෘත්තිය
ව්‍යායාම. n. වැයම, උත්සාහය
වෛශාඛ. m. වෙසක් මස
ශරාට්ඨත්‍ර. සොරොඇස්තර්
ශශක. m. සාවා
ශාඛක. m. පැවිදා
සප්තම. සත් වන
සංරක්ෂණ. n. රැක ගැන්ම
සංස්කාරක. m. සකස් කරන්නා
සඩර. m. ශබ්දය, හඬ
හිත. n. අභිවෘඩිය
හෙරොද නෘපති. n. හෙරොද් රජ

ආඛ්‍යාත.

අධිගච්ඡති. ලබයි.
අලංකරොති. සරසයි
ගණයති. ගණන් කරයි
පරිභ්‍රමති. වටේ යයි, කර කැවෙයි
පානයති. හෙලයි
ප්‍රක්ෂිපති. විසි කරයි.
ප්‍රතිඛාවති. පෙරලා දුවයි
ප්‍රයාති. යයි
ප්‍රාප්නොති. ලබයි, පැමිණෙයි
වාදයති. (බෙර) ආදිය වයයි
ශික්ෂයති. උගන්වයි

කෘදන්ත.

අනුගෘහ්‍ය. අනුග්‍රහ කොට
අවච්‍ය. (ගෙඩි ආදිය) කඩා, නෙලා
අවලොක්‍ය. එබී බලා, පහත බලා
ආහූය. කැඳවා

ඵලෙලෘක්‍ෂ්‍ය. උඩ බලා
ඵම්බා. වැස
ක්‍රීඩා. මිලයට ගෙන
ඡේඩා. කපා
ඛෘත්වා. ගෙන, ඔහු ගෙන
නිරීක්‍ෂ්‍ය. එබී බලා
ප්‍රජ්වාල්‍ය. දල්වා
ප්‍රහාය. හැර දමා
ප්‍රෙතුම් සතුටු කරන්නට
ලක්‍ෂීකෘත්‍ය එල්ල කොට
සංස්ථාප්‍ය. පිහිටුවා

නිපාත.

ඛිනතු. එහෙත්, නමුත්
ප්‍රති. වෙත, දෙසට
ඛ්‍ය:. ඒයේ

29.

නාමපද.

අංගවිකාර. m. ශරීරයේ (අවයව) විකෘති බව
අලීක. n. බොරු
අවිනීත. නොහික්මුණු
අහිත. n. අවැඩ, අනර්ථය
ආලස්‍ය. n. අලස කම
දෙව. m. පෙර කළ කම්, භාග්‍යය
මාන. n. මානය, ආඩම්බරය
ලවණ. n. ලුණු
සකාශ. m. සමීපය
සංසර්ග. m. ආශ්‍රයය

ආඛ්‍යාත.

ආවරති. කරයි
ආඥාපයති. අණ කරයි
උද්භවති. මතු වෙයි
උන්මීලයති. (ඇස) හරි
ක්‍රැඛ්‍යති. කිපෙයි
ඛ්‍යජති. හැර දමයි
දහති. හපයි
නින්‍දති. නින්දා කරයි
පරිත්‍යජති. දුරු කරයි
පරිහසති. කවටකම් කරයි
පරිහරති. දුරු කරයි
පාක්‍ෂයති. කියවයි, උහන්වයි
බොධති. දැන ගනී
හනති. කියයි
මූෂති. සොරා ගනී
වර්ජයති. දුර ලයි
වාංඡති. පතයි, කැමැති වෙයි

කෘදන්ත.

අභිභවිතුම්. මැඩ පවත්වන්නට
දමයිතුම්. ,, ,,

නිපාත.

ප්‍රතිදිනම්. දිනපතා, හැම දා ම
සත්වරම්. වහා ම

30.

නාමපද.

අනාථ. m. අශරණයා
අශරණ. m. ,,
උපකාර. m. උදව්ව
උපහාර. m. තෑග්ග
කලම්බුනගර. n. කොළොම් පුර
කුල n. කුලය, පවුල
දුර්ගති. f. දුගතිය
දුර්හති. f. නොමඟ පැවැත්ම
දුශ්චරිත. n. දුසිරිත්
පාෂාණ. m. ගල
ප්‍රාහාත. n. තෑග්ග, පඬුර
ලගුඩ. m. පොල්ල.

වරට. m. දෙබරා
වාක්‍ය. n. වාක්‍යය
වාපිකා. f. වැව
ශුෂ්ක. වියලි
සෙතා. m. සොරා
සථාන. n. තැන
සංගම. m. එක් වීම
සනෙඤ්ඣ. m. පණිවුඩය, ලියුම
සුඛ. n. සැප
හල. n. නඟුල

ආඛ්‍යාත.

ගමියති. යවයි. [කාලං ගමයති. කල් යවයි]
දණ්ඩයති. දඬුවම් කරයි
ධෘෂෙණාති. නිර්භය වෙයි
ප්‍රහිණොති. යවයි
භර්ත්සයති. තරවටු කරයි
සාධ්නොති. සිදු කරයි
ස්‍රවති. වැක්කෙරෙයි

කෘදන්ත.

ලුක්ත්වා. බේරා ගෙන
රචයිතුම්. රචනා කරන්නට

31.

නාම්පද.

උණීනාභ. m. මකුළුවා
කාව. m. කඳ
ඛදෙූත. m. කලාමැදිරියා
ගාන. n. ගැයීම, ගී කිම
චටක. m. ගේ කුරුල්ලා
චටකා. f. ගේ කිරිල්ලි
චතුර. චතුර, සමර්ථ
ජාල. m. දැල
දුර්ඛ. දෙමළ
වාදශක. n. දුසිම

පක්ව-මෘතනිකා-ඵලක. m. උළු
පරීක්ෂක. m. පරීක්ෂකයා
පාරාවත. m. පරෙවියා
පෙටිකා. f. පේළාව, පෙට්ටිය
මඤ්ජූෂා. f. පෙට්ටිය
මකීට. m. මකුළුවා
මහාභූත. n. (පෘථිවි ආදි) මහාභූත
වාශ්විත. m. ගෝනුස්සා
ශකට. m. ගැල
සරට. m. නාටුස්සා
සංවත්සර. m. අවුරුද්ද

ආඛ්‍යාත.

ආහ්වයති. කැඳවයි
ප්‍රිණයති. පිණවයි
යොජයති. යොදයි, බඳී
විවෘණොති. විවෘත කරයි

කෘදන්ත.

ආදාය. ගෙන
ප්‍රවිශ්‍ය. ඇතුල් ව
විවෘත්‍ය. විවෘත කොට

32.

නාම්පද.

අක්ෂදයූකා. m. සූදු කාරයා
අග්‍ර. ප්‍රධාන
ආංග්ලීය. ඉංග්‍රීසි ජාතික
උත්තර. n. උත්තරය
උපස්ථායක. m. උපස්ථායකයා, උවටැන් කරන්නා
කල්ප. m. කල්පය, (එනම් දීර්ඝ කාල පරිච්ඡේදය)
කලියුග වත්සර. m. කලියුග වර්ෂය
කූටී. f. කූඩා ගේ, කිළිය

කුවණ්ණා. f. කුවෙණි
ගුහ. m. ගුහයා
ජීර්ණ. පරණ
ඤාති. m. නෑයා
තථාගත. m. බුදුරජ
දිඞ්මණ්ඩල. ඉතා දික්
දාරුකාර. m. සුදුකාරයා
දෙව. m. වරද
ධම්මසභා. f. උසාවිය
ධම්මාධිකරණ. n. උසාවිය
නගරාරක්ඛක. n. පොලිස් භටයා
ප්‍රදක්ඛිණා. f. වමේ සැම
භුම්ම. m. වරද
භාග. m. කොටස
මය. m. එනම් යෑහි
මහාශ්‍රාවක. m. මහා ශ්‍රාවකයා
රාජත්ව. n. රජබව
රාජපුරුෂ. m. පොලිස් භටයා
වර්ෂ. m. n. හවුරුද්ද
වෛශාඛ පෞර්ණමී. f. වෙසක් පුණුපොහෝ දා
සඨල. n. ගොඩබිම
සථවිර. m. මහල්ලා, තෙරුන් වහන්සේ
සම්‍යක්සම්බොධි. f. ලොවුතුරා බුදුබව
සාභාය්‍ය. n. උදව්ව
සිංහල. m. සිංහලයා
සිංහලද්වීප. n. හෙල දිව

ආඛ්‍යාත පද.

නිමජ්ජති. හිලෙයි
පරහසෙනෘ කරොති. අන්‍යයන් ගේ අත්හි කරයි (අල්ලා දෙයි)
පරෙෂාං හසෙනෘ අර්පයති. අනුන් අතට පවරයි, පාවා දෙයි
ප්‍රතිවදති. උත්තර දෙයි
ප්‍රභවති. පහළ වෙයි, උපදී, හටගනී
ප්‍රසීදති. පහදී
ප්‍රාපයති. පමුණුවයි

නිපාත.

එවෙව:. උස් කොට, මහ හඬින්

පද කෘති.

පරෙෂාං වශෙ කෘත්වා. අනුන් ගේ වශයෙහි කොට, අනුනට අල්ලා දී

33.

නාම පද.

අනුකම්පා. f. අනුකම්පාව, කරුණාව
අක්ෂ. දැස් නත වූ
අපත්‍ය. n. පැටවා
අභිෂෙක. m. (නතතුරු පැවරීමේදී) ඉසෑ පැන් වක්කිරීම
අශක්ත. නො හැකි
කතිපය. කිහිප
කිතව. වංචක, කපට, ධූර්ත
කෘපා f. අනුකම්පාව, කරුණාව
කොටර. n. ගස් බිලය
කොලාහල. කෑ කෝ ගැම, ඇතට ඇසෙන අව්‍යක්ත හඬ, කැබ්බිච්ය
ගවෙෂණා. f. සෙවීම
චාන්ද්‍රායණ. m. එනම් වූතය

ජරද්ගව. m. එතමැති (ගිජුලිහිණියෙක්)
දුෂ්කර. අමාරුවෙන් කළ යුතු, කරන්නට අමාරු
නීහාතම්. (ක්‍රියාවිශෙෂණ) සැඟවී, සොරෙන්, සෙමින්
නියත. නියම වූ
නිරාඟස්ක. වරදක් නො කළ, අහිංසක
පක්ෂිවිෂෙෂ. m. පුලිල ගස
පඳු. m. සිවුපාවා
මහාපංක. m. මහමඬ, මඩවගුර
විශ්වාස. m. විශ්වාසය, මිත්‍රත්වය, හැදගිල්ල
වෘඩ. මහළු
වත. n. වතය
ශකුනඝාඔක. m. කුරුලු පැටවා
ශඨ. සොර, කපට, වංචාකාර
සෞඛ්‍ය. n. සැපය, සනීපය
සවර. m. හඬ

ක්‍රියාපදය.

අභිෂෙක්තුම්. අභිෂේක කරන්නට
ආකණ්ඨ්‍ය. අසා
ආලොක්‍ය. බලා
උත්තරිතුම්. ගොඩ නගින්නට
උපසෘත්‍ය. ළඟට ගොස්
දර්ශයිතුම්. දක්වන්නට
නිශ්චිත්‍ය. නිශ්චය කොට
නිඃසෘත්‍ය. පිට වැ
පරිඥය. පිරිසිඳැ දැනැ
ලිත්වා රැස් වැ
විශ්වාස්‍ය. අදහා, විශ්වාස කොට.

ආඛ්‍යාත.

අනුගවෂ්ති. අනුව යයි, පස්සෙන් යයි
අනුගෘහ්ණාති. අනුග්‍රහ කරයි
ආහ. කියයි
නයති. පමුණුවයි
නිපතති. වැටෙයි, එරෙයි
නිමජ්ජති. එරෙයි, ගිලෙයි
නියොජයති. මෙහෙයයි, යොදයි
නිවෙදයති. දන්වයි
ප්‍රතිවසති. වසයි
ප්‍රාපයති. පමුණුවයි
ව්‍යාපාදයති. මරයි

නිපාත.

තාවත්. පළමු කොට, එසේ නම්
(වද) තාවත්. එහෙනම් (කියව)
නො චෙත්. නො එසේ නම්, එසේ නො කළොත්

34.

නාමපද.

කණෙඩාල. m. පැස, කුඩය
කාරු. m. වඩුවා
වණික. m. කඩල
වාතක. m. කැදැත්තා
තොයද. m. වලාකුල
දරිද්‍ර. දිළිඳු
දරු. n. දඬු, ලී
දුගීත. දිළිඳු, දුප්පත්
භූති. f. සම්පත
මුද්ග. m. මුං ඇට
රථ්‍යා. f. වීදිය
ශිඛා. f. කුඩුම්බිය

ශුෂ්ක. වියළි
සම්මාර්ජික. m. අතුගාන්නා, අමදින්නා
සම්මාර්ජනී. f. මුස්ස

ආඛ්‍යාත.

ආරොපයති. නඟයි
උපශ්‍රුතෙ. විඳි
කම්පතෙ. සැලෙයි
නිර්මිති. මවයි, සාදයි
ප්‍රකාශතෙ. පහළ වෙයි
ප්‍රාදුර්භවති. පහළ වෙයි
රාශිකරොති. එකතු කරයි.
ලභතෙ. ලබයි
වන්‍දතෙ. ඉල්ලයි, යදියි
වර්තතෙ. පවතී, ඇත්තේ ය, වෙයි
වර්ධතෙ. වැඩෙයි
වික්‍රීණීතෙ. විකුණයි
හ්ලාදතෙ. සතුටු වෙයි

ඛෘදන්ත.

උත්ථාය. නැගිට
තෂ්ට්වා. සෑස
ලබ්ධ්වා. ලැබ

35.

නාමපද.

අඤ්ජල. m. (රෙදි) කොණ
අපාය. m. හානිය, විපත, දුක, අවැඩ.
උත්තරාපථ. m. එතම් ප්‍රදේශය
උපාය. m. මාර්ගය, (වාසී ලබන) මග.
කස්තූරි. f. කස්තුර්
කාරුණ්‍ය. n. කරුණාව
ක්‍රීඩාරාම. m. සෙල්ලම් පිටිය.
ගොවර. n. තණකොළ පිළිටනීය
ගෘධ්‍රකූට. m. ගිජ්‍රකුළු පව්ව
චිත්කාර. m. චිත් යන ශබ්දය
චීවර. n. සිවුර
ජන්තු. m. සතා
තෙවන. n. සෙල්ලම් කරන තැන
දෙවායතන. n. දෙවාලය
ද්‍රාක්ෂාගුච්ඡ. m. මිදි පොකුර
නකුල. m. මුගටියා
නීවිඛ. ඝන, දැඩි
පාකශාසන. n. කුස්සිය
පිප්පලිවෘක්ෂ. m. ඇසතු ගස
බක. m. කොකා
සීරුක. බියගුලු
හාශම්. අතිශයයෙන්
මහානස. m. කුස්සිය
යොග්‍ය. සුදුසු
රසවතී. f. කුස්සිය
ලුබ්ධ ලොකොබි
විවර. m. සිදුර
විශාද. n. කණගාටුව
වෘක්ෂවාටිකා. f. ගස්වැටිය
ශාද්වල භූමි. f. තන පිට්ටනිය
ශිරසක. m. තොප්පිය
ශිරසකපුට. n. තොප්පි පොදිය
ශීරොභාර. m. හිස් බර, හිසින් උසුලා ගෙන යන බර
ශිරොවෙඨක. n. හිස් වෙළුම
සසම්භ්‍රම. මද සිනා සහිත
සුකොමල. ඉතා මොලොක්, ඉතා බොලඳ
සුරා. f. රා

ආඛ්‍යාත.

(මෙහි දෙන ආඛ්‍යාත වලින් අංගය සොයා එයින් 35 වන පාඩමේ පෙනෙන ගුරුකම් අනුව වුව මනා වතිමාන කෘදන්ත සාදා ගත යුතු.)

අනුකරොති. (අනුන්) අනුව (යමක්) කරයි, (අනුන්) කරනු අනුව කරයි.
අවතරති. බසී
අවරොහති. ,,
අවහසති. කපා දමයි
අටති. ඇවිදී
ආනමති. අදී
ආනන්දයති. සතුටු කරයි
ආනයති. දක්කා ගෙනෙයි
ආරභතෙ. පටන් ගනී
ඉච්ඡති. කැමති වෙයි
උත්ප්ලවතෙ. උඩපනී
ඔවජති. වඩී, යයි
කෘන්තති. කපයි
කල්‍යාණෙ. කල්‍යාණ වෙයි
ක්ෂිපති. විසි කරයි
ජායතෙ. හට ගනී
නියොති. නික්ම යෙයි
පලායතෙ. පැනයෙයි
පූජ්‍යතෙ. පුදයි
ප්‍රකාශතෙ. පෙනෙයි
ප්‍රබොධයති. පුබුදුවයි
ප්ලවතෙ. පනී
විවිනොති. එකතු කෙරෙයි
විලපති. වැලපෙයි
විශ්‍රාම්‍යති. වෙහෙස හරී
විසරති. විසුරුවයි
විහරති. සෙල්ලම් කරයි
ශයතෙ. හොඳී, සැතපෙයි
සංශෘති. භිදැ ගනී

කෘදන්ත.

අවස්ථාප්‍ය. බිම්දැ තබා
ආක්‍රම්‍ය. පා ගා
ආරභ්‍ය. පටන් ගෙන
උත්පලුත්‍ය. උඩ පැන
උපවිජ්‍ය. පවන් සලා
උපාදාය. ගෙනවුත්
ජනයිතුම්. උපදවා
ධාරයිතුම්. දරන්නට
නික්ෂිප්‍ය. තබා
නිර්‍මාතුම්. තනන්නට
ප්‍රබුධ්‍ය. පිබිදී
ප්‍රවිශ්‍ය. පිවිසැ
විවරිතුම්. විවෘත කරන්නට, අරින්නට
වික්‍රම්‍ය. බලා

නිපාත.

අධස්තාත්. යටින්
අන්‍යද. අන් දිනෙක, අන් කාලයෙහි
ඉතස්තාත්. එහෙ මෙහෙ
තත්‍ර තත්‍ර. ඒ ඒ තැන
නාම. නම්
යාවත්. තෙක්
ශනෛ. සෙමෙන්
සත්වරම්. ඉක්මනින්, වහා

37.

නාමපද.

ආයුෂ්මත්. දීර්ඝායුෂ ඇති
ක්ෂුර. m. දැලිපිහිය
ක්ෂෙත්‍රික. m. කරතැවැමියා
ගුණවත්. ගුණ ඇති
ධීමත්. ,,
පරවත්. අනුන් අයත් පැවැතුම් ඇති

පිචඡ. n. (මොතර) පිල
බර්හ m. n. ,,
බලවත්. ශක්ති ඇති
භකතිමත්. භකති ඇති
මූර්තිමත්. රූපයක් ඇති, සිරුරක් ඇති
යශසවත්. කිර්ති හෝ පිරිවර ඇති
ශෘණ්වත්. අසන, අසමින්

ආඛ්‍යාන.

ඉවඡති. ඕනෑ කරයි
වාලයති. සොලවයි
ජායතෙ. ඇති වෙයි
ප්‍රශංසති. පසසයි
මුංචති. මුදයි
වහති. ගලයි
විවෘණොති. විදහයි

කෘදන්ත.

විවෘත්‍ය. විදහා
හත්වා. නසා

38

නාමපද.

අනන. n. බොජුන්
අධිපාවිත. අඩක් පළන ලද
ආලස්‍ය. n. අලස බව
කරපත්‍ර. n. කිඹත
ක්‍රකව. m. ,,
ක්‍රීල. m. කුඤ්ඤය
කීලක. m. ,,
කුර්‍වත්. කරන, කරමින්
චූර්ණිත. සුණු වූ
දෘරුඛණ්ඩ. m. ලී කොටය
නිවෙශිත. සිටුවන ලද
ප්‍රත්‍යූෂ. m. අලුයම
මධ්‍යාහ්න. n. මැද්දහන
මර්කට. m. වදුරා
ලාංගූල. n. නඟුටය
වණීවත්. නානා පැහැ ඇති
ශ්මශාන. සොහොන
සම්පිණ්ඩිත. හිර වූ
සංවරත්. සංචාරය කරන, කරමින්

ආඛ්‍යාන.

ආශංසතෙ. පතයි
චිනුතෙ. රැස් කරයි
(චූර්ණිතං) භවති. (සුණු) වෙයි
ජීර්‍යති. දිරයි
ක්‍රොතතෙ. බබලයි
නිශීවඡති. පිටතට යයි, නික්මෙයි
ප්‍රකාශතෙ. බබලයි
ප්‍රාක්‍රමතෙ. තැත් කරයි
රමතෙ. ඇලෙයි
රාජති. බබලයි
ශොභතෙ. බබලයි

කෘදන්ත.

අවවිත්‍ය. නෙලා
උඛර්තුම්. උගුල්ලන්නට
නිර්මාතුම්. හොඬ නගන්නට, සාදන්නට.
භොක්තුම්. වළඳන්නට

නිපාත.

ඉතසතතඃ. ඔබ මොබ
තර්හි. එබැවින්
තු. වනාහි
සපදි. එකෙණෙහි
සහසා. ,, වහා

39

නාම.

අඩවන්. m. මග
අනෙතවාසින්. m. අසැවැසියා
අවිචාර. m. අපරිඥාව
අඤ්ඡජින්. m. එනමැත්තා
උඤ්ඡන්. m. හොන් කාම්බා
ඤාත්විජ්. m. යාග කරන්නා
ග්‍රාවන්. m. ගල්පතුර
චන්ද්‍රමස්. n. සඳ
ජාතවෙදස්. m. ගින්න
තමොනුද්. අඳුරු දුරු ලත
තන්‍යාගින්. m. දෙන සුභාව ඇති
දිනකෘත්. m. හිරු
දුර්‍ගද්. m. සතුරා
දුශ්චෙෂ්ටිත. m. නොමනා ක්‍රියාව
නිවාරණ. n. වැළැක්ම
පණ්‍ය. n. විකිණිය යුතු බඩු
පථින්. n. මග
පරිව්‍රාව්. m. පිරිවැජියා, සන්‍යාසියා
පලාල. m. පිදුරු
පිණ්ඩ. m. බඩු, ආහාරය
පුච්ඡ. m. n. වලිගය
පුමාන්. m. පුරුෂයා, පිරිමියා
භාරතවර්ෂ. m. ඉන්දියාව
මද. m. උඩඟුව
මිත්‍රතා. f. මිතුරු බව
යඥ. m. යාගය
යුවන්. m. තරුණයා
යොග. m. යෝග භාවනාව
රාජන්. m. රජ
වණිජ්. m. වෙළෙන්දා
විධාතෘ. m. බ්‍රහ්මයා, මැවුම් කරු
විපත්. f. විපත
විවස්වත්. m. හිරු
විශ්. m. සිටුවරයා, වෛශ්‍යයා
ශුන්. m. බල්ලා
සඞ්ඝම m. එක් වීම
සුපාද්. m. මතා පා ඇති
සුප්‍රිය. m. එනමැත්තා
හව්‍ය. n. මුරුතන්, දෙවියනට පිදිය යුතු බොජුන්

ආඛ්‍යාත.

අර්හති. සුදුසු වෙයි
උදයත්. උදාවන, උදාවෙමින්
තපති. බබලයි
නිලීයති. සැඟවෙයි
ප්‍රණිඝ්‍යාපයති. පිහිටුවයි
භාවයති. වඩයි
වෙපතෙ. සැලෙයි

කෘදන්ත.

සමාප්‍ය. නිමවා
සල්ලපිතුම්. කථා බස් කරන්නට

40.

නාම.

අප්. f. ජලය
අහන්. m. n. දවස
ආත්මන්. m. තමා, ආත්මය
ආර්ද්‍ර. තෙත්
ආශිෂ්. f. හිත වැඩ පැතීම
ඈසපද. n. පිහිට
උපානහ්. f. සෙරෙප්පුව
ඍච්. f. ඍග් වේදය
ඔෂධ. n. බෙහෙත්

කපොතී. f. පරෙවි කිරිල්ල
කම්න්. n. කම්ය, ක්‍රියාව
කලභ. n. කොලහලය, දබරය
කොලාහල. m. කොලහලය
කෞමාර. m. ළපැටි වයස, බාල විය
චක්‍ෂුස්. n. ඇස
ජගත්. m. f. n. ලොකය, ඇවිදුනා දෑ (සත්ත්‍වයෝ)
ජන්මන්. n. ඉපැදීම
ඥප්ති. f. විදුලිය
තපස්. n. තපස
තපස්වින්. m. තවුසා
තපොවන. n. තපස් රකින වනය
තමස්. n. අඳුර
තීව්‍ර. දැඩි
ත්විෂ්. f. ශෝභාව, රැචිය, වචනය
තෙජස්. n. තෙද
දිව්. f. දෙව්ලොව, අහස
දිශ්. f. දිශාව
දූරදර්ශින්. දුර දක්නා
දෙහ. m. ශරීරය
ඩාර්. f. දෙරකඩ
ඩිම්. m. සතුරා
ධාන්‍යකණ. m. ධාන්‍ය කුඩු, සුණු සාල්
නභස්. n. අහස
නාමන්. n. නම
නාලිකෙර. m. පොල් ගස
පක්ෂින්. m. කුරුල්ලා
පරකිය අනුන් අයත්
පුර්. f. නුවර
පුථු. පළමු, නැගෙන හිර
ප්‍රවෘසින්. m. පිවරම වසන්නා
ප්‍රාවෘෂ්. f. වර්ෂා කාලය
භාස්. f. දිප්තිය, එලිය
භෙෂජ. n. බෙහෙත්
භොජනානන්තරම්. බොජුන් ගැන්මට පසු
මජ්ජන්. m. ඇට මිදුලු
මජ්ජා. f. ,,
මතිමත්. නුවණ ඇති
මනස්. සිත
මරුත්. m. සුළඟ
මලින. කිලිටු
මූර්ධන්. m. හිස
මූල්‍යවත්. මිල ඇති, වටිනා
යශස්. n. කීර්තිය
යොෂිත්. f. සත්‍රී
රුජ්. f. ලෙඩ, රෝගය
රුෂ්. f. කෝපය
වපුස්. n. ශරීරය
වයස්. n. වයස
වර්ත්මන්. n. මාගීය
වර්මන්. n. ශරීරය, පුඩ ඇදුම
වාව්. f. වචනය
වාර්. f. n. වතුර
වාසස්. n. වසන්න
විපත්. f. විපත
විමාගී. m. නොමඟ
විරුධි. f. මිදි බුලත් ආදි වැල්, බෙහෙත් පැලැටි
විෂ්ණුශමින්. m. එනමැත්තා
වෙධස්. m. බ්‍රහ්මයා
වෛදික. වේදයෙහි පැණවූ, වෙදයේ නියමය අනුව කැරෙන
ව්‍යොමන්. n. අහස
ශරීර. n. සිරුර
ශුද්‍ර. m. (කුලයෙන්) නීචයා, ශූද්‍රයා

ක්‍ෂර. ක්‍ෂර වූ
ක්‍ෂෝභක. n. යහපත
ක්‍ෂෝත්‍ර. n. කෙණ
ක්‍ෂරස්. n. මල
ක්‍ෂරිත්. f. භදිය
සංසද්. f. සහාව
සිකතිල. වැලි ඇති
සිඩි. f. සිදුවීම, කෘතිඵලය
සුපර්ණ්, n. ගුරුළා
ස්‍රුජ්. f. මාලාව
ස්‍රෝතස්. n. හොය
හවිස්. n. හෝම ද්‍රව්‍ය
හිම්මත්. n. හිමාලය කන්ද
හෙෂ්මව. n. හින්දුල්බ්බිකයා
හ්‍රීමත්. ලජ්ජා ඇති

ආඛ්‍යාත.

අනුවර්තතෙ. අනුව පවති
ආවර්ජයති. වසයි
උපගච්ඡති. එළඹෙයි
උපාර්ම්මත්. එළැඹියේ ය
ජයති. දිනයි
දූෂයති. කිලිටු කරයි, බාධා කරයි
නිවර්තතෙ. කවති
ප්‍රබුධ්‍යතෙ. පිබිදෙයි, පිපෙයි
ප්‍රරොහති. වැවෙයි
ප්‍රලීයතෙ. නැසේ
ප්‍රවර්තතෙ. පවති
ප්‍රත්‍යක්ෂීකරොති. ඔයැසින් දකී, ඇස්හමු කරයි
ඵලති. පල ගනී
භීෂයති. බිය ගන්වයි
ම්‍රියතෙ. මැරෙයි
වාචයති. කියවයි
විද්‍යතෙ. ඇත්තේය
යතතෙ. උත්සාහ කරයි
යාපයති. යවයි
යුධ්‍යති. යුද කරයි, දබර කරයි
වන්දතෙ. වඳී
ශ්ලාඝතෙ. සතුති කරයි
සංගච්ඡති. එක් වෙයි
සාධ්නුතෙ. සිදු කරයි
සවාදතෙ. රස විඳියි

කෘදන්ත.

බොද්ධුම්. අවබෝධ කරන්නට, දැනැ ගන්නට
වක්තුම්. කියන්නට

නිපාත.

කච්චිත්?. කිමෙක් ද?
පරන්තු. එහෙත්, නුමුත්

41

නාම.

අභ්‍යුදය. m. දියුණුව, නැගීම, උසස් වීම
ඉවජත්. පතන
කාරාගෘහ. n. හිර ගෙය
යුවරාජ්. m. යුවරජ
රාජන්. n. රජ
ශත්‍රු. m. සතුරා
ශිරස්. n. හිස

ධාතු. [කර්‍තෘකාරකාංග හා කර්මකාරක ක්‍රියා.]

ආඛ්‍යාත.

අව-ධෘ (අවධාරය). p. වෙන් වෙන් කොට බැලීමෙහි
අවධාර්‍යතෙ.
ආ-ශ්ලිෂ් (ආශ්ලිෂ්‍ය) p. වැළඳ ගැන්මෙහි
ආශ්ලිෂ්‍යතෙ.

ආ-සෘ (ආසෘ) p. වසාලීමෙහි, ඇතිරීමෙහි
ආසෘයතෙ.
උත්-ඝෘ (උඩර) p. එසවීමෙහි
උඩ්‍රියතෙ.
කෘ (කුරු) u. කිරීමෙහි
ක්‍රියතෙ. කරනු ලැබේ.
කෘත් (කෘන්ත්) p. සිඳීමෙහි
ඛාද් (ඛාද) p. කෑමෙහි
ඛාද්‍යතෙ. කනු ලැබේ
ගෛ (ගාය) p. ගී කීමෙහි
ගීයතෙ. ගයනු ලැබේ
ග්‍රහ් (ගෘහ්ණ) u. ගැන්මෙහි
ගෘහ්‍යතෙ. ගනු ලැබේ
චි (චිනු) u. රැස් කිරීමෙහි
චීයතෙ. රැස් කරනු ලැබේ
ජි (ජය) p. දිනීමෙහි
ජීයතෙ. දිනනු ලැබේ
තඩ් (තාඩය) u. තැළීමෙහි
තාඩ්‍යතෙ. තළනු ලැබේ
දෑ (දෘෂ්) p. දීමෙහි
දීයතෙ. දෙනු ලැබේ
දෘ (දෘණා) p. පැළීමෙහි, ඉරාලීමෙහි
දීර්යතෙ. පළනු ලැබේ
ධූ (ධූනොා) u. සෙලවීමෙහි
ධූයතෙ. සොලවනු ලැබේ
පරි-ඉක්ෂ් (පරීක්ෂ) පිරික්සුමෙහි
පරීක්ෂ්‍යතෙ. පිරික්සනු ලැබේ
පි (පිබ්) බීමෙහි
පීයතෙ. බොනු ලැබේ
පෘ (පෘණා) පිරවීමෙහි
පූර්යතෙ. පුරවනු ලැබේ
ප්‍ර-ක්ෂල් (ප්‍රක්ෂාලය) සෝදීමෙහි
ප්‍රක්ෂාල්‍යතෙ. සෝදනු ලැබේ
බඬ් (බඬනා) බැඳීමෙහි
බඬ්‍යතෙ. බඳනා ලැබේ
ලූ (ලූනා) කැපීමෙහි
ලූයතෙ. කපනු ලැබේ
වන්ද (වන්ද) ආ. වැඳුම්හි
වන්ද්‍යතෙ. වඳනා ලැබේ
වර්ණ් (වර්ණය) වැණීමෙහි
වර්ණ්‍යතෙ. වණනු ලැබේ
වාද් (වාදය) කියැවුම්හි, ශබ්දකැරැවුම්හි
වාද්‍යතෙ. ශබ්ද කරවනු ලැබේ.
ශෘ (ශෘණු) ඇසිමෙහි
ශ්‍රූයතෙ. අසනු ලැබේ
සාධ් (සාධනු) සිදු කිරීමෙහි
සාධ්‍යතෙ. සිදු කරනු ලැබේ

42.

නාම.

(වර නැගෙන කෘදන්ත ක්‍රියා ද 'නාම' යන්න යට දක්වේ)

අධ්‍යයන. n. ඉගෙනීම
අපරාධ. m. වරද
අපහෘත. සොරා ගන්නා ලද
අපෙත. ඉවත් වූ
අර්ථ්. m. අර්ථයා
අලංකෘත. සරසන ලද
ආනීත. ගෙනෙන ලද
ආරොපණ. n. තැංවීම
උදිත. උදා වූ, නැගුණු
උද්ධූත. උඩට නගනා ලද
උපවිෂ්ට. ඉද ගත්
උපෘත වපුරන ලද
කර්තව්‍ය. කටයුතු
ක්‍රියමාන. කරනු ලබන
ක්‍රීත. මිල දී ගන්නා ලද
ක්ෂුත්. f. බඩගින්න

කෘත. කරන ලද
ඛෘදිත. කඩ ලද
ගායක. ගී කියන්නා
ඉඟිය. ඉඟියෙන් යුතු
විනතා. f. සිනිවිල්ල
චොරිත. සොරා ගන්නා ලද
ජ්‍යාන. වැසුණු
ජාදිත. වසන ලද
ජීර්ණ. දිරා ගිය
ජීව. m. ආත්මය
ක්‍රිංක්‍රාවාත. m. සුළි හුළඟ
දුෂ්ට. නපුරු
දෙඟ. දිඟ යුතු
ධෘත. සොලවන ලද
නාරී. f. ස්ත්‍රී
නිර්වර්ත්‍යමාන. නිමවමින් පවතින
නිෂණ්ණ. හුන්
පක්ව. පැසුණු
පරිහිත. හඳින ලද
පුෂ්පිත. පිපුණු
පූජයිතව්‍ය. පිදිය යුතු
පූජ්‍ය. පිදිය යුතු
පෙෂ්‍ය. ඇඹරිය යුතු
ප්‍රතිහර්තව්‍ය. දුරු කටයුතු
ප්‍රවාස. m. ඒවරට වාසය
ප්‍රවිෂ්ට. ඇතුල් වූ
ප්‍රසූත. පිටත් වූ
ප්‍රෙෂිත. යවන ලද
ප්ලව. m. ඔරුව, නැව
භක්ෂිත. කන ලද
මරුභූමි f. වැලි කතර
මරුසථල. n. ,,
මකීට m. වඳුරා, රිලවා
මණ්ඩනීය. ඇඹරිය යුතු දෑ
මාරිත. මරන ලද
මුකුර්ත ඇතුළුණු
යකෘත. n. උක්සාඅය

රක්ෂ්‍ය. රැක්ක යුතු
රචිත. රචනා කරන ලද
ගොතන ලද
ලබ්ධ. ලත්
ලොභ. m. ලොභය
වල්ලභ. m. සැමියා
විවෘත. අරින ලද
ව්‍යාපාදිත. මරන ලද,
නසන ලද
ශරත්. f. ශරත් සෘතුව
ශික්ෂමාණ. ඉගෙන ගන්නා
ශ්‍රම. m. වෙහෙස
ශ්‍රාන්ත. වෙහෙස පත්
සංකල්ප. m. කල්පනාව
සමුත්පන්න. පහළ වූ
සිකතා. f. වැල්ල
සුප්ත. නිදි ගත්
සථාපිත. තබන ලද
හත. නසන ලද
හරණ. n. ඇරෙ ගෙන යෑම

ආඛ්‍යාත.

අවි. (අව) p. යැමෙහි,
ඇවිදුම්හි
අභි-වද් (අභිවන්ද) a. වැඳිමෙහි.
අවතෘ (අවතර) p. බැසීමෙහි
ආ-දිශ්. (ආදිශ) p. තරවටු
කිරීමෙහි, ගැසීමෙහි
එකීභවති. එක් වෙයි
ක්ෂම් (ක්ෂම) a. ඉවැසීමෙහි
ඥ (ජානා) u. දැනීමෙහි
තෘ (තර) p. එගොඩැ වීමෙහි,
පිනීමෙහි.
දණ්ඩ් (දණ්ඩය) u. දඬුවම්
දීමෙහි
දිප් (දීප්‍ය) a. බැබැළුම්හි
දෘශ් (දර්ශ) p. දැකීමෙහි

දෘත් (ද්‍රෘත) a. බැබැළුණහි
නි-වෘත් (නිවර්ත්) a. නැවැත්මෙහි
ප්‍ර-කාශ් (ප්‍රකාශ) a. බැබැළුමෙහි
ප්‍ර-භූ (ප්‍රභූණු) p. යැවීමෙහි
මෘද් (මෘද්නා) p. මැසීමෙහි, ඇඹැරීමෙහි
වි-හස් (විහස) p. වෙහෙස වීමෙහි
ස්වාද් (ස්වද) u. රස විඳීමෙහි
ශ්ලාඝ් (ශ්ලාඝ) a. සතුති කිරීමෙහි, වැණීමෙහි
සෙව් (සෙව) a. සේවනය කිරීමෙහි

පූර්‍වක්‍රියා.

පරිඛාය. හැදී

නිපාත.

සුෂ්ඨු. i. මනා කොට

44.

අධිහරි. විෂ්ණුකෙරෙහි
අනභිම්ඛ. අනභිම්ඛ
අනුක්‍ෂණම්. ක්‍ෂණයක් පාසා
අනුපසෙවිත කොා සෙවුනා ලද
අනුරූප. සුදුසු
අප්‍රත්‍යක්‍ෂම්. අනභිම්ඛයෙහි
අභිරුචි. f. කැමැත්ත, ඇල්ම
අභ්‍යග්නි. ගින්නෙහි, ගින්නට, ගින්න වෙතට
අවනත. නැමුණු
අහන්. m. n. දවස
ආකර. m. ආකරය
ආගමන. n. ඒම
ආජීවකම්. දිවි ඇති තාක්
ආත්මකාමී. n. සිය කවයුතු
ආයුර්වේද. m. වෛද්‍ය ශාස්ත්‍රය
ආරොග්‍ය. n. ලෙඩ නැති බව
උන්නත. උස් වූ
උපසර්පිත. එළැඹැ සිටි, සම්පයෙහි සිටි
උපගංගම්. ගංගා නදිය අද්දර
උපල. n. ගල
කන්‍ද. m. n. අල
කර්‍බුර. f. බෙල්ල
ක්‍ෂාලන. n. සේදීම
ඛල. m. f. n. දුෂ්ටයා
ඛාද්‍ය. n. කෑ යුතු දෑ
ගංගාපාරම්. ගඟින් එගොඩ
ගර්ජනා. f. ගෙරුවීම
ගෘහීත. ගත් (ගන්නා ලද)
ගුරුපථ. m. රහස් මග, හොර පාර
ගොපාලබාලක. m. ගොපල්ලු දරුවා
ගොපාලී. f. ගව රංචුව
ඝට. m. කළය
චණක. m. කඩල
ව්‍යාප. m. දුන්න
තට. m. n. ඉවුර
තටී. f. ඉවුර
තාරස්වර. m. උස් හඬ
තුෂාර. m. පිනි
දාරිද්‍ර්‍ය. n. දිළිඳු බව
දීක්‍ෂිකණී. දික් කන් ඇති
දීපදර්‍ශිත. පහනින් දැක්වුණු (පහන් එළියෙන් පෙනුණු)
දුෂ්ට පුත්‍ර. දුටුවිරූ, (පෙරැ දුටු)
දෙවයජන. n. දෙවියන් යැදීම

දෙවරක්ෂිත. පෙරැ පිනින් රැකුණු
ධාවන. n. සේදීම
තම්‍යතා. f. නැමීම
නියුක්ත. යෙදුණු
නිශාද. m. එනම් පහත් ජාතියට අයත් තැනැත්තා, වැද්ද
නිෂ්ක්‍රාන්ත. නික්මුණු
නීඩ. m. n. කුඩුව, (කැදැල්ල)
නීහාර. m. පිනි
පඨිතව්‍ය කියැ යුතු
පතිත. වැටුණු
පවින්. m. මඟ
පරසන්තාප. m. අනුන් තැවීම, අනුන් පෙළීම.
පරිණතපත්‍ර. n. මේරූ කොළ
පරිදේව. m. හැඬුම්
පරිහිත. හැදෑ ඔත්
පරෝපකාර. m. අන්‍යට උදවු
ප්‍රකෘති. f. සුභාවය
ප්‍රකෘතිසිඛ. සුභාවයෙන් මිසිඹ වූ
ප්‍රක්ෂාලන. n. සේදීම
ප්‍රක්ෂාලිත. සෝදන ලද
ප්‍රත්‍යහම්. දින පතා
ප්‍රභු. n. ප්‍රධානයා, අධිපතියා
ප්‍රභෘතමන. සතුටු සිතැති
බිඳුණු. m. බින්දුව
බිල්ව. n. බෙලි
භල්ලාතක. m. බදුල්ල ගස
භාරවාජග්‍රාම. m. භාරවාජ නම් ගම
මධ්‍යරාත්‍ර. m. මැදුම් රෑය
මාර්ජන. n. සේදීම
මාරිව m. එනම් රකුසා
මාෂ. m. මැ
මුද්ග. m. මුං
යථාඉඟකති. හැකි ලෙසින්
යොග්‍ය. සුදුසු
රොපණ. n. (ධාන්‍ය) සිටුවීම
වර්ත්මන්. f. මාර්ගය
වාක්පටුතා. f. කථායෙහි සමර්ථ බව
වාතඃයනඃඝන. කවුළුව වෙත පැමිණි
වාසගෘහ. m. ලැගුම් ගේ
විදූසම්. ඉඟැනීම හා සමවූ
වෛශ්‍රවණ. m. විෂ්ණු අදහස අය
ශලභ. m. පලඟැටියා
ශීතසමීරණ. n. සිහිල් හුළඟ
ෂුෂකජල. වියලුණු (භිදුණු) දිය ඇති
සදස්. n. f. සභාව
සභාජී. සිරින්ද සහිත
සසම්භම්. සිතෑ ඇතිව, සිතාමසු ව
සුබාහුමාරිව. m. සුබාහුමාරිව නම් රකුසන් දෙදෙනා.
ස්තූප. m. දඟබ
සමර්තව්‍ය. සිහි කළ යුතු
සඛණ්මාලින්. m. රුවන්මැලි (දඟබ)
සෙවදප්ලුත. ඔහදියෙන් වැසුණු
හෙමඝරිණ. n. රන්වන් මුවා

ආඛ්‍යාත.

අනු-යථා (අනුනිඝ්‍ය) පිළිපැදීමෙහි
අභි-වද් (අභිවාදය) p. වැඳිමෙහි
උප-වි (උපවිශ්‍ය) p. රැස්කිරීමෙහි, වැඩීමෙහි

ඍජ් (අර්ජඅ) p. ඍ. සැපයීමෙහි
නි-පත් (නිපත) p. පැනීමෙහි
නි-ඝාඩ් (නිඝාඩය)
වෘ (වෘ) p. හැම්මෙහි
ලභ් (ලභ) ඍ. ලැබීමෙහි
විලොභයති. පොළඹවයි, (සිත) ඇදෙ ඉනී

[වි-ලුභ් යන ධාතුවේ ප්‍රයෝජ්‍ය රූප යයි]

45.

[මින් පසු නාම ආඛ්‍යාතාදිය වෙන මැ නො යොදනු ලැබේ. නිපාත බව i අකුරින් හැඟැවේ.]

අග්‍ර. අග්‍ර
අගම්‍ය. නො එළැඹිය යුත්තා
අථ වා. i. නො හොත්
අද්‍ය. i. අද
අනෘත. n. බොරුව
අපි. i. පවා
අර්ථ. m. ප්‍රයෝජනය, ධනය
අර්ථොපාය. m. ධන උපයන මඟ
අර්හත්. m. රහත්හු
අවන්ද්‍ය. නො වැන්ද යුතු
ආ-ක්‍රුශ් (ආක්‍රොශ) p. කැඟැයුම්හි
අ-යා (ආයා) p. ඒමෙහි
ආඝූතම ඉතා ශීඝ්‍ර, ඉතා සුහුසුලු
ආඝාද්‍ය. පැමිණ
ආසීත්. වී ය
ආ-ශ්වෙ (ආශ්වය) කෑදවුම්නි
ඉත්‍යෙවම් (ඉති-එවම්) මෙසේ
උපෛවෙඝ්‍යතාම්. ඉතා මේ ඉහළින්, ඉතා උස් හඬින්
උපෛවෙඝ්‍යතරාම්. වඩා ඉහළින්, වඩා උස් හඬින්.
උපසර්පිත. එළැඹි
උපාඝ. m. මාඝීය
උපාර්ජිත. උපයන ලද
කවර්. m. n. දිය බහුල බිම්
කණ්ඩූඅ. ඉතා බාල
කලිතපාද. බිඳුණු පා ඇති
කුක්කුර. m. බල්ලා
කුසීද. n. පොලී කිරීම
කෘෂිකර්මන්. n. ගොවිකම
ක්‍රුශියස්. වඩා කෘශ
ක්ෂීරවත්තම. ඉතා කිරි ඇති
ක්ෂුධිත. බඩගිනි ඇති
ගරියශ්. වඩා බර
ගවාදනී f. ගවඔරුව (ගවයන් කෑම කන ඔරුව)
ගුණවත්තම. ඉතා ගුණවත්
ගෘහොත්පත්ත. (ගෘහ උත්පත්ත) ගෙහි උපන්
ගොශාලා. f. ගාල
චාරුතම. ඉතා සිත්කළු
තෘණ. n. තණ කොළ
තෘණාදනෙවජා (තෘණ-අදන-ඉවජා) f. තණ කෑමෙහි කැමැත්ත
තෘණස්පර්ශී. m. තණකොළ ස්පර්ශ කිරීම
දඝ්ණිණාත්‍ය. දකුණු දිග්හි වූ
දවීයස්. බොහෝ දුරු වූ, වඩා ඇත්
දීපනිමත්තම. ඉතා බබලන

දුර්ජනායතෙ. දුදනකු වැනි කරයි.
දූරයිෂ්. ඉතා දිග්
ධනිෂ්. ඉතා ධනවත්
ධ්‍රෙවොඃ m. වියගස උසුලන
න්වාරයති. වළක්වයි
නිඝණණ. හුන්
නිශ්චිත්‍ය. නිශ්චය කොට
නෘපසෙවා. f. රජුන්ට සේවා කිරීම
පඞ්කපූර. m. මඩවගුර
පරිෂ්ඨ. ඉතා දක්ෂ
පරමාර්තෘ. ඇත්තට ම
පරිපුණී. පිරුණු
පරි-ඝස් (පරිහඝ) p. කවටකම් කැරුම්හි
පරිඝාස වශෙන. කවටකම් වශයෙන්
පලාය. a. පලා යෑමෙහි
පාණී. m. අත
පාතයති. (ගෙඞි ආදිය) කඩයි, හෙලයි
පාපියස්. වඩා පාපී
පාලන. n. රැක්ම
පීවරතර. වඩා තර වූ
ප්‍රභාව. m. ආනුභාවය
ප්‍රභූත. බොහෝ වූ
ප්‍රසාධයති (ප්‍ර-සාධ්) රැස් කරයි, සිදු කරයි
ප්‍රාතිවෙශ්‍ය. m. අසල් වැසියා
බලිෂ්ඨ. ඉතා බලවත්
බලියස්. වඩා ශක්තිමත්
බලිවදී. m. ගොනා
බාහ්ව. m. නෑයා
බුද්ධිෂ්ට ඉතා බුද්ධිමත්
භඤනතම. ඉතා භක්තිමත්
භඞත්. බුරන, බුරමින්
භික්ෂා. f. සිඟීම
භූරි. බොහෝ
මඞ්ඝලවෘෂභ. m. මගුල් ගොනා (හද වඩා ගන්නහුට සැප දෙවන පින් ගුණ ඇති ගොනා)
මතිමත්. නුවණැති
මන්ත්‍ර. (මන්ත්‍රය) a. මන්ත්‍රණය කිරීමෙහි
මහිෂ්ඨ. ඉතා විශාල, ඉතා මහත්, ඉතා ලොකු
මිථඃ. i. එනුන්
මෘදිෂ්ඨ. ඉතා මෘදු
යවියස්. බාල
යුගහඞ්ග. m. වියගස බිඳිම
යොජිත. මෙහෙයන ලද
රක්ෂිත. රැකැ ගත්
රුචිරතම. ඉතා මනාප
ලඝිෂ්ඨ. ඉතා හැල්ලු
ලඝුතම. ,,
වණිඤකර්මන්. n. වෙළඳුම
වා. i. නොහොත් හෝ
වාණිජ්‍ය. n. වෙළඳුම
වික්‍රෙය. වික්කා යුතු
විත්ත. n.
විද්‍යතෙ. ඇත්තේය.
විද්‍යෝපාර්ජන. n. දැනුම් ඉපැයීම, ශාස්ත්‍ර ඉගැන්ම
විද්‍රවණ. n. දිවීම
විධාය. කොට
විභව. m. වසතුව
වි-සෘජ්. (විසෘජ) p. මුදා හැරීමෙහි
ශක්තිමත්තර. වඩා ශක්ති ඇති
ශස්ත්‍ර. n. ආයුධ
ශස්ත්‍රපාණී. ආයුධ ගත් අත් ඇති
ශීතතම. ඉතා ශීත වූ

ශුභනිපි. f. ශුභ දිනය
ශ්‍රෙයස්. වඩා උතුම්
සංජීවකනන්දකකාමන්.
සංජීවකය නම් ඇති
සම්ප්‍රධාර්‍ය. සලකා, සිතා
බලා
සමීතඃ i. හැම පැත්තෙන්
සිධි (සිධ්‍ය) m. සිදුවීමෙහි
සුරජ්‍යෝධිරුඃ (සුරත-අධිරුඃ)
මනා රියකව නැගුණු
සථඥඃ. වසයි
සුවිරතම. ඉතා සවිර
සවජ්‍ඤායතෙ. සිය (නෑයකු)
වැනි කෙරෙයි
ඝි. i. ඒකාන්තයෙන්

46.

අවෙතන. සිත් නැති
අටවි. f. වනය
අතඃ පරම්. i. මින් මතු
අන්‍යොදයුඃ. i. පසුදා
අපකාර. m. පීඩාව
අභි-ද්‍රු (අභිද්‍රව) වෙතට
දිවීමෙහි
අභිෂව. ඉතා ප්‍රිය
අවතීර්‍ය. බැස
අශෙෂ. සියලු
ආස්‍රාය. ඉව කොට
ආ-රුහ් (ආරොහ) නැගීමෙහි
ආරොහණ. n. නැගීම
ආලොක්‍ය. බලා
ආහුඃ කීහු
ඉව. i. මෙන්
ඊදෘශ. මෙබඳු
උපදිශව. උගන්වන ලද
සෘක්ෂ. m. වලසා
කෘතෙ. i. නිමිත්තෙන්,
කාරණයෙන්, හේතු
කොට ගෙන, නිසා.
වපල. m. වපලයා
තදර්‍ථම්. උහු පිණිස
තාදෘශ. එබඳු
ත්‍යජ් (ත්‍යජ) p. අත්හැරීමෙහි
ත්‍රිරාත්‍රම්. තුන් රැයක්
මුලුල්ලෙහි
දශීයත්. දක්වන
දෙශාන්තර. m. අන් පළාත
නාශයති. නසයි
නිකටවර්‍තීන්. සම්පයෙහි
තුබුණු
නියොජිත. යොදන ලද
නිරූප්‍ය. දක්වා (සලසා)
නිත්‍ය. හෙත හොස්
පර අතිශය
පරිත්‍යජ්‍ය. හැර දමා
පාර්‍ශ්වතඃ. පසු පස්සෙන්
පාණ්ඩිත්‍ය. n. නුවණැති බව
ප්‍ර-සථ (ප්‍රතිෂ්ඨ) p. පිවත් වැ
යෙයි
ප්‍රති-භාෂ් (ප්‍රතිභාෂ) a
පිළිතුරු දීමෙහි
ප්‍රයාණභංග. m. ගමන්
වැළැක්ම
ප්‍රාප්ත. පැමිණි
බහ්වපාය. බොහෝ විපත්
ඇති
භල්ලුක m. වලසා
මත්‍ය. සිතා
මිථ්‍යා. i. බොරුව
යථාශක්‍ති. ආ පරිද්දෙන් ම
රක්ෂාපුරුෂ m. රකවලට
(සිටි) පුරුෂයා
(මුරකරුවා)

වර්ත්මන්. n. මිහ
වර්ණී. m. ගින්න
විවිනත්‍ය. සිතා
විදිතා. දැන
විෂණ්ණ. කණගාටුවට පැමිණි, ශෝක පත්
විෂාද. m. ශෝකය, බෙදය, කණගාටුව
විශ්වාස. m. විශ්වාසය, ඇදහිල්ල
ව්‍යසන. n. විපත
ශඨ. m. හොරා
ශයාන. වැදී හෝනා
ශව. m. මළ සද
ශ්‍රේෂ්ඨින්. m. සිටුහු
සංනිවෘත්ත ආපසු ගිය
සංස්කෘත. සකස් කරන ලද, දැවීම් වශයෙන් (මළ සිරුරව) සංස්කාර කරන ලද.
සඤ්ඤා. m. ශාංකාව
සමය. m. දිවුරුම
සමර්ත. සියලු
සමාකුල. ගැවැසුණු
සාර්ථ. m. වෙළඳ සමූහය
සාර්ථක. m. ,,
සාර්ථවාහ. m. වෙළඳ සමූහයේ දෙටුවා
සුදූර. ඉතා දුර
සුඵලතර. වඩා තර
සෙනහ. n. ආදරය
සෙනහාර්ද්‍රහෘදය. ආදරයෙන් තෙත් වූ ළය ඇති ව
සඩලා. ටික
සවාමින්. m. සවාමියා

47.

අනන්තර m. n. f. වෙනස
අප-කෘ (අපකුරු) ඌ. අපකාර කැරෑමෙහි
අපි. i. පවා
අභීෂ්ට. ප්‍රිය
අභ්‍යන්තර. n. ඇතුල
අර්මාත්‍ර. n. ඔන පමණක්
(අශ්නු) ෂ. අනුභව කිරීමෙහි
ආ-රුහ් (ආරොහ) නැගුමෙහි
උප-කෘ (උපකුරු) ඌ. උපකාර කැරුමිහි
උපහාස. m. අවමන්
කාරුණ්‍ය. n. කරුණාව
කීර්ති. f. කීර්තිය ගුණ කෝෂය
කොප ප්‍රසාද-වසතු. n. කිපීම් පැහැදීම් දෙකට හේතු වන දෑ
ගණනීය. යා යුතු
චංචු. f. තුඩ
චිරාය. i. බොහෝ කල්
ජායා. f. සෙවන
ජීවත්. ජීවත් වන
තඥ. m. එය දන්නා
තපස්. n. තපස
තාවත්. i. ඒතාක්
තීර්ථල. n. වන්දනීය ස්ථාන වලට යාමේ ඵලය (වන්දනා ගමනේ විපාක)
තෙජස්. n. තෙද
දයා. f. කරුණාව
දෘශ් (දශ) p. දැවීමෙහි
දීන. m. පහත් අය
දෛව. පෙර පින්
ධුන්වත්. ඉවත ලන, නො ඇලෙන
නාසති. නැත
නිවාසීතෙ. වළකනු ලැබේ.

පතංග. m. පළඟැටියා
පද්මරාග. m. පද්මරාග මැණික
පශ්චාත් i. පසු වෑ
පාපවෙතස්. ලාමක සිත් ඇති
පාර්ථිව. m. රජ
පොතකා. m. පැටියා
ප්‍රයච්ඡති. දෙයි
පාණේඃ. ප්‍රාණයන් ගෙන් (ප්‍රාණයන් ත්‍යාග කිරීම් වලින්)
ප්‍රාපිත. පමුණුවන ලද
ප්‍රාප්‍ය. පැමිණ
ඵලවිශායසමන්විත. ඉෙඩියෙන් හා සෙවනින් යුත්.
බන්ධුවර්ග. m. නෑ සමූහයා
බලි. m. පූජා ද්‍රව්‍ය
භුඞ්ක්තෙ. (භුජ්) a. බුදී, කයි
භෘත්‍ය m සේවක
මනස්. n. සිත
මාරයිතුම්. මරන්නට
මූකත්‍ව මූඳන ලද
යථාභූතකථන. n. ඇති සැටි කිම
යාවත්. i. යම්තාක් කල්
රත්නවික්‍රය. m. රුවන්ගේ විකිණීම
ලබ්ධව්‍ය. ලැබිය යුතු
ලොහිතාඛ්‍ය. රතු මැණික් නම් වූ
වයස්. n. පක්ෂියා
වී-වි (විවිත්) p. සෙවිමෙහි
විශ් (විශ) p. රිංගීමෙහි
ව්‍යාෂ්ඨව. n. ව්‍යාග්‍ර බව
ශනෛඃ. i. සෙමින්
ශ්‍රුතවත්. ඇසූ
සම්මානමාත්‍ර. n. සත්කාරයක් පමණක්, සුවල්ප සැලකිල්ල
සුසංයත. මනාව සංවර කරන ලද
සෙවක. n. සේවකයා, මෙහෙකරුවා, අමැතියා
සූල්ප. n. මදක්
සෞදරපූරණ. n. (සව-උදර-පූරණ) සිය බඩ පිරවීම

48.

[ජුහොත්‍යාදි' ගණයට අයත් ධාතුහු '3' ඉලක්කමෙන් හැඳින්වේ]

අම්භස්. n. ජලය
අව-ධා. u. 3. යොමු කිරීමෙහි.
අව-නිජ්. u. 3. සේදීමෙහි
ආ-දෘ. u. 3. ගැන්මෙහි
ආයාම m. දිග
ආයුස්. n. ජීවත් වන කාලය, ආයුෂය
උත්-හා. a 3. නැගීමෙහි
කමණ්ඩලු. m n. මැටි කමඩලාව
කාකතාලියම්. i. හදිසියෙන්
කිරීට. n. කිරුළ
කුඩ්ඩ. m. උලක්කුව, පත
ක්ෂත්‍රියතා. f ක්ෂත්‍රිය බව
ජාතකම්න්. n. ජාතකර්මය (දරුවකු උපන් කල පැවැත්විය යුතු සංස්කාර විධිය)
දිනගණනා. f. දින ගණන් කිරීම
දීනජන. m. දුප්පතා
චෙෂ. m. තරහ
ධනුස්. m. n. දුන්න

ධා. u. 3. තැබුම්හි, පිළියෙල කොට තැබීමෙහි
නාභිවඬ්ඪ. n. පෙකනිවැල කැපීම
නි-ධා. u. 3. තැබීමෙහි
පරි-ධා. w. 3. හැදිමෙහි, පැළඳිමෙහි
පරිධාන. හැඳ
පරිමර්දන. n. මිරිකීම
පෘ. p. 3. පිරවීමෙහි
ප්‍රමර්දන. n. ක්‍රීඩොද්‍යානය, සෙල්ලම් කරන උයන
ප්‍රාක්. i. පළමුවෙන්
ප්‍රිති. f. ප්‍රීතිය
ඵල්. (ඵල) u. පලදුරිමෙහි (කාර්‍ය්‍ය) සිදු වීමෙහි
භර්තෘ. m. සැමියා
භීරුක. බියගුලු
භෘ. u. 3. දැරීමෙහි
මෘ. a. 3. මැනීමෙහි
මානස. n. සිත
යති. m. තවුසා, ශ්‍රමණයා
යුධ්. (යුධ්‍ය) p, සටන් කිරීමෙහි
විජ්. u. 3. වෙන් කිරීමෙහි
වි-ධා. u. 3. කිරීමෙහි
වෛදෙහි. f. සීතා දේවි
සත්කම්න්. n. සත්කම්, යහපත් ක්‍රියා
සඞ්ඛ්‍යාවන්දන. n සැහැල්ලුවේ වැඳුම
ස්ත්‍රී. p. 3. ලජ්ජිත වීමෙහි

49.

[රුධාදිගණයට අයත් බව '7' ඉලක්කමින් හැඳින්වේ]

අධෘ. i. යට
අනාදෘත්‍ය. (න + ආදෘත්‍ය) ආදර නො කොට, නො තකා හැර
ආශ්‍රමධර්ම. m. n. බ්‍රහ්ම චාරීන්ගේ ධර්මය
ඉන්ධ්. ආ. 7. (මෙහි) දැල්වීමෙහි
උද්=විජ්. p. 7. කලකිරීමෙහි
ඍත්විජ්. m. යාග කරන්නා
ක්ෂුද්. u. 7. අඹරිමෙහි, පිපි කිරීමෙහි
ඛිද්. a 7. ශෝක පත් වීමෙහි.
ග්‍රස්ත. ගිල ගන්නා ලද
ජීද්. u. 7. සිදීමෙහි, සෑපීමෙහි.
නිඃත්‍රානතා. තෘෂ්ණාව
නි-යුජ් u. 7. පත් කිරීමෙහි, යොදා ලීමෙහි
නිර්‍වාණ. n. නිවන්
නිෂ්පරාක්‍රම. ශූර බව නැති
ප්‍රාතඃ. i. උදේ
භඤ්ජ්. p 7. කඩා දැමීමෙහි
භිද්. u. 7. බිඳලීමෙහි, පැළීමෙහි
භුජ්. u. 7. යොදා ලීමෙහි, පත් කිරීමෙහි
රිච්. ඇ. 7. වෙන් කිරීමෙහි
රුධ්. u. 7. වට කිරීමෙහි, වැළැක්වීමෙහි
වටතරු. m. නුගගස
විද්. ආ. 7 දැන ගැම්මෙහි
විදුෂ්. m පණ්ඩිතයා
ශයනසථ. ඇදෙහි වූ
ෂුණ්ඩි. f. වියලි ඉඟුරු
සංශය. m. සැකය
සංශයග්‍රස්ත. සැකයට පැමිණි

සූකති. f. මතා තෙපුල් (සෘජ්‍වාදි) උතුමන්ගේ බස්
හිංස්. p. මැරීමෙහි

(අ, ආ)

(අදාදි ගණයට අයත් ධාතු බව '2' ඉලක්කමෙන් දැක්වේ)
අද්. 2. p. කෑමෙහි
අධි-ඉ. 2. a. ඉගෑනීමෙහි
අනු-ශම්. (අනුශවඡ) අනුව සිටීමෙහි
අවිහාය. නොහැර
ආ-ඛ්‍යා. 2. p. කීමෙහි
ආඝ්‍රා. 2. p. ඊමෙහි
උප-ඉ. 2. p. එළැඹීමෙහි
උපනයන. n. අතැ පොත් තැබීම. (ඉගෙනීමට ගුරුන් කරා මුලින් ම පැමිණීම)
කව. m. පැදුර
කාමදුඝා f. මනදෙල පුරවන
කිමර්‍ථම්. කුමට?
කුශලව. m. 'කුශ' 'ලව' යන නම් ඇති දෙදෙනා
ක්‍රෞංච. m. කොස් ලිහිණියා විත්. (විනතයති-සිතයි)
ජක්ෂ්. 2. p. කෑමෙහි
ජාගෘ. 2. p. නිදිමැරීමෙහි, පිබිද ඉඳිමෙහි
තාවත්. i. ඒ තාක් කල්
දුරුඛණඩා. f. දරකඩ
දීන. බැගෑපත්, දුප්පත්
දුර්වාර. m. නොමනා හැසිරීම්
නින්ද්‍ය. නින්ද කටයුතු
පා. 2. p. බීමෙහි
ප්‍රති-හා. 2. p. වැටැහීමෙහි
ප්‍ර-සූ. 2. a. ප්‍රසූත කිරීමෙහි
බ්‍රූ. 2. u. කීමෙහි
මත්තා. සිතා
මාතෘවත්. මව සේ
යථාශක්‍ති. ශක්ති පරිදි
යා. 2. p. යෑමෙහි
යාවත්. i. යම්තාක් කල්
රූ. 2. p. නාද කිරීමෙහි
රුද්. 2. p. හැඬීමෙහි
වච්. 2. p. කීමෙහි
වා. 2. p. හැමීමෙහි
වි-රූ. 2. p. හැඬීමෙහි
විලාප. m. වැලැපීම
විහාය. හැර
වි-ශ්ලිෂ් (විශ්ලිෂ්‍ය) u. වෙන්වීමෙහි
වි-ශ්වස්. 2. p. හැදහිමෙහි
වෘථා. i. නිකරුණේ, නිෂ්ඵලයේ
ශස්ත්‍රවිද්‍යා f. ආයුධ විද්‍යාව, අවිසරඹ
ශීඝ්‍රිත. හික්මුණු
සම්-ආ-ශ්වස්. 2. p. සැනසුමෙහි
සෙතුබන්ධ. m. වේලි බැඳීම, ගෙය බැඳීම
සතු. u. 2. සතුහි කිරීමෙහි, පැහැසීමෙහි
සනා. 2. p. නෑමෙහි
හන්. 2. p. මැරීමෙහි

50. (ඵ)

අකෘතඥ. කළ ගුණ නොදන්නා
අනාර්ජව. n. සෘජු නැති බව, වංක බව
අනාශී. හින, පහත්
අනෘණවත්. (න-ඍණවත්) ණය නැති

අපෘථ. නො මිවාරන ලද
අප්‍රධාන. ප්‍රධාන නො වූ
අර්ථප්‍රයොග. m. පොලිකිරීම් ආදි ධනය වඩාලන උපාය
අර්පින්. m. යාචකයා
අව-මන්. (අවමනු) s. අවමන් කැරැම්මෙහි
අසම්මාන. n. අනාදරය
ආඥමනුවර්තතෙ. කීකරු වෙයි.
ආත්මවශ. m. තමාට අයත්
ආත්මශක්ති. f. තමා ගේ ශක්තිය
ආ-ශංස් (ආශංස) a. ආශීර්වාද කිරීමෙහි
උද්‍යුඞ්ගින්. උත්සාහවත්
ක. n. ජලය
කාපුරුෂ. n. හීන පුරුෂයා, පහත් මිනිසා
කුඩි. m. මෝඩයා
චණ්ඩාල. m. සැඩොලා
ජලරුහ n. නෙළුම්
ජව. m. වේගය
ජාති f. උත්පත්තිය
තකීයත්. සලකන්නේ
තුරඟ. m. අශ්වයා
දුරදර්ශිත. n. අඹුවන් දූක්ම
දීර්ඝරොෂ. m. වෛරබැඳීම
දුග්ධදා. f. කිරි දෙන
දෙය. දිය යුතු
දෙව. m. රජ
ද්‍යූත. n. සුදුව
නිඃක්ෂෙප. m. ධනය තැන්පත් කිරීම
නිතෙන්‍යාත්ඝව. m. නිතර පැවැති සෙල්ලම්
නිඝත්‍ය. හැර
නූනම්. i. නිශ්චයයෙන්, ඒකාන්තයෙන්
පරවශ. අන්‍යට අයත්
පරි-ත්‍යජ් (පරිත්‍යජ) p. දුරු කැරැම්මෙහි
පරොක්ෂ. n. අනාගම්ය
පලාශ. m. කොළය
පාදප. m. ගස
ප්‍රාදප්‍රසාරණ. n. පය දිග හැරීම
පුරුෂසිංහ. m. පුරුෂ ශ්‍රේෂ්ඨයා
පුණර්භූ. m. පුන් සඳ
පෞරුෂ. m. වීර්‍ය, උත්සාහය, පිරිමිකම
ප්‍රමද. (සතුටු සිතැති, උතුම්) ස්ත්‍රී
භා. 2. p බැල්මෙහි
භූදෙව. m. බමුණා
මද. m. (ඇතුන් ගේ) මදය
මන්දිර. n. මැදුර, ප්‍රාසාදය, ගෙය
මාරුති. m. හනුමතා
මිථුන. n. යුගලය, ජෝඩුව, දෙදෙනා
යඥොපවීත (යඥ-උපවීත) යාගයෙහි දී පළඳින සූත්‍ර නූල
ලක්ෂණ. n. සවභාවය
ලක්ෂ්මි. f. ශ්‍රීකාන්තාව
වසුධා. f. පොළොව
වහ් (වහ) u. ඉසිලීමෙහි, දැරීමෙහි
වාණී. f. වචනය
වි-ගම් (විගමය) u. වෙන් වීමෙහි, පහ වීමෙහි
විඩම්බන. n. වෙහෙසීම
විනයාන්විත. හික්මීමෙන් යුත්
විමුඛ. ඉවත බලා ඇත්, පිටි පෑ
වෘජ් (වර්ජය) u. දුරු ලීමෙහි

මේව. i. ඒකාන්තයෙන්
ව්‍යාකරණ. n. ව්‍යාකරණ ශාස්ත්‍රය
ව්‍යාධ. m. වැද්ද
ව්‍යාධිමූකති. f. ලෙඩින් මිදීම
ශර්‍රී. f. රාත්‍රිය
ශාස්වතී. f. (ශාස්වත. m) නිත්‍ය, හැමකල්හි පවත්නා
ශීල. n. ඉක්මිම, සදාචාරය
ශෙන්. m. බල්ලා
සංඝත. එක් වූ
සත්. pm. සත්පුරුෂයා
සත්පුත්‍ර. m. යහපත් පුත්‍රයා
සන්නිධි. f. සමීපය
සම්-ආ-ගම් (සමාගච්ඡ) u. එක් වීමෙහි
සම්-ආ-චර්. (සමාචර්)
සමඟ්. i. සමඟ
සමාස. m. ලුහුඬුව, සංක්ෂේපය
සාධු. m. සත්පුරුෂයා
සුසංවෘත. මනා වැ වැසුණු
සෙව් (සෙව්). a. සේවනය කරුමිහි
සෛර්‍යය. m. සිථිර බව, නො සැලෙන බව
සම්‍ය. n. මැදුර

51

[ඒ ඒ ධාතු ගණ පහත සඳහන් පරිදි ඉලක්ෂම් වලින් දක්වේ. 1. භ්වාදි, 2. අදාදි, 3. ජුහොත්‍යාදි, 4. දිවාදි, 5. ස්වාදි, 6. තුදාදි, 7. රුධාදි, 8. තනාදි, 9. ක්‍රයාදි, 10. චුරාදි. ජීජනත යඩන්තවලැ ලට් ප්‍රථම පුරුෂ ඒකවචනය දෙනු ලැබේ.]

අනිලූඩ්. ඉතා ලොකොකී
අධ්‍යාපයති. උගන්වයි
අනු-භූ u 1. මිදේ වැළැදීමෙහි
අනුභාවයති. විඳුවයි
අන්තික. සමීප
අභිශෙවයති. (ශාන්තිය පිණිස) කිසැ පැන් වත් කරවයි
අවතාරයති. ලවයි, බස්වයි
ආඥප්ත. f අණවන ලද
ආඛ්‍යාය. හෙන්නවා
ආරාම. m. වත්ත
උවාහයති පාවා දෙයි, පවරයි
උවෙජිත. බියෙන් සොලවන ලද
කාරයති. කරවයි
කුලින. m. කුලවතා, උතුම් කුලයෙහි උපන්නා
කොශාධිකාරින්. m. භාණ්ඩාගාරිකයා
ක්‍රෂිකර්මන්. n. ගොවිතන්
කෞරව. m. එ නමැත්තහු, කුරු රජ පරපුරේ වූ අය
ක්ලෙදයති. තෙමයි
ගමයති. යවයි
ඝාතයති. මරවයි
වාරයති ඇඹිදුවයි
ශ්‍රීත්‍යාමීකෘත. මුදුන සුන්
ජනයති. උපදවයි
ජන්මභූමි. f. උපන් රට
ජම්බුක. m. සිවලා
තාපයති. රත් කරයි, තවයි
තාලවෘක්ෂ. m. තල්ගස
තීව්‍රතාප. m. දැඩි උෂ්ණය
තොෂයිතුම්. සතුටු කරන්නට
දර්‍ශයති. පෙන්නයි

දවාග්නි. m. ලැව් ගින්න
දූපයති. දෙවයි
දෙහයති. දෙවවයි
ඛායයති. ඉෙකයවයි, පමුණුවවයි
නිජීරයති. නිවයි
නිවෙශයති. තබයි
පරඳු. m. පෙරව
පරිතාප. m. වවින් තැවීම
පරිවර්ධිත. ඛාත්පයින් වැඩුණු
පාණ්ඩව. m. එතම් ඇත්තහු
පාතයති. හෙලයි
පායයති. පොවයි
ප්‍රකාශයති. හෙළි කරයි
ප්‍රතිග්‍රාහයති. පිළිගන්තවයි
ප්‍රමාණයති. (සිය රවින්) පිට වස්වයි
ප්‍රව්‍රාජිත. තෙරපන ලද, පිටමන් කරන ලද, එලවන ලද
ප්‍රෙෂයති. යවයි
බොධයති. උගන්නයි
භොජයති. වළඳවයි
මූර්ධන්. m. මස්තකය
යාවයති. ඉල්ලවයි
යාජයති. යාග කරවයි
වාසයති. වස්වයි
විකාශයති. පුබුදුවයි
විවාහයති. පාවා ගන්වයි
විශ්ලෙෂිත. වෙන් කරන ලද, ඇත් කරන ලද
වෘත්තාන්ත. m. කථා ප්‍රවෘත්තිය
ශමයති. සංසිදුවයි
ශෙශව. m. බාල වයස, ලපටි බව
ශ්‍රාවයති. අස්වයි, කියයි
ශොෂයති. වියලයි
ශ්වාපද. m. පයෑ කුර ඇති සතා, සිවුපාවා
සංශ්‍රිත. (තමා) ඇසුරු කළ හු
සභ්‍යාභිසඤ්ඤ. ඇත්තෙහි පිහිටි, පොරොන්දු නො කඩ කරන
සමාව්‍ය. සත්කාර කොට
සනාපයති. නාවයි
සමාරයති. සිහි කරවයි
සඛ. සවකියා, තමා ගේ
සවප්‍රවෘත්තී. f. තමා ගේ තොරතුරු
හාරයති. යවයි
භ්‍රෙපයති. ලජ්ජිත කරයි

52.

(ඝඩන්ත ඤ්ඤන්ත)

අවිකිර්ෂු. නො කරනු කැමැති
අනිෂ්ට අප්‍රිය (දූය)
අනුජිගම්ෂති (අනු-ගම්) අනුව යනු කැමැති වෙයි
අඝීප්සති (අභි-ආප්) ලබනු කැමැති වෙයි
අභ්‍යසිෂිෂති (අභි-අස්) කටපාඩම් කරනු කැමැති වෙයි
අවෙවීයත. කැවත කැවත වැසීය

['අවෙවීයත' යන්න 'අජෝගුහ්‍යත' යැයි හරි ගස්සා ගත යුතු]

ආඛාලම්ප. n. එංගලන්තීය
ආජංගම්‍යතෙ. නිතර එයි
ආන්දෝලයති. (ඒ මේ අත) පද්දවයි

ඉෂ්ට. ප්‍රිය (දෑය)

උජ්ජිඝෘක්ෂු. උගහනු කැමැති

උන්නාමයති (උද්-නම්) ඔසවයි, ඉහලට දිගුකරයි

කාපණ. m. මසුරා

කොලීය. m. කෝලිය වංශයට අයත්තා

ක්ෂිතිධෙනු. f. පෘථිවි කැමැති දෙන

ගවේෂයස්. සොයන්නේ

ඝට්ටිත. ගැටුණු

චන්ද්‍රිකා. f. සඳරැස්

චොදිත. මෙහෙයන ලද

ජංජල්‍යතෙ. කැවත කැවත කොදුරයි, පෙරැත්ත බස් කියයි

ජිගමිෂු. යනු කැමැත්තා

ජිඝාංසති. නසනු කැමැති වෙයි

ජෙගිල්‍යතෙ. බොහෝ සේ ගිල දමයි, කැවත කැවත හෝ විටින් විට ගිලයි

ජෝගුහ්‍යතෙ (ගුප්) කැවත කැවත සඟවයි

ත්‍රාසිර්ෂති (තර්) තරණය කරනු කැමැති වෙයි

තීර්ෂු. තරණය කරනු කැමැත්ත

දිත්සා. f. දෙනු කැමැත්තා

දිදෘක්ෂා. f. දකිනු කැමැත්ත

දෙදිප්‍යතෙ. අතිශයයෙන් බබලයි.

දුධුක්ෂති (දුහ) දෙවනු කැමැති වෙයි

නිද්‍රාගම. m. නින්දට බැසීම, නිදිගැන්ම

නිධාය. තබා

නිනාමයිෂු. නමා ලනු කැමැති

නිර්මාමජ්‍යතෙ. කැවත කැවත කිම්දෙයි

නිර්දිෂ්ට. දක්වන ලද

නිවිවත්සු. වසනු කැමැති

නිසර්‍ගතඃ. සවභාවයෙන්, ප්‍රකෘතියෙන්

පරිජිහීර්ෂති. (පරි-හෘ) දුරු ලනු කැමැති වෙයි

පෘපඨ්‍යතෙ. (පඨ්) කැවත කැවත කියයි

ප්‍රෙඛා. f. තොවිල්ල, දේලාව

හෙෂජ. n. බෙහෙත

මුමුක්ෂු. මිදෙනු කැමැති

මුමූර්ෂු. මැරෙනු කැමැති මැරෙන්ට සැරැසුණු කැනැත්තා

යුයුත්සා. f. යුද්ධ කිරීමට ආශාව

යුයුත්සු. යුද කරනු කැමැත්තා

රොගාතී. ලෙඩින් පෙලෙන, ගිලන්

රොරූය්‍යතෙ. කැවත කැවත (විටින් විට) ඔබයි

රොහිණී. f. එනම් නදිය

ලිප්සා. f. ලබනු කැමැත්ත

වත්‍සා. m. වස්සා

වලග. n. වලල්ල

ශාක්‍ය. m. ශාක්‍ය වංශිකයා

ශුශ්‍රූෂු. අසනු කැමැති

සංවිවිෂති. (සං-විෂ්) එකතු කරනු කැමැති වෙයි

සන්නිපතති. (සං-නි-පත්) රැස් වෙයි

සාසමයීතෙ (සම්) නැවත නැවත සිහි කරයි

සාසමයීමාණ විටින් විට සිහි කරන

සුහුප්සු. නිදහු කැමැති

සොම්‍රුප්‍යතෙ. බොහෝ සේ නිදයි

ස්ථවිකමය. පළිහුමුවා

52.

(නාමධාතුක්‍රියා.)

අඛිල. සියල්ල

අග්‍ර. n ඉදිරිය

අඞ්ගීනරොති. පිළිගනී

අතිහාර. m. ලඩිසා බර

අධ්‍යාස්‍ය (පිටෙ) හිඳ, නැගී

අනභිඥ. නො දන්නා

අනන්‍යජීර්ති. f. ඇතුළත මසන

අනන්තර. m. f. n. වෙනස

අනිමෙණයිහුම්. (යමකුට) විරුඬව සෙන් කා ඉදිරියට යන්නට

අනිමිමෙණයිහු. යුබ පිණිස ඉදිරියට සතු කැමැති

අලකනක. m. ලාකඩ

අවනතකාය. නැමුණු ඕරුර ඇති

අවිඝනපරිසමාප්ති. පිඩා නැති වැ අවසන් කිරීම

අදීයති. පෙළයි

ආකාරයති. කැඳවයි

ආත්මජ. m. පුත්‍රයා

ආවෙගවන් ඉක්මින්, වේගවත්

ආසීනබොධිමූල. ආරූඪ වූ බෝ මුල-ඇති, බෝ මුලැ හිඳ ඇත්

ආහූත. කැඳවන ලද

ඉතුජින්. m. එනැමැත්තා

උඞ්ඩයතෙ. ඉගිලෙයි

උත්පත්ති. f. ඉපැදීම

උන්මූලයති. මූලින් ම නසයි, මූලින් ම උදුරයි

උපශ්ලොකයති. සතුති කරයි

එකචිත්තීභවති. එක් සිතැති වෙයි

එකෘන්ත. m. එක් පැත්ත, එක් කොණ

කණ්ඨ්‍ය. m. ගෙල, බෙල්ල

කණ්ඩූයතෙ. කසයි

කම්බල. m පලස, උතුරු සළුව, කම්බිලිය

කරටක. m. එනමැත්තා

කරින්. m ඇතා

කාමසුඛ. n. කාම සැපය

කුරංගායතෙ. මුවකු මෙන් වෙයි

කුලට්‍ය. f. පතව්‍රතාව නැති සත්‍රී

කෘත්‍රිමසුහෘද් m. බොරු මිතුරා, කපට මිතුරා

ක්ෂිතිධෙනු. f. පෘථිවි නැමැති දෙන

ක්ෂුත්ඣාම්භණඨ. බඩගින්නෙන් වැරුණ ගෙල ඇති

ගර්හ. m. කොටලුවා

ගිරිමෙඛලාඛ්‍ය. ගිරිමෙඛල නම් වූ

ඝනීභවති. කැටි වෙයි, ඝන් වෙයි

ඝරණී. f. සත්‍රී

චණ්ඩ. සැඬ

ව්‍යාප. m. දුන්න

විකිර්ෂු. m. කරන්නු කැමැති
චුඛකරොති. 'චූ චූ' යැ යි
ශබ්ද කරයි
ජාගරූක. m. නිදිමරන්නා
ජාල. n. දැල
ජීගීෂු. දිනන්නු කැමැති
ජීවයති. ජීවත් කරයි,
පණ උපදවයි
ජීවිතව්‍යසනෙඛ. ජීවිතයෙහි
සැකය.
ජුගුප්ඡමාණ. පිළිකුල් කරන.
තදීය. ඔහු අයත්
තන්ත්‍රාණ. n. යුඛ ඇඳුම.
තීපස්‍යති. තපස් කරයි
තරුණායතෙ. තරුණ වේ
තරුරත්න. n. කල්පවෘක්ෂය
තිරස්ක්‍රියතෙ. ඉවත් කරනු
ලැබේ, ඉක්මවනු ලැබේ
තීක්ෂ්ණ. තියුණු
දිදෘශිසු. පෙන්වන්නු
කැමැති.
දුර්මනීභවති. නොසතුටු
සිතැති වේ
දෘෂටි. f. ඇස, බැල්ම
දුර්ජනායතෙ. දුජනයකු
මෙන් වෙයි
දූෂයති කිලිටු කරයි
දූසයති. දූඩි කරයි
දෘවිභවති. දිය වෙයි
ඒජ. m. බම්බුණා
ඔත්‍සුක්‍යාණ්ඩ. m. දුන්න හා
ඊය
ධුර්. f. වියදංඩ
ධ්‍වසර. මද පඬුපැහැති
නද. m. නදිය
නමස්‍යති. වඳී
නිජ. සවකිය
නිමීලිත. පියැවුණු, පියාගත්
නිරහාස්. නික්මුණේ ය
නිවිඩ. සපිර
නිෂ්පිඛ්‍ය. පෙළා
පණ්ඩිතායති. පණ්ඩිතයකු
මෙන් කරයි, පණ්ඩිතයකු
කොට සිතයි
පරීක්ෂා. f. පිරික්සීම
පියූෂවර්ෂා. f. අමාවැසි
ප්‍රතිකූල විරුඛ, අප්‍රිය,
පිළිකුල්
ප්‍රාඥ. නුවණැති
ප්‍රාරිප්සිත. පටන් ගනු
කැමැති වූ
බලසමුදය. m. භව භමුදුව
බාණලක්ෂ්‍යිකරොති. ඊයව
ලක් කරයි
භූධර. m. කන්ද, රජ
මහධාධිප m. මහඛ රට රජ
මානසාර. m. එනම් රජ
මණ්ඩල. n. මණ්ඩලය,
රශ්මිමාලාව, චක්‍රය
මාරුත. m. සුළඟ
මාලවෙන්ද්‍ර. m. මාලව රට රජ
මාල්‍යගුණ n. මල්දම
මිත්‍රව්‍යංසඛ. බොරු මිතුරු,
කපට මිත්‍රඃ
මුමුර්ෂු. m මැරෙන්නු කැමැති,
මැරෙන්නට ළං වත
තරම් වූ
මෘගපති. m. සිංහයා
යොජන. n යොදුන
රක්ෂන. ඇලුණු
රඟිත. නැති, හරනා ලද
රුචිරකලාප. සිත්කළු
පිල් ඇති
වත්‍ස. m. වස්සා

වත්සර. m. වසිය
වර්ෂා. f. [මෙය බහුවචන යෙන් ම සිටියි] වසා සෘතුව
වලාහක. m. වලාකුල
වල්ලභතම. ඉතා ප්‍රිය
වශීකරොති. වසඟ කරයි
වර්ත්ති. m. තින්න
වාම්පායතෙ. කඳුලු වගුරුවයි, කඳුලු මතු කරයි
විඥපයතෙ. දන්වයි
විද්‍යා. f. ශාස්ත්‍රය, ඉගැන්ම
විපක්ෂිභවති. විපක්ෂ වේ, විරුඬ වේ
වියුක්ත. වෙන් වූ
වියොග. m. වෙන් වීම
විරලීකරොති. විසුරුවයි
විරූපීකරොති. විරූප කරයි
විවාරයිෂ්‍යා. f. වලකනු කැමැත්ත
විස්ථුරිත. දිලිසුණු
විහංග. m. කුරුල්ලා
ව්‍යාත්‍රාසපි. n. ව්‍යාඝ්‍රයාගේ ඇට
ව්‍යාජඝුති. f. බොරු සතුති
ව්‍යාල. වණඹු, වල්
ශබ්දායතෙ. ශබ්ද කරයි
ශස්‍යරක්ෂක. m. ගොයම් රක්නා පුරුෂයා
ශාඛක. m. පැටවා
ශිපිලායතෙ. ලිහිල් වේ, බුරුල් වේ
ශුචි. පිරිසිදු
ශෘංග. n. අඟ
ශ්මශාන. n. සොහොන
ශ්‍රාන්ත. විඩා පත්
සංස්පර්ශ. m. හැපීම
සඞ්ග්‍රාමභූමි. f. යුඬභූමිය
සජීකරොති. පිළියෙල කරයි
සන්දෙහ. m. සැකය
සමාශ්වාස්‍ය. අස්වසා
සමාසාද්‍ය. එක්තැනව පමුණුවා, එක් රැස් කොට
සමීක්ෂ්‍ය. බලා, විමසා
සම්මූර්ච්ඡති. (සම්-උත්-මිල්. 1. p) විවෘත වෙයි, පෙනෙයි, විද්‍යමාන වෙයි
සාධාරණ. සාමාන්‍ය
සුඛීකරොති. සුවපත් කරයි
සෙවාධර්ම්. m. සේවාකම
සෛන්‍යනිවහ. m. හටසමූහය
සවජනායතෙ. සිය තැයකු මෙන් වෙයි
සවාම්පාද. m. ශ්‍රේෂ්ඨ සඞ්ඝයා
හෘණීයතෙ. ලජ්ජිත කරනු ලැබේ, කුපිත වේ

53.

අගෘධ්නු. ගිජු නො වූ
අජස්‍ර. නිතර පැවැති. (අජස්‍රම්. නිරන්තරයෙන්)
අතික්‍රම්‍ය. ඉක්මවා
අධි-සථා. 1. p. ඉදිමෙහි (ඉන්නා තැන වීතීහා විඛතින් සිටියි)
අනුඥ. f. අවසර
අපරෙද්‍යුඃ. i. පසු දින
අප-ගස්. 1. p නීහූකිරිමෙහි, අපහාස කිරීමෙහි
අභ්‍යර්ච්‍ය. (අභි-අර්ච්) පුදා
අභි-ගම්. p. 1. යුද පිණිස ඉදිරියට යෑමෙහි
අභිනව. අළුත්
අර්ථ. m. ධනය
අව-ලොක්. 10. u. බැලීමෙහි

ආ-ක්‍රම්. 1. u. මෑඹ පවත් වීමෙහි, යටත් කිරීමෙහි
ආ-දා. 3. u. ගැන්මෙහි
ආප්‍යායිත. වැඩුණු, පිණැවුණු
ආයුඃශෙෂතා. f. ජීවත් වීමට කාලය ඉතිරි බව
ආ-රභ්. 1. a. පටන් ගැන්මෙහි
ආ-රෘධ්. 5. p. සතුටු කිරීමෙහි
ආලය. m.
ආසාදය. පැමිණ, එක් වැ, ලං වැ
ආහ්‍වය. කැඳවා, අමතා
ඉන්ධ. m. සඳ
උකුති. f. කීම
උදිත. නැඟුණු
උප-පද්. 1. a. එළැඹීමෙහි
උපස්පෘශ්‍ය. නා, සෝදා
උත්කලාපයිත්වා. (ගමනා රම්භයටපෙර) නැමැද
එකාකින්. m. හුදෙකලා වූ තැනැත්තා
කථංචිත්. f. කොසේ නමුත්, කිසියම් ලෙසෙකින්
කමණ්ඩලූජල. n. කමණ්ඩලා යෙහි වතුර
කෘපාක්‍රාන්තවෙතස්. කරුණාවෙන් මෘදු වූ සිතැති
[කෘපා-ආක්‍රාන්ත-වෙතස්]
කොපාවිෂ්ට (කොප-ආවිෂ්ට) තරහෙන් ඇවිසුණු
ක්වාපි. (ක්ව-අපි) කිසියම් තැනෙක
ක්ෂිප්තොත්තරීය [ක්ෂිප්ත-උත්තරීය] විසි කළ උතුරු සළුව ඇති
ඛදූත. m. කලාමැදිරියා
ගුප්. 1. p. රැකීමෙහි
ගුරුපත්නී. f. ගුරුහුගේ බිරිඳ
ගෞ. f. දෙන, පොළොව
ඝණ්ටා. f. ඝණ්ටාව
චතුරංගබලොද්‍ඝුෂ්ත. [චතුර්-අංග-බල-උද්ඝුෂ්ත] මහත් සිවුරසෙන් ඇති
චාපල්‍ය. n. මත්ත තෝ බලා ක්‍රියා කරන බව, තෝ හික්මීම, චංචල බව
ජාතදෛන්‍ය. හට ගත් දිළිඳු බව ඇති
ජාතු. i. බාගවිට, සමහරවිට, ඒකාන්තයෙන්
ජාම්බවත්. m. එනමැත්තා
තූෂ්ණීජ්ව. වේගවත් දිවුම් ඇති, තදින් දුවන හැකි
දධතුඃ. ඉසුලූහ [ධා. 3. u.
දමපති. m. අඹුසැමිදෙදෙන
දර්‍ප. m. උඩඟුව, ආඩම්බරය
දර්‍පණ. n. කැඩපත
දෂ්ටාම්බුජ. [දෂ්ට-අම්බුජ] බැහැගත් තෙළුම් මලක් ඇති
දශානන. [දශ-ආනන] රාවණ රජ
දාරිකා. f. ළදරිය
දික්. f දිශාව
දිව්. n. සඔගීය, අහස
දුර්‍ජීවස්. m. එනම් සෘෂි
දුර්විණීත. තෝ හික්මුණු
දුඃශීල. සිල්නැති, තෝ හික්මුණු
දුහ් 2. u. (කිරි) දෙවීමෙහි
මය. n. දෙන
ධරා. f. පොළොව

ඛෑ. 3. u. දූරීමෙහි, ඉසිලීමෙහි.
ඛුත්. m. සූදුකාරයා, කෛරාවිකයා
ඛෙඩ්ය. 1. p. සිතීමෙහි
කල. m. එතම් රජ
නිජීෂ්ති. f. නිවීම, සැනසීම
නිෂිධ්‍යමාන. වළකනු ලබන
පද්මජ. m. බ්‍රහ්මයා
පදාති. m. පාබල සෙනග
පර. මහත්
පරිණිය. පාවා ගෙන [පරි-නී. 1. u.]
ප්‍ර-ක්‍රම්. 1. u. පිටත්වීමෙහි, පටන්ගැන්මෙහි, ලෑස්ති වීමෙහි
ප්‍රතිඥ. f. පොරොන්දුව
ප්‍රක්ෂිණසකලසෛන්‍ය. ක්ෂිණ වූ සියලු භටයන් ඇති
ප්‍රවල්. 1. u. පිටත් වීමෙහි
ප්‍රණය. m. ආදරය
ප්‍රතිතන්ද්. 1. p පිළිගැනීමෙහි, සතුටු කිරීමෙහි
ප්‍රත්‍යෙත්‍ය. පෙරලා අවුත්
ප්‍රයත. පිරිසිදු වූ
ප්‍ර-ලප් 1. p. දෙඩීමෙහි
ප්‍රහෘෂ්ට. ඉතා සතුටු වූ
ඵලභුජ්. m. ගෙඩි කන්නා
භජ්. 1. u. භජනය කිරීමෙහි, ගරු කිරීමෙහි
මඝවත්. m. ශක්‍රයා
මන්. 8. a. සිතීමෙහි, සිතින් සලකා ගැන්මෙහි
මයසුතා. f. මය නම් සාෂිහු ගේ දූ
මනුෂ්‍යලොක. m. මිනිස් ලොව
මහීතල. n. පොළොව
මාහෂී. f. මහඩ රජ දුහිතෘ
මතුලාලය. m. මසිලණුවන් ගේ රට
මාංසභුජ්. m. මස් කන්නා
මෘත්‍යුද්‍යම. m. මැරෙන්නට උත්සහය
මෙෂනාදුග්වය. මෙෂනාද නම් ඇති
යාච්. 1. u. ඉල්ලීමෙහි
යූථවාරින්. m. රංචුගැනි ඇවිදින
රථ්‍යා. f. වීදිය
රාඥි. f. රජ බිසව
ලුඨ්. 6. p. (කිමෑ) පෙරැළීමෙහි
වක්ත්‍ර. n. මුඛය
වා. 2. p. හැමීමෙහි
වාජි. m. අශ්වයා
විවින්වත්. සොයන
විජයප්‍රඵුල්ලමනස්. ජය ගැනීමෙන් ඔදවැඩුණු සිතැති
විධාතෘ. m. බ්‍රහ්මයා
විනිමය m. ගනුදෙනුව
වි-නි-ර්-මා. 2. p. නිපද වීමෙහි
විබුධ. m. දෙවියා
විශ්වපති. m. බ්‍රහ්මයා, ඊශ්වරයා
විසමයානිවිත පුදුම වීමෙන් යුත්, මවිත වූ
වීපි. f. වීදිය
වෘත්තාන්ත. m. ප්‍රවෘත්තිය
වෘන්ද. m. සමූහය
වෙතන. n. වැටුප
ශප්තුම්. ශාප කරන්නට
ශාසත්. ආඥා කරන

ශාසන. n. අවවාදය, පණිවුඩය
ශාසත්‍රවිත්‍රව. ශාස්ත්‍රයට පිටි පෑ, නූගත්
ශුකනාස. m. එනමැත්තා
සකොප. තරහ ඇති
සචිව. m. ඇමැතියා, මන්ත්‍රියා
සඤ්ජීවකාභිධාන. සංජීවක නම් වූ
සමපත්විනිමය. m. සම්පත් ගනුදෙනුව
සම්භාවයතෙ. සැලැකිලි දක්වයි
සරොවර. n. විල
සවිග්‍රහ. ශරීරවත් වූ, රූපවත් වූ
සමර්‍ය්‍ය. පවරා, බාර දී
සමුච්ඡින්න. බියෙන් සැලුණු, කැලඹුණු සිතැති
සවිග්‍රහ. රූපවත්, සිරුරක් ඇති
සවිතෘ. m. හිරු
සංලපත්. එක් වැ කථා කරන
සාදරම්. ආදර සහිත ව
සාන්ත්‍වයිතුම්. සතසන්සුට
සාවිත්‍රි. f. එනම් තැනැත්තී
හසනති. f. සිනාසෙන. [හසත්. m]

54.

අකෘතාත්මන්. නපුරු සිතැති.
අග්‍රතඃ. i. ඉදිරියෙහි, අභිමුඛයෙහි
අතිනිශකරුණ. ඉතා අකාරුණික, ඉතා ක්‍රූර
අථ වා. i. නොහොත්
අනුතප්. 4. a. (යමක් ගැන) පසුතැවිලි වීමෙහි
අඞ්ගසඨාඝ්‍යත්. පිළිපැද්දේ නම් [අනු-සථා. 1. p.]
අභිමන්‍යු. m. එනම් ඇත්තා
අභිවර්‍ෂිත්. වසින
අභි-සිව්. 6. u. අභිෂේක කිරීමෙහි
[අභොක්ෂ්‍යථාඃ. ලෘඞ්] භුජ්. 7. u. වැලඳීමෙහි
අමාවාසි. f. අමාවක් පෝය
අමෘතරසොපම. අමා රස බදු
අව-ආප්. 5. p. පැමිණීමෙහි
අව-ජී. 1. p. පැරැදවීමෙහි
අසත්‍ර. n. ආයුධ
(අහාස්‍යඃ. ලෘඞ්) හා. 3. p. හැර දැමීමෙහි
ආගාමිනි. f. එන, ලබන (ආගාමින්. m.)
ආතෙෂ්‍යති. ගෙනෙන් නේ ය
ආරොක්ෂ්‍යති. නගින්නේය (ආ-රුහ්. 1. u.)
ඉතඃ ප්‍රභූති. මේ තැන් පටන්
උච්ඡ්වාස. m. හුස්ම
උපරත. වැළැකුණු
කට්ටකහොජන. n. රළු බොජුන
කාකුත්සථ. m. රාමයා, කකුත්සථයා ගේ පරපුරට අයත්තා
කාතාසත්‍ර. අවිසරමයෙහි දක්ෂ
කාෂ්ණසම. කාෂ්ණයා බදු
ක්ෂිප්‍රම්. i. වහා
ගාත්‍ර. n. අවයව

ජවයෙළින්. දිනුම් පතන
තනය. m. පුත්‍රයා
තූණී. n. වේගය, ඉක්මන
දංශිත. යුඩ ඇදුම් ඇඳ ගත්
දාස්‍යති. දෙන්නේ ය.
(දා. 1. p. දිමෙහි)
දෙවදෙව්. දෙව්යකට දෙවි වූ.
ද්‍රක්ෂ්‍යති. දකින්නේය.
(දෘශ්. 1. p. දැකිමෙහි)
ධක්ෂ්‍යතෙ. ලෘට්. (දහ්. 1. p.
දැවිමෙහි)
ධෘතීරාෂ්ට්‍ර. m. ධෘතරාෂ්ට්‍ර
යාගේ දරුවා
ධෘතායුධ. දුරු ආයුධ ඇති
නිවත්ස්‍යති. ලෘට්. (නි-වස්
5. p. විසිමෙහි)
නීතිමත්. රාජනීති දන්නා
පර. උත්කෘෂ්ට, නිරුත්තර
පරවීරඝාතින්. සතුරු
වීරයන් නසන සුලු
පරිත්‍යක්ෂ්‍යති. පුදයි.
[පරි-ත්‍යජ්. 1. p.]
පරිපන්ථිනී. f. බාධක,
හරස් වැ සිටින
පරිප්‍රක්ෂ්‍යති ලෘට්.(පරි-ප්‍රවිජ්
6. p. විවාරිමෙහි
පාණ්ඩවක්‍රෝධදෑව. n.
පාණ්ඩවයන් ගේ ක්‍රෝධ
කැමැති ලැව් ගින්න
පාදුකා. f. සෙරෙප්පුව
පුණ්ඩරීක. n. තෙළුම්මල
ප්‍රති-පත්. 1. a. ඇතුල්වීමෙහි,
පැමිණීමෙහි
(ප්‍රතිපත්ස්‍යතෙ. ලෘට්)
ප්‍රත්‍යයාගත්. පෙරලා ගැවී ය.
(ප්‍රති-යා + අග)
ප්‍රභූත. බොහෝ
ප්‍රභෘති. i. පටන්
ප්‍රාප්ස්‍යති. පැමිණෙන්නේ ය
(ප්‍ර-අප්. 5. p)
බහුමත. බුහුමන් කරන ලද
බහුශ්‍රුත. බොහෝ උගත්,
පණ්ඩිත
භවිෂ්‍යත්. මතු පැමිණෙන,
අනාගත
මංස්‍යතෙ. ලෘට්. (මන්. 8. a.
සිතීමෙහි)
මදිරාක්ෂි. දීප්තිමත් ඇස්
ඇති
මධුකර. m. මීමැස්සා
මන්දෑ. මූස, පින්මද
මහාරථ. m. ක්ෂත්‍රියයා
මෘත්‍යුකාරණ. n. මැරෙන
කරුණ. (මෘත්‍යුකාරණාත්
මැරෙණු පිණිස)
යජ්. 1. u. යාග කිරීමෙහි
(යක්ෂ්‍යති. ලෘට්)
යාවත්. ඉල්ලන
රණ. m. n. යුඩය
රාඝව. n. රඝු පරම්පරාවට
අයත්කා
රුචි. 1. a. ප්‍රිය වීමෙහි
ලාඝව. m. හැල්ලුව
වක්ෂ්‍යති. ලෘට්. (වච්. 2. p.
කීමෙහි)
වරතනු. ශෝභන ශරීරයක්
ඇති
වස්. 1. p. විසිමෙහි
(වත්ස්‍යති. ලෘට්)
වි-ගාහ්. 1. a. ඇතුල් වීමෙහි,
පැමිණීමෙහි
විජේක්ෂ්‍යති. ලෘට්. (වි-ජි. 1. a.
දිනීමෙහි)
විනිර්යෙෂ්. ලිට්. (වි-නිර්-යා.
2. p. නික්ම යාමෙහි)

විමොක්ෂ්‍යති. ලෘව්. (වි-මුච්. 6. u. මුදු හැරීමෙහි)
විෂනිමිත්ත. විෂ නිමිති කොට වන
ශස්. (ශස) 1. p. ශීමෙහි
ශරණං ගච්ඡති. සරණ යෙයි, පිහිට කැරැ ගනී
ශශ්වත්. i. හැම කල්හි
ශාන්ති. f. සංසිඳීම, සෙත, සැපත, නිමිණ
ශාශ්වත. නිත්‍ය, හැම කල්හි ම නොවෙනස් ව පවත්නා
ශිශිරාපාය. m. ශීත කාලය ඉක්මෑ යාම, ශීත සෘතුවේ කෙළවර
සංවෘත. වැසුණු
සඞ්ඝට්ට. m. සටන, එකට ගැටීම
සමග්‍ර. බොහෝ වූ
සමා. f. (බහුවචනයෙහි) වර්ෂ.
සමාසාදයති. ලබයි, පැමිණෙයි
සඵීභාව. m. සියලු ආකාරය, මුලුමන
සාවිත්‍රපදවි. f. මැනි තනතුර
සුහිඤ්ඤ. n. ආහාර සුලභ බව
සුරභි. m. සුවඳ
සුවෘත්ති. f. මනා වැස්ස
සඬ්. 1. a. රසවිදිමෙහි, කෑමෙහි
සඬ්ගම්. n. සිය ගණය
සඬ්ගම්. i. තෙමේ
සඬ්ඝාටදූතක. m. තමා කැමැති දෑ දෙන
සුතාසන. m. ගින්න

55.

අජීජනත්. ලුඞ්. [ජන්. 4. p. ඉපැදීමෙහි + අඩ]
අඤ්ජනවාද. m. මූස මිනිසුන්ගේ කථාව
අඩ්වාලිප්සු. ලුඞ්. [ඩල්. 1. p. දිලිමෙහි]
අත්‍යයාසිප්සු. ලුඞ්. [අති-යා. 2. p. ඉක්මවීමෙහි]
අධ්‍යවාත්සම්. ලුඞ්. [අධි-වස් 1. p. විසිමෙහි] විතියා විහසකිය හා යෙදෙයි
අනංසිත්. ලුඞ්. [නම් 1. p. නැමීමෙහි, වැඳීමෙහි
අනපෙක්ෂ්‍ය. නො විමසා (න + අපෙක්ෂ්‍ය)
අනිල. m. සුළඟ
අනිලාත්මජ. m. හනුමත්, වායුපුත්‍ර
අනුඥ. f. අනුමතිය, අවසරය
අනුභූය. අනුභව කොට, විඳ
අනුයායිවර්. m. අනුවර සමූහයා
අනුශප්ත. ශාප කරන ලද
අපහාය. හැර දමා
අප්‍රකෘතඥ. සත්‍රියක විරූප කැර නො ගත්
අභි-ගම්. 1. p. අභිමුඛ වැ යාමෙහි
අම්බුද. m. වලාකුල
අම්හස්. n. වතුර
අම්හොජ. m. n. පියුම්
අව්‍යාහතාඥ. නො වළක්වන ලද අණ ඇති
අශිෂත්. ලුඞ්. (ශාස්. 2. p. ආඥාකිරීමෙහි)

අශ්වසෛනික. n. පිළිවෙළින් සිටි අශ්වාරූඪ භට සමූහය
අශ්වහ්‍රේෂිත. අස් හඬ
අෂ්ටාදශවර්ෂදෙශීය. අටලොස් හවුරුදු පමණ වයස් වූ
අසිචර්මධර. කඩු පලිස් දරන
අහෞෂීත්. ලුඞ්. (හු. 3. p. ඝිතිදෙවියා පිදීමෙහි)
ආ-වෘ. 1. u. වසා ලිමෙහි
ආරාධයති. සතුටු කරයි
ආර්ච්චත්. ලුඞ්. (අර්ච්. 1. p පිදීමෙහි)
ආශිශ්වසත්. ලුඞ්. (ආ-ශ්වස්. 2. p. අස්වැසිමෙහි + අය)
ආහිතාග්නි. දල්වා රැක ගත් ගිනි ඇති
ඊශානෘ. m. මහදෙවියා
උපදෙෂ්ටව්‍ය. අවවාද දිය යුතු
උපාරංසීත්. ලුඞ්. (උප-රම්. 1. u. නැවැත්වීමෙහි)
කතිපය. කිහිප
කන්දර. m. f. n. කදුරැලිය, ගුහාව
කල්‍යාණගුණ. මනා ගුණැති
කාඤ්චන. රන් මුවා
කුමාරවන. n. කද කුමරු ගේ උයන
කෘෂ්ණ. කළු
ක්‍රුන්ද්. 1. p. කැඟැසීමෙහි, හැඬීමෙහි
ක්‍රෞංචමේඛුන. n. කොස් ලිහිණි ජෝඩුව
ගගන. n. අහස
ගාම්භීර්‍ය. n. ගැඹුරු බව
ගෞෂ්ඨි. f. කථා බස් කරමින් ඉඳීම, සභාව
චන්‍ද්‍රමස්. m. සඳ
චරණ. m. පාදය
ජන්මන්. n. ඉපදීම
ජම්බූජනිතශ්‍රී. නිල්වන් හෙඬි ඇති දඹ ගස් වලින් පහළ කළ ශෝභා ඇති [මෙය 167 පිටැ 'සුධී' ශබ්දය මෙන් වර නැගේ]
ජලධරපටල. n. වැසි වලා පටලය
ජ්වල්. 1 p. බැබැලීමෙහි
ජීහාය. ලෘඞ්. (ජී. 1. p. දිනීමෙහි, පසුකැරැලීමෙහි)
තව. n. ඉවුර, උස බිම
තනු. m. ශරීරය
තපොවන. n. තවුසන් වසන වනය
දශග්‍රීව. m. රාවණයා
දූෂිත. කිලිටු කරන ලද
ද්‍රැම. m. ගස්
ධාරාසාර. m. මහත් වැහි පොද වැල
නනු. i. නො වේ ද!
නභස්තල. n අහස
නවාම්බුද-ශ්‍යාමවපු. අළුත් මෙඝයකට බදු පලා වන් සිරැර ඇති
නිද්‍රාණ. නිදන
නිරයාසීත්. ලුඞ්. (නිර්-යා. 2. p. නික්මීමෙහි)
නිර්ඣර. m. ඇල්ල
නිෂධාධිපති. m. නිෂධ දෙශයට රජ වූ
නිශ්චයතඃ. (සඃකීය). නිශ්චයයෙන්
නීලපටල. n. නිල් තට්ටුව

න්‍යවික්‍ෂත. ලුඞ්. (නි-විශ්. 6. ඇ. ඉදගැනීමෙහි)
න්‍යෂෙධි. ලුඞ්. කර්මකාරක. (නි-සිව්. 4. p. වැළැක්වීමෙහි
පදෂ්. m. පාබල සෙන්
පර්ජන්‍ය. m. වැසිවලාව
පර්‍යග්‍රහීත්. ලුඞ්. (පරි-ග්‍රහ්. 9. u. පිළිගැන්වීමෙහි, අඹු කොටැ ගැන්මෙහි)
පරිසර. m. සමීපය
පරිහරණීය. දුරු කටයුතු, අත් හැරිය යුතු
ප්‍රානමදුවිෂට. මත් පැනින් හටගත් මත් බැවින් ඇවිසුණු
පාවන. පිරිසුදු වූ
ප්‍රභාත. පාන් වූ
ප්‍රභාරහිත. එළිය නැති
ප්‍රර්චිවත්. (ප්‍ර-අර්ච්)
ප්‍රවර්‍ෂීත්. වහින
ප්‍රවාත්. හමන
ප්‍රාපි (ප්‍ර-අප්)
ප්‍රිය‍ාසහචර. ප්‍රියාව හා ඇවිදින
ප්‍රෝදපාති. ලුඞ්. කර්මකාරක. (ප්‍ර-උද්-පත්. ඉගිලීමෙහි)
භකනවත්සල. භක්තිමත්තට ආදරය ඇති
භත්‍රීවියොග. m. සැමියා ගෙන් වෙන් වීම
භාසකර. m. හිරු
භීමපුෂීජ. m. ශුධිෂ්ඨර කුමාරයා
මන්ත්‍රපූත. මන්ත්‍රයෙන් පිරිසිදු වූ
මඳමඳම්. පිණ පිණ, මඳ මඳ
මහිෂ. m. රජ. (මේ තැන ශිඟුපාල රාජයා)
මාසමාස. m. නවමී මස
මහෞෂධි. m. එනම් පැලැටි
මා නීතශ්‍ර. කොා නැසේ වා
මූශල. n. මොහොල
මෙඝවර්‍ෂාදින. වැසිවලායෙන් වැසුණු
මෛථිලි. f. සීතා දේවි
මෞලිමණි. m. සිඑමිණ
යදුවර්‍ෂා. f. සිය කැමැත්ත
යාදවකුලවිනාශකර. යාදව වංශය වනසන
රක්‍ෂස්. m. රාක්‍ෂසයා
රජනී. f. රාත්‍රිය
රණෝත්සාහ. m. සටනට වැඩම
ලංකාධිදෙවතා. f. ල-කාව රක්නා දේවතාව
විදර්‍භාධිපති. m. විදභී දේශයේ රජ
විධිවත්. i. විධි වූ පරිදි, වේදයේ නියමය ලෙස
විල. n. සිදුර, ගුල, ගුහාව
වෘෂ්ටි. f. වැස්ස
ව්‍යවහරත්. කියන
ශරණ්‍ය. පිහිටට සුදුසු
ශාසවත. සියලු කාලයෙහි ම වූ
ශොකාවෙග. m. ශෝක වේගය
ශ්‍යාම. පලාවන්, කළු පැහැ
සංරම්භ. m. කෝපය
සංකෘඩ. කිපුණු
සදස්. f. n. සභාව

සතපඤ්ඤ. සතපඃ, සතුටු කොට

සතතති. f. දරුව

සඤ්ඤිතපර්ර. ළං වූ මහළු තව ඇති, මහළු වන්නට ඉකා ම ළං වූ

සතිත්. f. දර

සතිමූල. මූලා වූ

සතප්‍රමාත්‍ර. දහසක් පමණ වූ

සතසුඃඛ. දහස් පරිද්දෙකින්

සුතඃ. f. දී

සුමෙරුඝඃඃග. n. සුමේරු

සුවිදුත, හිමාලය පර්වත ශිඛරය

සුරස්‍රවත්සදෘශ. දිව්‍ය කන්‍යාවක බදු

සෛනික. m. භටයා; n. බල සෙනඟ

සථවිර. මහළු

සථානභ්‍රෂ්ට. සිටි තැනින් වැටුණු

සඛයම්භු. m. ඉහම්යා

සඛරුම්. f. සිය් කැමැත්ත

නිම්.

සබ්බ දානං ධම්ම දානං ජිනාති

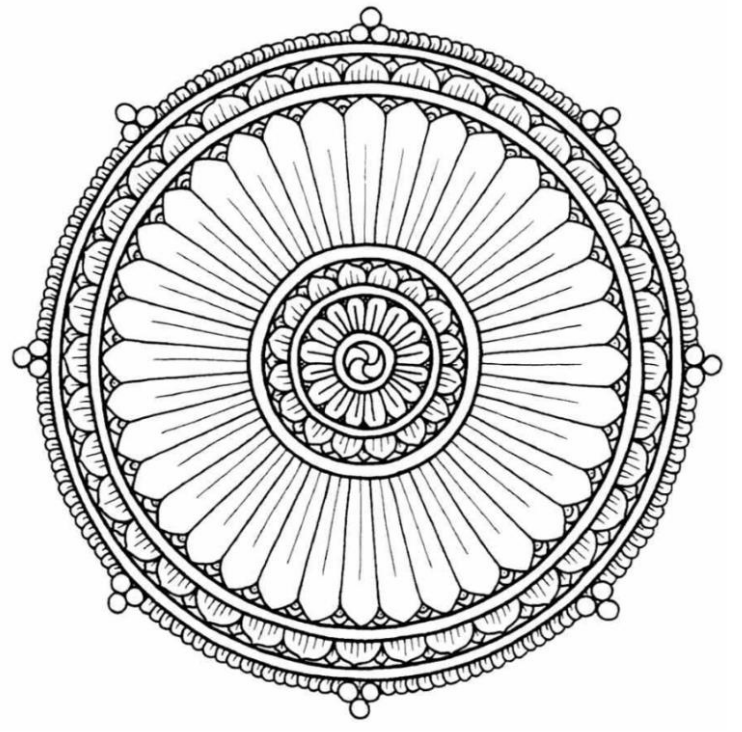

නිබ්බාන පච්චයෝ හෝතු